

NOVÝ ZÁKON

PÁNA NÁŠHO

JEŽIŠA KRISTA.

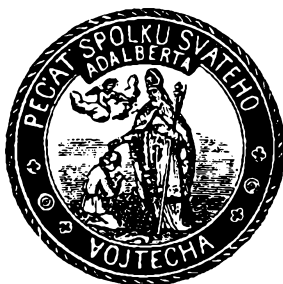

ČASŤ I.: EVANJELIA.

NÁKLADOM SPOLKU SV. ADALBERTA (VOJTECHA).

ČÍSLO PODIELOVÝCH KNÍH 112.

V TRNAVE — NAGYSZOMBAT 1913.

Zvestovanie Panne Marii.

Nihil obstat.

Richardus Osvald.

1283.1912.

Inprimatur.

Strigonii, die 29. Februarii 1912.

Ludovicus Rajner,
Episcopus, Vicarius Generalis Archeppalis.

SV. PÍSMO SLOVENSKÉ.

Pápež Pius VI. písal svojho času vydavateľovi Biblie itskej: „*Správne súdiš, že je potrebné, aby ľud bol výslovne povzbudzovaný čítať písma božské; veď sú ony najbohatšími prameňmi, ktoré majú byť otvorené pre všetkých, čo z nich chcú čerpať čistotu viery a mravov.*“

Ako nevyhnutne potrebujeme lacného vydania Biblie s poučeniami a výkladmi pre ľud, vidieť i zo štatistiky Anglickej biblickej spoločnosti londýnskej, ktorá ročne rozširuje 17 millionov biblií vo všetkých jazykoch. Ale tieto sv. Otec Lev XIII. vradil medzi knihy zakázané, lebo „úplne sa protivia všetkým predpisom, ktoré dala cirkev vzhľadom na vydávanie kníh božských“.

Potrebujeme teda, najmä my katolíci slovenskí, súrne sv. Písma bezvadného, cirkevnou vrchnosťou našou povoleného.

Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) hneď zprvopočiatku uložil si za úlohu vydať Písmo sv. v reči slovenskej, lebo vydania prvého *prekladu Palkovičovho* už dávno nebolo dostať, a starostliví duchovní pastieri i ovečky Kristove roky a roky túžili po vydaní novom, dokonalejšom a úpravnejšom.

V dielach svojich večne medzi nami živý a požehnávaný pôvodca Spolku sv. Vojtecha, dr. *Andrej Radlinský*, i chopil sa práce nového prekladu, ale až nie menej zaslúžilý priateľ jeho, *Fr. V. Sasínek*, ohromnou pracovitosťou presadil celé sv. Písmo do materinskej reči našej.

A práve toho času vzbudil nám Boh i veľkodušného dobrodincu: nezapomuteľný *Jozef Šťasný* daroval Spolku sv. Vojtecha na vydanie sv. Písma v reči slovenskej 10.000 zlatých. I začalo sa roku 1888 Písmo sv. pod dozorom dr. *Jána Mallého* i tlačiť. Ale preklad požiadavkám poniektorých posudzovateľov nevyhovoval, tak že tlač musela sa celkom zastaviť, a rukopis prekladu Sasinkovho sverený bol P. *Andrejovi Kubinovi*, S. J., ktorý s väčšími-menšími opravami a vysvetlivkami štyri Evanjelia pod tlač znovu i prichystal. Jednako však ani táto práca, tiež dobrá práca, akosi neobstála.

Konečne *Ján Donoval* preložil samostatne celý Nový Zákon a *Andrej Hlinka* so súdruhmi Starý Zákon.

Ich práce diecezánski cenzori, i nadzorca *Fr. Richard Osvald*, prijali a cirkevná vrchnosť dovolila vytlačiť.

Tento preklad započína týmto vydávať Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave (Nagyszombat), a ak Boh dá a dobrí naši ľudia pomôžu, celé dielo po sväzkoch i vydá.

V Nádaši, 8. februára 1913.

Martin Kollár,

t. č. správca Spolku sv. Adalberta (Vojtecha).

Tlačil Kníhtlačiarsky účastinársky spolok v Turčianskom Sv. Martine.

PREDMLUVA.

Boh stvoril človeka pre seba. Každý človek je povinný tak sa spravovať vo svojom živote, aby slúžil Bohu na chválu. Kto tomuto cieľu nezodpovie vo svojom živote, nielen márne, lež i na svoju škodu žil. Trápil sa, a potechy nebude mať; pracoval, a odplaty sa mu nedostane. Zásluhy jeho zničil hriech, ktorým sa odvrátil od Boha.

Lahkomyselní ľudia radi sa posmievajú náboženstvu, hovoriac: „Čo mi príde z modlitby, čo z bohabojnosti, čo z večnej odplaty, keď sa tu na zemi musím namáhať a trápiť?“

Či majú pravdu? Nie! Lebo keby sv. náboženstvo neupomínalo ľudí na večnosť, keby nestavalo ľudský život pod túto známku, ani vtedy by nebol náš život bez utrpenia a biedy, bez bojov a práce. Ľudia sa musia trápiť nie preto, že je večný život, ale pre tú príčinu, že sa tu na zemi nemôže ináče žiť.

Nedá sa tajiť, že čím krajší úmysel má človek pri svojich prácach, tým ľahšie pracuje a tým väčší výsledok dosiahne svojím namáhaním.

Najkrajším cieľom pre život človeka je, ktorý mu Boh určil: Bohu slúžiť a potom večne kraľovať.

Či teda Boh sv. náboženstvom nepreukazuje človeku veľké dobrodenie, keď mu určeným posledným cieľom činí život cenným a spolu ľahším?

Byť bez posledného cieľa je toľko, ako byť bez zásluhy.

Posledný cieľ v jeho významnosti predstavuje nám sv. náboženstvo, k nemu dopomáha nám každá sv. kázeň.

Posledný cieľ človeka má pred očami i Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) vo vydávaní dobrých kníh a spisov.

Udržať a upevniť, rozšíriť a vysvetliť náboženské učenie v katolíckych Slovákoch je úlohou jeho.

Túto úlohu mal Spolok sv. Vojtecha pred očami, keď veľkým nákladom vydá sv. Písmo pre katolíckych Slovákov.

Svedčí sa, milý čitateľu, aby si knihu túto čítal s tým vznešeným úmyslom, s akým ti ju Spolok sv. Vojtecha podáva: na posvätenie tvojej nesmrteľnej duše.

Daj ti k tomu Boh svojej milosti!

O ČÍTANÍ SV. PÍSMÁ.

Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) vydáva sv. Písmo v slovenskom preklade. Vydáva ho pre katolíckych Slovákov, ktorí doteraz nemali v svojej reči Písma sv. (Od kanonika Palkoviča vydané nevidieť medzi ľuďom.)

Keď už raz dostanú i katolícki Slováci do ruky sv. Písmo, dobre bude, keď si najprv prečítajú *nauku o čítaní sv. Písma*.

Načo dávať nauku o čítaní sv. Písma? Veď ho budú čítať len tí, ktorí vedia čítať, a kto vie čítať, načo ho učiť čítať?

Čítať vôbec a sv. Písmo čítať sú dve rozličné schopnosti. Čítať vôbec vie, kto sa tomu naučil; sv. Písmo čítať vie, kto sa tomu učil. Pravdu túto nahliadne, kto si pozorne prečíta nasledujúci článok.

Čo je sv. Písmo? Sv. Písmo je sbierka sv. kníh, ktoré z vnuknutia Ducha sv. sú písané.

Katechizmus nás učí, že sv. Písmo je napísané z vnuknutia Ducha sv., to jest pôsobením Ducha sv.

Duch sv. pôsobil, vlíval na pisateľov sv. kníh. Toto pôsobenie Ducha sv. záležalo v dvojakom účinkovaní, a síce: Duch uchoval, zachránil pisateľa pred pomýlením, teda nedopustil, aby sa do sv. Písma dostalo niečo, čo by sa protivilo pravde Božej a prekážalo ľuďom v spasení, čo by bolo proti nadprirodzenej viere a dobrým mravom.

Toto pôsobenie Ducha sv. by však nebolo dostatočné na to, aby sme mohli povedať, že sv. Písmo je z vnuknutia Ducha sv. napísané. Vnuknutie Ducha sv. obsahuje v sebe i to pôsobenie, vlívanie na pisateľa, že on len to mohol písať, čo mu Duch sv. dovolil, v čom ho Duch sv. napomáhal. Duch sv. spravoval pamäť, um a vôľu pisateľa, aby hlavne to napísal, čo mu Duch sv. vnukol.

Ale toto vnuknutie Ducha sv. neprekážalo pisateľovi v tom, aby dľa svojho spôsobu písal, nevyžadovalo od neho, aby potlačil v sebe *osobné schopnosti* a stal sa nerozumným nástrojom, ako je pero v ruke toho, kto píše. Keby sa to s pisateľom bolo stalo, celé sv. Písmo by bolo na jeden a ten istý spôsob mluvy a myslenia napísané.

Sv. Písmo nás však presvedčuje o tom, že všetci písali svojím spôsobom, dľa svojho charakteru, dľa svojej učnosti, a preto je v sv. Písme spôsob mluvy, reči rozličný.

Túto osobnú svobodu pisateľa sv. Písma vysvetľuje nám i tá okolnosť, že menovite spisy Nového Zákona sú spismi príležitostnými, to jest vtedy boli napísané, keď si ich veriaci od svojich učiteľov žiadali, alebo keď oni za potrebné uznávali živé učenie písaným slovom potvrdiť alebo doplniť.

Táto okolnosť donášala so sebou, že pisatelia nielen obsahom, lež i rečou, spôsobom písania usilovali sa dosiahnuť cieľ spisu u veriacych, pre ktorých písali.

Čo nám podáva sv. Písmo? Ono nám podáva pravdy viery, opisuje skutky Božie, predstavuje povinnosti náboženské, ktoré pisatelia spísať za potrebné alebo užitočné uznávali. A toto všetko nám podáva sv. Písmo tým spôsobom, ako to bolo potrebné sdeliť pre vtedajších čitateľov, pre vrstovníkov pisateľov sv. kníh.

Z toho vidno i to, že sv. Písmo je nie úplným, dokonalým skladom zjavenia Božieho, že neobsahuje v sebe všetko, čo Boh ľuďom k večnému spaseniu zjavil.

Kto sa usilovne učil katechizmus, počul o príčine, prečo sv. Písmo neobsahuje celé zjavenie Božie. Sv. Písmo je nie výlučne dielom Božím, lež je i dielom ľudským. Ako dielo ľudské nemalo nikdy za cieľ sdeliť celé zjavenie Božie, lež len isté pravdy zjavenia vysvetliť, potvrdiť, proti bludným nápadom zastať, alebo ctnosti odporúčať a ľudí pred hriechmi vystríhať.

Spomenieme, že sv. *Matúš apoštol* napísal sv. evanjelium pre pokrstených zo Židov, a v ňom dokazoval im, že sľúbený Messias je Kristus Pán. Pre tento cieľ píše v evanjeliume, čo Krista Pána, jako sľúbeného Vykupiteľa, predstavuje.

Evanjelium sv. Marka — písané v Ríme — dokazovalo veriacim z pohanstva pokrsteným, že Kristus Pán je Syn Boží, ktorému všetko stvorenie, i zlí duchovia sú podriadení.

Evanjelium sv. Lukáša bolo pre obrátených z pohanstva a židovstva. Preto dokazuje, že Kristus Pán priniesol spasenie i pohanom, a vypočítuje dobrodenia, ktoré preukázal židovskému národu.

Evanjelium sv. Jána bolo pre veriacich v Malej Azii, ktorých bolo treba utvrdiť vo viere v Ježiša Krista proti bludnému učeniu Cerinthovmu. Sv. Ján sám potom hovorí: „Toto je napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus (Messias) Syn Boží, aby veriac mali ste život večný v mene jeho.“ (20, 31.)

Sv. evanjelisti pri písaní sv. evanjelioma mali určitý cieľ, a preto z učenia a skutkov Krista Pána napísali v ňom len to, čo ich cieľu zodpovedalo.

Ostatné spisy Nového Zákona sú ešte väčšmi ohraňované svojím osobitným cieľom.

Čo z toho nasleduje pre čitateľa sv. Písma? To, že v sv. Písme nemá hľadať celú nauku viery, že sv. Písmo nemá považovať za hlavný alebo výlučný prameň článkov viery, alebo za pravidlo viery. Pisatelia sv. kníh nemali pred očami tohto cieľa. To im ani nebolo rozkázané.

Kristus Pán naložil apoštolom hlásať jeho učenie. „Idte celým svetom a ohlasujte evanjelium všetkému stvoreniu.“ (Marek 16, 15.) Apoštolovia poslúchli: „Idúc kázali všade a Pán účinkoval spolu s nimi.“ (Marek 16, 20.)

Ponevác sv. Písmo neobsahuje celé učenie viery, lež len úryvky z neho, jeho obsah sa ani nemôže pokladať za jasné a všetkým srozumiteľné učenie.

Sv. Písmo nie je sriadeným, súvislým spisom článkov viery. Čitateľ by si musel sám vyhľadať spolupatriace čiastky a z nich poskladať nauku viery a mravov.

Lenže práve toto je ťažké, ba nemožné pre jednotlivca, nakoľko sv. Písmo je písané v reči cudzej, s neobyčajnými výrazmi a podobenstvami, ktoré sa môžu i v nepravom smysle vykladať.

Aby sa teda sv. Písmo nestalo závadou v spasení, sv. Cirkev nám podáva jasnú nauku viery a mravov, ktorú sme povinní zachovávať pri čítaní sv. Písma.

Sv. Cirkev dľa udelenej jej moci učí nás všetko, čo Boh zjavil. Jej učenie musí nám byť pravidlom viery a života, len Cirkvi Kristovej prináleží povinnosť a právo rozsudzovať nad pravým smyslom sv. Písma.

Sv. Cirkev nás teda učí o pravom smysle sv. Písma a čítať sv. Písmo je nám len vtedy osožné, keď toto vysvetlenie obsahu sv. Písma známe a prijmeme. Preto sa len to sv. Písmo smie čítať, ktoré je opatrené poznámkami, vysvetľujúcimi jeho ťažšie a menej srozumiteľné čiastky. Tieto vysvetľujúce poznámky musia byť od sv. Cirkvi za dobré uznané.

Keď sv. Cirkev vysvetľuje sv. Písmo, umožňuje čitateľovi porozumieť jeho obsah, chráni pred pochybením ohľadom jeho smyslu. A to je nevyhnutne potrebné, lebo bez vysvetlenia sv. Cirkvi už mnohí sv. Písmo mýlne si vykladali, ba i bludné učenie z neho dokazovali.

Vysvetľujúcimi poznámkami opatrené sv. Písmo dostane sa do ruky, do domov katolíckych Slovákov od Spolku sv. Vojtecha. Aby však i takéto sv. Písmo mohlo byť osožné, treba ho čítať *pokorným a ohotným duchom*.

Pyšný duch prekáža, aby slovo Božie mohlo pôsobiť dobré, ponevác človek pyšný nechce prijať poučenia a seba pokladá za dostatočného, dokonalého. Takýto duch sa protiví i neomylnému vysvetleniu sv. Písma skrze sv. Cirkev a popudzuje k nevere alebo pochybovaniu o pravdách v sv. Písme obsažených.

Pokorný duch uznáva sv. Písmo za jeden prameň viery, ktorý nám má otvárať sv. Cirkev skrze jeho vysvetlenie. Preto tieto vysvetlivky prijíma jako dopĺňujúcu čiastku sv. Písma a uznáva, že sa len tak môže vzdelávať v sv. náboženstve.

Sv. Písmo treba čítať i ochotným duchom. Každé čítanie donáša toľko osohu, nakoľko si ho čitateľ osvojí. Na ochotnosti ducha záleží, či slová sv. Písma budú zasiate do úrodného srdca, alebo budú hrachom na stenu hodeným.

Konečne podotkneme i otázku: *či je potrebné čítať sv. Písmo?* Pre duševné spasenie nie je potrebné, čo vysvitá i z toho, že ho mnohí ani nemôžu čítať, preto, že nevedia, alebo nestačia čítať; ani prikazu nijakého nieto, ktorý by to nakladal.

Načo teda čítať sv. Písmo? Nato, aby sme z neho poznali, že Boh mal vždy starosť o spasenie ľudí, čo sa ukazuje v zjavení Božom a mnohých Božích ustanovizniach v sv. Písme spomínaných.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODLA

MATÚŠA.

SVÄTÉ EVANJELIUM *) JEŽIŠA KRISTA

POĎĽA

MATÚŠA. **)

PREDMLUVA.

Matúš, iným menom Lévi, syn Alfejov, jeden z dvanástich apoštolov, bol pred svojím povolaním na úrad apoštolský podvýberčím u rímskeho mýta pri jazere Tiberiadskom. Poslušný hlasu Pánovmu, nasledoval Spasiteľa počas jeho vyučovania; bol svedkom jeho zázrakov i vzkriesenia, a po jeho nanebevstúpení kázal v zemi židovskej 15 rokov nauku spasenia. Aby presvedčil Židov, že Ježiš je prisľúbeným Messiašom, napísal evanjelium, ktoré je známe pod jeho menom, dľa sv. Ireneja v tom čase, keď sv. apoštolovia Peter a Pavel v Ríme kázali a zakladali cirkev, v rokoch 61—66 po Kr., teda ešte pred sv. Markom. Napísal svoju knihu v reči židovskej, t. j. vlastne v sýrsko-chaldejskej, ktorá sa toho času užívala v Palestíne. Avšak bez pochyby bola hneď preložená do gréčtiny v prospech tých kresťanov, ktorí sa z pohanstva obrátili na kresťanstvo a nevedeli židovsky. Vykonal to alebo sám Matúš, alebo iný apoštolský hodnoverný muž, čo vidno z toho, že preklad grécky už v najstarodávnejšej dobe bol všade vo veľkej vážnosti, ba dostal prednosť pred samým pôvodným spisom židovským, ktorý čo chvíľa sa ztratil.

Čo sa týka ďalšieho života sv. Matúša, dejepisci kresťanskí, jako Sokrates, Rufinus a iní, rozprávajú, že ohlašoval evanjelium v Etiopsku, v Indii a v Partsku a že podstúpil mučenícku smrť.

Sv. Matúš vyobrazuje sa alebo jako mýtnik pri stole sediaci, alebo s mešcom, alebo so sekerou, mečom alebo kopiau, na znak smrti; ale jako evanjelista vyobrazuje sa s anjelom, alebo s podobou človeka.

*) *Evanjelium* je slovo grécke; po slovensky: dobrá, blahá zvesť; v kresťanskom smysle: blahozvesť o Messiašovi, alebo i životopis Kristov.

**) Ako ho napísal sv. Matúš.

HLAVA 1.

Rodoslovie a narodenie Ježiša Krista.

1. Kniha rodu¹⁾ Ježiša Krista, syna Dávidovho, syna Abrahámovho.²⁾

2. Abrahám splodil Izáka; Izák ale splodil Jakuba; Jakub ale splodil Júdu a jeho bratov.

3. Júda ale splodil Fáresa a Záru z Tamary; Fáres ale splodil Ezrona; Ezron ale splodil Arama.

4. Aram ale splodil Aminadaba; Aminadab ale splodil Násona; Náson ale splodil Salmona.

5. Salmon ale splodil Bóza z Rahaby; Bóz ale splodil Obéda z Rúty; Obéd ale splodil Jessea; Jesse ale splodil Dávida kráľa.

6. Dávid kráľ ale splodil Šalamúna, z tej, ktorá bola Uriášova.

7. Šalamún ale splodil Roboama;

1) Vlastne: rodostrom, alebo rodoslovie.

2) Ako Abrahámovi, tak i Dávidovi prisľúbilo sa, že z ich pokolenia bude pochádzať Messiaš. Matúš teda tým, že odvodzuje P. Ježiša od Dávida a Abraháma, dokazuje, že Ježiš je ten prisľúbený Messiaš. Rodostrom však nie je úplný, tri pokolenia z neho vystaly.

Roboam ale splodil Abiáša; Abiáš ale splodil Azu.

8. Aza ale splodil Jozafata; Jozafat ale splodil Jorama; Joram ale splodil Oziáša.

9. Oziáš ale splodil Joatama; Joatam ale splodil Achaza; Achaz ale splodil Ezechiáša.

10. Ezechiáš ale splodil Manassesa; Manasses ale splodil Amona; Amon ale splodil Joziáša.

11. Joziáš ale splodil Jechoniáša a jeho bratov za presťahovania babylonského.

12. A po presťahovaní babylonskom Jechoniáš splodil Salatiela; Salatiel ale splodil Zorobábela.

13. Zorobábel ale splodil Abiuda; Abiud ale splodil Eliacima; Eliacim ale splodil Azora.

14. Azor ale splodil Sádoka; Sádok ale splodil Achima; Achim ale splodil Eliuda.

15. Eliud ale splodil Eleazara; Eleazar ale splodil Matana; Matan ale splodil Jakuba.

16. Jakub ale splodil Jozefa, muža Marie, z ktorej ¹⁾ sa narodil Ježiš ²⁾, ktorý sa volá ³⁾ Kristus.⁴⁾

17. Všetkých teda pokolení od Abraháma až po Dávida bolo štrnásť, a od Dávida až po presťahovanie

babylonské pokolení štrnásť, a od presťahovania babylonského až po Krista pokolení štrnásť.¹⁾

18. Kristovo však narodenie bolo takto: Keď jeho matka Maria bola zasnúbená ²⁾ Jozefovi, prv než sa sišli ³⁾, našlo sa, že je tehotná z Ducha svätého.

19. Tu Jozef, jej muž, pretože bol spravodlivý a nechcel ju rozchýriť ⁴⁾, chcel ju tajne prepustiť.

20. A keď to zamýšľal, hľa, anjel Pánov zjavil sa mu vo snách a riekol: Jozefe, synu Dávidov, neboj sa vziať si Mariu, svoju manželku; lebo čo sa v nej zrodilo, je z Ducha svätého:

21. a porodí syna, a nazveš mu meno JEŽIŠ; lebo on oslobodí svoj ľud od ich hriechov.

22. Toto všetko však stalo sa, aby sa naplnilo, čo bolo povedané od Pána skrze proroka, povedajúceho:

23. Ajhľa, panna bude tehotná a porodí syna; a volať budú jeho meno Emmanuel, čo sa vykladá: s nami Boh.

24. Keď teda Jozef vstal ⁵⁾ zo sna, urobil, ako mu prikázal anjel Pánov, a vzal si svoju manželku.

25. A nepoznal ⁶⁾ ju, kým neporo-

1) Sv. Matúš nepíše už, ako u predošlých: Jozef splodil Ježiša, lež Jozefa nazýva len mužom Marie, z čoho vysvitá, že P. Ježiš nebol synom Jozefovým, akožto ktorého Maria počala z Ducha svätého. Jozef si ho len prijal za vlastného, a tak po ňom je synom Dávidovým. Ale synom Dávidovým je on i po matke. Maria, akožto ktorá nemala bratov a preto bola dedičkou, dľa židovského práva musela sa vydať za muža zo svojej rodiny; nasledovne, keď sa vydala za Jozefa, ktorý pochádzal z rodiny Dávidovej, i ona musela pochádzať z rodiny Dávidovej, a tak P. Ježiš po matke je skutočne potomkom Dávidovým.

2) Ježiš je slovo židovské; po slovensky: *Spasiteľ*.

3) Ktorý sa volá, lepšie povedano: ktorý je; lebo každá vec len vtedy sa volá správne, keď sa nazýva tým, čím je, a platí to najmä o Bohu. Preto v židovčine „volá sa“ — je často rovné s holým „je“.

4) Kristus je grécky preklad židovského Mesiaša, po slovensky: *Pomazaný*. V Starom Zákone pomazávali olejom: kňazov, kráľov a prorokov, a ponevác Spasiteľ mal zastávať tento trojaký úrad, preto sa nazýval Pomazaným, a pomazal ho Duch svätý svojou milosťou.

1) Číslo 14 = 2×7 bolo u Židov posvätné; tým Matúš chce poukázať na to, že túto familiu prozreteľnosť božská zvlášte opatrovala. K posledným pokoleniam má sa prirátavať nielen Jozef, ako zákonný otec, lež i Maria, jako prirodzená matka, a konečne P. Ježiš.

2) Mnohí myslia, že Maria počala ešte jako snúbenica. Avšak to nemohlo byť, lebo ináč bola by padla do zlého chýru, jako taká, ktorá alebo Jozefovi sa spreneverila, alebo s Jozefom sa nezachovala. A preto pravdepodobne už bola manželkou Jozefovou, keď počala P. Ježiša. Nerobí nič, že tu stojí slovo zasnúbená a nie manželka, lebo snúbenica po zasnúbení obdržala práva a povinnosti manželkine.

3) Alebo po manželsky, alebo do jedného domu bývať.

4) Vlastne: vystaviť na pranier.

5) Grécky: zobudil sa.

6) Židovské slovo *poznať* znamená manželsky obcováť. Z tohto miesta bludoverci chcú dokazovať, že P. Maria nebola vždy pannou; avšak márne. Už sv. Jarolim povedá: Písmo hovorí, čo sa nestalo pred narodením P. Ježiša, ale nie to, čo bolo potom. Veď v 2. Kráľ. 6, 23. tiež stojí, že manželka Dávidova Michol neporodila, kým neumrela; ale z toho nenasleduje, že potom porodila. P. Maria, ako cirkev učí, je pannou pred, pri a po pôrode.

dila svojho prvorodeného¹⁾ syna; a nazval jeho meno Ježiš.

HLAVA 2.

Mudrci od východu. Zavraždenie mláďatok v Betleheme. Útek do Egypta. Smrť Herodesova. Návrat z Egypta.

1. Keď sa teda narodil Ježiš v Betleheme Júdovom²⁾, za dňov Herodesa³⁾ kráľa, hľa, mudrci⁴⁾ od východu⁵⁾ prišli do Jeruzalema

2. a riekli: Kde je ten kráľ židovský, ktorý sa narodil? Lebo videli sme jeho hviezdu⁶⁾ na východe, a prišli sme sa mu klaňať.

3. Keď to počul Herodes kráľ, zarazil sa a všetok Jeruzalem s ním.⁷⁾

4. I shromaždil všetky kniežatá kňazské⁸⁾ a zákonníkov⁹⁾ ľudu a vyvedal sa od nich, kde sa má narodiť Kristus.

5. Oni však mu riekli: V Betleheme Júdovom; lebo takto je napísané skrze proroka:

1) Prvorodený je ten, pred ktorým sa nenarodil nik druhý, po ňom sa mohol, ale nemusel narodiť. A z P. Marie sa ani nenarodil. A nazýva sa prvorodeným i preto, že on bol zvlášte Bohu posvätený, čo prvorodenci, jako Bohu posvätení, zväčša len označovali.

2) T. j. na území pokolenia Júdovho, zkade pochádzal Dávid, lebo bol i v Galilejsku druhý Betlehem.

3) Herodes, prímenom Veľký, bol Idumejčan. Židia už mali cudzieho kráľa.

4) Vlastne: magi; týmto menom u Peršanov a Chaldejcov označovali sa kňazi Zoroastrovi, na západe veštcí, ktorí sa zaoberali mudretvom, lekárstvom, hvezdárstvom, vykladaním snov a inými tajnými umeniami. Stredoveké legendy považovali ich za kráľov. Mohli oni byť nejakými pohľadármami malých arabských kmenov, alebo vysokopostavenými úradníkmi.

5) Zkade, nevieme. Niektorí myslia, že z Mezopotámie; druhí, že z Arabska.

6) V tom čase pohani privádzali život ľudský do súvisu s hviezdami. No možno, že vedeli i o proroctve Bálamovom.

7) Herodes sa zarazil preto, lebo sa bál, že ho Messias, ako kráľ židovský, shodí s trónu; Židia zase báli sa prevratov, vzbury a hnevu Herodesovho.

8) Grécky: nadkňazov. Dávid rozdelil kňazov na 24 triedy a každá trieda mala nad sebou jedného nadkňaza.

9) Zákonníkmi nazývali sa u Židov učenci, ktorí vykládali zákon, rozlušťovali ťažšie otázky, týkajúce sa sv. Pisma, a ktorých práve preto upotrebovala i vysoká rada (synedrium).

6. A ty Betlehem, zem Júdova, nijako nie si najmenším medzi kniežatstvami Júdovými; lebo z teba vyjde vojvoda, ktorý má spravovať¹⁾ ľud môj izraelský.

7. Vtedy Herodes povolal potajomne mudrcov a dôkladne sa prezvedel od nich čas²⁾ hviezdy, ktorá sa im bola zjavila,

8. i poslal ich do Betlehema a riekol: Idte a pilne dopytujte sa na dieťa, a keď ho nájdete, oznámte mi, aby som i ja prišiel pokloniť sa mu.³⁾

9. Ktorí, keď vypočuli kráľa, odišli. A hľa, hviezda, ktorú videli na východe, predchádzala ich, až prišla a zastala ponad (miestom), kde bolo dieťa.

10. A keď uvideli hviezdu, radovali sa veľmi veľikou radosťou.

11. I vošli do domu, našli dieťa s Mariou, jeho matkou, a padli a klaňali sa mu, i otvorili svoje poklady a podali mu dary: zlato, kadidlo a myrrhu.⁴⁾

12. A ponevác dostali napomenutie vo snách, aby nešli nazpät k Herodesovi, inou cestou navrátili sa do svojho kraja.

13. A keď odišli, hľa, anjel Pánov zjavil sa vo snách⁵⁾ Jozefovi a riekol: Vstaň a vezmi dieťa i jeho matku, a uteč do Egypta, a buď tam, až pokým ti nepoviem. Lebo stane sa⁶⁾, že Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil.

14. Ktorý vstal, vzal dieťa i jeho matku v noci, a odišiel do Egypta,

15. a bol tam až do skonania Herodesovho, aby sa naplnilo, čo bolo

1) Grécky: pást = spravovať.

2) Aby vedel, aký starý je už novonarodený kráľ.

3) Koľké pokrytstvo!

4) Myrrha je drahocenná, voňavá štava, ktorá asi ako miadzga a smola vyteká zpod kôry akéhosi stromu v Arabsku a upotrebuje sa na zabalzamovanie mŕtvul. Zlato dáva sa kráľovi, ako daň; kadidlo Bohu, ako obeta; myrrha patrí mŕtve; a tak mudrci svojimi darmi označili, že P. Ježiš je: kráľom, Bohom a smrteľným, t. j. človekom.

5) Grécky: vo sne.

6) Grécky: lebo Herodes bude hľadať dieťa.

povedané od Pána skrze proroka, hovoriaceho: Z Egypta som si povolal Syna.

16. Vtedy Herodes, keď videl, že bol oklamáný od mudrcov, rozhneval sa veľmi, i poslal a pozabíjal všetkých chlapcov, ktorí boli v Betleheme a vo všetkých jeho končinách, od dvojročných a nižšie, podľa času, ktorý sa bol vyzvedel od mudrcov.¹⁾

17. Vtedy naplnilo sa, čo bolo povedané skrze Jeremiáša proroka, ktorý riekol:

18. Hlas bolo počuť v Ráme²⁾, nárek a mnohé kvílenie; Ráchel³⁾ oplakávala svoje dievky, a nedala sa potešiť, lebo ich niet.

19. Keď však Herodes skonali⁴⁾, hľa, anjel Pánov zjavil sa vo snách⁵⁾ Jozefovi v Egypte

20. a riekol: Vstaň a vezmi dieťa i jeho matku, a id' do zeme Izraelovej⁶⁾, lebo skonali tí, ktorí číhali na život dieťaťa.

21. Ktorý vstal, vzal dieťa i jeho matku, a prišiel do zeme Izraelovej.

22. Avšak keď počul, že Archelaus⁷⁾ kraľuje v Judsku miesto Herodesa, svojho otca, bál sa ta ísť a, napo-

menutý vo snách, utiahol sa na strany galilejské.¹⁾

23. I prišiel bývať do mesta, ktoré sa volá Nazaret²⁾, aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze prorokov, že volať sa bude Nazaretským.³⁾

HLAVA 3.

Ján Krstiteľ. Pán Ježiš dáva sa krstiť. Duch sv. v podobe holuba.

1. V tých dňoch¹⁾ však prišiel Ján Krstiteľ⁵⁾ kázať⁶⁾ na púšť judskú⁷⁾

2. a hovoril: Činite pokánie⁸⁾, lebo priblížilo sa kráľovstvo⁹⁾ nebeské.

3. Tento je totiž, ktorý bol predpovedaný od Izaiáša proroka, hovoriaceho: Hlas volajúceho na púšti: Pripravte cestu Pánovi, spravte mu rovné chodníky.¹⁰⁾ (Iz. 40, 3.)

4. A tenže Ján mal oblek zo srsti ťavej a pás kožený okolo svojich bokov¹¹⁾; jeho stravou však boly kobyľky¹²⁾ a med lesný.¹³⁾

5. Vtedy vychádzal k nemu Jeru-

1) Galilejskom (okres) nazývali severnú časť Palestíny.

2) Nazaret (ratolest, alebo stráž), mesto v Galilejsku, vzdialené na 3 dni od Jeruzalema, na úrodnom a kvetnatom údolí u päty Tábora.

3) Výslovne je to nie povedané ani u jedného proroka, ale dľa smyslu áno, nakoľko proroci nazývajú Krista kvetom (Iz. 11, 1), a to znamená toto meno; nazývajú ho: Bohuposväteným, a nazir je = Bohuposvätený; opisujú ho jako opovrženého, a všetci Galilejčania, ale najmä Nazaretčania boli opovrhovaní od Židov.

4) V tých dňoch, keď P. Ježiša už nazývali Nazaretským, teda keď už mal asi 28—30 rokov.

5) Sv. Ján Krstiteľ bol posledným prorokom Starého Zákona, poslaný, aby Židov pripravil na príchod Spasiteľa a aby im prstom ukázal Spasiteľa.

6) Kázať pokánie, dobré skutky a upozorňovať na Spasiteľa.

7) Západné pobrežie Mŕtveho mora.

8) Gr.: premeňte smýšľanie.

9) Kráľovstvo nebeské označuje v evanjeliach: 1. Stav blahoslavených v nebi. 2. Ústav Kristov na zemi = cirkev. 3. Zbožné smýšľanie človeka. Tu sa má rozumieť hlavne cirkev.

10) Tu je reč v prvom rade o Izraelstve, navracajúcom sa zo zajatia babylonského, a nakoľko je ono obrazom vykúpenia, teda i o Kristovi.

11) Takúto na páse remeňom sopátů huňu nosili chudobní beduini.

12) Kobyľky jedli ľudia len veľmi chudobní.

13) Gr.: poľný med, čo včely alebo i čmely mali po poli.

1) Koľko bolo asi tých detí, ktoré dal pobiť Herodes? Betlehem počítal asi 1000 duší. Na 1000 duší padne asi 40 pôrodov; polovica je chlapcov, polovica dievčat. Za dva roky umre z chlapcov asi tretina, ba i vyše tretiny, a tak by ostalo z prvého ročníka asi 14 chlapcov a z druhého asi 16—18, a tak Herodes nedal ich viac zamordovať, ako 30—32. A ponevác Herodes popáchal väčšie ukrutnosti, preto túto svetský dejepis nezaznačil. Kedy sa to mohlo stať? Na žiaden pád nie 28. decembra, ale hodne neskôršie, azda až po Hromnicach.

2) Ráma = mestečko pri Betleheme k Jeruzalemu.

3) Ráchel bola manželka Jakubova a umrela okolo Betlehema.

4) To sa stalo asi v 11. mesiaci po narodení P. Ježiša.

5) Grécky: vo sne.

6) Izrael (= ktorý sa s Bohom pasoval) bolo prímienom Jakubovým, ktorý sa považuje za pracota Židov; tu sa má rozumieť Palestína.

7) Archelaus, syn Herodesov. Po smrti Herodesa Veľkého cisár Augustus, dľa jeho zaveťu, podelil jeho štyrom synom Palestínu na štyri čiastky; najväčšiu dostal najstarší syn Archelaus s názvom „etnarch“ = knieža ľudu; ostatní dostali názov: tetrarch = štvrtknieža, t. j. menšie knieža.

zalem¹⁾ a všetko Judsko i celé okolie jordánske²⁾,

6. a boli od neho krstení³⁾ v Jordáne, a vyznávali svoje hriechy.

7. A keď videl, že mnohí z farizejov⁴⁾ a saducejov⁵⁾ prichádzajú na jeho krst⁶⁾, riekol im: Pokolenie hadie⁷⁾, kto vám ukázal utiecť pred budúcim hnevom⁸⁾?

8. Donášajte teda hodné ovocie pokánia,

9. a netrúfajte si novoriť sami u seba: Abrahám je naším otcom; lebo povedám vám, že Boh môže z týchto kameňov vzbudiť synov Abrahámovi.⁹⁾

10. No sekera je už priložená na koreň stromu. Každý strom teda,

1) Jeruzalem, hlavné mesto krajiny židovskej, sídelné mesto cirkevnej svetskej vlády židovskej.

2) Jordán najväčšia rieka v Palestíne vteká do Mŕtveho mora.

3) Vlastne dali sa mu pokrstiť.

4) Farizeji (odlúčení) tvorili istý náboženský odštep u Židov, ktorý povstal po dobe Machabejcov. Verili nielen sv. Písmo, ale i ústne podania; verili, že mŕtvi z mŕtvych vstanú, že sú dobrí i zlí anjeli, že je večný život, v ktorom Boh dobré odpláca a zlé tresce, ako i to, že príjde Messiaš. Kládli veľkú váhu na vonkajšie prejavy náboženstva, a preto vykladali zákon dľa písmeny doslovne, a tak viac dali na vonkajšie predpisy, než na vnútornú mravnosť (boli chvastuní a pokrytci). Židovstva pridržali sa krčovite, nenávideli cudzotu v učení, v ustanovizniach a vôbec všade. A tak boli nepriateľmi nielen Herodesovi, Rimanom, ale i P. Ježišovi, ako novotárovi dľa ich mienky. Za času Spasiteľa bolo ich asi 6000 (Joz. Fl.) U ľudu stáli vo veľkej vážnosti.

5) Saduceji (prívrženci Sádokovi, alebo spravdiví) boli protivníci farizejov. Verili len to, čo je vo sv. Písme. Neverili v anjelov, diablov, nesmrteľnosť duše, vzkriesenie, v nebo a peklo. Držali s Herodesom a s Rimanmi. Ich prívržencami boli najmä boháči a kňazi.

6) Krst je toľko, ako = umývanie, kúpeľ. Mojiš stanovil isté zákonné nečistoty, ktoré sa odstránili umývaním. Tak Židia, keď nejakého pohana získali pre svoju vieru, tohoto prišielca (proselyta) najprv pohrúžili do vody, čili okúpali. I sv. Ján Krstiteľ vhrúžoval a tak umýval tých, ktorí k nemu prišli, na znamenie toho, že majú začať nový život. Avšak Jánov krst neudeľoval posväcujúcej milosti.

7) Jedovatí synovia zlostných otcov.

8) Budúci hnev je: súd Boží.

9) Boh vás nepotrebuje, keď vy nechcete; on pohanov prijme za svoj vyvolený národ, t. j. za kresťanov.

ktorý nerodí dobré ovocie, bude vyťatý a na oheň hodený.¹⁾

11. Ja síce krstím vás vodou na pokánie, ale ten, ktorý po mne príde, silnejší je odo mňa, ktorému nie som hoden nosiť obuv²⁾; ten vás bude krstiť Duchom svätým a ohňom.³⁾

12. Ten má lopatu vo svojej ruke a prečistí si mlatovňu, a shromažďí si pšenicu do stodoly, ale plevy spáli v ohni neuhasiteľnom.⁴⁾

13. Vtedy prišiel Ježiš z Galilejska na Jordán k Jánovi, aby sa mu dal pokrstiť.⁵⁾

14. Ale Ján mu to bránil a riekol: Mne je treba tebe dať sa pokrstiť, a ty prichádzaš ku mne?

15. Odpovedal Ježiš a riekol mu: Nechaj len; lebo tak nám sluší splniť všetku spravodlivosť.⁶⁾ Vtedy ho pripustil.

16. A Ježiš, keď bol pokrstený, ihneď vystúpil z vody. A hľa, otvorily sa mu nebesá, i videl⁷⁾ Ducha Božieho zostupovať ako holubicu⁸⁾ a prichádzať na seba.

17. A hľa, hlas s nebies riekol: Toto je Syn môj milovaný, v ktorom mám zaľúbenie.⁹⁾

1) Boh je už hotový odňať vám svoje kráľovstvo a vás zahubiť.

2) Pánov obúvali a obuv im nosili najposlednejší otroci, sv. Ján teda hovorí: nie som hoden uňho byť ani len otrokom.

3) Ako oheň vypáli každú špinu, i tú, ktorú voda nemôže smýť, tak krst Kristov ničí hriechy a dáva posväcujúcu milosť.

4) Oblasť je vzatý z roľníctva; ako roľník lopatou hádza obilie proti vetru, tak že vietor vyfúkne z neho plevy preč a zostane čisté obilie, ktoré sklúdi, kdežto plevy sa v tom čase v Palestíne, kde je málo dreva, páľily; takto i Messiaš oddelí dobrých od zlých; týchto zahubí, tamtych vezme do svojho kráľovstva.

5) Chcel byť pripočítaný k hriešnikom, keďže vzal na seba naše hriechy a tie tresty, ktoré sme za ne zaslužili.

6) T. j. to, čo keď človek zachová, je spravdivý, teda: nariadenie Božie.

7) P. Ježiš videl.

8) Ktorá je obrazom lásky, krotkosti a čistoty.

9) Tu Otec a Duch sv. uhodnoverňujú P. Ježiša, jako nebeského posla. Čo sa stalo tu s P. Ježišom viditeľne, to sa stáva neviditeľne pri krste s každým človekom, pravda, nie v toľkej plnosti, ale každý býva účastný posväcujúcej milosti a lásky Otcovej.

HLAVA 4.

Pán Ježiš na púšti, jeho pôst a pokušenia. Ján Krstiteľ vo väzení. Kázne v Galilejsku, povolanie štyroch apoštolov, zázraky.

1. Vtedy Ježiš vedený bol Duchom¹⁾ na púšť, aby bol pokúšaný od diabla.

2. A keď sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí, potom vyhladol.

3. Tu pristúpil pokušiteľ a riekol mu: Keď si Syn Boží, povedz²⁾, aby sa tieto kamene staly chlebmi.

4. Ktorý odpovedal a riekol: Písané je: Nielen na samom chlebe žije človek, lež na každom slove, ktoré pochádza z úst Božích.³⁾

5. Vtedy pojal ho diabol do svätého mesta⁴⁾ a postavil ho na vrchol⁵⁾ chrámu

6. a riekol mu: Keď si Syn Boží, hod sa dolu; veď písané je: anjelom svojim prikázal o tebe a na rukách ťa ponesú⁶⁾, aby si snáď neurazil svojej nohy o kameň.

7. Hovoril mu Ježiš: Písané je zase: Nebudeš pokúšať Pána Boha svojho.

8. Opäť pojal ho diabol na veľmi vysokú horu a ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu,

9. a povedal mu: Toto všetko ťi dám⁷⁾, jestliže padneš a budeš sa mi klaňať.

10. Vtedy riekol mu Ježiš: Id, satane! Lebo písané je: Pánu Bohu svojmu budeš sa klaňať a jemu jedine poctu božskú vzdávať.

11. Vtedy opustil ho diabol, a hľa, anjeli pristúpili a posluhovali mu.

12. No keď počul Ježiš, že Ján bol vydaný¹⁾, odobral sa do Galilejska.²⁾

13. I zanechal mesto³⁾ Nazaret, prišiel a prebýval v Kafarnaume prírodnom na končinách Zabulonových a Neftalimových,

14. aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze Izaiáša proroka⁴⁾:

15. Zem Zabulonova a zem Neftalimova, cesta pomorská⁵⁾ za Jordánom, Galilejsko⁶⁾ pohanské,

16. ľud, ktorý sedel vo tme⁷⁾, videl veľké svetlo, a sediacim v kraji smrtného⁸⁾ tieňa, svetlo vyšlo im.

17. Odtedy počal Ježiš kázať a hovoriť: Činite pokánie, lebo priblížilo sa kráľovstvo nebeské.

18. A keď prechádzal Ježiš mimo mora Galilejského, videl dvoch bratov, Šimona⁹⁾, ktorý sa volá Peter, a Ondreja, jeho brata, púšťať sieť do mora; boli totiž rybármi.

19. I riekol im: Poďte za mnou a učiním vás rybármi ľudí.¹⁰⁾

20. A oni hneď zanechali siete a nasledovali ho.

21. A keď pokročil odtiaľ, videl iných dvoch bratov, Jakuba Zebedevho a jeho brata Jána, na lodi s ich otcom Zebedeom opravovať si siete; i zavola ich.

22. Tí tiež hneď zanechali siete i otca a nasledovali ho.

23. I obchádzal Ježiš celé Galilejsko a učil v ich synagogách¹¹⁾, a

1) Vydaný do väzenia, teda uväznený.

2) Utielkol zpod Herodesa, aby i jeho nechytli predčasne.

3) V gréčtine chybí: mesto.

4) Gr.: hovoriaceho.

5) Gr.: dľa hebrejského: na morskej ceste; tade viedla kupecká cesta k moru.

6) Lebo tam bývalo mnoho pohanov.

7) Vo tme nevedomosti, zvlášte ohľadom náboženstva.

8) Gr.: v kraji a tieni smrti. Spasiteľ ich osvietil.

9) Šimon, Bar-Jona = syn Jonášov bol z Bet-saidy a P. Ježiš mu dal meno Peter, židovský: kefas = skala.

10) Aby ste prilahovali ľudí do cirkvi.

11) Židia mali len jeden chrám v Jeruzaleme, a preto po iných mestách mali miestnosti, kde sa modlievali a čítali sv. Písmo, a toto byly synagogy = shromaždenia.

1) Duchom svätým.

2) T. j. káž. Diabol v Spasiteľovi chce vzbudiť chuť za zemským pôžitkom.

3) V živote ľudskom neúčinkujú výlučne len prirodzené zákony, lež i nadprirodzené, teda slovo Božie, a toto slovo často mimoprirodzeným, ba i nadprirodzeným spôsobom udržuje život ľudský, jako u Židov na púšti, na ceste z Egypta.

4) Do Jeruzalema.

5) Vlastne: cimburie.

6) Gr.: na ruky ťa vezmú, chytia. Pokúša P. Ježiša k pýche a ctibáznosti, že ho ľudia budú oslavovať, keď to uvidia.

7) Koľká lož; diabol nemá ničoho v moci, nemôže nám ničoho dať, ale predsa klame a sľubuje.

ohlašoval evanjelium o kráľovstve a uzdravoval všeliký neduh a všelikú nemoc v ľude.

24. Tu rozniesla sa povest' o ňom po celom Sýrsku, i prinášali mu všetkých zle sa majúcich, rozličnými neduhmi a mukami napadnutých, a ktorí mali diabolstvá¹⁾, a námesiačnikov²⁾ a porazených³⁾, a uzdravil ich.

25. A išly za ním veľké zástupy z Galilejska a z desiatich miest⁴⁾, i z Jeruzalema a z Judska, i zo Zajordánska.

HLAVA 5.

Reč na hore. Osem blahoslavenstiev. Apoštolovia sú svetlom a soľou sveta. Zákon trvá naveky. Život musí sa srovnávať s učením. Nová spravodlivosť. Cudzoložstvo v srdci. O pohoršení. Manželstvo je nerozlučné. O prísaha. O trpelivosti. O milovaní nepriateľa. O dokonalosti.

1. Keď Ježiš⁵⁾ videl zástupy, vystúpil na horu, a keď si sadol, pristúpili k nemu jeho učeníci.⁶⁾

2. I otvoril ústa, učil ich a riekol⁷⁾:

3. Blahoslavení⁸⁾ chudobní duchom⁹⁾, lebo ich je kráľovstvo nebeské.¹⁰⁾

1) V tom čase boli mnohí ľudia skutočne diabom posadlí.

2) Títo mali padúcu nemoc (zrádnik).

3) Pošinutých, ktorí alebo pre láмку, alebo pre pošinutie (šlak) nemohli sa pohnúť, mali málo moci, a preto sa nazývajú i malomocnými.

4) Desiat miest bolo kupeckou a politickou jednotou východne od Galilejského mora. Bývali v ňom zväčša pohani.

5) V gr. chybí: Ježiš. Dľa sv. Lukáša sostúpil s hory. T. j. na hrebeni sa modlil a potom sostúpil dolu, ale keď videl zástupy, zase vystúpil hore na grúň.

6) Aby zadržali nával a aby oni lepšie pozorovali, keďže majú byť učiteľmi.

7) Tu sa začína takzvána hōrska reč, ktorá čo do vznešenosti nemá páru vo svetovej spisbe.

8) Hōrska reč začína sa s ôsmimi blahoslavenstvami.

9) Chudobní duchom sú tí, ktorí netúžia po majetkoch a po svetskej sláve, a keď ich majú, pri nich si nevedú, v nich si nezakladajú a ich sa krčovite nepridržia. A ponevác tých, ktorí si pri majetku nevedú, držíme za ponížených, preto sv. Aug. hovorí, že chudobní duchom sú ponížení. Môžu sa rozumieť i nevzdelaní, preto, že P. Ježiš z týchto mal najviac prívržencov.

10) Len ten je schopný vstúpiť do cirkvi a do neba, kto je ľahostajný proti veciam zemským.

4. Blahoslavení tichí¹⁾, lebo oni budú vládnuť zemou.²⁾

5. Blahoslavení, ktorí trúchlia³⁾, lebo oni budú potešení.

6. Blahoslavení, ktorí lačnejú a žižnia po spravodlivosti⁴⁾, lebo oni budú nasýtení.

7. Blahoslavení milosrdní⁵⁾, lebo oni dôjdu milosrdenstva.

8. Blahoslavení čistého srdca⁶⁾, lebo oni uvidia Boha.

9. Blahoslavení pokojamilovní⁷⁾, lebo oni volať sa budú⁸⁾ dietkami Božími.

10. Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravodlivosť⁹⁾, lebo ich je kráľovstvo nebeské.

11. Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečť¹⁰⁾ a keď vás budú prenasledovať a lžive budú na vás hovoriť všetko zlé pre mňa.

12. Radujte sa a plesajte, lebo vaša mzda je hojná v nebesách. Veď takto prenasledovali prorokov, ktorí boli pred vami.

13. Vy¹¹⁾ ste soľ zeme.¹²⁾ Jestliže soľ vyvetreje¹³⁾, čím sa osolí? Na nič už nie je súca, leda aby sa von vyhodila a pošliapala od ľudí.

14. Vy ste svetlo sveta.¹⁴⁾ Nemôže sa schovať mesto postavené na hore;

1) Krotkí, jemní, nežní, ktorí radšej popustia svoje právo, než by sa mali vadiť a súdiť.

2) Takýmto už i tu na zemi dobre sa povedie, ale tým lepšie v zasľubenej zemi = v nebi.

3) Ktorí nahliadnu ničomnosť radosti svetských.

4) Ktorí tak túžia poznať prikazy Božie, ako lačný jest.

5) Tí, ktorí majú útrpnosť s bližným a mu i pomôžu, keď môžu a on toho potrebuje.

6) Čistého srdca sú tí, ktorí netúžia po zemských a najmä telesných rozkošiach a srdce majú čisté od hriechu.

7) Ktorí v sebe i u druhých zavádzajú pokoj; u ktorých telo je poddané duši a duša Bohu.

8) Volať sa budú, t. j. skutočne budú dietkami Božími.

9) Najmä pre učenie Kristovo.

10) Gr.: keď vás budú tupiť a prenasledovať...

11) Toto sa vzťahuje predne na apoštolov.

12) Pokolenia ľudského; ako soľ udržuje od hniloby to, čo sa ňou posolí, tak majú apoštolí udržovať pokolenie ľudské od duševnej hniloby, od mravnej náказы.

13) V Palestine Židia mávali soľ smolavú (bitumennú), ktorá ľahko ztratila slanosť (vyparduchovala). S našou soľou to nejde tak znateľne.

14) Svetlo sveta = učители národov.

15. ani nezažnú sviecu a nepoložia ju pod mericu, ale na svietnik, aby ¹⁾ svietila všetkým, čo sú v dome.

16. Tak nech svieti vaše svetlo ²⁾ pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesách.

17. Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov; neprišiel som zrušiť, lež naplniť.³⁾

18. Lebo veru povedám vám: kým sa pominie nebo i zem, jedna písmenka alebo jedna čiarka nepominie sa zo zákona, kým sa všetko nestane.

19. Kto teda naruší jedno z týchto najmenších⁴⁾ prikázaní a bude tak učiť ľudí, bude sa volať najmenším v kráľovstve nebeskom; kdežto kto bude konať a učiť, bude sa volať veľkým v kráľovstve nebeskom.

20. Lebo povedám vám: ak len nebude vaša spravodlivosť hojnejšia, nežli zákonníkov a farizejov⁵⁾, nevojdete do kráľovstva nebeského.

21. Počuli ste, že starým⁶⁾ bolo povedané: Nezabiješ; a kto zabije, vinen bude súdu.⁷⁾ (2. Mojž. 20.)

22. No ja povedám vám, že každý, kto sa hnevá na svojho brata, vinen bude súdu.⁸⁾ A kto povie svojmu bratovi: ráka⁹⁾, vinen bude rady.¹⁰⁾

A kto povie: blázon¹⁾, vinen bude pekelného²⁾ ohňa.

23. Keď teda prinášaš svoj dar na oltár, a tam sa rozpomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe:

24. nechaj tam svoj dar pred oltárom, a id' najprv smieriť sa so svojim bratom, a potom prídeš a prednesieš svoj dar.

25. Vyrovnaj³⁾ sa chytro so svojím protivníkom, dokiaľ si s ním na ceste, aby ťa tvoj protivník azda neudal sudcovi a sudca nevydal ťa sluhovi a nebol si posadený do žalára.⁴⁾

26. Veru povedám ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nenavrátiš posledný štvrťák.⁵⁾

27. Počuli ste, že starým bolo povedané: Nezcudzoložíš! (2. Mojž. 20.)

28. Ale ja povedám vám, že každý, kto pohliadne na ženu, aby si ju zažiadal, už cudzoložil s ňou vo svojom srdci.

29. Teda jestli ťa tvoje pravé oko pohoršuje, vylúp ho a odhoď od seba, lebo lepšie ti je, aby zahynul jeden tvoj úd, než aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla.

30. A jestli ťa pohoršuje tvoja pravá ruka, odtni ju a odhoď od seba, lebo lepšie ti je, aby zahynul

1) Gr.: a svieti...

2) Tu Spasiteľ prikazuje, aby sa apoštolovia zo strachu alebo z ľudských ohľadov neostýchali vyjsť za pravdu von, lebo ináč nielen že by iným neosožili, lež ešte by i oni ztratili vieru.

3) Ako Židia nebojte sa ohlašovať Nový Zákon, lebo on nielen že nezrušuje Starý, ale ho zdokonaľuje.

4) Dľa stupňovania najmenej je zle pomyslieť, viac je chcieť, ešte viac povedať a najviacie spraviť. Preto farizeji zlé myšlienky a žiadosti nepovažovali za hriech; avšak pretože v zlých myšlienkach a žiadostiach majú korene zlé skutky, preto len tam je možná mravnosť, kde sa zlo vytrhne s koreňom, kde niet zlých myšlienok a žiadostí.

5) Ktorí na vnútornú mravnosť nič nedali.

6) Tým, ktorí žili za Starého Zákona.

7) U Židov bol v každom meste súd, pozostávajúci z kňazov a pohlavárov, ktorý súdil v menších záležitostiach. No od tohto súdu dalo sa odvolať na vysokú radu (synedrium), ktorá pozostávala zo 72 údov a zasedala v Jeruzaleme; jej predsedom bol veľkňaz a súdila nad životom a smrťou.

8) Nespravdivým, prehnatým hnev a najmä zášť je už sama v sebe ťažkým hriechom.

9) Ledakto = darebák.

10) Vyššieho súdu.

1) U Židov blázon znamenal toľko, jako „od diabla posadlý“.

2) V gréckej a latinskej osnove miesto pekla stojí: Gehenna, teda: gehenského ohňa. Gehenna bola dolina neďaleko Jeruzalema. Do nej vyvážali všetku špinu a nezdobu z mesta, ba i mŕtvoly odpravených zločincov, a tam ich pálili. Práve v tejto doline horel ustavične oheň, teda bol neuhasiteľný, a pretože vždy horel a páliť nezdobu, ostal obrazom pekelného ohňa, v ktorom tiež horia oškľiví zločinci, a to naveky.

3) Gr.: Buď dobroprajný, alebo blahosklonný tvojmu protivníkovi.

4) Toto je podobenstvo: ako múdre pokračuje ten vinník, ktorý sa ešte na ceste k sudcovi smieri so svojim protivníkom; tak múdre urobíš i ty, keď sa za živa vyrovnáš so svojim hnevnikom, lebo ináč ťa Boh skára.

5) Štvrťák v tom čase platil asi 1 halier. Spasiteľ tu spomína i také miesto na druhom svete, z ktorého nám kynie vysvobodenie, teda očistec, a kam sa človek dostane za malé hriechy. Za veľké hriechy je pekelný trest, z ktorého niet vysvobodenia.

jeden tvoj úd, než aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla.¹⁾

31. Taktiež bolo povedané: Ktokoľvek prepustí svoju manželku, nech jej dá rozvodný list. (5. Mojž. 24.)

32. No ja povedám vám, že každý, kto prepustí svoju manželku — vyjmúc z príčiny cudzoložstva — dáva jej cudzoložiť, a kto si vezme prepustenú, cudzoloží.

33. Opäť ste počuli, že povedané bolo starým: Nebudeš krivo prisahať, ale splníš²⁾ Pánu svoje prisahy.

(2. Mojž. 20.)

34. No ja povedám vám, aby ste docela neprisahali, ani nebu, lebo je trónom Božím;

35. ani zemi, lebo je podnožkou jeho nohám; ani Jeruzalemu, lebo je mesto veľkého kráľa³⁾;

36. ani svojej hlave nebudeš prisahať, lebo nemôžeš spraviť jediný vlas bielym alebo čiernym.

37. Ale nech je vašou rečou: áno — áno, nie — nie⁴⁾, lebo čo je od toho viacej, to je zo zlého.⁵⁾

38. Počuli ste, že bolo povedané: Oko za oko a zub za zub.⁶⁾ (3. Mojž. 24.)

39. No ja povedám vám, aby ste sa neprotivili zlému; lež keď ťa kto uderí po tvom pravom líci, nastav mu i druhé,

40. a tomu, kto sa chce s tebou pravotiť a vziať ti oblek¹⁾, popušť i kepeň.

41. A ktokoľvek ťa bude nútiť na tisíc krokov²⁾, id' s ním ešte druhé dva.

42. Kto pýta od teba, daj mu, a neodvracaj sa od toho, kto si chce od teba vypožičať.

43. Počuli ste, že bolo povedané: Milovať budeš svojho bližného³⁾ a nenávidieť budeš svojho nepriateľa.⁴⁾ (3. Mojž. 19, 18.)

44. No ja povedám vám: Milujte svojich nepriateľov, dobre čiňte tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú a osočujú⁵⁾:

45. aby ste boli dietkami vášho Otca, ktorý je na nebesách; ktorý svojmu slnku dáva vychádzať ponad dobrých i zlých a dáva pršať na spravедlivých i nespravедlivých.

46. Lebo jestli milujete tých, ktorí vás milujú, jakú odmenu budete mať? Či to nerobia i mýtnici?⁶⁾

47. A jestli budete pozdravovať len svojich bratov, čo hojnejšieho činíte? Či to nerobia i pohani?

48. Vy teda buďte dokonalí, jako i váš Otec nebeský je dokonalý.

1) Keby si mal niečo také milé a potrebné, jako je pravá ruka a oko, ale to by ťa pokúšalo k hriechu, odlúči sa od toho silou-mocou, lebo lepšie ti je postrádať časné výhody, ba i utrpieť časnú škodu, než dostať sa do pekla.

2) Doslovne: oplatiš.

3) Ten veľký kráľ je Boh.

4) Správne preložené: nech je vám v reči áno ánom, nie — nie. T. j. nech vaša reč zodpovedá skutočnosti, aby tomu bolo tak, ako vy povedáte, teda keď vy na niečo poviete áno, nech je tomu ojaz tak, nech je to skutočne áno.

5) Prisaha a ostatné uisťovania, že hovoríme pravdu, pochádzajú zo zlého, a to z nedostatku pravdomluvnosti (z luhárstva) a z nedostatku dôvery (upodrozrievanie z luhárstva), čo je oboje zlé a hriešne. Keby ľudia vždy a všade hovorili pravdu a jeden druhému dôverovali, tak nebolo by prisahy. Prisaha bez potreby je všedným hriechom; krivá prisaha je smrteľným hriechom. Prisaha v čas potreby a na vyzvanie vrchnosti je dobrou vecou a ňou oslavuje sa Boh.

6) T. j. aká vina, taký trest.

1) Vlastne: košeľu.

2) Gr.: na jednu míľu = rímska míľa bola na 1000 krokov. Vo veršoch 39—41 Spasiteľ káže tichou trpelivosťou premáhať ľudí zárlivých, lebo tak omnoho lepšie pochodíme, jako keby sme sa s nimi ruvali, bili, súdili, pri čom by sme viac škody utrpeli, než keby sme popustili. No toto je veľkou dokonalosťou, na jakú všetci kresťania nevedia sa vyšvihnúť, avšak to sa už požaduje od nich, aby sa nepomstili. Dať a požičať máme: 1. keď my to môžeme spraviť bez vlastnej ujmy a 2. keď bližný toho potrebuje.

3) To je prikázanie Božie.

4) Toto dodali farizeji.

5) Gr.: ktorí vás potupujú a prenasledujú.

6) Gr.: Isteže to isté robia i mýtnici. U Rimanov mýta dávaly sa do prenájmu jazdcom (rytierom), a títo ich dávali zase do podprenájmu, alebo sami upotrebovali výberčích. Takito výberčích boli bezohľadní, ziskuchtiví vydierači, a preto mýtnici boli nenávidení, ba stavali ich do jedného radu s lúpežníkmi. U Židov títo ľudia boli ešte nenávidenejší, lebo vyberali clo a mýto od vyvoleného národa Božieho, a to pre cudziu, pohanskú veľmoc.

HLAVA 6.

Pokračovanie v reči hôrskej. O almužne, modlitbe, pôste. Poklad v nebi. Prosté oko. Služby Božie. Zbytočné starosti o časné veci. Dôvera v Bohu.

1. Dajte si pozor, aby ste nekonali svojej spravodlivosti ¹⁾ pred ľuďmi, že by vás videli ²⁾; ináč nebudete mať odmeny u vášho Otca, ktorý je na nebesách.

2. Keď teda rozdávaš almužnu, nevytrubuj pred sebou, jako pokrytci robia v synagogách a po uliciach, aby boli ctení ³⁾ od ľudí. Veru, povedám vám: dostali svoju odplatu.

3. Ale keď ty rozdávaš almužnu, nech nevie tvoja ľavá ruka, čo čini tvoja pravá ⁴⁾,

4. aby tvoja almužna bola v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.

5. A keď sa modlíte, nebuďte jako pokrytci, ktorí sa radi modlievajú v synagogách a stojačky na rohoch uličných, aby ich ľudia videli. Veru, povedám vám: dostali svoju odmenu.

6. Ale ty, keď sa budeš modliť, vojdí do svojej izby, zatvor dvere, a modli sa k svojmu Otcovi v skrytosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.

7. A keď sa modlíte, nemlujte mnoho ⁵⁾, jako pohani; domnievajú sa totiž, že pre mnohé mluvenie budú vyslyšaní.

8. Teda nepripodobňujte sa im. Veď váš Otec vie, čo vám treba, prv než ho prosíte. ⁶⁾

1) Dobré skutky.

2) Z prirodzených pohnútok.

3) Gr.: oslavovaní.

4) T. j. robi dobré skutky z nadprirodzených pohnútok v spojení s Bohom, a vtedy ony budú mať nadprirodzenú cenu. Tak ich konaj, ako keby si ty sám nevedel o nich.

5) Gr.: netláčajte. Vyslyšanie modlitby nezávisí od jej dĺžky, lež od jej vrúcnosti a dobrého úmyslu.

6) My sa máme modliť, nie aby sme Boha upovedomili o našej potrebe, lež aby sme uznali svoju odvislosť od neho a aby sme sa pripravili prijať jeho dobrodenia. Váha sa má klásť nie na to, aby sme sa dlho, lež na to, aby sme sa dobre modlili; keď sa dobre modlíme, môžeme sa i dlho modliť, ako i sám Spasiteľ modlieval sa celé noci.

9. Vy sa teda takto budete modlievať: Otče náš, ktorý si na nebesách, posväť sa meno tvoje.

10. Príď kráľovstvo tvoje. Buď vôľa tvoja, jako na nebi, tak i na zemi.

11. Chlieb náš vzdajší ¹⁾ daj nám dnes.

12. A odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame našim vinníkom.

13. A neuvoď nás v pokušenie. Ale zbav nás od zlého. ²⁾ Amen. ³⁾

14. Keď totiž odpustíte ľuďom ich hriechy, i váš Otec nebeský odpustí vám vaše previnenia;

15. naproti tomu jestli neodpustíte ľuďom, ani váš Otec neodpustí vám vaše hriechy.

16. A keď sa postíte, nebuďte smutní ⁴⁾, jako pokrytci. Zohavujú totiž svoje tváre, aby sa videli ľuďom vypoštenými. Veru, povedám vám, že dostali svoju mzdu.

17. Ale ty, keď sa postíš, pomasť ⁵⁾ si hlavu a umy si tvár,

18. aby si sa nevidel ľuďom vypošteným, lež tvojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti; a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti.

19. Neshromažďujte si pokladov na zemi, kde hrdza a moľ kazí, a kde sa kmíni podkopávajú a kradnú. ⁶⁾

20. Ale shromažďujte si poklady v nebi, kde ani hrdza ani moľ nekazí, a kde sa kmíni nepodkopávajú a nekradnú. ⁷⁾

1) Dľa latinskej osnovy: nadpodstatný. Sv. Jaronim takto prekladá grécke slovo: epiousion na tomto mieste, inde u sv. Lukáša prekladá ho slovom: každodenný = vzdajší. Ako sa má to grécke slovo prekladať, ani sami učenci nevedia; pravdepodobne má sa prekladať: zajtrajší, dľa toho: epiousa héméra = zajtrajší deň. Škut. Ap. 7, 26.

2) Zlým je len hriech, z ktorého pochádza všetko zlo.

3) Amen je slovo židovské, znamená toľko, jako: veru, veruže, áno, tak je.

4) Gr.: mrzutej tvári.

5) Pod horúcim podnebí Arabi si myslia, že olej chráni proti lúcom slnečným, a preto sa často masťujú.

6) Všetky statky zemské: sláva, majetky, rozkoše skoro pomínú, preto nezasluhujú, aby sme sa o ne trhali.

7) Inakšie sú statky nebeské; tieto večne trvajú, zasluhujú teda, aby sme sa o ne namáhali.

21. Lebo kde je tvoj poklad, tam je ¹⁾ i tvoje srdce.

22. Svetelnou tvojmu telu je tvoje oko.²⁾ Ak bude tvoje oko prosté, celé tvoje telo bude svetlé.

23. Lež ak tvoje oko bude nanič, celé tvoje telo bude temné. Jestli teda svetlo, ktoré je v tebe, je temnosťou, jaká bude temnosť sama?

24. Nikto nemôže slúžiť dvom pánom³⁾, lebo buďto jedného bude nenávidieť a druhého milovať, buďto na jedného bude držať a druhým bude pohrdať. Nemôžete slúžiť Bohu i mammonu.⁴⁾

25. Preto povedám vám: nebuďte ustarostení o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čím sa budete odievať. Či život nie je viac, než jedlo, a telo viac⁵⁾, než rúcho?

26. Pohliadnite na vtáctvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodôl: a Otec váš nebeský kŕmi ho. Či vy nie ste omnoho viac, než ono?

27. A kto z vás premýšľaním môže pridať jeden lakeť k svojej postave?⁶⁾

28. A o rúcho čo ste ustarostení? Pozrite si lalie poľné, jako rastú; nepracujú, ani nepradú;

29. a povedám vám, že ani Šalamún vo všetkej svojej sláve nebol tak zaodetý, jako jedna z nich.

30. Ponevác teda trávu poľnú, ktorá dnes je a zajtra sa hodí do pece⁷⁾, tak šatí Boh, čím viac vás, maloverní.

31. Nebuďte teda ustarostení, hovoriac: Čo budeme jesť, alebo čo budeme piť, alebo čím sa zaodejeme?

32. Lebo toto všetko pohani vyhľadávajú. Vie totižto váš Otec¹⁾, že všetko toto potrebujete.

33. Hľadajte teda najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko sa vám pridá.

34. Nebuďte teda ustarostení o zajtrajšok; lebo zajtrajší deň bude pečovať sám o seba. Dosť má deň na vlastnej neresti.²⁾

HLAVA 7.

Reč hôrska. Opovážlivé posudzovanie. Posvätným veciam podľná úcta. Ako treba prosiť? Úzka cesta. Lžíproroci. Po čom poznať ľudí? Boh je sudca. Pevný základ.

1. Nesúďte, aby ste neboli súdení.³⁾

2. Lebo jakým súdom budete súdiť, (takým) budete súdení, a jakou mierou budete merať, (takou) nameria sa vám.⁴⁾

3. A čo vidíš smetku v oku svojmu bratovi, kdežto brvna vo svojom oku nevidíš?⁵⁾

4. Alebo jakým spôsobom hovoríš svojmu bratovi: Počkaj, nech ti vytiahnem smetku z oka; a hľa, v tvojom oku je brvno.

5. Pokrytče, vytiahni najprv brvno zo svojho oka, a potom hľad vyťahnuť smetku z oka svojmu bratovi.⁶⁾

6. Nedávajte veci sväté psom a

1) Gr.: bude.

2) Gr.: svetelnou tela tišje oko. Oko svieti telu. Ako zdravé oko svieti telu a chráni ho od úrazu, kdežto chybné oko klame a vedie k pádu: takto úprimné, Bohu oddané srdce (sv. Aug.: dobrý úmysel) vedie človeka v pravom smere k Bohu; naopak, neúprimné srdce, ktoré by chcelo mať i nebo i zem, i ctnosť i hriech, zatemňuje, klame dušu a nakazí všetky skutky človeka.

3) Ktorí sú protivného smýšľania.

4) Mammona je slovo (aramajské a znamená: bohatstvo.

5) Spasiteľ vystriha, aby sme pre prílišnú starosť o telo nezanedbali dušu.

6) Práca ľudská bez pomoci Božej je márna. Načo teda viac sa starať, než treba?

7) V Palestíne je málo dreva; Židia teda často varievali pri suchej tráve.

1) V gr.: Otec váš nebeský.

2) Budúcnosť je v rukách Božích, tá nezávisí od nás; načo by sme si strpčovali život zbytočnými starosťami o budúcnosť, keď už i prítomnosť má toľko biedy.

3) Tu je reč vlastne o súkromnom súde, čili o posudzovaní bližného.

4) Akí vy budete proti bližnému, taký bude i on naproti vám. Ale keď vy nemáte milosrdenstva proti bližnému, i Boh bude vás nemilosrdne súdiť.

5) Na bližnom zbadáš malú chybu, na sebe nezbadáš ani veľkej.

6) Najprv naprav sám seba, a len potom budeš môcť druhých napravnovať.

svoje perly nehádzte pred svine¹⁾, aby ich snáď nepošliapaly svojimi nohami a, obrátia sa, neroztrhaly vás.

7. Pýtajte, a dá sa vám; hľadajte, a nájdete; klopte, a otvorí sa vám.

8. Lebo každý, kto pýta, dostane; a kto hľadá, nájde; a klopajúcemu sa otvorí.

9. Lebo ktože je z vás taký človek, ktorý, keď jeho syn pýta chleba, podal by mu kameň?

10. Alebo keď pýta rybu, či mu podá hada?

11. Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dobré dary dávať svojim deťom, čím viacej váš Otec, ktorý je na nebesách, dá dobré veci tým, ktorí ho prosia.

12. Všetko teda, čokoľvek chcete, aby ľudia činili vám, i vy čiňte im. Lebo toto je zákon i proroci.²⁾

13. Vchádzajte tesnou brámkou, lebo široká je brána a priestranná cesta, ktorá vedie do zahynutia, a mnoho je tých, ktorí vchádzajú ňou.

14. Aká tesná je bránka a úzka cesta, ktorá vedie do života, a málo je tých, ktorí ju nachádzajú.³⁾

15. Varujte sa nepravých⁴⁾ prorokov, ktorí prichádzajú k vám v rúchu ovčom⁵⁾, ale zvnútra sú dravými vlkami.

16. Po ich ovocí poznáte ich.⁶⁾ Veď či sbierajú s trnia hrozná, alebo s bodľace figy?

17. Tak každý dobrý strom nesie

dobré ovocie, kdežto zlý strom nesie zlé ovocie.

18. Dobrý strom nemôže niesť zlého ovocia, ani zlý strom niesť dobrého ovocia.

19. Každý strom, ktorý nenesie dobrého ovocia, bude vyťatý a na oheň hodený.

20. Teda po ich ovocí poznáte ich.

21. Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane¹⁾, vojde do kráľovstva nebeského, lež kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesách, ten vojde do kráľovstva nebeského.²⁾

22. Mnohí budú mi hovoriť v ten deň³⁾: Pane, Pane, či sme v tvojom⁴⁾ mene neprorokovali, a v tvojom mene diablov nevyháňali, a v tvojom mene mnoho zázrakov nečinili?

23. A vtedy im vyznám: Nikdy som vás neznal; odstúpte odo mňa, páchatelia nepravosti.⁵⁾

24. Každý teda, kto počúva tieto moje slová a činí ich, pripodobní sa múdremu mužovi, ktorý si vystavil dom na skale.⁶⁾

25. I spustil sa dážď a prišly potoky, a dudy vetry, a oborily sa na ten dom, a nespadol, preto, že založený bol na skale.

26. A každý, kto počuje tieto moje slová a nečiní ich, podobný bude pochabému mužovi, ktorý si vystavil dom na piesku.

27. I spustil sa dážď a prišly potoky, a dudy vetry, a oborily sa na ten dom, a spadol, a sborenisko jeho bolo veľiké.

28. I stalo sa: keď Ježiš dokončil tieto reči, divily sa zástupy nad jeho učením,

1) V predošlých veršoch učil, že ten, kto chce druhých súdiť a napravovať, musí najprv seba posúdiť a napraviť. V tomto verši učí, že i tak by darmo učil pessiých (cynických) a do hmotárstva a rozkoši pohrúžených sviňských ľudí; takíto robia zo všetkého len posmech, na učiteľov štekajú a i najdrahocenejšie perly učenia Kristovho sťahujú do blata svojej nečistoty a nízkeho smýšľania.

2) Vlastne: to je zákon i proroci, t. j. to prikazuje už i zákon prirodzený, a ešte viac Boží, vyslovený v Starom Zákone a u prorokov.

3) Tesná bránka a úzka cesta je: kresťanský život; široká cesta je: svetáctvo.

4) Gr.: lži-prorokov; takými to lži-prorokmi sú tí učítelia, ktorí padelajú (falšujú) zákon Boží.

5) Naoko učia pekne, ale lichotia náruživostiam ľudským, a tak vedú do záhuby.

6) T. j. po ich skutkoch.

1) Kto mi hovorí: Pane, t. j. kto sa ku mne priznáva.

2) Tieto slová: „ten vojde do kráľovstva nebeského“ v gréčtine chýbajú.

3) T. j. na súdny deň.

4) Tebou splnomocnení, alebo i v tvojom záujme; prorokovať tu znamená toľko, jako učiť.

5) Stáva sa, že i nehodní obsiahnu úrad v cirkvi, ale im to nebudu nič platné; Kristus Pán ich neuzná za svojich.

6) Táto skala je živá, nepochybná viera; dom je spôsob života; živelné pohromy sú pokušenia.

29. lebo vyučoval ich ako majúci moc¹⁾, a nie jako ich zákonníci a farizeji.

HLAVA 8.

Uzdravenie prašivého, potom sluhu stotníkovho a svokry Petrovej. O nasledovaní Krista Pána. Utíšenie búrky a vyhánanie diablov.

1. A keď sostúpil s hory, šly za ním mnohé zástupy.

2. A hľa, prašivý²⁾ prišiel, klaňal sa mu a riekol: Pane, jestli chceš, môžeš ma očistiť.

3. Tu Ježiš natiahol ruku, dotkol sa ho a riekol: Chcem: buď čistý. A ihneď očistila sa mu prašina.

4. A riekol mu Ježiš: Hľad, aby si nikomu nepovedal³⁾; ale id, ukáž sa kňazovi, a obetuj dar⁴⁾, ktorý prikázal Mojžiš, im na svedectvo.⁵⁾

5. A keď vošiel do Kafarnauma, pristúpil k nemu stotník⁶⁾, prosil ho,

6. a riekol: Pane, môj čeladník leží doma porazený a hrozne sa trápi.

7. Riekol mu Ježiš: Ja prídem a uzdravím ho.

1) T. j. ako zákonodarca, a nie jako zákonníci, ktorí len habkali.

2) Prašina, ktorá chybne menuje sa i malomocenstvom, je hrozná nemoc, rozšírená po Východe. Zapríčiňujú ju isté bakterie, podobné tým, čo zapríčiňujú suchotiny. Nemoc býva dvojaká: 1. kožná prašina (suchotinárska chrasta) a 2. čuvová prašina (anestetická chrasta). Prvá sa zjavuje na povrchu kože v podobe vandrovných uzlov, ktoré na tvári podobajú sa hroznému strapcu, neskoršie napadá soplivú blanku, pri úkazoch podobných suchotinám a zosopleniu. Neskoršie rany sa začnú zbierať, čo zapríčiňuje, že svaly odpadajú od kostí a ostáva holá košť. Druhý druh prašiny (anestetická chrasta) je zriedkavejšia, napáda najmä koncové údy a je veľmi bolestný. Táto nemoc nie je síce veľmi chytľavá, ale je dedičná. Zákon medzi tieto nemoce vriaďuje i pokazenosť (sifylis), preto má nariadenia, keby sa niekto uzdravil. Takito nemocní bývali odlúčení od ľudskej spoločnosti, a preto zdržovali sa len za osadami a mestami. Táto nemoc považuje sa za obraz hriechu.

3) Nehľadám slávy svetskej, ale i preto, že ináč ľudia by mu boli nanosili toľko nemocných, že by sotva bol mohol učiť.

4) Dvoch vrabcov.

5) Aby sa presvedčili o mojej božskej moci, jako i o tom, že neruším zákon.

6) Vojský dôstojník, ktorý mal pod sebou sto chlapov. Ako sv. Luk. hovorí, bol to človek pobožný a najprv poslal Židov k Ježišovi a len potom prišiel sám.

8. I odpovedal stotník a riekol: Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, ale riekni len slovom, a uzdravený bude môj paholok.

9. Veď i ja som človek pod mocou postavený, mám pod sebou vojakov; i poviem tomuto: Id, a ide; a inému: Poď, a príjde; a svojmu sluhovi: Sprav to, a spraví.¹⁾

10. Keď to počul Ježiš, podivil sa²⁾, a riekol tým, ktorí šli za ním: Veru, povedám vám, nenašiel som toľkej viery u Izraelcov.

11. Ale povedám vám, že mnohi prídu od východu a od západu, a budú stolovať s Abrahámom a Izákom a Jakubom v kráľovstve nebeskom³⁾;

12. kdežto synovia kráľovstva⁴⁾ budú vyhodení do zovnútornej tmy; tam bude plač a škrípanie zubov.⁵⁾

13. I riekol Ježiš stotníkovi: Id, a jako si veril, nech sa ti stane. A uzdravený bol paholok v tú hodinu.

14. A keď prišiel Ježiš do domu Petrovho, videl jeho svokrušu ležať v horúčke.

15. I dotkol sa jej ruky, a prestala jej horúčka, i vstala a posluhovala im.

16. A keď sa zvečeralo, doniesli mu mnohých, majúcich diabolstvá, a vyháňal duchov slovom a uzdravil všetkých zle sa majúcich,

17. aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze Izaiáša proroka, hovo-

1) Ako ja musím poslúchať vyšších a mňa zase moji podriadení, tak teba musia poslúchať nemoce a prírodné sily. Stotník týmto vyznal, že P. Ježiš má božskú moc.

2) Spasiteľ uznal, že je to mimoriadna, neobyčajná viera, lebo len tomu sa my divíme, čo je mimoriadne; ináč Spasiteľ sa tomu nedivil, to ho neprekvapilo, lebo bol vševedomý.

3) Spasiteľ často pripodobňuje kráľovstvo nebeské hostine.

4) T. j. Židia. Spasiteľ pokračuje v podobenstve. Židia budú vyhodení z hostiny, aké sa na Východe pre veľkú horúčnosť obyčajne v noci pri svetle odbavovali, von do tmy, teda do tmy vonkajšej, ktorá tma nám predstavuje: 1. ich zaslepenosť a nemilosť Božiu, 2. zatratenie večné.

5) Človek plače od bolesti a škrípe zubmi od zlosti. Je to tiež obraz a znamená: tam budú trpieť a zúriť.

riaceho: On prevzal naše nemoce, a znášal naše neduživosti.

18. Keď Ježiš videl veľké zástupy okolo seba, kázal prejsť za more.¹⁾

19. Tu pristúpil jeden zákonník a riekol mu: Učiteľu, pôjdem za tebou, kamkoľvek pôjdeš.²⁾

20. I riekol mu Ježiš: Líšky majú skrýše a vtáctvo nebeské hniezda, ale Syn človeka³⁾ nemá kde hlavu skloniť.⁴⁾

21. Iný zas z jeho učeníkov riekol mu: Pane, dovoľ mi najprv zajst a pochovať si otca.

22. Ale Ježiš mu riekol: Pod' za mnou, a ponechaj mŕtvym⁵⁾ pochovávať svojich mŕtvych.

23. A keď vstupoval na loďku, vstúpili za ním i jeho učeníci.

24. A hľa, veľká búrka povstala na mori, tak že sa loďka pokrývala vlnami; on však spal.

25. Tu pristúpili k nemu jeho učeníci, zobudili ho a riekli: Pane, zachráň nás, hynieme.

26. I riekol im Ježiš: Čo ste bojazliví, maloverní⁶⁾? Vtedy vstal, rozkázal vetrom i moru, a nastalo veľké utíšenie.

27. Ľudia⁷⁾ však divili sa a hovorili: Čo je to za jaký, že ho vetry i more poslúchajú?

28. A keď prišiel za more do kraja Gerazenčanov, nadbehli mu dvaja⁸⁾, ktorí mali diabolstvá, a vychádzali

z hrobitova, veľmi zúrivi, tak že nikto nemohol prejsť tou cestou.

29. A hľa, kričali a hovorili: Čo máme s tebou, Ježišu, Synu Boží? Prišiel si sem pred časom nás mučiť¹⁾?

30. I bolo neďaleko od nich veľké stádo ošípaných na paši.

31. Tu diabli prosili ho a riekli: Keď nás vyženieš odtiaľto, pusť nás do stáda ošípaných.²⁾

32. I riekol im: Idte. Tu oni vyšli, zašli do ošípaných, a hľa, celé stádo hnalo sa prudko po strmine do mora, a pohynuly vo vodách.³⁾

33. Tu pastieri utiekli, a keď prišli do mesta, zvestovali všetko, i o tých, ktorí mali diabolstvá.

34. A hľa, všetko mesto vyšlo naproti Ježišovi, a keď ho uzreli, prosili, aby obišiel ich končiny.⁴⁾

HLAVA 9.

Uzdravenie porazeného. Povolanie Matúša. Budúce nové veci. Žena krvotočná. Vzkriesenie dievčata. Uzdravenie dvoch slepých a nemého. Veľká žatva, málo žencov.

1. I vystúpil na loďku, preplavil sa a prišiel do svojho⁵⁾ mesta.

2. A hľa, doniesli mu porazeného, ležiaceho na posteli. Vtedy Ježiš, keď videl ich vieru, riekol porazenému: Dúfaj, synu, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy.⁶⁾

3. A hľa, ktorísi zo zákonníkov riekli sami v sebe: Tento sa rúha.⁷⁾

1) Diabli sa nazdali, že hneď bude súdny deň.

2) Gerazenčania boli zväčša pohani, držali teda ošípané.

3) Niektorí sa pozastavujú nad tým, že Spasiteľ to dovolil diablom a tak zapríčinil Gerazenčanom škodu; no to je to isté, jako keď dopustí dúl = pád dobytky. On je Pánom a upozorňuje nás na nestálosť majetkov a na večné nebo.

4) Obávali sa niečoho podobného. Im na duchovných veciach málo záležalo.

5) Do Kafarnauma.

6) Tento zázrak podrobnejšie rozprávajú sv. Marek a Lukáš.

7) Hriech je obrazení Boha, obrazenie môže odpustiť len sám obrazený, teda tu Boh; nasledovne P. Ježiš tu vydáva sa za Boha, čo dľa ich mienky bolo rúhaním.

1) Gr.: na druhú stranu == na protivaý breh.

2) T. j. budem tvojím učeníkom.

3) Syn človeka = syn ľudský = človek. Tento názov označoval poslanie messiánske dľa Dan. 7, 13. a Spasiteľ ho najradšej preto upotreboval, že bol najskromnejší a nepripúšťal nijakých prepatých predstáv o jeho vonkajšej sláve.

4) A zákonníkovi na tieto slová hneď prešla chuť byť učeníkom Ježišovým. Ti, ktorí dychtia po pôžitkoch, nie sú súci za učeníkov Kristových.

5) Tu Spasiteľ pod mŕtvymi rozumie pokrevných učeníkových, preto, že sa nestarali o svoje dušné spasenie; a učeníka nechce prepustiť k nim, aby ho neodvrátili od Krista. Prvá je duša a len potom ostatné veci.

6) Učeníci boli maloverní, preto, že neverili, že Spasiteľ, i keď spí, bedlí nad nimi.

7) Na loďke okrem učeníkov bolo i niekoľko rybárov.

8) Sv. Marek a Lukáš spomínajú len jedného; azda ten bol zúrivejší, druhý tichší.

4. A keď videl Ježiš ich myšlienky ¹⁾, riekol: Načo myslíte zle vo svojich srdciach?

5. Čo je ľahšie povedať: odpúšťajú sa ti hriechy, a či povedať: vstaň a choď? ²⁾

6. Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy — vtedy riekol porazenému: Vstaň, zdvihni si posteľ a id' domov.

7. Tu vstal a odišiel do svojho domu.

8. Keď to videly zástupy, zľakly sa a oslavovali Boha, ktorý dal takú moc ľuďom.

9. A keď Ježiš odtiaľ odchádzal, videl človeka, menom Matúša ³⁾, sedieť na mýte, i riekol mu: Poď za mnou. Ten vstal a nasledoval ho.

10. I stalo sa, keď stoloval v dome ⁴⁾, hľa, prišli mnohí mytníci a hriešnici ⁵⁾ a stolovali s Ježišom a s jeho učeníkmi.

11. Keď to videli farizeji, riekli jeho učeníkom: Prečo jedáva váš učiteľ s mytníkmi a hriešnikmi?

12. Keď to počul Ježiš, riekol ⁶⁾: Netreba lekára zdravým, lež zle sa majúcim.

13. Ale idte a naučte sa, čo je to: Milosrdenstvo chcem a nie obeť. ⁷⁾ Lebo neprišiel som povolávať spravodlivých ⁸⁾, ale hriešnikov.

14. Vtedy pristúpili k nemu učeníci Jánovi a riekli: Prečo sa my i farizeji často postievame, kdežto tvoji učeníci sa nepostievajú? ⁹⁾

15. Riekol im Ježiš: Nuž či družbovia ženíchovi ¹⁾ môžu truchliť, kým je s nimi ženích? Ale prijdú dni, keď im bude odňatý ženích; až potom sa budú postievať.

16. A veď nikto neprikladá záplaty z nového súkna na staré rúcho, lebo odtrhne sa mu doplnok od rúcha a bude horšia trhlinka. ²⁾

17. Ani nového vína nedávajú do starých nádob ³⁾, ináč roztrhnú sa nádoby, a víno sa vylieva, a nádoby sa ničia. Lež nové víno dávajú do nových nádob, a zachová sa oboje.

18. Keď im on toto mluvil, hľa, jeden prednosta predstúpil, klaňal sa mu a riekol: Pane ⁴⁾, moja dcéra teraz skonala ⁵⁾; ale poď, polož na ňu svoju ruku, a bude žiť.

19. A Ježiš vstal, šiel za ním, i jeho učeníci.

20. A hľa, žena, ktorá trpela na krvotok dvanásť rokov, pristúpila od zadu a dotkla sa obruby jeho rúcha.

21. Lebo riekla sama v sebe: Keď sa len dotknem jeho rúcha, budem zdravá.

22. Ale Ježiš obrátil sa, a keď ju videl, riekol: Dúfaj, dcéro, tvoja viera ťa uzdravila. I bola uzdravená tá žena od tejže hodiny.

23. A keď prišiel Ježiš do domu prednostovho a videl písačov a hulákajúci zástup ⁶⁾, riekol:

1) Ježiš pozná ich myšlienky a zavracia ich; už tým dokazuje, že je Boh.

2) Snadnejšie sa dá povedať pred ľuďmi: odpúšťajú sa ti hriechy, lebo tu ľudia nemôžu sa presvedčiť o výsledku: kdežto uzdraviť nemocného dá sa vidieť; ťažko je teda činiť viditeľné zázraky.

3) Pôvodu tohto evanjelia, ktorý bol mytníkom.

4) U Matúša.

5) Úradníci Matúšovi, ktorým už to mali za zle Židia, a považovali ich za hriešnikov, že stáli v službe pohanov a cudzej vlády.

6) Svojim učeníkom, ktorí mu to povedali.

7) Boh pre seba nič nepotrebuje, ale len pre nášho bližného alebo pre nás. Bohu je nie milá prázdna bohoslužba, ktorá sa nás netkne.

8) Ktorí sa za spravodlivých držia, ako farizeji.

9) T. j. prečo nezachovávajú tvoji učeníci u Židov zvyčajné pôsty, čo je znakom prísneho života?

1) Spasiteľ seba pripodobňuje k ženichovi, jeho nevestou je cirkev. Apoštolovia nepostia sa preto, že cirkev ešte len teraz sa zakladá.

2) Spasiteľ v tomto a v nasledujúcom verši dokazuje potrebu založiť novú cirkev. Nové kresťanstvo nesmie sa stiesniť do starého, vyžitého židovstva, lebo tak by sa nepomohlo židovstvu, ktoré je už u konca, a kresťanstvo, stiesnené do hraníc židovstva, nemohlo by sa vyvinúť, a tak by zakrnelo.

3) Vlastne: do temlovov; na Východe ešte ani dnes nemajú sudov, ale z kozích koží šijú temlovy a v tých držia víno.

4) V gr. chýbí: Pane. Prednosta = predstavený synagogy.

5) Dľa Marka: skonáva; skonala, kým bol P. Ježiš na ceste k prednostovi.

6) U Rimanov a Židov bola obyčaj najímať si ženičky, ktoré „vykladaly“, spevavo nariekaly nad mŕtvymi.

24. Odíďte, lebo neumrelo¹⁾ dievča, lež spí. I vysmiali sa mu.

25. A keď vyhnal zástup, vošiel a chytil ju za ruku. I vstalo dievča.

26. A tento chýr rozniesol sa po celej tej zemi.

27. A keď Ježiš odchádzal odtiaľ, šli za ním dvaja slepí, kričali a hovorili: Smiluj sa nad nami, Synu Dávidov!²⁾

28. A keď prišiel domov, pristúpili k nemu slepí. Tu riekol im Ježiš: Veríte, že vám to môžem urobiť? Riekli mu: Ovšem, Pane.

29. Vtedy dotkol sa im očí a riekol: Nech sa vám stane podľa vašej viery.

30. I otvorily sa im oči. A Ježiš pohrozil sa im a riekol: Hľadte, aby sa toho nikto nedozvedel.

31. Ale oni, keď vyšli, rozchyrovali ho po celej tej zemi.

32. A keď títo odišli, hľa, dodali mu človeka nemého, majúceho diabolstvo.

33. A keď vyhnal diabla, nemý premluvil, až sa zástupy divily a riekly: Nikdy sa nevidalo niečo takého v Izraeli.

34. No farizeji hovorili: Skrze knieža diabolské vyháňa diablov.

35. I obchádzal Ježiš všetky mestá i mestecká, učil v ich synagogách a ohlašoval evanjelium o kráľovstve³⁾ a uzdravoval všeliký neduh a všelikú nemoc.

36. A keď videl zástupy, ľutoval ich, lebo boli utrápení a považovali sa, ako ovce, nemajúce pastiera.

37. Vtedy riekol svojim učeníkom: Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo⁴⁾;

38. proste teda Pána žatvy, aby si poslal robotníkov do žatvy.⁵⁾

1) Bohu naša smrť je snom.

2) Spasiteľ nechal ich kričať celou cestou, aby sa upevnili ich viera.

3) Dodaj: Božom.

4) Ľud túži po spásu, ale málo je učiteľov.

5) Modlite sa za dobrých pastierov. Má sa to diať zvlášte na štvoro Suchých dní.

HLAVA 10.

Kristus Pán posielal apoštolov kázať, dávať im naučenie i moc; predpovedá im utrpenie a sľubuje ochranu i odmenu.

1. Raz svolal svojich dvanásť¹⁾ učeníkov a dal im moc nad nečistými²⁾ duchmi, aby ich vyhánali a uzdravovali všeliký neduh a všelikú nemoc.

2. A mená dvanástich apoštolov³⁾ sú tieto: Prvý Šimon⁴⁾, ktorý sa volá Peter, a jeho brat Ondrej.⁵⁾

3. Jakub Zebedejov a jeho brat Ján; Filip a Bartolomej⁶⁾; Tomáš a Matúš mýtnik; Jakub Alfejov⁷⁾ a Tadej.

4. Šimon Chananejský a Judáš Iškariotský, ktorý ho i zradil.

5. Týchto dvanástich poslal Ježiš a prikazoval im a riekol: Na cestu k pohanom nezabočujte, a do miest⁸⁾ samaritánskych nevchádzajte,

6. ale idte radšej k ovciam, ktoré sa potratily z domu Izraelovho.

7. A idúcky kážte a riekajte: Priblížilo sa kráľovstvo nebeské.

8. Nemocných uzdravujte, mŕtvych krieste, prašivých očisťujte, diablov vyhánajte; darmo ste dostali, darmo dávajte.⁹⁾

9. Nemajte¹⁰⁾ zlata, ani striebra, ani peňazí vo svojich opaskoch;

10. nie kapsy na ceste, ani dvojho oblečenia, ani obuvi, ani paličky,

1) Ako národ židovský mal 12 praotcov, tak ich majú i kresťania v apoštoloch.

2) T. j. nad diably.

3) Apoštol po grécky, po slovensky: posol.

4) Šimon je prvý zpomedeni apoštolov, ako ich hlava.

5) Sv. Matúš uvádza apoštolov po dvoch, ako ich Spasiteľ poslal kázať.

6) Sv. Ján menuje ho Natanaelom, bol synom Tolomejovým.

7) Jakub Kleofášov, čili mladší, a Tadej, ináč i Júda, boli bratrance P. Ježišovi.

8) Gr.: do mesta samaritánskeho. Samaritáni boli potomkami tých Židov, ktorých kráľ Salamnassar ponechal na území vyvráteného kráľovstva izraelského a ktorí sa potom smiešali s pohan-skými osadníkmi, a preto boli polovičnými pohanmi. Ich nenávideli plnokrvní Židia, a oni Židov. Spasiteľ teraz posielal apoštolov len k Židom.

9) Zakazuje sa brať odmena za duchovné milosti.

10) Gr.: nenadobúdať si.

lebo hoden je robotník svojho pokrmu.¹⁾

11. A do ktoréhokoľvek mesta alebo mestečka vojdete, dopytujte sa, kto je v ňom hodný²⁾, a tam zostaňte, kým neodídete.³⁾

12. A keď vojdete do domu, pozdravte ho a rieknite: Pokoj tomuto domu.

13. A jestliže ten dom bude hoden, váš pokoj príde naň, ale jestli nebude hoden, váš pokoj navráti sa k vám.

14. A ktokoľvek vás neprijme a nebude počúvať vašich rečí, keď vyjdete von z domu alebo z mesta⁴⁾, otraste si prach s ňôh;

15. veru, povedám vám: znesiteľnejšie bude na súdny deň zemi Sodomčanov a Gomorčanov, nežli tomu mestu.

16. Hľa, ja posielam vás, ako ovce medzi vlkov. Buďte teda opatrní jako hady a jednoduchí jako holuby.

17. Ale varujte sa ľudí, lebo vydajú vás súdom a budú vás bičovať v svojich synagogách⁵⁾,

18. ba vedení⁶⁾ budete pred vládarov a kráľov pre mňa, na svedectvo⁷⁾ im a pohanom.

19. Ale keď vás vydajú, nerozmýšľajte, jako alebo čo budete mluiť; lebo bude vám dané v tú hodinu, čo máte mluiť.

20. Nie vy ste totiž, ktorí mluvíte, ale duch vášho Otca, ktorý mlui vo vás.

21. Brat ale vydá brata na smrť, a otec syna, a synovia povstanú proti rodičom a usmrtia ich.

22. A budete v nenávisti u všetkých pre moje meno, ale kto zotrva až do konca, ten bude spasený.

23. Avšak keď vás budú prenasledovať v tomto meste, utečte do iného. Veru, povedám vám, nebudete u konca so všetkými mestami izraelskými, až príjde Syn človeka.¹⁾

24. Učeník nie je nad učiteľa, ani sluha nad svojho pána.

25. Dost' je pre učeníka, keď je jako jeho učiteľ, a pre sluhu jako jeho pán. Keď hospodára²⁾ prezývali Belzebubom³⁾, čím viac jeho domácich?

26. Teda nebojte sa ich. Veď nič nie je skryté, čo by nevyšlo na javo, a nič schované, čo by sa neprezvedelo.

27. Čo vám hovorím vo tme, povedzte na svetle, a čoho čujete do ucha, ohlašujte na strechách.⁴⁾

28. A nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu nemôžu zabiť, ale radšej bojte sa toho⁵⁾, ktorý môže i dušu i telo zatradiť do pekla.

29. Či sa nepredávajú dva vrabce za pätník⁶⁾? A ani jeden z nich nepadne na zem bez vášho Otca.

30. Vám ale sú i všetky vlasy na hlave spočítané.

31. Nebojte sa teda; lepší ste vy, nežli mnoho vrabcov.

32. Každého teda, kto mňa vyzná⁷⁾ pred ľuďmi, i ja ho vyznám pred svojim Otcom, ktorý je na nebesách.

33. Ale kto mňa zapre pred ľuďmi, toho i ja zaprem pred svojim Otcom, ktorý je na nebesách.

34. Nemyslite si, že som prišiel

1) Apoštolovia nemajú sa dať hatiť v ohlašovaní evanjelia starostami o telo; im majú veriaci dávať za duchovné veci to, čoho oni potrebujú na výživu.

2) Kto si zná vážiť duchovné veci.

3) Z toho mesta; aby nebehali z jedného domu do druhého, kde by mali väčšie pohodlie.

4) Gr.: z toho mesta.

5) To bol bežný trest za prestúpenie Starého Zákona.

6) Gr.: poženú vás.

7) Že všetci ľudia sa dozvedia o ňom.

1) Aby spustošil mesto Jeruzalem a vyvrátil kráľovstvo židovské a cirkev.

2) Hospodára, t. j. P. Ježiša.

3) Gr.: Belzebubom, po slovensky: Hnojopánom. Tak prezývali Židia diabla. Belzebub = Muchopán prezývali boha filištínskeho v Akarone.

4) Čo vám ja hovorím súkromne, vy to ohlašujte verejne.

5) Boha.

6) Pätník = 6 halierov.

7) Gr.: Kto sa ku mne prizná pred ľuďmi, i ja sa priznám k nemu...

pokoj uviesť na zem; neprišiel som uviesť pokoj, ale meč.¹⁾

35. Lebo prišiel som odlúčiť človeka od jeho otca, a dcéru od jej matky, a nevestu od jej svokry,

36. a človeku budú nepriateľmi jeho domáci.

37. Kto miluje otca alebo matku viac než mňa, nie je mňa hoden; a kto miluje syna alebo dcéru nado mňa, nie je mňa hoden.

38. A kto neprijme svoj kríž a ne-nasleduje mňa, nie je mňa hoden.

39. Kto najde svoju dušu, ztratí ju, a kto ztratí svoju dušu pre mňa, najde ju.²⁾

40. Kto vás prijíma, mňa prijíma, a kto mňa prijíma, prijíma toho, ktorý ma poslal.

41. Kto prijíma proroka pod menom proroka, dostane mzdu prorockú; a kto prijíma spravodlivého pod menom spravodlivého, dostane mzdu spravodlivého.³⁾

42. A ktokoľvek podá nápoja jednému z týchto najmenších, čo len pohár studenej vody pod menom učeníka: veru, povedám vám, neztratí svojey mzdy.

HLAVA 11.

Poslovia Jánovi u Ježiša. Úkol Jánov a pochvala o ňom. Beda mestám nekajúcim. Pyšná múdrosť je zavrhnutá. Jarmo Kristovo.

1. I stalo sa, keď Ježiš prestal prikazovať dvanástim učeníkom, odišiel odtiaľ, aby učil a kázal v ich mestách.⁴⁾

1) P. Ježiš prišiel uviesť pokoj na zem, a to by sa skutočne stalo, keby všetci ľudia mali dobrú vôľu; ale pretože tomu je nie tak, zlí budú prenasledovať dobrých.

2) Prvý význam: kto najde život nadprirodzený, ten ztratí život telesný, pôžitkársky; a kto ztratí telesný časný život pre mňa, najde večný. Druhý význam: kto najde život pôžitkársky, ten ho ztratí voľakedy, ale kto pre Krista ztratí časný život, ten najde večný.

3) Kto prijme učeníka Kristovho, ako takého, už skrze to spoluúčinkuje na diele Božom, a preto má účasť na jeho apoštolskej práci, a tak obsahuje i tú istú mzdu.

4) V židovských mestách okolo Kafarnauma.

2. Ale Ján, keď počul vo väzení skutky Kristove, poslal dvoch zo svojich učeníkov

3. a riekol mu: Ty si ten, ktorý má prísť, alebo iného očakávame¹⁾?

4. Ježiš odpovedal a riekol im: Idte, oznámte Jánovi, čo ste počuli a videli:

5. slepí vidia, chromí chodia, prašiví sa očisťujú, hluchí počujú, mŕtvi sa kriesa, chudobným zvestuje sa evanjelium²⁾,

6. a blahoslavený je, kto sa na mne nepohorší.³⁾

7. A keď tí odišli, začal Ježiš hovoriť zástupom o Jánovi: Čo ste vyšli na púšť vidieť? Trstinu vetrom klátenú?

8. Ale čo ste vyšli vidieť? Človeka mätko odetého? Hľa, tí, ktorí sa mätko odievajú, sú v domoch kráľovských.⁴⁾

9. Ale čo ste vyšli vidieť? Proroka? Áno, povedám vám, i viac než proroka.⁵⁾

10. Lebo tento je to, o ktorom je napísané: Hľa, ja posielam svojho anjela⁶⁾ pred tvou tvárou, ktorý ti pripraví cestu pred tebou.

11. Veru, povedám vám: nepovstal medzi narodenými zo žien väčší nad Jána Krstiteľa; no ten, ktorý je menší v kráľovstve nebeskom, je väčší od neho.⁷⁾

12. Ale odo dní Jána Krstiteľa až

1) Sv. Ján sám vedel o P. Ježišovi, že je Mesias, ale chcel, aby sa o tom presvedčili i učeníci, a to z úst Ježišových.

2) Spasiteľ neodpovedá zrovna: som; ale odvoláva sa na svoje záznaky a predovšetkým na to, že sa zaujíma za chudobu, za ktorú sa pred ním nikdy nik nezaujal.

3) Káranie a výstraha pre učeníkov Jánových, aby v Messiasovi neočakávali kráľa zemského.

4) Správne rečeno: v palácoch a nie v domoch kráľovských.

5) Ostatní proroci len akoby vo sne videli Spasiteľa, Ján ho videl na vlastné oči a ukázal ho prstom.

6) Slovensky: posla.

7) Sv. Ján patrí ešte do Starého Zákona, nevidel smrti Kristovej, jeho vzkriesenia, obety atď. A preto i najmenší kresťan je väčšími zasvätený do kresťanstva, do jeho povahy a podstaty, nežli bol Ján.

posaváď kráľovstvo nebeské násilne sa dobýva, a násilní ho uchvacujú.¹⁾

13. Lebo všetci proroci i zákon až po Jána prorokovali,

14. a jestli chcete pochopiť: on je Eliáš²⁾, ktorý má prísť.

15. Kto má uši na počúvanie, nech počuje.

16. Ale komuže mám pripodobniť toto pokolenie? Podobné je deťom, sediacim na námestí, ktoré vykrikujú na vrstovníkov,

17. a hovoria: Pískali sme vám, a neskákali ste; nariekali sme, a neplakali ste.³⁾

18. Lebo prišiel Ján, ani nejedával ani nepíjal, a hovoria: Má diabolstvo.

19. Prišiel Syn človeka; jie a pije, a hovoria: Hľa, človek pažravý a pijan vína, priateľ mytníkov a hriešnikov. A múdrosť ospravedlivená je od svojich synov.⁴⁾

20. Vtedy začal vytykať mestám, v ktorých sa stalo najviac jeho zázrakov, že nečinili pokánia:

21. Beda ti, Korozaim, beda ti, Bet-saida⁵⁾; lebo keby sa v Tyru a v Sidone⁶⁾ boly staly zázraky, ktoré sa staly vo vás, dávno by vo vreci⁷⁾ a popole boli činili pokánia.

22. Avšak povedám vám: Tyru a Sidonu ľavnejšie sa povedie na súdny deň, nežli vám.

1) Kto chce prísť do neba, musí sám seba zaprieť, teda robiť si násilie; nasledovne násilím sa dobýva nebo.

2) Eliáš má prísť na konci sveta pred druhým príchodom P. Ježiša kázať Židom pokánia; Ján to robil pred prvým príchodom, a preto i on je: jakoby Eliáš.

3) Podobnosť Spasiteľovo vzaté je z hry dietok, z ktorých jedny hnevajú sa na druhé a preto nechcu sa ísť hrať a takto si pokazia zábavu a radosť navzájom. Tak robia i Židia. Nikdy nie sú spokojní s tým, čo Spasiteľ činí.

4) Tí ľudia, ktorí sa stali prívržencami P. Ježiša, uznali Jána a P. Ježiša za skutočne múdrych, uznali ich múdrosť, ako takú. Alebo dľa druhej osnovy: a múdrosť (ktorá je v Ježišovi) ospravedlivená je (dokázala sa jako taká, jako skutočná múdrosť) skrze jej všetky skutky, ktoré konala.

5) Mestá neďaleko Kafarnauma.

6) Dve kupecké pohanské mestá pri Stredozemnom mori.

7) Na Východe ľudia na znak smútku a pokánia obliekali sa do drsného, vrecu podobného rúcha a posýpali si hlavu popolom.

23. A ty, Kafarnaum, či budeš až do neba povyšovaný? Až do pekla sostúpiš; lebo keby sa v Sodome boly staly zázraky, ktoré sa staly v tebe, snáď by bola zostala až po tento deň.

24. Avšak povedám vám, že zemi Sodomčanov ľavnejšie sa povedie na súdny deň, nežli tebe.

25. Za oného času¹⁾ ohlásil sa Ježiš a riekol: Vychvaľujem ťa, Otče, Pane neba i zeme, že si ukryl toto pred múdrymi a opatrnými a zjavil si to maľučkým.

26. Áno, Otče, lebo tak sa tebe ľúbilo.

27. Všetko mi je odovzdané od môjho Otca. A nikto nezná Syna, iba Otec; ani Otca nik nezná, iba Syn, a komu Syn bude chcieť zjaviť.

28. Podťte ku mne všetci, ktorí sa ustávajú a ste obťažaní, a ja vás občerstvím.

29. Vezmite na seba moje jarmo²⁾ a učte sa odo mňa; lebo som tichý a pokorný srdcom, a najdete odpočinok pre svoje duše.

30. Veď moje jarmo je príjemné a bremeno moje ľahké.

HLAVA 12.

O narušení soboty. Tichosť a skromnosť Spasiteľova. Vyhánanie diablov mocou Božou. Hriechy proti Duchu sv. Znamenie proroka Jonáša. Keď sa diabol navráti, býva horší. Pokrevní Pána Ježišovi.

1. Za oného času išiel Ježiš v sobotu siatinami; a jeho učeníci, súc hladní, začali trhať klásky a jesť.

2. Keď to videli farizeji, riekli mu: Hľa, tvoji učeníci robia, čo nesvobodno robiť v sobotu.

3. Tu on riekol im: Nečítali ste, čo spravil Dávid, keď bol hladný, i tí, ktorí boli s ním?

1) Keď sa apoštolovia navrátili zo svojej apoštolskej cesty a vyrozprávali mu, jako ich chudobní s radosťou prijali.

2) Prikazy.

4. Ako vošiel do domu Božieho a jedol chleby¹⁾ predkladané, ktoré mu nebolo svobodno jesť, ani tým, ktorí boli s ním, ale iba samým kňazom?

5. Alebo nečítali ste v Zákone, že kňazi v sobotu narušujú²⁾ v chráme sobotu a sú bez viny?

6. No povedám vám, že väčší je tu, než chrám.³⁾

7. A keby ste vedeli, čo je to: Milosrdenstvo chcem a nie obeť⁴⁾, neboli by ste nikdy⁵⁾ odsúdili nevinných.

8. Lebo Syn človeka pánom je i sobote.

9. A keď odišiel odtiaľ, prišiel do ich synagogy;

10. a hľa, človek, ktorý mal vyschnutú ruku. Tu vypytovali sa ho a riekli: Či svobodno uzdravovať v sobotu? — aby ho obžalovali.⁶⁾

11. Ale on riekol im: Kto z vás bude taký človek, že keby mal jednu ovcu, a tá by mu spadla v sobotu do jamy, či ju nepochytí a nevyzdvihne?

12. O koľko je lepší človek, než ovca! A tak svobodno je v sobotu dobre činiť.

13. Vtedy povedal človeku: Natiahni si ruku! I natiahol, a stala sa zase zdravou, jako druhá.

14. Na to farizeji vyšli a držali poradu proti nemu, jako by ho o život priniesli.

15. Keď sa to dozvedel Ježiš, odišiel odtiaľ. A šli za ním mnohí, a uzdravil ich všetkých,

16. a prikázal im, aby ho nevyháňali na javo.

17. Aby sa naplnilo, čo bolo po-

vedané skrze proroka Izaiáša, hovoriaceho:

18. Hľa, čeladín môj, ktorého som si vyvolil, miláček môj, v ktorom má zaľúbenie moja duša. Dám na neho svojho Ducha a zvestovať bude právo národom.

19. Nebude sa škriepiť, ani kričať nebude, a nikto nepočuje jeho hlasu po uliciach.

20. Trstiny nalomenej nedolomí a knotu dymiaceho neuhasí, kým neprivedie právo k víťazstvu,

21. a v jeho mene budú dúfať národy. (Iz. 42, 1—4.)

22. Vtedy podali mu majúceho diabolstvo, slepého i nemého, a uzdravil ho, tak že mluvil a videl.

23. I trnuly všetky zástupy a hovorily: Či toto je syn Dávidov?

24. Keď to počuli farizeji, riekli: Tento nevyháňa diablov, leda skrze Belzebuba, knieža diabolské.

25. Ale Ježiš vedel o ich myšlienkach, tedy riekol im: Každé kráľovstvo proti sebe rozdvojené spustne, a žiadne mesto alebo dom proti sebe rozdvojený neobstojí.

26. A jestliže satan vyháňa satana, rozdvojený je proti sebe; jako teda obstojí jeho kráľovstvo?

27. A keď ja skrze Belzebuba vyhánam diablov, vaši synovia¹⁾ skrze koho vyhánajú? Preto oni budú vašimi sudcami.

28. Ale keď ja Duchom Božím vyhánam diablov, teda prišlo k vám kráľovstvo Božie.

29. Alebo jako môže niekto vojsť silnému²⁾ do domu a pobrať mu náradie, ak len najprv nesviaže silného, a potom až oberie mu dom?

30. Kto je nie so mnou, je proti

1) Židia každý týždeň predkladali Bohu v chráme 12 chlebov, ktoré kňazi brali, až keď sa čerstvé kládly. Predkladané chleby smeli jesť len kňazi.

2) Kládli oheň, rozsekávali obeť atď.

3) Messiaš je väčší, než chrám, ktorý mu je len príbytkom, a preto sluha Messiašov je väčší, než chrám.

4) Zovnútorňá pocta Božia bez vnútornej mravnosti je nie milá Bohu.

5) Gr.: neboli by ste snáď odsúdili...

6) Ako takého, ktorý ruší odpočinok sobotný.

1) Vaši synovia... Sv. Irenej dotvrdzuje, že i židovski zaklínači vyhánali diablov, a to ešte i za jeho časov. Ostatne dá sa to rozumieť i o učeníkoch Kristových, ktorí skutočne vyhánali diablov, a z ktorých mnohí boli v rodine s farizejmi.

2) Tento silný je = diabol; dom = svet; náradie = ľudia. Spasiteľ ho premohol a urval mu korisť.

mne; a kto neshromažďuje so mnou, rozhodzuje.

31. Preto povedám vám: každý hriech i rúhanie odpustí sa ľuďom, ale rúhanie sa Duchu neodpustí sa.¹⁾

32. A ktokoľvek povie slovo proti Synovi človeka, odpustí sa mu; ale kto povie proti Duchu svätému, neodpustí sa mu ani v tomto veku, ani v budúcom.²⁾

33. Budťo spravte strom dobrým a dobrým i jeho ovocie, alebo spravte strom zlým a zlým i jeho ovocie³⁾; veď po ovoci poznáva sa strom.

34. Plemeno hadie, jako môžete mluiť dobre, keď ste zlí? Veď z hojnosti srdca mlivia ústa.

35. Dobrý človek z pokladu dobrého vynáša veci dobré, a zlý človek z pokladu zlého vynáša zlé.

36. Ale povedám vám, že za každé daromné slovo, ktoré ľudia premluvia, počet budú zaň skladať na súdny deň.

37. Lebo zo svojich slov budeš ospravedlivený, a zo svojich slov budeš odsúdený.

38. Vtedy oslovili ho niektorí zo zákonníkov a farizejov a riekli: Učiteľu, chceme od teba vidieť znamenie.

39. Ktorý odpovedal a riekol im: Pokolenie zlé a cudzoložné⁴⁾ pohľadáva znamenie, avšak nedá sa mu znamenia, leda znamenie proroka Jonáša.

40. Lebo jako Jonáš bol v bruchu veľrybinom tri dni a tri noci, tak

bude Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci.¹⁾

41. Mužovia ninivetskí povstanú na súd s pokolením týmto a odsúdia ho, preto, že činili pokánie na kážeň Jonášovu, a hľa, viac než Jonáš je tu.

42. Kráľovna juhu povstane na súd s pokolením týmto a odsúdi ho, preto, že prišla od končín zeme počuť múdrosť Šalamúnovu, a hľa, viac než Šalamún je tu.

43. Ale keď nečistý duch vyjde z človeka, chodí po miestach suchých, hľadá odpočinok, a nenachádza.

44. Vtedy hovorí: Navrátim sa do svojho domu, odkiaľ som vyšiel. Tu príjde a nájde ho prázdny, vymetený a ozdobený.

45. Vtedy ide a vezme so sebou sedem iných duchov, podlejších od seba, vojdú a prebývajú tam; a posledný stav toho človeka býva horší od prvého. Tak to bude i s týmto pokolením ničomným.

46. Keď ešte mluvil zástupom, hľa, jeho matka a bratia²⁾ stáli vonku a chceli sa rozprávať s ním.³⁾

47. Vtedy mu ktosi povedal: Hľa, tvoja matka a tvoji bratia stoja vonku a hľadajú ťa.⁴⁾

48. On však odpovedal tomu, ktorý mu to povedal, a riekol: Kto je moja matka⁵⁾? A kto sú moji bratia?

49. I natiahol ruku na svojich učeníkov a riekol: Hľa, moja matka a moji bratia.

50. Lebo ktokoľvek plní vôľu môjho Otca, ktorý je v nebesách, to je môj brat, i sestra, i matka.

1) Boh odpustí kajúcemu človeku každý hriech; ale tí, ktorí proti svojmu lepšiemu presvedčeniu odporujú poznanej pravde, nikdy nebývajú kajúcní, a tak Boh im neodpustí ich hriech. Keby ľutovali, odpustil by im.

2) Tie hriechy, ktorých sa dopúšťame z krehkosti, omnoho ľahšie sa odpúšťajú, nežli tie, ktoré páchame zo zatvrdilosti. V budúcom veku, v očiste odpúšťajú sa len všedné hriechy; smrteľné hriechy odpúšťajú sa len na zemi.

3) T. j. nebuďte pokrytci, takými sa ukážte, jakými ste. Vy sa ukazujete dobrými, tedy dobrými budete i vnútorne; a keď ste vnútorne zlými, i na vonok ukážte sa zlými; neklamte ľudí!

4) Cudzoložné preto, že tak zrušilo smluvu uzavretú s Bohom, ako cudzoložník smluvu uzavretú s manželkou.

1) Je tu reč o vzkriesení Krista Pána. Neverci, keď už v ničom nevidia zázraku, ale vo vzkriesení musia ho vidieť, keď ho i hneď neprijímajú.

2) Jeho bratia, t. j. bratranci. Viď pozn. hl. 13, 55.

3) Chceli ho vziať so sebou do Nazaretu. Ba, jako tvrdí sv. Marek (3, 21), držali alebo vyhlasovali ho za pomäteného, aby ho len zachránili.

4) Gr.: chcú s tebou hovoriť.

5) Mňa moja matka nemôže mať vo vykonávaní môjho spasiteľského poslanca. V tomto páde ja neznám mojej telesnej matky, ale len mojich pomocníkov.

HLAVA 13.

Podobenstvá: o semene, kúkoli, semienku horčičnom, kvase, skrytom poklade, perle, rybárskej sieti. P. Ježiš zapovrhnutý vo svojej vlasti.

1. V ten deň vyšiel Ježiš z domu ¹⁾ a sedel pri mori.

2. Tu shromaždily sa k nemu veľké zástupy, tak že vstúpil na loďku, sadol si, a všetok zástup stál na brehu.

3. I mluvil im mnoho v podobenstvách a riekol: Hľa, vyšiel rozsieváč rozsievateľ,

4. a keď rozsieval, padly niektoré (zrná) vedľa cesty, a prileteli vtáci nebeskí a vyzobali ich.

5. Iné zas padly na skálnišťe, kde nemaly mnoho zeme; a hneď zišly, preto, že nemaly hĺbokosť zeme.

6. A keď vyšlo slnko, zahorely, a ponač nemaly koreňa, uschly.

7. Iné zas padly do trnia, i rástlo trnie a udusilo ich.

8. No iné padly na zem dobrú a daly úrodu: jedno stonásobnú, iné šesťdesiatnásobnú, iné tridsaťnásobnú.

9. Kto má uši na slyšanie, nech slyší.²⁾

10. Tu pristúpili učeníci a riekli mu: Prečo mluviš im v podobenstvách?

11. Ktorý odpovedal a riekol im: Preto, že vám je dané znať tajomstvá kráľovstva nebeského³⁾, kdežto tým nie je dané.⁴⁾

12. Lebo kto má, tomu sa dá a bude oplývať⁵⁾, kdežto kto nemá, i to, čo má, sa mu vezme.

13. Preto mluvim k nim v podo-

benstvách, lebo hľadia a nevidia, i poslúchajú a nepočujú, ani nerozumejú.¹⁾

14. A vyplní sa na nich proroctvo Izaiáša, hovoriaceho: Sluchom uslyšíte a neporozumiete; a zrakom budete hľadiť, a nevidíte. (Iz. 6, 9.)

15. Lebo otupelo srdce tomuto ľudu a na uši ťažko počuli, a oči si zatvorili; aby nejak o očima nevideli, a ušima neslyšali, a srdcom nerozumeli, a sa neobrátili, a ja aby som ich neuzdravil.

16. No vaše oči sú blahoslavené, preto, že vidia, i vaše uši, preto, že počujú.

17. Lebo veru, povedám vám, že mnohí proroci a spravедliví žiadali si vidieť, čo (vy) vidíte, a nevideli, a počuť, čo (vy) počujete, a nepočuli.

18. Vy teda počujete podobenstvo o rozsieváčovi:

19. Keď ktokoľvek slyší slovo o kráľovstve, a nerozumie²⁾, prichádza zlý³⁾ a uchyťí, čo mu bolo zasiate do srdca; to je ten, ktorý bol zasiaty vedľa cesty.

20. Kto však zasiaty bol na skálnišťe, to je ten, ktorý slyší slovo, a hneď ho prijíma s radosťou;

21. avšak nemá v sebe koreňa, ale je dočasný; a tak keď nastane preto slovo súženie alebo prenasledovanie, hneď sa pohoršuje.

22. Kto však zasiaty je do trnia, to je ten, ktorý počúva slovo, avšak pečlivosť o tento vek a klamlivé bohatstvo udusi slovo, až zostane bez úrody.

23. Kto však zasiaty je do zeme dobrej, to je ten, ktorý počúva slovo i rozumie a prináša úrodu; a jedno síce dáva stonásobnú, iné zas šesťdesiatnásobnú, iné však tridsaťnásobnú.

1) Podobenstvo bolo veľmi primerané miešanému poslucháčstvu: dobromyseľní sa poučili, zlomyseľní nedala sa príležitosť robiť posmech z kresťanských právd a tak kazíť dobroprajných.

2) Preto nerozumie, že je predpojatý na zlé.

3) Diabol.

1) Z Kafarnauma k moru Genezaretskému.

2) Kto má smysel pre vyššie veci, nech si to všimne.

3) Apoštolovia mali smysel pre vyššie veci a k tomu ešte i dobrú vôľu, a preto oni pochopili učenie Kristovo.

4) Mnohí z poslucháčov nemali tohoto smyslu a tejto dobrej vôle, a preto ani neporozumeli učeniu Kristovmu.

5) Kto má vyšší smysel a dobrú vôľu, ten sa poučí; kdežto kto nemá smyslu pre vyššie veci, ani dobrej vôle, ten sa len pohorší.

24. Iné podobenstvo predložil im a riekol: Podobné je kráľovstvo nebeské človeku, ktorý si zasial na roľu dobré semeno.

25. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ a prisial kúkoľa medzi pšenicu a odišiel.

26. A keď bylina vyrástla a vydala úrodu, vtedy sa objavil i kúkoľ.

27. Tu pristúpili sluhovia hospodárovi a riekli mu: Pane, či si nezasial na svoju roľu dobrého semena? Kde sa vzal teda kúkoľ?

28. I riekol im: Nepriateľský človek to spravil. Tu riekli mu sluhovia: Chceš, aby sme išli a posbierali ho?

29. I povedal: Nie, aby ste snád pri sbieraní kúkoľa nevytrhali spolu s ním i pšenicu.

30. Nechajte oboje rásť až do žatvy, a v čas žatvy poviem žencom: Posbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopkov, aby sa spálil, pšenicu však shromažďujte mi do stodoly.

31. Iné podobenstvo predložil im a riekol: Podobné je kráľovstvo nebeské¹⁾ zrnú horčičnému²⁾, ktoré vzal človek a zasial na svoju roľu;

32. ktoré je síce najmenšie zpočiatku; ale keď vyrastie, väčšie býva od všetkých zelenín, ba býva stromom, tak že vtáctvo nebeské priletuje a prebýva na jeho vetvách.

33. Iné podobenstvo povedal im: Podobné je kráľovstvo nebeské³⁾ kvasu, ktorý vzala žena a zapravila do troch⁴⁾ mier múky, kým neskyslo všetko.

34. Všetko toto mluvil Ježiš k zástupom v podobenstvách, a bez podobenstiev nemluvil k nim;

1) Cirkev.

2) Horčica podobá sa našej planej horčici alebo i ohnici; dorába sa z nej olej. Na Východe vyrastie i vyše dvoch metrov, a niekedy i vtáci hniezdia na nej. V gréckej osnove chýbi: všetkých.

3) Učenie Kristovo.

4) Tri merice znázorňujú tri svety ducha ľudského, a síce: smýšľanie, cítenie, konanie, ktoré všetky premenilo kresťanstvo.

35. aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze proroka, hovoriaceho: Otvorím v podobenstvách svoje ústa, rozprávať budem veci, skryté od ustanovenia sveta. (Žalm 77, 2.)

36. Vtedy prepustil zástupy a prišiel do domu. I pristúpili k nemu jeho učeníci a riekli: Rozpovedz nám podobenstvo o kúkoli na roli.

37. Ktorý odpovedal a riekol im: Ten, ktorý rozsieva dobré semeno, je Syn človeka.

38. A roľa je svet; dobré semeno však, to sú synovia kráľovstva, kdežto kúkoľ sú synovia zlého.

39. Nepriateľ zas, ktorý ho zasial, je diabol. Žatva však je skončenie sveta, a ženci sú anjeli.

40. Ako sa teda kúkoľ sbiera a na ohni páli, tak bude pri skončení sveta;

41. Syn človeka pošle svojich anjelov, a posbierajú z jeho kráľovstva všetko pohoršenie, a tých, ktorí činia nepravosť,

42. a vhodia ich do pece ohnivej. Tam bude plač a škripanie zubov.

43. Vtedy spravедliví skvief sa budú, jako slnko, v kráľovstve svojho Otca. Kto má uši na slyšanie, nech slyší.

44. Podobné je kráľovstvo nebeské pokladu, skrytému na roli, ktorý keď človek najde, ukryje a od radosti nad ním ide a spredá všetko, čo má, a kúpi tú roľu.

45. Opäť podobné je kráľovstvo nebeské človeku obchodníkovi, hľadajúcejmu dobré perly.

46. Keď našiel jednu drahocennú perlu, odišiel a spredal všetko, čo mal, a kúpil ju.

47. Opäť podobné je kráľovstvo nebeské sieť vlečnej¹⁾, pustenej do mora a zahrnujúcej ryby²⁾ zo všeliakého druhu;

48. ktorú, keď sa naplnila, vytiahli,

1) Rybári na rieke Morave takú veľkú sieť, do ktorej spoločne chytajú ryby, menujú nevodom.

2) V gr. chýbi: ryby.

a sediačky na brehu vyberali dobré do nádob, kdežto zlé hádzali von.

49. Tak bude pri skončení sveta. Vyjdú anjeli a vylúčia zlých zpo-medzi spravdivých¹⁾,

50. a vhadia ich do pece ohnivej; tam bude plač a škripanie zubov.

51. Porozumeli ste tomu všetkému? Riekli mu: Áno.

52. Povedal im: Preto každý zákonník, vyučený kráľovstvu nebeskému²⁾, podobný je človeku hospodárovi, ktorý vynáša zo svojho pokladu (veci) nové i staré.

53. I stalo sa, keď Ježiš skončil tieto podobenstvá, odobral sa odtiaľ,

54. a prišiel do svojej vlasti, a učil ich v ich synagogách³⁾, tak že sa divili a hovorili: Odkiaľ má tento tú múdrosť a mohutnosť?

55. Či je to nie syn tesárov? Či jeho matka nevolá sa Maria? a jeho bratia Jakub a Jozef a Šimon a Júda⁴⁾?

1) V cirkvi vždy budú jako dobrí, tak i zlí.

2) Každý pravý učiteľ v cirkvi zo svojej vedomosti o kráľovstve Božom vynáša a prednáša staré i nové pravdy, dľa potreby časov a ľudí.

3) Gr.: v ich synagoge; v Nazarete bola pravdepodobne len jedna synagoga.

4) Dľa týchto veršov: P. Ježiš mal štyroch bratov a najmenej tri sestry, z čoho neverci uztvárajú, že P. Maria nezostala vždy pannou. Avšak tomu je nie tak. Z toho, že ich evanjelista nazýva jeho bratmi, ešte nenásleduje, že mu boli ozajstnými bratmi. Lebo veď ako my, tak i Židia nazývali bratmi tých, ktorí patrili k jednému národu. Tak Rafael (Tob. 5, 8) nazýva Gábela „naším bratom“, hoci s Tobiášom, a ešte menej s Rafaelom, nebol v nijakej rodine. Tým častejšie nazývajú sa vo sv. Písme bratmi a sestrami tí, ktorí sú si pokrevní; tak mladší Tobiáš a jeho žena Sára boli len po bratrancoch deti (Tob. 7, 2), a predsa Tobiáš tu menuje svojou sestrou (Tob 8, 9). Ako i Abrahám Lota, syna po svojom bratovi Aronovi, nazýva bratom (1 Mojž. 13, 8), kdežto Abrahám mu bol strýcom. Nasledovne mohol i evanjelista nazvať bratmi Ježišovými tých, ktorí stáli s ním v ďalšej rodine.

A opravdu tito jeho bratia neboli mu bratmi, ale *bratrancami*, t. j. synmi akéhosi Alfeja a či Kleofáša a Marie, akési sestry P. Marie. To sa dá nasledovne dokázať:

Sv. Pavel (Gal. 1, 19) píše: A zpo-medzi apoštolov nevidel som žiadneho iného, jako Jakuba, brata Pánovho. Z čoho nasleduje, že Jakub, brat Pánov, bol apoštolom. Ale apoštolom bol i Jakubov brat Júda (Jud. 1, 1.). Ale už o týchto sa vie iste, či boli synovia. Sv. Mat. (27, 55—56) píše, že u križa stáli: Maria Magdalena a Maria, matka Jakubova a Jozefova a matka synov Zebedejových.

56. a jeho sestry či sú nie všetky u nás? Kde to len všetko nabral?

57. I horšili sa nad ním¹⁾. Ale Ježiš riekol im: Nie je prorok bezo cti, leda vo svojej vlasti²⁾ a vo svojom dome.

58. A neučinil tam mnoho zázrakov pre ich neveru.³⁾

HLAVA 14.

Smrť Jána Krstiteľa. Nasýtenie päť tisícov. P. Ježiš kráča po mori. I jeho rúcho uzdravuje.

1. Za oného času vládár Herodes⁴⁾ počul povest' o Ježišovi,

2. i riekol svojim služobníkom: To je Ján Krstiteľ; ten vstal z mŕtvych,

Ale kto to bola tá Maria, matka Jakubova a Jozefova, to nám zradil sv. Ján (19, 25), keď píše: a vedľa križa Ježišovho stáli: jeho matka (P. Maria) a sestra jeho matkina: Maria Kleofášova, a Maria Magdalena. Z tohto už vysvitá, že P. Maria mala sestru, ktorá sa volala tiež Maria a ktorá bola vydatá za Kleofášom alebo Alfejom, a že Jakub a Jozef boli jej synmi po Alfejovi, alebo Kleofášovi. A tak z tých štyroch bratov Jakub a Jozef, nasledovne i Šimon a Júda, ako i ich sestry boli len bratrancami a sestrenicami Pánu Ježišovi po sestre P. Mariinej, tiež Marii, a jakomsi Alfejovi.

Boli i takí, ktorí týchto bratov Ježišových vyhlásili za synov Jozefových z prvého manželstva. Avšak nikde to nestojí, že sv. Jozef bol dvakrát ženatý; a povaha sv. Jozefa to zrovna vytvára; ba cirkev sa zdá učiť, že sv. Jozef bol tiež vždy mládencom, ako P. Maria pannou.

Druhí zase vyhlasujú P. Mariu za jedináčku, ale to už sotva obстоjí. Veď sv. Písmo nazýva Mariu Kleofášovu zrovna jej sestrou; a keby Maria Kleofášova bola len ďalšou pokrevnou P. Marie, ako by jej synovia prišli k tomu, že by všade tiahli s P. Mariou?

Mnohí myslia, že Maria, matka Jakubova a Jozefova, bola dvakrát vydatá, najprv za Alfejom, potom za Kleofášom; iní sa nazdávajú, že Alfej a Kleofáš sú len rozličné grécke vyslovovania jedného a toho istého židovského mena.

Zpo-medzi štyroch horeuvedených bratov Ježišových Jakub a Júda boli apoštolmi. Šimon, prvý jeruzalemský biskup po sv. Jakubovi. Jozef alebo Jozes musel akiste skoro umrieť, lebo o ňom sa nič nevie.

1) Horšili sa nad ním, že bol z chudobného rodu; oni si predstavovali Messiaša, jako slávneho panovníka.

2) Vrstovníci považujú ho za seberovného.

3) Neverca ani zázrak nepresvedčí — teda uňho je daromný.

4) Herodes Antipas, ktorý asi pred rokom vzal si za ženu Herodiadu, dcéru Aristobulovu, ktorá utiekla od Filipa, brata Herodesovho, a tak mu bola švagriná.

a preto moc divotvorná pôsobí v ňom.¹⁾

3. Bol totiž Herodes chytil Jána a poviazal ho a vsadil do žalára pre Herodiadu, manželku svojho brata.²⁾

4. Lebo Ján mu riekol: Nesvobodno ti ju mať.

5. A hoci chcel ho zabiť, obával sa ľudu³⁾, pretože ho mali za proroka.

6. Avšak v deň narodenín Herodesových tancovala dcéra Herodiadina⁴⁾ uprostred⁵⁾ a ľúbilo sa to Herodesovi.

7. Preto pod prisahou prisľúbil, že jej dá, čokoľvek bude žiadať od neho.

8. Ona však vopred navedená od svojej matky: Daj mi, vraj, tu na mise hlavu Jána Krstiteľa.

9. I zarmútil sa kráľ, ale pre prisahu⁶⁾ a pre tých, ktorí s ním stolovali, rozkázal jej dať.

10. I poslal, a stal Jána v žalári.

11. A priniesli jeho hlavu na mise, a dali dievčaťu, a zanesla ju svojej materi.

12. I prišli jeho učeníci, vzali jeho telo a pochovali ho, a išli a zvestovali to Ježišovi.

13. Keď to počul Ježiš, odobral sa odtiaľ na loдке osve na pusté miesto; čo keď počuly zástupy, šly za ním z miest pešky.

14. A keď vyšiel⁷⁾, našiel veľký zástup a sľutoval sa nad nimi a uzdravil im neduživých.

15. Tu keď sa zvečeralo, pristúpili k nemu jeho učeníci a riekli: Miesto je pusté a čas sa už minul; prepust' zástupy, nech idú do mestečiek a nakúpia si potravu.

16. Ale Ježiš riekol im: Nie im je treba odísť; dajte im vy jesť.

17. Odpovedali mu: Nemáme tu iba päť chlebov a dve ryby.

18. Ktorý riekol im: Prineste mi ich sem.

19. A keď bol rozkázal zástupu uložiť sa na trávnu, vzal päť chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu, požehnal a lámal a dával chleby učeníkom a učeníci zástupu.

20. A požívali všetci a nasýtili sa. A sobrali ostatky, dvanásť košov plných odrobiniek.

21. A počet požívajúcich bol: päťtisíc mužov, vyjmúc žien a maľučkých.

22. A hneď prinútil Ježiš učeníkov vstúpiť do ločky a predísť ho za more, kým rozpúšťal zástupy.

23. A keď rozpustil zástup, vystúpil sám na horu modliť sa.¹⁾ A keď sa zvečeralo, bol tam samotný.

24. Ale ločku uprostred mora semtam hádzaly vlny²⁾; bol totiž vietor protivný.

25. Tu o štvrtej³⁾ nočnej strážii prišiel k nim a kráčal po mori.

26. A keď ho videli po mori chodiť, nafakali sa a riekli: To je mátoha.⁴⁾ A od strachu kričali.

27. No Ježiš hneď premluvil k nim a riekol: Zmužte sa; ja som to; nebojte sa.

28. Tu odpovedal Peter a riekol: Pane, keď si to ty, rozkáž mi prísť k tebe po vode.

29. A on riekol: Pod'. I sostúpil Peter z ločky a kráčal po vode, aby prišiel k Ježišovi.

30. Ale keď videl silný vietor,

1) Aký človek, taká reč. Lahtikár ľahko sa prešmykne ponad najdôležitejšie záležitosti.

2) Gr.: pre Herodiadu Filipovu, ženu svojho bratovu.

3) Pospolitého ľudu.

4) Volala sa Salome.

5) Uprostred hostí.

6) Taká prisaha Herodesa neviazala, preto, že nik nesmie páchať zlé.

7) Keď vystúpil z ločky.

1) Aby nám dal príklad a aby ukázal, ako potrebná je modlitba.

2) Gr.: Ale ločka už v prostred mora bola zkusovaná od vln.

3) Rimania dľa vojenskej obyčaje podelili noc na štyri stráže; každá trvala 3 hodiny. Štvrtá stráž počínala sa o troch zpolnoci; v Palestíne vtedy býva ešte tma i v lete.

4) T. j. strašidlo. Akí neumeli boli vtedy ešte apoštolovia; nevedeli, že niet strašidiel a mátoch.

zľakol sa; a keď sa počal topiť, kričal a riekol: Pane, spomôž mi.

31. A Ježiš ihneď natiahol ruku, chytil ho a riekol mu: Maloverný, načo si pochyboval?

32. A keď vstúpili na loďku, prestal vietor.

33. Tu tí, ktorí boli na loďke, prišli, klaňali sa mu a riekli: Opravdu Syn Boží si.

34. A keď sa preplavili, prišli do zeme Genezaretskej.

35. A keď ho poznali mužovia toho miesta, porozposielali po celom tom kraji a prinášali mu všetkých zle sa majúcich,

36. a prosili ho, aby sa im dal dotknúť čo len obruby jeho rúcha. A ktoríkoľvek sa dotkli, ozdraveli.

HLAVA 15.

Nauky farizejské. Uzdravenie dcéry Chananejčankinej. Nasýtenie 4000 ľudí.

1. Vtedy prišli k nemu z Jeruzalema zákonníci a farizeji a riekli:

2. Prečo prestupujú tvoji učeníci podanie starších? Lebo neumývajú si rúk, keď požívajú chlieb.

3. A on odpovedal a riekol im: Prečože i vy prestupujete príkaz Boží pre svoje podanie? Boh totiž riekol:

4. Cti otca i matku; a: kto bude zlorečiť otcovi alebo matke, nech usmrtený skoná.

5. Kdežto vy hovoríte: Ktokoľvek riekne otcovi alebo matke: Dar, ktorýkoľvek je odo mňa, tebe osoží¹⁾;

6. a neuctí svojho otca, alebo svoju matku; a v ľahkosť ste uviedli príkaz Boží pre svoje podanie.

1) Zákon Boží káže, aby deti napomáhali svojich rodičov, keď sú toho potrební. Ale farizeji vyvrátili tento príkaz Boží a hovorili: To, čo máš dať rodičom na výživu, môžeš darovať chrámu, a potom už rodičom nemusíš nič dať, a keby pýtali, povedz im, že ten obetný dar, ktorý si ty obetoval chrámu z výživy rodičovskej, i rodičom je osožný, ako keby to oni obetovali. Pri tomto pokračovaní najhoršie pochodili ubiedení rodičia, lebo hynuli hladom, a tak deti ich nepodporovali a nectily.

7. Pokrytci, dobre prorokoval o vás Izaiáš, keď riekol:

8. Tento ľud ctí ma pernamí¹⁾; ale ich srdce ďaleko je odo mňa.

9. Ale márne ma ctia, pokým učia nauky a príkazy ľudské.

10. I svolal k sebe zástupy²⁾ a riekol im: Čujte a rozumejte:

11. Nie to, čo vchádza do úst, poškvŕňuje človeka, ale čo vychádza z úst, to poškvŕňuje človeka.³⁾

12. Vtedy pristúpili jeho učeníci a riekli mu: Vieš, že sa farizeji pohoršili, keď počuli to slovo?

13. On však odpovedal a riekol: Každý sad, ktorý nesadil môj Otec nebeský, bude vykorenený.

14. Nechajte ich; slepí sú a⁴⁾ vodcovia slepých; a keď slepý slepému za vodiča slúži⁵⁾, oba padnú do jamy.

15. Tu odpovedal Peter a riekol mu: Rozpovedz nám to podobenstvo.

16. On však riekol: Ešte i vy ste nerozumní?

17. Nerozumiete, že všetko, čo vchádza do úst, ide do brucha a vyhadzuje sa na záchod?

18. kdežto to, čo z úst vychádza, pochádza zo srdca, a to poškvŕňuje človeka.

19. Veď zo srdca pochádzajú: zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá, rúhania.

20. Toto je to, čo poškvŕňuje človeka. Ale neumytými rukami ješť nepoškvŕňuje človeka.

21. A keď Ježiš vyšiel odtiaľ, odobral sa na strany týrske a sidonské.

22. A hľa, žena chananejská⁶⁾ vyšla z tých končín, volala a riekla mu: Smiluj sa nado mnou, Pane, synu Dávidov; moja dcéra ťažko sa trápi od diabolstva.

1) Ústami.

2) Gr.: zástup.

3) Jedlo nemôže poškvŕniť človeka, no poškvŕni ho neposlušnosť, keď v zakázanom čase jie zakázané jedlá.

4) Gr.: slepí sú vodcovia slepým.

5) Keď slepý slepého vedie.

6) Chananejci boli najstarší obyvatelia Palestíny a boli pohaní.

23. Ktorý neodpovedal jej ani slova. Tu pristúpili jeho učeníci, prosili ho a riekli: Prepust' ju, lebo kričí za nami.

24. Ale on odpovedal a riekol: Nie som poslaný iba k ovciam potrateným z domu Izraelovho.

25. Ona však prišla, klaňala sa mu a riekla: Pane, pomôž mi!

26. Ktorý odpovedal a riekol: Nie je to dobre vziať chlieb deťom a hodiť psom.¹⁾

27. Ale ona riekla: Áno, Pane, avšak i štence jedia odrobinky, ktoré padajú so stola ich pánom.²⁾

28. Vtedy odpovedal Ježiš a riekol jej: Ó, ženo, veľká je tvoja viera; nech sa ti stane, jako chceš. A dcéra jej bola uzdravená od tej hodiny.

29. A keď Ježiš odišiel odtiaľ, prišiel na kraj mora Galilejského, vystúpil na horu a posadil sa tam.

30. Tu prišli k nemu veľké zástupy, majúce so sebou nemých, slepých, chromých, nevládných a mnohých iných; i pokládli ich k jeho nohám a uzdravil ich,

31. tak že sa zástupy divily, keď videly nemých mluiť, chromých chodiť, slepých vidieť: a velebili Boha Izraelovho.

32. Tu Ježiš svolal svojich učeníkov a riekol: Lúto mi je zástupu, lebo už tri dni zotrúvajú pri mne a nemajú čo jesť; a lačných ich prepustiť nechcem, aby neomdleli na ceste.

33. I riekli mu učeníci: Kde teda vezmeme na púšti toľko chleba, aby sme nasýtili toľký zástup?

34. I riekol im Ježiš: Koľko chlebov máte? A oni povedali: Sedem; a máľučko rybičiek.

35. I rozkázal zástupu, aby sa uložili na zem.

36. A vzal sedem chlebov i ryby,

a zaďakoval, lámal a podával svojim učeníkom, a učeníci dávali ľudu.

37. I jedli všetci a nasýtili sa; a čo zbývalo, z drobkov nabrali sedem plných košov.

38. A tých, ktorí požívali, bolo štyritisíc mužov okrem žien a máľučkých.

39. A keď prepustil zástup, vstúpil na loďku a prišiel do končín magedanských.¹⁾

HLAVA 16.

Znamenie Jonášovo; o kvase farizejskom. Vyznanie a vyznačenie Petrovo. P. Ježiš predpovedá svoje umučenie a vzkriesenie; karhá Petra a napomína k trpelivosti a k zapieraniu seba.

1. Tu pristúpili k nemu farizeji a saduceji pokúšave a prosili ho, aby im ukázal znamenie s neba.

2. On však odpovedal a riekol im: Keď sa zvečerie, riekavate: bude jasno; lebo nebo je rumenné.

3. A ráno: Dnes bude nečas; lebo nebo sa pošmúrno červenie.

4. Viete teda posúdiť tvárnosť neba²⁾ a nevíete porozumieť znameniam časov? Pokolenie zlé a cudzoľžné hľadá znamenie, avšak nedá sa mu znamenia, leda znamenie proroka Jonáša. I zanechal ich a odišiel.

5. A keď prišli jeho učeníci za more, zabudli si vziať chleby.

6. Ktorý³⁾ riekol im: Dajte si pozor, a varujte sa kvasu farizejov a saducejov.⁴⁾

7. Tu oni premýšľali u seba a riekli: Nevzali sme si chlebov.⁵⁾

1) Magedán = Magdala, mesto na južnej strane mora Genezaretského.

2) Viete posúdiť znaky nastávajúceho počasia, hoci sú dosť neisté; a nevíete posúdiť, že sa splnia tie znaky, ktoré proroci predpovedali o dobe Messiasovej, ako na pr. že berla kniežacia bola odňatá od Júdy; že už vypršali týždne Danielove; že sa stávajú tak mnohé zázraky a chudobným hlása sa evanjelium. Grécky: Tvárnosť neba víete poznávať a znamenia časov nevládnete...?

3) Gr.: Tu Ježiš riekol im:

4) Kvas tu znamená: pokrytstvo.

5) Nazdali sa, že Spasiteľ im zakázal kupovať chlieb od farizejov, a boli v strachu, že nemali žiadneho so sebou.

1) Gr.: psičľaom, štencom. Bol to u Židov bežný názov pre pohanov. Spasiteľ tu tvrdo hovorí, ale Boh často zkuša ľudí, a najväčšími svätých.

2) Žena prestála zkušku šťastlive a žiada si len odrobinku milosti.

8. Ale Ježiš, vediac to, riekol: Čo premýšľate u seba, maloverní, že nemáte chleba?

9. Ešte nerozumiete a nepamätáte sa na päť chlebov pre päťtisíc mužov; a koľko košíkov ste nasbierali?

10. Ani na sedem chlebov pre štyritisíc mužov, a koľko košov ste nasbierali?

11. Prečože nerozumiete, že nie o chlebe som vám povedal: varujte sa kvasu farizejov a saducejov?

12. Vtedy porozumeli, že nekázal varovať sa kvasu chlebového, ale nauky farizejov a saducejov.

13. A prišiel Ježiš na strany Cezaree Filipovej¹⁾ a opýtal sa svojich učeníkov a riekol: Za koho vydávajú ľudia Syna človeka?

14. Oni však riekli: Jedni za Jána Krstiteľa, iní zas za Eliáša; iní zase za Jeremiáša, alebo za jedného z prorokov.²⁾

15. Riekol im Ježiš: A vy za koho ma vydávate?

16. Odpovedal Šimon Peter a riekol: Ty si Kristus³⁾, Syn Boha živého.

17. Tu odpovedal Ježiš a riekol mu: Blahoslavený si, Šimone, synu Jonášov, lebo telo a krv⁴⁾ nezjavily to tebe, ale môj Otec, ktorý je na nebesách.

18. A ja ti povedám, že ty si Peter⁵⁾, a na túto skalu vystavím

svoju cirkev, a brány pekelné¹⁾ ju nepremôžu.

19. A tebe dám kľúče²⁾ od kráľovstva nebeského. A čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebesách.

20. Vtedy prikázal svojim učeníkom, aby nikomu neriekli, že on je Ježiš Kristus.³⁾

21. A odvtedy počal Ježiš poukazovať svojim učeníkom, že treba mu ísť do Jeruzalema a mnoho trpieť od starších a zákonníkov a od kniežat kňazských a zabíť byť a tretieho dňa vstať z mŕtvych.⁴⁾

22. Tu zachytil ho Peter, začal mu domlúvať a riekol: Boh uchovaj, Pane, to sa ti nestane.⁵⁾

23. Ktorý obrátil sa a riekol Petrovi: Id' mi s očú, satane⁶⁾, na pohoršenie si mi, lebo nemáš smyslu pre to, čo je Božie, lež pre to, čo je ľudské.

24. Vtedy riekol Ježiš svojim učeníkom: Jestli chce kto za mnou ísť, nech zapre sám seba a vezme svoj kríž⁷⁾ a nasleduje ma.

25. Lebo kto bude chcieť zachrániť svoju dušu, ztratí ju⁸⁾; kdežto kto ztratí svoju dušu pre mňa, najde ju.

26. Lebo čo je na plat človeku, keby celý svet získal, ale ujmu trpel by na svojej duši? Alebo jakú výmenu dá človek za svoju dušu⁹⁾?

27. Lebo Syn človeka príjde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi, a

1) Cezarea Filipova, mesto na úpätí Libanona, blízko prameňov Jordána. Predtým volalo sa Paneas, ale Filip, vladár, dal ho zväčšiť a na oslavu cisára Tiberia dal mu meno Cezarea, a pretože boli dve Cezaree, túto pomenovali Filipovou.

2) Židia so silným hmotárskym náterom to, čo proroci predpovedali o sláve Messiašovej a o jeho nadprirodzenom kráľovstve, brali v smysle hmotnom, a preto o Messiašovi si namysleli, že bude veľkým vodcom, že premôže pohanov, založí svetaké, na celú zem sa rozprestierajúce kráľovstvo, v ktorom oni, t. j. Židia, budú pánmi. Preto zväčša neuznali P. Ježiša za Messiaša, ale pretože činil zázraky, držali ho za jakéhosi Messiašovho predchodcu.

3) T. j. ty si Messiaš.

4) Telo a krv = prirodzenosť ľudská, rozum ľudský (smýšľanie).

5) Peter je slovo grécke = Kéfas aramaiské, po slovensky: Skala.

1) Brána je najsilnejšou časťou pevnosti, a tu stojí namiesto celého hradu; teda: mocnosti pekelné. Týmto slovami Kristus ustanovil ho za hlavu cirkvi, tak že po jeho smrti hlavou cirkvi bývajú jeho nástupci na biskupstve rímskom.

2) Kto má kľúče, ten je pán; Petrovi do opatery odovzdal cirkev.

3) Aby ľud nepovstal proti Rimanom.

4) Začal ich zasväcovať do tajomstva vykúpenia.

5) Bože chráň! Peter ešte neporozumel podstaty vykúpenia.

6) Satan = odporník, pokušiteľ; tak nazval Petra preto, že sa mu protivil a zdržal ho od vykúpenia sveta.

7) Prikazy kresťanské vyžadujú sebazaprenie.

8) Kto hľadá pohodlie, ztratí dušu; kto ztratí pohodlie, spasí si dušu.

9) Aby ju vykúpil z pekla.

vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov.

28. Veruže, povedám vám, sú niektorí z tuto stojacich, ktorí neokúsia smrti, kým neuvidia Syna človeka prichádzať v jeho kráľovstve.¹⁾

HLAVA 17.

Premenenie Krista Pána. Príchod Eliášov. Uzdravenie námesačného chlapca. Modlitba s pôstom je výslednejšia. P. Ježiš predpovedá svoje umučenie a dáva poplatok za seba a za Petra.

1. A po šiestich dňoch vzal Ježiš: Petra a Jakuba a jeho brata Jána, a viedol ich osve na vysokú horu²⁾,

2. a premenil³⁾ sa pred nimi. I zaskvela sa mu tvár ako slnko, jeho šaty však zbelely, jako sneh.⁴⁾

3. A hľa, zjavili sa im Mojžiš a Eliáš⁵⁾, a shovárali sa s ním.

4. Tu premluvil Peter a riekol Ježišovi: Pane, dobre je nám tu byť, ak chceš, spravíme tu tri stánky: tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden.

5. Kým ešte mluvil, hľa, svetlý oblak zatienil ich; a hľa, hlas z oblaku riekol: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám svoje zaľúbenie; jeho poslúchajte.

6. Keď to učeníci počuli, padli⁶⁾ na svoju tvár a veľmi sa báli.

7. I pristúpil Ježiš a dotkol sa ich, a riekol im: Vstaňte a nebojte sa.

8. A keď pozdvihli svoje oči, nevideli nikoho, iba samého Ježiša.

9. A keď sostupovali s hory, prikázal im Ježiš a riekol: Nikomu nepovedzte o videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.

10. Tu opýtali sa ho učeníci a riekli: Čo teda zákonníci povedajú, že najprv Eliáš má prísť?

11. On však odpovedal a riekol im: Eliáš príde¹⁾ síce a všetko opraví.²⁾

12. No povedám vám, že Eliáš už prišiel, a nepoznali ho, ale spravili s ním, čo len chceli. Tak i Syn človeka trpieť bude od nich.

13. Vtedy porozumeli učeníci, že o Jánovi Krstiteľovi im hovoril.

14. A keď prišiel k zástupu, pristúpil k nemu človek, padol pred ním na kolená a riekol: Pane, smiluj sa nad mojím synom, lebo je námesačný³⁾ a ťažko trpí; lebo často padá do ohňa a zhusta do vody⁴⁾;

15. a priniesol som ho tvojim učeníkom, avšak nemohli ho uzdraviť.

16. Tu odpovedal Ježiš a riekol: Ó, pokolenie neverné a prevrátené, dokiaľ mám byť s vami? Dokiaľ vás mám trpieť? Prineste ho sem ku mne.⁵⁾

17. I ohriakol ho Ježiš a vyšlo z neho diabolstvo, a chlapec bol uzdravený od tej hodiny.

18. Vtedy pristúpili učeníci tajne k Ježišovi a riekli: Prečo sme ho my nemohli vyhnáť?

19. Riekol im Ježiš: Pre svoju neveru, lebo veru povedám vám: jestliže budete mať vieru, jako horčičné zrno⁶⁾, keď povieť tejto hore: prejdi odtiaľto tam: prejde, a nič vám nebude nemožným.

1) Je tu slovo akiste o premenení Krista Pána, o čom je reč hneď v nasledujúcej hlave.

2) Niektorí sv. otcovia myslia, že to bol Tábor.

3) Gr.: prepodobnil. Dľa sv. Lukáša stalo sa to v noci.

4) Gr.: ako svetlo. Ako prv pri nastúpení verejného úradu, tak teraz pri nastúpení umučenia Boh vydáva svedectvo o P. Ježišovi, a to pred jeho troma najvýbornejšími apoštolmi.

5) Zákon a proroci v svojich predstaviteľoch.

6) Smrteľník neznesie zjav slávy nebeskej. A tu neukázal P. Ježiš svoju slávu božskú, ale len tú, ktorá mu patrí, jako človeku.

1) Eliáš príde na konci sveta.

2) T. j. Židov uvedie do cirkvi katolíckej.

3) T. j. má padúcu nemoc, ktorá zvlášte pri mesačných zmenách napáda svoje obete.

4) Keď ho nemoc zastihne pri ohni, alebo pri vode.

5) Gr.: Prineste mi ho sem!

6) Zrno horčičné je síce malé, ale ohnivé a silné; teda keď budete mať silnú, ohnivú vieru, pri všetkej vašej skrovnosti budete robiť veľké veci, alebo, jako Spasiteľ v podobenstve hovorí: budete môcť hory prenášať.

20. Tento druh však nevyženie ¹⁾ sa leda skrze modlitbu a pôst.²⁾

21. A keď sa zdržovali v Galijsku, riekol im Ježiš: Syn človeka vydaný bude do rúk ľudom,

22. a zabijú ho³⁾, a tretieho dňa vstane. I zarmútili sa preveľmi.

23. A keď prišli do Kafarnauma, pristúpili tí, ktorí vyberali poplatok, k Petrovi a riekli mu: Či váš učiteľ neplatí chrámového⁴⁾?

24. Riekol: Platí. A keď vstúpil do domu, predchytil⁵⁾ ho Ježiš v reči: Čo sa ti zdá, Šimone? Kráľovia zemskí od koho berú poplatok alebo daň? Od svojich detí, a či od cudzích?

25. A on riekol: Od cudzích. I povedal mu Ježiš: Teda dietky sú svobodné⁶⁾;

26. aby sme ich však nepohoršili, id' k moru a hoď udicu; a tú rybu, ktorá najprv vyjde, vezmi, otvor jej ústa a najdeš peniaz⁷⁾; ten vezmi a daj za mňa i za seba.

HLAVA 18.

O pokore a o maľučkých. Podobenstvo o ztrate nej ovci. O priateľskom pokarhaní. Kľúče od kráľovstva nebeského. O odpustení urážok.

1. V tú hodinu ⁸⁾ pristúpili učeníci

1) Gr.: nevychádza. I v pekle sú rozličné druhy (fajty) diablov, jedny horšie od druhých.

2) Pôstom umŕtvime svoje telo a vytiahneme zpod panstva diablovho, modlitbou spojíme sa s Bohom.

3) Spasiteľ viackrát predpovedal svoje umučenie, aby sa apoštolovia spriatelili s tou myšlienkou a aby neztratili viery, až to uvidia.

4) Vlastne: dvojdrachmu, platila asi 1 k. 80 h. (skoro 2 kor.); toľko musel platiť každý Žid od 20. roku na chrám jeruzalemský.

5) Vlastne: predbehol.

6) Ako deti kráľove neplatia dane, tak ani Syn Boží nemal platiť chrámového, ktoré sa vlastne Bohu platilo.

7) Vlastne: statér. Statére boly dvojaké: strieborné a zlaté. Zlatý statér platil asi 20 kor., strieborný asi 3 kor. 60 hal. (skoro 4 kor.). Tu je reč podistým o statére striebornom, ktorý platil dve dvojdrachmy, teda práve toľko, koľko sa malo platiť za dve osoby. Týmto zázrakom chcel P. Ježiš ešte lepšie presvedčiť Petra o svojom božstve.

8) Keď zaplatil chrámové za seba a za Petra. Učeníci obávali sa o prednosť.

k Ježišovi a riekli: Kto asi ¹⁾ je väčším v kráľovstve nebeskom?

2. Tu zavolał Ježiš maľučkého, postavil ho uprostred nich,

3. a riekol: Veru, povedám vám, ak sa neobrátime a nebudete jako maľučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského.

4. Ktokoľvek teda uponíži sa, jako tento maľučký, ten je väčším v kráľovstve nebeskom.

5. A kto prijme jedného takého maľučkého v mojom mene, mňa prijíma.

6. Kto však pohorší ²⁾ jedného z týchto maľučkých, ktorí vo mňa veria, lepšie by mu bolo, keby sa mu mlynský kameň ³⁾ zavesil na krk, a tak bol pohrúžený do hlbiny morskej.⁴⁾

7. Beda svetú pre pohoršenia.⁵⁾ Musí to síce byť⁶⁾, aby pohoršenia prišly; avšak beda tomu človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza.

8. Preto jestli ťa tvoja ruka alebo tvoja noha pohoršuje, odtni si ju a odhoď od seba; lepšie ti je vojsť do života okaličenému, alebo chromému, nežli mať dve ruky alebo dve nohy a dať sa vhoďiť do ohňa večného.

9. A jestli ťa tvoje oko pohoršuje, vylúp si ho a odhoď od seba; lepšie ti je s jedným okom vojsť do života, nežli mať dve oči a dať sa hodiť do pekelného ohňa.

10. Hľadte, aby ste nezapovrhli jedného z týchto maľučkých; lebo povedám vám, že ich anjeli v ne-

1) Kto teda?... Kto bude najväčším pánom v kráľovstve Messiašovom?

2) Kto ho svedie do hriechu.

3) Doslovne: mlyn osličí; na Východe totiž ľudia mali malé mlynky, ktoré ťahali osli.

4) Gr.: do hladiny morskej. Smysel je: lepšie by mu bolo zahynúť, než na seba uvaliť toľký hriech.

5) Spasiteľ tu hovorí o pohoršení preto, že apoštolovia svojou ctižanosťou a revnivosťou ľahko mohli byť iným na pohoršenie.

6) Pohoršenie je nevyhnutné preto, že ľudia sú krehkí, náklonnejší k zlému, než k dobrému.

besách vždycky vidia tvár môjho Otca, ktorý je v nebesách.¹⁾

11. Lebo Syn človeka prišiel spasť, čo zahynulo.

12. Čo sa vám zdá? Keď niekto bude mať sto oviec a zabľúdi jedna z nich, či nenechá deväťdesiatdeväť v horách a nepôjde hľadať tú, ktorá zabľúdila?

13. A keď sa mu podarí, že ju najde, veru povedám vám, že sa raduje nad ňou viac, nežli nad deväťdesiatimideviatimi, ktoré nezabľúdily.

14. Tak nie je to vôľou vášho Otca, ktorý je v nebesách, aby zahynul jeden z týchto maľučkých.

15. Tedy jestli sa prehreší proti tebe tvoj brat, id' a pokarhaj ho medzi sebou a ním samým. Ak ťa poslúchne, získal si svojho brata.²⁾

16. Jestli ťa však neposlúchne: priber si ešte jedného alebo dvoch, aby v ústach dvoch alebo troch svedkov obstálo každé slovo.³⁾ (5. Mojž. 17, 16.)

17. Jestli ich neposlúchne, povedz cirkvi; a keď ani cirkev neposlúchne: Maj sa jako pohan a mýtnik.⁴⁾

18. Veru, povedám vám: čokoľvek sviažete na zemi, bude sviazané aj⁵⁾ na nebi; a čokoľvek rozviažete na zemi, bude rozviazané aj⁵⁾ na nebi.

19. Opäť povedám vám: jestli dvaja zpomedzi vás shodnú sa na zemi o jakejkoľvek veci, za ktorú budú prosiť, dostane sa im od môjho Otca, ktorý je v nebesách.⁶⁾

20. Lebo kde sú dvaja alebo traja

shromaždení v mojom mene¹⁾, tam som ja uprostred nich.

21. Vtedy pristúpil k nemu Peter a riekol: Pane, koľkokrát zhreší môj brat proti mne, a mám mu odpustiť?²⁾ až po sedemkrát?

22. Riekol mu Ježiš: Nepovedám ti po sedemkrát, lež po sedemdesiat-sedemkrát.³⁾

23. Preto podobá sa kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý chcel počet klášt' so svojimi sluhmi.

24. A keď počal klášt' počet, priviedli mu jedného, ktorý mu bol dlžen desaťtisíc hrivien.⁴⁾

25. A keď nemal odkiaľ zaplatiť, kázal ho jeho pán predať⁵⁾, i jeho ženu i dietky i všetko, čo mal, a zaplatiť.

26. Ale ten sluha padol pred ním, prosil⁶⁾ ho a riekol: Poshovej mi, a všetko ti zaplatím.

27. Tu pán sľutoval sa nad tým sluhom, prepustil ho, a dlh mu odpustil.

28. Avšak keď ten sluha vyšiel, našiel jedného zo svojich spolusluhov, ktorý mu bol dlžen sto desiatnikov.⁷⁾ I chytil a hrdúsil ho a riekol: Zaplať, čo si dlžen!

29. Tu padol jeho spolusluha pred

1) T. j. na česť a slávu Božiu.

2) Keď je shoda taká potrebná, pokiaľ má siahať naša povinnosť odpúšťať obrazenie?

3) T. j. vždycky.

4) Hrivna (talent) znamená vlastne toľko, jako funt. Ľudia z poľitku nemali peňazí, ale zlato a striebro vážili na funty. Takýto funt zlata menoval sa hrivnou. Ale i tieto funty neboly u všetkých národov rovné; najbežnejšie byly: hrivna atická a sýrska. Hrivna atická platila na naše peniaze asi 5658 korún; sýrska len asi 1200 korún. Tu je reč akiste o hrivnách atických, tak by jeho dlh obnášal asi: 56,580.000 kor. Hrozny obnos, aký chudobný sluha nikdy nemôže zaplatiť, a predstavuje nám, akým dlhom sú naše hriechy: natoľko, že mi ich nikdy nevládžeme zaplatiť, t. j. za svoje hriechy zadosť učiť.

5) Dľa starodávneho, vtedy bežného práva veriteľ mohol svojho dlžníka, keď tento nemohol platiť, alebo dať zavrieť, alebo i predať za otroka, a to i so ženou i s deťmi i s celým jeho majetkom.

6) Gr.: klaňal sa mu = kolenáčky ho prosil.

7) Desiatnik platil asi 80 hal., sto desiatnikov asi 80 kor. Taká nepatrná je tá urážka, ktorú človek znáša od človeka.

1) Z tohto asi nasleduje, že každý človek má anjela-strážcu.

2) Napomeň ho súkromne, skromne a ticho. Ak ťa počúvne, zachránil si ho od škody časej i večnej.

3) Pred svedkami i ty budeš mierne a slušne vyprávať, i budeš mať svedkov, ak by vec mala ísť ďalej.

4) Má byť považovaný za nepatriaceho do cirkvi a za verejného hriešnika, za jakých považovali mýtnikov.

5) Gr.: „aj“ chýbi. To je povedané apoštolom.

6) Prikazuje sa, aby sme boli svorní, takto i Boh skorej vyslyší naše modlitby.

ním, prosil ho a riekol: Poshovej mi, a všetko ti zaplatím.

30. Ale ten nechcel, lež odišiel a hodil ho do žalára, dokiaľ nezaplatí dlh.

31. Ale keď jeho spolusluhovia videli, čo sa stalo, veľmi sa zarmútili a prišli a rozpovedali svojmu pánovi všetko, čo sa stalo.

32. Vtedy zavolať ho jeho pán a povedal mu: Sluho ničomný, všetok dlh som ti odpustil, preto, že si ma prosil;

33. či si sa teda i ty nemal smilovať nad svojim spolusluhom, ako i ja smiloval som sa nad tebou?

34. A jeho pán, rozhnevaný, vydal ho mučiteľom¹⁾, dokiaľ by nezaplatil celý dlh.

35. Tak i Otec môj nebeský vykoná vám, jestli neodpustíte každý svojmu bratovi zo svojich srdce.

HLAVA 19.

O prepustení manželky; o zdržanlivosti; o dietkach; o ceste do spasenia; o bohatstve; o odplate večnej.

1. I stalo sa, keď Ježiš dokonali tieto reči, odobral sa z Galilejska a prišiel do končín judských za Jordánom.

2. A išli za ním mnohé zástupy, a uzdravoval ich tam.

3. Tu pristúpili k nemu farizeji, pokúšali ho a hovorili: Či smie človek prepustiť svoju manželku z akejkoľvek príčiny?

4. Ktorý odpovedal a hovoril im: Nečítali ste, že ten²⁾, ktorý stvoril človeka na počiatku, učinil ich mužským a ženskou a riekol:

5. Pre toto opustí človek otca i matku, a pridržať sa bude svojej manželky, a budú dvaja jedným telom. (1. Mojž. 2, 24.)

6. A tak už nie sú dvaja, lež

jedno telo.¹⁾ Co teda Boh spojil²⁾, nech človek nerozlučuje.

7. Riekli mu: Co teda Mojžiš poručil vydať rozvodný list a prepustiť? (5. Mojž. 24.)

8. Riekol im: Mojžiš pre tvrdosť vášho srdca dovolil vám prepustiť vaše manželky, ale z počiatku nebolo to tak.

9. Preto povedám vám: ktokoľvek prepustí svoju manželku, leda pre smilstvo³⁾, a vezme si inú, cudzoloží; a kto si vezme prepustenú, cudzoloží.

10. Riekli mu jeho učeníci: Keď sa tak má vec človeka s manželkou, nie je hodno sa oženiť.

11. Ktorý riekol im: Nie všetci chápú toto slovo⁴⁾, ale len tí, ktorým je to dané.

12. Lebo sú nemužiaci⁵⁾, ktorí sa tak narodili zo života matkinho; a sú nemužiaci, ktorých ľudia učinili takými⁶⁾; a sú nemužiaci, ktorí sami seba zbavili mužstva pre kráľovstvo nebeské. Kto to môže pochopiť, nech pochopí.⁷⁾

13. Vtedy priniesli mu maľučkých, aby vložil na nich ruky a modlil sa. Ale učeníci okríkali ich.

14. A riekol im Ježiš: Nechajte maľučkých a nezabráňujte im ku mne prichádzať, lebo takých⁸⁾ je kráľovstvo nebeské.

15. A keď povzkladal na nich ruky, odišiel odtiaľ.

1) Stav manželský je teda nerozlučný i dľa prirodzeného i dľa božského zákona.

2) Gr.: spriahol.

3) Nevinná stránka v stave manželskom pre smilstvo alebo pre inú dôležitú príčinu smie sa dať odlúčiť od vinovatej strany; ale do stavu manželského s inou osobou nemôže vstúpiť žiaden z nich, iba po smrti druhej stránky.

4) Toto slovo je: že je lepšie neoženiť sa.

5) Pod nemužiakom (eunuch) rozumie sa taký muž, ktorý je zbavený mužstva, a preto ani nemôže vstúpiť do stavu manželského. Spasiteľ i tých volá nemužiakmi, ktorí sa zriekli manželstva a jeho výhod pre Boha a bližného, aby im mohli neprekážane slúžiť.

6) Gr.: znemužiaci.

7) Zdržanlivosť večná sa neprikazuje, ale len radi.

8) Takých je kráľovstvo nebeské, ktorí, ako deti: všetko veria, všetko ufajú, nepomstia sa, sú úprimní, pokorní, atď.

1) T. j. žalárnikovi.

2) Gr.: Že tvorca do počiatku učinil ich, atď.

16. A hľa, ktosi ¹⁾ pristúpil a hovoril mu: Učiteľu dobrý, čo dobrého mám činiť, aby som mal život večný?

17. Ktorý mu riekol: Čo sa ma pýtaš o dobrom? Jeden je dobrý ²⁾: Boh. Ale jak chceš vojsť do života, zachovávať prikázania.

18. Riekol mu: Ktoré? Ježiš riekol: Nezabiješ; nez cudzoložíš; nepokradneš; nepremlúviš krivého svedectva;

19. cti svojho otca i svoju matku, a: milovať budeš svojho bližného, ako seba samého.

20. Riekol mu mládenec: Toto všetko zachovával som od svojej mladosti; čo mi ešte chybí?

21. Riekol mu Ježiš: Jestli chceš byť dokonalým ³⁾: id', spredaj, čo máš, a rozďaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi; a príď, nasleduj ma.

22. Avšak keď mládenec počul tú reč, odišiel zarmútený, preto, že mal mnohé majetky. ⁴⁾

23. Tu riekol Ježiš svojim učeníkom: Veru, povedám vám, že boháč ťažko vojde do kráľovstva nebeského.

24. A opäť povedám vám: Ľahšie je ťave prejsť cez dierku ihelnú ⁵⁾, nežli bohatému vojsť do kráľovstva nebeského. ⁶⁾

25. Keď to učeníci počuli, veľmi sa zarazili a riekli: Ktože teda bude môcť byť spasený?

26. Ježiš však pohliadol na nich a riekol im: U ľudí je to nemožné, ale u Boha je všetko možné. ⁷⁾

27. Vtedy odpovedal Peter a riekol mu: Hľa, my sme zanechali všetko

a nasledovali sme teba, čo teda bude s nami?

28. Ježiš riekol im: Veru, povedám vám, že vy, ktorí ste ma nasledovali, pri preporení, keď Syn človeka bude sedieť na stoličkej svojej velebnosti, i vy budete sedieť na dvadástich stoličkách a súdiť dvanásť pokolení Izraelových. ¹⁾

29. A každý, kto opustí dom ²⁾, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku, alebo manželku, alebo dieťa, alebo polia pre moje meno: obsiahne stokrát toľko ³⁾ a obdrží život večný.

30. Mnohí však prví budú poslednými a poslední prvými.

HLAVA 20.

O robotníkoch vo vinici; predpovedanie smrti Ježišovej; prosba matky Zebedejovcov; uzdravenie dvoch slepých.

1. Podobné ⁴⁾ je kráľovstvo nebeské človeku hospodárovi, ktorý vyšiel včas ráno najať robotníkov do svojej vinice.

2. A keď sa zjednal s robotníkmi po desiatniku ⁵⁾ na deň, poslal ich do svojej vinice.

3. I vyšiel okolo tretej ⁶⁾ hodiny, a videl iných postávať záhalčive na tržišti ⁷⁾,

4. a riekol im: Idte i vy do mojej

¹⁾ Je tu reč nielen o telesných, ale i o duchovných dieťach Izraelových; teda súdiť budú celý svet.

²⁾ Gr.: domy.

³⁾ Za tie svetské pôžitky, ktoré my pre Krista opustíme, už tu na zemi dostaneme nadprirodzené dary a slasti, ktoré ďaleko prevyšujú radosti zemské, a okrem toho dostaneme ešte i nebo.

⁴⁾ Gr.: Lebo podobné je. To podobenstvo má slúžiť za vysvetlenie posledného verša v predložej hlavě.

⁵⁾ Desiatnik platil asi 80—84 hal., to bol bežný plat nádenníkov v tom čase.

⁶⁾ U Židov pracovalo sa od 6. hodiny ráno až do 6. hodiny večer. Ale hodiny počítavali sa od šiestej do šiestej, tak že ráno o 6. počala sa prvá hodina, nasledovne tretia hodina u Židov zodpovedala našej deviatej, šiesta dvanásť, deväť našej tretej popoludní, jedenásta našej piatej pred večerom.

⁷⁾ Na námestí stáli robotníci a čakali, kým ich nájmu.

¹⁾ Dľa Luk. bol to jakýsi prednosta.

²⁾ Kristus netají, že je dobrý; ale vyjavuje, že je Boh (sv. Ambr.).

³⁾ To, čo nasleduje, môžeš, ale nemusíš spraviť, i bez toho môžeš byť spasený, ak zachováš to, čo bolo prv rečené.

⁴⁾ Ako veľmi sa viazal ku hrude!

⁵⁾ Ťažšie je ťave prejsť cez úško ihelné, to bolo židovské porekadlo a týmto príslovím označovali nejakú veľmi nesnadnú vec.

⁶⁾ A to preto, že sa viažu k bohatstvu a pri ňom si vedú.

⁷⁾ Milosť Božia pomáha človeku premôcť zlú prirodzenosť.

vinice, a čo bude spravедlivé, dám vám.

5. A oni odišli. Tu opäť vyšiel okolo šiestej a deviatej hodiny, a učinil podobne.

6. Ale i okolo jedenástej vyšiel a našiel iných postávať a riekol im: Čo tu postavate celý deň záhalčive?

7. Riekli mu: Keď nás nikto nenajal. Riekol im: Idte i vy do mojej vinice.

8. A keď sa zvečerilo, riekol pán vinice svojmu dvorskému: Zavolaj robotníkov a vydaj im mzdu, počnúc od posledných až po prvých.

9. Keď teda prišli tí, ktorí boli okolo jedenástej došli, dostali po jednom desiatniku.¹⁾

10. Ale jako prišli i prví, tí domnievali sa, že dostanú viac, avšak i oni dostali po jednom desiatniku.

11. Čo keď prijali, šomrali na hospodára,

12. a riekli: Títo poslední robili jednu hodinu, a učinil si ich rovnými nám, čo sme znášali ťarchu dňa i horúčosti.²⁾

13. Ale on odpovedal jednému z nich a riekol: Priateľu, nerobím ti krivdy. Či si sa nezjednal so mnou za desiatnik?

14. Vezmi si, čo je tvoje, a id'; no chcem dať i tomuto poslednému toľko, koľko tebe.

15. Alebo nesmiem³⁾ urobiť, čo chcem? Či tvoje oko je ničomné⁴⁾, preto, že ja som dobrý?

16. Tak budú poslední prvými a prví poslednými. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených.

17. A keď Ježiš vystupoval do Jeruzalema⁵⁾, vzal si dvanásť učeníkov postrane a hovoril im:

18. Hľa, vystupujeme do Jeruzalema, a Syn človeka vydaný bude kniežatom kniazským a zákonníkom, a odsúdia ho na smrť,

19. a vydajú ho pohanom, aby bol posmievaný a bičovaný a ukrižovaný, a tretieho dňa zase vstane z mŕtvych.

20. Vtedy pristúpila k nemu matka synov Zebedejových¹⁾ so svojimi synmi, klaňala sa mu a prosila čosi²⁾ od neho.

21. Ktorý riekol jej: Čo chceš³⁾? Hovorila mu: Povedz⁴⁾, nech títo dvaja moji synovia sedia vedľa teba, jeden zprava a druhý zľava, vo tvojom kráľovstve.⁵⁾

22. Ježiš ale odpovedal a riekol: Neviete, čo pýtate.⁶⁾ Môžete piť kalich⁷⁾, ktorý ja budem piť? Riekli mu: Môžeme.

23. Povedal im: Kalich môj síce budete piť; avšak dať vám sedieť zprava alebo zľava vedľa mňa neprináleží mne, lež ktorým to pripravil môj Otec.

24. Keď to počuli desiati, mrzeli sa na tých dvoch bratov.⁸⁾

25. Ale Ježiš povolal ich k sebe a hovoril: Viete, že kniežatá národov panujú nad nimi, a tí, ktorí sú veľmožmi, prevádzajú moc nad nimi.⁹⁾

26. Nie tak to bude medzi vami; lež ktokoľvek bude chcieť byť väč-

Toto bola jeho posledná cesta na sviatky veľkonočné.

1) Boli to: Jakub a Ján, a matka vraj Salome.

2) Nechcela to rieť pred ostatnými apoštolmi, okuňala sa.

3) P. Ježiš prinútil ju povedať to verejne.

4) Káž.

5) Kráľovstvo Messiašovo predstavovali si, jako dŕžavu zemskú.

6) Nevedeli, že: 1. hodnosti v cirkvi spojené sú nie s rozkošmi, ale s trápením a nebezpečenstvom; 2. že to je od večnosti ustanovené, komu sa majú ony dostať.

7) Kalich tu znamená toľko, jako trápenie.

8) Pre ich ctibažnosť.

9) Spasiteľ poukazuje na rozdiel, aký je medzi svetským a jeho kráľovstvom; v svetskom kráľovstve poddaní musia slúžiť vrchnostiam, a v cirkvi vrchnosti poddaným. Preto i pápež nazýva sa: sluhom u sluhov Božích.

1) Gr.: A tí, ktorí prišli okolo jedenástej hodiny, dostali po desiatniku. Akiste usilovnejšie a lepšie pracovali, než tí prví.

2) Gr.: ťarchu a horúčosť dňa.

3) Gr.: Nesmiem so svojím urobiť, čo chcem?

4) Závistné.

5) Jeruzalem leží na výšine, cesta viedla hore, preto sa hovorí, že: vystupoval do Jeruzalema.

ším¹⁾ medzi vami, nech je vašim posluhom;

27. a kto bude chcieť byť prvým medzi vami, bude vašim sluhom.

28. Tak, ako i Syn človeka neprišiel dať si posluhovať, lež posluhovať a dať svoju dušu na vykúpenie za mnohých.

29. A keď vychádzali z Jericha, išiel za ním veľký zástup.

30. A hľa, dvaja slepí sediaci pri ceste počuli, že Ježiš ide tade, nuž kričali a riekli: Pane, smiluj sa nad nami! Synu Dávidov!

31. Ale zástup okríkal ich, aby mlčali. No oni tým viac kričali a riekli: Pane, smiluj sa nad nami! Synu Dávidov!

32. Tu postál Ježiš a zavolał ich a riekol: Čo chcete, aby som vám spravil?

33. Riekli mu: Pane, aby sa nám oči otvorili.

34. I sľutoval sa nad nimi Ježiš, dotkol sa im očí, a ihneď videli a nasledovali ho.

HLAVA 21.

Slávny vchod P. Ježiša do Jeruzalema; vyhánanie z chrámu. Vysušený fik. P. Ježiš sa pýta farizejov o Jánovi. Podobnosť: o dvoch synoch; o vinici a dedičovi tejže vinice.

1. A keď sa približovali k Jeruzalemu a došli do Betfage²⁾ pri hore Olivovej, vtedy Ježiš poslal dvoch učeníkov,

2. a riekol im: Idte do mestečka³⁾, ktoré je naproti vám, a hneď najdete priviazanú oslicu a osliatko s ňou; odviažte a privedte mi.

3. A jestli vám kto čo povie, povedzte, že Pán ich potrebuje; a ihneď prepustí ich.

4. A toto všetko stalo sa, aby sa

naplnilo, čo bolo povedané skrze proroka, hovoriaceho:

5. Povedzte dcére sionskej¹⁾: ajhľa, tvoj kráľ ide k tebe vľúdne, sedí na oslici a na osliatku dobytčáťa podjarmového. (Zachar. 9, 9. Iz. 62, 11.)

6. A učeníci išli, a učinili, jako im Ježiš prikázal;

7. a priviedli oslicu i osliatko, a pokládli na ne svoje rúcha, a jeho posadili navrch.²⁾

8. A preveliký zástup prestieral svoje rúcha na cestu; iní zase rúbali haluze so stromov a stlali ich po ceste³⁾;

9. a zástupy, ktoré išly popredku⁴⁾ a ktoré nasledovali, kričaly a hovorily: Hozanna⁵⁾ Synu Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom: Hozanna na výsostiach.⁶⁾

10. A keď vošiel do Jeruzalema, pobúrilo sa celé mesto, a riekli: Ktože je to?

11. Ľudstvo ale hovorilo: Toto je Ježiš, prorok z Nazaretu galilejského.

12. I vošiel Ježiš do chrámu Božieho a vyháňal všetkých predávajúcich a kupujúcich v chráme, a poprevracal stoly peňazomencom i stolice predávajúcim holuby⁷⁾ (3. Mojž. 1, 14),

13. a riekol im: Písané je: Môj

¹⁾ Dcéra sionská je mesto Jeruzalem, vystavené u päty hory Sion.

²⁾ Pokládli rúcha namiesto sedla a Spasiteľa posadili na osliatko. Podajedni si myslia, že sa Spasiteľ niesol len na osliatku; iní sú zase tej mienky, že sa niesol striedave, z počiatku na osliatku a potom na oslici.

³⁾ Akožto kráľovi židovskému.

⁴⁾ Gr.: ktoré ho predchádzaly.

⁵⁾ Hozanna = Pomôž Synu Dávidovmu! Prosba k Bohu, aby pomáhal Synu Dávidovmu založiť slávne kráľovstvo Messiańske.

⁶⁾ Pomôž na nebi!

⁷⁾ Chrám jeruzalemský pozostával z viacerých oddelení. 1. Bola svätyňa vnútorná, kde len hlavný kňaz mal prístup, ale len raz do roka. 2. Svätyňa, kde i ostatní kňazi smeli vstúpiť, ale len v záležitosti bohoslužobnej. 3. Dvor kňazský bez pokrovu. 4. Dvor ľudu, kde sa shromažďovali Židia; a od tohto múrom bol oddelený dvor pohanov, kam smeli prísť i pohani. V tomto dvore, alebo dľa iných vo dvore ľudu Izraelovho, kde stál i obetný oltár, s dovolením veľkňazov vydržoval sa ten pohoršlivý trh, proti ktorému Spasiteľ po dvakrát tak ostro vystúpil.

¹⁾ Gr.: veľkým, predstaveným.

²⁾ Betfage, pravdepodobne malinká osádka, alebo len hospoda.

³⁾ Bola to snáď Betánia.

dom volať sa bude domom modlitby, kdežto vy ste ho spravili pelešou lotrovskou.¹⁾ (Iz. 56, 7. Jer. 7, 11.)

14. I pristúpili k nemu v chráme slepí a chromí, a uzdravil ich.

15. Ale kniežatá kňazské a zákonníci, keď videli podivné veci, ktoré činil, a deti kričať po chráme a hovoriť: Hozanna Synu Dávidovmu! namrzeli sa,

16. a riekli mu: Čuješ, čo títo hovoria? Ale Ježiš riekol im: Ovšem. Nikdy ste nečítali: z úst nemluvniatok a neodstavených pripravil si chválu? (Žalm 8, 3.)

17. A opustil ich, odišiel von z mesta do Betánie, a tam zostal.²⁾

18. Ale ráno, keď sa navracal do mesta, bol hladný.

19. I videl jeden fíkový strom popri ceste, prišiel k nemu, a našiel na ňom ničoho, iba samé listie; i riekol mu: Nech sa nikdy, až na veky neurodí na tebe ovocia. A fík hneď uschol.³⁾

20. Keď to videli učeníci, divili sa a riekli: Jako tak naskutku uschol (fík)?

21. A Ježiš odpovedal a riekol im: Veru, povedám vám: jestli budete mať vieru, a nebudete pochybovať, nielen na fíku to spravíte, lež keď poviete i tejto hore: Zdvihni sa a hoď sa do mora, stane sa.

22. A všetko, čokoľvek budete pýtať v modlitbe s vierou, obsiahnete.

23. A keď prišiel do chrámu, pristúpili k nemu, jako učil, kniežatá kňazské a starší ľudia a riekli: Jakou mocou to činíš? A kto ti dal túto moc?

24. Odpovedal Ježiš a riekol im: I ja sa vás opýtam jednu vec, jestli

mi na ňu dáte odpoveď, i ja vám poviem, akou mocou toto robím.

25. Odkiaľže bol krst Jánov? s neba, a či od ľudí? Tu oni premýšľali v sebe a riekli si:

26. Ak povieme: s neba, povie nám: Prečo ste mu teda neverili? ale jak povieme: od ľudí, obávame sa zástupu, lebo všetci mali Jána za proroka.

27. Tedy odpovedali Ježišovi a riekli: nevieme. Riekol im i on: Ani ja vám nepoviem, akou mocou toto činím.

28. Ale čo sa vám zdá? Istý človek mal dvoch synov, a prišiel k prvému a riekol: Synu, id', pracuj dnes v mojej vinici.

29. Ale ten odpovedal a riekol: Nechce sa mi. Potom však, pohnutý ľútosťou, odišiel.

30. I prišiel k druhému a riekol podobne. Ten však odpovedal a riekol: Idem, pane; ale neišiel.¹⁾

31. Ktorý z tých dvoch vykonal vôľu otcovu? Riekli mu: Prvý. Riekol im Ježiš: Veru, povedám vám, že mýtnici a smilnice predídu vás do kráľovstva Božieho.²⁾

32. Lebo prišiel k vám Ján po ceste spravodlivosti, a neuverili ste mu, kdežto mýtnici a smilnice uverili mu; ale vy, hoci ste to videli, ani potom nemali ste ľúlosti, aby ste mu boli uverili.

33. Počujte iné podobenstvo: Bol človek hospodár, ktorý vysadil vinicu a ohradil ju plotom, a vykopal v nej tlačovňu, a vystavil vežu³⁾ a dal ju do prenájmu roľníkom a odcestoval.

34. Ale keď sa priblížil čas ovocný,

1) Ten človek je Boh, starší syn, to sú *verejní hriešnici* (alebo i pohani); mladší syn sú *farizeji* (alebo i vôbec Židia). Verejní hriešníci dali sa na pokánie, kdežto pokrytci farizejski, hoci prestupovali prikazy Božie, nechceli činiť pokánie.

2) Skutok platí, nie márný sľub.

3) Pre strážnikov. Hospodár je Boh, vinica je kráľovstvo Božie, plot je obrana Božia; tlačovňa sú prikázania a tresty, ktoré núkajú človeka dobre činiť; veža je stráž, teda kňazi a proroci (alebo i zasľúbená zem, v ktorej prebývali Židia); roľníci sú Židia, u ktorých až po Krista bola pravá cirkev.

1) Pri kúpe sa zriedka povie pravda a krivo sa prisahá atď.

2) Gr.: tam košaroval, t. j. prenocoval, tam mal hospodu.

3) Tento fík bol obrazom národa židovského.

poslal svojich sluhov¹⁾ k roľníkom, aby odobrali jeho ovocie.²⁾

35. Ale roľníci pochytili jeho sluhov a jedného zbili, druhého zabili a iného ukamenovali.

36. Opäť poslal iných sluhov, viac než prv, a vykonali im podobne.

37. Tu naposledy poslal k nim svojho syna, a riekol: Budú sa obávať môjho syna.

38. Ale roľníci, keď videli syna, riekli medzi sebou: Toto je dedič, poďte, zabime ho, a jeho dedictvo bude naše.³⁾

39. I chytili ho, vyhodili ho von z vinice a zabili.

40. Keď teda príjde pán vinice, čo vykoná tým roľníkom?

41. Riekli mu: Zlostných zlostne zahubí, a svoju vinicu dá do prenájmu iným roľníkom⁴⁾, ktorí mu budú dávať úžitok na svoj čas.

42. Riekol im Ježiš: Nikdy ste nečítali v Písmach: Kameň, ktorý zavrhl staviteľa, ten stal sa hlavákom uholným.⁵⁾ Skrze Pána sa to stalo a je divné v očiach vašich? (Žalm 117, 22.)

43. Preto povedám vám: Odníme sa vám kráľovstvo Božie a dá sa ľudu, ktorý bude prinášať jeho ovocie.

44. A kto padne na ten kameň, doláme sa, a na koho padne, toho rozdrví.⁶⁾

45. A keď počuli kniežatá kňazské a farizeji jeho podobenstvá, porozumeli, že o nich hovorí.

46. A hľadeli ho zajať, no báli sa zástupov; lebo mali ho za proroka.

HLAVA 22.

Podobenstvo o svatbe syna kráľovského; o platení dane; o najväčšom prikázaní. Kristus je synom i pánom Dávidovi.

1. Tu prehovoril Ježiš, rozprával im opäť v podobenstvách a riekol:

2. Podobné je kráľovstvo nebeské človeku kráľovi, ktorý robil svatbu svojmu synovi.¹⁾

3. I poslal svojich sluhov zavolať pozvaných na svatbu; a nechceli prísť.

4. Opäť poslal iných sluhov a riekol: Povedzte pozvaným: Hľa, prihotovil som svoj obed; moje voly a krmný hyd sú pozabíjané a všetko je pripravené; poďte na svatbu.²⁾

5. Ale oni nedbali a odišli: jeden na svoj dvorec, iný zas po svojom obchode.³⁾

6. Ostatní⁴⁾ však pochytili jeho sluhov a potupne pohanených pozabíjali.

7. Keď to kráľ počul, rozhneval sa; a poslal svoje vojská, zahubil tých vrahov, a podpálil im mesto.⁵⁾

8. Vtedy riekol svojim sluhom⁶⁾: Svatba je síce pripravená, ale tí, ktorí boli pozvaní, neboli hodni.

9. Idte teda na krížne cesty, a ktorýchkoľvek najdete, povolajte na svatbu.⁷⁾

10. I vyšli jeho sluhovia na cesty, a shromaždili všetkých, ktorých

1) Prorokov.

2) T. j. dobré skutky, svätý život.

3) Starý Zákon zostane i naďalej v úplnej platnosti a kráľovstvo Božie, t. j. pravá cirkev u nás. Kofká mýlka!

4) Kráľovstvo Božie dá Nežidom.

5) T. j. uholným kameňom. Smysel tohoto verša je: Áno, tak sa stane, ako ste to vy povedali; Boh preniesie svoje kráľovstvo na pohanov, a ten, ktorého vaši veľkňazi zavrhl, bude základom novej cirkvi, jak to už Dávid predpovedal.

6) Dľa sv. Aug. na ten kameň padne ten, kto bojí proti Kristovi; a ten kameň padne na toho, koho Kristus bude súdiť. Tým prvým ešte je pomoci, druhým už niet.

1) Kráľ je Boh; syn je P. Ježiš; jeho nevesta je cirkev; sluhovia kráľovi, ktorých prvýkrát poslal povolávať na svatbu, boli proroci; pozvaní sú Židia. Na svatbu u Židov povolávalo sa dvakrát: sluhovia, čo išli volať po druhé, sú: sv. Ján Krst. a apoštolovia.

2) Do cirkvi.

3) Pre starosti zemské prepasli radosti večné.

4) Tak sa zdá, že pod ostatnými majú sa rozumieť rozkošníci.

5) Asi 40 rokov po smrti Kristovej vojská rímske zničili kráľovstvo židovské, mnoho Židov pobili a Jeruzalem sborily a vypálily.

6) T. j. apoštolom.

7) Pohanov do cirkvi.

našli, zlých i dobrých, až naplnila sa svatba stolujúcimi.

11. Tu vošiel kráľ pozrieť si stolujúcich, a videl tam človeka, neodetého rúchom svatobným ¹⁾,

12. i riekol mu: Priateľu, jako si sem vošiel, keď nemáš rúcha svatobného? Tu ten onemel.

13. Vtedy riekol kráľ posluhom: Sviazte mu ruky a nohy a vyhoďte ho do tmy zovnútornej ²⁾; tam bude plač a škripanie zubov.

14. Lebo mnoho je povolaných, ale málo vyvolených. ³⁾

15. Vtedy farizeji odišli a uradili sa, že ho podchytiť v reči.

16. I poslali k nemu svojich učeníkov s herodiánmi ⁴⁾ a riekli: Učiteľu, vieme, že si pravdomluvný, a ceste Božej ⁵⁾ v pravde učíš, a neďbáš na nikoho; lebo nehľadiš na osobu ľudskú. ⁶⁾

17. Povedz nám teda, čo sa ti zdá: smie sa dávať daň cisárovi a či nie? ⁷⁾

18. Ale Ježiš, poznajúc ich podlosť, riekol: Čo ma pokúšate, pokrytci?

19. Ukážte mi peniaz daňový. A oni podali mu desiatnik. ⁸⁾

1) Pod svatobným rúchom má sa rozumieť ctnosť život, alebo i posväcujúca milosť.

2) Hostiny odbavovali sa v noci; keď teda vyhodili človeka von, prišiel do tmy, a od hanby a hnevu škripal zubmi. Obraz pekelného trestu.

3) Povolaní sú všetci ľudia, ale všetci nebudú spasení.

4) Herodiáni boli prívrženci Herodesovi, držali s kráľom Herodesom, kdežto farizeji boli jeho protivníci.

5) Prikázania Božie.

6) Touto pochvalou chceli ho primáť, aby im naskočil.

7) Nad mieru náklivá otázka. Ak Spasiteľ povie, že sa nemá platiť daň cisárovi, tak herodiáni ho obžalujú, ako velezradcu, a cisárske vrchnosti, ako takého, obesia ho. Ale jak povie, že sa má platiť daň cisárovi pohanskému, tak upadne do nemilosti u ľudu a tento ho ukamenuje. Prečo? Ľudia všade neradi platia daň, ale nadvrch Židia cisárovi pohanskému. Židia považovali sa za vyvolený národ Boží, tak že ich kráľom bol vlastne Boh; a tomuto platili, ako daň, chrámové. Nasledovne kto by dľa ich mienky kázal daň platiť cisárovi pohanskému, ten by bol bezbožníkom, ako taký, čo berie národ zpod Boha a dáva ho pod cisára, a bol by zradcom, lebo odovzdáva národ pod moc pohanom.

8) Asi jako naša koruna, platil 80—84 hal.

20. I riekol im Ježiš: Či je tento obraz a nápis?

21. Riekli mu: Cisárov. ¹⁾ Vtedy riekol im: Odovzdajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu.

22. Keď to počuli, divili sa, nechali ho a odišli.

23. Toho dňa pristúpili k nemu saduceji, ktorí hovoria, že niet vzkriesenia, a opýtali sa ho,

24. a riekli: Učiteľu, Mojžiš riekol: keď niekto umre a nemá syna ²⁾, aby jeho brat vzal si jeho ženu a vzbudil potomka svojmu bratovi.

25. Nuž bolo u nás sedem bratov, a prvý oženil sa a umrel; a že nemal potomka, zanechal svoju ženu svojmu bratovi.

26. Podobne druhý, i tretí, až po siedmeho.

27. A naposledy po všetkých umrela i žena.

28. Pri vzkriesení teda ktorému zo siedmich bude ženou? Lebo veď všetci ju mali.

29. A odpovedal Ježiš a riekol im: Blúdite, preto, že neznáte Písem, ani moci Božej.

30. Veď o vzkriesení nebudú sa ani ženiť, ani vydávať, lež budú ³⁾ jako anjeli Boží v nebi.

31. A o vzkriesení zomrelých nečítali ste, čo bolo rečené od Boha, hovoriaceho vám:

32. Ja som Boh Abrahámov, a Boh Izákov, a Boh Jakubov ⁴⁾? Mŕtvi nemajú Boha, ale živí. (2. Mojž. 3, 6.)

33. Keď to zástupy počuly, divily sa a žasly nad jeho učením.

34. Ale farizeji, keď počuli, že prinútil mlčať saducejov, sišli sa spolu,

1) Židia sami uznávajú, že sú už pod nadvládom rímskym, keďže už majú i peniaze rímske.

2) Gr.: bez detí. O saducejoch (viď hl. 3, v. 7).

3) Ponevác vtedy rozmnožovanie prestane, prestanú i pohlavné náklonnosti.

4) Teda Abrahám žije podľa duše, hoci dľa tela umrel, a ponevác duša je len pol človeka, táto polovicaťnosť nemôže vždy trvať, nasledovne i telo raz vstane z mŕtvych.

35. a jeden z nich, učiteľ zákona, opýtal sa ho a pokúšal ho:

36. Učiteľu, ktoré prikázanie je veľiké v zákone?

37. Riekol mu Ježiš: Milovať budeš Pána Boha svojho, z celého svojho srdca a celou svojou dušou a celou svojou myslou. (5. Mojž. 6, 5.)

38. Toto je najväčšie a prvé prikázanie.

39. Druhé však podobné je tomuto: milovať budeš svojho bližného¹⁾, jako seba samého.²⁾ (3. Mojž. 19, 18.)

40. V týchto dvoch prikázaniach obsahuje sa všetok zákon i proroci.

41. A keď sa farizeji shromaždili, opýtal sa ich Ježiš,

42. a riekol: Čo sa vám zdá o Kristovi³⁾? Či je syn? Riekli mu: Dávidov.⁴⁾

43. Riekol im: Akože teda Dávid volá ho v duchu Pánom, keď hovorí:

44. Riekol Pán⁵⁾ môjmu Pánovi⁶⁾: sed vedľa mňa zprava⁷⁾, kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnôžku tvojim nohám?⁸⁾ (Žalm 110, 1.)

45. Keď teda Dávid volá ho Pánom, akože mu je synom?⁹⁾

46. A nikto mu nemohol odpovedať ani slova; a od toho dňa nikto viac neopovážil sa ho vypytovať.

HLAVA 23.

Karhanie farizejov a zákonníkov; o zkaže Jeruzalema.

1. Vtedy mluvil Ježiš zástupom a svojim učeníkom,

1) Láska k bližnému vyplýva z lásky k Bohu, lebo bližný je dieťa Božie.

2) I seba samého treba milovať láskou sporiadanou, lebo veď i my sami sme deti Božie.

3) T. j. o Spasiteľovi.

4) Tak to slúbil Boh.

5) T. j. Boh Otec.

6) Pánovi Dávidovmu, t. j. Messiašovi.

7) Na tróne, t. j. kraľuj so mnou.

8) Kým ťa všetko stvorenie neuzná za svojho Pana.

9) Keby Kristus bol len púhym človekom, Dávid by ho nevolal pánom; ale ponevác ho tak volá, musí on byť viac než púhy človek, musí byť Bohom.

2. a riekol: Na stolicu Mojžišovu zasadli zákonníci a farizeji.¹⁾

3. Všetko teda, čokoľvek vám povedia, zachovávajte a robte; ale dľa ich skutkov nerobte, lebo hovoria a nečinia.

4. Viazu totiž ťažké a neznesiteľné bremená a kladú ľuďom na plecيا, ale sami ani prstom nechcú ich hýbať.²⁾

5. A všetky svoje skutky činia, aby ich ľudia videli; rozširujú totižto svoje ohlávky³⁾ a zveličujú obruby.⁴⁾ (5. Mojž. 6, 8; 4. Mojž. 15, 38.)

6. Radi majú tiež predné miesta pri večerách a predné stolice v synagogách,

7. a pozdravovanie na námestí a u ľudí názov: rabbi.⁵⁾

8. Ale vy nedávajte sa volať: rabbi; lebo jeden je váš učiteľ⁶⁾, kdežto vy všetci ste bratia.

9. A otcom nevolajte si nikoho na zemi; lebo jeden je váš Otec, ktorý je na nebesách.

10. Ani sa nedajte volať učiteľmi; lebo jeden je váš učiteľ, Kristus.

11. Kto je väčším medzi vami, bude vašim služobníkom.

12. No kto sám sa bude povyšovať, bude ponížený, a kto sa poníži, bude povýšený.

13. Ale beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci⁷⁾; preto, že zatvárate

1) Úrad učiteľský po Mojžišovi prevzali zákonníci a farizeji.

2) Čo kázali, to nezachovávali sami.

3) Židia už vtedy nosili na hlave remienky, ako ohlávky. Boh prikázal, aby Židia vždy mali pred očima prikázania Božie (II. Mojž. 13, 1—16; V. Mojž. 6, 4—9, 11, 13—21), t. j. aby sa dľa nich riadili. Farizeji napísali tieto prikazy na papier a tento priviazali ohlávku na čelo s tým presvedčením, že plnia zákon Boží, i keď ináč bezbožne žijú. Farizeji nosili hodne široké remene počas modlitby, aby boli nápadní, že sú pobožní. Gr. slovo znamená: ochránky = stráže, lebo ich nosili ako amulety, jako ochranu proti diablu.

4) Na šatách mali modré obruby a na koncoch plášťa kystky, a tieto kystky mali hodne dlhé, aby ich ľudia hneď poznali.

5) Rabbi, vlastne veľký, potom učiteľ. Farizeji boli radi, keď ľudia uznali, že oni prednášajú svoje učenie, svoje výmysly.

6) Kresťania nesmú iné učiť, ako to, čo Kristus učil.

7) Pokrytci ukazovali sa svätými, kdežto boli bezbožní.

kráľovstvo nebeské pred ľuďmi, lebo sami doň nevchádzate a ani vchádzajúcim vstúpiť nedáte.¹⁾

14. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci; preto, že prežierate domy vdovám, kým²⁾ sa modlíte dlhé modlitby; preto dostanete sa do súdu väčšieho.

15. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci; preto, že precestúvate more i zem, aby ste získali jedného novoverca³⁾; a keď je získaný, činíte z neho pekelníka⁴⁾, dvakrát horšieho, nežli ste vy.

16. Beda vám, vodcovia slepí, ktorí hovoríte: Ktokoľvek sa zaprisahá chrámu, to je nič; ale kto sa zaprisahá zlatu chrámovému, je podľný.

17. Blbí a slepí, čože je viac: zlato a či chrám, ktorý posväcuje zlato?

18. A tiež: Ktokoľvek sa zaprisahá oltáru, to je nič; ale ktokoľvek sa zaprisahá daru, ktorý je na ňom, je podľný.

19. Slepí, čože je viac: dar a či oltár, ktorý posväcuje dar?

20. Kto teda prisahá oltáru, prisahá naň i na všetko, čo je na ňom;

21. a ktokoľvek sa zaprisahá chrámu, prisahá naň i na toho, ktorý prebýva v ňom;

22. a kto prisahá nebu, prisahá trónu Božiemu i tomu, ktorý na ňom sedí.

23. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, ktorí dávate desiatky z máty⁵⁾ a z kôpru a z kmínu⁶⁾, a zanechali ste, čo je dôležitejšie v zákone: právo a milosrdenstvo a vieru. Toto ste mali činiť a tamto neopustiť.

24. Vodcovia slepí, preciedzate komára¹⁾, kdežto pohlcujete tavu.²⁾

25. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci; preto, že čistíte vonkajšok pohára a misy, kdežto vnútri plní ste³⁾ lúpeže a nečistoty.

26. Slepý farizeju, vyčistiť najprv vnútrajšok pohára a misy, aby aj ich vonkajšok bol čistý.⁴⁾

27. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, lebo podobní ste hrobom zalíčeným⁵⁾, ktoré sa zvonku zdajú ľuďom krásnymi, kdežto vnútri sú plné mŕtvych kostí a všelikej nezdoby.

28. Tak i vy zvonku zdáte sa ľuďom spravdivými, kdežto vnútri plní ste pokrytectva a nepravosti.

29. Beda vám, zákonníci a farizeji, pokrytci, ktorí staviate hroby prorokom a ozdobujete spravdivým pomníkmi,

30. a hovorievate: Keby nás bolo bývalo za dňov našich otcov, neboli by sme bývali ich účastníkmi v krvi prorokov.⁶⁾

31. Tak teda vysvedčujete sami o sebe, že ste synmi tých, ktorí zabíjali prorokov.

32. I vy naplňte mieru svojich otcov.⁷⁾

33. Hadi⁸⁾, plemeno vreteničie, jako ujdete osudu pekelnému?

34. Preto, hľa, ja posielam k vám prorokov a mudrcov a zákonníkov⁹⁾, a z tých (niektorých) zabijete a ukrižujete, a (niektorých) z nich ubíjate.

1) Preciedzali tekutiny, aby v nich nezhltili, keď ich pili, nejaké nečisté zviera, jako na pr. komára.
2) T. j. malichernostiam vyhýbate, a hrubé nepravosti páchate.

3) Gr.: plné sú (totiž misy a poháre) lúpeže a nezdržanlivosti.

4) Najprv si očistiť srdce, smýšľanie, a potom budú i tvoje skutky čisté.

5) Židia mali hroby vytesané do skál a opatrené dvermi. Tieto hroby zabelili vápnom, aby boli krajšie, i aby sa ich ľudia nedotkli, lebo ináč by boli nečisté.

6) V ich zavraždení.

7) T. j. zabíte mňa a apoštolov.

8) T. j. zlostníci, pokolenie pekelného hada.

9) T. j. apoštolov, učeníkov atď.

1) Odhovárate ľudí, aby neverili Kristu Pánu.
2) Gr.: pod zámienkou dlhého modlenia. Hlúpe žienky najímaly si farizejov, aby sa za ne modlili, a chystaly im veľké hostiny. Farizeji, aby čím lepšie využili vdovy, preťahovali modlitby, a vdovy vyšly na mizinu.

3) T. j. pribyša, prišelca, ktorý z pohana stal sa židom.

4) Neverí pohanstvo — ale keď vidí váš zlý príklad, ani židovstvo; a tak nemá viery — kdežto vy máte aspoň vieru.

5) Voňavá zelina, asi jako materidúška; Židia si ňou posýpali dlážku, aby im voňalo v izbe.

6) Kmín je = rasca.

jete vo svojich synagogách a budete ich prenasledovať z mesta do mesta,

35. aby prišla na vás všetka krv spravodlivá, ktorá bola vyliatá na zemi od krvi Abela spravodlivého až po krv Zachariáša, syna Barachiášovho ¹⁾, ktorého ste zabili medzi chrámom a oltárom.

36. Veru, povedám vám: všetko toto ²⁾ príde na toto pokolenie.

37. Jeruzaleme, Jeruzaleme, ktorý zabíjaš prorokov a kamenuješ tých, ktorí boli poslaní k tebe; koľkokrát chcel som shromaždiť tvoje dietky, tak ako sliepka shromažďuje svoje kurence pod krýdla ³⁾, a nechcel si ⁴⁾!

38. Hľa, zanechá sa vám váš dom ⁵⁾ pustý.

39. Lebo povedám vám: neuvidíte ma od teraz, až keď poviete: požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom. ⁶⁾

HLAVA 24.

O zkaze Jeruzalema; o poslednom súde a o príprave naň.

1. A Ježiš vykročil z chrámu a odišiel. I pristúpili jeho učeníci, aby ⁷⁾ mu ukázali staviská chrámové.

2. Ale on odpovedal a riekol im: Vidíte toto všetko? Veru, povedám vám, nebude tu ponechaný kameň na kameni, ktorý by nebol sborený.

3. A keď sedel na hore Olivovej, pristúpili k nemu učeníci potajomne ⁸⁾ a riekli: Povedz nám, kedy

to bude? a čo bude znamením tvojho príchodu a skončenia sveta? ¹⁾

4. Ježiš odpovedal a riekol im: Pozor, aby vás niekto nesviedol. ²⁾

5. Lebo mnohí prídu v mojom mene a rieknu: ja som Kristus; a svedú mnohých.

6. Budete totižto slýchať o bojoch a o chýroch válečných. Pozor, aby ste sa nenaľakali, veď to sa musí stať, ale to ešte nie je koniec.

7. Povstane totiž národ proti národu, a kráľovstvo proti kráľovstvu, a budú miestami rany morové a hlad a zemetrasenia;

8. ale toto všetko je len začiatkom bolestí.

9. Vtedy dajú vás sužovať, a budú vás zabíjať; a budete v nenávisti u všetkých národov pre moje meno.

10. A vtedy mnohí sa pohoršia, a budú sa vospolok udávať a vospolok sa nenávidieť.

11. A povstanú mnohí lži proroci a svedú mnohých.

12. A pretože nepravosť sa rozmnoží, mnohým vystydne láska.

13. Ale kto zotrvá až do konca, ten bude spasený.

14. A bude sa kázať toto evanjelium o kráľovstve po celom svete ³⁾ na svedectvo všetkým národom, a vtedy príde skončenie.

15. Keď ⁴⁾ teda uzrete ohavnosť spustošenia, ktorú predpovedal prorok Daniel, stať na svätom mieste: Kto číta, nech rozumie (Dan. 9, 27),

1) Dľa sv. Jarol. volal sa vlastne: Jojada a bol hlavným kňazom. Tento Jojada zachránil Joasovi život, ba neskoršie vydobyl mu otcovský trón, ale Joas ako kráľ dal zabiť jeho syna Zachariáša v chráme.

2) Pokuta.

3) K Bohu.

4) Gr.: nechceli ste.

5) Chrám.

6) Až na súdny deň, pred ktorým sa obrátite a mňa uznáte za Spasiteľa.

7) V predošlej reči Spasiteľ predpovedal, že chrám jeruzalemský zostane pustý; apoštolovia ho chcú upozorniť na jeho krásu a pevnosť.

8) Gr.: súkromne, osve, boli to len jeho štyria prední apoštolovia.

1) Apoštolovia sa nazdávali, že po spustošení Jeruzalema hneď bude koniec sveta.

2) Spasiteľ tu predpovedá ako spustošenie Jeruzalema, tak i skončenie sveta. Ale pretože spustošenie Jeruzalema bolo obrazom skončenia sveta, preto je ťažko rozoznať, čo sa vzťahuje z proroctva na spustošenie Jeruzalema a čo na skončenie sveta. Tak sa zdá, že z počiatku od 4—15. vzťahuje sa na oboje.

3) Už i pred spustošením Jeruzalema kázalo sa evanjelium po celom vtedy známom svete; a pred súdnym dňom kázať sa bude doslovne po celom svete.

4) 15—22. Tu je reč pravdepodobne hlavne o spustošení Jeruzalema.

16. vtedy tí, ktorí sú v Judsku, nech utečú do hôr¹⁾;

17. a kto je na streche, nech nescúpi vziať si niečo z domu²⁾;

18. a kto je na poli, nech sa nevráti²⁾ vziať si odev.

19. A beda samodruhým a dočiacim³⁾ v tých dňoch.

20. A modlite sa, aby vám nenastal útek v zime⁴⁾ alebo v sobotu.⁵⁾

21. Lebo vtedy bude veľké súženie, jakého nebolo od počiatku sveta až dosavád, ani nebude.

22. A keby sa neukrátily tie dni, nezachránil by sa žiaden človek; ale pre vyvolených ukrátiť sa tie dni.⁶⁾

23. Vtedy, keď vám niekto povie: Hľa, tuto, alebo tamto je Kristus, neverte.

24. Lebo povstanú lžikristovia a lžiproroci a budú činiť veľké znamenia a čudá, tak že by sviedli do bludu — keby bolo možno — i vyvolených.

25. Hľa, predpovedal som vám.

26. Ak vám teda povedia: Hľa, na púšti je; nevychádzajte. Hľa, v komorách; neverte.

27. Lebo jako blesk vychádza od východu a zjavuje sa až na západ: tak to bude i s príchodom Syna človeka.

28. Kdekoľvek bude telo⁷⁾, tam sa shromaždia i orli.

1) V horách sa najľahšie zachráni život i majetok v čas vojny.

2) T. j. nech sa nebaví — ale nech chytro uteká, aby sa neoneskoril.

3) Samodruhým a kojacim je zle utekať do hôr.

4) V zime sú nesnadné cesty a zle je v horách.

5) Židia sa nazdali, že v sobotu nesvobodno konať cestu, iba asi na 2000 stôp po 0'48 m. = 960 metrov, teda 1 kilometer. A tak nepriateľ by ich zachvátil.

6) Kresťania všetci sa zachránili, židov nemiernie množstvo zahynulo. Tento verš sa vzťahuje už i na skončenie sveta.

Verše 24—26 opäť vzťahujú sa na oboje. Verše 27—33 vzťahujú sa zvlášť na skončenie sveta.

7) Gr.: mŕtvolu. Jako orli dostavia sa ta, kde je zdochlina, tak i pokuty prídu ta, kde je mravná spustlosť, a konečne ta príde i Kristus, ako spravodlivý sudca a odplatiteľ. Dľa iných ako orli sletia sa, kde začínajú mŕtvolu, takto i svätí začínajú Krista a sbehnú sa k nemu, jako k svojmu najvyššiemu pôžitku, k svojmu oblažiteľovi.

29. A hneď po súžení tých dňov slnce sa zatmie a mesiac nevydá svojho svetla, a hviezdy budú padať s neba, a pevnosti nebeské¹⁾ budú sa triasť;

30. a vtedy objaví sa znamenie²⁾ Syna človeka na nebi; a vtedy kvíliť budú všetky pokolenia zemské; a uzrú Syna človeka prichádzať na oblakoch nebeských s veľikou mohutnosťou a velebnosťou.

31. I pošle svojich anjelov s trúbou a veľkým hlasom, a shromaždia jeho vyvolených od štyroch vetrov, od kraja nebies až po ich končiny.³⁾

32. A od stromu fíkového naučte sa podobenstvo: keď mu ratolesť už omláda a listie narástlo, viete, že blízko je leto.

33. Tak i vy, keď uzrete všetko toto, vedzte, že je blízko, u dverí.

34. Veru, povedám vám, nepominie toto pokolenie, kým sa toto všetko nestane.⁴⁾

35. Nebo a zem pominú, ale moje slová nepominú.

36. No o tom dni a o hodine nikto nevie, ani anjeli nebeskí, iba sám Otec.

37. Ale jako bolo za dňov Noemových, tak bude i s príchodom Syna človeka.

38. Lebo jako za dňov pred potopou jedli a pili, ženili sa a vydávali až po ten deň, v ktorý Noe vošiel do korábu,

39. a nezbadali, až prišla potopa a schytila všetkých: tak bude i s príchodom Syna človeka.

40. Vtedy budú dvaja na poli, jeden bude schytený a druhý zanechaný;

41. dve budú mlieť na mlyne, jedna bude schytená a druhá zanechaná.

1) Pevnosti nebeské = sústavy hviezdne.

2) Pravdepodobne kríž.

3) T. j. od jedného kraja nebies až po druhý.

4) *Mnohí* z poslucháčov, alebo aspoň z tých ľudí, ktorí vtedy žili, keď P. Ježiš toto predpovedal, dožili spustošenie Jeruzalema; a národ židovský dožije i skončenie sveta.

42. Bedlite teda, lebo neviete, v ktorú hodinu ¹⁾ vám Pán príde.

43. Ale to vedzte, že keby hospodár vedel, v ktorú hodinu príde kmín, veruže by bedlil a nedal by si podkopať dom.

44. Preto i vy buďte hotoví, lebo v hodinu, ktorej sa nenazdáte, Syn človeka príde.

45. Kto je teda sluhom verným a opatrným, ktorého si ustanovil pán nad svojou čeladou, aby im dával pokrm na čas?

46. Blahoslavený ten sluha, ktorého, keď mu príde pán, najde tak robiť.

47. Veru, povedám vám, že ho ustanoví nad všetkým svojim majetkom.

48. Ale jestli ten zlý sluha povie si v srdci: Môj pán dlho nejde,

49. a začne biť svojich spolusluhov, a bude jesť a piť s opilcami,

50. príde pán toho sluhu v deň, v ktorý sa nenazdáva, a v hodinu, ktorú nevie ²⁾,

51. a oddelí ho ³⁾ a dá mu podiel s pokrytcami; tam bude plač a škrípanie zubov.

HLAVA 25.

Podobenstvo o desiatich pannách; o rozdelení hrivien a skladaní počtov; o poslednom súde.

1. Vtedy kráľovstvo nebeské bude podobné ⁴⁾ desiatim pannám, ktoré si vzaly lampy a vyšly naproti ženíchovi a neveste. ⁵⁾

¹⁾ Gr.: o ktorej stráži; podobenstvo je vzaté zo služby vojenskej, kde sa v noci premieňali stráže a dôstojníci dozerali na ne.

²⁾ Dôjde smrť a s ňou Pán brať počty.

³⁾ Gr.: rozpoliti, roztrne na dvoje, alebo aspoň rozkrvácá. Oddelí ho, jako otec nevďačného syna, t. j. uvrhne ho do pekla.

⁴⁾ Nasledujúce dve podobenstvá o pannách a o hrivnách majú nás poučovať o tom, že máme vždy pamätať na príchod Spasiteľa a v tomto očakávaní opatrovať si svetlo, t. j. vieru, a s milosťou Božou kupčiť, t. j. podľa viery žiť a obhacovať sa dobrými skutkami.

⁵⁾ Už večer, keď ženích mal viesť nevestu do svojho domu. Tak je to v obyčaji na Východe.

2. Ale päť z nich bolo bláznivých a päť opatrných.

3. Lež päť bláznivých, keď si braly lampy, nevzaly so sebou oleja;

4. kdežto opatrné s lampami vzaly si oleja do nádob.

5. A keď ženích dlho nešiel, driel malo sa všetkým a zaspaly.

6. Tu o polnoci strhol sa krik: Hľa, ženích prichádza, vyjdite mu naproti.

7. Vtedy vstaly všetky tie panny a pristrojovaly si lampy.

8. Tu bláznivé riekly opatrným: Dajte nám z vášho oleja, lebo naše lampy zhasínajú.

9. Opatrné odpovedaly a riekly: Aby snáď nestačilo nám i vám, idte radšej k predavačom a kúpte si.

10. No kým išly nakupovať, prišiel ženích, a tie, ktoré boly hotové, vošly s ním na svatbu, a dvere sa zatvorily.

11. Napokon však prišly i ostatné panny a riekly: Pane, Pane, otvor nám.

12. Ale on odpovedal a riekol: Veru, povedám vám, nepoznám vás.

13. Bedlite teda, lebo neznáte dňa ani hodiny.

14. Totižto tak ¹⁾, ako človek, keď odchádzal preč, zavolať svojich sluhov a odovzdal im svoj majetok.

15. A jednému dal päť hrivien ²⁾, inému zas dve a inému jednu, každému podľa jeho schopnosti, a hneď odcestoval.

16. Tu odišiel ten, ktorý dostal päť hrivien, kupčil s nimi a získal päť iných.

17. Podobne i ten, ktorý dostal dve, vyzískal dve iné.

18. Ale ten, ktorý dostal jednu, odišiel, zakopal ju do zeme a skryl peniaze svojho pána.

19. A po dlhom čase prišiel pán tých sluhov a robil s nimi počet.

¹⁾ Tak to bude vtedy.

²⁾ O hrivne viď pozn. hl. 18, v. 24: asi 6000, 2400 a 1200 kor.

20. I pristúpil ten, ktorý dostal päť hrivien, priniesol iných päť hrivien a riekol: Pane, päť hrivien si mi odovzdal, hľa, iných päť vyše toho som získal.

21. Riekol mu jeho pán: Dobre, sluho dobrý a verný; že si nad málom bol verný, nad mnohým ťa ustanovím: vojdí do radosti svojho pána.

22. Tu pristúpil i ten, ktorý dostal dve hrivny a riekol: Pane, dve hrivny si mi odovzdal, hľa, iné dve som získal.

23. Riekol mu jeho pán: Dobre, sluho dobrý a verný; že si nad málom bol verný, nad mnohým ťa ustanovím: vojdí do radosti svojho pána.

24. No pristúpil i ten, ktorý dostal jednu hrivnu a riekol: Pane, viem, že si človek tvrdý; žneš, kde si nesial, a sbieraš, kde si nerozsýpal.¹⁾

25. Tak od strachu išiel som a skryl som tvoju hrivnu do zeme; hľa, tu máš, čo je tvoje.

26. Na to jeho pán odpovedal a riekol mu: Sluho zlý a lenivý; vedel si, že ja žnem, kde som nesial, a sbieram, kde som nerozsýpal?

27. Mal si teda uložiť moje peniaze u peňazomencov²⁾ a ja pri návrate bol by som ovšem prijal s úkonom, čo je moje.

28. Vezmite mu teda hrivnu a dajte tomu, ktorý má desať hrivien.

29. Lebo každému majúcemu dá sa, až bude oplývať; kdežto tomu, kto nemá, odníme sa i to, čo sa zdá mať.³⁾

30. A sluhu daromného vyhoďte do tmy zovnútornej⁴⁾; tam bude plač a škripanie zubov.

31. A keď príjde Syn človeka vo

svojej velebnosti a všetci anjeli s ním, vtedy zasadne na trón svojej velebnosti,

32. a shromaždia sa pred neho všetky národy, a oddelí ich jedných od druhých, ako pastier odlučuje ovce od kozlov,

33. a síce ovce postaví si zprava, kdežto kozlov zľava.

34. Vtedy kráľ povie tým, ktorí mu budú zprava: Poďte, požehnaní od môjho Otca, vládnete kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta;

35. lebo bol som hladný, a dali ste mi jesť; bol som smädný, a dali ste mi piť; bol som prichodzí, a pritúlili ste ma;

36. nahý, a priodeli ste ma; nemocný, a navštívili ste ma; v žalári som bol, a prišli ste ku mne.

37. Vtedy odpovedia mu spravdiví a rieknu: Pane, kedy sme ťa videli hladného, a nakrmili sme ťa; žižnivého, a dali sme ti piť?

38. Kedyže sme ťa videli ako prichodzieho a pritúlili sme ťa; alebo nahého, a priodeli sme ťa?

39. Alebo kedy sme ťa videli nemocného, alebo v žalári, a prišli sme k tebe?

40. Tu kráľ odpovie a riekne im: Veru, povedám vám: nakoľko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to učinili.

41. Potom riekne i tým, ktorí budú zľava: Vzdialte sa odo mňa, zlořečenci, do ohňa večného, ktorý je pripravený diablovej a jeho anjelom.

42. Lebo hladný som bol, a nedali ste mi jesť; smädný som bol, a nedali ste mi piť;

43. prichodzí som bol, a nepritúlili ste ma; nahý, a nepriodeli ste ma; nemocný a v žalári, a nenavštívili ste ma.

44. Vtedy odpovedia mu i oni a rieknu: Pane, kedy sme ťa videli hladného, alebo smädného, alebo prichodzieho, alebo nahého, alebo

1) Leňoši sa takto žalujú, že Boh žiada od nás viac, než môžeme.

2) Vlastne u bankárov, v sporiteľni.

3) Boháčovi sa leje, chudobnému sotva kvapne.

4) I tieto počty skladali sa v noci v osvetlenej izbe, a preto Pán káže vyhodiť sluhu von pred dom, kde bola tma.

nemocného, alebo v žalári, a neposlúžili sme ti?

45. Vtedy odpovie im a riekne: Veru, povedám vám: nakoľko ste toho neučinili jednému z týchto najmenších, ani mne ste toho neučinili.

46. I pôjdu títo do trestu večného, kdežto spravdiví do života večného.

HLAVA 26.

P. Ježiš predpovedá svoje utrpenie; rada proti nemu; jeho pomazanie; posledná večera; jeho zradenie a zajatie; zaprenie Petrovo.

1. I stalo sa, keď Ježiš dokonaj všetky tieto reči, riekol svojim učeníkom:

2. Viete, že po dvoch dňoch bude Veľká noc¹⁾ a Syn človeka bude vydaný, aby bol ukrižovaný.

3. Vtedy shromaždili sa kniežatá kňazské a starší ľudu do siene²⁾ kniežata kňazského, ktorý sa nazýval Kajfáš,

4. a uradili sa, že Ježiša podvodne chytia a zabijú.

5. Avšak riekli: Nie v deň sviatočný, aby snáď nestrhlo sa vzbúrenie v ľude.³⁾

6. A keď Ježiš bol v Betánii⁴⁾ v dome Šimona Prašivého⁵⁾,

7. pristúpila k nemu žena, majúca alabastrovú nádobu s drahocennou masťou⁶⁾, a vyliala mu ju na hlavu, keď stoloval.

8. Keď to videli učeníci, mrzeli sa a riekli⁷⁾: Načo je táto márnosť?

1) Židovská Veľká noc na pamiatku vysvobodenia z Egypta.

2) Sieň = dvorana, priestranná izba v rímskych domoch.

3) Na Veľkú noc bývala v Jeruzaleme sila prezpoľných dedinčanov, ktorí boli oddaní Pánu Ježišovi.

4) Betánia = dedinka neďaleko Jeruzalema.

5) Tento Šimon alebo mal priezvisko: Prašivý, alebo kedysi bol prašivý, a P. Ježiš ho uzdravil.

6) Dľa sv. Marka bola hodna vyše 300 desiatnikov, teda asi 250 korún.

7) Z návodu Judášovho.

9. Veď toto mohlo sa draho predať a rozdať chudobným.

10. Ale Ježiš to vedel a riekol im: Čo ste nepriležití tejto žene? Veď učinila dobrý skutok so mnou.

11. Lebo chudobných vždycky máte u seba, ale mňa nemáte vždy.

12. Keď totižto vyliala mi tú masť na telo, prichystala ma na pohrab.¹⁾

13. Veru, povedám vám, kdekoľvek kázať sa bude toto evanjelium po celom svete, povie sa na jej pamiatku i to, čo ona spravila.

14. Vtedy odišiel jeden z dvanástich, ktorý sa nazýval Judáš Iškariotský, ku kniežatám kňazským

15. a riekol im: Čo mi chcete dať, a ja vám ho vydám. Tu oni ustanovili mu dať tridsať strieborných.²⁾

16. A odvtedy hľadal príležitosť, aby ho vydal.

17. Ale prvého dňa Presníc³⁾ pristúpili učeníci k Ježišovi a riekli: Kde chceš, aby sme ti pripravili jesť baránka?⁴⁾

18. A Ježiš riekol: Idte do mesta k onému⁵⁾ a rieknite mu: Učiteľ vzkazuje: môj čas je blízko, u teba odstavím Veľkú noc so svojimi učeníkmi.

19. A učeníci spravili tak, ako im Ježiš naložil, a pripravili baránka.⁶⁾

20. A keď sa zvečeralo, uložil sa⁷⁾

1) U Židov sa totiž mŕtve telá najprv pomazali a len potom pochovaly.

2) Pravdepodobne 30 strieborných siklov, teda asi 108 korún, za jakú cenu kupovali sa vtedy otroci.

3) Presnice sú nekvasené chleby = macky, a Veľká noc u Židov menovala sa i sviatkami Presníc, preto, že Židia cez tieto sviatky za sedem dní pod pokutou smrti nesmeli mať nič kvaseného, teda ani chleba, vo svojom dome.

4) Mojžiš ustanovil, aby na Veľkú noc každá židovská rodina jedla baránka. Ponevác na tento deň už bolo mnoho pútnikov v Jeruzaleme, domoví páni jeruzalemskí dávali do prenájmu, alebo i zadarmo, hospody pútnikom, aby v nich požívali baránka veľkonočného. A preto i apoštolovia spytujú sa P. Ježiša, či si už prenajal hospodu pre dnešnú večeru a u koho.

5) Spasiteľ nechcel označiť menom toho, u ktorého mal sláviť poslednú večeru, aby ho Judáš nezradil pred časom, ešte snáď pred poslednou večerou.

6) T. j. kúpili baránka, dali ho zarezať v chráme a potom dľa predpisu upiecť.

7) Židia pri stole nesedeli, ale ležali.

k stolu so svojimi dvanástimi učeníkmi.

21. A jako jedli, riekol: Veru, povedám vám, že jeden z vás ma zradí.

22. A zarmútení veľmi, počali po jednom hovoriť: Či som to ja, Pane?

23. On však odpovedal a riekol ¹⁾: Kto so mnou omáča ruku v mise, ten ma zradí.

24. Syn človeka síce tajde, jako je písané o ňom, ale beda tomu človeku, ktorý Syna človeka zradí. Lepšie by mu bolo bývalo, keby sa nebol narodil ten človek.

25. Tu odpovedal Judáš, ktorý ho zradil, a riekol: Či som to ja, rabbi? Riekol mu: Ty si to riekol.²⁾

26. A keď večerali, Ježiš vzal chlieb a dobrorečil a lámal a dával svojim učeníkom a riekol: Vezmite a jedzte: toto je moje telo.³⁾

27. A vzal kalich, vďaka vzdával a dal im a riekol: Pite z toho všetci,

28. lebo toto je moja krv nového zákona, ktorá sa vyleje za mnohých na odpustenie hriechov.

29. Avšak povedám vám: nebudem piť odteraz z tohoto plodu viničového, až do toho dňa, keď ho budem piť s vami nový v kráľovstve môjho Otca.⁴⁾

30. A po odbavenom chválospeve vyšli na horu Olivovú.⁵⁾

31. Vtedy riekol im Ježiš: Vy všetci pohoršíte sa ⁶⁾ nado mnou tejto noci, lebo písané je: ubijem pastiera, a rozprúchnu sa stádo ovčie. (Zach. 13, 7.)

32. Ale keď zase vstanem, predídem vás do Galilejska.

1) Nepovedal to verejne všetkým, ale len sv. Jánovi, aby nezahanbil Judáša.

2) Otázka Judášova a odpoveď Spasiteľova bola tiež tichá.

3) 26—28. Týmito a nasledujúcimi slovami Spasiteľ ustanovil sv. omšu a prevelebnú Sviatosť oltárnu, jako to učí cirkev sv. na sneme Tridentskom.

4) Nebudem s vami už piť vína a požívať z vína pochádzajúceho nasladenia, až v kráľovstve nebeskom, kde sa nekonečnou slastou všetci opojíme.

5) Hora Olivová, vršok pri Jeruzaleme, vysadený olivami, a ta išli prenocovať, ako inokedy.

6) Budete pochybovať o mojom božskom poslaní.

33. Tu odpovedal Peter a riekol mu: I keď sa všetci pohoršia nad tebou, ja sa nikdy nepohorším.

34. Riekol mu Ježiš: Veru, povedám ti, že tejto noci, prv než kohút odspieva, trikrát ma zapreš.

35. Riekol mu Peter: I keby som mal umrieť s tebou, nezaprem ťa. Podobne hovorili i všetci učeníci.

36. Vtedy prišiel s nimi Ježiš do dvorca, ktorý sa nazýva Getsemany ¹⁾, a riekol svojim učeníkom: Posedzte tu, kým zajdem ta a pomodlím sa.

37. I vzal Petra a dvoch synov Zebedejových, a počal sa zarmucovať a teskniť.

38. Vtedy riekol im: Smutná je moja duša až na smrť; počkajte tu a bedlite so mnou.

39. A keď trochu pokročil, padol na svoju tvár, modlil sa a hovoril: Otče môj, ak je možno, nech ma pominie tento kalich ²⁾, avšak nie jako ja chcem, lež ako ty.

40. I prišiel k svojim učeníkom a našiel ich spať, i riekol Petrovi: Tak teda nemohli ste so mnou bedlit jednu hodinu?

41. Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia. Duch síce je ochotný, ale telo nevládne.

42. Opäť po druhýkrát odišiel, modlil sa a riekol: Otče môj, ak nemôže tento kalich pominúť, tak, aby som ho nepil, nech je tvoja vôľa.

43. A prišiel opäť a našiel ich spať, lebo oči im boli obťažené.

44. I nechal ich, odišiel opäť a modlil sa po tretie a hovoril túže reč.

45. Potom prišiel k svojim učeníkom a riekol im: Spite len a odpočívajte ³⁾: hľa, priblížila sa hodina,

1) Getsemany, po slovensky: olejový lis (pres), bol majer na úpätí Olivovej hory.

2) Kalich = utrpenie.

3) Možno, že tu Spasiteľ poprial svojim apoštolom trochu odpočinku, kým príde Judáš. Ale možno, že sa tieto slová majú rozumieť ako výčitka (sarkazmus).

a Syn človeka bude vydaný do rúk hriešnikom.

46. Vstaňte; poďme! Hľa, priblížil sa ten, ktorý ma zradí.

47. Kým on ešte mluvil, hľa, Judáš, jeden z dvanástich, prišiel, a s ním veľký zástup s mečmi a kyjmi, poslaní od kniežat kňazských a starších ľudu.

48. A ten, ktorý ho zradil, dal im znamenie, a riekol: Koho pobožkám¹⁾, to je on; chyťte ho!

49. A ihneď pristúpil k Ježišovi a riekol: Zdrav buď, rabbi! A pobožkal ho.

50. Ale Ježiš mu riekol: Priateľu, načo si prišiel? Vtedy pristúpili, vložili ruky na Ježiša a chytili ho.

51. A hľa, jeden²⁾ z tých, ktorí boli s Ježišom, napnul ruku, vytiahol svoj meč, a udrhel sluhu kniežaťa kňazského, a uťal mu ucho.³⁾

52. Vtedy riekol mu Ježiš: Zatoč svoj meč na jeho miesto, lebo všetci, ktorí chytajú meč, mečom zahynú.

53. Alebo nazdávaš sa, že by som nemohol prosiť svojho Otca, a dostavil by mi teraz viac nežli dvanásť plukov⁴⁾ anjelov?

54. Ako sa teda naplnia Písma, že tak sa musí stať?

55. V tú hodinu riekol Ježiš zástupom: Ako na lotra vyšli ste s mečmi a kyjmi polapiť ma. Deň po deň sedával som u vás a učil v chráme, a nechytali ste ma.

56. Ale toto všetko stalo sa, aby sa naplnili prorocké písma. Vtedy učeníci všetci opustili ho a utiekli.

57. Tí však, ktorí chytili Ježiša, viedli ho ku Kajfášovi⁵⁾, kniežatu

kňazskému, kde sa zákonníci a starší ľudu boli síšli.

58. Ale Peter išiel za ním pozďaleka až do siene kniežaťa kňazského. A keď vkročil do vnútra, sedel so služobníkmi, aby videl koniec.

59. Tu kniežatá kňazské a všetka rada hľadali krivé svedectvo proti Ježišovi, aby ho vydali na smrť,

60. a nenašli, hoci mnoho krivých svedkov predstúpilo. Až naposledy prišli dvaja kriví svedkovia

61. a riekli: Tento povedal: Môžem sbořit chrám Boží, a po troch dňoch zase ho vystaviť.¹⁾

62. Tu vstalo knieža kňazské a rieklo mu: Nič neodpovedáš na to, čo títo svedčia na teba?

63. Ale Ježiš mlčal. A knieža kňazské rieklo mu: Sprisahujem ťa na Boha živého, aby si nám povedal, či si ty Kristus, syn Boží?

64. Riekol mu Ježiš: Ty si to povedal.²⁾ Však ale povedám vám, odtiaľ uvidíte Syna človeka sedieť na pravici mohutnosti Božej, a prichádzať na oblakoch nebeských.³⁾

65. Vtedy knieža kňazské roztrhlo si rúcho⁴⁾ a rieklo: Rúhal sa; čo ešte potrebujeme svedkov? Hľa, včul ste počuli rúhanie.

66. Čo sa vám zdá?⁵⁾ Na čo oni odpovedali a riekli: Hoden je smrti.

67. Vtedy pľuli mu do tváři, a tĺkli ho pästami, a iní zase dávali mu pohlavky,

Annáš snáď býval bližšie Getsemany, a tak bol v ceste, mysleli si teda, že Židia tam budú shromaždení — no boli u Kajfáša.

1) P. Ježiš to tak nikdy nepovedal. On povedal: *Sberte* (vy) tento chrám (a ukázal na svoje telo), a ja ho po troch dňoch vystavím. Ostatne obžaloba bola v tom, že predpovedal, že chrám jeruzalemský bude srúcaný, čo sa u Židov trestalo smrťou. (Viď Jeremiáša).

2) Výraz židovský; slovenský: áno, tak je.

3) T. j. už ma nevidíte jako Spasiteľa, ale jako všemohúceho sudcu a pomstiteľa.

4) Židia trhali si rúcha, ktoré pre túto prípadnosť bývaly pri hrdle na kúsok len slabo sfarbované — na znak zármutku a zhrozenia.

5) Týmito slovami vyzval veľkňaz prítomných, aby hlasovali.

1) Božk bol znakom nielen priateľstva, ale i uvítania.

2) Bol to sv. Peter.

3) Na samoobranu.

4) Rimský pluk počítal 6000 chlapov a v čas vojny asi toľko spojencov; 12 plukov, asi 70—80.000 chlapov riadneho a asi toľko pomocného vojska, spolu asi 150.000, tvorilo celý vojenský oddiel (sbor = chór).

5) Dľa sv. Jána, ktorý to obšírnejšie opisuje, priviedli ho napred ku Kajfášovmu svokrovi Annašovi, a tento ho potom poslal ku Kajfášovi.

68. a hovorili: Háďaj nám, Kriste ¹⁾, kto je to, čo ťa uderil?

69. Peter však sedel vonku na dvore; i pristúpila k nemu jedna dievka a riekla: I ty si bol s Ježišom Nazaretským.²⁾

70. Ale on zaprel pred všetkými a riekol: Nevieľ, čo hovoríš.

71. A keď vychádzal pod bránu, videla ho iná dievka a riekla tým, ktorí tam boli: I tento bol s Ježišom Nazaretským.

72. A opäť zaprel s prísahou: Neznám toho človeka.

73. A po chvíľke pristúpili tí, ktorí stáli, a riekli Petrovi: Veru i ty si z nich, veď i tvoja reč ťa prezradzuje.³⁾

74. Vtedy počal sa preklínať a prisahať, že nepozná toho človeka. A hneď zaspieval kohút.⁴⁾

75. I rozpomenul sa Peter na slovo Ježišovo, ktoré bol povedal: Prv, než kohút odspieva, trikrát ma zapreš. I vyšiel von a horko plakal.

HLAVA 27.

P. Ježiš pred Pilátom. Zúfanie Judášovo. Ukrižovanie a pohrobenie P. Ježiša.

1. A keď bolo ráno, všetky kniežatá kňazské a starší ľudu držali radu⁵⁾ proti Ježišovi, aby ho vydali na smrť.

2. I priviedli ho sviazaného, a odovzdali Pontskému Pilátovi⁶⁾, vládarovi.

1) Posmešne nazývajú ho Messiašom.

2) To sa stalo ešte pred výrokom smrti.

3) Galilejčania mali zvláštne nárečie, po ktorom ich bolo snadno poznať.

4) Kohút zaspieval už po druhé, čiže naposledy.

5) U Židov odsúdiť na smrť smela len vysoká rada vo verejnom, v chráme a vo dne vydržianom zasadnutí; preto, hoci P. Ježiša už boli v noci odsúdili po prevedenom vyšetrovaní, musia ho ešte odsúdiť v riadnom zasadnutí, lenže v tomto už preminuli vyšetrovanie, čo bolo zase protiprávne.

6) Judsko v tomto čase bolo už rímskou okrajinou, v ktorej najvyššie politické a právomocenské záležitosti spravoval cisárov námestník a či vládár. P. Ježiša židovská vysoká rada odsúdila na smrť, ale smrteľný výrok previesť mal Pilát. V gréčtine: A keď ho poviaľali, odviedli a odovzdali...

3. Vtedy, keď videl Judáš, ktorý ho zradil, že je odsúdený, ľútosťou pohnutý, zanesol nazpät tridsať strieborných kniežatám kňazským a starším,

4. a riekol: Zhrešil som, vydal som krv spravedlivú. Oni však riekli: Čo nás po tom? Staraj sa!

5. I zahodil strieborné v chráme¹⁾, odstúpil, a keď odišiel preč, obesil sa.

6. Tu kniežatá kňazské vzali strieborné a riekli: Nesmú sa vhodiť do pokladnice, lebo je to cena krvi.

7. A poradili sa, a kúpili za ne pole hrnčiarovo na hrobitov prezpoľným.

8. Preto nazývalo sa to pole Hakeldama²⁾, to jest pole krvavé, až po dnešný deň.

9. Vtedy naplnilo sa, čo bolo povedané skrze Jeremiáša proroka, hovoriaceho: A vzali tridsať strieborných, cenu oceneného, ktorého zakúpili od synov Izraelových,

10. a dali ich za pole hrnčiarovo, jako mi ustanovil Pán. (Jer. 32, 7; Zach. 11, 12.)

11. A Ježiš stál pred vládarom, a vládár opýtal sa ho a riekol: Ty si kráľ židovský³⁾? Riekol mu Ježiš: Ty to hovoríš.⁴⁾

12. A keď kniežatá kňazské a starší žalovali na neho, nič neodpovedal.

13. Vtedy riekol mu Pilát: Nepočuješ, aké veľké veci svedčia na teba?

14. A neodpovedal mu na žiadne slovo, tak že sa vládár náramne divil.

15. Ale na slávny deň⁵⁾ mal vla-

1) V chráme, v niektorej sieni, zasedala najvyššia rada.

2) V gréčtine chybí: aramaické slovo Hakeldama. Sv. Jarolim ho sem prevzal pravdepodobne zo Skutkov Ap.

3) Židia priviedli P. Ježiša a žiadali od Piláta, aby ho dal ukrižovať, ako odbojníka proti cisárovi, keďže sa vydáva za kráľa.

4) T. j. vec sa má tak, ako ty hovoríš — lenže dľa sv. Jána dodal, že jeho kráľovstvo je nie zemske.

5) Na Veľkú noc, keď Židia ušli z Egypta.

dár obyčaj prepúšťať ľudu jedného väzňa, ktorého chceli.

16. I mal vtedy chýrečného väzňa, ktorý sa volal Barabáš¹⁾;

17. keď sa teda shromaždili, riekol Pilát: Ktorého chcete, aby som vám prepustil? Barabáša, a či Ježiša, ktorý sa volá Kristus?

18. Lebo vedel, že ho zo závisti udali.

19. A keď sedel na súdnej stolič, poslala k nemu jeho žena odkaz: Nemaj nič s tým spravodlivým; lebo mnoho som vystála pre neho dnes vo snách.

20. Ale kniežatá kňazské a starší naviedli ľud, aby žiadali Barabáša a Ježiša zahubili.

21. Tu prehovoril vladár a riekol im: Ktorého chcete z tých dvoch, aby sa vám prepustil? Na čo oni riekli: Barabáša.

22. Riekol im Pilát: Čo teda spravím s Ježišom, ktorý sa volá Kristus?

23. Riekli všetci: Nech sa ukrižuje! Riekol im vladár: Čože zlého urobil? Na čo oni viac kričali a riekli: Nech sa ukrižuje!

24. Vtedy Pilát, keď videl, že nič neosoží, lež tým väčší hluč povstáva, vzal vodu, umyl si ruky pred ľudom a riekol: Ja som nevinný v krvi tohto spravodlivého: Vy uvidíte!

25. A všetok ľud odpovedal a riekol: Jeho krv na nás a na našich synov!

26. Vtedy prepustil im Barabáša, a Ježiša ubíčovaneho²⁾ vydal im, aby ho ukrižovali.

27. Vtedy vojaci vladárovi vzali Ježiša do radného domu; shromaždili k nemu celú čatu³⁾,

28. a vyzliekli ho, a zahalili do šarlátového plášťa,

29. a uplietli z trnia korunu, vložili mu ju na hlavu, a trstenicu do pravice, a padali na kolena pred

ním, posmievali sa mu a riekali: Zdrav buď, kráľu židovský!

30. A pľuli naňho, brali trstenicu a bili ho po hlave.

31. A keď sa mu naposmievali, vyzliekli ho z plášťa, a obliekli ho do jeho šiat a viedli ho, aby ho ukrižovali.

32. A keď vyšli, našli človeka cyrenejského¹⁾, menom Šimona; toho prinútili, aby mu vzal kríž.²⁾

33. I prišli na miesto, ktoré sa volá Golgota³⁾, to jest: miesto popravné.

34. A dali mu piť so žľcou pomiešané víno.⁴⁾ Čo keď okúsil, nechcel piť.

35. A keď ho ukrižovali, rozdelili si jeho rúcha ťahaním losov⁵⁾; aby sa naplnilo, čo bolo povedané skrze proroka, hovoriaceho: Rozdelili si moje rúcha, a na môj odev ťahali los. (Žalm 21, 19.)

36. A sedeli a strážili ho.⁶⁾

37. A vyložili mu nad hlavu nápis jeho viny⁷⁾: Toto je Ježiš, kráľ židovský.

38. Vtedy ukrižovaní boli s ním dvaja lotri, jeden zprava a druhý zľava.

39. A mimoidúci rúhali sa mu, krútili si hlavami,

40. a hovorili: Aha, ktorý sboríš chrám Boží a vo troch dňoch zase ho vystavíš, spomôž sám sebe; keďže si Syn Boží, sostúp s kríža!

41. Podobne i kniežatá kňazské posmievali sa mu so zákonníkmi a staršími a hovorili:

42. Iným spomáhal, sám si ne-

1) Z Cyreny.

2) Lebo ho P. Ježiš už nevládal uniesť.

3) Golgota — vršok blízko Jeruzalema.

4) Snáď aby tak necítil bolesti.

5) Dľa rímskeho zákona šaty popraveného patrily katom.

6) Gr.: A sedeli a strážili ho tam; preto, aby ho nemohol nikto sňať s kríža. Tak stráževali ukrižovaných.

7) Dľa vtedajšej obyčaje napísali na doštičku, prečo je odsúdený na smrť. Pilát chcel sa vyjadriť nakrátko, a preto mimovoľne, z riadenia Božieho napísal pravdu, lebo P. Ježiš ozaj preto umrel, že bol Messiasom.

1) Lúpežník a vrah.

2) Rimani nízkych povstalcov pred usmrtením bičovali.

3) Čata 1/10 pluku = asi 600 vojakov.

môže spomôcť; keď je kráľ izraelský, nech včuľ sostúpi s križa, a uve-ríme mu.

43. Dôveroval v Bohu, nech ho včuľ vysvobodí, ak ho miluje; lebo veď riekával: Som Syn Boží.

44. A to isté vyvrhovali mu i lotri, ktorí s ním boli ukrižovaní.

45. Avšak od šiestej ¹⁾ hodiny na-stala tma ²⁾ po celej zemi až po deviatu hodinu.

46. A okolo deviatej hodiny zvolal Ježiš veľkým hlasom a riekol: Eli, Eli, lamma sabakthani? to jest: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? (Žalm 21, 2.)

47. A ktorisi, čo tam stáli a počuli to, riekli: Tento volá Eliáša. ³⁾

48. A jeden z nich hneď odbehol, a vzal hubu; naplnil ju octom a vložil na trst, a dával mu piť.

49. Ostatní však riekli: Počkaj, uvidíme, či príde Eliáš vysvobodíť ho.

50. No Ježiš opäť zvolal veľkým hlasom a vypustil ducha.

51. A hľa, opona chrámová ⁴⁾ roz-trhla sa na dve čiastky ⁵⁾ od vrchu až do spodku; a zem sa zatriasla, a skaly sa pukaly,

52. a hroby sa otvorily, a mnohé telá svätých, ktorí boli zosnuli, vstaly ⁶⁾;

53. a vyšli z hrobov po jeho vzkrie-sení prišli do svätého mesta a zjavili sa mnohým.

54. Tu stotník a tí, ktorí boli s ním strážiť Ježiša, keď videli zeme-trasenie a to, čo sa robilo, veľmi sa poľakali a riekli: Opravdu, toto bol Syn Boží.

55. A byly tam opodiaľ mnohé ženy ¹⁾, ktoré prišli za Ježišom z Gali-lejska a posluhovaly mu,

56. medzi ktorými bola Maria Magdalena, a Maria Jakubova a matka Jozefova, a matka synov Ze-bedejových.

57. A keď bolo už neskoro, prišiel istý bohatý človek z Arimatie, menom Jozef, ktorý i sám bol učeníkom Je-žišovým;

58. tento predstúpil pred Piláta, a pýtal si telo Ježišovo. Vtedy Pilát kázal vydať telo.

59. A Jozef vzal telo, zavinul ho do čistej plachty,

60. a uložil ho vo svojom novom hrobe, ktorý bol vytesal do skaly. A privalil veľký kameň na dvere hrobové, a odišiel.

61. A bola tam Maria Magdalena a druhá Maria, a sedely naproti hrobu.

62. Na druhý deň však, ktorý je po prípravnom dni, sišli sa kniežatá kňazské a farizeji k Pilátovi,

63. a riekli: Pane, rozepamätali sme sa, že ten svoditeľ ešte za živa riekol: Po troch dňoch zase vstanem.

64. Rozkáž teda strážiť hrob, až do tretieho dňa, aby snád neprišli jeho učeníci a ukradli ho a riekli ľudu: Vstal z mŕtvych, a bude po-sledný blud horší od prvého.

65. Riekol im Pilát: Máte stráž ²⁾; idte, strážte si, jako rozumiete.

66. A oni odišli, zapečatili kameň, a opevnili hrob strážou.

HLAVA 28.

Vzkriesenie P. Ježiša. Podplatenie stráže. Rozposlanie apoštolov.

1. Po sobotnom však večeri, keď svitalo v prvý deň týždňa, prišla

1) Od šiestej, dľa nášho počítania hodín od 12—3. popoludní.

2) Toto zatmenie slnca je zázračné 1. preto, že bolo po celej zemi — kdežto obyčajné zatmenie býva len na istom ohraničenom priestore; 2. že bolo o splne mesiaca vtedy, keď je zem medzi slncom a mesiacom, a preto mesiac nemôže za-cloniť slnce.

3) Už nerozumeli hebrejsky.

4) Záclona, ktorá oddeľovala svätýňu od chrámu.

5) Gr.: roztrhla sa vo dvoje, na znak, že sa ľudom otvorilo nebo.

6) Až po vzkriesení Ježišovom. (Viď v. 53.)

1) Gr.: A bolo tam mnoho žien zďaleka sa díva-júcich, ktoré prišli za Ježišom z Galilejska, aby mu posluhovaly.

2) Židia mali chrámové vojsko i veliteľa.

Maria Magdalena a druhá Maria pozrieť si hrob.¹⁾

2. A hľa, nastalo veľké zemetrasenie; lebo anjel Pánov sostúpil s neba, pristúpil a odvalil kameň a sadol si naň.²⁾

3. A jeho vzhľad bol ako blesk; a jeho rúcho jako sneh.

4. A od strachu pred ním zdesili sa strážci, a ostali jakoby mŕtvi.³⁾

5. Ale anjel prehovoril a riekol ženám: Nebojte sa vy, lebo viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný;

6. nieťo ho tu, lebo vstal, ako povedal; poďte a pozrite si miesto, kde bol položený,

7. a chytro idte, a povedzte jeho učeníkom, že vstal z mŕtvych, a hľa, predchádza vás do Galilejska; tam ho uvidíte.⁴⁾ Hľa, predpovedal som vám.

8. Tu chytro vyšly z hrobu s báznou a s veľkou radosťou, a bežaly zvestovať učeníkom.

9. A hľa, Ježiš stretol sa s nimi a riekol: Vitajte! Tu ony pristúpily a objaly mu nohy a klaňaly sa mu.

10. Vtedy riekol im Ježiš: Nebojte sa! Idte, zvestujte mojim bratom:

nech idú do Galilejska, tam ma uvidia.

11. Ktoré keď odišly, hľa, niektorí zo strážnych prišli do mesta a zvestovali kniežatám kňazským všetko, čo sa stalo.

12. I shromaždili sa so staršími a po porade dali mnoho peňazí vojakom,

13. a riekli: Povedzte, že jeho učeníci prišli v noci, a ukradli ho, keď sme my pospali.

14. A keby sa to dopočul vladár, my ho prehovoríme, a vás zabezpečíme.¹⁾

15. A oni vzali peniaze a spravili tak, ako boli vyučení. I rozniesla sa tá reč medzi Židmi, až po dnešný deň.

16. Jedenásti učeníci ale odišli do Galilejska na horu, kde im Ježiš ustanovil.

17. A keď ho uzreli, klaňali sa mu, ale niektorí pochybovali.²⁾

18. Tu pristúpil Ježiš, mluvil k nim a riekol: Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi³⁾;

19. idte teda, učte všetky národy, a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha svätého;

20. učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.

1) Malý úmysel pomazať mŕtve telo P. Ježiša.

2) P. Ježiš prvej vstal z mŕtvych, než anjel sostúpil; on vyšiel z hrobu zavretými dvermi, až potom prišiel anjel a odvalil kameň.

3) Keď prišli k sebe, zutekali; ženy ich už ne našli tam.

4) Apoštolovia, ako Galilejčania, po sviatkoch vrátili sa domov; tam sa im ukázal P. Ježiš verejne pred celým zástupom, kým v Jeruzaleme sa im zjavil len súkromne.

1) Aby vás netrestal.

2) Nie apoštolovia, tí nepochybovali, ale niektorí ľudia, lebo ich tam bolo okolo 500.

3) Toto sa stalo neskôr na hore Olivovej.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA
PODEA
MARKA.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODEA

MARKA.

PREDMLUVA.

Sv. Marek, pravdepodobne ten istý, ktorý sa menuje Jánom Markom, narodil sa v Jeruzaleme, kde jeho matka mala dom (Šk. Ap. 12, 12), v ktorom sa kresťania zhromažďovali a kde sa uchýlil i sám sv. Peter po svojom vysvobodení zo žalára. Či je ten istý, ktorého sv. Peter nazýva svojim duchovným synom, nevieme. Pravdepodobne bol v rodine s Barnabášom, a takto dostal sa do sprievodu Pavlovho na prvej ceste apoštolskej. No čoskoro odtrhol sa od nich, až počas svojho prvého väzenia bol zase u sv. Pavla. Kedy prišiel do Ríma? Nevie sa. Najskorej so sv. Petrom. V Ríme sv. Marek počúval kázne sv. Petra, a tieto kázne o živote a učení P. Ježiša, ako len bolo možno, od slova do slova spísal. Sv. Peter akiste čítal evanjelium Markovo, schválil ho a svojou nadvážnosťou uviedol do cirkvi rímskej. Cirkevní otcovia, ako Papias, sv. Ireneus, sv. Klement Alex. a sám Eusebius v dejinách cirkevných shodujú sa v tom, čo neskôr napísal sv. Hieronym: „Marek, učedník a tlumočník Petrov, podľa toho, čo slyšal rozprávať od Petra, požiadaný súc od bratov v Ríme, spísal krátke evanjelium. Keď to počul Peter, schválil a potvrdil i cirkvám o svojej plnomoci vydal na čítanie, ako to Klement v šiestej knihe svojich Hypotyposi píše.“

Sv. Marek potom presťahoval sa do Alexandrie, kde založil kvetúcu cirkev a spravoval ju ako biskup až do 62. roku po Kr., keď za svojho nástupcu ustanovil sv. Aniána. Potom vraj navrátil sa do Ríma, kde sa zdržoval až po Neronovo prenasledovanie kresťanov. Navrátil sa do Alexandrie a tam podstúpil mučenícku smrť.

Sv. Marek napísal svoje evanjelium v Ríme ešte za života sv. Petra, a síce dľa sv. Hieronyma a Augustína v reči gréckej, medzi rokmi 42—45.

Sv. Marek vyobrazuje sa s levom, ktorý je znakom kráľovskej hodnosti Ježišovej, alebo je znakom púšti, pretože evanjelium sv. Marka začína sa hlasom volajúceho na púšti.

HLAVA 1.

Kázanie a krstenie Jánovo. Krst, pokúšanie, kázanie a povolanie učeníkov Ježiša Krista. Uzdravovania chorých.

1. Počiatok¹⁾ evanjelia Ježiša Krista, Syna Božieho,

2. ako je písané u Izaiáša proroka: Hľa, ja posielam svojho anjela²⁾ pred

tvojou tvárou, ktorý pripraví tvoju cestu¹⁾ pred tebou.

3. Hlas volajúceho na púšti: Pripravujte cestu Pánovi, urovnajte mu chodníky. (Iz. 40, 3. Mal. 3, 1.)

4. Bol Ján na púšti, krstil a kázal krst²⁾ pokánia na odpustenie hriechov.

1) Počiatok evanjelia, čiže dobrej alebo blahej zvesti, bolo kázanie Jána Krstiteľa, ktorým pripravoval národ na príchod Spasiteľa, jako to proroci predpovedali, menovite Izaiáš a Malachiáš.

2) Anjel je slovo grécke a znamená toľko, čo posol.

1) Myseľ a srdce ľudské.

2) Krst znamená toľko, čo okúpanie. Ján kázal krst, aby sa ľudia krstili a tým činom uznali a vyznali, že sú poškvrnení hriechmi, a aby sa tak pripravili na krst Kristov, ktorý zmýva hriechy a tak očisťuje dušu.

5. I vychádzalo k nemu všetko okolie ľudské a všetci Jeruzalemcania, a dali sa mu krstiť v rieke Jordáne, a vyznávali svoje hriechy.

6. A Ján bol odetý rúchom zo srsti ťavej, a mal kožený pás okolo bokov, i jedával kobyľky a med lesný. I kázal a hovoril:

7. Za mnou prichádza silnejší od mňa. ktorému nie som hoden kŕčačky rozviazať remence na jeho obuvi.¹⁾

8. Ja som vás pokrstil vodou, on však bude vás krstiť Duchom svätým.

9. Tu stalo sa, v tých dňoch prišiel Ježiš z Nazaretu galilejského, a dal sa pokrstiť Jánovi v Jordáne.

10. A jakonáhle vystúpil z vody, videl nebesá otvorené²⁾ a Ducha jako holubicu sostupovať a zostávať na seba.

11. I zavznal hlas s nebies: Ty si môj milý Syn, v tebe mám zaľubenie.

12. A hneď hnal ho Duch³⁾ na púšť.

13. I bol na púšti štyridsať dní a štyridsať nocí, a pokúšaný bol od satana, a bol s divými zvermi, a anjeli mu posluhovali.⁴⁾

14. No keď Ján bol vydaný⁵⁾, prišiel Ježiš do Galilejska, a ohlašoval evanjelium o kráľovstve Božom,

15. a hovoril: Čas sa naplnil a priblížilo sa kráľovstvo Božie; čiňte pokánie a verte evanjeliu.

16. A keď išiel vedľa mora Galilejského⁶⁾, videl Šimona a jeho brata

Ondreja spúšťať siete do mora (boli totižto rybármi).

17. I riekol im Ježiš: Podte za mnou a učiním z vás rybárov ľudí.

18. A hneď opustili siete a išli za ním.

19. A keď odtiaľ máľučko poodišiel, videl Jakuba Zebedejovho a jeho brata Jána, jako si aj títo opravovali siete na lodi.

20. A hneď ich povolal; i zanechali svojho otca Zebedeja s nájomníkmi na lodi, a odišli za ním.

21. I vošli do Kafarnauma, a hneď v sobotu vstúpil do synagogy a učil ich.

22. I trnuli nad jeho učením; lebo učil ich ako majúci moc, a nie jako zákonníci.

23. I bol v ich synagoge človek s nečistým duchom¹⁾; ten zvolal

24. a riekol: Čo ťa je po nás²⁾, Ježišu Nazaretský? Prišiel si nás zahubiť?³⁾ Viem, kto si: Svätý Boží.⁴⁾

25. Tu pohrozil mu Ježiš a riekol: Umĺkni a vyjdi z človeka.⁵⁾

26. A nečistý duch mykal ho sem i tam⁶⁾, skríkol veľkým hlasom a vyšiel z neho.

27. I divili sa všetci, tak že sa vyzvedali medzi sebou a hovorili: Čože je to? Čo to za nové učenie? Lebo mocou rozkazuje⁷⁾ i nečistým duchom a poslúchajú ho.

28. A rozniesla sa povest' o ňom hneď po všetkom okolí galilejskom.

29. A hneď vykročili zo synagogy a prišli do domu Šimonovho a Ondrejovho s Jakubom a Jánom.

1) Posadlý diablom.

2) Diabol to hovorí z dvoch príčin, a sice: 1. čo ťa je po nás, keď si neprišiel nás vykúpiť a spasiť, ako ktorí nemôžeme byť spasení; 2. keď my sužujeme ľudí za trest pre ich hriechy.

3) Prišiel si zahubiť našu moc nad svetom? Alebo azda i držať posledný súd a nás zatratíť do pekla?

4) To jest: Messiaš.

5) Ježiš zakázal diablovej ďalej hovoriť, lebo chvála satanova nie je žiadna chvála. (Tertul.)

6) Spasiteľ dovolil diablovej, aby mykal človeka, že by všetci ľudia videli, že je posadlý zlým duchom.

7) Púhom slovom, bez modlitby a obradov náboženských.

1) T. j. byť jeho najnižším sluhom, ktorí vyžúvali svojich pánov.

2) Pri krste P. Ježiša otvorilo sa nebo, ktoré bol zavrel hriech Adamov.

3) Duch svätý ho vyviedol na púšť, aby ho diabol tam našiel a pokúšal. Ježiš išiel na púšť, aby sa pripravil na svoj úrad vykupiteľský a aby premohol pokušenie diabla a tak zabezpečil i nám víťazstvo v pokušeniach.

4) Keď premožený pokušiteľ odstúpil od neho.

5) Do väzenia. Odišiel preč, aby Herodes i jeho nechal zľapať.

6) Ináč Genezaretského.

30. A svokruša Šimonova ležala na zimnicu; a hneď mu povedali o nej.

31. Tu pristúpil, chytil ju za ruku a pozdvihol ju, a ihneď opustila ju zimnica, i posluhovala im.

32. A keď sa zvečeralo a slnce zapadlo, prinášali k nemu všetkých, ktorí sa zle mali a ktorí mali diabolstvá,

33. a celé mesto shromaždilo sa u dverí.

34. I uzdravil mnohých, ktorých trápili rozličné choroby, a vyháňal mnoho duchov zlých, a nedal im hovoriť, pretože ho znali.¹⁾

35. I vstal veľmi včasne²⁾, vyšiel a odišiel na miesto pusté, a tam sa modlil.

36. A išiel za ním Peter a tí, ktorí boli s ním.

37. A keď ho našli, povedali mu: Všetci ťa hľadajú.

38. I riekol im: Poďme do susedných miest a dedín, aby som i tam kázal; veď na to som prišiel.

39. A kázal im v synagogách, a po celom Galilejsku, a vyháňal diabolstvá.

40. Tu prišiel k nemu prašivý³⁾, prosil ho, padol na kolená a riekol mu: Jak chceš, môžeš ma očistiť.

41. A Ježiš sľutoval sa nad ním, natiahol svoju ruku, dotkol sa ho a riekol mu: Chcem, očisť sa!

42. A keď to povedal, hneď opustila ho prašina a očistil sa.

43. I pohrozil sa mu a hneď ho odpravil,

44. a riekol mu: Pozor, aby si nikomu nerozprával; ale id', ukáž sa

kniežatu kňazskému¹⁾, a obetuj za svoje očistenie, čo prikázal Mojžiš²⁾, na svedectvo im.

45. Ale ten, ako odišiel, začal rozhlasovať a rozširovať³⁾ tú vec, tak že Ježiš už nemohol verejne vojsť do mesta⁴⁾, ale bol vonku na miestach pustých, a schádzali sa k nemu odvšadiaľ.

HLAVA 2.

Uzdravenie porazeného. Povolanie Matúša.
O pôste a o sobote.

1. Po čase vošiel zase do Kafarnauma.⁵⁾

2. A bolo počuť, že je v dome.⁶⁾ Tu sišlo sa mnoho ľudí, tak že sa nepomestili ani pred dvermi, i prehovoril k nim slovo.⁷⁾

3. Tu prišli k nemu s porazeným — niesli ho štyria, —

4. a keď mu ho nemohli predložiť pre zástup, odokryli strechu⁸⁾, kde bol, a otvorom spustili dolu lôžko, na ktorom porazený ležal.

5. A keď Ježiš videl ich⁹⁾ vieru, riekol porazenému: Synu, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy.

6. Ale sedeli tam niektorí zo zákonníkov, a mysleli si v svojich srdciach:

7. Čo tento tak hovorí? Rúha sa; ktože môže odpúšťať hriechy, leda sám Boh?

8. Ale Ježiš, pretože to svojím duchom¹⁰⁾ hneď poznal, že tak v sebe

1) Nie najvyššiemu kňazovi, ale tomu, ktorý bol predstavený nad kňazmi, ktorí v ten deň konali služby Božie. (Porovnaj Mat. 2.)

2) 3. knih. Mojž. 13.

3) Od velikej radosti.

4) Pre veľký nával ľudu.

5) Tam sa P. Ježiš obyčajne zdržoval. (Mat. 9, 1—8. Luk. 5, 17—26.)

6) Petrovom. (Viď 1, 29.)

7) T. j. slovo Božie.

8) Na Východe, kde nebýva sňahu, domy nemajú také strechy, ako u nás; ale tam sú strechy ploché, tak že na streche často býva záhrada. Na takú strechu nosičia po rebríku ľahko vyšli a dolu ho spustili otvorom, ktorý bol nad schodmi a ktorý bol zakrytý tehliami.

9) T. j. vieru nosičov i porazeného.

10) Ako vševedomý Boh.

1) Spasiteľ chcel, aby jeho hodnosť len pozne náhle bola vyjavená ľuďom, a i to nie skrze diablov, lebo by bol mohol upadnúť do podozrenia, že obcuje s diablom.

2) Gr.: I vstal veľmi včasne za noci.

3) Prašina, pod ktorou telo miestami odpadá až na kosti. Niektorí prekladatelia na označenie tejto nemoci užívajú slovo: malomocný, ale chybné; malomocenstvo je paralysis.

myslia, riekol im: Čo si to myslíte v svojich srdciach?

9. Čo je snadnejšie povedať porazenému: Odpúšťajú sa ti hriechy; a či riecť: Vstaň, vezmi svoje lôžko a choď?

10. Ale aby ste vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy (hovorí porazenému):

11. Povedám ti: vstaň, vezmi svoje lôžko¹⁾, a id domov.

12. A ten hneď vstal, vzal si lôžko a odišiel pred všetkými, tak že sa všetci divili a velebili Boha a hovorili: Nikdy sme nevideli nič takého.

13. I vyšiel opäť k moru a všetok zástup prichádzal k nemu; a učil ich.

14. A keď išiel pomimo²⁾, videl Léviho³⁾ Alfejovho sedieť na mýte, i riekol mu: Poď za mnou. A on vstal a šiel za ním.

15. I stalo sa, keď stoloval v jeho dome, že i mnohí mýtnici a hriešnici stolovali s Ježišom a s jeho učeníkmi; lebo mnoho bolo tých, ktorí ho nasledovali.

16. Tu zákonníci a farizeji, keď videli, že jie s mýtnikmi⁴⁾ a hriešnikmi, riekli jeho učeníkom: Prečo jie a pije váš Učiteľ s mýtnikmi a hriešnikmi?

17. Keď to počul Ježiš, povedal im: Zdraví nepotrebujú lekára, ale tí, ktorí sa zle majú: veď neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov.

18. Taktiež učeníci Jánovi a farizeji sa postievali; a prišli a riekli⁵⁾ mu: Prečože sa postia učeníci Jánovi a farizejskí, kdežto tvoji učeníci sa nepostia?

1) Na znamenie, že je nielen uzdravený, ale že sa mu i predošlé sily v okamžení navrátili.

2) T. j. mýta.

3) T. j. Matúša, ktorý mal dve mená, jako i mnohí iní učenici. (Mat. 9, 9.)

4) Židom v očiach boli mýtnici najopovrhzenejšími ľuďmi, preto, že stáli v službe vrchností pohanských.

5) Hostia a učeníci Jánovi. (Mat. 9, 14.)

19. A Ježiš riekol im: Či sa môže postiť¹⁾ čelaď svatobná, dokiaľ ženích je s nimi? Pokým majú ženícha medzi sebou, nemôžu sa postiť:

20. ale prídu dni, keď im vezmú²⁾ ženícha, potom sa budú postiť v tých dňoch.

21. Nikto neprišáva záplaty z nového súkna na starú šatu³⁾: ináč nový doplnok odtrhne (niečo) zo starého, a povstane diera väčšia.

22. A nik neleje nového vína do starých nádob⁴⁾: ináč víno roztrhne nádoby, víno sa vyleje a nádoby sa zkazia; ale nové víno má sa nalievať do nových nádob.

23. A zase stalo sa, keď Pán cestoval v sobotu obilím, že jeho učeníci počali idúcky trhať klasy.

24. Tu farizeji hovorili mu: Hľa, prečo robia v sobotu, čo sa nesmie?

25. I riekol im: Nikdy ste nečítali, čo učinil Dávid, keď bol v núdzi a hladný on sám i tí, čo boli s ním?⁵⁾

26. Ako za veľkňaza Abiathara⁶⁾ vošiel do domu Božieho a jedol chleby predkladané⁷⁾, ktoré nebolo svobodno jesť, iba kňazom, a dal i tým, ktorí boli s ním?⁸⁾

27. A hovoril im: Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu⁹⁾;

28. tak teda Syn človeka je pánom i nad sobotou.

1) Postiť sa v Starom Zákone znamenalo: zamútiť sa. (3. Mojš. 16, 31.)

2) Keď zabijú Krista. Tu rozpráva Kristus o svojej smrti, po ktorej cirkev nariadi pôst.

3) Odpovedá na tú námietku, prečo zakladá novú cirkev a nedrží sa v rámci Starého Zákona. A odpoveď je tá, že by to neosožilo ani Starému, ani Novému Zákonu. Nové učenie, nová cirkev.

4) Vlastne do „temlovov“. Na Východe totiž majú víno v temlovoch, ušitých z kože.

5) I. Kráf. 21, 6.

6) Dľa I. Kráf. 22, 11—20 bol to Achimelech so svojim synom Abiatharom.

7) Obetované, posvätené chleby.

8) Potreba ruši zákon.

9) Toto je všeobecné pravidlo, jako sa má vykladať kladný zákon. Sobota bola u Židov zasväteným dňom, a bola ustanovená k dobrému jako tela, tak i duše. K dobrému tela, aby si človek odpočinul. K dobrému duše, aby si spomenul na Boha a vyhľadával dušné spasenie. A preto sobota sa má tak a len tak svätiť, aby to neškodilo človeku ani na tele, ani na duši.

HLAVA 3.

Uzdravenie človeka s vyschnutou rukou a iných. Povolanie učeníkov. Zavrátenie zákonníkov. Praví pokrevní Ježišovi.

1. A vošiel zase do synagogy, a bol tam človek s vyschnutou rukou.

2. I číhali¹⁾ na neho, či bude uzdravovať v sobotu, aby ho obžalovali.

3. I riekol človeku, ktorý mal vyschnutú ruku: Staň si do prostriedku.

4. Tu riekol im: Či sa smie v sobotu dobre robiť a či zle? zachrániť život, alebo zahubiť²⁾? Oni však mlčali.³⁾

5. A poobzeral sa po nich s hnevom, a zarmútený nad slepotou ich srdca, riekol človeku: Natiahni si ruku! I natiahol, a ruka sa mu napravila.

6. Tu farizeji vyšli von a hneď držali radu s herodiánmi⁴⁾ proti nemu, jako by ho zahubili.

7. Ale Ježiš odobral sa so svojimi učeníkmi k moru, a veľký zástup z Galilejska a Judska šiel za ním;

8. i z Jeruzalema a z Idumejska a zpoza Jordána, i tí z okolia Tyru a Sidonu, množstvo veľké, keď počuli, jaké veľké veci činil, prišli k nemu.

9. Tu riekol svojim učeníkom, aby mali napohotove pre neho lodičku pre zástup, že by ho netisli;

10. lebo mnohých uzdravoval, tak že sa valili na neho, aby sa ho dotýkali, ktoríkoľvek mali neduhy.

11. A nečistí duchovia, keď ho videli, padali pred ním, kričali a hovorili:

12. Ty si Syn Boží. On však veľmi ich zahrakoval, aby ho nezjavovali.

13. I vystúpil na horu⁵⁾, a povolal

k sebe, ktorých sám chcel; i prišli k nemu.

14. I ustanovil, aby dvanásť boli s ním, a že ich pošle kázať.

15. A dal im moc liečiť nemoce a vyháňať diabolstvá.

16. A Šimonovi dal meno: Peter.¹⁾

17. A (povolal tiež) Jakuba Zebedejovho, a Jána, brata Jakubovho, a dal im meno Boanerges²⁾, to jest synovia hromoví.

18. A Ondreja a Filipa a Bartolomeja³⁾ a Matúša a Tomáša⁴⁾ a Jakuba Alfejovho⁵⁾ a Tadeáša⁶⁾ a Šimona Kananejského⁷⁾,

19. a Judáša Išariotského⁸⁾, ktorý ho i zradil.

20. I prišli do domu, a zase sa sišiel zástup, tak že si nemohli ani len chleba zajesť.

21. Keď to počuli jeho ľudia⁹⁾, vyšli ho zadržať, lebo povedali, že je bez seba.¹⁰⁾

22. Zákonníci zase, ktorí boli prišli z Jeruzalema, hovorili, že má Belzebuba¹¹⁾ a že skrze knieža diablov vyháňa diabolstvá.¹²⁾

23. Tedy svolal ich a riekol im v podobenstvách: Akože môže satan vyháňať satana?¹³⁾

1) Peter = skala.

2) Aramajské meno: ben regeš = ľudia prudkej povahy.

3) Natanael.

4) Ktorý sa nazýval Blíženec.

5) Mladšieho, ktorý sa volal bratom Pánovým. Písal jeden list vo sv. Písme.

6) Menuje sa i Júda, brat Jakubov.

7) Menom: Horlivec.

8) Z osady Kariot, 51 km. južne od Jeruzalema.

9) Jeho priatelia, ctitelia.

10) Že prišiel do nadšenia, alebo že je pomätený. Jako veľmi zaznávali božské poslanie Spasiteľa! Možno, že ho takto chceli zachrániť pred zúrivosťou neverných farizejov, ale jakú hroznú škodu zapríčinili duším jeho poslucháčov! A takto často vyhlasujú za bláznov ešte i dnes tých, ktorí žijú dľa zákona Kristovho.

11) Belzebub je boh múch; ctili ho v Akarone.

12) Kraf. 1, 2.

13) Povedali to preto, aby udusili vieru hneď v zarođe u ľudu.

13) Na hroznú urážku odpovedá nad mieru krotko; a najprv poukazuje na nesmysel ich utrhačstva, potom na ten cieľ, pre ktorý prišiel na svet, a uvádza na to dôvody; konečne poukazuje na to, jaké hrozné je to rúhanie.

1) Najskorej farizeji sami naviedli toho človeka v sobotu, aby zničili u ľudí vážnosť Pána Ježiša.

2) Skrze to, že neposkytneme pomoci.

3) Báli sa o svoju česť, o ktorú by boli prišli, keby boli svojim protirečením prekazili uzdravenie.

4) S prívržencami kráľa Herodesa, ktorých ináč nenávideli, ale s ktorými sa spojili, aby zavraždili Krista na území Herodesovom.

5) Osem blahoslavenstvi.

24. A keď sa kráľovstvo samo v sebe rozdvojí, to kráľovstvo nemôže obstáť.

25. A jestliže sa dom sám v sebe rozpadne, ten dom nemôže obstáť.

26. Keby teda satan¹⁾ povstal sám proti sebe, rozpadol by sa a nemohol by obstáť, ale vzal by koniec.

27. Nikto nemôže silnému²⁾ vojsť do domu a pobrať mu náradie, jak len najprv nesviaže silného a až potom oberie mu dom.

28. Veru, povedám vám, že synom ľudským odpustia sa všetky hriechy a rúhania, ktorými sa budú rúhať;

29. ale kto sa bude rúhať Duchu svätému, nebude mať odpustenia na veky, lež bude vinen večnej viny.³⁾

30. Preto, že hovorili: má nečistého ducha.

31. Vtedy prišli jeho matka a bratia⁴⁾, ostali vonku a poslali k nemu a volali ho.

32. Okolo neho však sedel zástup, a povedali mu: Hľa, tvoja matka a tvoji bratia sú vonku a hľadajú ťa.

33. A on, odpovedajúc im, riekol: Kto je moja matka a moji bratia?

34. A keď sa obzrel po tých, ktorí sedeli okolo neho, povedal: Hľa, moja matka a moji bratia;

35. lebo kto plní vôľu Božiu, ten je mojím bratom a mojou sestrou a matkou.

HLAVA 4.

Podobenstvá o rozsievачovi, o svieci a o semeni horčičnom. Utíšenie mora.

1. A zase počal učiť u mora, a shromaždil sa k nemu veľký zástup,

tak že vstúpil na loď a sedel (v nej) na mori, kdežto všetok zástup bol na zemi pozdĺž mora.

2. A učil ich mnoho v podobenstvách, a riekol im vo svojom učení:

3. Počúvajte: hľa, vyšiel rozsievач rozsievať.

4. A keď rozsieval¹⁾, niektoré (zrno) padlo vedľa cesty, a prišli vtáci nebeskí a sozobali ho.

5. Iné zase padlo na skáľnište, kde nemalo mnoho zeme, a hneď vzišlo, preto, že nemalo hlbokkej zeme;

6. ale keď vyšlo slnko, pražilo ho, a pretože nemalo koreňa, uschlo.

7. A iné padlo do trnia; i narástlo trnie a udusilo ho; a nedalo úžitku.

8. A iné padlo na zem dobrú, povzchádzalo, rástlo a dalo úrodu; a prinieslo tridsaťnásobne, iné šesťdesiatnásobne a iné stonásobne.²⁾

9. I riekol: Kto má uši na slyšanie, nech slyší.

10. A keď bol samotný, spýtali sa ho tí dvanásti³⁾, ktorí boli s ním, na to podobenstvo.

11. On riekol im: Vám je dané znať tajomstvo kráľovstva Božieho; kdežto tým, ktorí sú vonku⁴⁾, deje sa všetko v podobenstvách,

12. aby očima hľadeli a nevideli, a ušima počuli a nerozumeli, že by sa niekedy neobrátili a neodpustili sa im hriechy.⁵⁾

13. I riekol im: Neznáte toho podobenstva? A jakože budete znať všetky podobenstvá?

1) Grécky = Stalo sa počas rozsievania.

2) Všetko semeno bolo dobré, jednaké, a predsa všetko neprinieslo rovnakú úrodu; lebo ona nezávisí len od semena, lež i od pôdy a od iných okolností. A tak i apoštolovia nedocielia u všetkých ľudí ten istý výsledok svojím kázanim.

3) Grécky: Tí, ktorí boli okolo neho s dvanástimi.

4) Pre svoju neveru mimo cirkvi.

5) Tí, ktorí nemajú úprimnej oddanosti ku Kristovi a k jeho cirkvi, počujú síce jeho učenie, ale mu podkladajú iný smysel a význam, než ono má, a myslia si, že oni ho správne pochopujú a nie cirkev, a tak nikdy nekonajú to, čo je potrebné k odpusteniu hriechov, prečo sa im hriechy nikdy neodpustia.

1) Satan je toľko, ako protivník.

2) Silný je diabol. Kristus vynikol do jeho kráľovstva, zbil ho a pobrať mu korisť, keď nás vykúpil.

3) Kto či zo závidí a či z nenávidí odporuje poznanej kresťanskej pravde, zväčša zotrúva v tomto svojom hriechu až do smrti, a preto sa mu on ani nikdy neodpustí.

4) Viď poznámku u Mat. 13, 55.

14. Ten, kto rozsiera, rozsiera slovo.¹⁾

15. Tými však, ktorí sú vedľa cesty, kde sa rozsiera slovo, rozumejú sa tí, ktorí keď počujú, ihneď prichádza satan, a vyníma slovo, ktoré im bolo zasiaté do srdca.

16. A podobne, ktorí sa sejú na skáľnište, sú tí, ktorí, ako počujú slovo, hneď ho s radosťou prijímajú;

17. ale nemajú v sebe koreňa, lež sú dočasní; potom, keď povstane súženie a prenasledovanie pre slovo to, ihneď sa pohoršujú.

18. A iní sú, ktorí sú zasiatí do trnia; títo sú, ktorí slyšia slovo;

19. ale biedy svetské²⁾ a klam bohatstva a vznikajúce žiadosti po ostatných veciach udúšajú slovo, tak že zostáva bez úžitku.³⁾

20. A ktorí do dobrej zeme sú zasiatí, sú tí, ktorí počúvajú slovo a prijímajú ho, a prinášajú úžitok: jedno tridsaťnásobne, iné šesťdesiatnásobne a iné stonásobne.

21. I riekol im: Či sa prináša svieca, aby sa položila pod mecu, alebo pod posteľ? Či nie, aby sa postavila na svietnik?⁴⁾

22. Nič nie je totižto skrytého, čo by sa nevyjavilo, ani sa nestalo potajomne, ale aby vyšlo na javo.⁵⁾

23. Ak má kto uši na slyšanie, nech slyší.

24. A povedal im: Uvážte, čo počujete. Akou mierou budete merať, i vám sa odmeria, ba prisype sa vám.⁶⁾

25. Lebo kto má, dá sa mu, a kto nemá, i to, čo má, vezme sa mu.¹⁾

26. A riekol: Tak je to s kráľovstvom Božím²⁾, ako keď človek hodí semienko do zeme,

27. a spáva³⁾ a vstáva v noci i vo dne, a semeno vzhádza a vzrastá, on sám nevie, jako.

28. Lebo zem sama od seba prináša úrodu, najprv bylinu, potom klas, potom plné obilie v klase.

29. A keď vydala úrodu, hneď sa priloží kosák, lebo nastala žatva.

30. I riekol zase: K čomuže pripodobníme kráľovstvo Božie, alebo s ktorým podobenstvom ho porovnáme?⁴⁾

31. (Ono je) jako zrno horčičné, ktoré, keď sa seje do zeme, menšie je od všetkých semien, ktoré sú na zemi,

32. ale keď sa zaseje, vzrastá a býva väčšie, než všetky byliny⁵⁾, a vyháňa ratolesti veľké, tak že pod jeho tieňom vtáci nebeskí môžu prebývať.

33. A v takýchto mnohých podobenstvách mluvil k nim slovo, jako mohli slyšať.⁶⁾

34. A bez podobenstva nemluvil im, ale osobitne vykladal všetko svojim učeníkom.

35. A povedal im v ten deň, keď nastal večer: Preplavme sa na druhú stranu.

36. A keď rozpustili zástup, vzali ho tak, ako bol na lodi; aj iné lode boli s ním.

37. I povstalo veľké vzbúrenie

1) Slovo Božie.

2) Grécky = starosti svetské.

3) V tomto podobenstve Spasiteľ poučuje svojich apoštolov, že mnohým ľuďom darmo budú kázať, a hneď im povedá, i prečo, aby tomu, nakoľko len možno, vedeli odpomôcť. A konečne upozorňuje ich, aby neočakávali rovnaký účinok svojho kázania u všetkých ľudí.

4) Svieca je učenie Kristovo. A Kristus chce, aby ono osvecovalo celý svet.

5) Kristus žiada, aby svojím časom apoštolovia oznámili svetu, čo on učil a činil i celkom súkromne.

6) S akou horlivosťou vy budete pracovať za Boha a za spasenie duší, tak vás i Boh bude odmeňovať.

1) Židovské porekadlo: boháč ľahko bohatne, chudobný ľahko príjde o všetko. Význam jeho v duchovnom smysle je tento: Čím viac si kto všima slovo Božie, tým väčší osôh bude mať z neho; kdežto nedbalec pomaly ztratí i to málo, čo mal zo slova Božieho.

2) S cirkvou.

3) Nie je ustarostený o semeno, lebo vie, že ono porastie mocou sily, ktorá je v ňom. A tak je to i s cirkvou. Kristus rozosiť semeno a to porastie a prinášať bude úrodu.

4) Touto otázkou chce vzbudiť pozornosť.

5) V teplých krajinách.

6) Chápať, hoci ho úplne nepochopili.

víchra, a hádzalo vlny do lode, tak že sa loď už naplňovala.

38. A on bol v zadnej časti lode a spal na poduške; i zobudili ho, a riekli mu: Učiteľu, či teba nie je nič po tom, že hynieme?

39. Tu vstal, pohrozil vetru a povedal moru: Mlč! Buď ticho! I prestal vietor, a nastalo veľké utíšenie.

40. I povedal im: Čo ste bojazliví? Ešte nemáte viery? ¹⁾ I báli sa veľkým strachom, a hovorili jeden druhému: Ktože je tento, že ho i vietor i more poslúchajú?

HLAVA 5.

Vyhnanie nečistého ducha Uzdravenie krvotočnej ženy. Vzkriesenie dcéry Jairovej.

1. I prišli poza morskú vodu do okolia gerazenského.

2. A keď vychádzal z lode, ihned pribehol mu naproti z hrobitova človek s nečistým duchom.

3. Ten mal príbytok v hrobitove, a už ho nik nemohol sviazať ani reťazami;

4. lebo často bol sviazaný putami a reťazami, a pretrhal reťaze a rozlámал putá a nik ho nemohol skrotiť.

5. A bol vždycky, vo dne i v noci v hrobitove a v horách; kričal a tľkol sa kameňmi.

6. Keď teda zďaleka videl Ježiša, pribehol a klaňal sa mu,

7. a kričal veľkým hlasom a riekol: Čo teba po mne, Ježišu, Synu Boha najvyššieho? Zaklínám ťa pre Boha, netráp ma.

8. Lebo mu bol riekol: Vyjdi, nečistý duchu, z človeka!

9. I opýtal sa ho: Jako ťa menujú?

¹⁾ Ešte nemali úplnej viery, že ten, ktorý spal, ako človek, je v jednej a tej istej osobe spolu i Boh, ktorý rozkazuje prírode, a tá ho poslúcha. Táto búrka predstavuje nám všetky prenasledovania, ktoré Cirkev musí znášať po všetky veky a z ktorých ju Kristus vždycky vytrhne bez úrazu.

A riekol mu: Pluk ¹⁾ je moje meno, lebo je nás mnoho.

10. A veľmi ho prosil, aby ich nevyháňal z okolia.

11. A bolo tam pod horou veľké stádo ošípaných na paši.

12. I prosili ho duchovia a hovorili: Pošli nás do ošípaných, nech vjdeme do nich.

13. A Ježiš hneď im to dovolil. A keď nečistí duchovia vyšli, vošli do ošípaných, a stádo s veľkou prudkosťou rútilo sa do mora; bolo ich na dvetisíc, a utopily sa v mori. ²⁾

14. A tí, ktorí ich pásli, utiekli a rozhlásili to po meste a po dedinách. A (ľudia) vyšli pozrieť, čo sa stalo.

15. I prišli k Ježišovi, a videli toho, ktorý býval trápený od diabolstva, sedieť odetého pri zdravom rozume; i zľakli sa.

16. A tí, čo to videli, rozprávali im, ako sa to stalo tomu, ktorý mal diabolstvo, i o ošípaných.

17. I počali ho prosiť, aby odišiel z ich končín. ³⁾

18. A keď vstupoval na loď, počal ho prosiť ten, ktorý býval trápený od diabolstva, aby smel ísť s ním. ⁴⁾

19. Ale nepripustil ho ⁵⁾, lež riekol mu: Id domov ku svojim, a zvestuj im, aké veľké veci učinil ti Pán, keď smiloval sa nad tebou.

20. Tedy odišiel a začal ohlasovať v desiatich mestách ⁶⁾, aké veľké veci učinil mu Ježiš. A všetci sa divili.

21. A keď Ježiš zase prešiel na

¹⁾ Pluk, po latinsky legio, počítaval asi 6000 vojakov. Bolo v tom človeku veľké množstvo diablov. Čo nám nebude čudné, keď si pomyslíme na tie mnohé zlé žiadosti, vášne, náruživosti, chůtky atď., ktoré ustavične znepokojujú srdce ľudské.

²⁾ Ježiš i tak, že ich pustil do ošípaných, znaril ich úmysel zostať v tom okolí, lebo ich uvrhol do priepasti.

³⁾ Že by neupadli ešte do väčšej škody.

⁴⁾ Ako jeho učeník.

⁵⁾ Božské povolanie nezávisí vždy od našej vôle; Boh si vyvolí za nástroj, koho chce, a nie kto sa mu ponúka.

⁶⁾ Porovnaj Mat. 4, 25.

lodi cez more, sišiel sa k nemu veľký zástup, a bol pri mori.

22. Tu prišiel jeden z predstavených synagogy, menom Jairus, a keď ho uzrel, padol mu k nohám,

23. a veľmi ho prosil a riekol: Moja dcéra skonáva; poď, vlož na ňu ruku, aby ozdravela a žila.

24. I odišiel s ním; a veľký zástup išiel za ním a tisli ho.

25. A tu žena, ktorá mala krvotok dvanásť rokov,

26. a mnoho bola pretrpela od premnohých lekárov, a vynaložila všetok svoj majetok, bez toho, že by sa jej bolo pomohlo, ba ešte horšie sa mala, —

27. keď počula o Ježišovi, prišla v zástupe od zadu a dotkla sa jeho rúcha;

28. lebo si povedala: Keď sa len dotknem jeho rúcha, budem zdravá.¹⁾

29. A hneď vyschol stok jej krvi, a cítila na tele, že je uzdravená od svojej choroby.

30. A jako Ježiš poznal v sebe, že sila vyšla z neho, hneď sa obrátil k zástupu a riekol: Kto sa to dotkol mojich šiat?²⁾

31. I riekli mu jeho učeníci: Vidiš, že ťa zástup tisne, a hovoríš, kto sa ma dotkol?³⁾

32. Ale on poobzeral sa, aby videl tú, ktorá to urobila.

33. Žena však, vediac, čo sa s ňou stalo, pristúpila naľakaná a trasúc sa⁴⁾, padla pred ním a povedala mu všetku pravdu.

34. A on jej riekol: Dcéro, tvoja viera ťa uzdravila; id' v pokoji, a buď uzdravená z choroby svojej.⁵⁾

35. Keď on ešte hovoril, prišli od predstaveného synagogy a riekli; Tvoja dcéra umrela; načo ďalej unúvať Učiteľa?

36. Ale Ježiš, uslyšiac reč, ktorá sa tu povedala, riekol predstavenému synagogy: Neboj sa, len ver!

37. A nedopustil, aby ktokoľvek šiel za ním, iba Peter, Jakub a Ján, brat Jakubov.

38. I prišli do domu predstaveného synagogy, a videl hluk i plačúcich a veľmi nariekajúcich.¹⁾

39. Tu, keď vstúpil dnu, riekol im: Čo sa plašíte a plačete?²⁾ Neumrelo dievča, ale spí.³⁾

40. I vysmiali sa mu. On však vyhnal všetkých, vzal otca dievčaťa a tých, ktorí boli s ním, a vstúpil ťa, kde bolo dievča položené.

41. A chytil dievča za ruku a riekol mu: Tabitha, kúmi! Čo sa vykladá: Dievča, (povedám ti), vstaň!

42. A hneď vstalo dievča a chodilo; malo totižto dvanásť rokov. I ustrnuli vo veľkom zadivení.

43. A dôrazne im prikázal, aby sa o tom nik nedozvedel⁴⁾; a kázal, aby jej dali jesť.

HLAVA 6.

P. Ježišom v jeho vlasti pohrdajú. Rozoslanie apoštolov. Rozličné mienky o Ježišovi. Státie Jána Krstiteľa. Zázračné nasýtenie zástupu. Ježiš chodí po mori a mnohých uzdravuje.

1. A keď vyšiel odtiaľ, odišiel do svojej otčiny⁵⁾, a jeho učeníci šli za ním.

2. A keď nastala sobota, počal

1) Hanbila sa verejne vyznať, na jakú nemoc trpi, a tak ani nechcela verejne prosiť Spasiteľa, aby ju uzdravil.

2) Táza sa, lebo chcel, aby všetci obrátili na to svoju pozornosť.

3) Ešte nepoznali P. Ježiša, že sa on podaromne nič nepýta.

4) Bála sa, že sa snáď previnila v tom, čo spravila, a preto že snáď za to upadne do predchojej nemoci za trest.

5) Týmto chcel vzbudiť a zosilniť vieru i v ostatných a najmä v predstavenom synagogy.

1) U Rimanov a Židov bola obyčaj, že k umrleému navolali takých chudobných žien, ktoré vedeli veľmi žalostive plakať a, jako sa vraví, vykladať, pospomínať prednosti, ctnosti atď. umrleho. Takýmto ženám za ich nariekanie dobre zaplatili.

2) Grécky: čo vykladáte? Boháči najímali si totižto na pohrab ženy, ktoré vedeli „vykladať“.

3) Ešte neskončila beh svojho života.

4) Že by ľudia neprosili o vzkriesenie mŕtvych tak, ako o vyliečenie nemocných.

5) Do Nazaretu, lebo Pán tam bol vychovaný.

učíť v synagoge, a mnohí poslucháči divili sa nad jeho učením a hovorili: Kde to všetko tento nabral? A jaká to múdrosť, čo mu je daná, a také zázračné veci, ktoré sa konajú rukami jeho?

3. Či je to nie tesár, syn Mariin, brat Jakubov a Jozefov a Júdov a Šimonov? A či nie sú tu u nás i jeho sestry¹⁾? A pohoršovali sa nad ním.

4. Ježiš však riekol im: Nie je prorok bezo cti, leda vo svojej otčine a vo svojom dome a u svojej rodiny.

5. A nemohol tam učiniť nijakého zázraku²⁾, iba že uzdravil niekoľko nemocných skladaním rúk.

6. I divil sa nad ich neverou.³⁾ A chodil vôkol po mestečkách a učil.

7. A povolal k sebe dvanástich (apoštolov) a počal ich posielat po dvoch, a dal im moc nad nečistými duchmi,

8. a prikázal im, aby si ničoho nebrali na cestu⁴⁾, leda len palicu; nie kapsu, nie chlieb, ani peniaze do opasku,

9. ale obutí v črieviciach⁵⁾, aby sa neobliekali do dvoch odevov.

10. A riekol im: Kdekoľvek vojdete do domu, zostaňte tam, kým neodídete odtiaľ.⁶⁾

11. A ktorikoľvek vás neprijmu, ani vás nebudú počúvať: vyjdite odtiaľ a straste prach so svojich nôh na svedectvo proti nim.

12. Tedy oni vyšli a kázali: aby činili pokánie.

13. A vyhánali mnohé diabolstvá, a mnoho nemocných mazali olejom¹⁾ a uzdravovali.

14. To počul Herodes kráľ²⁾ (lebo jeho meno stalo sa známe), a riekol: To Ján Krstiteľ vstal z mŕtvych, a preto sily zázračné účinkujú v ňom.³⁾

15. Kdežto iní hovorili, že je to Eliáš. Iní zase hovorili: Je to prorok, sľaby niektorý z prorokov.

16. Keď to počul Herodes, riekol: Ján, ktorého som ja dal sťat, vstal z mŕtvych.⁴⁾

17. Tenže totižto Herodes bol poslal, a zajaľ Jána, a uväznil ho v žalári pre Herodiadu, manželku svojho brata Filipa, lebo si ju vzal za manželku.

18. Preto, že Ján riekol Herodesovi: Nesmieš mať manželku svojho brata.

19. A Herodias strojila mu úklady⁵⁾, a chcela ho zabiť, ale nemohla,

20. lebo Herodes obával sa Jána, pretože vedel, že je to muž spravodlivý a svätý; i chránil ho, a na jeho slovo mnoho činil a rád ho počúval.

21. A keď sa naskytl príhodný deň, Herodes k svojim narodeninám učinil večeru kniežatám a vojenským náčelníkom i predným mužom z Galilejska.

22. A keď vošla dcéra tejže Herodiady a tancovala, a zaľúbila sa Herodesovi i spolustolujúcim, riekol kráľ

1) Porovnaj Mat. 13, 55 o bratoch Pánových. Jakub a Júda boli apoštolmi; Šimon bol po smrti sv. Jakuba biskupom jeruzalemským. Jozef musel skoro umrieť.

2) Nie pre nedostatok svojej božskej moci, ale pre neveru obyvateľov, lebo Boh nikoho nespasí bez jeho spoluúčinkovania a proti jeho vôli.

3) Mrzel sa.

4) Zbytočného, aby sa neviazali k veciam zemským.

5) Na Východe nosia sandály, črievice alebo len holé podošvy, ktoré si pripevnia na nohy remienkami, a preto sa im nohy snadno zaprášia a musia si ich často umývať.

6) Nevyhľadávajte pohodlnejšie hospody, aby ste neurazili vášho hostiteľa.

1) Olej, ktorý svieti a syti, predstavuje nám osvietenie a radosť duše skrze milosť Božiu. Olej umenšuje bolesti a tak označuje uzdravenie. Tu sa poukazuje na sviatosť posledného pomazania, ktoré dľa snemu Tridentského u sv. Marka nastinené a naznačené, od sv. Jakuba apoštola však odporúčané a ohlásené bolo.

2) Taký veľký chýr išiel o zázrakoch Ježišových, že i sám Herodes, ktorý nič nedal na náboženstvo, počul o ňom. Herodes volá sa tu kráľom, preto, že jeho otec bol kráľ, kdežto on bol už len štvrtvladárom.

3) Ján Krstiteľ nečinil nijakých zázrakov.

4) Dva razy to spomína evanjelista na znamenie toho, že táto myšlienka vždy viac a viac zaujímala dušu Herodesovu.

5) Grécky: zanevrela na neho.

dievčaťu: Pýtaj odo mňa, čo chceš, a dám ti.

23. A zaprisahal sa jej ¹⁾: Čokoľvek budeš pýtať, dám ti, čo hneď i polovicu môjho kráľovstva.

24. Ktorá vyšla von a riekla svojej matke: Čože mám pýtať? A tá riekla: Hlavu Jána Krstiteľa.

25. I vrátila sa hneď s ponáhľaním ku kráľovi, a pýtala a riekla: Chceme, aby si mi dal hneď ²⁾ na mise hlavu Jána Krstiteľa.

26. Tu zarmútil sa kráľ; pre prisahu ³⁾ však a pre spolustolujúcich nechcel ju zarmútiť ⁴⁾,

27. ale poslal strážnika ⁵⁾ a rozkázal priniesť jeho hlavu na mise. I stal ho v žalári,

28. a priniesol jeho hlavu na mise, a dal ju dievčaťu, a dievča dalo ju svojej matke.

29. Keď to počuli jeho učeníci, prišli a vzali jeho telo a položili ho do hrobu. ⁶⁾

30. I poschádzali sa apoštolovia ⁷⁾ k Ježišovi a zvestovali mu všetko, čo vykonali a učili.

31. On však riekol im: Poďte súkromne na pusté miesto ⁸⁾ a trochu si odpočinite. Lebo mnohí boli, ktorí prichádzali a odchádzali, tak že nemali ani kedy sa najesť.

32. I sostúpili na loď, a odišli na pusté miesto súkromne.

33. I videli ich (ľudia) odchádzať, a mnohí sa to dozvedeli, a peši sa

ta posbiehali zo všetkých miest, a predbehli ich.

34. A Ježiš, keď vystúpil, videl veľký zástup a sľutoval sa nad nimi, lebo boli jako ovce, ktoré nemajú pastiera, a počal ich učiť mnoho.

35. A keď už bolo mnoho hodín, pristúpili jeho učeníci a riekli: Pusté je toto miesto a už prišla hodina,

36. rozpust' ich, nech idú do najbližších osád a dedín, a nakúpia si pokrmov na jedenie.

37. A odpovedajúc riekol im: Vy im dajte jesť. I riekli mu: Poďme a kúpme za dvesto desiatnikov ¹⁾ chleba, a dáme im jesť.

38. A on riekol im: Koľko chlebov máte? Idte a pozrite! ²⁾ A keď sa dozvedeli, riekli: Päť a dve ryby.

39. A prikázal im, aby posadili všetkých po hromadách na zelenú trávu.

40. I uložili sa v radoch po sto a po päťdesiatich.

41. A on vzal tých päť chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu, dobrorečil, a lámal chleby a dával svojim učeníkom, aby im predkladali; i dve ryby rozdelil všetkým.

42. A jedli všetci a nasýtili sa.

43. A posbierali pozostatky, dvanaásť ³⁾ košov plných odrobiniek i z rýb.

44. A tých, ktorí jedli, bolo päťtisíc mužov.

45. A hneď prinútil svojich učeníkov vstúpiť do lode, aby ho predišli cez more do Betsaidy, kým on rozpustí zástup.

46. A keď ich rozpustil, odišiel na horu modliť sa.

47. A keď nastal večer, bola loď na prostred mora, a on sám na zemi.

48. A keď ich videl trápiť sa s veslovaním (nakolko vietor im bol protivný), okolo štvrtej nočnej

1) Ako nerozvažíte prisahal Herodes! Už táto prisaha bola hriešna.

2) Že by to snáď neofutoval a neponechal Jána na žive.

3) Herodes sa mýlil, keď sa domnieval, že jeho prisaha viaže ho i k tomu, aby spáchal zločin. K tomu ho prisaha neviazala.

4) Grécky: odbiť, t. j. zrušiť a stiahnuť jej dané slovo.

5) Strážnika zo svojej osobnej stráže.

6) Jeho hrob mal byť v Samarii (Hier.), ale Julian Odpadlík spustošil jeho hrob a kosti rozhádzal.

7) Apoštol, po slovensky: posol. Spasiteľ v druhom roku vyslal svojich apoštolov do sveta, a jako dlho boli vonku, to sa sčieva.

8) Pri Betsaide. (Luk. 9, 10.)

1) 200 denárov, asi 170—180 korún.

2) Spasiteľ vedel, koľko mali chlebov, ale spýtal sa ich, aby tým zrejmejšie videli veľkosť zázraku.

3) Koľko apoštolov, toľko košov odrobin, aby sa každému dostalo na pamiatku.

stráže¹⁾ prišiel k nim, kráčajúc po mori, a chcel ich preminúť.

49. Oni však, keď ho videli kráčať po mori, domnievali sa, že je to mátoha a kričali.

50. Všetci totižto ho videli a naplašili sa. A ihneď premluvil k nim, a riekol im: Vzmužte sa, ja som to, nebojte sa!

51. A vstúpil k nim do lode, a prestal vietor. A tým viac trnuli,

52. lebo neporozumeli ani o chleboch; bolo zaiste ich srdce zaslepené.²⁾

53. A keď sa preplavili, prišli do zeme Genezaretskej³⁾ a pristavili sa.

54. A keď vystúpili z lode, hneď ho poznali.⁴⁾

55. A pobehali celý ten kraj, a počali donášať na lôžkach tých, ktorí sa zle mali, kdekolvek počuli, že tam je.

56. A kamkoľvek prichádzal do dedín alebo do osád, alebo do miest, kládli nemocných na ulice, a prosili ho, aby sa aspoň obruby jeho rúcha smeli dotknúť; a ktorikolvek sa ho dotkli, ozdraveli.

HLAVA 7.

O tom, čo poškvrní človeka. Uzdravenie pohanskej dievky a hluchonemého.

1. A sišli sa k nemu farizeji a niektorí zo zákonníkov, ktorí prišli z Jeruzalema.⁵⁾

2. A keď videli niektorých z jeho učeníkov jesť chlieb rukami obyčajnými, to jest neumytými, zatracovali to.

1) Vojaci rímski mali podelenú noc na štyri stráže, lebo každé tri hodiny zamieňali sa vojenské stráže. Noc sa ráta od 6. večer do 6. ráno. Štvrtá stráž teda trvala od 3. do 6. ráno; v tomto čase prišiel P. Ježiš.

2) Apoštolovia ani po záračnom rozmnožení chlebov neporozumeli, že Ježišovi je všetko možné; ich srdce nebolo ešte dostatočne osvietené, aby poznali, že P. Ježiš je pravý Boh. Nový zázrak mal ich poučiť o tom.

3) To ich zahnal vietor.

4) Ľudia z toho okolia.

5) Poslaní od výsokej rady.

3. Farizeji totižto a všetci Židia nejedávajú bez toho, že by si často neumývali ruky¹⁾, v čom sa držia podania starších;

4. a keď prídu z trhu, nejedia, iba keď sa drier okúpajú. A jesto mnoho iného, čo zachovávať bolo im zanechané: umývanie čias a žbánov, i medenic a postiel.

5. I pýtali sa ho farizeji a zákonníci: Prečo tvoji učenici nepokračujú podľa podania starších, ale jedávajú chlieb obyčajnými rukami?

6. On však odpovedal a riekol im: Dobre prorokoval Izaiáš o vás pokrytcoch, ako písané je: Tento ľud ctí ma ústami, ale ich srdce ďaleko je odo mňa!²⁾

7. Ale márne ma ctia, kým učia učenie a príkazy ľudské.

8. Lebo opúšťate príkazy Božie a držíte sa podania ľudského: umývania žbánov a čias, a činite mnohé iné, týmto podobné veci.

9. I povedal im: Pekne uvádzate na zmar príkaz Boží, aby ste zachovali podanie svoje.

10. Lebo Mojžiš povedal: Cti svojho otca i svoju matku, a: kto by zlorečil otcovi alebo matke, nech usmrtený umre.

11. Vy však hovoríte: Jestliže človek povie otcovi alebo matke: korban (to jest dar), akýkoľvek je odo mňa, bude tebe osožný³⁾,

1) Tak to nariadili rabíni. Príčina toho umývania je táto: Židia nesmeli jesť nič nečistého (svinské mäso, zajaca atď.); a keďže človek cez deň všeličo chytil do rúk a tak možno i nejakú nečistú vec, ktorou si poškvrnil ruky, aby takýmto poškvrnenými rukami neznečistil aj ináč čisté jedlo, pre väčšiu istotu mal si každý pred jedením umyť ruky. Ale pohnutkou k tomu bol i ohľad zdravotný. Väčšina nemocí sa totižto tak šíri, že sa nám dostanú do vnútra zárodky chorôb, takzvané bacilly, a to najmä pri jedení holou rukou, čomu vyhneme, keď si ruky dobre umyjeme. Konečne požaduje to i čistotnosť, aby sme si pred jedením umývali ruky.

2) Ježiš im nemá za zle, že si umývajú telo, ale že umývanie pokladajú za dokonalosť, kdežto o čistotu duše nič nedbajú. Preto ich pripodobňuje i k ozdobeným hrobom.

3) Farizeji učili, že človek môže obetovať chrámu, čo má dať rodičom na výživu, a keď to raz už

12. a už nedopustíte mu, aby niečo viac učinil svojmu otcovi alebo svojej matke.

13. A tak rušíte slovo Božie svojím podaním, ktoré ste si podávali, a mnoho tomuto podobného činíte.

14. A keď zase svolal k sebe zástup, hovoril im: Počujte ma všetci a rozumejte.

15. Nič nevchádza zvonku do človeka, čo by ho mohlo poškvrniť¹⁾, ale to, čo vychádza z človeka, je to, čo znečisťuje človeka.

16. Má-li kto uši na slyšanie, nech slyší!

17. A keď vošiel do domu od zástupu, spýtali sa ho jeho učeníci na to podobenstvo.

18. A riekol im: Teda i vy ste nerozumní? Nerozumiete, že všetko, čo zvonku vchádza do človeka, nemôže ho znečistiť?

19. Lebo nevchádza mu do srdca, ale ide do brucha a vychádza do záchodu, kde sa vyčisťujú všetky jedlá.

20. Ale čo vychádza z človeka, povedá, to znečisťuje človeka.

21. Lebo zvnútra, zo srdca ľudského pochádzajú: zlé myšlienky, cudzoložstvá, smilstvá, vraždy,

22. krádeže, lakomstvá, nepravosti, podvod, nestydatosti, okovistné, rúhanie, pýcha, bláznivosť.

23. Všetko toto zlé pochádza zvnútra a znečisťuje človeka.

24. A vstal odtiaľ a odišiel do končín tyrských a sidonských; i vstúpil do domu, a chcel, aby sa to nikto nedozvedel; ale nemohol sa utajiť.

25. Lebo žena, ktorej dcéra mala nečistého ducha, jako len počula o ňom, vošla a padla mu k nohám.

obetoval chrámu, že to už potom nesmie odvolať, ale že ani rodičom nemusí už viac nič dať; pričom najhoršie obišli rodičia, ktorí takto hynuli hladom.

1) Žiadne jedlo nepoškvrní duše, avšak poškvrňuje ju neposlušnosť, keď človek jie také jedlá, ktoré zákon zakazuje.

26. A bola tá žena pohanka, rodom Syrofeničanka, i prosila ho, aby vyhnal diabolstvo z jej dcéry.

27. Ktorý riekol jej: Nechaj, aby sa najprv nasýtily dietky; lebo nie je dobre vziať chlieb deťom a hodiť ho psom.¹⁾

28. Ona však odpovedala a riekla mu: Ovšem, Pane, avšak i štence jedia pod stolom odrobinky po deťoch.

29. A on riekol jej: Pre túto reč id', vyšlo diabolstvo z tvojej dcéry.

30. A keď odišla domov, našla dievča ležať na posteli a diabolstvo už bolo vyšlo.

31. A opäť vyšiel z končín tyrských, a prišiel cez Sidon k moru Galilejskému prostriedkom končín desiatich miest.

32. Tu priviedli mu hluchého a nemého, a prosili ho, aby vložil na neho ruky.

33. I vzal ho súkromne zo zástupu, vložil mu svoje prsty do uší a, posliniac ich, dotkol sa mu jazyka,

34. a pohliadol k nebu, vzdychol a riekol: Effeta, to jest: otvor sa!

35. A hneď otvorily sa mu uši, a rozviazal sa mu sviazaný jazyk, i mluvil správne.²⁾

36. I prikázal im, aby to nikomu nepovedali. Ale čím viac im prikazoval, tým viac to ohlasovali,

37. a tým viac sa divili a riekali: Všetko dobre učinil: i hluchým dal slyšať, i nemým mluviť.

HLAVA 8.

Zázračné nasýtenie zástupu. Výstraha pred farizejmi. Uzdravenie slepého. Mienky o Ježišovi. Predpovedanie svojho umučenia. O jeho nasledovaní.

1. V tých dňoch, keď zase bol s ním veľký zástup, a nemali čo ješ', svolal svojich učeníkov a hovoril im:

1) Židia nežidov prezývali psami. Spasiteľ veľmi tvrdo odpovedal tejto žene, aby jej dal príležitosť, že by dokázala svoju poníženosť a dôveru. Smysl slov je: netreba brať milosti od židov a dávať ich pohanom, lebo tomu ešte neprišiel čas.

2) Sv. otcovia v tomto hluchonemom vidia

2. Ľúto mi je zástupu, lebo, hľa, už tri dni vydržali pri mne, a nemajú čo jesť,

3. a jestli ich rozpustím lačných domov, ustanú na ceste, keďže niektorí z nich prišli zďaleka.¹⁾

4. Na to odpovedali mu jeho učeníci: Odkiaľ bude ich kto môcť nasýtiť chlebmi tu na púšti?

5. I opýtal sa ich: Koľko chlebov máte?²⁾ Ktorí riekli: Sedem.³⁾

6. Tu rozkázal zástupom uložiť sa na zem, a vzal sedem chlebov, poďakoval, lámal a podával svojim učeníkom, aby ich predkladali. I predložili ich zástupu.

7. A mali tiež máličko rybičiek. I tie požehnal, a kázal predložiť.

8. A jedli a nasýtili sa, a nasbierali z odrobiniek, čo pozostaly, sedem košov.

9. Bolo však tých, ktorí jedli, asi štyritisíc. I rozpustil ich.

10. A hneď vstúpil do lode so svojimi učeníkmi a prišiel do krajov dalmanútskych.

11. Tu vyšli farizeji a počali sa s ním dohadovať a vyžadovali od neho znamenie s neba a pokúšali ho.

12. Ale on zastonal v duchu a riekol: Načo žiada toto pokolenie znamenie? Veru, povedám vám: Nebude dané znamenie tomuto pokoleniu.

13. A opustil ich⁴⁾, vstúpil zase na loď a odišiel za more.

14. Zabudli si však nabráť chlebov, a nemali so sebou na lodi iba jeden chlieb.

15. A prikazoval im a riekol: Majte sa na pozore, a varujte sa

obraz celého pokolenia ľudského, ktoré po dedičnom hriechu stalo sa hluché počúvať slová Božie a nemá vyznávať chválu Božiu. A z tejto nemoci Kristus ho vyľiečil a učinil schopným, ako poslúchať slovo Božie, tak i vyznávať slávu Božiu.

1) To boli pohani. Židia nikdy nepreukazovali takúto horlivosť.

2) Porovnaj poznámku hl. 6, 38.

3) Z okolností vysvitá, že toto je druhý zázrak, podobný tomu s piatimi chlebmi.

4) Kto sa Boha spusti, i Boh ho opusti.

kvasu farizejského, a kvasu Herodesovho.¹⁾

16. I mysleli si a hovorili jeden druhému: Nemáme chlebov.

17. Keď to Ježiš zbadal, povedal im: Čo rozmýšľate, že nemáte chlebov? Ešte nepoznávate a nerozumiete? Ešte máte zaslepené svoje srdce?

18. Máte oči, a nevidíte? A máte uši, a neslyšíte? Či nepamätáte sa na to,

19. keď som rozlámal päť chlebov medzi päťtisíc, koľko košov plných odrobín ste nasbierali? Riekli mu: Dvanásť.

20. A keď sedem chlebov medzi štyritisíc, koľko košov odrobiniek ste sobrali? I riekli mu: Sedem.

21. Tedy riekol im: Akože, ešte nerozumiete?²⁾

22. I prišli do Betsaidy, a priviedli mu slepého, a prosili ho, aby sa ho dotkol.

23. A on chytil slepého za ruku, vyviedol ho von z mestečka³⁾, a nasliniac oči jeho, vložil na neho svoje ruky, a spýtal sa ho, či čo vidí.

24. I pohliadol hore a riekol: Vidím ľudí, ako stromy chodiť.⁴⁾

25. Zatým položil opäť ruky na jeho oči. I počal vidieť a uzdravený bol tak, že jasne videl všetko.

26. A poslal ho domov a riekol: Id domov, a keď vojdeš do mestečka, nepovedz o tom nikomu.

1) Kvas znamená učenie, príklad a zvrhosť, ktorými boli nakvasení farizeji a chránenci Herodesovi, saduceji a jeho prívrženci herodiáni, ktorí zamýšľali vymaniť Palestínu spod nadvlády rímskej. Napomína ich, aby sa nemiešali do dobrodružstiev politických.

2) Z toho vysvitá, že ku zrodeniu viery nestačí len vidieť zázraky, ale že k tomu potrebná je zvláštna milosť Božia.

3) Azda preto, že obyvatelia tohto neveriaceho mestečka (Mat. 11, 21) neboli toho hodni, aby videli zázrak; potom i pre naučenie, že hriešnik najprv musí opustiť zú spoločnosť, a len potom sa mu spomôže.

4) Mnohí myslia, že Spasiteľ mu preto postupne navracia zrak, lebo nemal úplnej viery, a ako silnela jeho viera, tak mu silnel i zrak. Ináč Spasiteľ na všelijaký spôsob uzdravuje nemocných, aby ukázal svoju božskú moc.

27. I odišiel Ježiš a jeho učeníci do mestečiek okolo Cezaree Filipovej, a na ceste spýtal sa svojich učeníkov a riekol im: Za koho mňa vydávajú ľudia?

28. Ktorí odpovedali mu a riekli: Za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša, iní však ako za jedného z prorokov.

29. Vtedy riekol im: A vy za koho mňa vydávate? Odpovedal Peter a riekol mu: Ty si Kristus.

30. A prihrozil im, aby to o ňom nikomu nepovedali.¹⁾

31. I počal ich vyučovať, že Synovi človeka treba mnoho trpieť, a zahrnutým byť od starších a od najvyšších kňazov i od zákonníkov, a byť zabitým a po troch dňoch vstať z mŕtvych.

32. A povedal túto reč otvorene. Tu pojal ho Peter stranou a počal mu dohovárať.²⁾

33. Ktorý obrátil sa pohliadol na svojich učeníkov, pohrozil sa Petrovi a riekol: Id' mi s očú, satane³⁾, lebo nechápeš⁴⁾, čo je božské, lež čo je ľudské.

34. I svolal zástup so svojimi učeníkmi a riekol im: Kto mňa chce nasledovať, nech zapre sám seba a vezme svoj kríž, a nasleduje mňa.

35. Lebo kto bude chcieť zachovať svoj život, ztratí ho; kdežto kto ztratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachová ho.

36. Veď čo bude platné človeku, keby celý svet získal, a uškodil by svojej duši?⁵⁾

37. Alebo, čo dá človek na výmenu za svoju dušu?

38. Lebo ktokoľvek sa zahanbí za mňa a za moje slová pred týmito pokolením cudzoložným a hriešnym: i Syn človeka zahanbí sa za neho, keď príde v sláve svojho Otca so svätými anjelmi.

39. A riekol im: Veru, povedám vám: Sú niektorí zpomedzi tu stojacich, ktorí neokúsia smrti, kým neuvidia kráľovstvo Božie prichádzať v mohutnosti.

HLAVA 9.

Premenenie Krista Pána. Uzdravenie posadlého. O smrti a vzkriesení J. Krista. O prednosti medzi učeníkmi. Výstraha pred pohoršením.

1. A po šiestich dňoch Ježiš vzal k sebe Petra a Jakuba a Jána, a vyviedol ich samotných na vysokú horu súkromne, a premenil sa¹⁾ pred nimi.

2. A jeho šaty sa zaleskly a na sňah zbelely veľmi, jako ich bielič nemôže vybieliť na zemi.

3. A zjavil sa im Eliáš s Mojžišom²⁾ a rozprávali sa s Ježišom.

4. Tu prehovoril Peter³⁾ a riekol Ježišovi: Učiteľu, dobre je nám tu, spravme tri stánky: Tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden.

5. Nevedel totižto, čo hovorí⁴⁾, lebo boli prestrašení bázňou.

6. I povstal oblak, zatienil ich a z oblaku prišiel hlas, hovoriaci: Tento je môj najmilejší Syn⁵⁾; poslúchajte ho.

7. A hneď, ako sa poobzerali, nikoho viac nevideli, iba samého Ježiša so sebou.

8. A keď sostupovali s hory, pri-

1) Sv. Peter všade vynecháva naschvál, čo by mohlo slúžiť jemu ku chvále a sláve, z poníženosti a zo skromnosti. Tak i tu vynechal zasľúbenie Spasiteľovo, že ho ustanoví za hlavu cirkvi.

2) Z lásky ku Spasiteľovi.

3) Satan znamená: pokušiteľ, protivník.

4) Nemáš smyslu pre to, čo je božské.

5) Hlúpy by bol ten človek, ktorý by dal svoj život za majetky a rozkoše, lebo po smrti ničoho nemá z nich, a život sa mu nevráti: ale omnoho sprostší je ten človek, ktorý za tieto časné veci ztratí svoju dušu, keď ony po smrti nič neplatia a duša sa nemôže vysvobodiť z múk nijakými majetkami. (Theoph.)

1) Ukázal sa im nie jaký bol v ľudskej podobe, ale jaký bude vo svojej kráľovskej sláve. Čo to bola za hora, nevieme; myslí sa, že to bol Tábor. Správnejšie by bolo azda povedať: *preobrazil sa*.

2) Pravdepodobne poznali ich skrze vnútorné zjavenie.

3) Celý uveličený od radosti.

4) Pre kráľovskú slávu chatrný stánok. A čo by bolo s vykúpením?

5) Ktorý vám len pred chvilou rozprával o svojom umučení.

kázal im, aby nikomu nevyprávali, čo videli, iba až keď Syn človeka vstane z mŕtvych.

9. I pochytili to slovo a dopytovali sa medzi sebou, čo je to: Keď vstane z mŕtvych? ¹⁾

10. I spýtali sa ho a riekli: Prečo teda povedajú farizeji a zákonníci, že najprv musí prísť Eliáš? ²⁾

11. Ktorý odpovedal a riekol im: Najprv príde Eliáš, keď i napravi všetko, a na ten spôsob písané je o Synovi človeka, že bude mnoho trpieť a bude zapovrhnutý. ³⁾

12. Ale povedám vám, že i Eliáš prišiel (a spravili mu, čo len chceli), jako písané je o ňom.

13. A keď prišiel k svojim učeníkom, videl veľiký zástup okolo nich a zákonníkov s nimi sa dohadovať. ⁴⁾

14. A všetok ľud, akonáhle videl Ježiša, ustrnul ⁵⁾; i zachveli sa, pribehli a vítali ho.

15. Tu pýtal sa ich: Čo sa dohadujete medzi sebou? ⁶⁾

16. A ktosi zo zástupu odpovedal a riekol: Učiteľu, priviedol som k tebe svojho syna, majúceho nemého ducha ⁷⁾,

17. ktorý, kdekoľvek ho popadne, sraža ho, až peny mu idú, a škripe

zubmi a schne. ¹⁾ I riekol som tvojim učeníkom, aby ho vyhnali, ale nemohli. ²⁾

18. Ktorý odpovedal im a riekol: Ó, pokolenie neveriace, dokiaľže budem s vami? dokedy vás budem trpieť? Privedte ho ku mne.

19. I priviedli ho. A jako ho uzrel, hneď ho duch pobúrili, a sražený na zem váľal sa a penil.

20. Tu pýtal sa jeho otca: Jak dávno je tomu, čo sa mu to prihodilo? ³⁾ A on riekol: Od detinstva.

21. A mnohokrát vrhol ho do ohňa i do vody, aby ho zahubil; ale jak môžeš niečo, spomôž nám a smiluj sa nad nami.

22. A Ježiš mu riekol: Ak môžeš veriť, všetko je možné veriacemu.

23. A hneď zvolal otec chlapcov a so slzami riekol: Verím, Pane, spomôž mojej nevere! ⁴⁾

24. A keď videl Ježiš sbiehajúci sa zástup, pohrozil nečistému duchu a riekol mu: Hluchý a nemý duchu, ja ti prikazujem, vyjdi z neho, a nevchádzaj už viacej do neho.

25. Tedy vykrikujúc, veľmi ho sem a tam hádzal a vyšiel z neho; až zostal ako mŕtvy, tak že mnohí povedali, že umrel.

26. Ale Ježiš chytil ho za ruku a pozdvihol ho; i vstal.

27. A keď vošiel do domu, jeho učeníci pýtali sa ho potajomne: Prečo sme ho my nemohli vyhnáť?

28. I riekol im: Tento druh nedá sa vyhnáť ničím, iba modlitbou a pôstom. ⁵⁾

29. A odtiaľ sa odobrali a prešli

1) Nijako im nešlo do hlavy, že Spasiteľ musí umrieť, aby nás vykúpil.

2) Eliáš bol vzatý so zeme na ohnivom voze, a má prísť pred Spasiteľom na tento svet (Mal. 4, 5). Farizeji a apoštolovia boli tej mienky, že Messiaš príde len raz na svet a hneď založí svoje oslávené kráľovstvo, a preto i Eliáš že príde len raz. Avšak sv. Písmo hovorí o dvojom príchode Messiaša; najprv o pokornom (Zach. 9, 9), potom o slávnom (Mal. 4, 5). A tak i Eliáš mal prísť dvakrát: najprv v duchu (Ján Krstiteľ. Iz. 40, 3), potom v skutku na konci sveta.

3) Písané je oboje: i o Eliášovi, že najprv príde, i o Messiašovi, že bude trpieť, ale pred prvým príchodom Messiašovým len v duchu príde.

4) Chceli zahanbiť apoštolov pred ľuďmi a tak ponížiť Spasiteľa.

5) Nad jeho neočakávaným príchodom.

6) Aby zavdal príležitosť k zázraku.

7) T. j. diabla, ktorý ho posadol a spravil nemým, ba dostal i padúcu nemoc (zrácu, zrádnika), prečo ho sv. Matúš nazýva i mesačníkom, dľa všeobecnej mienky, jako by táto nemoc súvisela s obehom mesiaca.

1) Z toho všetkého vysvitá, jaký zlostiný bol ten diabol.

2) Pre nedostatok viery, jako so strany učeníkov, tak i so strany chlapcovho otca, jako to vysvitá z nasledujúceho verša.

3) Spasiteľ vedel, kedy sa mu to prihodilo, a tak nepýtal sa to pre seba, ale pre tých, ktorí boli okolo neho.

4) Upevni svoju slabú vieru, dopiň, čo sa jej nedostáva, aby dokonalou bola.

5) Čím je horší stav obsadlého, tým väčšia požornosť vyžaduje sa so stránky obsadlého a vyhánčača.

mimo Galilejska; a nechcel, aby sa ktokoľvek o tom dozvedel.

30. I učil svojich učeníkov a riekol im: Syn človeka bude vydaný do rúk ľudom a zabijú ho, a keď bude zabitý, tretieho dňa vstane z mŕtvych.

31. Oni však nechápali tej reči a obávali sa spýtať sa ho.

32. I prišli do Kafarnauma, a keď boli doma¹⁾, spýtal sa ich: Čo ste pretriasali na ceste?

33. Oni však mlčali; lebo sa boli na ceste medzi sebou hádali, kto z nich je väčší.

34. I posadil sa²⁾ a zavolať dvánástich a povedal im: Kto chce byť prvým, bude zo všetkých najposlednejším a služobníkom všetkých.

35. A vzal dieťa, postavil ho uprostred nich, objal ho a riekol im:

36. Ktokoľvek prijme niektoré z takýchto dietok v mojom mene, mňa prijíma; a ktokoľvek prijme mňa, nie mňa prijíma, ale toho, ktorý ma poslal.

37. I prehovoril k nemu Ján³⁾ a riekol: Učiteľu, videli sme kohosi, ktorý nás nenasleduje, v tvojom mene vyháňať diablov, i zabraňovali sme mu.

38. Ale Ježiš riekol: Nebráňte mu⁴⁾; lebo niet nikoho, kto by robil divy v mojom mene, a mohol by snadno zle hovoriť o mne.

39. Kto totižto nie je proti vám, je za vás.⁵⁾

40. Veď ktokoľvek dá vám vypíť čašu vody⁶⁾ studenej v mojom mene, preto, že ste Kristovi, veru, povedám vám, neztratí svojej odplaty.

41. A ktokoľvek pohorší¹⁾ niektorého z týchto maľuckých, ktorí vo mňa veria, lepšie by mu bolo, keby mu mlynský kameň bol zavesený na hrdlo a bol vhozený do mora.²⁾

42. A keby ťa tvoja ruka³⁾ pohoršovala, odtni ju; lepšie ti bude zmŕzačenému vojsť do života, nežli majúcemu dve ruky ísť do pekla, do ohňa neuhasiteľného,

43. kde im červ neumiera⁴⁾ a oheň nehasne.

44. A jestliže tvoja noha ťa pohoršuje, odtni si ju; lepšie ti bude vojsť do života večného krivému, nežli mať obidve nohy a dať sa vhodiť do neuhasiteľného pekelného ohňa,

45. kde im červ neumiera a oheň nehasne.

46. A jestliže tvoje oko ťa pohoršuje, vylúp ho; lepšie ti bude jednookému vojsť do kráľovstva Božieho, nežli mať dve oči a dať sa hodiť do ohnivého pekla,

47. kde im červ neumiera a oheň nehasne.

48. Lebo každý bude nasolený ohňom⁵⁾, ako každá obeť nasolí sa soľou.

1) Pohoršiť je: dať príležitosť k hriechu.

2) Lepšie by mu bolo, keby bol umrel prv, nežli svedel nevinných k hriechu.

3) Keby ti niektorý človek bol taký dobrý, potrebný, užitočný a milý, jako ti je ruka, noha a oko, ale pritom svádzal by ťa k hriechu: odstráň ho od seba! Lebo lepšie je pre teba, keď ztratíš tu na zemi tie výhody, ktoré ti z jeho spoločenstva kynú, jako keby si bol naveky zatratený. (Sv. Jarolim.)

4) Vlastne je tu reč o červovi, ktorý sa zahniezdi do mŕtvoly a označuje muky večné.

5) Niektorí vykladajú tieto slová o pekelnom ohni asi takto: zatratenci sú obetou božskej spravodlivosti. Ako v Starom Zákone každá obeta bola nasolená soľou, tak i zatratenci budú nasolení pekelným ohňom, ktorý ich síce páli, ale nelen že nespáli, lež ich udržuje, aby večne horeli.

Iní vykladajú tieto slová ináč (Theop. Bed.). Ako každá obeta Starého Zákona bola posypaná soľou na znamenie, že je v najužšom spojení s Bohom, tak i my všetci máme byť posolení ohňom, aby sme boli obetami živými a bohumilými. A tento oheň je: horlivosť za Krista, premáhanie seba, boj proti náruživostiam; lebo jak sme nie nasolení týmto ohňom, tak upadneme do ohňa, o ktorom je reč vo veršoch 42, 44, 46, a ktorý nikdy nezhasne v pekle. No majú sa tu pod ohňom rozumieť útrapy, ktoré stihajú kresťanov.

1) V dome sv. Petra.

2) Ako sudca, ktorý rozhodne vec.

3) K tejto reči príležitosť zavdaly slová: v mojom mene.

4) Nie na tom záleží vec, kto robí dobre, ale na tom, čo dobrého robí.

5) Alebo s Kristom, alebo proti nemu, tretie je nemožné.

6) Po krátkej odbočke navracia sa k svojmu predošlému predmetu; ani najmalichejšia vec nezostane bez odmeny, jak ju robíme s dobrým úmyslom, t. j. na česť a slávu Božiu.

49. Dobrá je soľ¹⁾, ale jestliže soľ bude neslaná, čím ju osolíte? Majte soľ v sebe, a majte pokoj medzi sebou.

HLAVA 10.

O prepustení manželky. Žehnanie dietok. O bohatých a o chudobných. O ponížených. Uzdravenie slepého.

1. A vstal odtiaľ²⁾ a šiel do končín judských za Jordán³⁾; a zase sa sišly k nemu zástupy, a jako zvykol, opäť ich učil.

2. Tu pristúpili k nemu farizeji a pýtali sa ho: Či smie muž prepustiť manželku? A pokúšali ho.⁴⁾

3. On však odpovedal a riekol im: Čo vám prikázal Mojžiš?

4. Ktorí riekli: Mojžiš dovolil napísať list rozvodný a prepustiť.

5. Ktorým odpovedal Ježiš a riekol: Pre tvrdosť vášho srdca napísal vám ten prikaz⁵⁾,

6. avšak z počiatku stvorenia Boh učinil ich mužským a ženskou.

7. Preto zanechá človek svojho otca i matku a pridržať sa bude svojej manželky;

8. a budú dvaja jedným telom. Tak teda už nie sú dvaja, lež jedno telo.

9. Čo teda Boh spojil, nech človek nerozvádza.

10. A doma zase pýtali sa ho jeho učeníci o tom.⁶⁾

11. I riekol im: Ktokoľvek pre-

pustí svoju manželku a vezme si inú, spácha s ňou cudzoložstvo.

12. A keď manželka opustí svojho muža a vydá sa za iného, cudzoloží.

13. I podávali mu maľučkých¹⁾, aby sa ich dotkol; ale učeníci vyhrážali²⁾ sa podávajúcim.

14. Ktorých keď videl Ježiš, s nevoľou to prijal a povedal im: Nechajte maľučkých prísť ku mne a nezabraňujte im, lebo takých je kráľovstvo Božie.³⁾

15. Veru, povedám vám: Ktokoľvek neprijme kráľovstva Božieho jako maľučký, nevojde do neho.

16. A objímal ich, kládol na nich ruky a požehnával ich.

17. A keď vyšiel na cestu, pribehol ktosi⁴⁾, kľakol pred ním a pýtal sa ho: Dobrý Učiteľu, čo mám robiť, aby som obsiahol život večný?⁵⁾

18. Ale Ježiš mu riekol: Čo ma nazývaš dobrým?⁶⁾ Nik nie je dobrý, iba jediný Boh.

19. Znáš príkazy: Nescudzoložíš, nezabiješ, nepokradneš, nepremluvíš krivého svedectva, neoklameš, cti svojho otca i matku.

20. On odpovedal a riekol mu: Učiteľu, toto všetko zachovával som od svojej mladosti.

21. Tu Ježiš pohliadol na neho, zamiloval si ho a riekol mu: Jedno ti schádza; id', spredaj, čokoľvek máš, a daj chudobným, a budeš mať poklad v nebi; a príjdi, nasleduj mňa.⁷⁾

22. Ktorý, zarmútený nad tou rečou⁸⁾, odišiel smutný, lebo mal mnoho majetkov.

1) Soľ je znamením múdrosti. Múdry je ten, kto vie tak usporiadať veci, aby dosiahol svoj cieľ, a preto chráni sa toho, čo ho od cieľa vzdialuje. Náš cieľ je blaho, a od toho nás vzdialuje nepokoj; teda chráňme sa nepokoja.

2) Z Kafarnauma a z Galilejska.

3) Čez Perau = Pereu.

4) Či by z jeho odpovedi nemohli niečo upotrebiť proti nemu.

5) Starý Zákon bol nedokonalý, neposkytoval ľuďom prostriedkov a milosti, pomocou ktorých by boli mohli premôcť všetky nesriadené city, pohnútky, vášne svojho srdca, a preto bol dovolený rozsobať.

6) Nešlo im to do hlavy, nazdali sa, že nerozumeli dobre jeho slova.

1) To bola obyčaj u Židov, že váženým učiteľom podávali dietky, aby ich požehnali.

2) Osopili sa na matky.

3) Všetkých, ktorí sú takí nevinní, ponížení, veriaci, jako deti.

4) Dľa Lukáša (18, 8) jakýsi pohľávár.

5) Kolká nábožnosť a horlivosť! Iní hľadajú uzdravenie, on život večný.

6) Čo ma nazývaš dobrým ty, ktorý neveríš, že som Boh, keď vieš, že podstatne dobrý je iba sám Boh. Ježiš neupiera, že je dobrý; ale dáva na známosť, že je Boh. (Sv. Ambr.)

7) Ako môj učeník a nasledovník.

8) Táto cena zdá sa mu priveľkou.

23. A Ježiš poobzeral sa a riekol svojim učeníkom: Ako ťažko vojdú do kráľovstva Božieho tí, ktorí majú peniaze!¹⁾

24. Tedy ustrnuli učeníci nad jeho slovami.²⁾ Ježiš však opäť odpovedal a riekol im: Synáčkovia, jak ťažko je dôverujúcim v peniazoch vojsť do kráľovstva Božieho!

25. Ľahšie je ťave prejsť cez ucho ihelné³⁾, nežli bohatému vojsť do kráľovstva Božieho.

26. Ktorí ešte viac sa divili a hovorili medzi sebou⁴⁾: Ktože teda môže byť spasený?

27. A Ježiš pohliadol⁵⁾ na nich a riekol: U ľudí je to nemožné, ale nie u Boha; lebo u Boha je všetko možné.⁶⁾

28. Tu začal mu hovoriť Peter: Hľa, my sme opustili všetko a nasledovali sme ťa.

29. Ježiš odpovedal a riekol: Veru, povedám vám: Nieto nikoho, kto opustí dom, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku, alebo dietky, alebo role pre mňa a pre evanjelium,

30. že by nedostal sto ráz toľko⁷⁾ teraz v tomto čase i domov a bratov a sestár a matiek a dietok a rolí s prenasledovaním, a v budúcom veku život večný.

31. Ale mnohí prví budú poslednými, a poslední prvými.⁸⁾

1) Majetky, teda: ktorí majú majetky = boháči.
2) Slová Spasiteľove zdajú sa im byť nepochopiteľné, jako by preháňaly, preto Spasiteľ ešte raz ich opakuje a objaňuje.

3) Príslovie židovské na označenie nejakej ťažkej, nesnadnej práce.

4) Ustarostení o druhých ľudí.

5) Milostive, útechyplne.

6) Len pomocou Božou môžeme byť spasení, lebo pri krste sa znovu zrodujeme, vo sviatosti pokánia sa nám odpúšťajú hriechy.

7) Smysl je: nasledovník Kristov, napriek všetkým prenasledovaniam, už i na tomto svete obísť odmenu za svoju obeť, toľko priateľov, toľko pomoci a potešenia, že sa mu jeho obeť stonásobne vynahradí. Ako to bolo vidieť u prvých kresťanov a dnes u rehoľníkov. Ale čo je hlavné, obísť život večný, ktorý je stokrát lepší, než všetko na svete.

8) Ale na tom ešte nie je dosť, keď niekto opustí všetko, čo má. I Judáš opustil svet, a čo s ním stalo?

32. A boli na ceste a vystupovali do Jeruzalema a Ježiš išiel pred nimi, i trnuli¹⁾, a idúc za ním, báli sa. A zase vzal k sebe dvanástich a počal im rozprávať, čo sa mu má prihodiť:

33. Hľa, vystupujeme do Jeruzalema a Syn človeka bude vydaný kniežatám kňazským a zákonníkom a starším, a odsúdia ho na smrť a vydajú ho pohanom.²⁾

34. I budú sa mu posmievať a na neho pľuvať a ubíjajú ho, a zabijú ho; ale tretieho dňa vstane z mŕtvych.

35. Tedy pristúpili k nemu Jakub a Ján, synovia Zebedejovi, a riekli: Učiteľu, chceme, aby si nám urobil, o čokoľvek budeme ťa prosiť.³⁾

36. A on im riekol: Čo chcete, aby som vám učinil?⁴⁾

37. I riekli: Daj nám, aby sme v tvojej sláve sedeli jeden na tvojom pravom a druhý na tvojom ľavom boku.⁵⁾

38. Ale Ježiš riekol im: Neviete, o čo prosíte.⁶⁾ Či môžete piť kalich, ktorý ja pijem, alebo okrstiť sa tým krstom, ktorým sa ja krstím?⁷⁾

39. A oni mu riekli: Môžeme. No Ježiš riekol im: Budete síce piť kalich, ktorý ja pijem, a budete okrstení krstom, ktorým sa ja krstím,

1) Ježiš ponáhľal sa do Jeruzalema, aby trpel a umrel; apoštolovia vedia, čo ich očakáva v tomto meste, lebo im to Spasiteľ už dvakrát predpovedal, a preto trnú na ceste.

2) Spasiteľ im to znovu predpovedá, aby vedeli, že on bude trpieť samovoľne, lebo sám to chce, a preto aby sa nepohoršovali nad ním.

3) Okúňali sa povedať pred všetkými apoštolmi, čo chcú, aby nevyšla na javo ich vysokomyseľnosť a baživosť po hodnostiach.

4) Touto otázkou Spasiteľ ich prinútil, aby odkryli ranu svojho srdca a aby tak i oni sami nahliadli, že je to chyba, a tak aby ich ľahšie vylicil.

5) Domnievali sa, že P. Ježiš tu na zemi založí kráľovstvo svetské, nuž oni chceli byť po ňom prvými v ňom.

6) Neviete, že moja sláva sa neukáže tu na zemi, ale v nebi.

7) Kalich a krst vo sv. Písme znamená toľko, jako trápenie, súženie, prenasledovanie. A preto otázka Spasiteľova má tento smysl: Budete znášať muky a trápenia, jako ja?

40. ale dať vám sedieť po mojom pravom boku alebo po ľavom neprináleží mne, ale ktorým je to pripravené.¹⁾

41. A keď to počuli desiati, počali sa hnevať na Jakuba a na Jána.

42. Ale Ježiš povolal ich k sebe a riekol im: Viete, že tí, ktorých vídať, že majú prednosť u národov, panujú nad nimi, a že ich kniežatá majú moc nad nimi:

43. ale nie tak je to medzi vami; lež ktokoľvek bude chcieť byť väčším, bude vašim posluhom;

44. a ktokoľvek bude chcieť byť medzi vami prvým, bude všetkým za sluhu.

45. Veď ani Syn človeka neprišiel, aby sa mu posluhovalo, lež aby posluhoval a dal svoj život na výmenu za mnohých.²⁾

46. I prišli do Jericha.³⁾ A keď odchádzal z Jericha, on i jeho učeníci a preveliké množstvo⁴⁾, syn Timejov, slepý Bartimej, sedel pri ceste a žobral.

47. Ktorý, keď počul, že je to Ježiš Nazaretský, počal kričať a hovoriť: Ježišu, synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!

48. I okríkali ho mnohí, aby mlčal. On však omnoho väčšími kričal: Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!

49. Tedy postál Ježiš a rozkázal ho zavolať. I zavolali slepého a riekli mu: Buď dobrej mysli; vstaň, volá ťa.

50. Ktorý odhodil svoje rúcho, vyskočil a prišiel k nemu.

51. A Ježiš prehovoril a riekol mu: Čo chceš, aby som ti učinil? Na čo slepý riekol: Rabboni⁵⁾, aby som videl.

52. A Ježiš mu riekol: Id', tvoja viera ti spomohla. A hneď videl a šiel za ním tou cestou.

HLAVA 11.

Vchod P. Ježiša do Jeruzalema. Kliatba nad fíkom. Vyhnanie tržníkov z chrámu. Moc viery a modlitby. P. Ježiš ospravedlivuje sa pred farizejmi.

1. A keď sa približovali k Jeruzalemu a k Betánii pri hore Olivovej, poslal dvoch zo svojich učeníkov¹⁾

2. a riekol im: Id'te do mestečka, ktoré vám je naproti²⁾, a jaknáhle vojdete ta, najdete osliatko priviazané, na ktorom ešte nikto z ľudí nesedel; odviažte ho a prived'te.

3. A keby vám niekto riekol: Čo robíte? povedzte, že Pán ho potrebuje, a hneď ho prepustí sem.

4. I odišli a našli osliatko priviazané u dveri vonku na rozcestí³⁾, i odviazali ho.

5. A niektorí z tých, ktorí tam stáli, riekli im: Čo to robíte, že odväzujete osliatko?

6. Ktorí hovorili im, ako im bol Ježiš prikázal, a prepustili im.⁴⁾

7. I zaviedli osliatko k Ježišovi, a vložili naň svoje rúcha, a posadil sa naň.

8. A mnohí prestierali svoje rúcha na cestu, iní však rúbali ratolesti so stromov a stlali na cestu.

9. A tí, ktorí predchádzali a ktorí nasledovali, volali a riekali: Hosanna!⁵⁾

10. Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Požehnané kráľovstvo otca nášho Dávida, ktoré už prichádza, hosanna na výsostiach!

11. I vošiel do Jeruzalema do

1) Z Betfagy.

2) Ktoré mesto to bolo, nevie sa.

3) Pravdepodobne bol to rožný dom na ulici.

4) Grécky: ich.

5) Ľud uradostený, že Pán obnoví svetské kráľovstvo kráľa Dávida a že Jeruzalemu zadováži novú nádheru a velebnosť.

1) Prvý je nie ten, kto chce, ale koho Boh chce.

2) Za všetkých, alebo za mnohých, preto, že všetci ľudia nebudú spasení napriek tomu, že Kristus umrel za všetkých, lebo všetci nezachovávajú jeho prikázania.

3) Jericho bolo v tom čase veľmi bohaté, hlavné colné mesto, sídlo Herodesa Veľkého, od Jeruzalema 6 hodín (30 kilometrov) vzdialené.

4) K sviatkom veľkonočným, lebo len tam bol chrám.

5) Rabboni = učiteľu môj.

chrámu, poobzeral všetko ¹⁾, a keď už bola večerná hodina, odišiel s dvadsiatimi do Betánie.²⁾

12. A druhého dňa, keď vychádzali z Betánie, mal hlad.

13. A keď videl zďaleka fík, ktorý mal listie, prišiel, či by azda nenašiel niečo na ňom? A keď prišiel k nemu, nenašiel ničoho, okrem listia, lebo ešte nebol čas fíkov.³⁾

14. Tu prehovoril a riekol k nemu: Nech s teba už naveky nikto nepožíva ovocia ⁴⁾! A počuli to jeho učeníci.

15. I prišli do Jeruzalema. A keď vošiel do chrámu ⁵⁾, počal vyháňať predávajúcích a kupujúcich v chráme, a poprevracal stoly peňazomencom i stolice predávajúcim holuby.⁶⁾

16. A nedovolil, aby ktokoľvek prenášal nádobu cez chrám.

17. I učil ich a riekol im: Pravda, písané je: môj dom bude sa volať domom modlitby pre všetky národy ⁷⁾, ale vy ste ho urobili pelešou lotrovskou.⁸⁾

18. Keď to počuli kniežatá kňazské a zákonníci, hľadali, ako by ho zahubili, lebo sa ho obávali, pretože všetok zástup divil sa nad jeho učením.

19. A keď nastal večer, vyšiel z mesta.

20. A keď ráno išli tade, videli fík vyschnutý od koreňa.

21. Tu rozpomenul sa Peter a

riekol mu: Učiteľu, hľa, fík, ktorému si zlorečil, vyschol.

22. A odpovedajúc Ježiš, riekol im: Majte vieru v Boha.

23. Veru, povedám vám, že ktokoľvek povie tejto hore: zdvihni sa a hoď sa do mora, a nebude pochybovať vo svojom srdci, lež veriť, že sa stane, čokoľvek povie, stane sa mu.

24. Preto povedám vám: všetko, čokoľvek žiadate v modlitbe, verte, že dostanete, a stane sa vám.

25. A keď si stanete¹⁾ modliť sa, odpustite, jak máte čo proti komu, aby i váš Otec, ktorý je v nebesách, odpustil vám vaše hriechy.

26. Jestliže vy neodpustíte, ani váš Otec, ktorý je v nebesách, neodpustí vám vaše hriechy.

27. I prišli zase do Jeruzalema.²⁾ A keď chodil v chráme, pristúpili k nemu najvyšší kňazi a zákonníci i starší,

28. a riekli mu: Jakou mocou to robíš? A kto ti dal tú moc, aby si toto robil?

29. Ale Ježiš odpovedal a riekol im: I ja sa vás opýtam na jednu vec; odpovedzte mi, a poviem vám, akou mocou toto robím.

30. Či krst Jánov bol s neba, a či od ľudí? Odpovedzte mi!

31. Oni však premýšľali v sebe, a povedali si: Ak povieme s neba, povie: prečože ste mu teda neverili?

32. Ak povieme: od ľudí, bojíme sa ľudu, lebo všetci mali Jána za pravého proroka.

1) Ako Pán.

2) Kde našiel trvanlivú pohostinnosť.

3) Bolo to v apríli, kdežto figy zrejú len v júni.

4) Tento strom predstavoval synagogu, t. j. cirkev židovskú.

5) Do predsiene.

6) Židia obetúvali zvieratá. Aby ten, kto išiel zďaleka, nemusel so sebou hnať teľa, barana atď., vzal si peniaze, a v Jeruzaleme boli napohotove kupci, ktorí predávali takéto obetné zvieratá. A aby boli pri ruke, kňazi za dobré miestné pustili ich do predsiene chrámovej. A keďže pri kúpe bolo treba meniť peniaze, boli tam i peňazomenoci (bankári).

7) Izai. 56, 7.

8) Pri kupčení sa mnoho hreší, a toto sa robilo i v chráme. Opravdivý zázrak, že sa mu nik neprotivil.

1) Židia zväčša stojačky sa modlievali; ale niekedy padali i na tvár.

2) Sv. Marek vypráva, čo sa stalo jednotlivé dni v tomto Veľkom týždni. Na Kvetnú nedeľu tiahol víťazoslávne do Jeruzalema, ale večer vrátil sa do Betánie, aby vyhol úkladom, ktoré mu nastrojili farizeji. A až do štvrtku každý deň nocoval v Betánii. V pondelok ráno išiel zase do Jeruzalema; na ceste prekliat fík a pod večer vyhnať kupcov z chrámu. Na noc šiel do Betánie. V utorok ráno zase išiel do Jeruzalema; učeníci videli, že prekliaty fík uschol. V stredu a vo štvrtok učil v chráme. (Hl. 12. a 13.) A vo štvrtok už zostal na noc v Jeruzaleme. Po poslednej večeri išiel na horu Olivovú, kde sa započalo jeho horké umučenie.

33. Tedy odpovedajúc riekli Ježišovi: Nevieme. A Ježiš odpovedal a riekol im: Ani ja nepoviem vám, akou mocou toto robím.

HLAVA 12.

Podobenstvo o vinici danej do prenájmu. O dani. O budúcom vzkriesení. O najväčšom prikázaní. O Kristovi. O pýche zákonníkov. O daroch do pokladnice chrámovej.

1. Tu počal k nim mluiť v podobenstvách: Vinicu¹⁾ vysadil človek a ohradil plotom²⁾, a vykopal pivnicu³⁾, a vystavil vežu⁴⁾, a dal ju do prenájmu roľníkom⁵⁾, a odcestoval preč.⁶⁾

2. A na svoj čas⁷⁾ poslal k roľníkom sluhu⁸⁾, aby vzal od roľníkov z úžitku vinice.

3. Ktorí ho chytili, vybili a prepustili na prázdno.

4. A poslal k nim zase iného sluhu, i toho poranili na hlave a potupili.⁹⁾

5. I poslal zase iného, i toho zabili¹⁰⁾, aj iných viacerých, niektorých vybili a iných pozabíjali.

6. Mal teda ešte jedného premieleného syna¹¹⁾; naposledy aj toho poslal k nim a riekol: Budú sa obávať môjho syna.

7. Ale roľníci riekli jeden druhému: Toto je dedič; poďme, zabime ho, a dedičstvo bude naše.

1) Vinica znamená cirkev židovskú, alebo národ židovský.

2) Ohradu proti škodným zverom a zlým ľuďom; dal im zákony a ochranu.

3) Podlisovené na víno. Dľa Mat. vínny tlač (preš). Dal im krajinu a samostatnú najvyššiu moc (kráľa).

4) Búdu, kde sa uchýlil hospodár. Chrám.

5) Kňazom a vysokej rade.

6) Boh stiahol svoj bezprostredný vplyv, ako by sa utiahol a čakal výsledok.

7) Keď prišli oberačky.

8) Prorokov, ktorých všetkých prenasledovali a mnohých povražďili.

9) Zneuctili, zle s ním nakladali.

10) Čo raz boli rozhorčenejší nad upomínaním a vždy horšie a horšie zaobchádzali s poslami.

11) Syna Božieho, P. Ježiša.

8. Tedy chytili ho, zabili a vyhodili von z vinice.¹⁾

9. Čo teda spraví pán vinice? Príde a zahubí roľníkov, a dá vinicu iným.²⁾

10. A či ste nečítali toto písmo³⁾: Kameň, ktorý zavrhl staviteľ, ten stal sa (kameňom) uholným, hlavákom⁴⁾;

11. od Pána stalo sa to, a je divné našim očiam?

12. A hľadali ho chytiť, ale báli sa zástupu, lebo poznali⁵⁾, že o nich povedal to podobenstvo. No zanechali ho a odišli.

13. I poslali k nemu niektorých z farizejov a herodiánov, aby ho chytili v reči.

14. Ktorí prídu riekli mu: Učiteľu, vieme, že si pravdomluvný⁶⁾ a nedbáš na nikoho, lebo nehľadáš na tvár ľudskú, ale v pravde učíš ceste Božej: smie sa dávať daň cisárovi, a či nemáme dávať?⁷⁾

15. Ktorý poznal ich schytralosť a riekol im: Čo ma pokúšate? Prineste mi desiatnik, nech sa podívam.

16. A oni priniesli mu. I riekol im: Či je tento obraz a nápis? Riekli mu: Cisárov.

17. Tu odpovedal Ježiš a riekol im: Dávajte teda čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božieho, Bohu. I divili sa nad ním.⁸⁾

1) Zo svojej cirkvi. P. Ježiš umrel von z mesta Jeruzalema.

2) Odníme cirkev od Židov a dá ju pohanom. To odpovedali pravdepodobne pospolití Židia.

3) Zalm 117, 22. Židia zavrhlí Krista preto, že sa nehodil im do staviska (synagogy), ale on sa stal základom novej budovy, t. j. cirkvi katolíckej.

4) Ako uholný kameň spojuje dve steny, tak Kristus spojil v cirkvi Židov i pohanov.

5) Porozumeli to podobenstvo, lebo už Izaiáš ho upotreboval a vysvetľoval.

6) Chvália ho, aby ho polapili v slove.

7) Daň bola znamením poddanstva. Židia, vyvolený národ Boží, považovali to za neslušné, aby boli poddaní pohanom. Táto otázka bola na obe strany zubatá. Jak povie, že netreba dávať daň, obžalujú ho u cisára, ako buriča, a príde o život. Ak povie, že treba dávať, obžalujú ho u ľudu, ako zradcu národa a náboženstva, a prezpoľný ľud ho ukamenuje.

8) Mali vraj dvojaké peniaze: verejné, ktoré šly v obchode a mali zákonitú cenu, boly rímske, teda pohanské; súkromné, ktoré mali len fú hod-

18. A prišli k nemu saduceji, ktorí tvrdia, že niet vzkriesenia, a pýtali sa ho a riekli:

19. Učiteľu, Mojžiš nám napísal, že keď niekomu umre brat a zanechá manželku, avšak nezanechá detí, aby jeho brat pojal jeho manželku a vzbudil semeno svojmu bratovi.¹⁾

20. Bolo však sedem bratov, a prvý pojal manželku, a umrel, a nezanechal semena.

21. I druhý vzal si ju, a umrel, a ani ten nezanechal semena.²⁾ A tretí podobne.

22. A tak vzalo si ju všetkých sedem, a nezanechali semena. Zo všetkých posledná skonala i žena.

23. Pri vzkriesení teda, keď vstanú z mŕtvych, ktorému z nich bude manželkou? Veď ich všetkých sedem malo ju za manželku.³⁾

24. A Ježiš odpovedajúc riekol im: Či nie preto blúdite, že neznáte písma, ani moci Božej?

25. Veď keď vstanú z mŕtvych, nebudú sa ani ženiť ani vydávať, ale sú jako anjeli v nebesách.

26. A o mŕtvych, že vstanú⁴⁾, nečítali ste v knihe Mojžišovej, ako mu hovoril Boh nad krom a riekol: Ja som Boh Abrahámov a Boh Izákov a Boh Jakubov?

27. Nie je Boh (Bohom) mŕtvych, ale živých. Vy teda veľmi blúdite.

28. Tu pristúpil jeden zo zákoníkov, ktorý ich bol počul dohadovať sa, a keď videl, že im dobre odpovedal, opýtal sa ho: Ktoré prikázanie je prvé zo všetkých?

29. A Ježiš mu odpovedal: Prvé

prikázanie zo všetkých je: Očuj, Izraelu, Pán, Boh tvoj, je jediný Boh;

30. a milovať budeš Pána Boha svojho z celého svojho srdca a z celej svojej duše a zo všetkej svojej sily. To je prvé prikázanie.

31. A druhé podobné tomu je: Milovať budeš svojho bližného, jako seba samého. Nad tieto iného väčšieho prikázania niet.

32. Tu riekol mu zákonník: Dobre, Učiteľu, po pravde si povedal, že jeden je Boh, a okrem neho niet iného;

33. a že milovať ho z celého srdca a z celého rozumu a z celej duše a z celej udatnosti, a milovať bližného, jako seba samého, je viac, nežli všetky žertvy a obety.

34. Ježiš však, vidiac, že múdre odpovedal, riekol mu: Nie si ďaleko od kráľovstva Božieho.¹⁾ A nik sa ho už neopovážil vypytať.²⁾

35. Tu Ježiš prehovoril, riekol a učil v chráme: Jakože povedajú zákonníci, že Kristus je synom Dávidovým?

36. Veď Dávid sám hovorí v Duchu svätom: Riekol Pán môjmu Pánovi: Sed na pravici mojej, kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku nohám tvojim.

37. Sám teda Dávid nazýva ho Pánom; nuž akože mu je synom? A množstvo zástupu rado ho počúvalo.

38. I povedal im vo svojej nauke: Varujte sa zákoníkov, ktorí chcú chodiť v dlhých šatách³⁾, i aby ich pozdravovali na námestí,

39. a v prvých stolicích sedieť v synagogách, a prvé miesta mať pri večerách⁴⁾;

notu, jako zlato a striebro v nich, mali pre chrám a v súkromnom živote medzi sebou.

1) Takéto dieťa pripisovalo sa nie jeho prirodzenému otcovi, ale prvému mužovi svojej matky, teda svojmu strýcovi, a tento sa menoval zákonným ocom, lebo nebol ocom dľa prírody, ale len dľa zákona.

2) Potomstva.

3) Saduceji domnievali sa, že touto námietkou podvrhajú učenie o vzkriesení.

4) Saduceji neverili vo vzkriesenie. P. Ježiš zavracia i tento ich omyl.

1) Ale nebol ešte v ňom, lebo neveril v Krista Pána.

2) Aby ho pokúšal.

3) Dlhé šaty nosili len ľudia poprednejší, a preto boli ony znakom vyššieho postavenia a hodnosti. Chudobní nosili šaty kratšie, aby im nezavadzali pri práci.

4) Boli ctíbažní.

40. ktorí pohlcujú¹⁾ domy vdovám pod zámienkou dlhej modlitby: títo budú mať súd ťažší.²⁾

41. A keď Ježiš sedel naproti pokladnici³⁾ a pozeral, ako zástup hádže peniaze do pokladnice, a mnohí boháči hádzali mnoho,

42. tu prišla jedna chudobná vdova a vhodila dva peniažky, to jest štvrták.⁴⁾

43. I svolal svojich učeníkov a riekol im: Veru, povedám vám, že táto chudobná vdova vhodila viac⁵⁾, než všetci, ktorí hádzali do pokladnice;

44. lebo všetci hádzali z toho, čo im zvyšovalo; ale táto vhodila zo svojho nedostatku všetko, čo mala, celú svoju živnosť.

HLAVA 13.

Prorocstvo o zkaže Jeruzalema a o poslednom súde.

1. A keď vychádzal z chrámu, riekol mu ktorýsi z jeho učeníkov⁶⁾: Učiteľu, pozri, jaké kamene a jaké stavby!

2. Ježiš odpovedal a riekol mu: Vidíš všetky tie veľké staviská? Nebude tu ponechaný kameň na kameni, ktorý by nebol sborený.⁷⁾

3. A keď sedel na hore Olivovej oproti chrámu, opýtali sa ho osobitne Peter a Jakub a Ján a Ondrej:

4. Povedz nám, kedy sa to stane? A jaké bude znamenie, keď toto všetko¹⁾ počne sa dokonávať?

5. A Ježiš odpovedal a začal im hovoriť: Dajte pozor, aby vás nikto nesviedol;

6. lebo mnohí prídu v mojom mene²⁾ a povedia, že to som ja, a svedú mnohých.

7. Ale keď počujete o vojnách a chýry válečné, nebojte sa, lebo to sa musí stať, ale to ešte nie je koniec.

8. Povstane totižto národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu, a miestami budú zemetrasenia i hlad. To je počiatok bolestí.

9. Dajte však pozor sami na seba, lebo vydajú vás súdom a budú vás biť v synagogách, i postavia vás pred vladárov a kráľov pre mňa, na svedectvo im.

10. Ale najprv musí sa kázať evanjelium u všetkých národov.

11. A keď vás povedú a vydávajú budú, nepremýšľajte vopred, čo budete hovoriť, ale čo vám bude dané v tú hodinu, to hovorte; lebo nie vy ste, ktorí mluvíte, lež Duch svätý.

12. I vydá brat brata na smrť a otec syna, a povstanú deti proti rodičom a usmrtia ich.

13. A budete v nenávisti u všetkých pre moje meno; ale kto vydrží do konca, ten bude spasený.

14. No keď uvidíte ohavnosť³⁾ spustošenia stáť, kde by nemala, — kto číta, nech porozumie, — vtedy tí, ktorí sú v Judsku, nech utečú do hôr;

15. a kto je na streche, nech ne-

1) Boli lakomí.

2) Hojnejši.

3) V predsieni ženskej, t. j. tam, pokiaľ ženy smely vojsť, stála veľká pokladnica s trinástimi, trúbe podobnými otvormi, do ktorej sa hádzali milodary, ktorých jedna časť išla na kňazov, ostatné na chrám.

4) Štvrták: jedni vravia, že platil 1/4, druhí, že až 1/8 z asaa, a tak dľa našich peňazí asi 2 haliere.

5) Boh nehľadí tak na to, čo dávame a robíme, ale jako čo dávame a robíme. Kolké naučenie pre učeníkov, že nesvobodno zavrhnúť ani človeka najposlednejšieho.

6) Pravdepodobne Peter.

7) Čo sa navlas splnilo za času rímskych cisárov Tita a Vespasiana. Základy boli sborené za času Juliana odpadlíka, ktorý vyzval Židov, aby si vystavili nový chrám, ale boli odohnatí ohňom, zo zeme vyblukujúcim, ako tvrdí pohan Amnians Marcellinus.

1) Toto všetko = celý svet. Apoštolovia nazdávali sa, že za spustošením Jeruzalema hneď bude súdny deň a koniec sveta; preto, že sa domnievali, že mesto a chrám budú trvať až do súdneho dňa.

2) Vydajú sa za Messiašov a budú chcieť vymaniť Židov zpod nadvlády pohanskej.

3) Jedni myslia, že je to modla, lebo vo sv. Písme modla sa nazýva ohavnosťou. Iní myslia, že je tu reč o tom ohavnom spustošení, ktoré sa prevádzalo v chráme pri vzburách, keď v chráme povstali bitky a pračky, jako počas nepravého (lži) proroka Ćarko-Kéby.

sostupuje do domu a nech nevchádza, aby si niečo vzal zo svojho domu;

16. a kto bude na poli, nech sa nevracia vziať si svoje rúcho.¹⁾

17. A beda samodruhým a dočiacim²⁾ v tých dňoch.

18. Modlite sa, aby sa to nestalo v zime.³⁾

19. Lebo v tie dni bude také súženie, jakého nebolo od počiatku stvorenia, ktoré Boh stvoril, až dosavád⁴⁾, ani nebude.

20. A keby Pán nebol ukrátil tie dni, nebol by zachránený⁵⁾ žiaden človek; ale pre vyvolených⁶⁾, ktorých vyvolil, ukrátil tie dni.

21. A vtedy keď vám kto povie: Hľa, tuto je Kristus, hľa, tamto, neverte.

22. Lebo povstanú lžikristovia a lžiproroci a budú činiť znamenia a čudá, aby sviedli, keby sa to mohlo stať, i vyvolených.

23. Vy teda dajte si pozor: hľa, predpovedal som vám všetko.

24. A v tých dňoch⁷⁾, po tom súžení, slnko sa zatmie⁸⁾, a mesiac nevydá svojho lesku⁹⁾,

25. a hviezdy nebeské budú padať¹⁰⁾, a pevnosti¹¹⁾, ktoré sú na nebesách, budú sa triasť;

26. a vtedy uvidia Syna človeka

prichádzať v oblakoch: s veľkou mocou a slávou,

27. a vtedy pošle svojich anjelov, a shromaždí svojich vyvolených od štyroch vetrov¹⁾, od kraja zeme až po kraj neba.

28. Od fiku naučte sa však podobstvo. Keď mu haluz už mladne a listie vyháňa, poznávate, že na blízku je leto;

29. tak i vy, keď uvidíte, že sa toto deje, vedzte, že je na blízku vo dverách.

30. Veru, povedám vám: Nepominie toto pokolenie²⁾, kým sa všetko toto stane.

31. Nebo a zem pominú, ale moje slová nepominú.

32. O tom dni však, alebo o hodine nevie nikto; ani anjeli v nebi, ani Syn³⁾, len Otec.

33. Dajte pozor, bedlite a modlite sa, lebo nevíete, kedy bude ten čas.

34. Tak, ako človek⁴⁾, ktorý odcestoval preč, opustil svoj dom, a dal sluhom svojim moc nad každým dielom, a vrátnemu prikázal, aby bedlil.

35. Bedlite teda, lebo nevíete, kedy Pán domu príjde: či večer, či o polnoci, či o speve kohútovom a či ráno,

36. aby, keď zrazu príjde, nenašiel vás spať.

37. A čo hovorím vám, hovorím všetkým: bedlite!

HLAVA 14.

Večera u Šimona. Jedenie baránka. Modlitba v záhrade Getsemanskej. Zrada Judášova. Zajatie P. Ježiša. Zaprenie Petrovo.

1. A po dvoch dňoch bola Veľká

1) Od štyroch strán sveta: od východu, juhu, západu a severu.

2) Ludia, ktorí vtedy žili, a mnohí dožili sa spustošenia chrámu jeruzalemského, čo sa stalo po tomto proroctve asi za 37 rokov. A toto pokolenie, t. j. Židia budú na svete až do súdneho dňa.

3) Ani Syn Boží nevie, kedy bude súdny deň, avšak nevie to len pre vás, lebo vám to nemôže povedať, ale vie to pre seba.

4) Tento človek je Kristus, ktorý odcestoval so zeme do neba.

1) 15, 16. Nech uteká bez meškania, aby nebol zatvorený do obliehaného mesta. Je tu reč nie o konci sveta, lež o spustošení Jeruzalema za cisárov Tita a Vespasiana.

2) Samodruhým a kojacim bude, t. j. už bolo beda pri spustošení Jeruzalema, lebo nemohly utekať.

3) V zime neradno utekať do hôr.

4) Joz. Flavius, Žid, očitý svedok spustošenia Jeruzalema, to isté hovorí, čo je v tomto verši.

5) Zachránený od smrti; žiaden človek v Jeruzaleme, alebo snád žiaden Žid.

6) Pre kresťanov, alebo tých Židov, ktorí sa neskoršie obrátili na vieru kresťanskú.

7) Doteraz bola reč o spustošení Jeruzalema; tu sa začína proroctvo o konci sveta.

8) Prečo? Ako? Nevieme.

9) Keď slnce ztratí svetlo, musí ho i mesiac, lebo mesiac, ktorý je sám v sebe tmavý, svoj lesk má od slnca, ktoré ho osvecuje.

10) Alebo mnohé a veľké asteroidy, hvezdone, čo sa i teraz niekedy stane; alebo sa srazí hviezda s našou zemou, čo bude i jej koncom, lebo z toho by povstala taká horúčnosť, že by v nej všetko zhorelo.

11) Sústavy hviezdové.

noc a Presnice¹⁾; i hľadali najvyšší kňazi a zákonníci, jako by ho úkladom zajali a zabili.²⁾

2. Ale si povedali: nie v deň sviatočný, aby snáď vzbúrenie nepovstalo medzi ľuďom.³⁾

3. A keď bol v Betánii v dome Šimona Prašivého a stoloval, prišla žena, ktorá mala alabastrovú nádobu plnú drahej masti z nardového klasu⁴⁾, i rozbila alabaster⁵⁾ a vyliala na jeho hlavu.

4. Tu niektorí mrzeli sa sami v sebe a hovorili: Načo sa zmárnila masť?

5. Veď táto masť mohla sa predať za viac než za tristo desiatnikov⁶⁾ a dať chudobným. A šomrali na ňu.

6. Ale Ježiš riekol: Nechajte ju, prečo ste jej na ťarchu? Dobrý skutok vykonala na mne:

7. veď chudobných máte vždycky so sebou, a keď budete chcieť, môžete im dobre činiť; ale mňa nebudete mať vždycky.

8. Táto, čo mohla, učinila; predbehla pomazať moje telo na pohrab.

9. Veru, povedám vám: kdekoľvek sa bude kázať toto evanjelium po celom svete, i čo táto urobila, vyprávať sa bude na jej pamiatku.

10. Tu odišiel Judáš Iškariotský, jeden z dvanástich, k najvyšším kňazom, aby ho zradil.

1) Presnice = nekvasený chlieb. Od 14. Nisana Židia nemeli mať v dome ničoho kvaseného za 8 dní.

2) Teraz to chcú vykonať, čo už pred tromi mesiacmi uzavreli.

3) Keď chceli zabiť Spasiteľa, nemohli, lebo sa im nedal; a zabijú ho na ten deň, na ktorý oni nechceli, lebo to on chcel.

4) Z nardovej zeliny dorábala sa dvojaká masť, vzácnejšia z klasu, podľejšia z listia. Grécky: z opravdivého nardu.

5) Aby vôňa neoslabla, nevyvetrela, nádoby boli vzduchu neprístupne uzatvorené, a tak, keď sa otváraly, často sa stávalo, že sa i musely rozbiť.

6) Desiatnik bol denný plat robotníkov a platil asi 85 halierov. 300 desiatnikov bolo teda asi 250 —260 korún, čo v tom čase boli veľké peniaze, keď apoštolovia 200 denárov, teda asi 170 korún, držali za dostatočné, aby za ne nasýtili 5000 mužov, okrem žien a detí.

11. Keď to títo počuli, zaradovali sa, a sľúbili mu, že mu dajú peniaze. I hľadal, ako by ho príhodne vydal.

12. A prvého dňa Presnic, keď sa zabíjal veľkonočný baránok, riekli mu jeho učeníci: Kam chceš¹⁾, aby sme išli, a pripravili ti, aby si jedol baránka?

13. Tu poslal dvoch zo svojich učeníkov a riekol im: Idte do mesta, a stretne sa s vami človek, nesúci žbán vody, idte za ním;

14. a kamkoľvek vojde, povedzte pánovi domu: Učiteľ odkazuje: Kde je moja jedáleň²⁾, kde by som jedol baránka so svojimi učeníkmi?

15. A on vám ukáže veľkú jedáleň³⁾ už prestretú, a tam nám prihotujte.

16. I odišli jeho učeníci, a prišli do mesta, a našli, ako im povedal, a pripravili baránka.

17. A keď nastal večer, prišiel s dvanástimi.⁴⁾

18. A keď stolovali a jedli, riekol Ježiš: Veru, povedám vám: Jeden z vás, ktorý so mnou jie, ma zradí.

19. Tu oni počali sa rmutiť a hovoriť mu po jednom: Či snáď ja?

20. Ktorý riekol im: Jeden z dvanástich, ktorý so mnou omáča ruku v mise.

21. Syn človeka síce ide, jako písané je o ňom, ale beda človeku, skrze ktorého Syn človeka bude zradený. Lepšie by mu bolo bývalo, keby sa nebol narodil človek ten.

22. A keď jedli, Ježiš vzal chlieb, dobrorečil, lámal a dával im a riekol: Vezmite, toto je moje telo.

23. A vzal kalich, vďaky vzdával, dal im, a pili z neho všetci.

1) Spasiteľ nemal v Jeruzaleme hospody; na noc chodieval alebo do Betánie, alebo na blízky vrch Olivový.

2) Ponevác v tie dni bývalo mnoho cudzincov (vidiečanov) v Jeruzaleme, preto domoví páni dávali do prenájmu jedálne, aby i vidiečania mohli sláviť hod baránka. Gr.: útulok, hospoda, kde sa kto složí.

3) Gr.: pavlač.

4) Z Betánie.

24. I riekol im: Toto je moja krv ¹⁾ Nového Zákona, ktorá bude vyliata za mnohých.

25. Veru, povedám vám, že už nebudem piť z tohto plodu viničového, až do toho dňa, keď ho budem piť nový v kráľovstve Božom. ²⁾

26. A keď odbavili chválospev, vyšli na horu Olivovú.

27. I riekol im Ježiš: Všetci sa pohoršíte nado mnou tejto noci; veď písané je: Ubijem pastiera a rozprchnu sa ovce. ³⁾

28. Ale keď vstanem z mŕtvych, predídem vás do Galilejska.

29. Tedy riekol mu Peter: I keď sa všetci pohoršia nad tebou, ja predsa nie.

30. A riekol mu Ježiš: Veru, povedám ti, že ty dnes ⁴⁾, tejto noci, prv než kohút dvakrát sa ohlási, trikrát ma zapreš.

31. Ale on ešte ďalej hovoril: I keby som mal umrieť s tebou, nezaprem ťa. A podobne hovorili všetci.

32. I prišli do dvorca, ktorému meno Getsemany, a riekol svojim učeníkom: Posedte tu, dokiaľ sa pomodlím.

33. A vzal so sebou Petra a Jakuba a Jána, i počal sa chvieť a cítiť clivosť.

34. A povedal im: Smutná je duša moja až na smrť; počkajte tu a bedlite.

35. A keď zašiel trochu ďalej,

¹⁾ Ako vysvitá z ostatných evanjelií, toto povedal prv, než pili, dokiaľ mal kalich v ruke.

²⁾ Jedni vykladajú tieto slová o sviatostnej krvi Krista Pána, že už nebude piť z kalicha víno, ale až po svojom vzkriesení z vína vo sv. omši prepodstatnenú krv. A preto že i povedal: Ja som vinič, z ktorého vyteká krv sviatostná. Iní zase rozumejú tieto slová v smysle duchovnom. Dľa sv. Písma: Víno obveseľuje srdce človeka, a tak označuje radosť, a na tomto mieste nebeskú radosť, tak že nás opojí hojnou radosťou svojho domu, svojho kráľovstva. A v tomto páde smysel je: Už nebudem piť z tohto plodu, až sa opojíme nekonečnou radosťou v kráľovstve nebeskom. Na tento smýsl poukazuje i sám Spasiteľ u sv. Luk. (22, 29—30.)

³⁾ Zach. 13, 7.

⁴⁾ Náboženský deň u Židov ešte doteraz započína sa večerom.

padol na zem a modlil sa, aby, jak je možné, pominula ho tá hodina.

36. i riekol: Abba ¹⁾, Otče ²⁾, tebe je všetko možné, odním tento kalich odo mňa; avšak nie čo ja chcem, ale čo ty (chceš).

37. A prišiel a našiel ich spať. I riekol Petrovi: Šimone, spíš? Nemohol si bedliť za jednu hodinu?

38. Bedlite a modlite sa, aby ste nepadli do pokušenia! Duch síce je ochotný, ale telo nevládne.

39. A zase odišiel a modlil sa a hovoril tú samú reč.

40. A keď sa navrátil poznovu, našiel ich spať, lebo oči im boli obťažené; a nevedeli, čo mu majú odpovedať.

41. I prišiel po tretie a povedal im: Spite už a odpočívajte. ³⁾ Dost' je. Prišla hodina, hľa, Syn človeka bude vydaný do rúk hriešnikom.

42. Vstaňte, poďme! Hľa, blízko je ten, ktorý ma zradí.

43. A kým on ešte mluvil, prišiel Judáš Iškariotský, jeden z dvoch nástich, a s ním veľký zástup ⁴⁾ s mečmi a kyjmi od najvyšších kňazov a zákonníkov a starších.

44. A jeho zradca bol im dal znamenie ⁵⁾ a riekol: Ktoréhokoľvek pobozkám, to je on; chyťte ho a vedte opatrne. ⁶⁾

45. A keď prišiel, hneď pristúpil k nemu a riekol: Zdrav buď, Učiteľu: a pobozkal ho.

46. Oni však vložili ruky na neho a zajali ho.

47. A jeden ktorýsi ⁷⁾ z okolosto-

¹⁾ Abba je toľko, jako Otče.

²⁾ Toto slovo pridal sv. Marek a je len prekladom predošlého; Marek písal Rimanom, a preto im preložil židovské slovo.

³⁾ Spasiteľ im poprial krátkeho odpočinku. Ale po chvíľke už im i riekol: Dost' je. Iní myslia, že je to povedané posmešne.

⁴⁾ Asi 500—600 vojakov, okrem paholkov, ktorí slúžili u hlavných kňazov a prednejších Židov.

⁵⁾ Lebo táto sberba ani len nepoznala Spasiteľa.

⁶⁾ Jeho už viackrát mali v rukách farizeji a vždy sa vysvobodil, teda dajte pozor, ak vám ujde, ja som von z toho.

⁷⁾ Peter.

jacích vytiahol meč, zaťal do sluhu najvyššieho kňaza a uťal mu ucho.

48. Tu prehovoril Ježiš a riekol im: Ako na lotra vyšli ste s mečmi a kyjmi chytiť ma.

49. Každodenne bol som u vás v chráme, a učieval som, a nezajali ste ma. Ale aby sa naplnili písma.

50. Vtedy jeho učeníci opustili ho, a všetci zutekali.

51. Len akýsi mládenec¹⁾ nasledoval ho, zahalený do plachty na holom tele, i popadli ho;

52. ale on zahodil plachtu a utiekol im nahý.

53. I priviedli Ježiša k najvyššiemu kňazovi²⁾, a sišli sa všetci kňazi a zákonníci i starší.

54. A Peter išiel za ním zďaleka až dnu do dvora najvyššieho kňaza a sedel so sluhmi pri ohni a zohrieval sa.³⁾

55. Ale najvyšší kňazi a celá rada⁴⁾ hľadali⁵⁾ svedectvo proti Ježišovi, aby ho mohli vydať na smrť, a nenachádzali.

56. Mnohí totiž vydávali krivé svedectvo proti nemu, avšak svedectvá nesrovnávaly sa.

57. A povstali niektorí a vydávali proti nemu krivé svedectvo a riekli:

58. My sme ho počuli povedať: Ja sborím tento chrám rukou spravený¹⁾, a vo troch dňoch vystavím iný, nie rukou spravený.

59. Ale ich svedectvo sa tiež nesrovnávalo.

60. Tu najvyšší kňaz vstal si do prostriedku²⁾, opýtal sa Ježiša a riekol: Nič neodpovedáš na to, čo tito na teba dosvedčujú?

61. On však mlčal a nič neodpovedal. Opäť pýtal sa ho najvyšší kňaz a riekol mu: Ty si Kristus, Syn Boha požehnaného?

62. A Ježiš mu riekol: Ja som; a uvidíte Syna človeka na pravici³⁾ moci Božej, a prichádzať v oblakoch nebeských.

63. Tu najvyšší kňaz roztrhol svoje rúcho⁴⁾ a riekol: Čo si ešte žiadame svedkov?

64. Počuli ste rúhanie.⁵⁾ Čo sa vám zdá? Ktorí všetci odsúdili ho, že je hoden smrti.

65. Tu niektorí počali na neho plávať a zahaľovať mu tvár a biť ho pástami a hovoriť mu: Prorokuj. A služobníci dávali mu pohlavky.

66. A keď Peter bol dolu⁶⁾ na dvore, prišla jedna z dievok najvyššieho kňaza,

67. a keď videla Petra zohrievať sa, pozrela na neho a riekla: I ty si bol s Ježišom Nazaretským.

68. On však zaprel a riekol: Ani neviem, ani nerozumiem, čo hovoríš. Vtedy vyšiel von do preddvora, a kohút zaspieval.

69. Ale dievka, keď ho videla,

1) Sberba chytila P. Ježiša v záhrade blízko dvorca (majera) Getsemany rečeného, čo sa stalo s veľkým krikom, tak že za nočného ticha na tento krik zobudili sa ľudia v majeri. Medzi inými aj akýsi mládenec, ktorý spal v plátenej košeli, čo na Východe menuje sa „nahým“, t. j. nebol odetý plášťom. Tento zahodil na seba plachtu a vybehol von podívať sa, čo sa robí. A na kúsku išiel za zástupom, aby videl, čo to bude. A vtedy ktorýsi lapaj dupol naňho a hádam chytil ho i za plachtu, a on nafukaný nechal mu plachtu v ruke a v nočnej tme utiekol zpiatky do dvorca. Kto bol tento mládenec, to sa nevie. Mnohí myslia, že to bol sám sv. Marek evanjelista, ale vtedy ešte tento mládenec nepatril medzi učeníkov Ježišových.

2) Ku Kajfašovi.

3) Na Východe v Palestíne z jari bývajú sice horúce dni, ale chladné noci.

4) Aby aspoň naoko zachovali formality právneho pokračovania.

5) Nie pravdu, ale krivé svedectvo.

1) Dľa židovského pochopenia každé, i slovné potupenie a znevaženie chrámu, medzi čo patrilo i vyhrážanie sa mu spustošením, malo sa trestať smrťou. Tak Židia chceli na smrť odsúdiť Jeremiáša, preto, že predpovedal spustošenie chrámu. Nuž na tomto základe chceli odsúdiť P. Ježiša. Vieme, že P. Ježiš toto povedal o svojom tele.

2) Z toho vidieť, že bol v rozpakoch.

3) Brať podiel v sláve.

4) Židia na znak smútku natŕhali si šaty, t. j. ľahko sošitý rozparok. Kajfaš pretvára sa, ako by cítil bolesť nad soznaním Kristovým, avšak bol rád, ako to nasledujúce slová dosvedčujú.

5) Kto sa robil Bohom, mal byť usmrtený, ale Kristus sa nerobil Bohom, lebo bol Boh.

6) Izba, v ktorej vyslúchali Ježiša, bola na poschodi.

zase začala hovoriť okolostojacím: Tento je z nich.

70. On však zase zapieral. A po malej chvíli zase tí, ktorí tam stáli, hovorili Petrovi: Opravdu si z nich; veď si i Galilejčan.

71. Ale on začal sa zaklínať a prisahať, že vraj neznám toho človeka, o ktorom hovoríte.

72. A hneď kohút opäť zaspieval. I rozpomenul sa Peter na slovo, ktoré mu povedal Ježiš: Prv než kohút dvakrát zaspieva, trikrát ma zap. eš.¹⁾ A začal plakať.²⁾

HLAVA 15.

Kristus Pán vydaný Pilátovi, potupený, ukrižovaný a pohrobený.

1. A hneď ráno najvyšší kňazi zaviedli radu³⁾ so staršími a so zákoníkmi i s celým shromaždením, sviazali Ježiša, odvedli a vydali Pilátovi.

2. A pýtal sa ho Pilát: Ty si kráľ⁴⁾ židovský? A on odpovedal a riekol mu: Ty povedáš.⁵⁾

3. A žalovali na neho najvyšší kňazi mnoho (vecí).

4. Tu Pilát zase sa ho pýtal a riekol: Nič neodpovedáš? Pozri, jak veľké veci žalujú na teba.

5. Ale Ježiš viac nič neodpovedal, tak že sa Pilát divil.

6. Avšak na slávny deň prepúšťaval im jedného z väzňov, za ktoréhokoľvek prosili.

7. A bol jeden uväznený s buričmi, ktorý sa nazýval Barabáš, ktorý pri vzbure spáchal vraždu.

1) Také sú naše predsavzatia, keď sa len na seba spoliehame.

2) Dľa gréckeho textu: na myseľ padly mu slová a proroctvá Kristove, ktoré keď rozvážil, srdcomne začal plakať.

3) Synedrion, najvyšší cirkevný súd židovský, kde znovu odsúdili P. Ježiša a radili sa, ako budú žalovať na neho u Piláta, aby ho i tento odsúdil na smrť.

4) Teda u Piláta obžalovali ho z velezrady (lex de maiestate), čo sa malo trestať smrťou.

5) P. Ježiš prisvedčil, že je kráľ židovský, ale hneď i vysvetlil, v čom záleží jeho kráľovstvo, jako to iní evanjelisti udávajú.

8. A keď prišiel zástup, začal prosiť, aby im učinil, ako vždycky.

9. A Pilát odpovedal im a riekol: Chcete, aby som vám prepustil kráľa židovského?¹⁾

10. Vedel totižto, že najvyšší kňazi vydali ho zo závesti.

11. Ale hlavní kňazi našťvali zástup, aby im radšej prepustil Barabáša.²⁾

12. Tu Pilát opäť odpovedal a riekol im: Čo chcete teda, aby som učinil kráľovi židovskému?

13. A oni zase kričali³⁾: Ukrižuj ho!

14. Pilát však riekol im: A čo zlého urobil?⁴⁾ Ale oni ešte väčšmi kričali: Ukrižuj ho!

15. Tedy Pilát, póneváč chcel za dosť učiniť ľudu⁵⁾, prepustil im Barabáša a vydal⁶⁾ Ježiša ubičovaného, aby bol ukrižovaný.

16. Vojaci teda odvedli ho do siene radného domu a svolali celú čatu.⁷⁾

17. A obliekli ho do šarlátu, a vložili mu trňovú korunu, ktorú uplietli,

18. a počali ho pozdravovať: Zdrav buď, kráľu židovský!⁸⁾

19. A bili⁹⁾ ho trstenicou po hlave a pľuli na neho, padali na kolena a klaňali sa mu.

20. A keď sa mu dosť naposmievali, vyzliekli ho zo šarlátu a obliekli ho do jeho rúcha¹⁰⁾, a vyviedli ho, aby ho ukrižovali.

1) Ktorý je z toho obžalovaný, že sa robí kráľom.

2) To Pilát neočakával.

3) Čo nemohli docieľiť žalobami, chcú docieľiť krikom; robia nátlak.

4) Pilát usiloval sa na žive udržať P. Ježiša, lebo videl, že je nevinný.

5) K vóli ľudom zaprel pravdu i spravodlivosť a s ňou i Boha. Kolká slabosť a chabosť! A kolkí hrešia takto!

6) Židia vydali Ježiša pohanom, ale títo im ho dajú zpátky, aby ho Židia ukrižovali.

7) Čata (cohors) bola 1/10 pluku (legio), pozostávala teda asi z 500—600 chlapov.

8) Posmešne ho vltali.

9) Na ňom si vyľievali hnev, čo mali proti Židom.

10) Aby ho ľudia ľahšie poznali.

21. A prinútili istého mimoidúceho Šimona Cyrenejského, ktorý prichádzal zo dvorca¹⁾ otca Alexandrovho a Rufovho²⁾, aby mu niesol kríž.

22. I doviedli ho na miesto Golgotu, čo sa vykladá miesto lebiek.³⁾

23. A dávali mu piť myrrhové víno⁴⁾, ale neprijal.

24. A keď ho ukrižovali, rozdelili si jeho rúcha⁵⁾ a hádzali o ne los, ktorý si má čo vziať.

25. A bola tretia hodina, keď ho ukrižovali.⁶⁾

26. A bol napísaný i nápis jeho viny: Kráľ židovský.⁷⁾

27. A spolu s ním ukrižovali dvoch lotrov, jedného po pravom a druhého po ľavom jeho boku.

28. I naplnilo sa Písmo, ktoré hovorí: A bol k zločincom pripočítaný.

29. A mimochodiaci⁸⁾ rúhali sa mu, krútili si hlavami a hovorili: Aha, ktorý boríš chrám (Boží) a vo troch dňoch ho zase vystavuješ,

30. spomôž sebe samému a sostúp s kríža.

31. Podobne i najvyšší kňazi posmievali sa mu a so zákonníkmi hovorili medzi sebou: Iným pomáhal, sám sebe nemôže pomôcť;

32. Kristus, kráľ izraelský, nech teraz sostúpi s kríža, aby sme to videli a uverili.⁹⁾ I tí, ktorí boli s ním ukrižovaní, tupili ho.¹⁰⁾

33. A keď bola šiesta¹⁾ hodina, nastala tma po celej zemi, až do hodiny deviatej²⁾,

34. a o deviatej hodine zvolal Ježiš veľkým hlasom a riekol: Eloi, Eloi, lamma sabachtani? Čo sa vykladá: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?

35. A keď to niektorí z okolostojacich počuli, riekli: Hľa, volá Eliáša.³⁾

36. A ktorýsi odbehol, naplnil hubu octom, vložil ju na trstinu, podával mu piť a hovoril: Počkajte⁴⁾, uvidíme, či príjde Eliáš složiť ho dolu.

37. Ale Ježiš zvolal veľkým hlasom⁵⁾ a vypustil dušu.

38. Tu opona chrámová roztrhla sa⁶⁾ na dvojce od vrchu až dolu.

39. Keď to videl stotník, ktorý stál naproti, že tak volal a skončil, riekol: Opravdu, tento človek bol Syn Boží.⁷⁾

40. A byly tam i ženy, ktoré sa zďaleka prizeraly, medzi ktorými bola Maria Magdalena a Maria, matka Jakuba Malého i Jozefova a Salome,

41. ktoré ho nasledovali, keď bol v Galilejsku, a posluhovaly mu; a iné mnohé, ktoré spolu s ním prišli do Jeruzalema.

42. A keď sa už zvečeralo, pokiaľ bol deň prípravný, ktorý je pred sobotou,

43. prišiel Jozef z Arimatie, zna-

1) Z práce, s poľa.

2) Týchto dvoch kresťania dobre znali ešte i v Ríme; snáď tam boli kňazmi so sv. Petrom.

3) Lebka, latinsky kalvária, je hlavová kosť, teda umrlčia hlava. To miesto menovalo sa lebkovým, lebo tam odpravovali zločincov, a preto tam bolo množstvo lebiek.

4) Trpké, i so žľou smiešané víno, snáď aby mu otupely čuy, aby tak necítil bolesti, ale ho neprijal.

5) Kati dostávali rúcha odpravených.

6) Štyrmi klincami. Medzi 9. a 12. hod.

7) Zvláštne riadenie Božie, že na kríži mal napísanú svoju messiášsku hodnosť. Ezechiel predpovedal, že Židia už nebudú mať kráľa, iba Mesiaša, a hľa, tohto si ukrižovali.

8) Na Veľkú noc bývalo v Jeruzaleme až do 2,700.000 cudzincov.

9) Kristus učinil väčší zázrak, keď vstal z mŕtvych, než keby bol sostúpil s kríža. A keď neverili vzkriesenému, neboli by verili ani s kríža sostúpiťiemu. Veď videli zázraky, ktoré sa dialy pri jeho smrti a — neuverili.

10) Vlastne len jeden. Alebo snáď z počiatku oba.

1) Rimskí vojaci mali noc rozdelenú na štyri stráže, a táto trvala od 6. večer do 6. ráno. Ráno o 6. sa začínalo počítanie denných hodín, a preto 6. ráno nazvali prvou. A tak o 1. bolo ráno o 6., o 6. na poludnie o 12. dľa nášho počítania. A tak dľa nášho rátania vždy o 6 hodín viac. I vo dne vojenské stráže trvaly tri hodiny, a tak menily sa o 3., 6. a 9., a preto tieto hodiny označovali celý čas, ktorý uplynul medzi nimi.

2) Od 12—3.

3) Pohani, ba i prezpoľní Židia už nerozumeli aramajsky.

4) Dal mu ocot, aby mu predĺžil život, a tak aby videl, či príjde Eliáš.

5) Na znamenie, že dobrovoľne umiera.

6) Starý Zákon prestal a nastal Nový a otvoril sa nám vchod do svätyne — do neba.

7) Boh odňal Židom svoje kráľovstvo a dal ho pohanom.

menitý radný pán¹⁾, ktorý i sám očakával kráľovstvo Božie, a smelo vošiel k Pilátovi, a pýtal si telo Ježišovo.

44. Ale Pilát čudoval sa, že už umrel.²⁾ I povolal stotníka a spýtal sa ho, či už umrel.

45. A keď sa to dozvedel od stotníka³⁾, daroval telo Jozefovi.

46. A Jozef kúpil plachtu, složil ho (s križa) a zavinul do plachty, a položil ho do hrobu, ktorý bol vytesaný do skaly, a privalil kameň ku dverám hrobovým.

47. A Maria Magdalena a Maria Jozefova dívaly sa, kde ho položili.

HLAVA 16.

Vzkriesenie P. Ježiša, jeho zjavenie sa a nanebevstúpenie.

1. A keď prešla sobota, Maria Magdalena a Maria Jakubova a Salome nakúpily voňaviek⁴⁾, aby išli pomazať Ježiša.

2. A veľmi včasne⁵⁾ prvého dňa v týždni prišli ku hrobu, keď slnko už vyšlo.

3. I hovorily jedna druhej: Ktože nám odvalí kameň odo dverí hrobových?⁶⁾

4. A keď pozrely, videly kameň odvalený⁷⁾; bol totižto veľmi veľký.

5. A keď vošly do hrobu⁸⁾, videly mládenca sedieť na pravo, odetého bielym rúchom, i ustrnuly.

6. Ktorý riekol im: Neľakajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, ukrižovaného; vstal, niet ho tu; hľa, miesto, kde ho boli položili.

7. Ale idte, povedzte jeho učeníkom a Petrovi, že vás predíde do Galilejska; tam ho uvidíte, jako vám povedal.

8. A ony vyšly a utiekly od hrobu, lebo prišiel na ne strach a hrôza. A nepovedaly¹⁾ nikomu nič, lebo sa bály.

9. A keď vstal z mŕtvych ráno prvého dňa v týždni, zjavil sa najprv²⁾ Marii Magdalene, z ktorej bol vyhnal sedem diabolstvá.

10. Ona išla a zvestovala to tým, ktorí s ním bývali, trúchliacim a plačúcim.

11. A tí, keď počuli, že žije a že ona ho videla³⁾, neverili.

12. Potom ukázal sa v inej podobe dvom z nich, cestujúcim a idúcim na dedinu.⁴⁾

13. I tito išli a zvestovali to ostatným. Ani týmto neverili.

14. Naposledy, keď jedenásti⁵⁾ stolovali, zjavil sa⁶⁾ a vytýkal im ich neveru a tvrdosť srdca, že tým, ktorí ho videli po vzkriesení, neverili.

15. A riekol im: Idte po celom svete, kážte evanjelium všetkému stvoreniu;

16. kto uverí⁷⁾ a dá sa pokrstiť, bude spasený; ale kto neuverí, bude zatratený.

17. A tých, ktorí uveria, tieto znamenia budú nasledovať: V mojom mene budú vyháňať diabolstvá⁸⁾, novými jazykmi mluviť,

18. hadov dvíhať⁹⁾, a keď niečo smrtonosného vypijú, neuškodí im;

1) Až neskoršie.

2) Istotne najsamprv svojej matke, a len potom iným.

3) Keď v podobe záhradníka sa jej ukázal. Viď sv. Jan 20, 16 a nasl.

4) Do Emausu, o čom obšírnejšie sv. Lukáš 24, 13, nasl.

5) Apoštolovia.

6) Marek spomína len jedno zjavenie P. Ježiša jedenástim apoštolom, preto, že píše len nakrátko.

7) Kto verí tak, že život neprotirečí jeho viere.

8) Marek v celom sv. evanjeliu zvlášte vyzdvihuje moc Spasiteľovu nad zlými duchmi.

9) Sv. Pavla uštipla vretenica do ruky navidom oči pohanov, ktorí ho preto držali za zločínca, ale keď sa mu nič nestalo, mali ho za boha. (Skut. 28, 6.)

1) Člen najvyššej rady židovskej.

2) Ukrižovaní žili i dva dni na križi.

3) Pilát zaviedol úradné vyšetrovanie o tom, či P. Ježiš umrel. A tak jeho smrť je úradne zistená.

4) Ešte v piatok večer. (Luk. 23, 56.)

5) V južných krajoch úsvit je krátky.

6) Ony ešte nič nevedely o stráži a o tom, že je hrob zapečatený.

7) Hrob nebol vykopaný koľmo do zeme, jako u nás, lež s boku do skaly, jako sklep (pivnica) a mal dve komory.

8) Ako do pivnice.

na chorých budú ruky vkladat', a tí budú sa dobre mať.¹⁾

19. A Pán²⁾ (Ježiš) síce, keď im dorozprával, vzatý bol do neba a sedí na pravici Božej,

20. a oni odišli¹⁾ a kázali všade. a Pán spoluúčinkoval a potvrdzoval ich kázanie znameniami, ktoré zatým nasledovali.²⁾

1) Nie hneď.

2) Čo im Spasiteľ prisľúbil vo verši 17—18, to i splnil, aby dosvedčil, že on v cirkvi vždy pôsobí a ju nikdy neopustí.

SVÄTÉ EVANGELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODLA

LUKÁŠA.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODLA
LUKÁŠA.

PREDMLUVA.

Lukáš, vlastne Lukánus, ako v niektorých starých rukopisoch čítame, bol pohanským lekárom (Kol. 4, 14), rodom z Antiochie, ako udávajú Jarolim a Euséb. Svätý Pavel mal ho obrátiť v Antiochii na vieru kresťanskú a potom so sebou vziať na svoje cesty za sprievodcu. To je však isté, že keď Pavel z Troady odcestoval, Lukáš bol už s ním, lebo sám Lukáš počíta sa vo svojich Skutkoch apoštolských (16, 8) medzi sprievodníkov Pavlových. Za starodávna všeobecne bola rozšírená mienka, že Lukáš, osvietený Duchom svätým, v sprievode Pavlovom a dľa jeho návodu písal svoje evanjelium. Ale ohľadom na čas a miesto napísania nepanuje taký súhlas u starých cirkevných spisovateľov. Môže sa pokladať za isté, že toto evanjelium bolo napísané v rokoch od 60. po 70., lebo v tom shodujú sa svedectvá. Čo sa týka obsahu, u Lukáša nachádzame viacej takých vecí, ktoré dvaja predošli evanjelisti nespomínajú. Od neho máme skoro všetky zprávy o panenskej Rodičke Pánovej, podobenstvá o milosrdnom Samaritánovi, o boháčovi a Lazarovi, o márnotratom synovi, o farizejovej a publikánovej modlitbe a ešte niektoré veci. Za miesto, kde napísal evanjelium, majú niektorí Achajsko v Grécku, iní pravdepodobnejšie Rím. O ďalšom živote sv. evanjelistu nevie sa takmer nič istého.

Nikefor, ktorý znal staré podanie, hovorí, že sv. Lukáš bol i maliarom. Starobylé zprávy udávajú o ňom, že dožil vysoký vek a že svoj život skončil mučeníckou smrťou za Krista.

Evanjelium Lukášovo bolo písané v reči gréckej. Znakom sv. Lukáša je (dľa Ezech. 1, 10) býk (vôl), ako živočích pri obetách zhusta upotrebovaný. Stalo sa to preto, lebo evanjelium počína kňazom-obetníkom, Zachariášom.

HLAVA 1.

Slovo úvodné. Zvestovanie narodenia Jána Krstiteľa a Pána Ježiša. Návšteva bl. Panny u Alžbety. Narodenie Krstiteľa.

1. Ponevác mnohí¹⁾ podujali sa zostaviť rozpravu o veciach, ktoré sa uprostred nás splnily,

2. jako nám ich podali tí, ktorí boli od začiatku očitými svedkami²⁾ a služobníkmi slova:

1) Už pred sv. Lukášom napísali svoje evanjelia sv. Matúš a Marek. Sv. Ján písal až neskoršie. Avšak mimo týchto i iní ľudia písali evanjelia, lenže títo neboli nadchnutí Duchom sv., následkom čoho i popísali mnohé nesprávnosti, a tak od cirkvi nie sú uznané za slovo Božie.

2) T. j. kazatelia, jako sv. Pavel a ostatní apoštolovia.

3. uznal som za dobré i ja, ktorý som od počiatku všetko dôkladne vyzvedel, napísať ti o tom po poriadku, slovutný Teofil¹⁾,

4. aby si poznal pravdu tých vecí, o ktorých si bol poučený.

5. Žil za dňov Herodesa, kráľa judského, istý kňaz, menom Zachariáš, z triedy²⁾ Abiášovej, a mal man-

1) Teofil bol snád nejaký v hodnosti postavený kresťan, lebo takým sa dával názov: slovutný. No pravdepodobnejšie je, že pod týmto názvom má sa rozumieť vôbec kresťan, keďže Teofil je toľko, ako Bohumil.

2) Vlastne: z lehoty Abiášovej. (I. Par. 24, 10.) Tried kňazských bolo 24, ktoré striedavo po týždni slúževaly Bohu v chráme.

želku z dcér¹⁾ Áronových, a jej meno bolo Alžbeta.

6. Oba boli spravедliví pred Bohom²⁾ a pokračovali vo všetkých prikázaniach a nariadeniach Pánových bezúhonne.

7. A nemali syna, preto, že Alžbeta bola neplodná, a oba boli už pokročili vo svojich dňoch.

8. I stalo sa, keď v poriadku svojej triedy konal úrad kňazský pred Bohom,

9. že podľa obyčaje úradu kňazského vylosoval si, aby šiel do chrámu Pánovho³⁾ zapáliť v obeť kadidlo⁴⁾;

10. a všetko množstvo ľudu bolo vonku⁵⁾ a modlilo sa v hodinu kadenia.⁶⁾

11. Tu zjavil sa mu anjel Pánov a stal si zprava oltára kadidlového.

12. A Zachariáš zľakol sa videnia, a hrôza ho prešla.

13. I riekol mu anjel: Neboj sa, Zachariášu; lebo vyslyšaná je tvoja modlitba, a Alžbeta, tvoja manželka, porodí ti syna, a nazveš mu meno Ján.

14. I budeš mať radosť a plesanie, a mnohí sa budú radovať z jeho narodenia;

15. bude totižto veľkým v očiach Pánových, a vína a liehoviny⁷⁾ piť nebude, a ešte v živote svojej matky naplnený bude Duchom svätým⁸⁾,

16. a mnohých synov Izraelových obráti k ich Pánu Bohu.

1) Alžbeta, po otcovi z kňazského pokolenia Leviho, po matke z rodu Dávidovho, sta pokrevná P. Marie.

2) Nielen naoko pred ľuďmi, lež zo srdca, ktoré skúma Boh.

3) T. j. do svätyně, kde len kňaz smel vkročiť.

4) Kadidlo sa páliło dvakrát za deň, ráno a večer. Jednotlivé výkony rozdeľovali si kňazi losom.

5) T. j. v prvom dvore chrámovom, v ktorom stál ľud pod službami Božími.

6) III. kn. Mojž. 16, 17. Tam sa opisuje obsérne oltár kadidlový.

7) IV. kn. Mojž. 6, 1—4. Liehoviny = opojné nápoje.

8) T. j. očistený bude od dedičného hriechu a stane sa prijatým dieťaťom Božím.

17. A on pôjde pred ním¹⁾ v duchu a sile Eliášovej²⁾, aby priviedol srdcia otcov k synom³⁾ a neveriacich k rozumnosti spravедlivých, aby pripravil Pánu ľud dokonalý.

18. Tu riekol Zachariáš anjelovi: Po čom to mám poznať? Lebo ja som starec a moja manželka pokročila vo svojich dňoch.

19. A odpovedal anjel a riekol mu: Ja som Gabriel, ktorý stojím pred Bohom⁴⁾, a poslaný som mluiť s tebou a toto ti zvestovať.

20. A hľa, budeš nemým a ne-budeš môcť mluiť až po ten deň, keď sa to stane, preto, že si ne-uveril mojim slovám, ktoré sa vyplnia mojím časom.

21. A ľud očakával Zachariáša, a divili sa, že sa tak dlho baví v chráme.

22. A keď vyšiel, nemohol k nim premiuiť⁵⁾; i poznali, že videl videnie v chráme. A on pokynul im, a zostával nemým.⁶⁾

23. I stalo sa, keď sa pominuly dni jeho úradovania, odišiel do svojho domu.

24. A po tých dňoch počala Alžbeta, jeho manželka, a skrývala sa⁷⁾ za päť mesiacov, a hovorila:

25. Tak mi učinil Pán v dňoch, v ktorých shliadol, aby odňal⁸⁾ moju potupu pred ľuďmi.

26. A šiesteho mesiaca poslaný bol anjel Gabriel od Boha do mesta galilejského, ktorému meno Nazaret,

1) Pred Kristom Pánom, ktorý je pravý Boh.

2) T. j. v jeho skutkoch tá istá láska a horlivosť sa bude javiť, ako v skutkoch proroka Eliáša.

3) T. j. aby smýšľanie praotcov preniesol na ich potomkov.

4) Jeden z najvyšších anjelov. Gabriel znamená toľko, čo: sila Božia.

5) Po zapálení obety kadidlovej kňaz odriekával pozhnanie nad shromaždeným ľuďom; to Zachariáš nemohol teraz učiť.

6) Vlastne hluchonemým, lebo len znakmi mohli sa s ním dorozumieť. Grécka osnova má tento smysl.

7) Tajila to alebo z cudnosti, že v starobe počala, alebo aby v skrytosti a utiahnutosti nerušené vďaky mohla vzdávať Bohu za obdržanú milosť.

8) Neplodnosť bola u Židov hanbou, lebo čím viac bolo Židov, tým viac bolo i ctiteľov pravého Boha. (I. kn. Mojž. 30, 23.)

27. k panne, zasnúbenej mužovi, ktorému meno bolo Jozef, z domu Dávidovho, a meno panny Maria.

28. A keď vstúpil k nej anjel, riekol: Zdravás', milosti plná ¹⁾; Pán s tebou ²⁾; požehnaná ty medzi ženami.³⁾

29. Ktorá, keď to počula ⁴⁾, zaražila sa ⁵⁾ nad jeho rečou, a premýšľala, čo je to za také pozdravenie.⁶⁾

30. A riekol jej anjel: Neboj sa, Maria, lebo si našla milosť u Boha;

31. hľa, počneš v živote a porodíš syna a nazveš mu meno Ježiš.⁷⁾

32. Ten bude veľký, a Synom Najvyššieho volať sa ⁸⁾ bude; a Pán Boh dá mu prestol Dávida, jeho otca, a bude kraľovať v dome Jakubovom⁹⁾ na veky;

33. a jeho kráľovstvu nebude konca.¹⁰⁾

34. I riekla Maria anjelovi: Jako sa to stane, keď ja muža nepoznávam?¹¹⁾

35. Tu odpovedal anjel a riekol jej: Duch svätý sostúpi na teba a sila Najvyššieho zatieni ťa.¹²⁾ A preto

i to sväté ¹⁾, čo sa z teba narodí, volať sa bude Synom Božím.²⁾

36. A hľa, Alžbeta, tvoja pokrevná, i ona počala syna v svojej starobe, a toto je už šiesty mesiac tej, ktorá sa volá neplodnou;

37. lebo nie je nemožná u Boha žiadna vec.³⁾

38. I riekla Maria: Ajhľa, dievka Pánova; nech sa mi stane podľa tvojho slova.⁴⁾ A odišiel od nej anjel.

39. A v tých dňoch vstala Maria a odišla s ponáhlanim na hory, do mesta Júdovho.⁵⁾

40. I vošla do domu Zachariášovho a pozdravila Alžbetu.

41. I stalo sa, jako počula Alžbeta pozdravenie Mariino, zaplesalo nemluvniatko v jej živote⁶⁾, a Alžbeta bola naplnená Duchom svätým.

42. I zvolala veľkým hlasom a riekla: Požehnaná ty medzi ženami, a požehnaný plod tvojho⁷⁾ života.

43. A jako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána⁸⁾ prichádza ku mne?

44. Veď, hľa, jaknáhle zavznel hlas tvojho pozdravenia v mojich

1) P. Maria od prvého okamženia svojho nepoškvrneného počatia dostala posväcujúcu milosť v prehojnej miere, nado všetkých svätých.

2) Kde je posväcujúca milosť, tam je i Boh sám.

3) T. j. ty si tá najšťastlivejšia medzi všetkými ženami.

4) Grécky: videla.

5) Príčina toho ulaknutia sa bolo podozrenie, či to nie klam; a príčina podozrenia bola jej pokora, ktorá sa vzpierala prijať toľkú chválu.

6) Či je to od Boha, alebo snáď nejaký podvod diabolský.

7) Ježiš znamená toľko, čo Spasiteľ.

8) V Písme sv.: volať sa znamená často toľko, čo: byť. Tak i tu.

9) Dom Jakubov, čili Izraelov, stojí tu miesto celého pokolenia ľudského. Zo zemského kráľovstva Dávidovho malo sa vyvinúť duchovné kráľovstvo Spasiteľovo, tak, ako človek žije najprv ako nemlúvňa, životom púho telesným, a len neskoršie sa prebudí k životu rozumnému.

10) Preto, že na konci sveta prenesené bude do neba.

11) Bl. Panna zaslúbila P. Bohu večitú čistotu, i nevedela, jako by sa pritom mohla stať matkou.

12) Anjel ju poučuje, že to počatie Syna Božieho stane sa zázračným, nadprirodzeným spôsobom, účinkovaním Ducha sv.

1) Toto miesto dá sa preložiť i nasledovne: A preto i to, čo sa z teba narodí, volať sa bude Synom Božím. A v tomto páde je tu vyslovené dogma, že sa Spasiteľ narodí bez úrazu panenstva prebl. Panny Marie.

2) P. Ježiš i tak je Synom Božím, že, súc Slovom večným, od Otca pochádza, i tak, že jako človek má pôvod od Ducha sv., avšak nie v jednom smysle, lebo Otca v pravom smysle má len jedného.

3) Ako mohol všemohúci Boh plodnou učiniť ženu starú, tak môže i pannu neporušenú. Týmto presvedčuje anjel P. Mariu a rozptyľuje jej obavy ohľadom sľubu učineneho Bohu o večnom panenstve.

4) Maria privoľuje na dielo nášho vykúpenia. Obdivuj jej pokoru, jej poslušnosť, jej cudné chovanie sa a jej obetivú lásku, čo pri tej príležitosti dokázala.

5) Dľa všeobecnej mienky do mesta Hebronu. Maria učinila to z priateľskej lásky, ktorá sa raduje s radujúcimi a rada posluguje, kde toho treba.

6) To bol zaiste ten okamih, v ktorom Ján Krstiteľ naplnený bol Duchom sv.

7) I Alžbetu osvietil Duch sv., tak že spoznala v Marii matku Božiu.

8) Matka Pána môjho je to isté, čo matka Božia. Právom teda katolícka cirkev nazýva tak bl. Pannu.

ušiach, od radosti zaplesalo ¹⁾ nemluvniatko v mojom živote.

45. A blahoslavená si, že si uverila ²⁾, lebo splní sa to, čo ti bolo povedané od Pána.

46. Tu riekla Maria ³⁾: Zvelebuje duša moja Pána,

47. a zaplesal duch môj v Bohu Spasiteľovi mojom.

48. Preto, že shliadol na poníženosť svojej dievky; lebo, hľa, odteraz blahoslavenou ma nazývať budú všetky pokolenia. ⁴⁾

49. Lebo veľiké veci učinil mi ten, ktorý je mocný a ktorého meno je sväté. ⁵⁾

50. A on sa smilúva s pokolenia na pokolenie ⁶⁾ nad tými, ktorí sa ho boja.

51. Dokázal silu svojím ramenom: rozptýlil ⁷⁾ pyšných v smýšľaní ich srdca.

52. Sosadil mocných s prestola ⁸⁾, a povýšil ponížených.

53. Hladných nakrmil dobrými vecmi, a bohatých prepustil na prázdno.

54. Zaujal sa za Izraela, svojho služobníka ⁹⁾, rozpomenul sa na svoje milosrdenstvo.

55. Tak, ako mluvil našim ocom: Abrahámovi a jeho semenu na veky. ¹⁰⁾

1) Z plesania svojho nemluvniatka spoznala Alžbeta, že je Maria matka Pánova.

2) Maria je druhou a lepšou Evou; tá prvá neverila (že umre, keď prestúpi príkaz Boží) a priniesla svetu kliatbu; táto druhá uverila a priniesla milosť a požehnanie.

3) Maria tu Duchom sv. plná a ním nadchnutá hovorí. Vo veršoch od 46—50 vyjavuje svoje city a radosť nad obdržanou milosťou, vo verš. 51—53 vyslovuje svoje podivenie, ako Boh povyšuje poníženosť, a konečne vo verš. 54, 55, že Boh vyplní, čo bol prisľúbil.

4) A to sa plní a plniť bude, dokiaľ kresťania na zemi živí budú.

5) T. j. svätosť je jeho podstata.

6) Lebo z vtelenia Ježiša Krista vyvierajú všetky milosti pre pokolenie ľudské.

7) T. j. na zmar uviedol ich zámery.

8) Grécky: s prestolov = s trónov.

9) Izrael (čili Jakub) stojí tu jako praotec a vzor všetkých pravých služobníkov Božích.

10) Poslaním Vykupiteľa splnil P. Boh svoje starodávne sľuby, učinené patriarchom a prorokom. Cirkev sv. každý deň modlí sa v svojich hodinkách tento chválospev, dakujúc P. Bohu za vykúpenie pokolenia ľudského.

56. A zostala Maria s ňou asi tri mesiace, a navrátila sa do svojho domu.

57. Alžbete však naplnil sa čas pôrodu, a porodila syna.

58. I počuli jej susedia a pokrevní, že zvelebil Pán svoje milosrdenstvo na nej, a tešili sa s ňou.

59. I stalo sa, ôsmeho dňa ¹⁾ prišli obrezať chlapca, a nazývali ho menom jeho otca, Zachariášom.

60. Tu odpovedala jeho matka a riekla: Na žiaden spôsob, ale bude sa volať Jánom. ²⁾

61. I riekli jej: Veď niet nikoho v tvojej rodine, kto by sa volal týmto menom.

62. Tedy pokynuli jeho otcovi, jako ho chce volať.

63. A on požiadala o tabuľku, napísal a riekol: Ján je mu meno. I divili sa všetci.

64. A naskutku otvorily sa mu ústa, i jazyk, a mluvil a chválil Boha.

65. A strach prešiel všetkých jeho susedov, a po celom judskom pohorí rozhlásaly sa všetky tieto veci;

66. a všetci, ktorí to počuli, zaštepili si to do srdca a riekli: Čo len z toho chlapca bude? Lebo veď ruka Pánova bola s ním. ³⁾

67. I jeho otec Zachariáš naplnený bol Duchom svätým, prorokoval a riekol:

68. Požehnaný Pán Boh Izraelov ⁴⁾, lebo navštívil a vykúpil svoj ľud.

69. A dal, aby nám povstal roh spasenia ⁵⁾ v dome Dávida ⁶⁾, svojho služobníka.

70. Jako mluvil ústami svätých

1) Obriezka vždy sa stávala ôsmeho dňa po narodení dieťaťa.

2) Ján znamená toľko, čo milosť Božia.

3) T. j. čo sa stalo, stalo sa zázračnou mocou Božou.

4) Izraelom sa volá Jakub patriarcha, jako praotec všetkých Židov, a dľa neho Izraelstvom volá sa celý židovský národ.

5) T. j. mocný Spasiteľ, lebo roh vo sv. Písme je znamením sily, vlády.

6) Dom znamená rod, rodinu.

svojich prorokov, ktorí bývali od vekov.

71. Že vysvobodí nás od nepriateľov ¹⁾, a z ruky všetkých, ktorí nás nenávidia;

72. že učiní milosrdenstvo s našimi otcami ²⁾, a rozpomenie sa na svoju svätú smluvu:

73. na prisahu, ktorú prisahal Abrahámovi ³⁾, nášmu otcovi; že nám dá,

74. aby sme mu slúžili bez strachu, vysvobodení z ruky svojich nepriateľov,

75. vo svätosti a spravodlivosti pred ním, po všetky svoje dni.

76. A ty, dieťa, budeš sa volať prorokom Najvyššieho; lebo pôjdeš pred tvárou Pánovou pripravovať mu cesty ⁴⁾,

77. podávať spasiteľnú vedomosť jeho ľudu, na odpustenie ich hriechov ⁵⁾;

78. pre srdečné milosrdenstvo nášho Boha ⁶⁾, v ktorom nás navštívil Východ z výsosti ⁷⁾,

79. aby posvietil tým, ktorí sedia vo tme a v tóni smrti ⁸⁾, a upravil nám nohy na cestu pokoja. ⁹⁾

80. A chlapec rástol a zosilnieval na duchu, a býval na púšťach až do dňa svojho objavenia sa pred Izraelom. ¹⁰⁾

HLAVA 2.

Narodenie P. Ježiša, obrezanie, obetovanie a putovanie do Jeruzalema.

1. I stalo sa v tých dňoch, vyšiel rozkaz od cisára Augusta, aby sa popísal celý okršlek. ¹⁾

2. Tento prvý popis ²⁾ konal sa za sýrskeho vladára Cyrína.

3. I šli všetci opovedať sa ³⁾, každý do svojho mesta. ⁴⁾

4. Odišiel teda i Jozef z Galilejska, z mesta Názaretu, do Judska, do mesta Dávidovho, ktoré sa volá Betlehem ⁵⁾, preto, že bol z rodu a rodiny Dávidovej,

5. aby sa opovedal ⁶⁾ s Mariou, zasnúbenou sebe manželkou tehotnou.

6. I stalo sa, keď tam boli, doplnily sa dni, aby porodila.

7. I porodila svojho syna prvorodeného ⁷⁾, a plienkami ho obvinula, a položila ho do jasiel, preto, že nebolo pre nich miesta v hospode. ⁸⁾

8. A boli v tom kraji pastieri, bedliaci ⁹⁾ a držiaci nočnú stráž nad svojím stádom. ¹⁰⁾

1) T. j. celé mocnárstvo rímske, ku ktorému prináležala vtedy i krajina židovská. Popisovalo sa nielen obyvateľstvo, ale i majetky, povinnosti a práva.

2) Deväť rokov neskoršie bol nový popis; v prvom popisovali sa len ľudia, v druhom i majetky. Po druhom popise bola vyrubená daň od hlavy, z čoho povstala vzbura.

3) Gr.: dať sa zapísať.

4) Židia popisovali sa podľa pokolení a rodov, a sice v znamenitejších mestách, kde sa popisné knihy opatrovaly.

5) II. Kráľ. 17, 12. Tam sa nachádzaly popisné knihy rodu Dávidovho.

6) Grécky: aby sa dal zapísať. Podivné riadenie prozreteľnosti božskej, aby sa Vykupiteľ v Betleheme narodil, ako bolo skrze prorokov predpovedané. Ponevác i P. Maria musela sa udať, vidno, že bola dedičkou, nemajúcou bratov; lebo iné ženy sa nepisovali.

7) Mat. 1, 25. Ježiš, ako jednorodený, bol i prvorodený syn.

8) Na Východe v meste bývala len jedna hospoda, ktorá teraz bola prepĺnená tými, ktorí sa prišli dať popísať do Betlehema. Po tom, že sa spomínajú jasle, poznávame, že to bolo v nejakej stajni.

9) Gr.: na poli sa zdržujúci.

10) Betlehem má ľavé podnebie, tak že tam i v zime bývajú lúky a pasienky zelené.

1) Totiž od nepriateľov dušného spasenia.

2) Ktorých prečasto z rozličných bied vysvobozoval a ktorým i teraz svojím príchodom priniesol spasenie, lebo v predpekli očakávali jeho príchod.

3) Sľub Boží platí, jako prisaha, lebo však prisaha je odvolávanie sa na pravdomlivosť Božiu.

4) Ján Krstiteľ jeho predchodcom, pripravujúcim cestu Pánu Ježišovi.

5) T. j. poučovať ľud Boží, kde má hľadať spasenie a odpustenie svojich hriechov.

6) Prameň spasenia a odpustenia je srdečné milosrdenstvo Božie.

7) Východ z výsosti je P. Ježiš Kristus, slnko spravodlivosti, osvecujúce svetlom učenia a svojej milosti celý svet. Tu sa poukazuje na prorockto Zachariášovo.

8) T. j. v hriechu, v duševnej slepote.

9) T. j. k pravému, srdce uspokojujúcemu náboženstvu.

10) T. j. až do zjavného svojho vystúpenia pred národom židovským, keď začal hlásať blízky príchod Messiašov.

9. A hľa, anjel Pánov stal si vedľa nich, a jasnosť Božia ožiarila ich, a báli sa veľkou bážňou.¹⁾

10. Tu riekol im anjel²⁾: Nebojte sa; lebo, hľa, zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude pre všetok ľud;

11. lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán, v meste Dávidovom.

12. A toto vám bude znakom³⁾: Najdete nemluvniatko, obvinuté plienkami a položené v jasliach.

13. A v tom pripojilo sa k anjelovi množstvo vojska nebeského⁴⁾, chváliacich Boha a hovoriacich:

14. Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.⁵⁾

15. I stalo sa, keď anjeli odišli od nich do neba, pastieri mluvíli vospolok: Zajdime až do Betlehema, a pozrime si tú vec, čo sa to stala, čo nám Pán oznámil.

16. A rýchle prišli, a našli Mariu a Jozefa, i nemluvniatko, položené v jasliach.

17. A keď ich uvideli, rozprávali vec, ktorá im bola povedaná o tom dieťati.

18. A všetci, ktorí to počuli, divili sa i nad tým, čo im bolo povedané od pastierov.

19. Ale Maria zachovávala všetky tie slová a uvažovala⁶⁾ ich v svojom srdci.

20. A pastieri navrátili sa, a veľbili a chválili Boha za všetko, čo

počuli a videli tak, ako im bolo povedané.

21. A keď sa naplnilo osem dní, obrezali chlapčeka a nazvali mu meno Ježiš, ktorým bol nazvaný od anjela, prv než sa v živote počal.

22. A keď sa vyplnily dni jej¹⁾ očisťovania podľa zákona Mojžišovho, niesli ho do Jeruzalema, aby ho predstavili Pánovi,

23. jako je písané v zákone Pánovom: Každý mužský plod, otvárajúci život, volať sa bude zasväteným²⁾ Pánovi;

24. a aby dali obeť, tak jako je povedané v zákone Pánovom: pár hrdličiek, alebo dve holubiatka.³⁾

25. A hľa, bol v Jeruzaleme človek, ktorému meno Simeon, a ten človek bol spravodlivý a bohobojný, očakávajúci potešenie Izraela⁴⁾, a Duch svätý bol v ňom.⁵⁾

26. A on dostal prípoveď od Ducha svätého, že nepodstúpi smrti prv, než uzre Pomazaného Pánovho.

27. I prišiel Duchom vedený do chrámu, a keď uvádzali dieťa Ježiša jeho rodičia, aby učinili za neho podľa zákonitej obyčaje⁶⁾,

28. vzal ho i on na svoje ramená, a chválil Boha a riekol:

29. Teraz prepustiš, Pane, svojho sluhu podľa svojho slova v pokoji;

1) Grécky: ich očisťovania. Dľa zákona Mojžišovho považovala sa rodička za nečistú 33 dní, keď porodila chlapca, a 66 dní, keď mala dievča. P. Maria, hoci ona i jej dieťa od hriechu dedičného boli čisté, podrobila sa tomuto zákonu z poníženosti a i preto, lebo tajomstvo jej panenstva nebolo všeobecne známe.

2) II. kn. Mojž. 13. Zákon tento týkal sa nielen plodu ľudského, ale i zvieracieho, a daný bol na upomienku, že P. Boh zachránil Židov v Egypte, keď pobil všetko prvorodené v celej krajine.

3) III. kn. Mojž. 12, 8. Ani P. Ježiš — strana obriezky, — jako ani bl. Panna — straniva očisťovania — neboli povinní ten zákon vyplniť, lebo sa týkal len obyčajných, hriechnych ľudí. Ale oba chceli nám dať príklad pokory a horlivosti.

4) T. j. prisľúbeného Messiaša, ktorý sa nazýva i Potešiteľom.

5) Bol v ňom skrze milosť posväcujúcu i skrze dar prorocstva.

6) T. j. aby si ho vymenili, zaplatiac kňazovi ustanovenú cenu, ponevác ako prvorodený plod prináležal P. Bohu.

1) I vtedy zväčša len chudobnejší verili v príchod Messiaša, jako teraz tiež skoro len tí veria v druhý príchod jeho k poslednému súdu. Veriacim sa Boh zjavuje; neveriaci nie sú toho hodní.

2) Všeobecne je mienka, že archanjel Gabriel, lebo toho vyslal Boh vo všetkých posolstvách, ktoré sa týkaly vykúpenia.

3) Na znamenie, že vám pravdu zvestujem.

4) Toto množstvo anjelov oznamuje vysokú hodnosť narodeného dieťaťa.

5) Rozumej: dobrej vôle Božej, čili zaľúbenia Božieho, teda ľuďom dobrým, spravodlivým. Tento pokoj s Pánom Bohom pre všetkých spolu je účel a ovocie diela vykupiteľského. Tak Vykupiteľ napravil, čo hriech pokazil.

6) T. j. porovnávala v srdci a divila sa nad súhlasom, aký bol medzi proroctvami o narodení Kristovom a skutočnou udalosťou.

30. lebo moje oči videly tvoje spasenie,

31. ktoré si pripravil pred tvárou všetkých národov:

32. za svetlo osvietiť pohanov¹⁾, a za slávu svojmu ľudu izraelskému.

33. A jeho otec²⁾ i matka divili sa nad tým, čo sa o ňom hovorilo.³⁾

34. A požehnal ich Simeon, a riekol Marii, jeho matke: Hľa, položený je tento na pád a na povstanie mnohým v Izraeli⁴⁾, a na znamenie, ktorému sa bude odporovať⁵⁾,

35. a tvoju vlastnú dušu prenikne meč, aby sa vyjavily myšlienky srdc ľudských.⁶⁾

36. Bola tam tiež prorokynja Anna, dcéra Fanuelova, z pokolenia Azerovho; táto pokročila v mnohých dňoch, a žila so svojím mužom sedem rokov od svojho panenstva.

37. A ona bola vdovou až do štyriaosemdesiat rokov, ktorá neodchádzala z chrámu a slúžila (Bohu) pôstami a modlitbami vo dne i v noci.⁷⁾

38. I táto v tú istú hodinu prišla ta, chválila Pána, a mluvila o ňom⁸⁾ všetkým, ktorí očakávali vykúpenie Izraela.

39. A keď vykonali všetko podľa

zákona Pánovho, navrátili sa do Galilejska, do svojho mesta Nazaretu.¹⁾

40. Chlapček však rástol a zosilnieval, plný múdrosti, a milosť Božia bola v ňom.²⁾

41. I chodievali jeho rodičia každý rok do Jeruzalema o slávnom dni veľkonočnom.

42. A keď mu bolo dvanásť rokov³⁾, a oni dľa obyčaje sviatočného dňa putovali do Jeruzalema,

43. a keď sa po skončených dňoch navracali, zostal chlapček Ježiš v Jeruzaleme, čo nezbadali jeho rodičia.⁴⁾

44. A pretože domnievali sa, že je v sprievode, prešli deň cesty, a shľadávali ho medzi pokrevnými a známymi.

45. A keď ho nenašli, išli nazpät do Jeruzalema, hľadajúci ho.

46. I stalo sa, po troch dňoch našli ho v chráme, sedieť uprostred učiteľov, poslúchať ich a vypytovať sa ich.⁵⁾

47. A všetci, ktorí ho počuli, trnuli nad jeho rozumnosťou a odpoveďami.

48. A keď ho videli (rodičia), divili sa. Tu riekla jeho matka k nemu: Synu, prečo si nám tak učinil? Hľa, tvoj otec i ja s bolesťou sme ťa hľadali.

49. I povedal im: Načo ste ma hľadali? Nevedeli ste, že musím byť v tom, čo je môjho Otca?⁶⁾

1) Mnohí proroci predpovedali, že Messiaš pri nesie spasenie i pohanom.

2) Sv. Jozef nielen preto nazýva sa otcom Ježišovým, že bol od mnohých za neho držaný, ale i preto, že bol zákonným manželom P. Marie.

3) Viacej nad tým sa divili, že tak mnohí uznávali v Ježišovi Spasiteľa, než nad rečou samou.

4) Dľa toho, či v neho uverili alebo neuverili, bol Ježiš mnohým k spaseniu a mnohým k zahynutiu.

5) T. j. bude tak učiť a žiť, že mnohí povstanú proti nemu, pretože ich smýšľanie a spôsob života nesrovnáva sa s jeho príkladom. Prevrátený svet vždycky odporuje Bohu.

6) Staručký prorok predpovedá tu umučenie a smrť Krista Pána, ktoré, ako ostrý meč, ranily dušu bl. Panny, a sú spolu najostrejšou zkúškou pre srdcia ľudské; lebo v ukrižovaného, potupného Messiaša uveriť a nasledovať ho: to sa mnohým nechcelo a až podnes sa nechce. Pyšným je to pohoršením, smyselným bláznivosťou, pokorným však múdrosťou a silou Božou.

7) Prináležala k ženám, ktoré čistievaly chrám a jeho náradie, ako aj iné budovy okolo chrámu, a ktoré pravdepodobne bývaly vedľa chrámu v nejakej budove.

8) O Spasiteľovi Ježišovi.

1) V Nazarete vyrástol Kristus Pán.

2) Spasiteľ náš spojoval vo svojej jedinej božskej osobe dve prirodzenosti: božskú i ľudskú; preto sa o ňom rozprávajú veci božské i ľudské. Keď rástol a nabýval sily a múdrosti, to sa týka prirodzenosti ľudskej; ako Boh je od večnosti ten istý a nemení sa v ničom.

3) Židia vodili dvanásťročných chlapcov do chrámu, aby potom mohli požívať baránka veľkonočného; vtedy ich vyhlasovali za plnoletých.

4) To sa veľmi ľahko mohlo prihodiť, lebo v Jeruzaleme bývalo o slávnostiach náramne mnoho ľudu, a pútníci nechodievali vždy spolu, ale boli rozdelení podľa pohlavia a veku.

5) Okolo chrámu jeruzalemského boli rozličné chodby a miestnosti, v ktorých rabíni čili učitelia židovskí vykladali poslucháčom sv. Písmo; tým, ktorí vysvetlenia pýtali, odpovedali, a mladším i sami otázky zavdávali.

6) P. Maria nerobí mu výčitky, ale len vyjavuje svoj žiaľ a dopytuje sa po príčine jeho chovania. Ježiš, ako Syn Boží, odpovedá, že vlastne sa ne-

50. Ale oni nerozumeli reči, ktorú mluvil k nim.¹⁾

51. A sostúpil s nimi a prišiel do Nazaretu, a bol im poddaný.²⁾ A jeho matka zachovávala všetky tieto reči vo svojom srdci.

52. A Ježiš vzrástol v múdrosti a veku, i v milosti u Boha i u ľudí.³⁾

HLAVA 3.

Ján Krstiteľ na púšti. Pokrstenie P. Ježiša.

1. Pätnásteho ale roku panovania cisára Tiberia, keď Poncius Pilát spravoval Judsko a Herodes bol štvrtvladárom⁴⁾ v Galilejsku, Filip však, jeho brat, štvrtvladárom v Itursku a v kraji trachonitskom a Lysaniáš štvrtvladárom abilinským,

2. za kniežat kňazských Annáša a Kajfáša⁵⁾: dostalo sa slovo Pánovo Jánovi⁶⁾, synovi Zachariášovmu, na púšti.

3. I prichádzal do všetkého kraja jordánskeho kázať krst pokánia na odpustenie hriechov,

4. ako písané je v knihe reči Izaiáša proroka: Hlas volajúceho na púšti: Pripravujte cestu Pánovi, urovnajte mu chodníky;

ztratil, lebo keby boli pamätali na jeho božskú prirodzenosť, neboli by ho inde hľadali, leda tam, kde je jeho miesto: v chráme Božom. Tu vyjavuje Ježiš po prvýkrát svoje božstvo.

1) Nerozumeli preto, lebo neznali ani spôsobu, ani času, jakým Syn Boží svoj vykupiteľský úrad, — menovite ešte jako dieťa, — mal vykonávať.

2) To, hľa, je všetko, čo nám evanjelisti udávajú o mladom veku nášho Spasiteľa. Žil v chudobe, v práci, v poslušnosti, neznámy ľuďom, až do tridsiateho roku. Je to dokonalý vzor kresťanského života.

3) Srovnej verš 40.

4) Štvrtvladárom, lebo panoval nad štvrtkrajinou.

5) Annáša spravil za veľkňazu Kvirín po utíšení vzbury židovskej, keď mal P. Ježiš 11 rokov, a panoval 15—16 rokov. Bol veľký boháč a saducej. Potom on stal sa predsedom vysokej rady a veľkňazom stal sa Kajfáš, jeho zať. Niektorí myslia, že boli oba veľkňazmi, ale striedave, jeden rok Annáš a na druhý rok zase Kajfáš, ponevác hlavný kňaz bol len jeden.

6) T. j. dostal rozkaz od Boha, aby nastúpil svoj úrad (pripravovať cestu Pánovi).

5. každé údolie bude vyplnené a každý vrch a kopec bude snižený; a čo je krivého, bude rovným, a čo hrbolovateho, cestou hladkou¹⁾;

6. a veľiké telo uvidí spasenie Božie.²⁾

7. Hovoril teda k zástupom³⁾, ktoré vychádzaly dať sa krstiť od neho: Plemeno hadie, kto vám ukázal utiecť pred budúcom hnevom?

8. Činite teda ovocie hodné pokánia, a nezačínajte hovoriť: Naším otcom je Abrahám.⁴⁾ Lebo povedám vám, že Boh môže z týchto kameňov vzbudiť synov Abrahámovi.

9. A už je i sekera ku koreňu stromov priložená. Každý teda strom, ktorý nerodí dobrého ovocia, bude vyťatý a na oheň hodený.

10. Tu pýtali sa ho zástupy a riekly: Čo teda máme robiť?

11. A on odpovedal a riekol im: Kto má dva obleky, nech dá ne-majúcemu, a kto má pokrmu, nech učiní podobne.⁵⁾

12. Prišli však i mýtnici dať sa pokrstiť a riekli mu: Učiteľu, čo máme robiť?

13. A on riekol im: Nevyberajte nič viac, iba čo vám je ustanovené.

14. Pýtali sa ho však i vojaci a riekli: A čože my máme robiť? I povedal im: Nikoho nedrancujte, ani zlomyseľne neudávajte, a buďte spokojní so svojím platom.

15. A keď sa ľud domnieval a všetci si mysleli vo svojich srdciach o Jánovi, že snáď on je Kristus⁶⁾,

16. odpovedal Ján a riekol všetkým: Ja síce krstím vás vodou;

1) Toto všetko má sa rozumieť v smysle duchovnom: pýcha má sa unižiť, nedostatok lásky k Bohu a k bližnému vyplniť, krivdy napraviť, drzosť, hrubianstvo zjemniť atď.

2) Iz. 40, 3—4. Smysel je: Všetci ľudia budú účastní vykúpenia (jestliže ho prijmú).

3) V zástupe stáli i farizeji, a zvlášte na týchto padaly tvrdé slová Jánove.

4) Prekazil ešte i pokus vyhovárať sa. Telesný pôvod od Abraháma nedostačí, aby kto došiel spasenia. Pravi synovia Abrahámovi sú tí, ktorí nasledujú jeho vieru a poslušnosť.

5) Tu odporúča Ján skutky lásky a milosrdenstva

6) T. j. Messiáš.

ale prijde silnejší odo mňa, ktorému nie som hoden rozviazať remienok na jeho obuvi: ten vás bude krstiť Duchom svätým a ohňom¹⁾;

17. ktorý má v ruke svoju vejačku, a vyčistí si mlatovňu, a shromaždí si pšenicu do stodoly, kdežto plevy spáli v ohni neuhasiteľnom.

18. No i mnoho iného zvestoval ľudu, keď ho napomínal.

19. Ale štvrtvládár Herodes, keď bol pokarhaný od neho pre Heroiadu, manželku svojho brata²⁾, a pre všetko zlé, čo Herodes porobil,

20. pridal k tomu všetkému i to, že zatvoril Jána do žalára.³⁾

21. I stalo sa, keď všetok ľud sa krstil, a Ježiš tiež bol pokrstený⁴⁾ a modlil sa, otvorilo sa nebo,

22. a Duch svätý v telesnej podobe, jako holubica, sostúpil na neho, a zavznal hlas s neba: Ty si môj milý Syn, v tebe mám zaľúbenie.⁵⁾

23. A sám Ježiš, keď započínal, bol asi tridsaťročný, jako sa myslelo, syn Jozefov⁶⁾, ktorý bol Heliov⁷⁾, ktorý bol Matatov,

24. ktorý bol Leviov, ktorý bol Melchiov, ktorý bol Janneov, ktorý bol Jozefov,

1) Mat. 3, 11. Ako ja krstím vaše telá vodou, tak on vaše duše naplní Duchom svätým a očistí ich od hriechu, jako oheň čistí striebro a zlato. Podobenstva tohto často užívajú proroci.

2) Brata svojho Filipa.

3) Mar. 6, 17. Stalo sa to tridsiateho roku po narodení Krista Pána.

4) Ježiš, Syn Boží, z poníženia sa dal pokrstiť od Jána: mimo hriechu vo všetkom chcel byť podobný nám.

5) V tomto páde zvlášte pokora Krista Pána zaľúbila sa Otcu nebeskému: preto, jak chceme dôjsť zaľúbenia Božieho, musíme nasledovať poníženosť Krista Pána.

6) Lebo ľudia nevedeli nič o jeho nadprirodzenom, záračnom počatí.

7) Ktorý bol Heliov, Matatov atď. znamená: ktorý bol synom Heliovým atď. Avšak Jozef sám nebol synom, ale vlastne zaťom Heliovým, lebo dľa sv. Matúša otcom jeho bol Jakub. Iní zase sa domnievajú, že Jozef bol síce synom Heliho, ale zákonným (t. j. dľa židovského zákona jemu pripísaným). Dľa prvej mienky mali by sme tu rodoslov bl. Panny Marie, ktorej otcom bol Heli (ináč i Eli, alebo Eliakim, alebo Joachim).

Toto rodoslovie P. Ježiša je veľmi odchodné od toho, ktoré nám podáva sv. Matúš v hl. 1., čo sa vysvetľuje tým, čo bolo prv povedané v tejto poznámke.

25. ktorý bol Matatiášov, ktorý bol Amosov, ktorý bol Nahumov, ktorý bol Hesliov, ktorý bol Naggeov,

26. ktorý bol Mahatov, ktorý bol Matatiášov, ktorý bol Semejov, ktorý bol Jozefov, ktorý bol Júdov,

27. ktorý bol Joananov, ktorý bol Resov, ktorý bol Zorobabelov, ktorý bol Salatielov, ktorý bol Neriov,

28. ktorý bol Melchiov, ktorý bol Addiov, ktorý bol Kosanov, ktorý bol Elmadanov, ktorý bol Herov,

29. ktorý bol Jesusov, ktorý bol Eliezerov, ktorý bol Jorimov, ktorý bol Matatov, ktorý bol Leviov,

30. ktorý bol Simeonov, ktorý bol Júdov, ktorý bol Jozefov, ktorý bol Jonov, ktorý bol Eliakimov,

31. ktorý bol Meleov, ktorý bol Mennov, ktorý bol Matatov, ktorý bol Natanov¹⁾, ktorý bol Dávidov,

32. ktorý bol Jesseov, ktorý bol Obedov, ktorý bol Bózov, ktorý bol Salmonov, ktorý bol Násonov,

33. ktorý bol Aminadabov, ktorý bol Aramov, ktorý bol Ezronov, ktorý bol Fáresov, ktorý bol Júdov,

34. ktorý bol Jakubov, ktorý bol Izákov, ktorý bol Abrahámov, ktorý bol Tareov, ktorý bol Náchorov,

35. ktorý bol Sarugov, ktorý bol Ragauov, ktorý bol Falegov, ktorý bol Heberov, ktorý bol Saleov,

36. ktorý bol Kainanov, ktorý bol Arfaksadov, ktorý bol Semov, ktorý bol Noemov, ktorý bol Lamechov,

37. ktorý bol Matuzalemov, ktorý bol Henochov, ktorý bol Jaredov, ktorý bol Malaleelov, ktorý bol Kainanov,

38. ktorý bol Henosov, ktorý bol Setov, ktorý bol Adamov, ktorý bol Boží.²⁾

1) Rodoslovie sv. Matúša a sv. Lukáša preto sú rozdielne, že tamten chcel preukázať pôvod Spasiteľa nielen od Dávida, ale i od Šalamúna, tomuto nezáležalo na tom a preto sa pridrža druhého radu postupného, ktorý prechádza od Dávida na Natana a jeho potomkov.

2) Adam bol Boží, t. j. syn Boží, tak, ako i P. Ježiš Kristus, druhý a lepší Adam, lenže iným spôsobom. Adam bol na obraz a podobenstvo

HLAVA 4.

Kristus Pán na púšti, v synagoge nazeretskej, v Kafarnaume.

1. Ježiš však, plný Duchom svätým¹⁾, odišiel od Jordána a vedený bol Duchom na púšť²⁾,

2. na štyridsať dní, a pokúšaný bol od diabla.³⁾ A nejedol ničoho v tých dňoch, a keď sa skončili⁴⁾, bol hladný.

3. Tu riekol mu diabol: Ak si Syn Boží, povedz tomuto kameňu, aby sa stal chlebom.

4. A Ježiš mu odpovedal: Písané je: „Nielen samým chlebom žije človek, ale každým slovom Božím.“⁵⁾

5. I zaviedol ho diabol na vysoký vrch, a ukázal mu v okamihu všetky kráľovstvá okrsleku zemského⁶⁾,

6. a povedal mu: Tebe dám všetku túto vládu a ich slávu; lebo mne sú odovzdané a komu chcem, tomu ich dám.⁷⁾

7. Ak teda budeš sa klaňať predomnou, všetko bude tvoje.⁸⁾

8. A odpovedal Ježiš a riekol mu: Písané je: „Pánu Bohu svojmu budeš sa klaňať a jemu jedinému počtu božskú vzdávať.“

9. Potom viedol ho do Jeruzalema, a postavil ho na vrchol chrámu a riekol mu: Jak si Syn Boží, hod' sa odtiaľto dolu;

10. veď písané je, že svojim anjelom prikázal o tebe, aby ťa zachovali;

Božie stvorený; ale Ježiš Kristus je podľa svojej božskej prirodzenosti od večnosti od Boha splodený, a preto má nielen meno, lež i prirodzenosť božskú, je nielen dľa mena, lež vskutku Synom Božím.

1) Ježiš nie teraz bol naplnený Duchom sv., mal on plnosť Ducha sv. od prvého okamženia svojho počatia, ale teraz počal účinkovať v Duchu sv., t. j. teraz začal svoj učiteľský úrad.

2) Medzi Betel a Jericho.

3) Mat. 4, 1. atď. Diabol = utlač, potupiteľ.

4) Dolož: tie dni pôstu.

5) V. kn. Mojž. 8, 3.

6) Ukázal mu mnohé kráľovstvá.

7) Hrozná lož! Nie je pravda, že by kráľovstvá boli odovzdané diablovej, ani ich on nemôže dať nikomu.

8) Diabol nám mnoho sľubuje, keď nás pokúša ku hriechu, ale potom málo dá, ba vlastne nič.

11. a že na rukách ťa ponesú, aby si snád neurazil svojej nohy o kameň.¹⁾

12. A odpovedal Ježiš a riekol mu: Povedané je: „Nebudeš pokúšať svojho Pána Boha.“²⁾

13. A po skončení všetkého pokúšenia³⁾ odstúpil od neho diabol na čas.⁴⁾

14. I vrátil sa Ježiš v moci Ducha⁵⁾ nazpät do Galilejska, a povest o ňom rozišla sa po celom kraji.

15. A on učil v ich synagogách⁶⁾, a všetci ho zvelebovali.

16. I prišiel do Nazaretu, kde bol vychovaný, a podľa svojej obyčaje vošiel v deň sobotný do synagogy a vstal čítať.⁷⁾

17. I podali mu knihu Izaiáša proroka. A keď rozvinul⁸⁾ knihu, našiel miesto, kde bolo písané⁹⁾:

18. „Duch Pánov je nado mnou: preto pomazal ma; poslal ma zvestovať evanjelium chudobným, uzdravovať skrúsených srdcom,

19. ohlasovať zajatým prepustenie a slepým videnie, prepustiť utlačených na svobodu¹⁰⁾, ohlasovať vzácny rok¹¹⁾ Pánov a deň odplaty.“¹²⁾

20. A keď svinul knihu, vrátil ju služobníkovi a sadol si. A oči vše-

1) Žalm 91, 11, 12.

2) V. kn. Mojž. 6, 16.

3) Žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha srdca sú tie veci, skrze ktoré bol i Kristus Pán, i človek býva pokúšaný od diabla.

4) T. j. počas jeho umučenia. Ján 14, 30.

5) Odteraz vo všetkých skutkoch verejného účinkovania javí sa v Ježišovi moc Ducha svätého.

6) V modlitebniach a školách.

7) V dni sobotné v židovských modlitebniach po skončení služieb Božích jeden z učiteľov alebo iný z prítomných čítaval časť zo sv. Písma. Ten, kto čítal, z účty oproti sv. Písmu, stál.

8) Knihy v ten čas pozostávaly z listov na tenkú žrdku okrútených.

9) Kristus Pán ovšem úmyselne otvoril toto miesto.

10) T. j. skrze hriech ranených, zaslepených, v službe hriechu sa nachádzajúcich.

11) Narážka na jubilejný rok, aký sa u Židov vydržoval každých 50 rokov a v ktorý všetky dlžoby boli odpustené a všetci otroci na svobodu pustení.

12) Iz. 61, 1. V gréckom nestojí: a deň odplaty, ale v hebrejskej osnove Izaiáša proroka áno.

tkých v synagoge boli upreté na neho.¹⁾

21. Tu počal hovoriť k nim: Dnes vyplnilo sa toto písmo²⁾ vo vašich ušiach.

22. A všetci mu prisviedčali a divili sa nad milostnými slovami, vychádzajúcimi z jeho úst, a hovorili: Ci tento nie je syn Jozefov?³⁾

23. I riekol im: Ovšem, povieť mi to príslovie: Lekáru, vylieč sám seba!⁴⁾ Čo sme počuli veľkého, že sa stalo v Kafarnaume, učiň to i tu vo svojej vlasti.

24. I riekol: Veru, povedám vám, že žiaden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti.⁵⁾

25. Opravdu povedám vám: Mnoho vdov bolo za dňov Eliášových v Izraeli, keď nebo bolo zatvorené tri roky a šesť mesiacov, keď bol veľký hlad po všetkej zemi,

26. a k žiadnej z nich nebol poslaný Eliáš, iba do Sarepty sidonskej k ovdovelej žene.⁶⁾

27. A mnoho prašivých bolo v Izraeli za Elizea proroka, a žiaden z nich nebol očistený, iba Naaman sýrsky.⁷⁾

28. A naplnili sa hnevom všetci v synagoge, keď to počuli,

29. i povstali a vyhodili ho von z mesta, a viedli ho až na vrch hory, na ktorej ich mesto bolo vystavené, aby ho shodili dolu.

1) Každý, kto čítal, ak bol dostatočne zbehlý vo svätom Písme, po čítaní mohol verejne vyučovať. Povešť o Kristovi, jako sme počuli, rýchlo sa rozniesla po celom kraji; odtiaľ tá zvedavosť.

2) T. j. ja som prisľúbený Messias.

3) Mat. 13, 54. Ján 7, 46.

4) Všetci mu prisviedčali a so zadivením počúvali jeho vývody za chudobných, ako im treba pomáhať, ale hneď zahoreli aj zášťou, že on to nerobí u nich doma, a táto závišť udusila zárod viery. Ich mudrovanie bolo asi toto: Šťastnými učíň najprv seba, svoju rodinu a svojich krajanov, a len potom cudzích. Zázrakom dokáž sa byť poslom Božím.

5) Mat. 4, 13. Nenašiel viery u nich, preto ani nečiní zázrakov.

6) I. Král. 17, 9.

7) II. Král. 5, 9. Pán Boh má svrchovanú voľnosť rozdávať svoje milosti. Preto Nazaretčania nemajú nijakej oprávnenosti očakávať zvláštne dobrodenia Božie, zázraky.

30. Ale on prešiel prostriedkom nich a odišiel.¹⁾

31. I sostúpil do galilejského mesta Kafarnauma a tam ich učil v sobotu.

32. I užasli nad jeho učením, lebo reč jeho bola mohutná.

33. I bol v synagoge človek, majúci nečisté diabolstvo, a skríkol veľkým hlasom,

34. a riekol: Ach!²⁾ Čo je ťa po nás, Ježišu Nazaretský? Prišiel si nás zahubiť? Znáť ťa, kto si: Svätý Boží.

35. Tu okríkol ho Ježiš a riekol: Umĺkni a vyjdi z neho. I vrhlo ho diabolstvo do prostriedku a potom vyšlo z neho, a nič mu neuškodilo.

36. Vtedy prišiel strach na všetkých, a shovárali sa vospolok a riekli: Čo je to za slovo, že mocou a silou rozkazuje nečistým duchom, a vychádzajú?

37. A roznášala sa povest' o ňom po všetkých miestach toho okolia.

38. A keď Ježiš vstal zo synagogy, vošiel do domu Šimonovho, a svojkruša Šimonova mala ťažkú zimnicu³⁾: i prosili ho za ňu.

39. Tedy stal si nad ňu, rozkázal zimnici: i prestala jej. A ona naskutku vstala a posluhovala im.

40. A keď slnko zapadlo, všetci, ktorí mali nemocných na rozličné neduhy, vodili ich k nemu, a on na každého skladal ruky a uzdravoval ich.

41. Ba z mnohých vychádzaly diabolstvá, kričaly a volaly: Ty si Syn Boží! I zahrakoval ich a nedal im mluviť; lebo vedeli, že on je Kristus.

42. A keď nastal deň, vyšiel a šiel na miesto pusté, a zástupy shľadávaly ho, a prišli až k nemu, a

1) Buďto zmizol im s očú, buďto ich ranil slepotou, alebo ostali jako drevení stáť, keď sa razom obrátil a prostred nich odišiel.

2) Vlastne: Nech, čo je ťa po nás. Avšak grécke slovo: ea už dávno ztratilo pôvodný význam a značilo toľko, jako naše: ach.

3) Mar. 1, 30. Hodoňku.

zdržovali ho, aby neodchádzal od nich.

43. Ktorým on povedal: Aj iným mestám musím zvestovať kráľovstvo Božie; lebo na to som poslaný.

44. I kázal v synagogách galilejských.

HLAVA 5.

P. Ježiš učí z lode, uzdravuje prašivého a porazeného, povoláva Matúša, odpovedá na reptanie farizejov.

1. Raz stalo sa, keď sa zástupy valily na neho, aby počuly slovo Božie, a on stál vedľa jazera¹⁾ Genzaretského,

2. že videl dve lode stáť u jazera: rybári však boli vystúpili a vypierali siete.

3. I vstúpil na jednu loď, ktorá bola Šimonova, a prosil ho, aby trochu odtrhol od zeme. A keď si sadol, učil z loďky zástupy.²⁾

4. A keď prestal mluiť, riekol Šimonovi: Zavez na hlbinu a rozostrite si siete na lovenie.

5. A odpovedal Šimon a riekol mu: Učiteľu, cez celú noc sme pracovali a ničoho sme nechytli, ale na tvoje³⁾ slovo rozostrem siete.

6. A keď to urobili, zachytili veľké množstvo rýb, až sa im trhala sieť.

7. Tu zakývali súdruhom, ktorí boli na druhej lodi, aby prišli a pomáhali im. I prišli a naplnili obe loďky, tak že sa skoro ponorily.

8. Keď to videl Šimon Peter, padol k nohám Ježišovi a riekol: Odíď odo mňa, Pane, lebo som človek hriešny.⁴⁾

9. Hrôza ho zaiste nadišla, i všetkých, ktorí boli s ním, nad lovom rýb, ktorý vykonal⁵⁾;

10. podobne i Jakuba a Jána, synov Zebedejových, ktorí boli súdruhmi Šimonovými. I povedal Ježiš Šimonovi: Neboj sa, odteraz budeš už ľudí loviť.¹⁾

11. A keď pritiahli lode k zemi, zanechali všetko a išli za ním.

12. I stalo sa, keď bol v jednom meste, hľa, bol tam muž plný prašiny, a keď videl Ježiša, padol na tvár, prosil ho a riekol: Pane, jak chceš, môžeš ma očistiť.²⁾

13. I natiahol ruku, dotkol sa ho a riekol: Chcem; buď čistý! A ihneď sišla s neho prašina.

14. A on mu prikázal, aby nikomu (o tom) nepovedal, ale (riekol): Id, ukáž sa kňazovi, a obetuj za svoje očistenie, jako nariadil Mojžiš³⁾, na svedectvo im.⁴⁾

15. Ale tým viac roznášala sa o ňom reč, až schádzaly sa mnohé zástupy, aby (ho) počuli a boli uzdravení od svojich nemocí.

16. On však odchádzal na púšť a modlieval sa.

17. I stalo sa jedného dňa, že sedel a učil, a sedeli (tam i) farizeji a učitelia zákona, ktorí poprichádzali zo všetkých mestečiek galilejských a judských, i z Jeruzalema; a moc Pánova bola ich tam uzdravovať.⁵⁾

18. A tu, hľa, mužovia niesli na posteli človeka, ktorý bol porazený⁶⁾, a hľadeli vnieť ho do vnútra a položiť pred neho.

19. A keď nenašli, ktorou stranou by ho vniesli pre zástup, vystúpili

1) V prenesenom smysle k podobnému, lenže ku vznešenejšiemu úkolu povoláva Petra. Jeho sieťou má byť slovo Božie, ktoré má ohlasovať, lodičkou cirkiev, do ktorej má ľudí shromažďovať, ľudia rybmi a celý svet morom. Aby však s výsledkom mohol loviť, k tomu tiež potrebné je účinkovanie vyššej moci, milosti Kristovej.

2) Mat. 8, 1—4. Mat. 1, 40—45.

3) III. kn. Mojž. 14, 2.

4) Na svedectvo, či na dôkaz kňazom. Kňazi totiž považovali prašinu za trest Boží; z toho teda, že Ježiš tohoto prašivého uzdravil, mohli poznať, že je od Boha poslaný.

5) T. j. na uzdravenie nemocných.

6) Malomocný, nevládal sebou.

1) Mar. 1, 16.

2) Loď Šimonova predstavuje cirkev, Peter kormidelník: kde je Peter, tam je cirkev.

3) Silná viera a ochotná poslušnosť dala do úst Petrovi tieto slová, lebo bezpodmienečne dôveruje v slová Spasiteľových.

4) Nie som hodný byť v tvojej blízkosti.

5) Vycítili totiž účinok vyššej moci.

na strechu ¹⁾ a cez tehly ²⁾ spustili ho s posteľou do prostriedku pred Ježiša.

20. A on, keď videl ich vieru, riekol: Človeče, odpúšťajú sa ti tvoje hriechy.

21. Tu počali farizeji a zákonníci rozmýšľať, a riekli: Kto je tento, ktorý hovorí rúhania? Kto môže odpustiť hriechy, okrem samého Boha?

22. A pretože Ježiš poznal ich myšlienky, odpovedal a riekol im: Čo si to myslíte v srdciach svojich?

23. Čo je snadnejšie povedať: Odpúšťajú sa ti hriechy; a či povedať: Vstaň a choď?

24. Tedy aby ste vedeli, že Syn človeka má moc na zemi odpúšťať hriechy, riekol porazenému: Povedám ti, vstaň, zdvihni svoju posteľ a id' domov! ³⁾

25. A naskutku vstal pred nimi, zdvihol posteľ, na ktorej bol ležal, odišiel domov a velebil Boha.

26. I pojalo všetkých ustrnutie, a velebili Boha. A naplnení boli bážňou a hovorili: Videli sme dnes divné veci.

27. A potom vyšiel von a videl mýtnika menom Levi ⁴⁾ sedieť pri mýte, i riekol mu: Poď za mnou!

28. A ten zanechal všetko, vstal a šiel za ním.

29. I spravil mu Levi veľkú hostinu vo svojom dome; a veľký bol zástup mýtnikov a iných, ktorí s nimi stolovali.

30. I šomrali farizeji a ich zákon-

1) Vo východných krajinách sú strechy ploché, preto bolo možné vystúpiť na ne.

2) Ktorými bol prikrytý otvor, vedúci na strechu. Porovnaj rozpravu sv. Marka 2, 3.

3) Kristus Pán, aby dokázal zákonníkom a farizejom svoju moc hriechy odpúšťať, čini ešte dva zázraky: vyjavuje skryté ich myšlienky a púhym slovom uzdravuje porazeného. Takto presvedčuje tých telesných ľudí skrze veci viditeľné o neviditeľných.

4) Matúša, ako sa on sám nazýva. Mat. 9, 9. Iní evanjelisti nazývajú ho jeho židovským, obecnstvu menej známym menom.

níci ¹⁾ a riekli jeho učeníkom: Prečo jete a pijete s mýtnikmi a hriešnikmi?

31. Tu Ježiš odpovedal a riekol im: Nepotrebujú lekára tí, ktorí sú zdraví, ale tí, ktorí sa zle majú.

32. Neprišiel som povolávať spravodlivých, lež hriešnikov k pokániu.

33. Oni však mu riekli: Prečo učeníci Jánovi často sa postievajú a vykonávajú modlitby, podobne i farizejskí: kdežto tvoji jedia a pijú?

34. A Ježiš riekol im: Či môžete družinu svatobnú nechať postiť sa, dokiaľ je s nimi ženích?

35. Však prídu dni, keď bude odňatý od nich ženích; potom sa budú postiť v tých dňoch.

36. A povedal im i podobenstvo: Nikto neprišívá záplaty z nového rúcha na staré rúcho, lebo ináč by i nové potrhal, i záplata z nového nehodila by sa na staré. ²⁾

37. A nikto nevlieva nového vína do starých nádob, lebo ináč by nové víno roztrhlo nádoby ³⁾, i ono samo by sa rozlialo i nádoby by zkazu vzaly;

38. ale nové víno má sa vlievať do nádob nových, a tak oboje sa zachová.

39. A žiaden, kto pil staré (víno), nechce hneď nového; lebo povie: staré je lepšie. ⁴⁾

HLAVA 6.

O svätení soboty. Povolanie učeníkov. O pravom blahoslavenstve a dobrých skutkoch.

1. I stalo sa v sobotu druho-prvú ⁵⁾, keď išiel cez siatiny, že jeho učeníci

1) T. j. zákonníci ľudu.

2) Mat. 9, 16.

3) Vo východných krajinách sa víno dáva do nádob, zhotovených z kože (do temlovov), ktoré sa potrhať môžu.

4) Vysvetlenie hľadaj u sv. Mat. 9, 16. Spasiteľ uvedenými príkladmi vysvetľuje, že jeho učeníci nie sú ešte schopní prisnejšie zákony zachovávať. Tiež zavracia týmto farizejov, ktorí skutky jeho učeníkov posudzujú dľa Starého Zákona, kdežto on je zakladateľom Nového Zákona.

5) Ktorá sobota menovala sa druho-prvou, s istotou už nevieme. Niektorí sa domnievajú, že

trhali klásky a vymelňovali ich rukami a jedli.

2. Tu niektorí z farizejov riekli im: Prečo robíte, čo nesvobodno v sobotu?

3. A odpovedal im Ježiš a riekol: Ani to ste nečítali, čo spravil Dávid, keď bol hladný, on i tí, ktorí boli s ním?

4. Ako vošiel do domu Božieho a vzal chleby predkladné, jedol a dal i tým, ktorí boli s ním, ktoré nesvobodno požívať iba samým kňazom?

5. A riekol im: Syn človeka je pánom i nad sobotou.

6. Stalo sa však i v sobotu druhú, že vošiel do synagogy a učil. A bol tam človek, ktorého pravá ruka bola vyschnutá.¹⁾

7. I striehli zákonníci a farizeji, či bude v sobotu uzdravovať, aby našli, za čo ho obžalovať.

8. On však vedel o ich myšlienkach, i povedal človeku, ktorý mal vyschnutú ruku: Vstaň a postav sa do prostriedku. I vstal a postavil sa.

9. Tedy Ježiš povedal k nim: Pýtam sa vás: Či je svobodno v sobotu dobre činiť a či zle²⁾? život zachovať alebo zahubiť?

10. A keď si obhliadol okolo všetkých, riekol človeku: Natiahni si ruku. A natiahol, a napravila sa mu ruka.

11. Oni však naplnili sa nerozumom³⁾, a shovárali sa vospolok, čo by mali spraviť Ježišovi.

12. A stalo sa v tých dňoch, že vyšiel na horu modliť sa a strávil noc na modlitbe k Bohu.⁴⁾

to bola prvá sobota po druhom sviatku veľkonočnom. Iní myslia, že to bola sobota turíčna, jako by stálo: druhá popredná sobota, tak že prvá popredná sobota bola na Veľkú noc, druhá na Turíce, tretia na sviatok šiatrový.

1) Mar. 3, 1.

2) Zle činiť tak, že môžeme pomôcť bližnému a nepomôžeme, teda opustením dobrého.

3) Od hnevu.

4) Spasiteľ strávil celú noc na modlitbe, keď mal voliť apoštolov. Tak i cirkev zaviedla Suché

13. A keď nastal deň, zavolať svojich učeníkov, a vyvolil z nich dvanástich (ktorých i apoštolmi¹⁾ pomenoval):

14. Šimona, ktorého pomenoval Petrom, a Ondreja, jeho brata, Jakuba a Jána, Filipa a Bartolomeja,

15. Matúša a Tomáša, Jakuba Alfejovho, a Šimona, ktorý sa volá Horlivcom,

16. a Júdu (brata) Jakubovho, a Judáša Išariotského, ktorý sa stal zradcom.

17. A keď sostúpil s nimi, stál na rovine, i zástup jeho učeníkov, a veľké množstvo ľudu z celého Judska i Jeruzalema, a z pomoria, i z Tyru, a zo Sidonu;

18. ktorí prišli počúvať ho a uzdraviť sa od svojich chorôb. I tí, ktorí boli trápení od nečistých duchov, boli vyličení.

19. A všetko množstvo hľadalo sa ho dotknúť, lebo moc vychádzala z neho a uzdravovala všetkých.

20. Tu on pozdvihol oči na svojich učeníkov a riekol²⁾: Blahoslavení (ste vy) chudobní, lebo vaše je kráľovstvo Božie.

21. Blahoslavení, ktorí teraz hladujete, lebo budete nasýtení. Blahoslavení, ktorí teraz plačete, lebo budete sa smiať.

22. Blahoslavení budete, keď vás ľudia budú nenávidieť, a keď vás vytvoria³⁾ a potupia, a vyvrhnú vaše meno, jako zlé, pre Syna človeka.

23. Radujte sa v ten deň a plesajte; lebo, hľa, vaša odplata veľká je v nebi; veď práve tak činievali ich otcovia prorokom.

dni a káže v ten čas veriacim trvať na modlitbách (ponevác vtedy sa obyčajne odbavovalo svätenie kňazov), aby P. Boh dal dobrých biskupov a kňazov cirkvi svätej.

1) Apoštol znamená tolko, jako posol.

2) Mat. 5, 3—12. Svätý Lukáš podáva tu krátky výťah z takzvanej hórskiej reči Spasiteľovej. Avšak i to je možné, že Spasiteľ držal dve také reči, jednu obšírnejšiu a druhú stručnejšiu.

3) Zo svojich synagoga a spoločností.

24. Ale beda vám bohatým, lebo už máte svoje potešenie.¹⁾

25. Beda vám, ktorí ste nasýtení, lebo budete hladovať. Beda vám, ktorí sa smejete teraz²⁾, lebo budete truchliť a plakať.

26. Beda, keď ľudia o vás dobre budú mluiť³⁾, lebo práve tak činili ich otcovia lžiprorokom.

27. Ale vám, ktorí mňa počúvate, hovorím: Milujte svojich nepriateľov, dobre činite tým, ktorí vás nenávidia;

28. dobrorečte tým, ktorí vám zlorečia, a modlite sa za tých, ktorí vám ubližujú.

29. Ba tomu, ktorý ťa bije po líci, nadstav i druhé; a tomu, ktorý ti berie plášť, nezabraňuj ani oblečenie.

30. A každému, kto ťa prosí, udeľ; a od toho, ktorý ti berie, čo je tvoje, nepožaduj nazpät.⁴⁾

31. A jako chcete, aby ľudia činili vám, i vy činite podobne im.

32. A keď milujete tých, ktorí milujú vás: aká vďaka vám prislúcha?⁵⁾

33. A keď budete dobre činiť tým, ktorí vám dobre činia: jaká vďaka vám prislúcha? Veď to i hriešnici činia.

34. A keď budete požičiavať tým, od ktorých sa úfate zpiatky dostať: aká vďaka vám prislúcha? Veď i hriešnici požičiavajú hriešnikom, aby zaovno nazpät dostali.

35. Ale milujte svojich nepriateľov, dobre činite a požičiavajte, a za to nič neúfajte, a odplata vaša bude hojná, a budete synmi Najvyššieho,

lebo on je dobrotivý k nevďačným a zlým.

36. Buďte (teda) milosrdní, jako i váš Otec je milosrdný.

37. Nesúďte, a nebudete súdení; neodsudzujte, a nebudete odsúdení; odpúšťajte, a odpustí sa i vám.¹⁾

38. Dávajte, a bude vám dané; mieru dobrú a natlačenú — a natrasenú — a prekypujúcu dajú vám do lona. Tou istou mierou totiž, ktorou merať budete, bude vám nazpät odmerané.

39. A povedal im i podobenstvo: Či môže slepý viesť slepého? Či nespadnú oba do jamy?²⁾

40. Nie je učeník nad učiteľa; ale každý bude dokonalý, keď bude jako jeho učiteľ.³⁾

41. A čo vidíš mrvu⁴⁾ svojmu bratovi v oku, kdežto nebadáš brvna, ktoré je v tvojom oku.

42. Alebo jako môžeš povedať svojmu bratovi: Brate, daj, nech ti vyhodím mrvu z oka, keď sám nevidíš brvna v svojom oku? Pokrytče, vyhoď najprv brvno zo svojho oka, a potom hľaď vytiahnuť mrvu svojmu bratovi z oka.

43. Lebo nie je to dobrý strom, ktorý rodí zlé ovocie; ani to zlý strom, ktorý rodí dobré ovocie.⁵⁾

44. Každý strom totižto poznáva sa po svojom ovoci. Lebo nesbierajú s trnia figy, ani so šípa neoberajú hrozna.

45. Dobrý človek z dobrého pokladu svojho srdca vynáša dobré (veci); kdežto zlý človek zo zlého

1) Mat. 7, 1.

2) Spasiteľ naráža tu na učenie farizejov a zákonníkov, ktorí boli hriešnici, pozbavení nadprirodzeného svetla. Mat. 15, 14.

3) Smysel je: Od vás nemôže sa ovšem väčšia dokonalosť očakávať, lebo učiteľia vaši boli farizeji, a nie je učeník nad učiteľa. U sv. Matúša je smysel inakší.

4) Spasiteľ naráža na hlavnú chybu farizejov: opovážlive posudzovať bližného a malichernosťami sa zaoberať.

5) Spojenie je toto: ľudia, ktorí tak nakladajú so svojím bližným a nemilosrdne ho posudzujú, nemôžu byť dobrí učiteľia: lebo nie je to dobrý strom atď.

1) Luk. 16, 25. Tak, ako nie každý chudobný, ale len chudobný duchom, ktorý totiž svoju chudobu dobre znáša, bude spasený: taktiež nie každý boháč, ale len ten, ktorý pre svoje vzdajšie potešenie zanedbáva náboženstvo, bude zatratený.

2) Totiž pri hlučných a hriešnych zábavách.

3) Rozumejú sa tu ľudia svetskí, ktorých svet pre ich hriešny život chváli. Kto chce byť priateľom sveta, stane sa nepriateľom Božím.

4) Láska a svornosť majú nás nakloňovať nielen k dobročinnosti, ale i k tomu, aby sme sa za každú krivdu nepomstili a niekedy i škodu trpeľive zniesli. Mat. 5, 42.

5) Mat. 5, 46.

pokladu vynáša zlé. Lebo čím je srdce preplnené, o tom mlúvia ústa.

46. A čo ma voláte: Pane, Pane, a nečiníte, čo hovorím? ¹⁾

47. Každý, kto prichádza ku mne a počúva moje reči a plní ich: ukážem vám, komu je podobný.

48. Podobný je človeku, stavajúcemu dom, ktorý kopal hlboko a položil základ na skalu. A keď nastala povodeň, narazil prúd na ten dom a nemohol ho pohnúť, preto, že bol založený na skale.

49. Kdežto kto počúva a neplní: podobný je človeku, stavajúcemu svoj dom na zemi bez základu, na ktorý narazil prúd, a ihneď spadol, a pád toho domu bol veľký.

HLAVA 7.

Uzdravenie služobníka stotníkovho. Vzkriesenie mládenca naimského. Posolstvo Jánovo ku Kristu Pánu. Kajúca hriešnica.

1. Keď dokončil všetky svoje reči pred poslúchajúcim ľudom, vošiel do Kafarnauma.

2. A jakéhosi stotníka nezdravý sluha, ktorý mu bol vzácny, pracoval k smrti.

3. A keď počul o Ježišovi, poslal k nemu starších zo Židov ²⁾ a prosil ho, aby prišiel a uzdravil jeho sluhu.

4. Tí teda, keď prišli k Ježišovi, prosili ho snažne a riekli mu: Hoden je toho, aby si mu to preukázal;

5. lebo miluje náš národ a sám vystavil nám synagogu.

6. Tedy Ježiš išiel s nimi. A keď už bol neďaleko domu, poslal k nemu stotník priateľov a riekol: Pane, neustávaj sa; lebo nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu.

7. Preto ani seba som nedržal za

hodného ísť k tebe; ale riekni slovo, a uzdravený bude môj služobník.

8. Lebo i ja som človek pod mocou postavený, mám pod sebou vojakov: a poviem tomuto: Id', a ide; a inému: Poď sem, a prijde; a sluhovi svojmu: Sprav to, a spraví. ¹⁾

9. Keď to počul Ježiš, divil sa, i obrátil sa a riekol zástupom, ktoré ho nasledovali: Veru, povedám vám, ani v Izraeli nenašiel som toľkej viery.

10. A keď sa navrátili domov tí, ktorí boli poslaní, našli sluhu, ktorý bol chorý, zdravého.

11. I stalo sa, potom išiel do mesta, ktoré sa volá Naim ²⁾, a išli s ním jeho učeníci a veľký zástup.

12. A keď sa približovali k bráne mestskej, hľa, vynášali mŕtveho, jediného to syna jeho matky, a tá bola vdova, a početný zástup ľudu z mesta (šiel) s ňou.

13. Ktorú keď uzrel Pán, pohnutý milosrdenstvom nad ňou, riekol jej: Neplač!

14. A pristúpil a dotkol sa már. (Tí však, ktorí (ho) niesli, postáli.) I riekol: Mládenče, povedám ti, vstaň. ³⁾

15. Tu posadil sa ten, ktorý bol zomrelý, a počal mluiť. I dal ho jeho matke.

16. Vtedy všetkých pojala bázeň, vlebili Boha a riekli: Veľký prorok povstal medzi nami a Boh navštívil svoj ľud. ⁴⁾

17. A rozniesla sa o ňom táto reč po celom Judsku a po všetkom okolí.

18. A to všetko zvestovali Jánovi jeho učeníci. ⁵⁾

¹⁾ Tieto slová sú znakom toho, ako veľmi úfal stotník vo veľkú moc slov Kristových. Lebo keď ja biedny, iným podriadený človek nachádzam poslušnosť, tým viac tebe, jako Pánovi celého sveta, bude všetko podriadené, teda i nemoce.

²⁾ Mesto, ležiace v Galilejsku na úpätí vrchu Hermonu.

³⁾ Mat. 5, 41.

⁴⁾ Poslanie proroka je jakoby návšteva Božia, lebo skrze prorokov mlúvil a účinkoval sám P. Boh.

⁵⁾ Mat. 11, 2.

¹⁾ Mat. 7, 21.

²⁾ Sám seba držal za nehodného predniesť prosbu Ježišovi, preto poslal starších, významných ľudí zo Židov.

19. Tu zavola Ján dvoch zo svojich učeníkov a poslal k Ježišovi, a riekol: Ty si to ten, ktorý má prísť, alebo iného očakávame? ¹⁾

20. A keď prišli k nemu tí mužovia, riekli: Ján Krstiteľ poslal nás k tebe a riekol: Ty si to ten, ktorý má prísť, a či iného očakávame?

21. A v tú istú hodinu uzdravil mnohých od neduhov a útrap a od zlých duchov, a mnohým slepým daroval zrak.

22. Tedy odpovedal a riekol im: Idte, oznámte Jánovi, čo ste počuli a videli: slepí vidia, kriví chodia, prašiví sa očisťujú, hluchí počujú, mŕtvi vstávajú, chudobným sa ohlasuje evanjelium ²⁾;

23. a blahoslavený je, kto sa nepohorší nado mnou.

24. A keď poslovia Jánovi odišli, počal mluiť zástupom o Jánovi: Čo ste vyšli na púšť vidieť? Trstinu vetrom klátenú?

25. Alebo čo ste vyšli vidieť? Človeka mäkkými rúchami odetého? Hľa, tí, ktorí sú v nádhernom odeve a v rozkošiach, sú v domoch kráľovských. ³⁾

26. Alebo čo ste vyšli vidieť? Proroka? Áno, povedám vám, i viac než proroka.

27. Tento je to, o ktorom je písané: „Hľa, posielam svojho anjela ⁴⁾ pred tvárou tvojou, ktorý pripraví tvoju cestu pred tebou.“ ⁵⁾

28. Lebo povedám vám: Nieto väčšieho proroka medzi narodenými zo žien nad Jána Krstiteľa ⁶⁾; ale

kto menším je v kráľovstve Božom, väčším je nad neho.

29. A všetok poslúchajúci ľud i mýtnici ¹⁾, pokrstení krstom Jánovým, uznali spravodlivosť Božiu.

30. Kdežto farizeji a zbehlí v zákone pohrdli ²⁾ radou Božou, na úkor sebe samým, a nedali sa pokrstiť od neho. ³⁾

31. Tu povedal Pán: Komu teda prirovnám ľudí z tohoto pokolenia? a komu sú podobní?

32. Podobní sú deťom, sediacim na námestí a rozmlúvajúcim sa vo spolok a hovoriacim: Pískali sme vám, a neskákali ste; nariekali sme, a neplakali ste. ⁴⁾

33. Lebo prišiel Ján Krstiteľ, nedjedol chleba a nepil vína, a hovoríte: Má diabolstvo.

34. Prišiel Syn človeka, jie a pije, a hovoríte: Hľa, človek žráč a pijan vína, priateľ mýtnikov a hriešnikov.

35. A múdrosť ⁵⁾ ospravedlnená je skrze všetkých svojich synov.

36. I prosil ho ktorýsi z farizejov, aby jedol u neho. A vošiel do domu farizejovho a uložil sa. ⁶⁾

37. A hľa, žena, ktorá bola v meste hriešnicou ⁷⁾, jako zvedela, že stoluje

1) Mýtnici boli u Židov vo veľkej nenávisti, už i preto, že vyberali poplatky (mýto), ale hlavne preto, že stáli v službe pohanov a ustavične upomínali Židov na to, že nad nimi už panujú pohaní; konečne boli nenávidení i pre svoje veľké vydieračstvo. A tak Židia považovali mýtnikov za najväčších hriešnikov.

2) Vlastne: pozbavili účinku radu Božiu.

3) 29. a 30. v. sú ešte slová Krista Pána.

4) Smysl je: vám sa nič neľúbi: ani tvrdý život pokánia sv. Jána, ani spôsob žitia Pánovho, oboch pomlúvate.

5) Tá múdrosť, ktorá bola v Jánovi a v P. Ježišovi, že je pravdivá, to dokázali tí, ktorí ju nasledovali: svojím životom, svojimi dobrými skutkami.

6) Na Východe stolovalo sa ležiačky a s bosými nohami, lebo hneď, ako do domu vkročili, vyzuli si obuv. Farizej tento menoval sa Šimon.

7) Kto bola táto žena? Niektorí latinskí vykladatelia sv. Pisma domnievajú sa, že to bola Maria Magdalena, a táto zase že je totožná s Mariou, sestrou Martinou. Ale títo sú na veľkom omyle, lebo toto sú tri rozdielne ženy. Toto bola mienka gréckych svätých otcov, ako Origena, sv. Jána Zlatoústeho atď. Ba ešte i latinskí sv. otcovia poukazujú na túto možnosť, ako na pr. sv. Jarolím, sv. Ambróz, ktorý Mariu Magdalenu pripočítuje k pannám, ba i sám sv. Augustín sa zdá byť tejto

1) Ján preto posielal učeníkov svojich k Ježišovi, aby títo na vlastné oči sa presvedčili, že Ježiš je poslaný Mesiáš. Sám o tom už predtým bol presvedčený.

2) Izai. 35, 5—6.

3) T. j. v palácoch, aké majú králi.

4) Anjela, t. j. posla, zvestúňa.

5) Mat. 3, 1.

6) Ján Krstiteľ, ako ktorý na vlastné oči videl a na vlastné uši počul Spasiteľa, viac vedel o Spasiteľovi, než hociktorý prorok Starého Zákona. Avšak on, ktorý nevidel smrti Kristovej, a tak nepoznal podstaty kresťanstva, predsa menej vie o kresťanstve, než najposlednejší kresťan.

v dome farizejovom, priniesla alabastrovnicu¹⁾ s masťou,

38. a stala si zo zadu u jeho nôh²⁾, počala slzami máčať mu nohy a utierala ich vlasmi svojej hlavy, a bozkávala mu nohy a masťou mazala.

39. Keď to videl farizej, ktorý ho bol pozval, povedal sám u seba a riekol: Keby tento bol prorokom, vedel by zaiste, kto a jaká je to žena, ktorá sa ho dotýka; lebo je hriešnica.

40. Tu Ježiš ho oslovil a riekol mu: Šimone, mám ti niečo povedať. A on riekol: Učiteľu, povedz.

41. Istý veriteľ mal dvoch dlžníkov: jeden bol mu dlžen päťsto desiatnikov³⁾ a druhý päťdesiat.⁴⁾

mienky. A správne; lebo dvakrát pomazali P. Ježiša, a sice ponajprv ešte pred statím sv. Jána Krstiteľa v Galilejsku v dome farizeja Šimona, o čom sa rozpráva v tomto odseku u sv. Lukáša, a kde ho pomazala žena, ktorá bola známa v celom meste jako verejná hriešnica. Po druhé pomazala ho Maria, sestra Lazarova a Martina, a tá ho pomazala pred samým umučením, teda hodne neskoršie, a pomazala ho v Judske v Betánii blízko Jeruzalema. A tak Maria, sestra Lazara a Marty nie je totožná s tou hriešnicou, ktorá pomazala nohy P. Ježišovi v Galilejsku. A od týchto celkom rozdielna je Maria Magdalena. Že Maria Magdalena nie je totožná s Mariou, sestrou Lazara a Marty, to vysvitá z toho, že Maria Magdalena bola z Galilejska, jako nám to evanjelisti dosvedčujú, pravdepodobne z mestečka Magdaly, odkiaľ dostala i svoje meno Maria Magdalenská; kdežto Maria, sestra Lazarova, bola z Judska z Betánie. Avšak Maria Magdalena nie je totožná ani s tou ženou, ktorá pomazala P. Ježiša v dome farizeja Šimona, lebo Spasiteľ túto hriešnicu poslal domov, kdežto Maria Magdalena už prvšie nasledovala Spasiteľa. Verejnú hriešnicu nechcel mať vo svojom sprievode, aby ho nepomlúvali a neosočovali, ale prijal služby Magdalenine, lebo táto bola sice posadlá zlým duchom, ponevác o nej sv. Lukáš hovorí, že vyšlo z nej sedem diabolství, ale táto sotva mohla byť a sotva i bola verejná hriešnica, keďže nik by si nezačal ľubostný pomer s takou biednou stvorou.

Z čoho všetkého nasleduje, že je vo sv. Pisme reč o troch ženských. A tak asi isté je, že Maria, sestra Lazarova, tá, ktorá si vyvolila najlepšiu časťku, ktorá jej nebude odňatá, bola čistá, bezúhonná panna. Podobne pannou mohla byť i Maria Magdalena, jako to tvrdí aj sv. Ambróz, tak že Spasiteľ ju osvobodil len od p. sadnutia zlým duchom. A konečne tretia žena, o ktorej je tu reč a ktorej meno je neznáme — azda ešte žila vtedy, keď sv. Lukáš písal toto evanjelium, a preto nechcel vypísať jej meno, keď bola taká zlá.

1) T. j. nádobu z alabastru. Alabaster je biely a drahý kameň.

2) V gréčtine je pridané: plačúca.

3) Asi 420 kor.

4) 42 koruny.

42. Keď nemali odkiaľ zaplatiť, odpustil im obom. Ktorýže ho teda viac miluje?¹⁾

43. Odpovedal Šimon a riekol: Myslím, že ten, ktorému viac odpustil. A on mu riekol: Dobre si súdil.

44. Tu obrátil sa k žene a riekol Šimonovi: Vidiš túto ženu? Vošiel som do tvojho domu, a nedal si mi vody na nohy; kdežto táto slzami zmáčala mi nohy a svojimi vlasmi utierala.²⁾

45. Nedal si mi bozku³⁾, kdežto táto, odkedy vstúpila, neprestala mi bozkávať nohy.

46. Nepomazal si mi hlavu olejom⁴⁾: kdežto táto masťou pomazala mi nohy.

47. Preto ti povedám: Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo mnoho milovala. No komu sa menej odpúšťa, menej miluje.⁵⁾

48. I riekol jej: Odpúšťajú sa ti hriechy.

49. Tu počali tí, ktorí spolu stolovali, u seba hovoriť: Kto je tento, že i hriechy odpúšťa?

50. On však riekol žene: Tvoja viera ti pomohla⁶⁾; id' v pokoji.⁷⁾

1) Od ktorého zasluhuje a môže očakávať väčšiu lásku?

2) Na Východe nosili na nohách len krpce, bez onuciek, pričom sa nohy zaprašili, a preto, keď prišiel hosť, podali mu v nádobe vodu, aby si umyl nohy.

3) U Židov bozk platil k pozdravu, a preto Židia sa často bozkávali, a bolo to znakom priateľstva a úcty.

4) Židia radi upotrebovali voňavé oleje a mastili si nimi hlavu. A niekomu pomastiť hlavu voňavým olejom pokladalo sa za úctu.

5) Nauka z tohoto podobenstva je tá, že láska je príčinou odpustenia, a odpustenie je zase novou príčinou väčšej lásky. Táto žena preukázala Spasiteľovi veľkú lásku, preto sa jej odpustilo mnohé hriechy; ale ona potom ešte viac milovala Spasiteľa pre jeho milosrdenstvo. Kto svoje hriechy olutuje z dokonalej lásky k Bohu, tomu ich P. Boh odpúšťa ihneď, prv než by sa z nich vyspovedal; ale povinnosť vyspovedať sa z nich zostane, lebo je to prikázanie Božie.

6) Vyššie sa pripisovalo odpustenie lásky, tu sa pripisuje viere; to je nie protimluva, lež poučenie, že pravá láska je len tam, kde je pravá viera, a naopak.

7) Ovocie hriechu je nepokoj a strach, ovocie pokánia a odpustenia pokoj a radosť Ducha sv.

HLAVA 8.

Dobročinné ženy slúžia P. Ježišovi. Podobenstvo o semene. Utišenie mora. Uzdravenie posadlého a ženy krvotočnej. Vzkriesenie dcéry Jairovej.

1. A stalo sa potom, že cestoval po mestách a mestečkách, a kázal a zvestoval kráľovstvo Božie, a dváňasti s ním,

2. i niektoré ženy, ktoré boli uzdravené od zlých duchov a od nemoci: Maria, ktorá sa volá Magdalena, z ktorej vyšlo sedem diabolství¹⁾,

3. a Johanna, manželka Chúza, úradníka Herodesovho, a Zuzanna a mnohé iné, ktoré mu posluhovaly zo svojich statkov.²⁾

4. A keď sa sišiel preveliký zástup a z miest dorazili k nemu, riekol v podobenstve³⁾:

5. Vyšiel rozsievateľ rozsievať si semeno; a keď rozsieval, jedno padlo vedľa cesty, a pošliapalo sa a vtáci nebeskí pozobali ho.

6. A iné padlo na skalú, a vzišlé uschlo, preto, že nemalo vlahy.

7. A iné padlo medzi trnie, a spolu vzrastajúce trnie udusilo ho.

8. A iné padlo do dobrej zeme, a vzišlé prinieslo stonásobnú úrodu. To keď povedal, volal: Kto má uši na slyšanie, nech slyší.

9. Tu pýtali sa ho jeho učeníci, jaké to má byť podobenstvo.

10. Ktorým on riekol: Vám je dané znať tajomstvo kráľovstva Božieho⁴⁾, ale ostatným v podobenstvách, aby hľadeli a nevideli, počuli, ale nerozumeli.

11. Tedy podobenstvo je toto: Semeno je slovo Božie.

12. Tí však vedľa cesty¹⁾, to sú tí, ktorí počúvajú, ale potom prichádza diabol a vyníma im slovo zo srdca, aby uveriac neboli spasení.

13. Ale na skalú sú tí, ktorí keď počúvajú, s radosťou prijímajú slovo, avšak nemajú koreňov; ktorí veria na čas, ale v čas pokušenia odstupujú.

14. Ktoré však medzi trnie padlo, to sú tí, ktorí počúvali, ale keď odídu, bývajú zahlušení starosťami a bohatstvami a rozkošami života, a neprinášajú úrody.

15. Kdežto to, čo do dobrej zeme: to sú tí, ktorí keď počujú slovo, v dobrom a výbornom srdci zachovávajú (ho), a prinášajú úrodu v trpelivosti.²⁾

16. A nikto keď zažne sviecu, neprikrýva ju nádobou, ani nestavia pod posteľ: ale postaví ju na svietnik, aby vchádzajúci videli svetlo.

17. Lebo nie je nič utajeného, čo by sa nevyjavilo; ani nič skrytého, čo by sa nevyzvedelo a nevyšlo na javo.³⁾

18. Preto dajte pozor, ako máte počúvať.⁴⁾ Lebo kto má, tomu sa dá, a ktokoľvek nemá, i to, čo sa domnieva mať, vezme sa mu.

19. Tu prišli k nemu matka a jeho bratia a pre zástup nemohli sa k nemu dostať.⁵⁾

20. I oznámilo sa mu: Tvoja matka a tvoji bratia stoja vonku a chcú ťa vidieť.

21. Ktorý odpovedal a riekol im: Mojou matkou a mojimi bratmi sú tí, ktorí počúvajú a plnia slovo Božie.

22. A stalo sa jedného dňa, že vstúpil na lodičku on i jeho učeníci,

1) Vid' poznámku k v. 37., h. 7., v. 3.

2) Vidíme tu poníženosť nášho Spasiteľa, ktorý nemal nijakého majetku na tomto svete, lež živil sa tým, čo mu dobrí ľudia dávali. Vidíme s druhej strany povďačnosť a účinnú lásku tých dobrých žien, ktoré za prijaté dobrodenia duchovné odsluhovaly sa podľa najlepšej možnosti a staraly sa o telesné potreby svojho Vykupiteľa.

3) Mar. 4, 3.

4) Podstatu, cieľ, účinkovanie, rozšírenie atď. cirkvi sv.

1) T. j. u ktorých semeno, slovo Božie, padá jakoby vedľa cesty.

2) Trpelivosť znamená tu toľko, ako stálosť, vytrvanivosť.

3) Porovnaj Mat. 10, 26., Mar. 4, 22.

4) Porovnaj Mar. 4, 24.

5) Mat. 12, 46.

a povedal im: Prevezme sa cez jazero. I odplavili sa.

23. A kým oni veslovali, zaspal. Tu spustil sa búrlivý víchor na jazero, až sa zalievali a boli v nebezpečenstve.

24. I pristúpili k nemu, zobudili ho a riekli: Učiteľu, hynieme! On však vstal, zahriakol vietor a rozbúrenú vodu, a prestaly, a nastalo ticho.

25. I riekol im: Kde je vaša viera? Ktorí v bázni divili sa vospolok a hovorili: Ktože je tento, že rozkazuje i vetrom a moru a poslúchajú ho?

26. I plavili sa do kraja Gerazenchanov, ktorý je naproti Galilejsku.

27. A keď vystúpil na zem, stretol sa s ním istý muž¹⁾, ktorý mal diabolstvo už od mnohých časov a rúchom sa neodieval, ani sa nezdržoval v dome, lež v hroboch.

28. Ten, ako uzrel Ježiša, padol pred ním, skríkol veľkým hlasom a riekol: Čo je ťa po mne, Ježišu, Synu Boha najvyššieho? Prosím ťa, ne-tráp ma!²⁾

29. Prikázal totiž nečistému duchu, aby vyšiel z toho človeka. Lebo už dlhé časy mykal ho, i býval pviazaný a držaný reťazami; ale on potrhaval väzby a honený býval od diabolstva na pusté miesta.³⁾

30. I pýtal sa ho Ježiš a riekol: Aké máš meno? On však riekol: Pluk. Lebo mnoho diabolstiev bolo vošlo do neho.

31. A prosily ho, aby im nerozkázal ísť do priepasti (pekelnjej).

32. A bolo tam veľké stádo ošípaných, pasúce sa na hore; i prosily ho, aby im dovolil vojsť do nich. A dovolil im.

33. Vyšly teda diabolstvá z človeka a vošly do ošípaných; tu stádo

rozbehlo a rútilo sa po strmine do jazera a utopilo sa.¹⁾

34. A keď pastieri videli, čo sa stalo, zutekali a oznámili to v meste a po osadách.

35. Tu vyšli (ľudia) vidieť, čo sa stalo, a prišli k Ježišovi, a našli mu u nôh sedieť človeka, z ktorého vyšly diabolstvá, odetého a pri zdravom rozume, i poľakali sa.

36. A oznámili im aj tí, ktorí videli, jako bol uzdravený od (toho) pluku.

37. I prosilo ho všetko množstvo z kraja Gerazenského, aby odišiel od nich²⁾, lebo boli dojatí veľkou bázňou. A on vstúpil na loď a vrátil sa.

38. Tu prosil ho ten muž, z ktorého vyšly diabolstvá, aby ho nechal pri sebe. Ale Ježiš prepustil ho a riekol:

39. Vráť sa domov a rozprávaj, aké veľké veci učinil ti Boh. I odišiel a po celom meste ohlasoval, aké veľké veci učinil mu Ježiš.

40. I stalo sa, keď sa Ježiš navrátil, prijal ho zástup; lebo všetci ho očakávali.

41. A hľa, prišiel muž, menom Jair, a ten bol predstaveným synagogy, i padol Ježišovi k nohám a prosil ho, aby vošiel do jeho domu³⁾;

42. lebo mal jedinú dcéru, asi dvanásťročnú, a tá skonávala. I prihodilo sa, keď išiel, že ho zástupy tisly.

43. A ktorási žena, ktorá bola v krvotoku od dvanástich rokov, i vynaložila na lekárov všetku svoju živnosť, a žiaden nemohol ju uzdraviť,

1) Spasiteľ dopustil zkazu ošípaných, aby tak dal príležitosť ľuďom uveriť, lebo pastieri udalosť túto rozprávali v meste. Nesmieme sa pozastaviť nad týmto činom. Spasiteľ je bezpodmienečným pánom našich majetkov, my sme ich dostali len užívať. A preto Boh-majiteľ môže spraviť, čo len chce so svojím majetkom, my nemáme čo namietť. A čo keby bol Spasiteľ dopustil dúl na ošípané? Tiež by boly vyhynuly.

2) Aby totiž podobným spôsobom i ostatné ich ošípané nezahynuly.

3) Preto volal Ježiša do svojho domu, lebo vedel, že Ježiš liečeval ľudí vkladáním rúk, alebo dotknutím.

1) V gréčtine: z toho mesta.

2) Mar. 1, 24.

3) Kde bývaly hroby obyčajne v skale vytesané.

44. pristúpila od zadu a dotkla sa obruby jeho rúcha, a naskutku zastavil sa krvotok jej.

45. I riekol Ježiš: Kto sa ma to dotkol? A keď to všetci zapierali, riekol Peter a tí, ktorí boli s ním: Učiteľu, zástupy ťa tisnú a tlačia, a hovoríš: Kto sa ma dotkol?

46. Ale Ježiš riekol: Nieкто sa ma dotkol, lebo ja som zbadal, že moc vyšla zo mňa.

47. A keď žena videla, že sa ne-utajila, so strachom prišla a padla pred ním a rozpovedala pred všetkým ľudom, pre jakú príčinu sa ho dotkla, i jako naskutku bola uzdravená.

48. A on riekol jej: Dcéro, tvoja viera ti spomohla; id' v pokoji.

49. Keď ešte mluvil, prišiel ktosi k predstavenému¹⁾ synagogy a riekol mu: Tvoja dcéra umrela; neunúvaj ho.

50. Ale Ježiš, keď počul tú reč, odpovedal otcovi toho dievčaťa: Neboj sa; len ver, a spomôže sa jej.

51. A keď prišiel do domu, nedal nikomu so sebou vojsť, okrem Petrovi a Jakubovi a Jánovi a otcovi a matke dievčaťa.

52. A všetci plakali a kvílili za ňou. Ale on riekol: Neplačte; ne-umrelo dievča, lež spí.

53. I vysmievali sa mu, lebo vedeli, že umrelo.

54. On však chytil ho za ruku, volal²⁾ a riekol: Dievča, vstaň!

55. I navrátil sa mu duch a naskutku vstalo. A kázal, aby mu dali jesť.

56. I trnuli a divili sa jeho rodičia, ktorým prikázal, aby nikomu nepovedali, čo sa stalo.

HLAVA 9.

Rozoslanie apoštolov. Nasýtenie päťtisíc mužov. Mienky o Kristovi. Premenenie Pána Ježiša. Uzdravenie námesačného. Káranie ctižiadosti u apoštolov. O nasledovaní Krista.

1. I svolal dvanástich apoštolov, dal im vládu a moc nad všetkými diabolstvami a aby uzdravovali ne-duhy.¹⁾

2. A poslal ich kázať kráľovstvo Božie a uzdravovať nemocných.

3. A riekol im: Ničoho si neberte na cestu: ani palice, ani kapsy, ani chleba, ani peňazí, ani dvoch oblekov nemajte.²⁾

4. A do ktoréhokoľvek domu vojdete, tam zostaňte, a odtiaľ neodchádzajte.

5. A ktorikoľvek vás neprijmú, keď z toho mesta vyjdete, straste ešte i prach so svojich nôh na svedectvo proti nim.³⁾

6. I vyšli a chodili po mestečkách, a zvestovali evanjelium a uzdravovali všade.

7. Vtedy počul vladár Herodes všetko⁴⁾, čo činil (Ježiš), a bol v rozpakoch, preto, že hovorili

8. niektorí: To Ján vstal z mŕtvych; niektorí zase: To sa Eliáš zjavil; iní však: To jeden zo starodávnych prorokov vstal z mŕtvych.

9. I riekol Herodes: Jána ja som sťal; ktože je tento, o ktorom ja slýcham také veci? A žiadal si ho vidieť.

10. A keď sa apoštolovia navrátili, rozprávali mu všetko, čo boli vykonali; a vzal ich so sebou a odišiel (s nimi) súkromne na pusté miesto, ktoré je pri Betsaide.⁵⁾

11. Keď sa to dozvedely zástupy,

1) Mar. 6, 8.

2) Kto chce zastávať úrad cirkevný, musí sa zriecť starostí o pomínutelné veci tohoto sveta.

3) Strasenie prachu s nôh znamená, že všetka vina u nich má ostať.

4) Divy, ktoré Ježiš a apoštolovia činili v jeho mene.

5) Mar. 6, 31.

1) Grécky: od predstaveného.

2) Hlasno ju oslovil na znamenie, že slovo Božie dáva život.

šly za ním; a on ich prijal a mluvil im o kráľovstve Božom, a uzdravoval tých, ktorí potrebovali liečenia.

12. Ale deň počal sa už nachyľovať. Tu pristúpili k nemu dvanásti a riekli mu: Rozpusť zástupy, aby sa rozišli do okolitých mestečiek a osád a ubytovaly sa a našly potravu, lebo tu sme na pustom mieste.

13. Ale on povedal im: Dajte vy im jesť. Oni však riekli: Nemáme viac, než päť chlebov a dve ryby; leda že by sme snád išli sami a nakúpili pokrmov pre všetok tento zástup.

14. A bolo mužov okolo päťtisíc. I riekol svojim učeníkom: Kážte im uložiť sa po päťdesiatich v jednej hromade.

15. A spravili tak a rozpoložili všetkých.

16. Tu vzal päť chlebov a dve ryby, pohliadol k nebu a požehnal ich, a lámal a rozdával svojim učeníkom, aby kládli pred zástupy.

17. A jedli všetci, a nasýtili sa; a nasbieralo sa z toho, čo im zvyšilo, dvanásť košov odrobiniek.

18. I stalo sa, keď sa modlil o samote, boli s ním i jeho učeníci, a opýtal sa ich a riekol: Za koho ma vydávajú zástupy? ¹⁾

19. A oni odpovedali a riekli: Za Jána Krstiteľa; iní však za Eliáša; iní zase, že to niektorý prorok z predošlých vstal z mŕtvych. ²⁾

20. Tu riekol im: Vy však čo hovoríte, kto som? Odpovedal Šimon Peter a riekol: Kristus Boží. ³⁾

21. On však prísne im prikázal, aby to nikomu nepovedali,

22. a riekol: Syn človeka musí

mnoho trpieť, a zavrhnutý byť od starších a od kniežat knazských i zákonníkov, a zabitý byť, a tretieho dňa zase vstať z mŕtvych.

23. A riekol všetkým: Jestli kto chce za mnou ísť, nech zapre sám seba a každý deň vezme svoj kríž a nech ma nasleduje.

24. Lebo kto si bude chcieť zachovať svoj život, ztratí ho; kdežto kto ztratí svoj život pre mňa, zachová si ho.

25. A čo si pomôže človek, keď i celý svet získa, ale seba samého zahubí a na sebe škodu utrpí? ⁴⁾

26. Lebo kto sa bude hanbiť za mňa a za moje reči, za toho sa bude hanbiť i Syn človeka, keď príde v sláve svojej i Otcovej a svätých anjelov. ⁵⁾

27. A opravdu povedám vám: Sú niektorí medzi prítomnými, ktorí neokúsia smrti, kým neuvidia kráľovstva Božieho.

28. A stalo sa po týchto rečiach asi za osem dní, vzal Petra a Jakuba a Jána a vystúpil na horu modliť sa.

29. A keď sa modlil, stala sa podobá jeho obličaja inou a jeho odev bielym a blýskavým. ⁶⁾

30. A hľa, dvaja mužovia mluvíli s ním, a to boli Mojžiš a Eliáš,

31. ktorí sa zjavili v sláve a hovorili o jeho odchode ⁷⁾, ktorý mal dokonať v Jeruzaleme.

32. Ale Peter a tí, ktorí boli s ním, obťaženi boli snom. ⁸⁾ A keď sa prebudili, videli jeho velebnosť a dvoch mužov, ktorí stáli s ním.

33. I stalo sa, keď sa odoberali od neho, riekol Peter Ježišovi: Učiteľu, dobre je nám tu byť; spravme tri stánky: jeden tebe a jeden Moj-

1) Mar. 8, 27.

2) Luk. 9, 8. Mat. 14, 2.

3) Kristus je grécke slovo a po slovensky znamená toľko, čo: „Pomazaný“. V Starom Zákone pomazanými bývali králi, knazi a proroci, a tak meno Kristus označuje u Spasiteľa, že je kráľ, knaz a prorok. Pomazanie, t. j. vylitie oleja označovalo milosť Božiu. A na Spasiteľa Duch sv. vylial plnosť svojich milostí, a tak bol pomazaný milosťou skrze Ducha svätého.

4) T. j. vo večnosti.

5) Keď príde súdiť živých i mŕtvych. Mar. 8., 38.

6) Mar. 9, 1.

7) T. j. o jeho smrti.

8) Kým sa totiž Spasiteľ modlil. Boli zaiste ustatí, preto zaspali, ale tá nebeská jasnosť ich zobudila. Bolo to v noci.

žišovi a jeden Eliášovi; lebo nevedel, čo hovorí.

34. A kým on to mluvil, povstal oblak a zatienil ich; i naľakali sa, keď tí vchádzali do oblaku.¹⁾

35. I ozval sa hlas z oblaku a riekol: Toto je môj milý Syn; toho poslúchajte.

36. A keď ten hlas odznel, našli Ježiša samotného.²⁾ A oni mlčali, a v tých dňoch³⁾ nikomu nič nepovedali o tom, čo videli.

37. I stalo sa nasledujúceho dňa, keď zostupovali s hory, prišiel im naproti veľký zástup.⁴⁾

38. A hľa, muž zo zástupu zvolal a riekol: Učiteľu, prosím ťa, shliadni na môjho syna, lebo mám ho jediného,

39. a hľa, duch ho napadá, a tu hneď kričí, i nadhadzuje ho a lomcuje ním, až sa pení, a ledva od neho odchádza, vysilujúc ho.

40. I prosil som tvojich učeníkov, aby ho vyhnali: ale nemohli.

41. Tu odpovedal Ježiš a riekol: Ó, pokolenie neveriace a prevrátené, dokiaľ mám byť s vami a vás znášať? Prived sem svojho syna.⁵⁾

42. A keď prichádzal, diabolstvo shodilo ho a lomcovalo ním.

43. I okríkol Ježiš nečistého ducha, a uzdravil chlapca a odovzdal ho jeho otcovi.

44. I trnuli všetci nad velebnosťou Božou. A keď sa všetci divili nad všetkým, čo činil, riekol svojim učeníkom: Vy zaštepte si do srdca tieto reči⁶⁾: Stane sa totiž, že Syn človeka vydaný bude do rúk ľudských.⁷⁾

45. Ale oni nerozumeli tej reči a bola zakrytá pred nimi, tak že ju nepochopili, a báli sa spýtať sa ho o tej reči.

46. A nadišla ich i tá myšlienka, kto z nich je väčší.¹⁾

47. Ale Ježiš, vidiac myšlienky v ich srdci, vzal chlapca a postavil ho vedľa seba,

48. a povedal im: Ktokoľvek prijme tohoto chlapca v mojom mene, mňa prijíma; a ktokoľvek mňa prijíma, prijíma toho, ktorý ma poslal. Lebo kto je najmenším²⁾ medzi vami, ten je najväčší.

49. Tu prehovoril Ján a riekol: Učiteľu, videli sme kohosi vyháňať diabolstvá v tvojom mene, a zabránili sme mu to, preto, že nechodí s nami.

50. A Ježiš mu riekol: Nezabráňujte; lebo kto nie je proti vám, je za vás.³⁾

51. I stalo sa, keď sa doplňovali dni jeho do neba vzatia⁴⁾, uprel svoju tvár zrovna na Jeruzalem, že pôjde ta.

52. A poslal pred sebou poslov, ktorí šli a vošli do mesta samariťánskeho, aby ho ubytovali.⁵⁾

53. Ale neprijali ho, preto, že išiel s tvárou obrátenou k Jeruzalemu.⁶⁾

54. A keď to videli jeho učeníci, Jakub a Ján, riekli: Pane, chceš, aby sme povedali: nech oheň soštípi s neba a strávi ich?

55. Ale on obrátil sa, pokarhal ich a riekol: Neviete, čieho ste vy ducha.⁷⁾

1) T. j. keď Mojžiš a Eliáš odchádzali od Krista Pána.

2) Aby tak zrejmé bolo, na koho sa ten hlas vzťahoval.

3) T. j. až do zmŕtvychvstania Pána.

4) Mar. 9, 13.

5) Mat. 17, 16.

6) V gréčtine: Uložte si do uší, t. j. zapamätajte si. Kristus Pán upozorňuje svojich učeníkov na svoje divy, jako dôkazy svojho božstva, že by potom v čas umučenia neztratili vieru v neho.

7) Mar. 9, 30.

1) Mar. 9, 33.

2) T. j. najpokornejším, najpodobnejším úprimnému dieťaťu.

3) Kto nebol s farizejmi, ktorí Ježiša nenávideli, bol akoby na jeho strane.

4) Čas jeho smrti a oslávenia.

5) Aby mu obstarali nocľah.

6) Z toho, že cestoval do Jeruzalema, poznali, že je Žid, a Samaritáni nenávideli Židov.

7) Smysel môže byť dvojaký, alebo: Neviete, jaký duch z vás hovorí, totiž duch pomsty a zlosti; alebo: Neviete, jakého ducha má byť môj učeník, totiž ducha tichého, láskavého. V Starom

56. Syn človeka neprišiel duše zahubiť, ale spasiť. I odišli do iného mestečka.

57. A stalo sa, keď išli cestou, ktosi mu riekol: Pôjdem za tebou, kamkoľvek pôjdeš.

58. Riekol mu Ježiš: Líšky majú skrýše a vtáctvo nebeské hniezda, ale Syn človeka nemá, kam by hlavy sklonil.¹⁾

59. A inému povedal²⁾: Poď za mnou. Ten však riekol: Pane, dovoľ mi najprv odísť a pochovať otca môjho.

60. Ale Ježiš mu riekol: Nechaj mŕtvych³⁾ pochovávať svojich mŕtvych, ale ty id' a zvestuj kráľovstvo Božie.

61. Iný zas riekol: Pôjdem za tebou, Pane; ale dovoľ mi najprv rozžehnať sa s tým, čo mám doma.⁴⁾

62. Riekol mu Ježiš: Nikto nie je súci pre kráľovstvo Božie⁵⁾, kto položí svoju ruku na pluh a obzerá sa nazad.

HLAVA 10.

Poslanie dvaasedemdesiat učeníkov; beda mestám nekajúcim; návrat učeníkov. Odpoveď zákonníkovi o nadobudnutí života večného. O milosrdnom Samaritánovi.

Ježiš v dome Martinom a Mariinom.

1. A potom vyznačil Pán i iných dvaasedemdesiat⁶⁾, a poslal ich po

Zákone panoval ovšem duch prísny, ale Nový Zákon je zákon milosti. Na to má pamätať každý učeník Kristov.

1) Podobnú odpoveď už predtým dal niekomu. Porovnaj: Mat. 8, 19.

2) Nie pri tejto, lež pri inej príležitosti. Sv. Lukáš podáva tu tri výroky Spasiteľove, ktoré v rôznych dobách boli prednesené.

3) Kristus Pán nezakazuje pochovávať mŕtvych, veď je to skutok telesného milosrdenstva, ale len chce ukázať, akú veľkú svätosť požaduje od tých, ktorí ohlasujú jeho učenie. V Starom Zákone totiž osobám, zvlášte Bohu zasväteným, ako hlavným kňazom, bolo zakázané si priblížiť sa k mŕtvole i svojho otca. Mŕtvych, t. j. duševne mŕtvych, ktorí nenasledujú P. Ježiša.

4) T. j. poriadok si urobíť so svojim majetkom.

5) Ako ten, kto sa pri oraní obzerá, nie je na to súci, lebo to nekoná s potrebnou pozornosťou: tak všetci, ktorí majú hlavu plnú zemských starostí a rozličných svetských ohľadov, sú nesúci za učeníka Kristovho, lebo ten má mať len jednu starosť: kráľovstvo nebeské.

6) „Vyznačil“ znamená toľko, ako ustanovil. Títo 72 boli totiž práve tak za náместníkov Ježi-

šových ustanovení, ako predtým 12 apoštolov, lenže s menšou mocou a hodnosťou. Nástupníci apoštolov v moci a hodnosti sú biskupi, nástupníci 72 učeníkov sú kňazi.

2. A riekol im: Žatva je síce veľká, ale robotníkov málo. Proste teda Pána žatvy, aby poslal robotníkov do svojej žatvy.²⁾

3. Idte; hľa, ja vás posielam, ako baránkov medzi vlkov.

4. Nenoste mešca, ani kapsy, ani obuvi, a nikoho na ceste nepozdravujte.³⁾

5. Do ktoréhokoľvek domu vojdete, najprv povedzte: pokoj tomuto domu!

6. A jestli tam bude syn pokoja⁴⁾, spočinie na ňom váš pokoj; jestli však nie, vráti sa k vám.⁵⁾

7. A v tom dome zostaňte, jedzte a pite, čo u nich je⁶⁾; lebo hoden je robotník svojej mzdy.⁷⁾ Neprechádzajte z domu do domu.⁸⁾

8. A do ktoréhokoľvek mesta vojdete a prijímú vás, jedzte, čo sa vám predloží;

9. a uzdravujte nemocných, ktorí sú v ňom, a povedzte im: Priblížilo sa k vám kráľovstvo Božie.

10. Ale do ktoréhokoľvek mesta vojdete a neprijímú vás: keď vyjdete na jeho ulice, povedzte:

šových ustanovení, ako predtým 12 apoštolov, lenže s menšou mocou a hodnosťou. Nástupníci apoštolov v moci a hodnosti sú biskupi, nástupníci 72 učeníkov sú kňazi.

1) Účel ich poslania bol: pripraviť mysle ľudí na príchod Spasiteľa. Po dvoch ich poslal pre vzájomnú pomoc a ku vzájomnému potešeniu i povzbudeniu.

2) Ako túto, tak povedal Spasiteľ aj iné reči, ktoré sv. Lukáš v tejto a nasledujúcich hlavách prednáša, i na inom mieste. Porovnaj: Mat. 9, 37.

3) Úloha, ktorú Spasiteľ učeníkom svojim dal, je taká dôležitá, že im bolo treba vyhybať všetkému, čo ich hatiť a baviť mohlo, menovite obvyklé na Východe pozdravovanie, spojené so zdĺhavými obradmi.

4) Syn pokoja znamená človeka dobrej vôle, súceho pre kráľovstvo Božie.

5) Mat. 10, 12.

6) Buďte skromní, s málom spokojní.

7) Kazateľ sv. evanjeliama zaslúži, aby ho poslucháči živilí. Tým však sa mu dokonale neodmenia, lebo on im dáva zlato, a oni jemu seno. (Sv. Aug.)

8) Neprechádzajte z rozmaru a vŕtkavosti, pre väčšiu pohodlnosť a vôbec bez dôležitej príčiny.

11. I prach z vášho mesta, ktorý sa ulepil na nás, utreme si o vás¹⁾; to však vedzte, že sa priblížilo kráľovstvo Božie.²⁾

12. Povedám vám, že v ten deň³⁾ ľahšie bude Sodomčanom, nežli tomu mestu.

13. Beda tebe, Korozaím⁴⁾, beda tebe, Betsaida! Lebo keby v Tyre a Sidone boli sa staly divy, ktoré sa staly u vás, dávno by v žinenom rúchu a v popole sediačky boli činily pokánie.

14. Avšak Tyru a Sidonu bude ľahšie na súde, nežli vám.

15. A ty, Kafarnaum⁵⁾, až do neba povýšené, až do priepasti (pekla) budeš pohrúžené.

16. Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý mňa poslal.⁶⁾

17. Potom navrátili sa tí dvaasiedemdesiati s radosťou a riekli: Pane, i diabolstvá sa nám poddávajú v tvojom mene.⁷⁾

18. A on povedal im: Videl som satana jako blesk padnúť s neba.⁸⁾

19. Hľa, dal som vám moc šliapať po hadoch a po šťúroch⁹⁾ a po vše-

tkej vláde nepriateľovej, a nič vám neuškodí.¹⁾

20. Avšak z toho sa neradujte, že duchovia sa vám poddávajú; lež radujte sa, že vaše mená zapísané sú v nebesách.²⁾

21. V túže hodinu zaplesal³⁾ Duchom svätým a riekol: Ďakujem ti, Otče⁴⁾, Pane neba i zeme, že si skryl toto pred múdrymi a opatrnými a zjavil si to maľučkým.⁵⁾ Áno, Otče, lebo tebe ľúbilo sa tak.⁶⁾

22. Všetko mi je odovzdané od môjho Otca. A nikto nevie, kto je Syn, iba Otec; a kto je Otec, iba Syn a komu to Syn bude chcieť zjaviť.⁷⁾

23. A obrátil sa k svojim učeníkom a riekol: Blahoslavené oči, ktoré vidia, čo vy vidíte.⁸⁾

24. Lebo povedám vám, že mnohí proroci a kráľovia chceli vidieť, čo vy vidíte, a nevideli, a počuť, čo vy počujete, a nepočuli.

25. A hľa, jakýsi znalec zákona vstal, pokúšal ho⁹⁾ a riekol: Učiteľu, čo musím činiť, aby som dosiahol život večný?

26. On však riekol mu: Čo je písané v zákone? Jako (tam) čítaš?

27. A on odpovedal a riekol: Milovať budeš Pána Boha svojho z celého srdca svojho, a z celej duše svojej, a zo všetkej sily svojej, a zo všetkej mysli svojej, a bližného svojho, jako seba samého.¹⁰⁾

28. I riekol mu: Dobre si odpovedal; to číň, a budeš žiť.

29. Ale ten chcel ospravedlivit'¹¹⁾

1) Porovnaj poznámku u sv. Mat. hl. 10.

2) Vedzte, že ten kráľ, ktorého nechcete prijať ako milostivého Spasiteľa, príde k vám ako prísny sudca.

3) Totiž v deň súdny.

4) Korozaím a Betsaida boli nepatrné mestečky neďaleko Kafarnauma. Tyrus a Sidon boli slávne punské primorské mestá s pohanským obyvateľstvom a so zkaženými mravmi, čo v bohatých kupeckých mestách býva riadnym zjavom.

5) Kafarnaum, galilejské mesto na západnom brehu jazera Genezaretského, ležalo na vršku od prírody opevnenom. Tu sa zdržoval Spasiteľ počas svojho verejného účinkovania; avšak Kafarnaumčania tak málo verili v neho, jako druhí Židia.

6) Mat. 10, 40. Ján 13, 20.

7) Rozumej: tvojou silou premožené.

8) Spojenie s predošlou rečou je toto: Nedivte sa, že diabli pred vami ustupujú; je to následok môjho príchodu. Ja som videl, ako knieža pekelné na môj príchod stá blesk — t. j. náhle a rýchle — spadol s vrcholca svojej moci: — Syn Boží prišiel zrušiť kráľovstvo diablovo a založiť kráľovstvo Božie. — Iní vykladači Pisma toto miesto vzťahujú na prvý pád anjelov, ktorý vraj preto pripomenul tu Kristus Pán, aby učeníkov vystríhal pred pýchou, ktorá zavinila pád anjelov.

9) T. j. po všetkej pekelnéj hávadi.

1) Mar. 16, 17.

2) T. j. že ste zapísaní v knihe života, že budete spasení, lebo divotvorná moc nie je zálohom večnej slávy.

3) Ako človek.

4) T. j. vďaka vzdávam tebe.

5) Poníženým dušiam.

6) Mat. 11, 25.

7) Ján 1, 18.

8) Mat. 13, 16.

9) T. j. chcúcu zkusit' zbehosť P. Ježiša v zákone Mojžišovom.

10) V. kn. Mojž. 6, 5.

11) Stavál sa, jako by mal úprimnú vôľu poznať ducha zákona a nasledovať ho.

seba a riekol Ježišovi: A kto je mojím bližným?¹⁾

30. To Ježiš pochytil a riekol: Akýsi človek²⁾ sostupoval z Jeruzalema do Jericha a upadol medzi lotrov, ktorí ho i olúpili, a keď ho pokryli ranami, odišli a nechali ho polomŕtveho.

31. I prihodilo³⁾ sa, že ktorýsi kňaz sostupoval tou istou cestou, a keď ho videl, prešiel.

32. Podobne i levít⁴⁾, keď bol pri tom mieste a videl ho, prešiel.

33. No istý Samaritán cestujúci prišiel k nemu, a keď ho videl, milosrdenstvom bol pohnutý;

34. i pristúpil k nemu, obviazal jeho rany, nalial na ne oleja a vína a vyložil ho na svoje dobytča, zaviedol do hospody a postaral sa o neho.

35. A druhého dňa vyňal dva desiatniky⁵⁾, dal ich hospodskému a riekol: Maj oňho starosť, a čokoľvek viac vynaložíš. keď pôjdem nazpät, ja ti to nahradím.

36. Kto z týchto troch zdá sa ti byť bližným⁶⁾ tomu, ktorý upadol medzi lotrov?

37. A on riekol: Ten, ktorý mu preukázal milosrdenstvo. I riekol mu Ježiš: Id', i ty čiň podobne.⁷⁾

38. A stalo sa, keď išli⁸⁾, že vošiel do istého mestečka⁹⁾, a jakási žena,

menom Marta, prijala ho do svojho domu;

39. a tá mala sestru, menom Mariu¹⁾, ktorá i sedela u ňôh Pánových a počúvala jeho reč.

40. Ale Marta zamestnávala sa hojnou obsluhou; ktorá postála a riekla: Pane, nedbáš na to, že moja sestra nechala ma samú posluhovať? Povedzže jej, aby mi pomáhala.

41. A Ježiš odpovedal a riekol jej: Marto, Marto, starostlivá si a trdiš sa pre mnohé veci²⁾,

42. ale jedno je potrebné.³⁾ Maria najlepšiu časťku si vyvolila, ktorá jej nebude odňatá.⁴⁾

HLAVA 11.

Modlitba Pánova. Uzdravenie nemého posadlého. Chvála P. Marie. Pán Ježiš stoluje u farizeja.

1. I stalo sa, keď sa na istom mieste modlil, ako prestal, riekol k nemu ktorýsi z jeho učeníkov: Pane, nauč nás modliť sa, jako i Ján naučil svojich učeníkov.

2. A on riekol im: Keď sa modlíte, hovorte⁵⁾: Otče, posväť sa meno tvoje.⁶⁾ Príď kráľovstvo tvoje.

3. Chlieb náš vzdajší daj nám dnes.

4. A odpusť nám naše hriechy,

1) O tejto otázke sa vtedy zákonníci hádali. Obyčajne sa malo za to, že Židovi len Žid je bližným a pohanov že svobodno nenávidieť.

2) Spasiteľ neudáva, či to bol žid alebo pohan, a síce schválne, aby tak zákonníka poučil, že každý človek, či je žid, či pohan, je našim bližným, ktorému v čas potreby máme prispieť na pomoc.

3) Grécky: náhodou.

4) Levíti, po svojom praotcovi Levim tak zvaní, boli služobníkmi a pomocníkmi kňazov pri službách Božích.

5) Peniaz, ktorý v ten čas zodpovedal mzde jedného dňa; 2 desiatniky asi: 1 kor. 68 halierov.

6) T. j. ktorý z nich zachoval sa jako opravdivý bližný?

7) T. j. učíť každému milosrdenstvo. Sv. otcovia toto podobnenstvo i tak vykladajú, že medzi lotrov upadlý človek znamená pokolenie ľudské, a milosrdaý Samaritán je Spasiteľ, Ježiš Kristus.

8) Na ceste do Jeruzalema.

9) Volalo sa Betánia a ležalo asi hodinu cesty od Jeruzalema.

1) Sv. evanjelium rozpráva tu o Marii jako o osobe veľmi dokonalej, z čoho nasleduje, že sa ona nemá stotožňovať ani s Mariou Magdalenou, ktorá pochádzala z Galilejska z mesta Magdaly, ani s hriešnicou, žijúcou v ktoromsi meste galilejskom, snáď v Naime, a ktorej meno je neznáme. Maria, sestra Martina, pochádzala z Judska z Betánia a tam i bývala.

2) Spasiteľ nekarhá pilnosť a pohostinnosť Martinu, ale prílišnú starostlivosť a pohrúženosť, s ktorou svoju prácu konala, tak že pritom úplne zanedbávala počúvať slovo Božie.

3) Človek má mať len jednu starosť: aby totiž spasil svoju dušu. Táto starosť však nielen že nehati nás v plnení našich povinností, lež požaduje to od nás, ale ovšem pravým spôsobom.

4) Časťka Martina je život činný vo svete, časťka Mariina je život rozjímavý, duchovný, ktorý sa obyčajne v kláštoroch vedie. Tamten je dobrý, tento je lepší, ale človek má si ten vyvoliť, ku ktorému má povolanie od Boha.

5) Mat. 6, 9.

6) T. j. nech sa rozšíri uctievanie teba.

lebo i my odpúšťame každému viníkovi svojmu. A neuvoď nás v pokušenie.¹⁾

5. I hovoril im: Kto z vás bude mať priateľa a pôjde k nemu o polnoci a povie mu: Priateľu, požičaj mi tri chleby;

6. lebo môj priateľ prišiel z cesty ku mne a nemám mu čo predložiť;

7. a ten by odpovedal zvnútra a riekol: Nebuď mi na ťarchu; dvere sú už zatvorené a moje dietky sú už so mnou v ložnici; nemôžem vstať a dať ti.

8. A jestli ten ďalej bude klopať, povedám vám, že keď i nevstane a nedá mu preto, že mu je priateľom, však predsa pre jeho neodbytnosť vstane a dá mu, koľko potrebuje.

9. I ja povedám vám: Pýtajte si, a dá sa vám; hľadajte, a nájdete; klopte, a otvorí sa vám.

10. Lebo každý kto si pýta, dostane; a kto hľadá, nájde; a klopaúcemu otvorí sa.²⁾

11. A keď kto z vás pýta si od otca chleba, či mu dá kameň? Alebo rybu, či miesto ryby dá mu hada?

12. Alebo keď bude si pýtať vajce, či mu podá šťúra?

13. Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dobré dary dávať svojim deťom: čím viac Otec váš nebeský dá dobrého³⁾ ducha tým, ktorí ho prosia.

14. I vyháňal diabolstvo, a to bolo nemé.⁴⁾ A keď vyhnať diabolstvo, mluvil nemý, až zástupy sa divily.⁵⁾

15. Ale niektorí z nich hovorili:

1) Modlitba je tu kratšia, než u sv. Matúša. Možno, že ju Spasiteľ učil svojich učeníkov pri dvoch príležitostiach.

2) Mat. 7, 7.

3) Za ducha dobrého, t. j. za milosť Božiu, za to, čo nám slúži k dušnému spaseniu, máme sa obzvlášť modniť, preto sa to tu obzvlášť pripomína.

4) Mat. 9, 32. 12, 22.

5) Sv. Matúš rozpráva o dvoch takých pádoch, kde farizeji tiež tak osočovali Spasiteľa. Prítomný prípad je buďto jeden z tých dvoch, alebo snáď i tretí, od tamých rozdielny.

Skrze Belzebuba¹⁾, knieža diablov, vyháňa diabolstvá.

16. Iní zas pokúšali ho²⁾ a žiadali od neho znamenie s neba.

17. On však, pretože videl ich myšlienky, riekol im: Každé kráľovstvo proti sebe rozdelené spustne, a dom na dom padne.

18. Jestli teda i satan sám proti sebe je rozdelený: jako obstoja jeho kráľovstvo? Lebo hovoríte, že ja skrze Belzebuba vyhánam diabolstvá.

19. Ale jak ja skrze Belzebuba vyhánam diabolstvá: skrze koho vyhánajú vaši synovia? Preto oni budú vašimi sudcami.

20. Ale jestli prstom Božím³⁾ vyhánam diabolstvá: zaiste prišlo k vám kráľovstvo Božie.

21. Keď však silný ozbrojený⁴⁾ stráži svoju dvoranu, v pokoji je to, čím vládne.

22. Ale keď silnejší od neho príde a premôže ho, odnime mu všetku zbroj, na ktorú sa spoliehal a rozdá jeho korisť.

23. Kto nie je so mnou, proti mne je; a kto neshromažďuje so mnou, roztrusuje.

24. Keď duch nečistý vyjde z človeka⁵⁾, chodí po mestách vodoprázdnych a hľadá odpočinok; a keď ho nenajde, hovorí: Vrátim sa do svojho domu, odkiaľ som vyšiel.⁶⁾

25. A keď príjde, nájde ho vymetený a ozdobený.

26. Vtedy ide a vezme so sebou iných sedem duchov, horších od

1) Belzebub = pán hnoja, alebo pán múch, označuje diabla, čo nečistého ducha, alebo čo fílištinskeho boha, ktorého Židia posmešne prezývali: muchopánom.

2) T. j. chceli získať, či je jeho moc nebeská.

3) T. j. mocou božskou.

4) Snáď sa tu naráža na strážcu, ktorého majetní ľudia mávali vo svojich dvoroch, alebo pri vratách. Ale na každý spôsob rozumie sa pod tým silným ozbrojencom satan, ktorého pohanské národy ctily jako najvyššieho pána nad svetom a ktorý sa i tak choval pred príchodom Spasiteľa, jako by on bol pánom nad svetom; ale Spasiteľ ho premohol a vysvobodil svet z jeho otroctva.

5) Spasiteľ tu líči osud človeka, ktorý s milosťou Božou spolu neúčinkuje, ale ju zneužíva.

6) Mat. 12, 43.

seba, a vojdúc prebývajú tam. A posledný stav toho človeka je horší, než bol prvší.

27. I stalo sa, keď to hovoril, akási žena zo zástupu pozdvihla hlas a riekla mu: Blahoslavený život, ktorý ťa nosil, a prsá, ktoré si požíval.¹⁾

28. On však riekol: Ba, čo viac, blahoslavení, ktorí slyšia slovo Božie a zachovávajú ho.²⁾

29. A keď sa zástupy k nemu sbiehali³⁾, počal hovoriť: Toto pokolenie je pokolením ničomným; vyhľadáva znamenie a nedá sa mu znamenia, leda znamenie Jonáša proroka.⁴⁾

30. Lebo jako Jonáš bol na znamenie Ninivetčanom: tak bude i Syn človeka tomuto pokoleniu.

31. Kráľovna⁵⁾ od poludnia (juhu) povstane na súd s mužmi pokolenia tohoto a odsúdi ich; lebo prišla od končín zeme počuť múdrosť Šalamúnovu; a hľa, viac než Šalamún je tu.

32. Mužovia ninivetskí⁶⁾ povstanú na súd s pokolením týmto, a odsúdia ho; lebo činili pokánie na kázanie Jonášovo: a hľa, viac než Jonáš je tu.⁷⁾

33. Nikto nezažne sviecu, že ju postaví do úkrytu, ani pod mericu,

1) T. j. jaká blahoslavená je tá matka, ktorá takého syna porodila a odchovala.

2) Ty blahoslavenou nazývaš moju matku; ovšem, ona je blahoslavená, a sice preto, lebo všetci sú blahoslavení, ktorí slyšia a zachovávajú slovo Božie. Sv. Augustín poznamenáva, že pokrevenstvo so Synom Božím nebolo by P. Marii osožilo, keby nebola bývala spolu i jeho vernou učenicou a slovo Božie nebola zachovávala.

3) Očakávaly zaiste to znamenie s neba, ktoré sa od neho požadovalo.

4) Mat. 12, 39.

5) Je to tu narážka na kráľovnu zo Sáby, ktorá prišla z ďalekých krajín obdivovať Šalamúnovu slávu a múdrosť.

6) Zase narážka na udalosť zo Starého Zákona: keď Jonáš bol poslaný od Boha do mesta Ninive.

7) Jonáš kázal len niekoľko dní, ja tak dlho; on ľudu neveriacemu, ja ľudu vyvolenému; on cudzin, ja krajanom; on jednoduchú reč, ja potvrdzujem svoju reč zázrakmi. (Béda.) Takto stavia celkom zrejme svoju hodnotu nad Šalamúna a Jonáša.

lež na svietnik, aby tí, ktorí vchádzajú, videli svetlo.¹⁾

34. Sviecou tvojmu telu je tvoje oko.²⁾ Ak bude tvoje oko zdravé, celé telo ti bude svetlé; ale ak bude zlé, i tvoje telo bude tmavé.

35. Daj teda pozor, aby svetlo, ktoré je v tebe, nebolo tmou.³⁾

36. Keď teda celé tvoje telo bude svetlé⁴⁾ a nebude mať nijakej tmavej čiastky, bude svetlé všetko a jako blýskavá svieca ťa osvieti.

37. A keď mluvil, prosil ho istý farizej, aby obedoval u neho. I šiel a uložil sa.

38. Ale farizej počal rozmyšľať sám u seba a hovoriť⁵⁾: Prečo sa neumyl pred obedom?

39. I riekol mu Pán: Tak vy, farizeji, očisťujete vonkajšok pohára a misy; ale váš vnútrajšok plný je lúpeže a neprávosti.⁶⁾

40. Blázni, či ten, ktorý učinil vonkajšok, neučinil i vnútrajšok?⁷⁾

41. Ale čo zvyšuje⁸⁾, dajte na almužnu: a hľa, všetko je vám čisté.⁹⁾

42. Ale beda vám, farizejom, lebo desiatky dávate z máty¹⁰⁾ a ruty a z každej zeleniny, ale zanedbávate právo a lásku Božiu: toto ste mali činiť a tamto neopúšťať.

1) Tým svetlom na svietnik postaveným, aby ho všetci videli, bol sám Spasiteľ. Že ho farizeji predsa neuznali, tomu bola príčina ich zatvrdilosť a zaslepenosť.

2) Zo svetla, ktoré je on sám, prechádza P. Ježiš na svetlo, ktoré každý od neho má prijať a v sebe pečlivo prechovávať.

3) Mat. 6, 22.

4) Následkom prostého úprimného oka, čili úmyslu, smýšľania.

5) Dľa gréckej osnovy: Tu farizej zadivil sa, keď videl, že sa najprv neumyl pred obedom.

6) Spasiteľ vytýka farizejom, že na zovnútrné zvyky veľmi dbajú, a o vnútornú spravdulosť a čistotu svedomia sa nestarajú.

7) Smysel je: Či Boh neprikázal práve tak, áno ešte viac vnútornú spravdulosť, nežli zovnútrné obrady?

8) Dľa gréckej osnovy: ale dajte to, čo je vnútri, t. j. v poháre alebo v mise.

9) Na almužnu; smysel je: Konajte radšej skutky lásky — na pr. dávajte almužnu — a budete celkom čistí, totiž vnútorne i zovnútorne, lebo láska, jako oheň, strávi všetku nečistotu.

10) Z príjemne voniacej zeliny, ktorou si Židia posypali dlažku v izbách, aby im voňala.

43. Beda vám, farizejom, lebo máte radi predné stolice v synagogách a pozdravovanie na námestí.¹⁾

44. Beda vám, lebo ste jako hroby, ktoré nie sú zjavné, a tak ľudia nevedomky chodia po nich.²⁾

45. Tu odpovedal ktorýsi zo zákonníkov a riekol mu: Učiteľu, keď to hovoríš, i nás potupuješ.

46. On však riekol: I vám zákonníkom beda, lebo obťažujete ľudí ťarchami, ktoré nemôžu uniesť: a sami ani jedným svojim prstom nedotýkate sa bremien.³⁾

47. Beda vám, ktorí staviate náhrobky prorokom: kdežto vaši otcovia ich zabíjali.⁴⁾

48. Zaiste dosvedčujete, že ste usrozumení so skutkami svojich otcov, lebo oni síce ich zabíjali, vy však staviate im hroby.⁵⁾

49. Preto i múdrosť Božia riekla⁶⁾: Pošlem k nim prorokov a apoštolov, a z nich niektorých zabijú a druhých prenasledovať budú,

50. aby sa pohľadávala na tomto pokolení krv všetkých prorokov, ktorá bola vyliata od ustanovenia sveta⁷⁾;

51. od krvi Abelovej až po krv Zachariášovu, ktorý zahynul medzi oltárom a chrámom. Tak, povedám vám, pohľadávať sa bude na tomto pokolení.

52. Beda vám, zákonníci, lebo ste vzali kľúč vedomosti, sami ste nevošli a vchádzajúcim ste prekážali.⁸⁾

53. A keď toto mluvil k nim, farizeji a zákonníci počali hrozne dorážať na neho a ústa mu zapchávať straniva všeličoho¹⁾,

54. číhali na neho a hľadeli polapiť niečo z jeho úst, aby ho obžalovali.

HLAVA 12.

Kvas farizejský. Bázeň Božia. Vyznanie Krista a rúhanie sa Duchu sv. O lakomstve. Očakávanie prichodu Pánovho. O smierlivosti.

1. Keď však mnohé zástupy stály okolo, tak že jeden na druhého stúpaj, počal mluviť svojim učeníkom: Varujte sa kvasu farizejského, ktorý je pokrytstvom.²⁾

2. Lebo nič nie je zahaleného, čo by sa neodhalilo; ani skrytého, čo by sa neprezvedelo.³⁾

3. Ponevác čo ste povedali vo tme⁴⁾, povie sa vo svetle⁵⁾; a čo ste do ucha mluvíli v izbách, ohlasovať sa bude na strechách.⁶⁾

4. Ale povedám vám, svojim priateľom: Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, a potom nemajú už viac čo urobiť.

5. Ale ukážem vám, koho sa máte báť; bojte sa toho, ktorý, keď zabije, má moc uvrhnúť do pekla. Tak vám povedám, toho sa bojte.⁷⁾

vercov. Skúmajú, rozberajú, prekrúcajú takmer každé slovičko; narobia tým činom tisíc ťažkostí sebe i druhým; vzbudzujú pochybnosti a podkopávajú vieru: a tak majú kľúč vedomosti, ale ani sami nevchádzajú do kráľovstva Božieho, ani druhých nenechajú vchádzať. Ale výčitka táto týka sa i vôbec všetkých predstavených, ktorí zlým príkladom dávajú pohoršenie svetu, a menovite svojim poddaným. Mat. 23, 14.

1) Dľa gréckej osnovy: dopytovať sa ho o všetlihom.

2) Mat. 16, 6. Mar. 8, 15.

3) Ani ukrytá zlosť farizejov, ani pravdivosť osočovaného vtedy učenia Kristovho nezostane vďycky v tajnosti, lež skôr-neskôr vyjde na javo. Mat. 10, 26. Luk. 8, 17.

4) T. j. v súkromnosti, medzi sebou o mojom učení, mojom úrade atď.

5) T. j. verejne, zjavne.

6) Na Východe sú strechy ploché, mohlo sa teda s nich ľudu kázať.

7) Bázeň Božia musí prevyšovať všetko ostatné.

1) Mat. 23, 6.

2) Farizeji chovali vo svojich srdciach hriechy a nepravosti, jako hnílobu a porušenie, ale zvonku to nedali na sebe znáť. Mat. 23, 27. U Židov kto sa dotkol hrobu čo len nohou, bol nečistý, a preto také utajené hroby boly pre Židov veľkým nešťastím.

3) Mat. 23, 4.

4) Ako ste ich dietkami, tak ste i dedičmi ich ukrutnosti. Mat. 23, 29.

5) Nie preto, aby ste napravili krivdu svojich otcov, lež aby ste zahalili svoju vlastnú zlosť, lebo máte toho istého ducha, jako vaši otcovia.

6) Je to sám Spasiteľ: Otca večného múdrost.

7) T. j. na toto pokolenie príde pokuta za všetky tie hriechy.

8) Tak to robia i teraz ešte mnohí zákonníci, t. j. vykladatelia sv. Písma, menovite u bludo-

6. Či nepredávajú päť vrabcov za dve babky¹⁾? A ani jeden z nich nie je zapomenutý pred Bohom.

7. Ba i vlasy na vašej hlave všetky sú spočítané. Nebojte sa teda; nad mnoho vrabcov viacej ste vy hodni.

8. Ale ja povedám vám: Každý, ktokoľvek ma vyzná pred ľuďmi, toho i Syn človeka vyzná pred anjelmi Božími²⁾;

9. ale kto ma zapre pred ľuďmi, ten bude zaprený pred anjelmi Božími.

10. A každému, kto povie slovo proti Synovi človeka, odpustí sa; ale tomu, kto sa bude rúhať Duchu svätému, neodpustí sa.³⁾

11. A keď vás povedú do synagogy a pred úrady a vlády, nestarajte sa, ako alebo čo máte odpovedať, alebo čo hovoriť⁴⁾;

12. lebo Duch svätý naučí vás v túže hodinu, čo vám treba hovoriť.

13. I riekol mu ktosi zo zástupu: Učiteľu, povedz môjmu bratovi, aby sa podelil so mnou s dedičtvom.⁵⁾

14. On však mu riekol: Človeče, kto ma ustanovil za sudcu alebo za deliteľa medzi vami?⁶⁾

15. I riekol im: Dajte pozor a varujte sa všetkého lakomstva, lebo nie v oplývaní tými vecmi, ktorými kto vládne, záleží jeho život.⁷⁾

1) Jedna babka platila asi 9 halierov, a tak jeden vrabec stál asi 4 haliere.

2) Mat. 10, 32.

3) Rúhanie čiže hriech proti Duchu sv. je hlavne odporovanie poznaanej pravde, proti vlastnému presvedčeniu. Porovnaj o tom pozn. u Mat. hl. 12, 31.

4) Mat. 10, 19.

5) Brat jeho chcel ho zaiste ukriviť a súdu obecnému snáď nedôveroval. U Židov bolo vo zvyku i v takýchto veciach utiekať sa ku kňazom.

6) Spasiteľ prišiel na svet udeliť nám dedičstvo nebeské, nie zemské deliť. Spolu je to i výstraha pre duchovné osoby, aby sa do časných záležitostí, ako sú sudy, bez potreby nemiešali, jedine vtedy, keď pokoj a láska to vyžadujú. Ponevác ten človek preukazoval veľkú starosť o zemské statky, Spasiteľ napomína v nasledujúcich veršoch poslucháčov, aby sa varovali lakomstva a prílišnej starostlivosti o zemské veci.

7) Hojnosť zemského majetku ani len časný život náš nemôže blaženým urobiť, tým menej večný. Tento, ako nás poučuje nasledujúce podobenstvo, je v rukách Božích.

16. I povedal im podobenstvo a riekol: Istému bohatému človeku prinieslo pole hojnú úrodu;

17. i premýšľal u seba a riekol: Čo mám urobiť? Lebo nemám si kam shromaždiť úrodu.

18. I riekol: Toto spravím: Svalím svoje stodoly a vystavím si väčšie, a ta shromaždím všetko, čo sa mi urodilo, i svoje statky;

19. a poviem svojej duši: Dušo, máš mnoho zbožia, uloženého na premnohé roky, odpočín si, jedz, pi, hoduj!

20. Tu riekol mu Boh: Blázne, tejto noci požiadajú tvoju dušu od teba: a čo si nachystal, čiže bude?¹⁾

21. Tak pochodí, kto si shromažďuje poklady a nie je bohatý u Boha.²⁾

22. I riekol svojim učeníkom: Preto povedám vám: Nestarajte sa úzkostlivo o svoj život, čo budete jesť, ani o svoje telo, čo si oblečiete.

23. Veď život je viac, nežli jedlo, a telo je viac, nežli rúcho.³⁾

24. Pozrite si krkavcov: ako ne-sejú, ani nežnú. nemajú pivnice, ani stodoly, a Boh ich krmí. O koľko viac hodni ste vy od nich?

25. A kto z vás môže pridať roz-mýšľaním jeden lodek k svojej po-stave?⁴⁾

26. Keď teda ani to najmenšie ne-môžete, čo sa staráte o to ostatné?

27. Pozrite si lalie, jako rastú; nepracujú, ani nepradú; povedám vám, že ani Šalamún vo všetkej svojej sláve nebol tak ošatený, jako jedna z nich.

28. Keď teda Boh trávu, ktorá dnes je na poli a zajtra sa hodí do

1) Jak. 4, 13.

2) V Bohu je bohatý ten, kto Boha nadovšetko miluje a všetkými zemskými vecmi poháda. On je v Bohu a Boh v ňom: kto je bohatší nad neho? Alebo kto mu jeho poklad vezme? Mat. 6, 20.

3) Smysel je: P. Boh, ktorý nám dal život, dá nám i to, čo nám je k jeho udržaniu potrebné.

4) Mat. 6, 27.

pece¹⁾, tak šatí: čím viacej vás, vy malej viery?

29. Preto nevyhľadávajte, čo budete jesť, alebo čo budete piť, a nedajte sa nadvihnúť vysoko²⁾;

30. lebo toto všetko vyhľadávajú svetácke národy. Ale váš Otec vie, že je vám toho treba.

31. Ale hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko bude vám pridané.

32. Nebojte sa, malé stádo³⁾, lebo zaľúbilo sa vášmu Otcovi dať vám kráľovstvo.⁴⁾

33. Predajte to, čím vládnete, a dávajte almužnu.⁵⁾ Robte si mešce, ktoré nezostarnú⁶⁾, poklad nepomínuteľný v nebesách, kde kmín nemá prístupu a moľ nekazí.

34. Lebo kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.⁷⁾

35. Nech sú boky vaše prepásané a horiace sviece vo vašich rukách⁸⁾;

36. a vy buďte podobní ľuďom, očakávajúcim svojho pána, kým sa nevráti so svatby⁹⁾, aby, jaknáhle príde a zaklope, ihneď mu otvorili.¹⁰⁾

1) Na Východe varia pri suchých strbúloch z pozostalej buriny.

2) T. j. netraťte duševný kľud a nedajte sa nahnať do starostí. Mat. 6, 32.

3) Malé je stádo pravých veriacich v porovnaní s veľkým počtom svetákov. Malé i pre svoju poníženosť a skromnosť.

4) T. j. prijať vás do svojho kráľovstva, za svoje dievky. Ten, ktorý vám pripravil nebo, nedá vám hladom zahnúť na zemi. Spasiteľ má tu na zreteli obzvlášť tých dokonalých kresťanov, ktorí ako apoštolovia všetko opúšťajú, aby svojho božského Učiteľa lepšie nasledovať mohli.

5) Slová tieto neobsahujú príkaz, lež radu pre tých, ktorí chcú byť dokonalými.

6) T. j. také, z ktorých sa majetok neroztrati. Smysel je: Ukladajte si poklady také, ktoré svojej hodnoty nikdy neztratia; to sú dobré skutky.

7) T. j. vaše starosti a myšlienky. Mat. 6, 19.

8) Spasiteľ prikazuje verné plnenie povinností a hotovosť kedykoľvek odobrať sa s tohoto sveta na druhý. Na Východe nosia dlhé a široké šaty; kto chce prácu alebo cestu poduľať, prepáše sa, aby ho šaty nehatily. Srovnaj v. 37.

9) Rozumie sa tu slávnostné navrátenie ženicha s nevestou a hosťmi. K tomu prirovnáva Spasiteľ svoj druhý príchod s neba, ktorý máme ustavične očakávať.

10) U sv. Matúša (hl. 25) uvádza Spasiteľ očakávajúce panny čili družice, tu však hovorí o sluchoch. Tamtie vyznamenávajú učeníkov dokonalých, ktorí i rady nasledujú; tu zase majú sa rozumieť

37. Blahoslavení sluhovia tí, ktorých pán, keď príde, najde bedlití; veru, povedám vám, že sa prepáše a posadí ich za stôl, a bude ich obchádzať a im posluhovať.¹⁾

38. A keby prišiel o druhej stráži, a keby prišiel o tretej stráži²⁾, a tak ich najde, blahoslavení sú tí sluhovia.

39. Ale to vedzte, že keby hospodár vedel, v ktorú hodinu príde zlodej, bedlil by zaiste a nedal by si podkopať dom.³⁾

40. I vy buďte pripravení, lebo v ktorú hodinu sa nenazdáte, príde Syn človeka.

41. I riekol mu Peter: Pane, hovoríš to podobenstvo pre nás, alebo i pre všetkých?⁴⁾

42. A riekol Pán: Kto asi je verným správcom a opatrným, ktorého ustanovil pán nad svojou čeladou, aby jej na čas dával výmer pšenice?⁵⁾

43. Blahoslavený ten sluha, ktorého pán, keď príde, najde tak činiť.

44. Opravdu povedám vám, že ho ustanoví nad všetkým svojím majetkom.

45. Ale jestliže ten sluha povie si v srdci: Môj pán dlho nejde, a počne biť služobníkov a služobnice, a jesť a piť a opíjať sa:

46. príde pán toho sluha v deň, v ktorý sa nenazdá, a v hodinu, o

učeníci vo svete žijúci, rozličnými povinnosťami zaneprázdnení.

1) Pri hostinách obchádza domáci pán stoly, dozerá, či niekomu niečo nechýbi, a kde treba, posluží hneď sám. Na svatbe Baránka Božieho v nebesách Spasiteľ naplňovať bude verných svojich sluhov hojnosťou svojho domu (Žalm. 35) a bude ich napájať potokom rozkoší.

2) T. j. Boh nás môže v ktoromkoľvek období života nášho, či v mladosti, či v starobe, predvolať pred večný súd. Prvá stráž nočná trvala od 6—9. večer, druhá od 9—12., tretia od 12—3. po polnoci, štvrtá od 3—6. ráno.

3) Mat. 24, 43.

4) T. j. týka sa to podobenstvo len predstavených, alebo všetkých veriacich?

5) Zo Spasiteľovej odpovedi vidno, že podobenstvo o sluchoch ovšem týka sa najviac tých, ktorí sú ostatným sluhom predstavení, ktorí majú na nich dozeráť, a čoho k výžive potrebujú, im dodávať. Mat. 24, 45.

ktorej nevie, a oddelí¹⁾ ho a dá mu podiel s nevernými.²⁾

47. A ten sluha, ktorý znal vôľu svojho pána a nepripravil sa a ne učinil podľa jeho vôľe, bude veľmi zbitý;

48. ktorý však neznal a robil, čo je bitky hodné, bude menej bitý.³⁾ Od každého totiž, ktorému sa mnoho dalo, bude sa mnoho požadovať; a komu mnoho sverili, na tom budú viac pohľadávať.

49. Prišiel som oheň složiť na zem: a čože chcem, nežli aby sa zapálil?⁴⁾

50. Ale krstom mám byť pokrstený: a jako ma to tlačí, kým sa nevykoná!⁵⁾

51. Myslíte si, že som prišiel uviesť pokoj na zem? Nie, povedám vám, lež rozdvojenie⁶⁾;

52. lebo odteraz bude ich päť v jednom dome rozdvojených, traja proti dvom a dvaja proti trom.

53. Rozdvoja sa otec proti synovi a syn proti svojmu otcovi, matka proti dcére a dcéra proti matke, svokruša proti svojej neveste a nevesta proti svojej svokruši.

54. A hovoril i zástupom: Keď vidíte mračno vychádzať od západu,

1) Oddelí ho od tých, ktorí budú spasení; alebo grécky: rozotne ho na poly.

2) T. j. taký osud ho zastihne, jako neverných. Sv. Matúš píše: s pokrytcami; lebo naoko sa stávali vernými.

3) Keď človek pochybí z nezavinenej nevedomosti, ani hriechu nemá, ani pokuty nezaslúži; jak je však nevedomosť zavinená alebo snád i schválna, tak ho spravdivý trest neminie.

4) Nasledujúce reči predniesol snád P. Ježiš pri inej príležitosti; dajú sa však spojiť i s terajšou. Napomínal svojich učeníkov, aby verne pracovali a bedlili; k tomu treba ohňa lásky Božej, ktorú Spasiteľ sám s neba priniesol. Ale horlivosť dobrých má za následok odpor zlých, a tak povstane na zemi boj a rozdvojenie následkom učenia Kristovho.

5) Prv, než oheň ten nebeský mohol zapáliť zem, musel Spasiteľ pokrstený, t. j. pohrúžený byť do horkých vôd umučenia, lebo krst sa pohrúžením vykonával. Spasiteľ túžobne očakával tento prehorký krst, pretože spasenie sveta záležalo na ňom.

6) Mat. 10, 34—35.

hneď hovoríte: Príval ide; a býva tak¹⁾;

55. a keď južný vietor veje, hovoríte: Bude horúčosť; a býva.

56. Pokrytci, tvárnosť neba a zeme viete skúmať, a tento čas prečože neskúmate?²⁾

57. Čože i sami od seba nesúдите, čo je spravdivé?³⁾

58. No keď ideš so svojím protivníkom k vrchnosti, usiluj sa na ceste zbaviť sa ho, aby ťa snád nezavliekol pred sudcu, a sudca nevydal ťa drábovi, a dráb nevhodil ťa do žalára.⁴⁾

59. Povedám ti: Nevyjdeš odtiaľ, kým nezaplatíš až do poslednej babky.⁵⁾

HLAVA 13.

Napomenutie k pokániu. Podobenstvo o fíku. O shrbenej žene. Podobenstvo o zrne horčičnom a o kvase. O tesnej bráne. Pán Ježiš vyhráža sa Jeruzalemu.

1. A boli tam tohože času niektorí, zvestujúci mu o Galilejčanoch, ktorých krv Pilát pomiešal s ich obetami.⁶⁾

1) V židovskej zemi na západe leží Stredozemné more, preto dažde odtiaľ prichádzajú. Mat. 16, 2—4.

2) Totižto čas Messiašov, čas spasenia.

3) Najprv ich karhal, že nevedia poznať dobu vykúpenia; teraz im vytýka, že ani vo svojich súkromných záležitostiach nie sú múdri. Počasie vedia rozsúdiť, ale s bližným svojim dobre sa sporadovať nevedia.

4) Učeník Kristov nebehá k súdom, nepravotí sa, lež vyrovná sa s bližným svojim v láske, po priateľsky. Ale tieto slová majú sa rozumieť i v duchovnom smysle. Vyrovnaj sa s bližným prv, než skrze smrť upadneš do rúk božského sudcu, ktorý ťa ináč oddá mučiteľovi a dľa veľkosti hriechu uvrhne ťa alebo do pekla, alebo do očistca.

5) Kto je tvrdý a neustupný oproti bližnému, s tým i vrchnosť prísne zachádza, jak ľudská, tak božská. Babka tu platí asi halier, najdrobnejší peniaz.

6) Alebo je tu reč o prívržencoch Júdu Galilejského, ktorý pred niekoľkými rokmi pobúril ľud, aby neplatili daň cisárovi, jako vyvolený národ Boží, ale len Bohu, t. j. chrámu; alebo o tých, ktorí sa vzbúrili proti Pilátovi preto, že Pilát obral kostolnú pokladnicu pod tou zámenkou, že vystaví vodovod, aby zoapatril Jeruzalem dobrou pitnou vodou. Židia reptali proti tomu a celé zástupy tiahly k domu Pilátovmu a tam robily nezdobu, zvlášte Galilejčania, ktorí boli prišli do chrámu obetovať. Pilát poslal na nich vojakov,

2. A odpovedal a riekol im: Myslite si, že tito Galilejčania boli hriešnikmi nado všetkých Galilejčanov, že niečo takého utrpli?

3. Nie, povedám vám; ale jestli sa nedáte na pokánie, všetci podobne zahyniete.

4. Jako i tých osemnásť, na ktorých spadla veža v Siloe¹⁾ a zabila ich: myslíte, že i tito boli vinníkmi nado všetkých ľudí, prebývajúcich v Jeruzaleme?

5. Nie, povedám vám; ale keď nebudete pokánia činiť, všetci podobne zahyniete.²⁾

6. A povedal i toto podobenstvo: Ktosi mal fíkový strom zasadený vo svojej vinici, a prišiel hľadať ovocie na ňom, a nenašiel.

7. Riekol teda vincúrovi: Hľa, tri roky sú, čo chodím hľadať ovocie na tomto fíku, a nenachádzam: teda vykop ho; načo zaujíma zem?³⁾

8. Ten však odpovedal a riekol mu: Pane, ponechaj ho i tento rok, až ho okopem a pohnojím;

9. asnáď ponesie ovocie, ale jestli nie, potom ho vykop.⁴⁾

10. A v sobotu učil Ježiš v ich synagoge.

11. A tu, hľa, bola žena, majúca

ktorí kyjmi a mečmi mnohých doráňali až na smrť, a to najmä z prezpoľných a v takýchto vzburách nezkúsených Galilejčanov. Pri všetkých vzburách obyčajne vyhori vonkovské, nezkúsené, zavedené obecnstvo, lebo buriči sa obyčajne skryjú, keď je zle.

1) Siloe je žriedlo na upätí vrchu Siona. Spomenutá veža stála nad žriedlom v mestských hradbách.

2) Tak i vás zastihne trest Boží. Hrozba táto splnila sa v čas rímskej vojny, a menovite pri zkeze Jeruzalema. Každého hriešnika ovšem netreba Pán Boh už na tomto svete; ale z tých, ktorých už tu pomsta Božia stíha, majú si ostatní vziať výstrahu.

3) Grécky: načo planí zem?

4) I toto podobenstvo je napomenutím k pokániu pre vtedajších Židov. Pán vinice je Boh, strom fíkový je židovský národ. Tri časy, dľa sv. Jeronyma, sú: čas Mojžišov, doba prorokov a doba Spasiteľova. K tejto poslednej pridal P. Boh ešte 40 rokov po smrti P. Ježiša. Potom prišli Rimania, sborili mesto Jeruzalem a národ rozptýlili po celom svete. Jako s celým národom, tak zachádza Boh i s jednotlivým človekom.

chorobného ducha¹⁾ osemnásť rokov, a bola shrbená a nijako nemohla sa narovnať.

12. Ktorú keď videl Ježiš, zavola ju k sebe a riekol jej: Ženo, zbavená si svojej nemoci.

13. I vložil na ňu ruky, a na skutku sa narovnala a velebila Boha.²⁾

14. Tu prehovoril predstavený synagogy, namrzený, že Ježiš v sobotu uzdravoval, a riekol zástupu: Šesť dní je, v ktorých treba pracovať: v tieto teda prichádzajte a dávajte sa liečiť, a nie v deň sobotný.³⁾

15. I odpovedal mu Ježiš a riekol: Pokrytci⁴⁾, či každý z vás neodvážuje v sobotu svojho vola alebo osla od jasiel a nevedie ho napájať?

16. A táto dcéra Abraháмова, ktorú sviazal satan, hľa, už osemnásť rokov, nemala byť zbavená tej väzby v deň sobotný?

17. A keď to hovoril, zahanbili sa všetci jeho protivníci, a všetok ľud sa radoval zo všetkého, čo sa slávneho dialo skrze neho.

18. I riekol: Čomu je podobné kráľovstvo Božie, a k čomu ho prirovnám?

19. Podobné je zrnú horčičnému, ktoré vzal človek a pohodil do svojej záhrady; i rástlo a stalo sa veľkým stromom, a vtáci nebeskí odpočívali na jeho vetvách.⁵⁾

20. A opäť riekol: K čomu prirovnám kráľovstvo Božie?

21. Podobné je kvasu, ktorý vzala žena a vložila do troch meciok múky, až skyslo všetko.⁶⁾

22. I chodil po mestách a me-

1) Posadlá bola zlým duchom, ktorý ju nemocou sužoval.

2) Mar. 7, 32.

3) Mat. 12, 10.

4) Tu sa javí ich pokrytstvo: chceli obviníť Ježiša a použili k tomu zdanlivú horlivosť za posvätenie sobotňajšieho dňa.

5) Mat. 13, 31. Mar. 4, 31. Vlastne: hniezdily. Na Východe horčica býva taká vysoká a hrubá.

6) Mat. 13, 33. Jedna mecka bola na 13–14 litrov veľká, tri mecky boli asi 40 litrov.

stečkách, učil a konal cestu do Jeruzalema.

23. I riekol mu ktosi: Pane, či je málo tých, ktorí budú spasení? A on riekol im:

24. Usilujte sa vojsť bránou tesnou¹⁾; lebo povedám vám: mnohí budú hladieť vojsť, a nebudú môcť.²⁾

25. Ale keď vojde hospodár a zavre dvere, počnete vonku stáť a kopať na dvere a hovoriť: Pane, otvor nám; a odpovie a riekne vám: Neznám vás, zkade ste.³⁾

26. Vtedy počnete hovoriť: Pred tebou sme jedli a pili, a na našich uliciach si učil.⁴⁾

27. Tu povie vám: Neznám vás, zkade ste; odíďte odo mňa všetci páchatelia neprávosti.⁵⁾

28. Tam bude plač a škrípanie zubov, keď uvidíte Abraháma a Izáka a Jakuba a všetkých prorokov v kráľovstve Božom, ale samých seba vyhnaných von.

29. I prídu od východu a od západu, i od polnoci a od poludnia⁶⁾, a budú stolovať v kráľovstve Božom.

30. A hľa, sú poslední⁷⁾, ktorí budú prvými, a sú prví, ktorí budú poslednými.

31. V ten samý deň pristúpili k nemu niektorí z farizejov a hovorili mu: Id' preč a odober sa odiaľto, lebo Herodes chce ťa zabiť.⁸⁾

32. I riekol im: Id'te a povedzte tej liške⁹⁾: Hľa, vyhánam diabolstvá

a uzdravujem dnes i zajtra, a tretieho dňa skonám.¹⁾

33. Avšak musím dnes a zajtra a pozajtre chodiť; lebo to nemožno, aby prorok zahynul mimo Jeruzalema.²⁾

34. Jeruzaleme, Jeruzaleme, ktorý zabíjaš prorokov a kamenuješ tých, ktorí bývajú poslaní k tebe, koľkokrát som chcel shromaždiť tvoje dietky, tak, ako vták svoju mlad' pod krýdla, a nechcel si!³⁾

35. Hľa, ponechá sa vám váš dom pustý.⁴⁾ No povedám vám, že ma neuzrete, kým nepríde (čas), keď povieť: Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.⁵⁾

HLAVA 14.

Uzdravenie vodnateľného. Kde si treba sadnúť pri svatbe. Podobenstvo o pozvaných na večeru. Praví učeníci.

1. I stalo sa, keď Ježiš vošiel do domu istého popredného farizeja v sobotu zajesť si chleba, že oni pozorovali na neho.

2. A hľa, jakýsi vodnateľný človek bol pred ním.

3. Tu prehovoril Ježiš a riekol zákonníkom a farizejom: Ci svobodno v sobotu uzdravovať?

4. Oni však mlčali. Tedy on chytil ho, uzdravil a prepustil.

5. A prehovoril k nim a riekol: Ktorému z vás spadne osol alebo

1) Už len krátky čas budem pôsobiť, lebo koniec môjho života je blízko.

2) Tých niekoľko dní, ktoré mi zbývajú, strávim na ceste do Jeruzalema, lebo to nešťastné mesto má už temer akési právo zabíjať prorokov.

3) Mat. 23, 37.

4) Dom váš, t. j. vaše mesto, a menovite: chrám. Spasiteľ hovorí: ponechá sa pustý, jako keby už bol, a bol i skutočne už pustý, lenže v ohľade duchovnom, ponevác v tomto chráme už nebolo Archy úmluvy a toho mračienka (šechiny), ktoré predstavovalo prítomnosť Božiu. Tieto sa ztratili počas zajatia babilonského. A právom, lebo musel uhnúť obraz, keď prišla skutočnosť. Do druhého chrámu, ktorý vystavil Zorobabel, vstúpil stelesnený Boh: P. Ježiš — nebolo teda treba Archy úmluvy a šechiny (šechina predstavovala Sviatosť oltárnu). Ale potom spustol chrám jeruzalemský i hmotne.

5) Mat. 23, 39.

1) Porovnaj poznámku u sv. Mat. hl. 7.

2) Lebo brána bude už zatvorená. Mat. 7, 13.

3) Tak bude hovoriť Pán na druhom svete; na tomto hotový je prijať každého. Porovnaj Mat. 7, 22—23.

4) T. j. boli sme s tebou a ty s nami; boli sme v tvojej spoločnosti.

5) Tak sa povieď kresťanom, ktorí sú kresťanmi len dľa mena a niektorých zovňutorných obyčají, ale srdcom a smýšľaním sú svetáci.

6) T. j. zo všetkých národov.

7) Ti, ktorých Židia za posledných považovali, totiž pohania.

8) Možno, že títo farizeji vyslaní boli od samého Herodesa, ktorý sa snáď obával, že následkom kázania Ježišovho povstanú vzbury, a preto chcel hrozby vyplašiť Spasiteľa zo svojho kraja.

9) T. j. tomu schytralému, prešibálemu mužovi.

vôl do studne, a nevytiahne ho ihneď v sobotu?

6. A nemohli mu na to odpovedať.

7. A povedal i pozvaným podobienstvo¹⁾, keď spozoroval, ako si vyberali predné miesta, a riekol im:

8. Keď budeš pozvaný na svatbu, neulož sa na predné miesto, aby snáď vzácnejší nežli ty nebol pozvaný od neho;

9. a prišiel by ten, ktorý teba i toho povolal, neriekol ti: Daj tomuto miesto; a vtedy by si s hanbou zaujímal posledné miesto.

10. Ale keď budeš povolaný, id, ulož sa na poslednom mieste, aby, keď príde ten, ktorý ťa pozval, riekol ti: Priateľu, postúp vyššie. Vtedy budeš mať slávu pred spolustolujúcimi;

11. lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponizuje, bude povýšený.²⁾

12. A riekol i tomu, ktorý ho pozval: Keď dávaš obed alebo večeru, nevolaj svojich priateľov³⁾, ani svojich bratov, ani pokrevných, ani bohatých susedov, aby snáď i oni zase teba nepozvali, a odplatili by ti.

13. Ale keď dávaš hostinu, zavolaj chudobných, mrzákov, krivých a slepých⁴⁾,

14. a budeš blahoslavený, že nemajú ti čím odplatiť, lebo odplatí sa ti pri vzkriesení spravedlivých.⁵⁾

15. Keď to počul ktorýsi zo spolustolujúcich, riekol mu: Blahoslavený,

1) Podobienstvo je taká reč, ktorá okrem svojho prvého smyslu má i hlbší význam.

2) Hlbší význam tohoto podobienstva je nauka, aby sme skromne o sebe smýšľali, radi sa ponížovali a iným slúžili; v tom záleží kresťanská pokora. Mat. 23, 12.

3) Spasiteľ nezakazuje pozývať priateľov, nech sa to len stáva z lásky, a nie zo ziskuchtivosti; ale odporúča, čo je dokonalejšie: pozývať chudobných.

4) Sv. Ján Zlatoústý poznamenáva: keď povoláš chudobného, bude P. Boh tvojím dlžníkom. Sv. Rehor, pápež, hostil každodenne 12 chudobných; sv. Ľudvík, kráľ francúzsky, choval každý deň 120 chudobných, o sviatkoch 200, a často im sám posluhoval.

5) Odplatí ti to Boh v živote večnom.

kto bude jesť chlieb v kráľovstve Božom.¹⁾

16. Ale on mu²⁾ riekol: Istý človek pripravil veľkú večeru a pozval mnohých.³⁾

17. I poslal svojho sluhu v hodinu večere povedať pozvaným, aby prišli, lebo že je už pripravené všetko.⁴⁾

18. I počali sa všetci do jedného vymlúvať. Prvý mu riekol: Kúpil som dvorec, a musím vyjsť a obhliadnuť si ho; prosím ťa, maj ma za vymluveného.

19. A druhý riekol: Päť záprahov volov som kúpil, a idem ich zkúsiť; prosím ťa, maj ma za vymluveného.

20. A iný riekol: Oženil som sa, a preto nemôžem prísť.

21. A keď sa navrátil sluha, oznámil to svojmu pánovi. Vtedy rozhnevanej hospodár riekol svojmu sluhovi: Vyjdi chytro na ulice a uličky mesta, a voved sem chudobných, i mrzákov, a slepých, i krivých.

22. I riekol sluha⁵⁾: Pane, stalo sa, jako si rozkázal, a ešte je miesto.

23. Tu povedal pán sluhovi: Vyjdi na cesty a za ploty, a prinúť vojsť sem, aby sa mi naplnil dom.⁶⁾

24. No povedám vám, že nikto z tých ľudí, ktorí boli povolaní⁷⁾, neokúsi mojej večere.

1) Židia predstavovali si telesne kráľovstvo Božie.

2) Ten hosť blahoslavil tých, čo budú účastní kráľovstva Božieho, a nepochyboval ani najmenej, že jak on, tak i všetci ostatní Židia budú sa nachádzať v tom počte. Ale Spasiteľ učí v tomto podobienstve, že Židia svojím zemským smýšľaním sami sa vytvárajú z kráľovstva Božieho, ačkoľvek ich P. Boh najprv povolal. Výklad podobienstva je tento: Človek večeru pripravujúci je Boh v osobe Krista Pána; večera je jeho Cirkev; vyslaní sluhovia sú zvestovatelia sv. evanjelia; prví povolaní sú Židia; poslední sú Samaritáni a pohaní. U sv. Matúša (22, 2) prednáša sa skoro to isté podobienstvo, lenže pri inej príležitosti. Tam je udaný i druhý výklad, ktorý toto podobienstvo pripúšťa.

3) Pozvaní sú Židia; pozývajúci boli proroci.

4) Vo východných krajoch bola obyčaj dvakrát volať pozvaných: raz dlhší čas popredku, druhý raz bezprostredne pred hostinou.

5) Zvestoval toto vtedy, keď už bol vyplnil rozkaz pánov.

6) Títo poslední znamenajú pohanov na končinách zemských, ku ktorým až v posledných časoch dostalo sa evanjelium.

7) Ale povolanie neprijali pre svoju prílišnú

25. A išly mnohé zástupy s ním ¹⁾, i obrátil sa a riekol im:

26. Keď kto prichádza ku mne a nemá v nenávisti svojho otca, i matku, i ženu, i dietky, i bratov, i sestry, ba ešte i svoj život, nemôže byť mojim učeníkom.²⁾

27. A kto nenesie svoj kríž a nejde za mnou, nemôže byť mojim učeníkom.

28. Lebo kto z vás, keď chce stavať vežu ³⁾, nesadne si a nebude najprv počítovať náklad, ktorý je potrebný, či má do zavŕšenia,

29. aby potom, keď položil základ a nemohol dokonáť, nezačali sa mu posmievať

30. a neriekli: Tento človek počal stavať, a nemohol dokonáť!

31. Alebo ktorý kráľ, keď má ísť do boja proti inému kráľovi, nesadne si a nerozmýšľa najprv: či môže postupovať s desaťtisícami proti tomu, ktorý s dvadsaťtisícami ide proti nemu?

32. Ináč, kým tamten ešte je ďaleko, vypraví posolstvo a bude prosiť o pokoj.

33. Tak teda žiaden z vás, kto sa neodriekne všetkého, čím vládne, nemôže byť mojim učeníkom.⁴⁾

34. Dobrá je soľ: ale keď soľ vyvetrie, čím sa osolí? ⁵⁾

náchylnosť k zemským veciam. Cirkev obracia toto podobenstvo menovite na sv. prijímanie, ku ktorému premnohí svetský smýšľajúci kresťania zriedka alebo nikdy nepristupujú.

1) Keď odchádzal z domu farizejovho.

2) Čo Spasiteľ najprv v podobenstve učil, to učí teraz zjavne, že totiž ľudia smyselní, svetský smýšľajúci nemôžu byť jeho učeníkmi. Slovo nenávidieť znamená tu toľko, čo menej milovať. Tak to sám Spasiteľ vykladá u sv. Mat. 10, 37.

3) Dľa našich pochopov palác.

4) Učeníkom Kristovým čili pravým kresťanom byť, to je taká veľká a ťažká záležitosť, ako vysokú vežu stavať, alebo s nepriateľom dvakrát silnejším sa boriť. Preto treba k tomu i veľkých, nevšedných prostriedkov: dokonalé zaprenie seba, odrieknutie sa všetkého, čo je na prekážku. Toto podobenstvo týka sa všetkých kresťanov. Každý z nás musí opustiť všetko, čo sa bez ťažkého hriechu podržať nemôže; ktorí si však zvolili stav dokonalejší, tí sa musia i takých vecí chrániť, ktoré sa protivia dokonalosti.

5) Kresťanom byť je pekná vec, ale pravým; kto však má len meno a niektoré zvyky bez

35. Ani do zeme, ani do hnoja nie je súca: lež vyhodí sa von. Kto má uši na slyšanie, nech slyší.

HLAVA 15.

Podobenstvo o ztratej ovci, o ztratenom peniazi a o márnoträtom synovi.

1. Približovali sa k nemu mýtnici a hriešnici, aby ho počúvali.

2. Tu farizeji a zákonníci šomrali a riekli: Tento prijíma hriešnikov a jedáva s nimi.

3. I povedal im podobenstvo toto a riekol ¹⁾:

4. Ktorý človek zpomedzi vás, majúci sto oviec, a keď ztratí jednu z nich: či neopustí deväťdesiatdeväť na púšti ²⁾ a nejde za ztratenou, kým ju nenajde?

5. A keď ju najde, vloží si ju nadradovaný na ramená,

6. a keď príde domov, svolá priateľov a susedov a riekne im: Radujte sa so mnou, lebo som našiel svoju ztratenú ovcu.

7. Povedám vám, že tak väčšia bude radosť v nebi nad jedným hriešnikom pokánie činiacim, nežli nad deväťdesiatdeviatimi spravедlivými, ktorí nepotrebujú pokánia. ³⁾

8. Alebo ktorá žena, majúca desať korún ⁴⁾, ak ztratí jednu korunu, či nezažne sviecu, a nevymetie dom, a nehľadá pilne, dokiaľ ju nenajde?

pravej ctnosti, ten je podobný vyvetralej soli: naničodný človek. Platí to ešte viac o predstavených. Porovnaj: Mat. 5, 13. Mar. 9, 49.

1) V troch podobenstvách prednáša Spasiteľ tú istú pravdu: že prišiel spasíť hriešnikov. Peniaz, ovca a márnoträtý syn znamenajú hriešnika: syna, náruživosťou zaslepeného; ovcu, bez rozvahy a akoby bez rozumu v hriechu zotrúvajúcего; peniaz, dlhým hrešením celkom otupelého, osúchaného, zatvrdilého. Spasiteľ hľadá a prijíma všetkých, i najhorších.

2) T. j. na pasienku; pasienky boli polovičné pustatiny, a tak sa i nazývaly.

3) Spasiteľ hovorí dľa ľudského spôsobu. Neočakávaná šťastlivá náhoda čini nám väčšiu radosť, nežli dobrota, ktorej sme navykli. Niekedy však obrátený hriešnik býva horlivejší, nežli sú spravедliví, a vtedy je skutočne väčšia radosť v nebesách nad takým hriešnikom.

4) Evanjelium menuje ten peniaz drachmou; platila asi 1 korunu (88 halierov).

9. A keď najde, svolá priateľky a susedy a riekne: Radujte sa so mnou, lebo našla som korunu, ktorú som bola ztratila.

10. Tak povedám vám: budú anjeli mať radosť nad jedným hriešnikom pokánie činiacim.¹⁾

11. Povedal²⁾ tiež: Istý človek mal dvoch synov,

12. a mladší z nich riekol otcovi: Otče, daj mi čiastku z majetku, ktorá mi pripadá. I rozdelil im statok.³⁾

13. A po nemnohých dňoch mladší syn posháňal všetko i odobral sa preč do krajiny ďalekej, a tam premrhal svoj majetok, žijúc prostopašne.

14. A keď všetko premárnil, nastal v tom kraji veľký hlad, a on počal trpieť núdzu.

15. Tu odišiel a pridržal sa jedného občana toho kraja, a ten poslal ho do svojho dvorca svine pásť.⁴⁾

16. I žiadal si naplniť brucho lúštinami⁵⁾, ktoré svine požívaly: ale nikto mu ich nedával.⁶⁾

17. Tedy vstúpil do seba a riekol: Koľko nádenníkov v dome môjho otca má hojnosť chleba, a ja tu hladom hyniem.

18. Vstanem a pôjdem k svojmu otcovi a poviem mu: Otče, zhrešil som proti nebu⁷⁾ i pred tebou⁸⁾;

19. už nie som hoden volať sa tvojím synom. Učín ma jako jedného zo svojich nádenníkov.

20. I vstal a išiel k svojmu otcovi.

A keď bol ešte ďaleko, videl ho jeho otec a bol pohnutý útrpnosťou, a pribehol, padol mu okolo krku a pobozkal ho.

21. I riekol mu syn: Otče, zhrešil som proti nebu i pred tebou; už nie som hoden volať sa tvojím synom.

22. Ale otec riekol svojim sluhom: Chytré prineste najlepšie rúcho a oblečte ho, a dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy;

23. a privedte vykrmené teľa a zabite, a jedzme a hodujme;

24. lebo tento môj syn bol mŕtvy¹⁾, a ožil; bol ztratený, a našiel sa. I počali hodovať.

25. A jeho starší syn bol na poli, a keď prichádzal a približoval sa k domu, počul hudbu a tanec.

26. I zavolať jedného zo sluhov a pýtal sa: Čo je to?

27. A ten mu riekol: Tvoj brat prišiel a tvoj otec zabil vykrmené teľa, že ho zase zdravého dostal.

28. I nahneval sa a nechcel vojsť. Tedy jeho otec vyšiel a počal ho chlácholiť.

29. On však odpovedal a riekol svojmu otcovi: Hľa, toľko rokov ti slúžim a nikdy som tvojho rozkazu neprestúpil, a nikdy si mi nedal (ani) kozla, aby som hodoval so svojimi priateľmi.

30. Ale keď prišiel tento tvoj syn, ktorý premrhal svoj statok so smilnicami, zabil si mu tučné teľa.

31. On však mu riekol: Synu, ty si vždycky so mnou, a všetko moje je tvoje²⁾;

32. no hodovať a radovať sa ná-

1) A tak sa nedivte, že prijímam hriešnikov.
2) Nasledujúce podobenstvo predstavuje nám nielen láskavosť Božiu k hriešnikom, ale i biedu, do seba vstúpenie, vyznanie a návrat hriešnika. Pre Židov malo ono aj iný význam: mladší syn znamenal pohanov, starší Židov.

3) Grécky: živnosť.

4) Svine boli u Židov za nečisté zvieratá držané a preto pásť ich znamenalo veľkú núdzu a potupu.

5) Dľa gréckej osnovy bol to takzvaný svätojan-ský chlieb, ktorým sa najchudobnejší ľudia živili, ktorý sa však i dobytku dával.

6) Nedostal ich toľko, aby sa mohol nasýtiť. Nad sluhmi bol dvorský, ktorý im vydával potravu.

7) T. j. obrazil som Boha.

8) Gr.: a pred tvojimi očami.

1) Vyhnanstvo z krajiny židovskej považovali Židia jakoby za smrť, preto sa tu hovorí, že bol mŕtvy; alebo mŕtvy bol skrze hriechy a skrze pokánie ožil.

2) Keď sa podobenstvo vykladá o Židoch, vtedy je tu tento význam: Vy Židia máte pravú vieru, zákon a prorokov, a môžete, jestli chcete, podiel brať i na tej milosti, ktorú kajúcim pohanom a hriešnikom udeľujem. Ale mne, jako otcovi, prí-náleží radovať sa nad ich obrátením.

ležalo, lebo tento tvoj brat bol mŕtvý a ožil, bol ztratený a našiel sa.¹⁾

HLAVA 16.

Podobenstvo o nevernom správcovi; že dvom pánom slúžiť nemožno; o Lazarovi a boháčovi.

1. Ale hovoril i svojim učeníkom: Bol istý bohatý človek²⁾, ktorý mal správcu, a tento bol udaný u neho, že mu rozhadzuje majetok.

2. Tedy zavolať ho k sebe a riekol mu: Čo to počujem o tebe? Vydaj počet zo svojho vladárenia, lebo už nebudeš môcť vladáriť.

3. I hovoril správca³⁾ sám u seba: Čo spravím, keďže môj pán odoberá mi vladárstvo? Kopat' nevládzem, žobrať sa hanbím.

4. Viem, čo spravím, aby ma prijali do svojich domov, keď budem shodený s vladárstvom.

5. Zavolať teda jedného každého dlužníka svojho pána k sebe a riekol prvému: Koľko si dlžen môjmu pánovi?

6. Ten však riekol: Sto kadí⁴⁾ oleja. I riekol mu: Vezmi svoj úpis, sadni chytró a napíš päťdesiat.⁵⁾

7. Potom riekol druhému: A ty

1) Takto odbavil Pán farizejov, ktorí reptali, že prijíma hriešnikov; ale i učeníci potrebovali poučenia, zvlášte o povahe a vážnosti majetku, ktorý pre Krista opustili. O tom v nasledujúcom podobenstve hľadá Pán.

2) Bohatý človek znamená P. Boha; správca = vladár je každý človek; majetok sú zemské statky. Nauka z podobenstva je táto: Ako ten správca sverený mu majetok použil k zabezpečeniu svojej budúcnosti a preto opatrne konal, tak máme i my opatrne užívať statky od Boha nám sverené, t. j. na dobré skutky ich vynakladať, ktoré nám zaslúžia večnú blaženosť. V podobenstve o marnotratnom synovi predstavil nám Spasiteľ príklad zlého užívania zemských statkov; tu máme príklad múdreho užívania.

3) V prekladoch sv. Písem obyčajne menuje sa správca, šafár, i mohli by sme preložiť i *nádvor*, čo je dávne slovenské slovo, ktoré sa nám zachovalo i s tovarníkom, čo názov uhorských hodností, a označuje išpána (nádor = išpán).

4) Písmo sv. užíva židovské slovo: bat, ktoré znamená žbán a ktorý dľa niektorých obsahoval 36½ litra.

5) Správca robí si priateľov z nevlastného. To máme robiť i my: dávať totižto almužnu zo statkov svojich, ktoré vlastne nie sú naše, lež Božie.

koľko si dlžen? Ktorý povedal: Sto meríc¹⁾ pšenice. Riekol mu: Vezmi svoje písmo a napíš osemdesiat.

8. I pochválil pán nespravedlivého správcu, že opatrne konal²⁾; lebo synovia tohoto sveta opatrnejší sú vo svojom pokolení³⁾, nežli synovia svetla.⁴⁾

9. I ja povedám vám: Robte si priateľov z nespravedlivej mamony⁵⁾, aby vás prijali do večných stánov, keď sa pominiete.⁶⁾

10. Kto je verný v maličkosti⁷⁾, i vo väčšom⁸⁾ je verný; a kto je nespravedlivý v maličkosti, i vo väčšom je nespravedlivý.

11. Ponevác tedy v nespravedlivej mamone neboli ste verní, kto vám sverí to, čo je opravdivé?⁹⁾

12. A keď ste neboli verní v cudzom: kto vám dá to, čo je vaše?¹⁰⁾

13. Žiaden sluha nemôže dvom pánom slúžiť; budto totiž jedného

1) Osnova grécka i latinská má slovo: kor; je to miera na sypané veci. (Korčuch, korec = asi 40 litrov.)

2) Spasiteľ chváli len správca opatrnosť; tú máme nasledovať i my, nie však jeho nespravdivosť.

3) Grécky: opatrnejší sú vo svojom obore; asi ako maďarské: páratlan a maga nemében; latinsky: vo svojom pokolení, t. j. vždy, vo všetkých dobách, vo všetkých ľudských pokoleniach svetáci väčšiu usilovnosť, námahu, dômyselnosť vynakladali na zaopatrenie časných majetkov a pôžitkov, nežli kresťania na nadobudnutie večnej slávy.

4) Synovia svetla sú nábožní ľudia, praví kresťania. Oni obyčajne nie sú takí opatrní a dômyselní v duchovných veciach, ako svetáci vo svetlých.

5) Spasiteľ nazýva bohatstvo nespravedlivou mamonou z troch príčin: 1. preto, že nie je našim, lež Božím; 2. preto, že je nepravým, klamným statkom; pravé statky sú len dobré skutky; 3. preto, že len zriedka sa nadobýva bez hriechu, a skoro vždycky k hriechu svádza. — Mamona = bohatstvo.

6) Dľa iného čítania: keď sa pominie (t. j. bohatstvo).

7) To najmenšie v kresťanskom smysle sú zemské statky.

8) Väčšie veci sú statky duchovné: pravá viera, Božia milosť atď. Spasiteľ prednáša tu porekadlo, ktoré vyslovuje len to, čo sa obyčajne stáva, nie však vždycky.

9) Porovnaj predošlú poznámku.

10) Naše je to, čo sa nás vlastne a najviac týka, a to sú statky nebeské, lebo sme stvorení pre nebo, a nie pre zem; cudzími sú teda pre nás veci zemské, ktoré len dočasne máme sverené. Kto zle zachodí s vecou cudzou, jako bude s vlastnou?

bude nenávidieť a druhého milovať, alebo jednému bude oddaný a druhým pohrdne. Nemôžete slúžiť Bohu i mamone.¹⁾

14. A všetko toto počúvali farizeji, ktorí boli lakomí a posmievali sa mu.

15. I riekol im: Vy sa staviate spravdivými pred ľuďmi, ale Boh zná vaše srdcia; lebo čo je ľuďom vznešené, to je ohavnosťou pred Bohom.²⁾

16. Zákon a proroci boli až po Jána: od tej doby zvestuje sa kráľovstvo Božie, a každý ho násilnosťou dobýva.³⁾

17. A ľahšie je, aby sa nebo a zem pominuly, než aby jedna čiarka zo zákona odpadla.⁴⁾

18. Každý, kto prepustí svoju manželku a vezme si inú, cudzoloží; a kto si berie prepustenú od muža cudzoloží.⁵⁾

19. Bol istý bohatý človek, ktorý sa odieval šarlátom a tenkým plátnom, a každodenne hodoval skvostne.⁶⁾

1) Kto zle užíva zemské statky, stane sa ich otrokom, a preto nemôže už byť dobrým sluhom Božím, lebo svet a Boh, hmota a duch si odporujú. Mat. 6, 24.

2) Vy, farizeji lakomí, znáte síce ľuďom namluiť, že vaše užívanie zemských statkov je spravdivé, ale Boha neoklamete. Pre svoju pokryteckú pobožnosť zdáte sa ľuďom vznešenými, ale pred Bohom ste ohavní.

3) Buďto: každý človek dobrej vôle usiluje sa do neho prijatým byť, alebo musí sám sebe násilnosťou robiť, sám seba premáhať. Mat. 11, 12.

4) T. j. a vyplnenia nedošla. Mat. 5, 18.

5) Smysl veršov 16., 17. a 18. je tento: Užívanie zemských statkov dľa môjho učenia zdá sa vám obťažným, ale máte vedieť, že nastal čas kráľovstva Božieho, v ktorom sa väčšia dokonalosť požaduje, nežli v Starom Zákone, ktorý trval až po Jána. Je síce pravda, že zo Zákona Božieho (i Starého) ani čiarka nemôže odpadnúť, t. j. nesmie sa zapovrhnuť a jednoducho odhodiť, ale smie sa zdokonaľiť, smie sa namiesto predpisu nedokonalého dokonalejši postaviť. Tak je to na pr. s manželstvom. V Starom Zákone bolo dovolené prepúšťať ženy a brať si prepustené; to už v Novom Zákone nesmie byť; manželstvo musí ostať nerozlučné až do smrti. Preto teda, že kráľovstvo Božie (čiže Nový Zákon) má dokonalejšie predpisy, len s násilnosťou sebe samému čineným sa doňho vstupuje.

6) Boháč znamená tých ľudí, ktorí zle užívajú zemské majetky, na dobré skutky ich nevynakladajú; Lazar znamená ľudí biednych, ale ctnostlivých. Na večnosti sa osudy premenia. Z tej rozpravy vidno, že lepšie je chudobným byť, než bohatým, pretože boháči ťažko vojdú do kráľov-

20. A bol istý žobrák, menom Lazar¹⁾, ktorý ležal pri jeho vrátach plný vredov,

21. a žiadal si nasýtiť sa odrobinami, ktoré padaly so stola boháčovho, a nikto mu nedával; ba i psi prichádzali a lízali jeho vredy.²⁾

22. I stalo sa, že ten žobrák umrel, a zanesený bol od anjelov do lona Abrahámovho.³⁾ A umrel i boháč, a pochovaný bol do pekla.

23. A keď bol v mukách, pozdvihol svoje oči a videl zďaleka Abraháma a Lazara v jeho lone;

24. tu on zvolal a riekol: Otče Abraháme, smiluj sa nado mnou, a pošli Lazara, nech si omočí koniec prsta do vody a ochladí mi jazyk, lebo sa mučím v tomto plameni.

25. I riekol mu Abrahám: Synu, rozpomeň sa, že si obdržal veci dobré za svojho živobytia a Lazar podobne zlé; teraz však tento sa tu potešuje⁴⁾, ty však sa mučíš.

26. A nad to nado všetko medzi nami a vami upevnená je veľká priepasť, aby ti, ktorí chcú odtiaľto prejsť k vám, nemohli, ani odtiaľ sem prestúpiť.⁵⁾

27. I riekol: Teda prosím ťa, otče, aby si ho poslal do domu môjho otca;

28. lebo mám päť bratov: nech im dosvedčí⁶⁾, aby aj oni neprišli do tohoto miesta múk.

29. I riekol mu Abrahám: Majú

stva Božieho. Ostatne boháč predstavuje i Židov, Lazar pohanov.

1) Slovo Lazar znamená toľko, čo úbohý, na pomoc Božiu utisnutý.

2) Oblizali ho dotierave a nemohol sa im ubrániť.

3) Anjeli doprevadili ho k Abrahámovi a ostatným patriarchom, očakávajúcim svojho Vykupiteľa. Miesto nám neznáme nazýva sv. Písmo lonom Abrahámovým, lebo spravdiví St. Zákona našli tam odpočinok, ako malé dieťa v lone otcovom alebo matkinom.

4) V predpekli duše nepoživaly úplného blaženstva, lebo neboly spojené s Bohom obapolnou dokonalou láskou, ponevác Boh ešte nebol smierený krvou Kristovou.

5) T. j. vo večnosti medzi zatratenými a spasenými je každé spojenie nemožné.

6) Že sú tu hrozné muky, nech im dá výstrahu.

Mojžiša a prorokov ¹⁾: nech tých poslúchajú.

30. On však riekol: Nie, otče Abraháme; ale keď niekto zo zomrelých pôjde k nim, dajú sa na pokánie.

31. I riekol mu: Keď neposlúchajú Mojžiša a prorokov, ani keby niekto z mŕtvych vstal, neuveria. ²⁾

HLAVA 17.

O pohoršení; o smierlivosti; moc viery; všetci sú neužitoční sluhovia. Očistenie prašivých. Druhý príchod Pánov.

1. Tedy riekol svojim učeníkom: Nie je možné, aby neprišli pohoršenia, ale beda tomu, skrze koho prichádzajú. ³⁾

2. Užitočnejšie mu je, keď sa mu mlynský kameň vloží okolo hrdla a vhodí sa do mora, nežli by mal pohoršiť jedného z týchto maľčých. ⁴⁾

3. Dajte si pozor! Jestli tvoj brat zhreší proti tebe, pokarhaj ho, a jestli to oľutuje, odpusť mu. ⁵⁾

4. A keby i sedemkrát za deň zhrešil proti tebe a sedemkrát ⁶⁾ za deň obrátil by sa k tebe a riekol: Je mi to ľúto, odpusť mu.

5. I riekli apoštolovia Pánovi: Rozmnož v nás vieru. ⁷⁾

6. A Pán riekol: Jestli budete mať vieru, jako zrnko horčičné ⁸⁾, povieť tejto moruši: Vytrhni sa a presad sa do mora, a poslúchne vás. ⁹⁾

7. A kto z vás, majúci sluhu orúceho alebo pasúceho, povie mu, keď

sa s poľa vráti: Hneď sa id' uložiť za stôl?

8. A či skôr nepovie mu: Pričystaj mi večeru a opáš sa ¹⁾, a posluhuj mi, kým sa najem a napijem, a potom budeš ty ješť a piť?

9. Či snáď bude ďakovať tomu sluhovi, že vykonal, čo mu rozkázal?

10. Nemyslím. Tak i vy, keď vykonáte všetko, čo sa vám rozkázalo, povedzte: Sluhovia neužitoční sme; čo sme boli podlžní spraviť, to sme urobili. ²⁾

11. I stalo sa, keď išiel do Jeruzalema ³⁾, že prechádzal stredom cez Samaritánsko a Galilejsko.

12. A keď vchádzali do istého mestečka, stretlo sa s ním desať mužov prašivých, ktorí stáli pozďaleky ⁴⁾.

13. a pozdvihli hlas a riekli: Ježišu, rozkazovateľu, smiluj sa nad nami!

14. A on keď ich uzrel, riekol im: Idte, ukážte sa kňazom. I stalo sa, keď išli, očistili sa. ⁵⁾

15. Tu jeden z nich, keď videl, že sa očistil ⁶⁾, navrátil sa a veľkým hlasom velebil Boha;

16. a padol na tvár pred jeho nohy a ďakoval; a to bol Samaritán. ⁷⁾

17. I odpovedal Ježiš a riekol: Či sa ich neočistilo desať? A kde je tých deväť? ⁸⁾

18. Nenašiel sa, čo by sa bol vrátil a vzdal chválu Bohu ⁹⁾, leda tento cudzozemec?

1) Tí dostatočne učia o spravodlivosti Božej a o potrebe pokánia.

2) K uvereniu treba dobrej vôle. Kto jej nemá, toho žiaden zázrak nepresvedčí. V novších časoch to ne jeden neznaboh zrovna vyslovil. Dôkazom toho sú i farizeji, pred ktorých očami vzkriesil Ježiš Lazara, a predsa neuverili. Možno, že Spasiteľ v tomto podobenstve práve z tej príčiny volil to isté meno: Lazar.

3) Mat. 18, 7.

4) T. j. príčinou sa stať mravného úpadku.

5) Mat. 18, 15.

6) Sedemkrát stojí miesto zakaždým.

7) Aby to mohli dobre pochopiť a s ochotou vykonať.

8) T. j. naoko malú a vnútri silnú, živú.

9) Mat. 17, 19.

1) Aby mohol obratnejšie posluhovať, keď si vykasal rúcho.

2) Podobenstvo toto nás učí, že musíme byť neunavni v plnení svojich povinností a spolu veľmi ponížení, jak chceme obdržať tú divotvornú vieru. Učíme sa z toho ďalej, že keď sme i celý deň pri svojich prácach sa ustávali, večer predsa nemáme zanedbať službu Božiu, t. j. modliť sa. Treba tu ešte pripomenúť, že na druhom svete Pán posadí dobrého sluhu za stôl a sám mu posluhuje. (Porovnaj hl. 12, 37.)

3) Bola to posledná cesta Pánova do Jeruzalema.

4) Preto pozďaleky, aby sa nestal nečistým podľa židovského obradu.

5) A i vyhlásení boli od kňazov za očistených.

6) Grécky: že ozdravel.

7) Pozri o Samaritánoch Mat. 10, 5.

8) Táto otázka Spasiteľa obsahuje výčitku.

9) Ako pôvodcovi zázračného očistenia.

19. I riekol mu: Vstaň a id'; tvoja viera ťa uzdravila.

20. A keď sa ho farizeji opýtali: Kedy príde kráľovstvo Božie?¹⁾ odpovedal im a riekol: Kráľovstvo Božie nepríde spozorovane²⁾,

21. ani nerieknu: Hľa, tu je, alebo, hľa, tam.³⁾ Lebo, hľa, kráľovstvo Božie je vo vás.⁴⁾

22. I riekol svojim učeníkom: Príjdú dni, kde si budete žiadať vidieť jeden deň Syna človeka, a nevidíte.⁵⁾

23. A povedia vám: Hľa, tu je, a hľa, tam. Nechodte, ani nenasledujte.⁶⁾

24. Lebo jako blesk, keď sa zablyskne zpopod neba na to, čo je pod nebom, leskne sa: tak bude Syn človeka na svoj deň.⁷⁾

25. Ale prv treba mu mnoho trpieť a zavrnutým byť od tohoto pokolenia.⁸⁾

1) T. j. kedy príde Messias, ako zemský panovník v zemskej sláve?

2) T. j. spôsobom všeobecnú pozornosť vzbudzujúcim, s kráľovskou nádherou, okázale.

3) Lebo nie je obmedzené na istý priestor, ako kráľovstvá zemské a vôbec hmotné veci.

4) Kráľovstvo Božie povstáva duchovným spôsobom skrze vnuknutie Božie už tu, už tam, a tak musí povstať i u vás vnútorne. (Ján 3, 3.) Káže sa síce zovnútorne, ale počiatok svoj berie vnútri, v duši človeka, keď uverí; z viery vyvinie sa potom spravodlivosť, pokoj, radosť v Duchu sv. (Rim. 14, 17) a všetko dobré. Avšak Spasiteľ nehovorí, že kráľovstvo Božie na zemi nemá nič viditeľného, ale že nemá spôsob zemskeho mocárstva, jako to farizeji očakávali. Na tomto svete musí sa i to, čo je vnútorné a duchovné, zovnútorne javiť, tak i kráľovstvo Božie objavuje sa na tomto svete jako viditeľná Cirkev, a sám Spasiteľ tvoril už so svojimi apoštolmi, učeníkmi a veriacimi takú viditeľnú spoločnosť, ako je Cirkev, hoci kráľovstvo Božie bolo v nich. I ten výraz: vo vás má dvojaký význam: vo vašom vnútrajšku a: medzi vami.

5) Smysel je tento: pokiaľ kráľovstvo Božie už prišlo, niet viac čo očakávať, lež treba milosť Božiu vďačne prijať a usilovne s ňou spolupracovať, a to tým viac, že prídu čo chvíľa na vás tvrdé časy, kde by ste ma radi čo len jeden deň mali zase pri sebe, ku svojmu poučeniu a potešeniu, a nestane sa vám to. Prídeme síce ešte raz, ale až na konci sveta; nedajte sa teda podviešť. (Porovnaj, čo nasleduje.)

6) Mat. 24, 25.

7) T. j. príde náhle a s takou slávou, ktorá naplní celý svet. Pozri Mat. 24, 27.

8) Toto pokolenie vždy ešte zavrhuje svojho Spasiteľa a jeho veriacich. Pozri Mat. 16, 21.

26. A jako sa dialo za dňov Noemových: tak bude i za dňov Syna človeka.¹⁾

27. Jedli a pili, ženili a vydávali sa až do dňa, v ktorom Noe vošiel do korábu: i prišla potopa a zahubila všetkých.²⁾

28. Podobne, jako sa dialo i za dňov Lotových: jedli a pili, kupovali a predávali, sadili a stavali;

29. ale toho dňa, v ktorý vyšiel Lot zo Sodomy, pršal oheň a sirka s neba, a všetkých zahubil.³⁾

30. Na ten spôsob bude to v ten deň, v ktorý sa zjaví Syn človeka.⁴⁾

31. V tú hodinu kto bude na streche a má svoje veci v dome, nech nesostupuje vziať si ich; a kto na poli, podobne nech sa nevracia nazpät.⁵⁾

32. Pamätajte na ženu Lotovu!⁶⁾

33. Ktokoľvek bude hľadiť svoj život zachovať, ztratí ho; a ktokoľvek ho ztratí, zachová ho.⁷⁾

34. Povedám vám: V tú noc⁸⁾ budú dvaja na jednej posteli: jeden bude vzatý⁹⁾ a druhý ponechaný.

35. Dve budú mlieť spolu: jedna bude vzatá a druhá ponechaná. Dvaja budú na poli: jeden bude vzatý a druhý ponechaný.

36. Odpovedali a riekli mu: Kde, Pane?¹⁰⁾

1) T. j. v čas jeho druhého príchodu.

2) I. Mojž. 7, 7.

3) I. Mojž. 19, 25.

4) Totiž vo svojej sláve. Pri prvom jeho príchode a po celý čas trvania Cirkvi sv. bola a je sláva Spasiteľova skrytá. Pri druhom príchode objaví sa jeho sláva a kráľovstvo Božie skvelé i na vonok, hoci nie v tom smysle, jako si to farizeji predstavovali.

5) Vtedy má každý len na príchod Pánov dbať a na hodné jeho prijatie sa chystať; k tomu pospiechať, od ktorého jedine pomoc očakávame. U sv. Matúša (24, 17) týkajú sa tieto slová popredne zjazy mesta Jeruzalema.

6) Ktorá sa starala o svoj majetok, a tak zahynula.

7) V tých dňoch nesmie sa myslieť na zachovanie telesného života, lež na obsiahnutie života večného. Pozri Mat. 10, 39.

8) Pre tieto slová niektorí myslia, že druhý príchod Pánov bude v noci. Bedlite a modlite sa.

9) T. j. do večnej slávy.

10) Kde sa to stane?

37. A on im riekol: Kdekoľvek bude telo, tam sa shromaždia i orli. ¹⁾

HLAVA 18.

O vylisťaní modlitby; modlitba farizejova a publikánova. Prijatie maľučkých. K dosiahnutiu blahoslavenstva je prekážkou bohatstvo. Ježiš predpovedá svoje umučenie a uzdravuje slepého žobráka.

1. A povedal im i podobenstvo, že treba vždycky sa modliť a neustávať,

2. a riekol: Bol v ktoromsi meste istý sudca, ktorý sa Boha nebál a človeka sa neostýchal.

3. A jakási vdova bola v tom meste, a chodila k nemu a hovorila: Zastaň ma proti môjmu protivníkovi.

4. A nechcel za dlhý čas. Ale potom riekol sám u seba: Keď sa i Boha nebojím a človeka sa neostýcham,

5. predsa však, pretože mi je táto vdova nepríležitá, zastanem ju, aby naposledy neprišla a nevynadala mi.

6. I hovoril Pán: Čujte, čo povedá nespravodlivý sudca. ²⁾

7. A Boh nezastal by svojich vyvolených, ktorí vo dne v noci na neho volajú, a tamtým mal by shovievať? ³⁾

8. Povedám vám, že čo skoro ich zastane. Ale či najde Syn človeka, keď príde ⁴⁾, vieru na zemi? ⁵⁾

9. A riekol i niektorým, ktorí v sebe dôverovali, jako spravodliví,

a ostatnými pohrdali, toto podobenstvo ¹⁾:

10. Dvaja ľudia vstúpili do chrámu pomodliť sa: jeden farizej ²⁾ a druhý mýtnik. ³⁾

11. Farizej stál a sám u seba toto sa modlil: Bože, ďakujem ti, že nie som, ako ostatní ľudia, dráči, nespravodliví, cudzoložníci, alebo jako i tento mýtnik.

12. Postím sa dvakrát do týždňa, desiatky dávam zo všetkého, čím vládnam.

13. Kdežto mýtnik stál zďaleka, nechcel ani oči k nebu pozdvihnúť, ale bil sa v prsia a riekol: Bože, buď milostivý mne hriešnemu!

14. Povedám vám: Sostúpil tento ospravodlivený do svojho domu, a nie ten; lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponízuje, bude povýšený. ⁴⁾

15. A prinášali k nemu i nemluvniatka, aby sa ich dotýkal. Keď to videli učeníci, okríkali ich. ⁵⁾

16. Ježiš však zavolať ich k sebe a riekol: Nechajte deti ku mne prichádzať a nebráňte im, lebo takých je kráľovstvo Božie.

17. Veru, povedám vám: Ktokoľvek neprijme kráľovstva Božieho jako dieťa, nevojde do neho.

18. Tu pýtal sa ho istý pohlavár a riekol: Učiteľu dobrý, čo musím činiť, aby som dosiahol život večný? ⁶⁾

19. Ježiš však mu riekol: Čo ma

1) Kde mravná zkaza dosiahne svojho vrchola, tam sa objaví i súd a pokuta Božia. Porovnaj Mat. 24, 28.

2) V tomto podobenstve. Luk. 11, 8.

3) Doplň: Ktorý je sudca spravodlivý a vládny.

4) K poslednému súdu.

5) Z týchto slov vysvitá, že v uvedenom podobenstve berie sa ohľad na veľké súženie, ktoré veriaci v posledných časoch od antikristov znášať budú a z ktorých na svoju prosbu náhle budú vysvobodení zjavným príchodom Syna Božieho. Že v tých posledných časoch viera a spolu s ňou i mravopoctnosť veľmi upadne, ba takmer vyhynie, to Spasiteľ viackrát pripomenul. Porovnaj vyššie hl. 17, 26 a Mat. 24, 24.

1) V nasledujúcom podobenstve farizej znamená takých ľudí, ktorí vedú sice zovnútorne statočný život a sú na to hrdí i myslia si, že tá zovnútorňá počestnosť činí ich P. Bohu vzácnymi, a pritom ešte iných zapovrhujú. — Publikán znamená ľudí pokorných, svoju hriešnosť uznávajúcich, na svoje dobré skutky za nespoliehajúcich, lež dúfajúcich v milosrdenstve Božom. Spolu sa tu učíme, jaká má byť naša modlitba, jestli má byť vyslyšaná; musí totiž pochádzať z poníženého a skrušeného srdca.

2) Pozri Mat. 3, 7.

3) Pozri Mat. 5, 46. Farizejov vôbec považovali za svätých, spravodlivých ľudí, kdežto mýtnikov za verejných zločincov.

4) Mat. 23, 12. Luk. 14, 11.

5) Mat. 19, 13. Mar. 10, 13.

6) Mat. 19, 16. Mar. 10, 17.

nazývaš dobrým? Nikto nie je dobrý, leda sám Boh.¹⁾

20. Znáš prikázania: Nezabiješ; nez cudzoložíš; nepokradneš; nepremluviš krivého svedectva; cti svojho otca i matku.²⁾

21. Ktorý povedal: To všetko som zachovával od svojej mladosti.

22. Keď to Ježiš počul, riekol mu: Ešte jedno ti chýbí: Predaj všetko, čo máš, a rozďaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi; a poď, nasleduj ma.

23. Keď to on počul, zarmútil sa, lebo bol veľmi bohatý.

24. A keď videl Ježiš, že zostal zarmútený, riekol: Ako ťažko vojdú do kráľovstva Božieho tí, ktorí majú statky.

25. Lebo ľahšie je ťave prejsť cez ucho ihelné, nežli bohatému vojsť do kráľovstva Božieho.

26. Tedy riekli tí, ktorí to počuli: A ktože môže spasený byť?

27. A on povedal: Čo je nemožné u ľudí, možné je u Boha.³⁾

28. I riekol Peter: Hľa, my sme opustili všetko, a šli sme za tebou.⁴⁾

29. A on im riekol: Veru, povedám vám: Niet nikoho, kto zanechal dom alebo rodičov alebo bratov alebo ženu alebo dietky pre kráľovstvo Božie,

30. že by nedostal omnoho viac v tomto čase a v budúcom veku život večný.⁵⁾

31. Potom vzal Ježiš dvanástich k sebe a hovoril im: Hľa, ideme do Jeruzalema, a dokoná sa (tam) všetko, čo písali proroci o Synovi človeka.

32. Lebo vydaný bude pohanom a budú sa mu posmievať a bičovať⁶⁾ ho a pľuť na neho,

33. a keď ho ubíjajú, zabijú ho, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych.

34. A oni nič z toho nepochopili, a bolo to slovo skryté pred nimi, a nerozumeli, čo sa hovorilo.¹⁾

35. I stalo sa, keď sa približoval k Jerichu, jakýsi slepý sedel vedľa cesty a žobral.²⁾

36. A keď počul zástup tade ísť, pýtal sa: Čo je to?

37. I riekli mu, že Ježiš Nazaret-ský tade ide.

38. Tu zvolal a riekol: Ježišu, synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!

39. A ~~ti~~, ktorí šli popredku, okríkali ho, aby mlčal. On však tým viac kričal: Synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!

40. Tu Ježiš postál a kázal ho priviesť k sebe. A keď sa priblížil, opýtal sa ho

41. a riekol: Čo chceš, aby som ti urobil? A ten riekol: Pane, aby som videl.

42. A Ježiš mu riekol: Pohliadni, tvoja viera ťa uzdravila.

43. A naskutku videl a išiel za ním a velebil Boha. A všetok ľud, keď to videl, vzdával chválu Bohu.

HLAVA 19.

O Zachejovi a o hrivnách; vjazd do Jeruzalema; plač nad mestom a vyčistenie chrámu.

1. I vojdúc, bral sa Jerichom.

2. A hľa, muž, menom Zachej, a ten bol nadmýtnym³⁾, a to bohatým,

3. i žiadal si vidieť Ježiša, ktorý je to: ale nemohol pre zástup, lebo bol malej postavy.

1) Teda ani mňa nedrž za púheho človeka, keďže ma dobrým nazývaš.

2) II. Mojž. 20, 13.

3) P. Boh môže dať i boháčovi ducha chudoby.

4) Doplň: A hľa, v tomto nasledovaní naši sme hojnú odmenu chudoby. Luk. 5, 11.

5) T. j. v časnosti milosť Božiu, vo večnosti neskonalú blaženosť.

6) Grécky: zle s ním nakladať.

1) Necháпали, jako sa tie slová srovnávajú s budúim slávnym kráľovstvom a s mocou Spasiteľovu, o ktorej boli presvedčení, a ponevác P. Ježiš často mluvil v obrazoch, t. j. v nevlastnom smysle, domnievali sa, že ani túto reč netreba tak prisať a doslovne brať.

2) Porovnaj Mat. 20, 29 a Mar. 10, 46. Kde sa však o inom zázraku rozpráva, totiž o uzdravení dvoch slepých pri vychádzaní z Jericha. Tieto dve udalosti nesmú sa smiešať a zameniť.

3) Bol to vážny, popredný muž, majúci v prenájme od Rimanov všetky mýta, ktoré jeho podmýtni vyberali. (Pozri Mat. 5, 46 a 9, 10.)

4. I predbehol a vystúpil na strom planého fíku¹⁾, aby ho videl, lebo tade mal ísť.

5. A keď Ježiš prišiel k tomu miestu, pohliadol hore, uzrel ho a riekol mu: Zacheju, sostúp náhle dolu, lebo dnes treba sa mi v tvojom dome pobaviť.

6. Tu sostúpil spešne a uvital ho s radosťou.

7. A keď to videli všetci, reptali²⁾ a riekli, že u hriešneho človeka sa ubytoval.³⁾

8. Ale Zachej vstal a riekol Pánovi⁴⁾: Hľa, polovicu svojho statku, Pane, dám chudobným, a jestli som koho v niečom oklamal, navrátim to štvornásobne.⁵⁾

9. Riekol mu Ježiš: Dnes dostalo sa spasenia tomuto domu, preto, že i on je synom Abrahámovým.⁶⁾

10. Veď Syn človeka prišiel hľadať a spasiť, čo zahynulo.⁷⁾

11. Keď to oni počúvali, doložil a povedal podobenstvo, preto, že bol blízko Jeruzalema⁸⁾, a pretože sa domnievali, že sa naskutku zjaví kráľovstvo Božie.⁹⁾

1) Ten strom mal listie jako moruša, ale ovocie podobné fíku.

2) Nie všetci reptali, ale mnohí.

3) Zachej bol hriešny, ale uznával to a chcel sa polepšiť a u P. Ježiša spásu hľadať. K takým prichádza P. Ježiš.

4) To už vo svojom dome. (Porov. verš 9.)

5) Ani druhú polovicu nechce pre seba zachovať, lež chce vynahradiť, čo nespravedlivo nadobudol. Samou almužnou nemožno zádosť učiť povinnosti, keď niekto bližnému krivdu urobil. Neodpustí sa hriech, hovorí sv. Augustín, dokiaľ sa nenavráti odňatý statok.

6) Ponevác sa v ňom ubytoval Spasiteľ so svojou milosťou. Nielen dľa telesného pôvodu, lež i podľa ducha podobný je Abrahámovi vierou i láskou.

7) T. j.: Ja som sa uhostil u Zacheja, hriechy som mu odpustil a ospravedlnil sem ho, ponevác je to mojou úlohou povolávať hriešnikov k pokánaniu a obráteniu, a síce najprv Židov, ako potomkov Abrahámových. Cirkev svätá nariadila čítať túto udalosť v deň posviacania chrámu veľmi vhodne, lebo tam, kde sa kostol postaví a službám Božím odovzdá, ubytuje sa Pán Ježiš so svojou milosťou medzi hriešníkmi, ale jeho milosti stanú sa účastnými len veriaci a milujúci, čili len praví synovia Abraháma, otca všetkých veriacich. Mat. 18, 11.

8) Jericho je od Jeruzalema vzdialené na 6 hod. chôdze.

9) Totiž v zemskej sláve. Porovnaj hl. 17, 30. Nasledujúcim podobenstvom upozornil Spasiteľ

12. Riekol teda: Istý šľachtic odišiel do ďalekého kraja zaujať si kráľovstvo a sa opäť navrátiť.¹⁾

13. I povolal svojich desať sluhov²⁾, dal im desať hrivien³⁾ a riekol im: Kupčite, kým neprijem.⁴⁾

14. Ale jeho mešťania nenávideli ho a poslali poslanstvo za ním a riekli: Nechceme, aby tento kraľoval nad nami.⁵⁾

15. I stalo sa, keď sa navrátil po zaujatí kráľovstva: kázal zavolať sluhov, ktorým dal peniaze, aby zvedel, koľko ktorý utržil.

16. Tu prišiel prvý a riekol: Pane, tvoja hrivna zarobila desať hrivien.⁶⁾

17. I riekol mu: Dobre, sluho dobrý; že si nad málom bol verný, budeš mať moc nad desať mestami.⁷⁾

18. A druhý prišiel a riekol: Pane, tvoja hrivna vyrobila päť hrivien.

19. I tomu povedal: I ty buď nad piatimi mestami.

20. A iný prišiel a riekol: Pane, hľa, tvoja hrivna, ktorú som mal odloženú v šatke⁸⁾;

21. lebo bál som sa ňu, ponevác si človek tvrdý: berieš, čo si nepoložil, a žneš, čo si nesial.

svojich učeníkov, že prv než príde zase vo svojej sláve, musia sa dokázať vernými v jeho službe a v užívaní milosti od neho obsiahnutých. Podobné, ale nie to isté, je podobenstvo u sv. Mat. 25, 4.

1) Šľachtic je Kristus Pán; kráľovstvo sláva nebeská, zaujatá po jeho vzkriesení; sluovia sú apoštolovia a všetci kresťania; hrivna je milosť kresťanskej viery; odbojní mešťania sú neveriaci Židia a všetci protivníci Kristovi. Mat. 25, 14.

2) Číslo 10 znamená tu všeobecnosť, t. j. súhrn všetkých sluhov.

3) Vlastne: mní. Mna platila 100 drachiem, asi 100 korún. Prvá milosť pri krste obsiahnutá je u všetkých jednaká, ale časom budú rásť, alebo jej ubýva, podľa nášho spolupôsobenia. U sv. Mat. berú sa do ohľadu i dary a schopnosti prirodzené, nerovno rozdáné; preto sa tam i hrivny nerovno rozdeľujú.

4) Totiž to k súdu, ktorý pre všeobecnosť bude až na konci sveta, pre jednotlivcov hneď po smrti. Pozri Mat. 24, 42.

5) I po nanebevstúpení Kristovom odporovali Židia jeho učeniu a odporujú mu až podnes.

6) Porovnaj I. Kor. 15, 10.

7) T. j. väčšiu mieru blaženosti v nebesách.

8) Hrivnu v šatke odložiť znamená toľko, čo lenivým byť v službe Božej, neužívať obdržané milosti k vykonávaniu dobrých skutkov.

22. Riekol mu: Z tvojich úst ťa posúdim, sluho ničomný. Vedel si, že som ja človek tvrdý; beriem, čo som nepoložil, a žnem, čo som nesial:

23. teda prečo si nedal moje peniaze na stôl¹⁾, aby som ja, keď prijem, ovšem s úrokami ich sobral?

24. A stojacim tam riekol: Vezmite mu hrivnu a dajte tomu, ktorý má desať hrivien.

25. I riekli mu: Pane, má desať hrivien.

26. Iste, povedám vám, že každému majúcemu dá sa a bude oplývať, kdežto tomu, ktorý nemá, vezme sa i to, čo má.²⁾

27. Ale mojich nepriateľov³⁾, tých, ktorí nechceli, aby som kraľoval nad nimi, privedte sem a zabite predomnou.⁴⁾

28. A keď to povedal, išiel popredku⁵⁾ a kráčal hore do Jeruzalema.

29. I stalo sa, jako sa priblížil k Betfage a Betánii⁶⁾, k hore, ktorá sa volá Olivová, poslal dvoch svojich učeníkov

30. a riekol: Idte do mestečka⁷⁾, ktoré je naproti; do ktorého keď vojdete, nájdete osliatko priviazané, na ktorom ešte nikdy človek nesedel; odviažte ho a privedte.

31. A keď sa vás niekto spýta: Prečo ho odväzujete? takto mu poviete: Pán si ho žiada použiť.

32. Odišli teda tí, ktorí boli poslaní, a našli, jako im povedal, stáť osliatko.

33. A keď oni odväzovali osliatko,

riekli im jeho páni: Čo odväzujete osliatko?

34. A oni povedali: Pán ho potrebuje.

35. A priviedli ho k Ježišovi. Tu hodili svoje rúcha¹⁾ na osliatko a posadili na ne Ježiša.

36. A keď on išiel, podstielali svoje rúcha po ceste.

37. A keď sa už približoval ku svahu hory Olivovej²⁾, začaly všetky zástupy učeníkov s radosťou chváliť Boha veľikým hlasom za všetky divy, ktoré videly,

38. a riekly: Požehnaný Kráľ, prichádzajúci v mene Pánovom; pokoj na nebi a sláva na výsostiach.³⁾

39. Tu niektorí farizeji zo zástupu riekli mu: Učiteľu, zahriakni svojich učeníkov.⁴⁾

40. Ktorým on povedal: Povedám vám, že jak tito umlknú, kamene budú kričať.⁵⁾

41. A keď sa priblížil a videl mesto, plakal nad ním a riekol:

42. Ó, keby si poznalo i ty, a to v tento svoj deň, čo ti slúži k pokoju⁶⁾; ale teraz je to skryté pred tvojimi očami.

43. Lebo prídu na teba dni, a tvoji nepriatelia oboženú ťa násypom a obklúčia ťa, a sužovať ťa budú so všetkých strán,

44. a na zem ťa porazia, i tvoje dietky, ktoré sú v tebe, a nenechajú v tebe kameňa na kameni, preto, že si nepoznalo času svojho navštívenia.⁷⁾

45. A keď vošiel do chrámu, počal vyháňať predávajúcich v ňom a kupujúcich⁸⁾,

1) Na stôl totižto peňazomencov. Dnes by sme riekli: „do sporiteľne“ alebo „do banky“, kde by boly niesly úroky.

2) T. j. kto nepôsobí spolu s danou mu milosťou Božou, utratí ju. Je to židovské porekadlo.

3) Pozri verš 14.

4) Neveriaci Židia a všetci odporníci Kristovi zahynú večnou smrťou, ale i lenivý sluha tak zahynie, lebo ztratíť hrivnu znamená ztratu večného spasenia.

5) Pred zástupom, ktorý ho sprevádzal.

6) Mat. 21, 1. Mar. 11, 1. Betánia a Betfage ležaly blízko Jeruzalema na východ, za horou Olivovou, 1/2 a 3/4 hodiny ďaleko.

7) Snáď Betfage.

1) Vrečné rúcho, plášte.

2) Kde sa schádza dolu k Jeruzalemu.

3) Nechže nastane smierenie medzi P. Bohom a ľuďmi, nech tvoria anjeli a ľudia zase jednu rodinu Božiu ku cti a chvále Božej.

4) Nedaj sa oslavovať, ako Messiaš.

5) Tento čas je od Boha ustanovený, aby som i verejne za Messiaša bol uznaný, a vôle Božej i kamene sú podrobené.

6) Čili ku spásu.

7) Mat. 24, 2.

8) Mar. 11, 15.

46. a riekol im: Písané je: Môj dom je domom modlitby.¹⁾ Vy však učinili ste ho pelešou lotrovskou.

47. I učil deň po deň v chráme. Ale kniežatá kňazské a zákonníci a poprední z ľudu hľadeli ho zahubiť;

48. a nevynašli, čo by mu mali spraviť²⁾. lebo všetok ľud visel na ňom a počúval ho.³⁾

HLAVA 20.

Dopytovanie sa na moc Kristovu. Podobnosť o prenajatej vinici. O cisárskej dani. O vzkriesení. Kristus, syn Dávidov.

Výstraha pred zákonníkmi.

1. I stalo sa jedného dňa⁴⁾, keď učil ľud v chráme a kázal evanjelium, sišli sa kniežatá kňazské a zákonníci so staršími⁵⁾,

2. a hovorili k nemu: Povedz nám, akou mocou to robíš, alebo kto je to, ktorý ti dal túto moc?

3. Tu odpovedal Ježiš a riekol im: Opýtam sa vás i ja jedno. Odpovedzte mi:

4. Jánov krst bol s neba, a či od ľudí?

5. Ale oni rozmýšľali sami v sebe a riekli si: Keď povieme: s neba, povie: prečo ste mu teda neverili?⁶⁾

6. Kdežto keď povieme: od ľudí, všetok ľud nás ukamenuje⁷⁾; lebo sú istí, že Ján je prorokom.

7. I odpovedali, že nevedia, odkiaľ je.

8. Na to Ježiš riekol im: Ani ja nepoviem vám, akou mocou toto robím.

9. I počal ľudu vyprávať toto podobstvo: Človek vysadil vinicu a

dal ju do prenájmu roľníkom; a on sám bol preč z domu za dlhý čas.¹⁾

10. A na čas poslal k obrábateľom sluhu, aby mu dali z úrody viničnej. Ktorí nabili ho a prepustili na prázdno.

11. A odhodlal sa poslať druhého sluhu. Ale oni i toho vybili, potupili a pustili na prázdno.

12. A odhodlal sa poslať tretieho, ale oni i toho poranili a vysotili.

13. Tu riekol pán vinice: Čo mám spraviť? Pošlem svojho milého syna: snáď, keď uzrú toho, budú sa ostýchať.

14. Ktorého keď uzreli roľníci, rozmýšľali v sebe²⁾ a riekli: Toto je dedič; zabime ho, aby dedičstvo bolo naše.

15. A vysotili ho von z vinice a zabili. Čo teda spraví im pán vinice?

16. Prijde a zahubí týchto roľníkov a dá vinicu iným.³⁾ Keď to počuli, riekli: Boh uchovaj!⁴⁾

17. Ale on pohliadol na nich a hovoril: Čo je teda to, čo je písané: „Kameň, ktorý zavrhl staviteľa, ten sa stal hlavou uholnou?“⁵⁾

18. Každý, kto padne na ten kameň, rozdrví sa; a na koho on padne, toho rozmliaždi.⁶⁾

19. A kniežatá kňazské i zákonníci hľadeli v tú hodinu vložiť na neho ruky; ale báli sa ľudu; lebo porozumeli, že o nich povedal to podobstvo.

20. Tedy striehli na neho a vyslali číhačov, ktorí by sa stavali

1) Vinica je židovský ľud a roľníci sú jeho kňazi a farizeji. Mat. 21, 33.

2) T. j. usniesli sa medzi sebou.

3) Totiž pohanom.

4) Pravdepodobne toto odpovedali poslucháči a Spasiteľ ich výpoveď mlčaním odobril. Ale farizeji odpovedali: Bože uchovaj, to sa nestane. Z toho poznať, že farizeji badali, na koho to podobstvo padá: totiž na nich samých.

5) Žalm. 117, 22. Mat. 21, 42.

6) Kto je proti Spasiteľovi a koho Spasiteľ ako sudca navštíví, ten zahynie. Uholný kameň znamená Spasiteľa (Izai. 28, 16), na ktorom je vystavená Cirkev.

1) Izai. 56, 7. Jer. 7, 11.

2) Aby ho totiž potajme zahubili.

3) S pozornosťou poslúchal jeho učenie a bol mu oddaný.

4) Toto sa stalo po Kvetnej nedeli.

5) Mar. 11, 27.

6) Doplní: keď on o mne svedectvo vydal.

7) Kamenovanie bol ustanovený trest na bohorúhačov.

spravedlivými¹⁾: aby ho v reči podchytili a že by ho vydali vrchnosti a moči vladárovej.

21. I opýtali sa ho a riekli: Učiteľu, vieme, že prave mluviš a učíš, a neberieš ohľadu na osobu, ale učíš v pravde cestu Božiu.

22. Smieme dávať daň cisárovi a či nie?

23. Ale on, keď spozoroval ich podvod, riekol im: Čo ma pokúšate?

24. Ukážte mi desiatnik.²⁾ Či má obraz a nápis? Odpovedali a riekli mu: Cisárov.

25. Na to riekol im: Dajte teda cisárovi, čo je cisárovo, a čo je Božie, Bohu.

26. I nemohli ho podchytiť v reči pred ľudom, a divili sa nad jeho odpoveďou a mlčali.

27. Tu pristúpili k nemu niektorí zo saducejov, ktorí popierali, že by bolo vzkriesenia³⁾, a pýtali sa ho

28. a riekli: Učiteľu, Mojžiš nám napísal: Keď niekomu umre brat, majúci ženu a je bez detí, aby si ju vzal jeho brat za ženu a vzbudil potomstvo svojmu bratovi.⁴⁾

29. Bolo teda sedem bratov, a prvý vzal si ženu a umrel bez detí.

30. I vzal si ju nasledujúci, a umrel i ten bez potomka.

31. I vzal si ju tretí. Podobne i všetkých sedem, a nezanechali potomka a umreli.

32. Naposledy po všetkých umrela i žena.

33. Pri vzkriesení teda ktorému z nich bude ženou, keďže sedem ich malo ju za ženu?

34. A riekol im Ježiš: Synovia tohoto veku⁵⁾ ženia a vydávajú sa;

35. tí však, ktorí uznaní budú za hodných tamtoho veku a vzkriesenia

z mŕtvych, nebudú sa ani vydávať, ani ženíť;

36. lebo už viac nebudú môcť umrieť, nakoľko rovní sú anjelom a sú synmi Božími, pretože sú synovia vzkriesenia.¹⁾

37. A že mŕtvi vstanú, to i Mojžiš ukázal podľa kra²⁾, keď nazýva Pána: Bohom Abrahámovým a Bohom Izákovým a Bohom Jakubovým.³⁾

38. Boh ale nie je (Bohom) mŕtvych, lež živých, lebo jemu všetci žijú.

39. Tedy odpovedali niektorí zo zákonníkov a riekli mu: Učiteľu, dobre si povedal.

40. A viac už neopovážili sa ho niečo opýtať.

41. On ale riekol im: Akože hovoria, že Kristus je synom Dávidovým?⁴⁾

42. Veď Dávid sám hovorí v knihe žalmov⁵⁾: „Riekol Pán môjmu Pánovi: Sed na pravici mojej,

43. kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku nohám tvojím.“

44. Dávid teda volá ho Pánom; i akože mu je synom?

45. A keď všetok ľud počúval, riekol svojim učeníkom⁶⁾:

46. Varujte sa zákonníkov, ktorí zaľubujú si chodiť v dlhom rúchu a majú radi pozdravovanie na námestí a prvé stolice v synagogách a prvé miesta na hostinách;

47. ktorí prežierajú domy vdovám pod zámienkou dlhej modlitby. Títo obsiahnu väčšie odsúdenie.⁷⁾

1) T. j.: Ponevác vstanú z mŕtvych ako spravdiví. I bezbožní vstanú, ale nie oslávení, jako dievky Božie. Spasiteľ učí tu vlastne len to, že u spravdivých nebude po vzkriesení manželstva. O bezbožných to výslovne netvrdí; avšak vysvitá to z tej okolnosti, že ani tí nemôžu viac umrieť, a tak by manželstvo i u nich bolo celkom zbytočné.

2) T. j. podľa odseku z druhej knihy Mojžišovej (3, 6), v ktorom sa číta, jako Boh zjavil sa v kri horiacom Mojžišovi. Celý odsek mal názov „ker“.

3) II. kn. Mojž. 3, 6.

4) Mat. 22, 44. Mar. 12, 36. Ján 7, 42.

5) Žalm. 109, 1.

6) Mat. 23, 6. Mar. 12, 38.

7) Mar. 12, 40.

1) Ktorí sa ukazovali, že spravdivosť vyhľadávajú. Mat. 22, 15.

2) Platil asi 85 halierov.

3) Mat. 22, 23.

4) V. kn. Mojž. 25, 5.

5) T. j. ľudia na tomto svete.

HLAVA 21.

Malý dar chudobnej vdovy. O zkaze Jeruzalema a o poslednom súde.

1. I pohliadnuc, uzrel boháčov, ktorí hádzali svoje dary do pokladnice.

2. A uzrel i jednu chudobnú vdovu, ktorá vhodila dva haliere.¹⁾

3. Tu riekol: V pravde povedám vám, že táto chudobná vdova vhodila viac, nežli všetci.

4. Lebo títo všetci z toho, čo im zbývalo, vhodili k darom Božím; kdežto táto zo svojho nedostatku, všetku svoju živnosť, ktorú mala, vhodila.

5. A keď niektorí hovorili o chráme, že je ozdobený krásnymi kameňmi a darmi²⁾, riekol:

6. Prijdú dni, v ktorých z toho, čo vidíte, neenechá sa kameň na kameni, ktorý by nebol sborený.³⁾

7. I opýtali sa ho a riekli: Učiteľu, kedy to bude, a čo bude znamením, keď sa to bude mať stať?⁴⁾

8. Ktorý riekol: Dajte pozor, aby ste neboli svedení; lebo mnohí prijdú v mojom mene a rieknu: Ja som to, a: Čas sa priblížil. Preto nechodte za nimi.

9. A keď počujete o bojoch a vzbúreniach, neľakajte sa; lebo to sa musí najprv stať, ale ešte nebude hneď koniec.

10. Vtedy im riekol: Povstane národ proti národu a kráľovstvo proti kráľovstvu.

11. A miestami budú veľké zemetrasenia, a mor a hlad a hrúzy s neba, a znamenia veľké budú.

12. Ale predtým všetkým tým vložia

na vás svoje ruky, a budú vás prenasledovať a vydávať vás synagogám a do väzení, a vláčiť vás pred kráľov a vladárov pre moje meno.

13. A to prihodí sa vám na svedectvo.¹⁾

14. Preto zaštepce si to do svojich srdc²⁾: nerozmýšľať vopred, ako budete odpovedať.

15. Lebo ja vám dám výrečnosť i múdrosť, ktorej nebudú môcť odolávať ani na odpor mluviť všetci vaši protivníci.

16. A budú vás vydávať rodičia a bratia a pokrevní a priatelia, a usmrtia niektorých z vás;

17. a budete v nenávisti u všetkých pre moje meno;

18. a predsa nezhynie ani vlas³⁾ s vašej hlavy.

19. V svojej trpelivosti budete vládnuť svojimi dušami.⁴⁾

20. No keď uvidíte Jeruzalem vojskom obľahnutý, vtedy vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie.⁵⁾

21. Vtedy tí, ktorí sú v Judsku, nech utekajú do hôr, a ktorí sú uprostred v ňom⁶⁾, nech vyjdú von, a ktorí sú po vidiekoch, nech nevchádzajú doňho.

22. Lebo sú to dni pomsty, aby sa vyplnilo všetko, čo je písané.⁷⁾

23. A beda samodruhým a nadajúcim⁸⁾ v tých dňoch; lebo bude veľké súženie na zemi a hnev nad týmto ľudom.

1) T. j. aby ste mali príležitosti vydať svedectvo o pravde. Spolu však je to i svedectvom proti odporcom sv. evanjelia. Mat. 10, 18.

2) T. j. umiňte si.

3) Bez vôle Božej. Pozri hl. 12, 7.

4) Keď trpelive všetko zniesiete, spasíte svoje duše. Trpelivý človek vládne svojou dušou, má ju vo svojej moci, vie jej rozkazať. Dľa sv. Rehora je trpelivosť koreňom a strážcom všetkých ctností, a tak i zárukou dušného spasenia. Bez trpelivosti nemožno pokročiť v duchovnom živote, pretože sa v ňom s nepočetnými prekážkami stretáme.

5) Mar. 13, 14.

6) T. j. v Jeruzaleme.

7) Vo všetkých prorockých, obzvláste u Dan. 9, 26.

8) Preto, že s deťmi nebudú môcť utekať a sa ukryť.

1) Mar. 12, 41.

2) V chrámovom dvore bola po stenách pověšaná rozličná zbraň, ktorú Židia pohanom odňali a z povďačnosti chrámu darovali. I drahocenné, od pohanov pochádzajúce zlaté a strieborné kornú a podobné veci sa tam nachádzaly.

3) Mat. 24, 2. Mar. 13, 2.

4) Nielsen zkaza Jeruzalema, lež i koniec sveta. Že i o tom bola reč, to udáva sv. Matúš výslovne (24, 3). Čo tu nasleduje, týka sa teda obidvoch pokút Božích.

24. A budú padať pod ostrým mečom a do zajatia budú vedení medzi všetky národy. A Jeruzalem bude šliapaný od pohanov, kým sa nenaplnia časy pohanom.¹⁾

25. A budú znamenia na slnku a na mesiaci i na hviezdach, a na zemi bude úzkosť národov pre zmätok od hučania mora a vln²⁾,

26. tak že schnúť³⁾ budú ľudia pre strach a pre očakávanie toho, čo príjde na celý okršlek; lebo mocnosti nebeské budú sa triasť.

27. A vtedy uzrú Syna človeka prichádzať na oblaku s veľkou mocou a velebnosťou.

28. Ale keď sa toto počne diať, pohliadnite a pozdvihnite svoje hlavy⁴⁾, lebo približuje sa vaše vykúpenie.

29. A povedal im podobenstvo: Pozrite na fíkový strom a na všetky stromy;

30. keď už vydávajú zo seba plod⁵⁾, viete, že blízko je leto.

31. Tak i vy, keď uvidíte, že sa toto deje, vedzte, že blízko je kráľovstvo Božie.

32. Veru, povedám vám, že nepominie toto pokolenie⁶⁾, až sa to všetko stane.

33. Nebo a zem pomínú, ale moje slová nepomínú.⁷⁾

34. Ale dajte si pozor, aby vaše

srdcia neboly snád obťažené obžerstvom a opilstvom a starosťami o tento život, a neprišiel na vás ten deň náhle;

35. lebo jako osídlo¹⁾ príjde na všetkých, ktorí sú usadení na površí všetkej zeme.

36. Bedlite teda a modlite sa po celý čas, aby ste boli uznaní za hodných ujsť všetkému tomu, čo sa má stať, a stáť pred Synom človeka.

37. I učieval vo dne v chráme a v noci vychádzal a zdržoval sa na hore, ktorá sa menuje Olivovou.²⁾

38. A všetok ľud prichádzal včas ráno k nemu počúvať ho v chráme.

HLAVA 22.

O zradcovi Judášovi a o poslednej večeri. Hádanie sa apoštolov o prednosť. Začiatok utrpenia Pánovho.

1. I približoval sa sviatočný deň presníc³⁾, ktorý sa nazýva Veľkou nocou;

2. a kniežatá kňazské i zákonníci premýšľali, jako by Ježiša zabili: ale báli sa ľudu.

3. Tu vošiel satan⁴⁾ do Judáša, ktorý mal priezvisko Iškariotský, jedného z dvanástich.

4. Ten odišiel a shováral sa s kniežatami kňazskými a s úradskými⁵⁾, jakým spôsobom by im ho vydal.

5. I zaradovali sa a usniesli sa, že mu dajú peniaze.⁶⁾

6. A prisľúbil. A hľadal príležitosť, aby im ho vydal bez shonu.

7. I prišiel deň presníc, v ktorý sa musel zabiť baránok veľkonočný.

8. Tedy poslal Petra a Jána a riekol: Idte a pripravte nám baránka, aby sme jedli.

1) Všetky národy povolané sú do kráľovstva Božieho a majú svoje ustanovené doby, kde ho môžu prijať a ku svojmu spaseniu použiť. Keď už všetky budú zrelé pre súd (Joel. 3) a keď sa naposledy obrátia i Židia (Rim. 11, 25), vtedy nastane súdny deň.

2) Mar. 13, 24.

3) Grécky: mriet.

4) T. j. úfajte, lebo kto má nádej, obracia zrak svoj k nebesám, a kto zúfa, schlopi ho k zemi.

5) Grécky: keď už pučia.

6) „Toto pokolenie“ je: 1. v tom čase žijúci Židia, ktorí dožili spustošenie Jeruzalema; 2. židovský národ, ktorý dožije súdny deň.

7) Cirkev sv. ustanovila čítať tento odsek o poslednom súde na prvú nedeľu adventnú, aby kresťania tým horlivejšie užívali milosti prvého milostivého príchodu Pánovho, ktorý sa deje v poníženosti a skrytosti. Len tí, ktorí ochotne prijímajú poníženého a skrytého Spasiteľa a stávajú sa mu podobnými, môžu bezpečne očakávať jeho slávny a šťastlivý príchod. Mat. 24, 35.

1) T. j. nenadále.

2) T. j. v Betánii. Pozri Mat. 21, 17.

3) T. j. nekvasených chlebov.

4) Skrze zlé vnuknutie. (Bonav.)

5) Títo úradníci z pokolenia Leviho boli strážcovia chrámu, čili stráž kostolná. Porovnaj: verš 52; Sk. ap. 4, 1. Teda dľa gréckeho vlastne s dôstojníkmi vojenskými.

6) Ktoré on žiadal, ako to vysvitá z Mat. 26, 15.

9. A oni riekli: Kde chceš, aby sme pripravili?

10. I riekol im: Hľa, keď budete vchádzať do mesta, stretne sa s vami človek, nesúci žbán vody; idte za ním do domu¹⁾, do ktorého vojde,

11. a rieknite hospodárovi domového: Učiteľ ti odkazuje: Kde je hospoda, kde by som jedol baránka so svojimi učeníkmi?

12. A on vám ukáže veľké večeradlo prestreté; tam pripravte.

13. Tedy išli a našli tak, ako im povedal, a pripravili baránka.

14. A keď nastala hodina²⁾, uložil sa, a dvanásť apoštolov s ním.

15. A povedal im: Žiadostive žiadajte som si ješť tohoto veľkonočného baránka s vami, prv než by som trpel.³⁾

16. Lebo povedám vám, že odtiaľto nebudem ho ješť, kým sa nezaplní v kráľovstve Božom.⁴⁾

17. I vzal kalich, vďaka činil a riekol: Vezmite a rozdeľte si medzi sebou⁵⁾,

18. lebo povedám vám, že nebudem piť z plodu viničového, kým neprijde kráľovstvo Božie.

19. A vzal chlieb⁶⁾, vďaka činil a rozlámал a podal im a riekol: Toto

je moje telo, ktoré sa za vás dáva; to čiňte na moju pamiatku.¹⁾

20. Podobne (vzal) i kalich, keď povečeral²⁾, a riekol: Tento kalich je nová úmluva v mojej krvi³⁾, ktorá za vás bude vyliata.

21. Avšak, hľa, ruka toho, ktorý ma vydá, je so mnou na stole.

22. A Syn človeka síce ide⁴⁾, jako je ustanovené: ale beda tomu človeku, skrze ktorého bude vydaný.⁵⁾

23. A oni počali sa dotazovať medzi sebou, kto z nich je ten, ktorý to má spraviť.

24. Strhla sa však i hádka medzi nimi, kto z nich zdá sa byť väčším.⁶⁾

25. Tu riekol im: Kráľovia národov panujú nad nimi, a tí, ktorí majú nad nimi moc, volajú sa milosťpánmi (dobrodejmi).

26. Ale vy nie tak⁷⁾; lež kto je medzi vami väčším, nech bude jako

1) Vysvetlenie viď Mat. 26, 26—31. Slová: To čiňte na moju pamiatku obsahujú príkaz Spasiteľov, aby apoštolovia túto obeť i večeru na jeho pamiatku konali; tými slovami vysvetlil ich na kňazstvo. Preto hovorí cirk. snem tridentský (zasadn. 23, hl. 1): Keby kto povedal, že v Novom Zákone niet viditeľného a zovňtorného kňazstva, alebo moci posvätiť a obetovať pravé telo a krv Pánovu, lež len púha služba, čiže úrad, ohlasovať evanjelium: nech je pod kliatbou (t. j. vyobcovaný). Následkom tohoto nariadenia a prijatej moci opakovali apoštolovia a ich nástupníci úkon Kristov a budú ho opakovať až do konca sveta. Úkon tento nazýva sa v latinskej cirkvi od najdávnejších časov *omšou* (missa), pretože obetujúci kňaz na konci ku shromaždenému ľudu hovorí: *Ite missa est*, t. j. Idte, úkon je dokonaný. V gréckej cirkvi nazýva sa omša svätou službou, svätým úkonom. Že omša je ten istý úkon, ktorý vykonal Kristus, to vidno z porovnania oboch medzi sebou. Kristus Pán 1. vďaka činil P. Bohu a chválil ho pre chlieb obetovať sa majúci; 2. premenil chlieb a 3. podal ho požívať. Tak má i sv. omša tri častky: 1. obetovanie a ďakovanie (Ofertorium a Sanctus); 2. premenenie a 3. prijímanie. Ostatné popridávané modlitby nie sú podstatné, avšak pre slávnejšie obdivovanie od starodávna nariadené. I. Kor. 11, 24.

2) Totiž baránka veľkonočného.

3) Toto je moja krv, vyliata na potvrdenie a jako spečatenie novej úmluvy.

4) T. j. ide so sveta, umre.

5) Dľa Matúša a Marka predpovedal P. Ježiš zradu Judášovu ešte pred ustanovením najsv. Sviatosti. Vysvetlenie pozri u Jána hl. 13, 19.

6) Táto hádka strhla sa už predtým. Spasiteľ pripomína ju tu poznovu, lebo chcel učeníkov svojich po pizenosti utvrdiť.

7) Vy nepanujete, jako pohanskí mocnári, a nepovažujete to za preukázanú milosť, čo pre svojich podriadených vykonáte.

1) Dľa starého ústneho podania bol to dom Jána Marka.

2) Doplň: zákonom ustanovená.

3) Spasiteľ preto túžil po tejto večeri, že pri nej chcel ustanoviť prevel. Sviatosť oltárnu, v ktorej nám zanechal najútlejší dôkaz svojej lásky a najdrahocennejši záloh svojej milosti.

4) Slávna veľkonočná večera sa už v nebesách po všeobecnom súde naplní. Ona bola ustanovená v St. Zákone na pamiatku vysvobodenia ľudu Izraelského z otroctva egyptského, pri ktorom všetko prvorodené u Egyptčanov zahynulo. Ale úplné vysvodenie vyvolených Božích a večné zahynutie všetkých bezbožníkov nastane až po poslednom súde. Blaženost nebeská bude teda pravá, dokonala večera veľkonočná. Porovnaj I. Kor. 5, 7.

5) Dľa židovského obradu podával sa po jedení baránka veľkonočného pohár vína; toto však nebolo ešte ustanovenie najsv. Sviatosti. (Verš 20.)

6) Po dokonanej večeri, jako sa to pri sv. kalichu zreteľne udáva. Najsv. Sviatosť oltárna je veľkonočný baránok Nového Zákona, preto ju ustanovil Spasiteľ pri veľkonočnej večeri. Jako túto večeru, tak nezrušil Spasiteľ ani iné nariadenia Božie St. Zákona, lež vo vyššom duchovnom spôsobe ich vyplnil.

menší, a kto je náčelníkom, jako služobný.

27. Lebo kto je väčší: ten, ktorý stoluje, a či ten, ktorý posluguje? Ci nie ten, ktorý stoluje? Už ale ja som uprostred vás ako taký, ktorý posluguje.¹⁾

28. Vy však ste tí, ktorí ste zotrvali so mnou v mojich zkuškách.²⁾

29. A ja vám zakladám, ako môj Otec mne založil, kráľovstvo³⁾,

30. aby ste jedli a pili pri mojom stole v mojom kráľovstve⁴⁾, a sedeli na prestoloch a súdili dvanásť pokolení Izraelových.⁵⁾

31. I riekol Pán: Šimone, Šimone, hľa, satan vypýtal si vás, aby vás preosieval ako pšenicu⁶⁾:

32. ale ja prosil som za teba, aby neprestala tvoja viera: a ty, keď sa niekedy obrátiš, utvrdzuj svojich bratov.⁷⁾

33. Ktorý riekol mu: Pane, hotový som ísť s tebou i do žalára i na smrť.

34. On však riekol: Povedám ti, Petre, že dnes nezaspieva kohút, kým trikrát nezapreš, že ma poznáš. A riekol im⁸⁾:

35. Keď som vás poslal bez mešca

a bez kapsy a bez obuvi, či vám niečo chybelo?¹⁾

36. A oni riekli: Nič. Riekol im teda: Ale teraz, kto má mešec, nech vezme, podobne i kapsu; a kto nemá, nech predá svoj plášť a kúpi si meč.²⁾

37. Lebo povedám vám, že ešte to musí sa vyplniť na mne, čo je pisané: A pripočítaný bol k nešlachetníkom.³⁾ Lebo to, čo sa mňa týka, berie svoj koniec.⁴⁾

38. Tu oni riekli: Pane, hľa, toľ dva meče.⁵⁾ A on im riekol: Dost' je.⁶⁾

39. I vyšiel a išiel dľa obyčaje na horu Olivovú. A išli za ním i učeníci.

40. A keď prišiel na miesto, riekol im: Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia.⁷⁾

41. A sám utiahol sa od nich na dohodenie kameňom, a kľakol na kolená, modlil sa,

42. a riekol: Otče, jak chceš, prenes tento kalich odo mňa; avšak nie moja vôľa, lež tvoja nech sa stane.

43. Tu zjavil sa mu anjel s neba a posilňoval ho.⁸⁾ A v zápase postavený dlhšie sa modlil.⁹⁾

1) Spasiteľ naráža tu na umývanie nôh práve vykonané. Pozri Ján 13, 4—14.

2) T. j. v rozličných protivenstvách.

3) Bláženost' a večnú slávu v nebesách.

4) Kráľovstvo nebeské predstavuje sa jáko hostina.

5) Pozri Mat. 19, 28.

6) T. j. aby vás smel pokúšať. Ako pri osievaní rozdeľia sa plevy od zrna, tak i v čas pokušenia ukazuje sa rozdiel medzi dobrými a zlými.

7) Smysel v 31. a 32. je tento: Šimone, ty základná skala mojej Cirkvi, satan bude pokúšať teba i tvojich bratov i ostatných veriacich, aby ste zapreli niektorý článok môjho učenia; ale ja som za teba obzvlášť prosil môjho Otca, aby tvoja viera v Syna Božieho, ktorú si vyznal, nikdy neklesla, ponevác na tebe, jako na hlave, záleží všetko. Ty si tiež sa sklátiš, ale zase sa obrátiš; potom utvrdzuj bratov svojich vo viere. Spasiteľ prisľubuje tu Petrovi, hlave Cirkvi, a všetkým jeho nástupcom, že pravé vyznanie Syna Božieho, čili pravá viera, u nich nikdy nevyhynie. To by sa stalo, keby Cirkvi verejne predkladali nejaký blud uveriť, alebo naň privoľili. To sa však nikdy nestalo ani nestane; vo veciach viery sa týkajúcich pápeži sú a musia byť neomylní.

8) Mat. 26, 34. Mar. 14, 30.

1) Mat. 10, 9.

2) Smysel tejto reči je nasledujúci: Dosiaľ išlo vám všetko dobre a nič vám nechybalo; odtiaľ však nastáva mne i vám veľké prenasledovanie, kde by dľa ľudského úsudku boli potrebné zbroje a zásoby. Avšak nám prislúcha nádej skladať v Bohu a nie v ľudskej opatrnosti.

3) Izai. 53, 12.

4) T. j. vyplní sa už.

5) Apoštolovia nepochopili smysel reči Kristovej.

6) Spasiteľ nechcel vysvetľovať svoju reč, lež dovoľuje, aby učeníci tie dva meče vzali so sebou. Stalo sa to na dôkaz, že ide dobrovoľne v ústrety svojmu utrpeniu, nie pre obranu; lebo keď Peter svoj meč použil, pokarhal ho Pán. Meče tie boli akiste veľké nože, upotrebené pri zabíjaní baránka.

7) T. j. aby vás moje utrpenie a pohanenie nezmlýlo.

8) Anjel priniesol mu odpoveď s neba, že je to vôľa Otcova, aby trpel, a poukázal na slávny výsledok toho utrpenia. V tom záležalo to posilnenie, lebo vnútorného potešenia Spasiteľ sa zriekol. (Mat. 26, 43.)

9) Čím väčšia bola jeho úzkosť, tým viacej sa modlil.

44. A jeho pot bol ako kvapky krvi tekúcej za zem.¹⁾

45. A keď vstal od modlitby a prišiel k svojim učeníkom, našiel ich spať od zármutku.

46. I riekol im: Čo spíte? Vstaňte, modlite sa, aby ste neprišli do pokúšenia.

47. Keď ešte mluvil, hľa, tu zástup, a ten, ktorý sa volal Judáš, jeden z dvanástich, išiel pred nimi a priblížil sa k Ježišovi, aby ho pobozkal.

48. I riekol mu Ježiš: Judášu²⁾, bozkom zrádzaš Syna človeka?

49. A keď tí, ktorí boli okolo neho, videli, čo bude, riekli mu: Pane, či máme mať mečom?

50. A ktorýsi z nich³⁾ zatiaľ sluhu kniežata kňazského a odťal mu pravé ucho.

51. Ale Ježiš odpovedal a riekol: Nechajte to už.⁴⁾ I dotkol sa mu ucha a uzdravil ho.

52. A riekol Ježiš tým, ktorí prišli na neho, kniežatám kňazským a úradským chrámu a starším: Akoby na lotra vyšli ste s mečmi a kyjmi?

53. Keď som každodenne býval s vami v chráme, nenatiahli ste ruky na mňa, ale toto je vaša hodina a moc temnosti.⁵⁾

54. Ale oni ho chytili a viedli do domu kniežata kňazského; Peter však išiel za ním pozďaleč.

55. A keď zapálili oheň uprostred

dvora a posadali si dokola, Peter bol¹⁾ medzi nimi.

56. Ktorého keď uzrela jakási dievka sedieť pri svetle a zahľadela sa na neho, riekla: I tento bol s ním.

57. On však zaprel ho a riekol: Ženo, neznám ho.

58. A po chvíľke iný videl ho a riekol: I ty si z nich. Peter však riekol: Človeče, nie som.

59. A keď uplynula asi jedna hodina, iný ktosi tvrdil a riekol: Opravdu i tento bol s ním, lebo je i Galilejčan.

60. Tu riekol Peter: Človeče, neviem, čo hovoríš. A naskutku, kým ešte mluvil, zaspieval kohút.

61. A obrátil sa Pán a pozrel na Petra.²⁾ I rozpomenul sa Peter na slovo Pánovo, jako mu povedal: Prv než kohút zaspieva³⁾, trikrát ma zapreš.

62. Tu Peter vyšiel von a plakal horko.

63. A mužovia, ktorí ho⁴⁾ držali⁵⁾, posmievali sa mu a bili ho.

64. A prikryli ho a bili ho po tvári a pýtali sa ho a riekli: Hádaj, kto je to, čo ťa uderil?

65. I mnoho iného mluvíli na neho a rúhali sa mu.

66. A keď nastal deň⁶⁾, sišli sa starší ľudia a kniežatá kňazské a zákonníci, a viedli ho do svojej rady a riekli: Jak si ty Kristus, povedz nám to.

1) Všetci sv. otcovia tvrdia, že Spasiteľ náš opravdu krvou sa potil. Že je to vo veľkej úzkosti možné, uznávajú i lekári.

2) Spasiteľ oslovuje ho menom, aby ho upozornil na jeho hodnosť, že sa tak azda spamätá a óžiele svoj skutok.

3) Bol to Peter. Meno jeho udáva len sv. Ján, ktorý až po smrti Petrovej písal.

4) Ako sa má preložiť toto miesto? Môže sa prekladať: Nechajte to už, t. j. nesekejte už mečom, alebo: Majte dosť na tom, t. j. na bojovaní s mečom, alebo konečne: Pustite (ich) sem, t. j. vojakov pripustite ku mne, aby ma chytili.

5) Kým neprišla hodina od P. Boha ustanovená, nemali moci nad ním; ale teraz prišla tá hodina, kde diabol skrze farizejov mohol usmrtiť Pána Ježiša.

1) Grécky: sedel.

2) Spasiteľ pozrel na Petra buďto z tej siene, kde bolo vyšetrovanie, alebo keď ho po ukončení vyšetrovaní viedli do žalára, kde sa mu posmievali. Niektorí sú tej mienky, že pohľad znamená len vnútorné pohnutie.

3) Vlastne prv než dospieva, lebo dľa sv. Marka zaspieval dvakrát.

4) Totiž P. Ježiša.

5) Ktorí ho strážili až do rána, keď mal byť zavedený pred veľkú radu.

6) Z týchto slov vidieť, že to bolo už druhé vyšetrovanie, nie to nočné, o ktorom rozprávajú Matúš (26, 63) a Marek (14, 53), hoci otázky a odpovede sa srovnávajú. V noci robili len prípravu k súdu a snáď i pokus, ako im súd vypadne. Ráno ho predviedli pred súd, ktorý zasedal v chráme, aby ho ten právoplatne odsúdil.

67. A on povedal im: Keď vám to poviem, neuveríte mi;

68. a keď sa vás tiež opýtam, neodpoviete mi, ani ma neprepustíte.¹⁾

69. Ale od tejto chvíle²⁾ Syn človeka bude sedieť na pravici moci Božej.

70. I riekli všetci: Teda ty si Syn Boží? Ktorý riekol: Vy hovoríte, že ja som.³⁾

71. Oni ale riekli: Čo si ešte žiadame⁴⁾ svedectva? Veď sami sme počuli z jeho úst.⁵⁾

HLAVA 23.

Ježiš vedený k Pilátovi, k Herodesovi a zase k Pilátovi; odsúdený, ukrižovaný, pochovaný.

1. Tu vstalo všetko to množstvo a viedli ho k Pilátovi.⁶⁾

2. I počali na neho žalovať a riekli: Tak sme našli⁷⁾, že tento prevracia náš národ a zabraňuje dávať cisárovi dane, a vydáva sa za Krista kráľa.

3. Pilát ale opýtal sa ho a riekol: Ty si kráľ židovský? A on odpovedal a riekol: Ty to hovoríš.⁸⁾

4. I rečie Pilát kniežatám kňazským a zástupom⁹⁾: Žiadnej viny nenachádzam na tomto človeku.

5. Oni však naliehali a riekli: Búri ľud a učí po celom Judsku, počnúc od Galilejska¹⁰⁾ až sem.

1) Ponevác vám nejde o pravdu, lež o nejakú zámienu, aby ste ma mohli odsúdiť.

2) T. j. hneď po smrti.

3) Tak je, jako vy hovoríte, ja v skutku som Syn Boží.

4) Grécky: potrebujeme.

5) Dopln: to, čo nám dostačuje, aby sme ho mohli na smrť odsúdiť.

6) Mat. 27, 2. Mar. 15, 1. Aby potvrdil výrok smrti.

7) Vlastne grécke slovo *našli* má sa pochovať v právnickom smysle, a vtedy správny preklad je: tohto sme pri súdobnom pokračovaní uznali za vinného v tom, že prevracia náš národ atď.

8) Tak je.

9) Keď sa už Ježiša dôkladne povypytoval a keď on výslovne vyznal, že jeho kráľovstvo je nie s tohoto sveta. Pozri 18, 33.

10) Židia úmyselne spomínajú Galilejsko, lebo Galilejčania boli Pilátovi známi; čo ľud nespokojný

6. Tedy Pilát, keď počul o Galilejsku, pýtal sa, či je Galilejčan.

7. A keď zvedel, že je zpod právomocnosti Herodesovej¹⁾, poslal ho k Herodesovi²⁾, ktorý v tie dni i sám bol v Jeruzaleme.³⁾

8. Herodes však, keď uzrel Ježiša, zaradoval sa veľmi, lebo od dávna žiadal si ho vidieť, preto, že o ňom mnoho počul, a úfal, že ho uvidí urobiť nejaké znamenie.

9. Vypytoval sa ho teda mnohými rečami, ale on mu nič neodpovedal.⁴⁾

10. A stáli tam kniežatá kňazské a zákonníci a ustavične⁵⁾ žalovali na neho.

11. I pohrdol ním Herodes spolu so svojou čatou⁶⁾ a na posmech obliekol ho do bieleho odevu⁷⁾ a poslal ho nazpät k Pilátovi.

12. I stali sa priateľmi v ten deň Herodes a Pilát; lebo predtým boli si nepriateľmi.⁸⁾

13. Tu Pilát svolal kniežatá kňazské a úradských a ľudstvo,

14. a riekol im: Predviedli ste mi tohoto človeka, jako by svádzal ľud⁹⁾, a hľa, ja pred vami som sa ho vypytoval¹⁰⁾, a nenašiel som žiadnej viny na tomto človeku v tom, čo na neho žalujete.

15. Ale ani Herodes. Lebo poslal som vás k nemu, a hľa, nič smrti hodného sa mu nedokázalo.

(Teoph.), ktorí sa boli vzbúrili proti cisárovi pre daň od hlavy a nedávno proti Pilátovi pre chrámové peniaze, upotrebené na vystavenie vodovodu. A tak neboli v obľube u Piláta. A chceli P. Ježišovi zavesiť za krk i to vzbúrenie.

1) Lebo v Nazarete vyrástol a preto i Nazaretským nazvaný bol.

2) Pilát myslel, že tým spôsobom vysvobodí sa z tejto nemilej záležitosti.

3) Z príležitosti veľkonočných sviatkov.

4) Ponevác to byly otázky daromné, z púhej zvedavosti predložené.

5) Grécky: namáhavé, horlive, usilovné.

6) So svojou telesnou strážou a s ostatnými dvoranmi.

7) Rúcho čestné, ale na posmech mu oblečené, jako pošetilému, prepiatemu bláznovi, a nie zločincovi.

8) Pilát zaiste zasahoval do právomoci Herodesovej. (Porovnaj 13, 1.) Keď teraz verejne uznal súdne právo Herodesovo, bol tento ukojený.

9) K odboju proti cisárovi.

10) Právnický: vyšetroval.

16. Potrescem ho ¹⁾ teda a prepustím.

17. Bolo mu totiž nutno prepustiť im jedného (väzňa) na deň sviatočný.

18. Tedy skríkol celý zástup a riekol: Preč s týmto a prepust' nám Barabáša.

19. Ten bol pre jakési vzbúrenie v meste staté a pre vraždu vhođený do žalára.

20. Tedy Pilát zase mluvil k nim, ponač chcel prepustiť Ježiša.

21. Ale oni volali a riekli: Ukrižuj, ukrižuj ho!

22. A on potretie prehovoril k nim: Čo zlého urobil tento? Nič smrti hodného na ňom nenachádzam. Potrescem ho teda a prepustím.

23. Oni však naliehali a s veľkým krikom požadovali, aby bol ukrižovaný, a ich kriky sa rozmáhali.²⁾

24. A Pilát prisúdil, aby sa im vyplnila žiadosť.

25. I prepustil im toho, ktorý bol pre vraždu a vzbúrenie vhođený do žalára, ktorého pýtali, kdežto Ježiša vydal ich vôli.

26. A keď ho viedli, chytili istého Šimona Cyrenského, idúceho zo dvorca, a vložili naň kríž, aby ho niesol za Ježišom.³⁾

27. I šiel za ním veľký zástup ľudu i žien, ktoré horekovaly a nariekali nad ním.

28. Ale Ježiš obrátil sa k nim a riekol: Dcéry jeruzalemské, neplačte nad mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svojimi deťmi.⁴⁾

29. Lebo, hľa, prídu dni, v ktorých

rych povedia: Blahoslavené neplodné a životy, ktoré nerodily, a prse, ktoré nenadávajú.¹⁾

30. Vtedy počnú hovoriť horám: Spadnite na nás, a vrškom: Prikryte nás.²⁾

31. Lebo keď toto robia so zeleným stromom, čo sa stane so suchým?³⁾

32. I viedli s ním aj iných dvoch, zločincov, odpraviť.

33. A keď prišli na miesto, ktoré sa volá Kalvária ⁴⁾, tam ho ukrižovali, i lotrov, jedného zprava a druhého zľava.⁵⁾

34. Ježiš však riekol: Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia. I rozdelili jeho šaty a hádzali losy.

35. I stál tu ľud a díval sa, a predstavení posmievali sa mu s nimi a riekli: Iným spomáhal, nech spomôže sebe, jestli je on Kristus, vyvolený Boží.

36. A posmievali sa mu i vojaci, pristupovali a podávali mu ocot,

37. a hovorili: Keď si ty kráľ židovský, spomôž si.

38. A bol i nápis nad ním napísaný písmenami gréckymi, latinskými a hebrejskými: Tento je kráľ židovský.⁶⁾

39. A jeden z tých lotrov, ktorí viseli ⁷⁾ s ním, rúhal sa mu a riekol: Ak si ty Kristus, spomôž sebe i nám.

40. A odpovedal druhý, karhal ho

1) T. j. blahoslavené ženy, ktoré nemajú detí, lebo nebudú musieť ich oplakávať. Starí-mladí zahynú totiž v tom súžení.

2) Od strachu budú sa ľudia skrývať v horských jaskyniach a v dierach. A nevidiať sa ani tam v bezpečnosti, budú si priať náhlu smrť. Celá reč znamená to, že neslýchaný strach a zúfanie bude panovať vtedy.

3) Keď svätý a spravodlivý podrobený je takému trápeniu, čo majú očakávať zlostní a bezbožní? I. Pet. 4, 17.

4) T. j. miesto umrličích hláv, čili miesto popravné.

5) Mat. 27, 33. Mar. 15, 22.

6) Pozri sv. Matúša. Hebrejské slovo *žid* znamená toľko, čo vyznavač. Preto sa i prví kresťania nazývali sami židmi, a kresťanstvo je spolu i pravé židovstvo, židovstvo čiže vyznávanie Krista v duchu a pravde.

7) Doplň: na krížoch.

1) T. j. dám ho ubívať. Pilát, hoci žiadnej viny nenašiel na Ježišovi, predsa ho chcel dať ubívať, preto, aby sa ľudu nezдалo, že ho kňazi bez všetkej viny obžalovali. Mat. 27, 26; Mar. 15, 15; Ján 19, 1.

2) Grécky: prevládly, zvíťazily.

3) Mat. 27, 32. Mar. 15, 21.

4) Ako by riekol: Ja dobrovoľne umieram, aby som vykúpil pokolenie ľudské a potom vošiel do slávy nebeskej; preto radšej plačte nad svojimi a vašimi deťmi hriechmi, ktoré sú príčinou môjho utrpenia. A plačte i preto, lebo i na vás prídu súženia (ako nasleduje).

a riekol: Ani ty sa nebojíš Boha, kdežto si na to isté odsúdený?

41. A my síce spravdlive (trpíme), lebo primerane skutkom dostávame; tento však nič zlého neučinil.

42. A riekol Ježišovi: Pane, spomeň si na mňa, keď prídeš do svojho ¹⁾ kráľovstva.

43. A riekol mu Ježiš: Veru, povedám ti: dnes budeš so mnou v raji.²⁾

44. I bolo okolo šiestej hodiny, a tu nastala tma po celej zemi, až do deviatej hodiny³⁾;

45. a slnko sa zatmilo a opona chrámová roztrhla sa napoly.

46. A Ježiš volal veľkým hlasom a riekol: Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha. A keď to povedal, vypustil dušu.

47. A keď videl stotník, čo sa stalo, velebil Boha a riekol: Opravdu, tento človek bol spravdivý.

48. A všetok zástup tých, ktorí boli spolu pri tomto divadle a videli, čo sa dialo, bili sa v prsia a išli nazpät.

49. A všetci jeho známi stáli opodiaľ, i ženy, ktoré boli prišli za ním z Galilejska a videly to.

50. A hľa, muž menom Jozef, ktorý bol radným pánom, muž dobrý a spravdivý,

51. ten nebol privolil k ich usneniu a skutkom, z Arimatie, mesta judského, ktorý sám tiež očakával kráľovstvo Božie⁴⁾,

52. ten prišiel k Pilátovi a pýtal telo Ježišovo,

53. a složené (s kríža) zavinul do plachty a uložil ho do hrobu vytesaného, v ktorom ešte nikto nebol uložený.

54. A bol deň prípravný a nastávala sobota.¹⁾

55. A zo sprievodu ženy, ktoré prišli s ním z Galilejska, videly hrob a jako bolo uložené jeho telo.

56. A keď sa navrátily, pripravily voňavky a masti²⁾; ale v sobotu ostály ticho podľa prikázania.³⁾

HLAVA 24.

Vzkriesenie; Pán Ježiš zjavuje sa dvom učeníkom, idúcim do Emausu, a potom iným; vstupuje na nebesá.

1. A prvého dňa v týždni za raného šera prišli k hrobu a doniesly voňavky, ktoré pripravily.⁴⁾

2. Tu našly kameň odvalený od hrobu.

3. A keď ta vošly, nenašly telo Pána Ježiša.

4. I stalo sa, keď sa nad tým v mysli zarazily⁵⁾, hľa, dvaja mužovia stáli vedľa nich v blýskavom odeve.

5. A keď sa zľakly a klonily tváre k zemi, riekli im: Čo hľadáte živého medzi mŕtvymi?

6. Niet ho tu, ale vstal; rozpoňte sa, jako vám hovoril, keď bol ešte v Galilejsku,

7. a riekol: Syn človeka musí byť vydaný do rúk ľuďom hriešnym, a ukrižovaný byť, a tretieho dňa vstať z mŕtvych.⁶⁾

8. Tu rozpamätaly sa na jeho slová.

9. I navrátily sa od hrobu a zvestovaly to všetko jedenástim a všetkým ostatným.

10. A byly to Maria Magdalena a Johanna a Maria (matka) Jakubova

1) Do kráľovstva nebeského; k svojmu nebeskému Otcovi.

2) T. j. v nebi, ktoré smrťou Kristovou bolo už otvorené, keď lotor skončil. (Ján 19, 31—33.)

3) Vtedy hodiny začínaly sa čítať o našej šiestej ráno, a preto tu označený čas trval od poludnia až do tretej popoludní.

4) Pozri Mar. 15, 43.

1) Piatok bol deň prípravný pre nasledujúcu sobotu. Keď sa v piatok večer prvá hviezda zablysla, nastala sobota, sviatočný odpočinok.

2) Chcely nimi pomazať sv. telo Pánovo. II. kn. Mojž. 20, 10.

3) Chcely svoju prácu dokončiť po uplynutí soboty.

4) Mat. 28, 1. Mar. 16, 2. Ján 20, 1.

5) Grécky: keď byly nad tým v rozpakoch.

6) Mat. 16, 21; 17, 21.

a ostatné¹⁾ s nimi, ktoré to apoštolom povedaly.

11. A videli sa im tie slová jako blúznenie a neverili im.

12. Ale Peter vstal a bežal k hrobu, a keď sa zohol, videl len samé plachetky položené, a odišiel a divil sa sám v sebe tomu, čo sa stalo.²⁾

13. A hľa, dvaja z nich³⁾ išli toho samého dňa do mestečka, ktoré bolo šesťdesiat honov⁴⁾ od Jeruzalema, menom Emaus.

14. I rozmlúvali medzi sebou o tom všetkom, čo sa prihodilo.

15. Tu stalo sa, keď sa spolu rozprávali a vyzvedali, i sám Ježiš priblížil sa a išiel s nimi.

16. Ale oči im boli zdržané, aby ho nepoznali.⁵⁾

17. I riekol im: Čo sú to za reči, ktoré medzi sebou idúcky vediete a ste smutní?

18. A odpovedal jeden, ktorému meno Kleofáš, a riekol mu: Ty sám si prezpoľný v Jeruzaleme, a nedozvedel si sa, čo sa tam stalo v týchto dňoch?

19. Ktorým on riekol: Čo? I riekli: S Ježišom Nazaretským, ktorý bol muž-prorok, mocný skutkom i rečou pred Bohom i pred všetkým ľudom;

20. a jako ho najvyšší kňazi a naši poprední dali odsúdiť na smrť a ukrižovali ho.

21. No my sme úfali, že on vykúpi Izraela⁶⁾; ale teraz je tomu

všetkému dnes tretí deň, čo sa to stalo.¹⁾

22. Avšak i niektoré ženy z našich nastrašily nás²⁾, ktoré pred dňom boli u hrobu;

23. a keď nenašli jeho telo, prišli a hovorily, že videly zjaviť sa anjelov, ktorí hovoria, že žije.

24. I odišli niektorí z našich³⁾ ku hrobu a našli tak, ako ženy povedaly: jeho však nenašli.

25. Tedy on riekol im: Ó, nesmyselní a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo mluvíli proroci!

26. Či nebolo treba Kristu toto trpieť a tak vojsť do svojej slávy?

27. A počnúc od Mojžiša a všetkých prorokov, vykladal im všetky Písma, ktoré boli o ňom.⁴⁾

28. I priblížili sa k mestečku, kam išli, a on sa staväl, ako by mal ďalej ísť.⁵⁾

29. Ale oni prinútili ho a riekli: Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil. I vošiel s nimi.⁶⁾

30. A stalo sa, keď stoloval s nimi, že vzal chlieb a dobrorečil a lámal a podával im.⁷⁾

31. Tu otvorily sa im oči a poznali ho, a on zmizol im s očú.⁸⁾

32. I hovorili medzi sebou: Či naše srdce nehořelo v nás, keď mluvil na ceste a otváral nám Písma?

33. I vstali v tú istú hodinu a vrátili sa do Jeruzalema, a našli

teraz umrel, a my nevieme, čo s nami bude. I apoštolovia pridžali sa huževnate tej nádeje, že Kristus ešte za ich živobytia ukáže sa vo svojej sláve, zahubí nepriateľov kráľovstva Božieho a obnoví kráľovstvo Dávidovo. (Sk. ap. 1, 6.)

1) I to nás drží v rozpakoch, že je tomu všetkému dnes tretí deň, v ktorý by mal z mŕtvych vstať.

2) Naplašily nás, tak že nevieme, čoho sa držať.

3) Totiž Peter a Ján. Pozri verš 12.

4) Sv. Písma vykladá hodnoverne len Cirkev sv. Ona dostala výklad od sv. otcov, tí od apoštolov a apoštolovia od P. Ježiša.

5) Vskutku by bol ďalej šiel, keby ho neboli tak úpenlive volali. Chcel zkušiť ich lásku, či ho milujú i jako neznámeho.

6) Grécky: vošiel, aby zostal s nimi.

7) Starší sv. otcovia a niektorí novší vykladatelia sú tej mienky, že Spasiteľ podal tu učeníkom svoje sv. telo. Pozri v. 35 a porovnaj Mat. 26, 26.

8) Pozri poznámku k v. 39.

1) Na pr. Salome, ktorú spomína Marek (16, 1).

2) S Petrom bežal k hrobu i Ján, ako to sám obširne rozpráva (hl. 20, 2—10).

3) Totiž z učeníkov.

4) Emaus zvané mestečká — dľa Jozefa Flaviana — byly dve; tú sa rozumie to bližšie k Jeruzalemu, 60 štadii čili honov (jeden hon asi 125 krokov) vzdialené, teda asi 11 km., asi dve hodiny cesty.

5) Mali oči akoby zaviazané. Vlastne ich duch bol tak zabraný a zaujatý tými vecami, že snád ani dobre nepozreli na P. Ježiša. Roztržitý človek tiež hľadí a nevidí. Sv. otcovia učia, že Kristus Pán i anjeli takými sa zjavujú ľuďom, akí sú oni sami. Tito učeníci nechápali to, čo sa stalo, a pochybovali, preto i Spasiteľ zjavil sa im ako neznámy.

6) T. j. vysvobodí národ Izraelov zpod vlády rímskej a založí znovu kráľovstvo izraelské; ale

shromaždených jedenásť (apoštolov) i tých, ktorí boli s nimi,

34. hovoriacich: Vstal Pán opravdu a zjavil sa Šimonovi.¹⁾

35. I oni rozprávali, čo sa stalo na ceste a jako ho poznali pri lámaní chleba.²⁾

36. A keď toto rozprávali, stál Ježiš uprostred nich a riekol im: Pokoj vám! Ja som to; nebojte sa.³⁾

37. Ale oni naľakali sa a prestrašení domnievali sa, že vidia ducha.⁴⁾

38. I riekol im: Čo ste splašení a povstávajú vám pochybnosti v srdciach?⁵⁾

39. Vidte moje ruky a nohy, že ja som⁶⁾ to. Omakajte ma a vidte, lebo duch nemá tela a kostí, jako vidíte, že ja mám.⁷⁾

40. A keď to povedal, ukázal im ruky a nohy.⁸⁾

41. A keď oni ešte neverili a divili sa od radosti⁹⁾, riekol: Máte tu niečo zajesť?

42. A oni podali mu kus pečenej ryby a plášť medu.

43. A keď si zajedol pred nimi, vzal ostatky a dal im.

44. A riekol im: To sú tie slová,

ktoré som mluvil vám, kým som bol ešte s vami: že sa¹⁾ musí naplniť všetko, čo je napísané v zákone Mojžišovom a u prorokov a v žalmoch o mne.²⁾

45. Vtedy otvoril im smysel, aby rozumeli Písmam³⁾,

46. a riekol im⁴⁾: Tak je napísané, a tak bolo treba Kristu trpieť a tretieho dňa vstať z mŕtvych,

47. a v jeho mene⁵⁾ kázať pokánie a odpustenie hriechov medzi všetkými národami, počnúc od Jeruzalema.

48. A vy ste svedkami tých vecí.

49. A ja pošlem na vás zasľúbenie⁶⁾ môjho Otca. Ale vy posedte v meste, kým nebudete vystrojení mocou s výsosti.⁷⁾

50. I vyviedol ich von do Betánie⁸⁾, pozdvihol svoje ruky a požehnal ich.

51. A stalo sa, keď ich žehnal, bral sa preč od nich a vznášal sa do neba.

52. A oni, pokloniac sa mu, navrátili sa do Jeruzalema s veľkou radosťou,

53. a boli vždycky⁹⁾ v chráme, vzdávali chválu a dobrorečili Bohu. Amen.¹⁰⁾

1) Dolož: totiž.

2) Na tieto tri čiastky rozdeľovalo sa celé sv. Písmo.

3) Osvietil im rozum, aby rozumeli všetkým proroktvám, ktoré Starý Zákon o ňom obsahoval. Pri poslaní Ducha sv. dovŕšilo sa toto osvietenie. Z tohoto vidíme, že k porozumeniu sv. Písma nestačí zdravý rozum a svetská učenosť; k tomu je treba osvietenia Ducha sv. (Porovnaj 2. Pet. 1, 20.) Ponevác nikto nemôže byť istý, že to osvietenie má, musíme všetci výklad hľadať u Cirkvi sv., ktorá k tomu cieľu prijala Ducha sv.

4) Čo nasleduje, prihodilo sa až neskoršie pri vstupe Pánom. Možno však, že sv. Lukáš spojil tu dve zjavenia, posledné s nejakým skorším.

5) T. j. miesto neho a jeho mocou.

6) Zasľúbeného Ducha sv. Porov. Ján 14, 16, 26.

7) T. j. Duchom svätým. Apoštolovia boli vtedy v Jeruzaleme; tam sa im zjavoval Ježiš za prvých osem dní. Potom išli nazpät do Galilejska, kde sa im zase ukázal (Mat. 26, 32; 28, 16), odtiaľ bezpochyby na rozkaz Pánov zase sa vrátili do Jeruzalema, kde potom mali zostať až do soslania Ducha sv.

8) Vlastne len k Betánii, na horu Olivovú. O Betánii pozri Mat. 21, 17.

9) T. j. skoro vždycky, v primeranom čase vždycky. Prebývali zprvu v tej sieni, v ktorej Spasiteľ odbavoval s nimi poslednú večeru. Sk. ap. 1, 13.

10) Slovo Amen sa v mnohých starobylych rukopisoch nenachádza.

1) Tak je, jako rozprávaly ženy, lebo i Peter nás potvrdzuje vo viere, ktorý ho videl. Hľa, Peter po prvýkrát potvrdzuje bratov vo viere.

2) Zo Skutkov ap. 2, 42 vysvitá, že tento výraz znamená sv. prijímanie. Zaiste teda i tu sa má tak rozumieť.

3) Pozri hl. 2, 14.

4) Vo svojom zľaknutí nad jeho náhlým zjavením pri zatvorených dverách mysleli si, že to len nejakému duchu je možné.

5) Totižto, že som len duch, a nie ten istý Ježiš, ktorý s vami obcoval.

6) Ja sám a nie nejaký duch v mojej podobe.

7) Oslávené telo Kristovo (a všetkých oslávených) je síce nad mieru jemné následkom pôsobenia oslávenej duše, ale predsa makavé, ponevác je skutočné telo. (Sv. Rehor.) Následkom hriechu stáva sa duša chtivou, zvieraťou, prirodzenou, ale neprestáva byť duchom; naopak zase následkom oslávenia stáva sa telo duchovným, nadprirodzeným, ale neprestáva byť opravdivým telom.

8) Kristus Pán podržal na svojom oslávenom tele rany, aby presvedčil učeníkov, že vskutku vstal z mŕtvych, aby Otcu nebeskému ukázal, čo za nás trpel, aby spravdivým nimi vždy pripomínal svoje milosrdenstvo a neveriacich upomínal, že zasluhujú večný trest. (Beda.)

9) Pre radosť nemohli sa spamätať a zdravý rozsudok vyniesť.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODEA

JÁNA.

SVÄTÉ EVANJELIUM JEŽIŠA KRISTA

PODLA

JÁNA.

PREDMLUVA.

Sv. Ján pochádzal z Galilejska, z mesta Betsaidy, neďaleko jazera Genezaret-ského. Bol synom rybára Zebedeja (Mat. 4, 21) a Salomy (Mat. 27, 56; Mar. 15, 40) a bratom Jakuba Staršieho (Mat. 4, 21). Narodil sa asi 7. roku po Kristu Pánu. Keď Ján Krstiteľ začal kázať, sv. Ján stal sa jeho učeníkom, ale keď ukázal prstom na P. Ježiša: „Ajhľa, Baránok Boží“, i s Ondrejom nasledoval P. Ježiša, ktorý ich prijal do svojho príbytku, kde i ostali ten deň. (Ján 1, 37—40.)

O krátky čas P. Ježiš povolal ho i s jeho bratom Jakubom za učeníka a oni poslúchli, opustili lodičku, siete, nájomníkov, ba i otca a išli za Pánom Ježišom. (Mar. 1, 20.) Po sv. Petrovi boli Ján a jeho brat Jakub prví, tak že jako premenil meno Šimonovi na Petra, tak i týmto dvom dal meno Boanerges, t. j. synovia hromu, a to preto, že oni s Petrom mali byť a i boli stĺpmi sv. Cirkvi. (Gal. 2, 10.)

Títo traja, jako stĺpy sv. Cirkvi, boli dôverníkmi P. Ježiša; ich bral so sebou i ta, kde ostatní apoštolovia nemali prístupu. Oni boli prítomní, keď Pán Ježiš uzdravil svokru Petrovu (Mar. 1, 29), keď vzkriesil dcéru Jairovu (Luk. 8, 51), i keď sa premenil na vrchu (Mat. 17, 1).

Jána s Petrom poslal, aby prichystali poslednú večeru (Luk. 22, 8), a týchto troch vzal so sebou na horu Olivovú (Mat. 26, 37). Z apoštolov jediný sv. Ján stál pod krížom, jemu P. Ježiš odovzdal svoju matku (Ján 19, 26).

Po zmŕtvychvstaní P. Ježiša on bežal s Petrom ku hrobu (Ján 20, 3) a jemu predpovedal P. Ježiš, že prirodzenou smrťou zide so sveta (Ján 21, 22). Po prijatí Ducha sv. Ján vystupoval s Petrom do chrámu, kde uzdravili krivého od narodenia (Skut. 3, 1) a kázali ľudu (Skut. 4, 1); boli žalárovaní a bičovaní (Skut. 4, 3; 5, 18, 40); boli poslaní do Samaritánska, aby obirmovali pokrstených (Skut. 8, 14). On bol prítomný na sneme jeruzalemskom, jeho navštívil sv. Pavel (Gal. 2, 10).

Dlhší čas ostal v Jeruzaleme, azda až do smrti a do nanebevzatia P. Marie, ktorú on opatroval. Neskoršie išiel do Malej Azie, kde ohlasoval evanjelium, založil viac cirkví a sám ako biskup spravoval cirkev efezskú. Asi 95. roku po Kr. cisár Domitián dal vhodiť sv. Jána do vriaceho oleja, ale sv. Ján vyšiel z kotla bez úrazu.

Domitián poslal sv. Jána do vyhnanstva na ostrov Patmos, kde sv. Ján napísal knihu Zjavenia. Roku 96. umrel Domitián; cisár Nerva zrušil jeho úkazy a tak i sv. Ján navrátil sa do Efezu. Tu v zošlom veku na žiadosť biskupov a veriacich napísal sv. evanjelium, hlavne tým cieľom, aby zavrátil Ebiona a Cerinta, ktorí učili o Kristu Pánu, že je nie pravý Boh. Tu napísal i svoje listy. Zo všetkých svätopiscov písal posledný v gréckej reči, ktorá vtedy panovala v Efezi, ale s toľkými hebraickými zvratmi a výrazmi, že mnohé miesta je až ťažko pochopiť.

Sv. Ján bol miláčkom P. Ježiša, ako hovorí sv. Jarolim, preto, že P. Ježiš našiel ho ešte jako panenského mládenca a až do smrti zachoval svoje paníctvo; preto i pri poslednej večeri spočíval na prsiach P. Ježiša a z týchto prs vpil do seba nielen lásku, lež i hlbokosť učenia Kristovho. Peter bol horlivejší, Ján hlbší; Peter prudkejší, Ján obozretnejší. (Ján Zlat.)

Sv. Ján vyobrazuje sa s orlom, alebo jako orol, preto, že on vyšvihol sa najvyššie zpod medzi všetkých evanjelistov; vyšvihol sa nad oblohu, nad anjelov i archanjelov, nad cherubov i serafov a nespočinul, kým neprišiel k samému trónu Božiemu a neoznámil nám, čo bolo vo večnosti pred stvorením sveta. Tak píše sv. otcovia o jeho evanjeliume.

HLAVA 1.

O božstve P. Ježiša; o Jánovi Krstiteľovi; o vteleení Syna Božieho. Svedectvo Jánovo o P. Ježišovi. Povolanie učeníkov.

1. Na počiatku bolo Slovo¹⁾ a Slovo bolo u²⁾ Boha a Bohom bolo Slovo.

2. To bolo na počiatku u Boha.³⁾

3. Všetko skrze neho sa stalo⁴⁾ a bez neho nič sa nestalo, čo sa stalo.

4. V ňom bol život⁵⁾ a život bol svetlo ľuďom.

5. A svetlo vo tmách⁶⁾ svieti a tmy ho nepochopily.⁷⁾

6. Bol človek⁸⁾ od Boha poslaný, ktorému meno bolo Ján.

7. Ten prišiel na svedectvo, aby svedčil o svetle, že by všetci verili skrze neho.

8. Nebol on svetlom, lež aby svedčil⁹⁾ o svetle.

9. Bolo svetlo pravé¹⁰⁾, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na tento svet.

1) Slovo, grécky: *logos*. V pozdnom bohosloví Starého Zákona a snád i pod vlivom Filonovho mudroslovia vyvinula sa u Židov nauka, že spredmetnená múdrosť Božia stvorila svet a ona účinkuje všetko v hmotnom a mravnom svete, a túto múdrosť Božiu označovali slovom „logos“. Sv. Ján použil túto verejnú mienku a zosobnenú a vtelenú múdrosť Božiu, druhú božskú osobu = Syna Božieho, tiež pomenoval tu „Slovom“.

2) Sv. Vazul a sv. Ján Zlat. upozorňujú nás na to, že sv. Ján nepovedá v Bohu, ale u Boha, čím poukazuje ako na Otcovu, tak i na Synovu osobnosť.

3) Na počiatku tu označuje večnosť, ako to dokazuje nasledujúci verš, kde sa hovorí, že „Slovo“ stvorilo všetko bez výnimky.

4) Večné „Slovo“ je vyslovená podstata Otcova a čo také je príčinou a základom všetkému, čo bolo stvorené.

5) V ňom = v „Slove“ bol život, t. j. „Slovo“, čo živý večný Boh, dáva život, a to ako hmotný, tak i mravný a nadprirodzený. Bez hmotného svetla niet hmotného života, takto i bez duševného svetla niet duševného života; a týmto duševným svetlom ako v Novom, tak i v Starom Zákone bolo „Slovo“, t. j. Syn Boží.

6) T. j. na tomto svete, ktorý následkom hriechu plný je duchovnej tmy, čili biedy a bludu.

7) Ľudia mali radšej tmu, blud, hriech.

8) Tento človek bol sv. Ján Krstiteľ. Sv. Ján, od toho zjavenia, ktoré „Slovo“ dalo ľuďom prostredníctvom ľudí, prechádza na to zjavenie, keď „Slovo“ samé zjavilo sa ľuďom skrze vteleenie.

9) Ján Krstiteľ nebol Spasiteľom, on mal len poukázať na neho a svedčiť, že je ním P. Ježiš.

10) „Slovo“ = Syn Boží je pravým učiteľom a oblažovateľom.

10. Na svete bolo¹⁾, a svet skrze neho bol stvorený, ale svet ho nepoznal.²⁾

11. Do svojho³⁾ prišiel a svoji⁴⁾ ho neprijali.⁵⁾

12. Ale ktoríkokoľvek ho prijali, dal im moc stať sa synmi Božími⁶⁾ tým, ktorí veria v jeho meno⁷⁾,

13. ktorí nie z krvi⁸⁾, ani zo žiadosti tela, ani z vôle muža, lež z Boha sa zrodili.

14. A Slovo telom⁹⁾ sa stalo, a prebývalo medzi nami, a videli sme jeho slávu, jako slávu Jednorodného od Otca, plného milosti a pravdy.

15. Ján svedčí o ňom, volá a hovorí: Tento to bol, o ktorom som riekol: ten, ktorý po mne má prísť, predou mnou povstal, lebo bol prv, než ja.

16. A z jeho plnosti my všetci sme obsiahli, a to milosť na milosť.¹⁰⁾

17. Lebo zákon¹¹⁾ je daný skrze Mojžiša, milosť a pravda nastala skrze Ježiša Krista.

1) Už v Starom Zákone účinkoval skrze sv. mužov, arcidiacov a prorokov.

2) Vid' 5. v. Ľudia nechceli uveriť, že cesta, ktorá vedie k blahu, je nie hriech, náruživosť, ale zjavenie Božie.

3) On stvoril svet, svet je jeho, ale jeho je najmä vyvolené židovstvo.

4) T. j. Židia, ale i ostatní ľudia.

5) Za Messiáša, za oblažiteľa.

6) Synom Božím je ten, ktorého duch, smýšľanie pochádza od Boha, a preto srovnáva sa s vôľou Božou.

7) Meno pôvodne označovalo podstatu, a preto vo sv. Písme často stojí namiesto osoby, veci alebo ich podstaty. Teda len ten si nadobudne s vôľou Božou srovnávajúce sa smýšľanie, kto verí v P. Ježiša.

8) V Starom Zákone Židia boli vyvoleným národom (synmi Božími), v Novom Zákone sú tí, ktorí sa zrodia z Boha, t. j. kresťania.

9) T. j. človekom. (1. Mojž. 6, 12.) Kristus je pravý Boh, ale i pravý človek, pozostávajúci z duše i z tela. V jednej božskej osobe sú dve prirodzenosti: božská a ľudská.

10) Toto sú slová evanjelistov. Milosť na milosť označuje hojnosť milosti, jako keď sa povie: pácha hriech na hriech.

11) Starý Zákon, ktorý Boh dal skrze Mojžiša, obsahoval len prikázania, ale neposkytoval sám v sebe milosti, ba neobsahoval ani skutočnú, ale len obraznú pravdu, t. j. natoľko, nakoľko poukazyval na Spasiteľa, a i ľudia v ňom obsiahli milosti len skrze vieru v budúceho Vykupiteľa.

18. Boha nikto nikdy nevidel¹⁾; jednorodený Syn, ktorý je v lone Otcovom, on (to) porozprával.

19. A toto je svedectvo Jánovo, keď Židia z Jeruzalema²⁾ poslali k nemu kňazov a levitov, aby sa ho opýtali: Kto si ty?

20. I vyznal a nezaprel a soznal³⁾: Ja nie som Kristus.

21. I pýtali sa ho: Čo teda? Eliáš⁴⁾ si ty? I riekol: Nie som. Prorok⁵⁾ si ty? A odpovedal: Nie.

22. Tedy riekli mu: Kto si? že by sme dali odpoveď tým, ktorí nás poslali. Čo hovoríš sám o sebe?

23. Riekol: Ja (som) hlas volajúceho na púšti: Prihotovte cestu Pánovi, jako povedal prorok Izaiáš.

24. A tí, ktorí boli poslaní, boli z farizejov.⁶⁾

25. I pýtali sa ho a povedali mu: Čože teda krstiš⁷⁾, keď ty nie si Kristus, ani Eliáš, ani prorok?

26. Odpovedal im Ján a riekol: Ja krstím vodou⁸⁾, ale uprostred vás stojí, ktorého vy neznáte:

27. To je ten, ktorý po mne má prísť, ktorý predom mnou bol, ktorému ja nie som hoden rozviazať remienček na jeho obuvi.

28. To sa stalo v Betánii⁹⁾ za Jordánom, kde Ján krstieval.

29. Druhého dňa Ján¹⁰⁾ uzrel Ježiša prichádzať k sebe a hovoril:

Ajhľa, Baránok¹⁾ Boží, ajhľa, ktorý sníma hriechy sveta.²⁾

30. To je ten, o ktorom som povedal: Po mne ide muž, ktorý bol predom mnou, lebo bol prv, nežli ja.

31. A ja som ho neznal³⁾, ale preto som ja prišiel krstiť vodou, aby zjavený bol v Izraeli.

32. A Ján vydal svedectvo a hovoril: Videl som Ducha, jako holubicu, sostupovať s neba, a zostal na ňom.

33. A ja som ho neznal, ale ten, ktorý ma poslal krstiť vodou, riekol mi: Na koho uzreš Ducha sostupovať a na ňom zostávať, to je ten, ktorý krstí Duchom svätým.

34. A ja som videl a svedčil som, že tento je Syn Boží.

35. Druhého dňa zase stál (tam) Ján i dvaja z jeho učeníkov.⁴⁾

36. A keď zazrel Ježiša, že ide, riekol: Toť Baránok Boží.

37. A počuli ho tí dvaja učeníci hovoriť (to), i šli za Ježišom.

38. Tu obrátil sa Ježiš a keď ich videl, že idú za ním, riekol im: Čo hľadáte? A oni mu riekli: Rabbi (t. j. v preklade: Učiteľu), kde bývaš?

39. Riekol im: Poďte a pozrite. Šli tedy a videli, kde prebýva, a zostali u neho ten deň. Bolo asi desať⁵⁾ hodín.

40. A jedným z tých dvoch, ktorí to počuli od Jána a išli za ním, bol Ondrej, brat Šimona Petra.

41. Tento vyhľadal najprv svojho brata Šimona a riekol mu: Našli sme Messiáša (čo je pretlumočené: Kristus⁶⁾).

42. A priviedol ho k Ježišovi. A

1) Mojžiš ani nemohol podať úplnú pravdu, a síce preto, že nevidel podstaty Božej, ale len jej význak, a preto i jeho náboženstvo je význačne (symbolické).

2) T. j. vysoká rada židovská.

3) To sa stalo po krste P. Ježiša.

4) Ján nebol osobne Eliášom, ale dľa ducha.

5) Gr.: ten prorok (ktorý má prísť na svet), t. j. Messiáš.

6) Pozri Mat. 3, 7.

7) Židia krstili, čiže umývali prichádzajúcich (z pohanstva, proselytov), to jest tých pohanov, ktorí prestúpili na židovstvo. Židov na nové náboženstvo krstiť mohol len Messiáš a jeho predchodca. To bola bežná židovská mienka.

8) Pozri Mat. 3, 11.

9) Vlastne v Betabare.

10) V gréčtine chybi.

1) Už proroci nazývajú ho Baránkom. (Iz. 53, 6-7.)

2) T. j. ktorý na seba berie naše hriechy a skrze svoje náhradné zadostučinenie ich ničí.

3) Preto, že Ján Krstiteľ od útlej mladosti zdržoval sa na púšti.

4) Jeden bol Ondrej, druhý tuším sv. Ján.

5) Dľa nášho počítania 4 popoludní.

6) Grécke slovo „Christus“ znamená toľko, čo: „Pomazaný“. Pozri Mat. 11.

Ježiš, keď pohliadol na neho, riekol: Ty si Šimon, syn Jonášov, ty sa budeš volať Kefas ¹⁾ (čo znamená: Skala).

43. Na druhý deň chcel si vyjsť ²⁾ do Galilejska, i našiel Filipa a riekol mu Ježiš: Poď za mnou.

44. Filip však bol z Betsaidy, z mesta Ondrejovho a Petrovho.

45. Našiel Filip Natanaela ³⁾ a riekol mu: Našli sme, o ktorom písal Mojžiš v zákone a proroci, Ježiša, syna Jozefovho z Nazaretu.

46. I riekol mu Natanael: Z Nazaretu ⁴⁾ môže byť čo dobrého? Riekol mu Filip: Poď a viď.

47. Videl Ježiš Natanaela ísť k sebe, i riekol o ňom: Hľa, pravý Izraelita, v ktorom niet podvodu.

48. Riekol mu Natanael: Odkiaľ ma znáš? Odpovedal Ježiš a riekol mu: Prv nežli ťa Filip zavolať, keď si bol pod fíkom, videl som ťa.

49. Odpovedal mu Natanael a riekol: Rabbi, ty si Syn Boží, ty si kráľ izraelský.

50. Odpovedal Ježiš a riekol mu: Že som ti povedal: Videl som ťa pod fíkom, veríš; väčšie veci uvidíš, nežli toto.

51. A povedal mu: Veru, veru, povedám vám: Uvidíte nebo otvorené a anjelov Božích vystupovať i sostupovať ⁵⁾ na Syna človeka.

1) Židovské slovo, grécky: Peter. Význam vid Mat. 16, 17. Toto povolanie stalo sa v Judsku; druhý raz ich povolal v Galilejsku (Mat. 4, 18), keď ho stále nasledovali.

2) Totiž P. Ježiš.

3) Ináč Bartolomeja, t. j. syna Tolomovho. Mat. 10, 3.

4) Mesto Nazaret bolo opovrhované nielen preto, že medzi Izraelitmi mnoho pohanov prebývalo, lež i preto, že bolo novšie a v St. Zákone sa ani nespomína.

5) Je tu narážka na videnie arcicota Jakuba, v ktorom uzrel rebrik od zeme po nebo a po ňom chodiť anjelov, čo malo označovať prozreteľnosť Božiu, ktorá bedlí nad Jakubom, a preto i táto narážka označuje tú prozreteľnosť, ktorá bedlí nad Spasiteľom a nad jeho dielom a o ktorej sa apoštolovia na vidomoči presvedčia. Sotva je tu reč o nejakom zvláštnom zjavení sa anjelov, o ktorom v evanjeliach niet zmienky.

HLAVA 2.

Svatba v Káne Galilejskej. Vyhnanie predavačov a peňazomencov z chrámu. Predpovedanie smrti a vzkriesenia.

1. A tretieho dňa ¹⁾ bola svatba v Káne ²⁾ Galilejskej, a bola tam matka Ježišova.

2. A pozvali na svatbu i Ježiša ³⁾ a jeho učeníkov.

3. A keď sa minulo víno, riekla matka Ježišova k nemu: Nemajú vína. ⁴⁾

4. I riekol jej Ježiš: Čo je mňa a teba do toho, ženo? ⁵⁾ Neprišla ešte moja hodina. ⁶⁾

5. Riekla jeho matka posluhom: Čokoľvek vám povie, spravte. ⁷⁾

6. A bolo tam postavených na očisťovanie židovské šesť kamenných nádob ⁸⁾, každá na dve alebo tri vedrá ⁹⁾ veľká.

7. Riekol im Ježiš: Naplňte nádoby vodou. I naplnili ich až do vrchu.

8. A povedal im Ježiš: Teraz načierajte a zaneste starostovi ¹⁰⁾ svatby. I zanesli.

1) Po výšespomenutom rozhovore s Natanaelom.

2) Neďaleko Tyru a Sidonu.

3) Teda radovanky sú dovolené, nech sú ony len slušné.

4) P. Ježiš vedel, že nemajú vína, no P. Maria upozorňuje ho na to, jako prímluvníca.

5) T. j.: Ja mám upotrebovať svoju božskú moc dľa vôle Otcovej len ku prospechu všeobecného dobra, a nie dľa chutok ľudských. Týmto slovom Spasiteľ nezahriakol svoju matku, ale dal na javo učeníkom, že kde ide o dielo Božie, tam netreba dbať na sväzky rodinné; preto Spasiteľ svoju matku nazýva len ženou.

6) Alebo preto, že ešte nevystúpil verejne, alebo preto, že svatobníci ešte nevedeli zrejme o nedostatku, a tak bolo treba ešte dočkať, aby zázrak bol tým patrnejší.

7) Vidieť, že P. Maria pochopila P. Ježiša a necítila sa byť urazenou, a že vnútorné osvietená poznala, že už prišla jeho hodina. Keď P. Ježiš už tu na zemi učinil svoj prvý zázrak na prímluvu P. Marie, jak mocná je jej prímluva v nebi!

8) Vlastne nádob na vodu, t. j. krhál. Židia, aby sa nestali nábožensky nečistými, častejšie denne si umývali ruky a náčinie, a k tomu cieľu v pitvore musela byť vždy voda.

9) Vedro = asi 40 litrov.

10) Starosta = starejší, čili vrchný správca svatby, mal pod rukou posluhov a staral sa o poriadok, ako i o to, aby hostia boli dobre obslužení. Vino sa čerpalo varechami zo žbánov do pohárov.

9. A keď starosta svatby okúsil vodu, premenenú na víno, a nevedel, odkiaľ je (ale posluhovia, ktorí načierali vodu, vedeli), zavolať starosta mladoženícha

10. a riekol mu: Každý človek predkladá najprv dobré víno¹⁾, a potom, keď sa podnapijú²⁾, to, čo je planšie; ale ty si zachoval dobré víno až dosavád.

11. Tento počiatok³⁾ zázrakov učinil Ježiš v Káne Galilejskej a zjavil svoju slávu, a jeho učeníci verili v neho.

12. Potom sostúpil do Kafarnauma⁴⁾, on i jeho matka a jeho bratia⁵⁾ a jeho učeníci, a ostali tam za nie mnoho dní.

13. A bola blízko Veľká noc židovská, i odišiel Ježiš hore do Jeruzalema

14. a našiel v chráme sedieť⁶⁾ predavačov volov, oviec i holubov a peňažníkov.

15. Tu spravil si z povrázkov (akoby) bič a vyhnal⁷⁾ všetkých z chrámu, i ovce, i voly, a peňažníkom rozsypal peniaze a stoly prepvracal.

16. A tým, ktorí predávali holuby⁸⁾, riekol: Odneste to odtiaľto a nerobte z domu môjho Otca dom kupecký.

17. I rozpomenuli sa jeho učeníci, že písané je: Horlivosť⁹⁾ za tvoj dom strávil ma.

18. Tedy Židia odpovedali a riekli mu: Jaký znak¹⁾ nám ukážeš, že toto robíš?

19. Ježiš odpovedal a riekol im: Srúcajte tento chrám, a vo troch dňoch ho vystavím.²⁾

20. I riekli Židia: Šesťasťtyridsať rokov³⁾ stavali tento chrám, a ty v troch dňoch ho postavíš?

21. On však hovoril o chráme svojho tela.

22. Keď teda vstal z mŕtvych, roz-pamätali⁴⁾ sa jeho učeníci, že to povedal, i uverili Písmu a reči, ktorú bol Ježiš hovoril.

23. A keď bol v Jeruzaleme v deň sviatočný veľkonočný, mnohí uverili v jeho meno⁵⁾, keď videli jeho zázraky, ktoré činil.

24. Ale sám Ježiš nesveroval sa⁶⁾ im, pretože ich znal všetkých⁷⁾,

25. a pretože jemu nebolo treba, aby kto svedectvo vydal⁸⁾ o človeku, lebo on vedel, čo je v človeku.

HLAVA 3.

Rozmluva s Nikodémom o znovuzrození človeka a o poslaní Syna Božieho na svet. Učeníci Ježišovi krstia a podobne i Ján.

1. A medzi farizejmi bol popredný muž u Židov, menom Nikodém.⁹⁾

2. Tento prišiel v noci¹⁰⁾ k Ježišovi a riekol mu: Pane, vieme, že si od Boha vyšiel ako učiteľ¹¹⁾; lebo

1) Teraz je obyčaj naposledy dať lepšie víno; vtedy to bolo naopak.

2) Vtedy sa už tak nedbá na to, čo sa pije.

3) Toto bol jeho prvý zázrak.

4) Kapernaum, mesto na západnom brehu jazera Genezaretského, kde sa Spasiteľ najviac zdržoval v dome Petrovom. (Mat. 8, 14.)

5) Jeho bratrance (viď Mat. 1, 25) chceli putovať do Jeruzalema.

6) V sieni chrámovej predávaly sa tie veci, ktoré Židia obetúvali P. Bohu, aby ich nemuseli hnať a nosiť zďaleka, a pri ruke boli aj peňažníci, ktorí menili peniaze.

7) Pravdepodobne P. Ježiš dva razy očistil chrám: na počiatku a na konci svojho verejného života. Tu by bola reč o prvom vyčistení.

8) Holuby predávaly sa chudobným a pritom sa nedalo klamať, preto s týmito Spasiteľ nezháňa tak ostro.

9) Žalm 68, 10.

1) Zázrak. Zázrakom nám dokáž, že si od Boha splnomocnený rušiť staré, vysokou radou odobrené zvyky.

2) P. Ježiš poukazuje tu na svoje vzkriesenie, čo je najväčším zázrakom.

3) Herodes Veľký dal obnoviť chrám Zorobabelov v gréckom slohu. Vtedy ho už obnovovali 46. rok a zakončili ho iba 64. roku po Kristu.

4) Vtedy ani Židia, ba ani učeníci sami nerozumeli slovám P. Ježiša.

5) V jeho osobu, že je Messiašom.

6) Viac im nezjavil o sebe.

7) On vedel, že ich viera je dočasná, vzkrsľá pod dojomom, ktorý na nich spravili jeho zázraky.

8) On, ako vševedomý, znal smýšľanie srdca, bez toho, že by mu to niekto vyjavil.

9) Bol členom vysokej rady. Ján 7, 48.

10) Zo strachu pred ostatnými radnými.

11) Nikodém bol by rád býval údom nového kráľovstva Božieho, na ktoré, ako radný pán, robil

nikto nemôže robiť tie zázraky, ktoré ty činiš, iba keď je Boh s ním.

3. Ježiš odpovedal a riekol mu: Veru, veru, povedám ti: Jestli sa len kto nenarodí znovu, nemôže vidieť kráľovstva Božieho.

4. Riekol mu Nikodém: Akože sa môže človek narodiť, keď je starý? ¹⁾ Či môže po druhý raz vojsť do života svojej matky a znovu sa narodiť?

5. Ježiš odpovedal: Veru, veru, povedám ti: Jestli kto znovu sa nenarodí z vody a z Ducha svätého ²⁾, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho.

6. Čo sa narodilo z tela ³⁾, je telo, a čo sa narodilo z Ducha, je duch.

7. Nediv sa, že som ti povedal: Treba sa vám poznovu narodiť.

8. Vzduch ⁴⁾ duje, kade chce, a počuješ jeho hlas, ale nevieš, z kade prichádza a kam ide; tak je to s každým, kto sa narodil z Ducha.

9. Odpovedal Nikodém a riekol mu: Jakože sa to môže stať?

10. Ježiš odpovedal a riekol mu: Ty si učiteľom v Izraeli, a toto neznáš? ⁵⁾

11. Veru, veru, povedám ti: Čo vieme ⁶⁾, to mluvíme, a čo sme videli, to dosvedčujeme, ale svedectva nášho neprijímate.

12. Keď som vám mluvil o veciach zemských ⁷⁾, a neveríte, jakože

si isté nároky. No P. Ježiš predchytí ho v reči a bez okolností mu vedieť, že je to možné len skrze znovuzrodenie sv. krstom.

1) Nikodém, ako farizej, držal sa len písmy, slovného smyslu, na duchovný smysel ani nepomyslel.

2) Tieto slová vykladá nám sama Cirkev o krste na sneme tridentskom.

3) Aká príčina, taký výsledok; od telesného človeka môže sa narodiť zase len telesný človek; od Ducha sv. berie pôvod človek duchovný.

4) Nediv sa tomuto znovuzrodeniu, že je ono duchovné; veď i vo svete deje sa mnoho, čo nevidíme, ba ani nechápeme. Prikladom je vietor, ktorý veje, bez toho, že by si ho videl.

5) Už Zákon a proroci (5. Mojž. 30, 6; Joel 2, 28; Iz. 44, 3) hovoria o duševnom znovuzrození, t. j. o zmenení telesného smýšľania: a ty, učiteľ, to neznáš?

6) Spasiteľ tu uisťuje Nikodéma, že to, čo povedal, je istá pravda.

7) Zmena smýšľania je sama v sebe zemská

uveríte, keď vám budem mluviť o veciach nebeských?

13. A nikto nevystúpil ¹⁾ na nebo, leda ten, ktorý sostúpil s neba, Syn človeka, ktorý je v nebi.

14. A jako Mojžiš povýšil hada ²⁾ na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka,

15. aby nikto, kto v neho uverí ³⁾, nezahynul, ale mal život večný.

16. Lebo tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednorodeného dal, aby nikto, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný.

17. Veď Boh neposlal svojho Syna na svet, aby súdil ⁴⁾ svet, lež aby svet bol spasený skrze neho.

18. Kto verí v neho, nebýva súdený, ale kto neverí, už je odsúdený ⁵⁾, preto, že neverí v meno ⁶⁾ jednorodeného Syna Božieho.

19. A toto je súd, že svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali viac tmu ⁷⁾, nežli svetlo; lebo ich skutky boli zlé.

20. Lebo každý, kto zle robí, nenávidí svetlo a nejde na svetlo, aby sa jeho skutky nepokarhali. ⁸⁾

21. Ale kto vykonáva pravdu ⁹⁾,

vec; nebeskou vecou je to, čo súvisí s ňou v Novom Zákone.

1) O veciach nebeských vlastne nik nemohol hovoriť, preto, že nebol v nebi a nevidel ich; výnimkou je P. Ježiš, ktorý, jako Boh, sostúpil s neba.

2) Boh na púšti na neveriacich Židov dopustil jedovatých hadov, od ktorých uštipnutí zahynuli. Keď sa Židia obrátili, Mojžiš na rozkaz Boží ulial z medi hada a tohoto poviesil na viechu, a ktorý uštipnutý Žid pozrel s vierou na medeného hada, zachránil sa.

3) Pokolenie ľudské poštipal had pekelný; muselo by byť zatratené, keby nebolo náhradnej obety Kristovej, ktorej účastnými stávame sa skrze živú vieru.

4) T. j. zatratil. (Sv. Aug.)

5) Odsúdil a zatratil sám seba.

6) V osobu Syna Božieho.

7) Ľudia sami sa zatratia, keď zavrhnú učenie, ktoré ich vedie ku spásu, a rúta sa slepo za svojimi náruživosťami.

8) Ako ten, kto pácha občianske priestupky, stráni sa verejnosti, takto i ten, kto pácha mravné priestupky, stráni sa učenia Kristovho, aby ho ono nekáralo.

9) Človek dobrej vôle prijíma nauku Kristovu, lebo v nej nachodí uspokojenie.

ide na svetlo, aby sa objavily jeho skutky, preto, že sú konané v Bohu.

22. Potom prišiel Ježiš i jeho učeníci do zeme judskej¹⁾ a tam sa zdržoval s nimi a krstil.²⁾

23. Avšak i Ján krstil v Enon u Salimu³⁾, lebo tam bolo mnoho vody, a ľudia prichádzali a dávali sa krstiť.

24. Ján totiž ešte nebol hodený do žalára.

25. I povstala hádka so strany učeníkov Jánových so Židmi o očisťovaní.⁴⁾

26. I prišli k Jánovi a riekli mu: Rabbi, ten, ktorý bol s tebou za Jordánom, ktorému si ty vydal svedectvo, hľa, ten krstí a všetci idú k nemu.

27. Odpovedal Ján a riekol: Človek nemôže ničoho vziať⁵⁾, ak sa mu to nedá s neba.

28. Vy sami dosvedčíte mi, že som riekol: Ja nie som Kristus, ale že poslaný som pred ním.

29. Kto má nevestu, je ženíchom⁶⁾; ale priateľ⁷⁾ ženíchov, ktorý stojí a počúva ho, veselo sa raduje pre hlas ženíchov. A táto moja radosť sa splnila.

30. On musí rásť, ja však ubývať.⁸⁾

31. Ten, ktorý prišiel shora⁹⁾, je nado všetkých; kto je zo zeme, zo zeme je a o zemi hovorí; ten, ktorý prišiel s neba, je nado všetkých.

32. A to dosvedčuje, čo videl a

počul, a predsa nik¹⁾ neprijíma jeho svedectva.

33. Kto prijal jeho svedectvo, ten spečatil²⁾, že Boh je pravdomluvný;

34. lebo ten, koho Boh poslal³⁾, hovorí slovami Božie; veď Boh nedáva (mu) ducha po mierke.⁴⁾

35. Otec miluje Syna⁵⁾ a všetko oddal mu do ruky.

36. Kto verí v Syna, má život⁶⁾ večný; kto však Synovi neverí, neuzre života, ale hnev Boží ostáva na ňom.⁷⁾

HLAVA 4.

Rozmluva so Samaritánkou a s učeníkmi. Syn kráľovského dvorana je uzdravený.

1. Akonáhle teda Ježiš dozvedel sa, že farizeji počuli, že Ježiš nadobúda si viac učeníkov i viacej krstí, nežli Ján,

2. (ačkoľvek Ježiš sám nekrstil, ale jeho učeníci),

3. opustil Judsko⁸⁾ a odišiel zase do Galilejska.

4. I bolo mu treba ísť cez Samaritánsko.⁹⁾

5. Prišiel teda do samaritánskeho mesta, ktoré sa menuje Sichar¹⁰⁾, blízko poľa, ktoré Jakub dal svojmu synovi Jozefovi.

6. A tam bol prameň Jakubov.¹¹⁾ Ježiš teda, ustatý od cesty, len tak sadol si k prameňu. Bolo okolo šiestej¹²⁾ hodiny.

1) Málokto.

2) Spečatiť znamená toľko, ako niečo potvrdiť, uhodnoverniť, schváliť, završiť. Kto verí v Krista, ten vyznáva a dosvedčuje, že drží Boha za pravdomluvného, ktorý povedal pravdu, keď riekol o Kristovi: Tento je môj Syn atď.

3) Týmto poslom je Syn, ktorý pôsobí nadľudsky.
4) Preto, že jemu Boh nedáva ducha po trochu, nemeria mu ho, ale mu dáva celú plnosť svojich darov.

5) I vteleného Syna.

6) T. j. blaženosť na zemi síce len počiatočnú, no v nebi úplnú.

7) Bude neblahý na tomto i na druhom svete.

8) Vyhol ich nástrahám.

9) Tade viedla najkratšia cesta.

10) Sichar = pohrobisko; tam boli pochovali kosti Jozefa Egyptského. Neďaleko Sichemu.

11) Vykopal ho vraj Jakub.

12) Dľa nášho počítania okolo 12.

1) Z mesta Jeruzalema na vonkov, na vidiek.
2) Krstil skrze svojich učeníkov. Či to bol už krst kresťanský a či len prípravný, o tom sv. otcovia nie sú jednej mienky.

3) Ján Krstiteľ vykonával svoj úrad až do smrti.

4) T. j. o rozličných krstoch a o ich následkoch.

5) Každý dobrý dar, a tak i ten: rozširovať kráľovstvo Božie za prospechom, je od Boha. To isté platí i o P. Ježišovi.

6) P. Ježiš je ženíchom Cirkvi sv., preto i nevesta (veriaci = cirkev) k nemu pospiecha.

7) Ja som neprišiel založiť novú cirkev, ale len prichystať jej založenie, čo ja P. Ježišovi srdečne prajem a čomu sa ja radujem.

8) Obor jeho účinkovania musí sa šíriť, môj umenšovať.

9) S neba.

7. Tu prišla žena zo Samaritánska ¹⁾, aby načrela vody. Riekol jej Ježiš: Daj sa mi napiť.

8. Lebo jeho učeníci boli odišli do mesta nakúpiť potravu.

9. I riekla mu tá žena samaritánska: Jakože ty, ktorý si Žid, žiadaš piť odo mňa, ktorá som ženou samaritánskou? Židia totiž neobcujú ²⁾ so Samaritánmi.

10. Odpovedal Ježiš a riekol jej: Keby si znala dar Boží a kto je ten, ktorý ti hovorí: Daj sa mi napiť: ty by si snáď bola pýtala od neho, a bol by ti dal živú vodu. ³⁾

11. Riekla mu žena: Pane, ani nemáš čím načrieť, a studňa je hlboká: odkiaľ máš teda živú vodu?

12. Či si ty väčší, než náš otec Jakub, ktorý nám dal studňu a sám z nej pil, i jeho synovia, i jeho dobytok?

13. Odpovedal Ježiš a riekol jej: Každý, kto pije z tejto vody, znovu bude smädný; ale kto bude piť z vody, ktorej mu ja dám, nebude žízniť na veky.

14. Ale voda, ktorej mu ja dám, bude v ňom prameňom vody, striekajúcej ⁴⁾ do života večného.

15. Riekla mu žena: Pane, daj mi tej vody, aby som nežíznila a nechodila sem načierať. ⁵⁾

16. Riekol jej Ježiš: Id, zavolaj svojho muža a príď sem.

17. Odpovedala žena a riekla: Nemám muža. Riekol jej Ježiš: Dobre si povedala, že: Nemám muža.

18. Lebo päť mužov ¹⁾ si mala, a ktorého teraz máš, nie je tvoj muž. To si pravdive povedala.

19. Riekla mu žena: Pane, vidím, že si ty prorok.

20. Naši otcovia na tejto hore ²⁾ sa klaňali, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je to miesto, kde klaňať sa prináleží.

21. Riekol jej Ježiš: Ženo, ver mi, že prichádza hodina, kedy ani na tejto hore, ani v Jeruzaleme nebudete sa klaňať Otcovi.

22. Vy sa klaniate tomu, čo neznáte ³⁾; my sa klaniame tomu, čo známe, lebo spasenie je zo Židov.

23. Ale prichádza hodina, ba teraz je, keď praví ctitelia klaňať sa budú Otcovi v duchu a v pravde. ⁴⁾ Lebo i Otec hľadá takých, ktorí by sa mu tak klaňali.

vždy myslela len na prírodnú vodu a prosí ho o ňu. Spasiteľ ju vyslyšal, ale v tom vyššom smysle, t. j. dal jej milosť, čili vodu, ktorá očisťuje od hriechov a hasí vášne; ale, aby jej mohol dať milosť, chce ju najprv priviesť k poznaniu jej hriechov a k viere v neho, a preto i na tieto veci obracia reč. (Ján Zlat.)

1) Zdá sa, že mala päť zákonitých mužov, ktorí ju však pre jej ľahký život prepustili, konečne sa len schytila so šiestym.

2) Krásny príklad, ako sa máme starať o dušné spasenie. (Ján Zlat.)

3) Samaritáni, jako polopohani, ktorí prijali len Mojžiša, kdežto zavrhlí prorokov, nemali pravej známosti o Bohu, jakú známost mali Židia, už i preto, že z nich mal povstať Vykupiteľ.

4) V kresťanstve váha kladie sa na ducha a pravdu, t. j. aby človek srdcom a smýšľaním bol pravým ctiteľom pravého Boha. Ale z toho nenasleduje to, čo podajedni bludári chcú, aby totižto v náboženstve Kristovom nebolo ani chrámov, ani kňazov, ani obety, ani bohoslužby, ale len to, aby sa hlavná váha kladla na ducha a nie na vonok. Veď u človeka duša je tak úzko spojená s telom, že duševné pocity mimovoľne javia sa, prechádzajú na telo. Tak na pr. vnútorný hnev, radosť, strach, bolesť, zármutok hneď vidieť i na tele. Ale platí to i naopak, i telesné dojmy účinkujú na dušu. Ten rozdiel medzi židovstvom a kresťanstvom, o ktorom P. Ježiš tu hovorí, záleží v tom, že židovstvo pomocou tela účinkovalo na ducha, kdežto kresťanstvo pomocou ducha účinkuje na telo. Ale vnútorná, pravá pobožnosť na tomto svete vždy sa bude javiť i zovnútorne.

1) Zo Sichar.

2) Samaritáni boli jakoby polopohanmi, preto ich Židia nenávideli. Židia v Judsku neukrotiteľnou nenávisťou chovali sa proti Samaritánom. Samaritán bol pre nich kacirom. Keď pohana prijali Židia za proselytu, Samaritána nikdy. Jestliže Žid poskytol Samaritánovi prístrešie, kliatbou a vyobcovaním zo synagogy pokutovali ho Židia. Keď nelfudské opovrzenie chceli o niekom vysloviť, prezvali ho menom Samaritán.

3) Vo východných horúchich krajoch málo prší, a preto je tam i málo vodných prameňov. Z tej príčiny ľudia kopú hlboké jamy na takých miestach, kade tečie dažďovica, a tejto nachytajú do jám, a potom, keď sa ustojí, ju berú. Prameň, z ktorého prúdi voda, volajú živou vodou. No Spasiteľ tu pod živou vodou rozumie takú vodu, ktorá sama žije a dáva život, teda milosť Božiu.

4) Už i na Východe boly známe vodomety, t. j. také studne, z ktorých voda vyskakovala vysoko do povetria; Spasiteľ naráža na tento obraz a hovorí, že jeho milosť siaha ešte i za tento život a blaží jako na tomto, tak i na druhom svete.

5) Žena ešte vždy nerozumela Spasiteľa, ešte

24. Boh je duch, a tí, ktorí sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v duchu a v pravde.

25. Riekla mu žena: Viem, že príde Messiáš (ktorý sa nazýva Kristus), a keď ten príde, oznámi nám všetko.

26. Riekol jej Ježiš: Ja som to ¹⁾, ktorý hovorím s tebou.

27. A v tom prišli jeho učeníci a divili sa ²⁾, že sa rozprával so ženou. Avšak žiaden nepovedal: Čo sa pýtaš, alebo čo sa rozprávaš s ňou?

28. Tu nechala žena svoju konvu a odišla do mesta, a riekla oným ľuďom:

29. Poďte a pozrite človeka, ktorý mi povedal všetko, čokoľvek som učinila; či on nie je Kristus? ³⁾

30. Vyšli teda z mesta a prichádzali k nemu.

31. Medzitým prosili ho jeho učeníci a riekli: Rabbi, jedz.

32. Ale on im riekol: Ja mám ješť pokrm, o ktorom vy neviete.

33. Hovorili si teda učeníci medzi sebou: Či mu niekto priniesol ješť?

34. Riekol im Ježiš: Mojím pokrmom ⁴⁾ je, aby som plnil vôľu toho, ktorý ma poslal, a dokonaj jeho dielo.

35. Či vy nehovoríte, že sú ešte štyri mesiace a príde žatva? Hľa, povedám vám: Otvorte oči svoje a obzrite si kraje, že sú už biele k žatve. ⁵⁾

1) Tak verejne Spasiteľ nikdy nezjavil sa Židom.

2) Divili sa tomu, že, ako Žid a jako učiteľ (rabbi), rozpráva sa so Samaritánkou. Ale z úctivosti mu o tom nič nehovorili.

3) Žena nevyhlásila ho za Messiáša, či už preto, aby sa obyvatelia o tom sami presvedčili (Zlat.), a či z opatrnosti, aby ich nepopudila proti sebe. (Aug.)

4) Spasenie ľudské nazýva Spasiteľ svojim pokrmom, aby nám dal na vedomie, ako veľmi mu ono na srdci leží. (Zlat.)

5) Keď Spasiteľ horeuvedené slová rozprával, z mesta Sichar hrnuli sa ľudia k nemu, a preto Spasiteľ im povedal: Otvorte oči a viďte, ja som pred chvíľkou zasial niekoľko zrn slova Božieho, a hľa, už je tu úroda, aby ste ju vy sožali a opatrovali a uložili do nebeských stodôl. No v hmotnom svete medzi sejbou a žatvou uplynie viac mesiacov, v duchovnom svete často sejba a žatva sú súčasne, jako i v tomto páde. (Takto starší i novší vykladatelia.)

36. A kto žne, dostáva plácu a shromažďuje úrodu pre život večný, aby sa spolu radoval i ten, kto seje, i ten, kto žne.

37. Lebo v tom má pravdu príslovie: že iný je, ktorý seje, a iný, ktorý žne.

38. Ja som vás poslal žať, na čom ste vy nepracovali; iní ¹⁾ pracovali a do ich prác vy ste vstúpili.

39. A z toho mesta mnoho Samaritánov uverilo v neho pre reč ženy, vydávajúcej svedectvo: Povedal mi všetko, čokoľvek som učinila.

40. Keď teda Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby u nich zostal. A zostal tam za dva dni.

41. A omnoho viac ich uverilo v neho pre jeho reči.

42. A povedali ženy: Už nie pre tvoju vyprávku veríme; lebo sme sami počuli a vieme, že tento je opravdive Spasiteľom sveta.

43. A po dvoch dňoch odišiel odtiaľ a zašiel do Galilejska. ²⁾

44. Sám Ježiš totiž vydal svedectvo, že prorok nemá úcty v svojej vlasti.

45. Keď teda prišiel do Galilejska, prijali ho Galilejčania, pretože videli všetko, čo činil v Jeruzaleme v deň sviatočný; lebo veď i oni chodievali na sviatočný deň.

46. Tedy zase prišiel do Kány Galilejskej, kde bol vodu premenil na víno. Tu bol akýsi kráľovský úradník, ktorého syn bol nezdravý v Kafarnaume.

47. Tento, keď počul, že Ježiš prichádza z Judska do Galilejska, prišiel k nemu a prosil ho, aby prišiel a uzdravil jeho syna; lebo už skomával.

48. Tedy riekol mu Ježiš: Ak len nevidíte divy a zázraky, neveríte.

49. Riekol mu kráľovský úradník: Pane, pod skôr, než mi syn umre.

1) Iní: Spasiteľ a proroci.

2) Do okolia, ale nie do Nazaretu; príčina udáva sa v nasledujúcom verši.

50. Riekol mu Ježiš: Id', tvoj syn žije. Uveril človek reči, ktorú mu Ježiš povedal, a odišiel.

51. A jako už prichádzal, prišli mu sluhovia naproti a zvestovali mu a riekli, že mu syn žije.

52. Vyzvedal sa ich teda na hodinu, v ktorú sa lepšie cítil. I riekli mu, že včera o siedmej¹⁾ hodine prestala mu zimnica.

53. Poznal teda otec, že to bola tá hodina, v ktorej mu Ježiš riekol: Tvoj syn žije. I uveril v neho on sám i celý jeho dom.

54. Toto už druhé znamenie²⁾ učinil Ježiš, keď prišiel z Judska do Galilejska.

HLAVA 5.

Uzdravenie osematridsať rokov nemocného človeka v sobotu. Ježiš ospravedlňuje svoje pokračovanie a dokazuje svoje poslanie od Otca.

1. Potom bol sviatok židovský³⁾, a Ježiš išiel hore do Jeruzalema.

2. A je v Jeruzaleme ovčí rybník⁴⁾, ktorý sa menuje po židovsky Betsaida a má päť pitvorov.

3. V týchto ležalo veľiké množstvo neduživých, slepých, kuľhavých, vychradnutých, ktorí očakávali pohyb vody.

4. Lebo anjel Pána sostupoval občas do rybníka a voda sa pohýbala. A kto po pohnutí vody prvý sostúpil do rybníka, ozdravel⁵⁾, a čo by bol postavený v akejkolvek nemoci.

1) Dľa nášho počítania o jednej.

2) Totiž v Káne Galilejskej.

3) Aký sviatok, nevie sa, najskôr Turíce. (Cyril. Zlat.)

4) Grécky: Jesto však v Jeruzaleme pri ovčej bráne rybník, ktorý sa po židovsky menuje Bethesda. Táto brána stála na juho-východnej strane mesta, a menovala sa tak preto, že ňou honil sa obetný dobytok do chrámu. Rybník bol vymurovaný a na spodku mal zriedlo, z ktorého prúdila liečivá voda, obyčajne včas ráno. Okolo neho boli kryté chodby pre nemocných.

5) Sv. otcovia zväčša doslovne vykladajú toto miesto.

5. A bol tam istý človek, osematridsať rokov postavený vo svojej nemoci.

6. Keď toho Ježiš uzrel ležať a poznal, že už dlhý čas strávil, riekol mu: Chceš byť zdravý?

7. Odpovedal mu neduživý: Pane! Nemám človeka, ktorý by ma spustil do rybníka, keď sa voda pobúri, a kým ja prídem, druhý sostúpi predom mnou.

8. Riekol mu Ježiš: Vstaň, vezmi si posteľ a choď.

9. A hneď bol uzdravený ten človek, i vzal si posteľ a chodil. A ten deň bola sobota.

10. Riekli teda Židia tomu, ktorý bol uzdravený: Sobota je, nesmieš si nieť posteľ.

11. Odpovedal im: Ten, ktorý ma uzdravil, riekol mi: Vezmi si posteľ a choď.

12. I opýtali sa ho: Kto je to ten človek, ktorý ti povedal: Vezmi si posteľ a choď?

13. Ale ten, ktorý bol uzdravený, nevedel, kto to bol; lebo Ježiš uchýlil sa pred zástupom, ktorý sa nachodil na tom mieste.

14. Potom Ježiš našiel ho v chráme a riekol mu: Hľa, vyzdravel si; neheš¹⁾ už viacej, aby sa ti niečo horšieho neprihodilo.

15. Odišiel ten človek a oznámil Židom, že Ježiš to bol, ktorý ho uzdravil.

16. Preto Židia prenasledovali Ježiša, že toto učinil v sobotu.

17. Ale Ježiš im odpovedal: Mój Otec až dosiaľ účinkuje, i ja účinkujem.²⁾

18. Preto teda Židia ešte viac hľadeli ho zabiť, lebo nielen že sobotu

1) Väčšia čiastka ľudských nemoci je trestom a následkom hriechov.

2) Sv. Písmo hovorí, že Boh siedmeho dňa si odpočinul od svojich diel; avšak to znamená len toľko, že vtedy svet už bol hotový; ináč Boh ho vždy zachováva a riadi, a to isté činí aj Syn Boží, ktorý má tú istú podstatu s Otcom. (Aug. Cyril. Beda.)

rušil, lež i Boha nazýval svojím otcom a činil sa rovným Bohu. Odpovedal teda Ježiš a riekol im:

19. Veru, veru, povedám vám: Syn sám od seba nemôže ničoho činiť, leda čo vidí činiť Otca¹⁾; lebo čokoľvek on činí, to činí podobne i Syn.

20. Otec totiž miluje Syna a uka-
zuje mu všetko, čo sám činí; a
väčšie ešte skutky²⁾ od týchto ukáže
mu, aby ste sa vy divili.

21. Lebo jako Otec kriesi mŕtvych
a oživuje, tak i Syn, ktorých chce,
oživuje.

22. Ba Otec ani nesúdi nikoho,
ale všetok súd oddal Synovi,

23. aby všetci ctili Syna, tak ako
ctia Otca. Kto nectí Syna, nectí
Otca, ktorý ho poslal.

24. Veru, veru, povedám vám:
Kto počúva moje slovo a verí tomu,
ktorý ma poslal, má život večný a
nepríde na súd³⁾, lebo prešiel zo
smrti do života.⁴⁾

25. Veru, veru, povedám vám:
Prichádza hodina, ba už je tu, kedy
mŕtvi⁵⁾ počujú hlas Syna Božieho,
a ktorí ho počujú, budú žiť.

26. Lebo jako Otec má život sám
v sebe, tak dal i Synovi mať život
sám v sebe.⁶⁾

27. A dal mu moc držať súd⁷⁾,
preto, že je Synom človeka.

28. Nedivte sa tomu, že prichádza
hodina, keď všetci, ktorí sú v hro-
boch¹⁾, počujú hlas Syna Božieho,

29. a pôjdu tí, ktorí dobre činili,
vzkriesení do života, tí však, ktorí
zlé páchali, vzkriesení do súdu.²⁾

30. Ja sám od seba ničoho ne-
môžem činiť. Ako počujem³⁾, súdim,
a môj súd je spravodlivý; lebo ne-
hľadám svojej vôle, lež vôľu toho,
ktorý ma poslal.

31. Ak dávam svedectvo sám o
sebe, moje svedectvo nie je prav-
divé.

32. Je iný⁴⁾, ktorý vydáva sve-
dectvo o mne, a viem, že pravdivé
je svedectvo, čo vydáva o mne.

33. Vy ste poslali k Jánovi, a
vydal svedectvo pravde.

34. Ačkoľvek nevyhľadávam sve-
dectva od človeka⁵⁾, ale toto hovo-
rím, aby ste vy boli spasení.

35. On bol sviecou horiacou a
svietacou⁶⁾, ale vy ste chceli na ho-
dinu plesť v jeho svetle.

36. No ja mám väčšie svedectvo,
než Jánovo; lebo skutky⁷⁾, ktoré mi
dal Otec, aby som ich vykonal, tieto
skutky, ktoré ja činím, vydávajú
svedectvo o mne, že Otec ma po-
slal.

37. Ba Otec, ktorý ma poslal, sám
vydal svedectvo o mne, a vy ste
ani jeho hlasu nikdy nepočuli, ani
jeho obličaja nevideli.

1) P. Ježiš nezapiera, že je rovný Bohu-Otcovi, čo by bol musel urobiť, keby mu nebol býval opravdu rovným. No a pretože má s Otcom jednu podstatu, tie diela, ktoré vykonáva božská prirodzenosť, sú spoločné.

2) Tie väčšie skutky sú kriesenie a súdenie, t. j. celé prevedenie a završenie diela vykupiteľského.

3) T. j. na obviňujúci súd (do zatratenia).

4) T. j. z telesného smýšľania do duchovného, ktoré je zálohom blaženej nesmrteľnosti.

5) T. j. telesne, hriešne smýšľajúci ľudia zmenia svoje smýšľanie a tým si zabezpečia slávne vzkriesenie. Reč je tu hlavne o povstaní z hriechu.

6) T. j. nezrušiteľný a ktorý je prameňom všetkého podmieneného života; nasledovne i Syn môže kriesiť.

7) Súd je završením vykupiteľského diela, a preto patrí hlavne Synovi. Avšak i preto Syn bude súdiť, lebo takto všetci ho musia uznať za to, za čo ho kedysi nechceli, t. j. za Vykupiteľa a za Syna Božieho; ďalej, Syn, ako človek, s ľuďmi,

teda so svojimi bratmi, bude milosrdnejšie na-
kladať.

1) Teraz tí, ktorí sú v hriechoch, neskôr i tí, ktorí sú v skutočných hroboch, povstanú na nový život.

2) Grécky: A vyjdú (z hrobov) tí, ktorí dobre činili... dobrí do neba, zlí do pekla.

3) T. j. ako mi moja božská, s Otcom spoločná prirodzenosť káže. Môj súd teda bude neomylný. Tak sa zdá, že poslucháči pochybovali o jeho slovách, a preto on, ktorý im videl do duší, hovorí ďalej. (V. 31.)

4) T. j. Otec pri krste a skrze záranky.

5) T. j.: Na Jána odvolávam sa nie preto, ako by jeho svedectvo potvrdilo moje messiášstvo, ale preto, že vy to snáď skorej uveríte.

6) Ján Krstiteľ zjavne poukázal na Spasiteľa, ako svietiacu svieca; ale Židia chceli sa ním honosiť, ako Messiášom, a keď to od seba odmietol, i jeho zavrhl i zavraždili.

7) Záranky.

38. A jeho slovo nezotrváva vo vás, pretože vy neveríte tomu, ktorého on poslal.

39. Skúmate Písma, lebo sa nazdávate, že v nich máte večný život, a ony sú to, čo vydávajú svedectvo o mne¹⁾,

40. a vy nechcete prísť ku mne, aby ste mali život.

41. Slávy od ľudí neprijímam²⁾,

42. ale poznal som vás, že nemáte v sebe lásky k Bohu.

43. Ja som prišiel v mene môjho Otca, a neprijímate ma; keď iný príde v svojom mene, toho prijmete.³⁾

44. Jakože môžete uveriť vy, ktorí prijímate slávu⁴⁾ jeden od druhého, kdežto nehľadáte slávy, ktorá je od samého Boha?

45. Nemyslíte si, že ja budem žalovať na vás u Otca; je, kto na vás žaluje, Mojžiš, v ktorom vy nádej máte.

46. No keby ste verili Mojžišovi, i mne by ste snáď verili, lebo on o mne písal;

47. ale keď jeho písmam⁵⁾ neveríte, jakože uveríte mojim slovám?

HLAVA 6.

Zázračné nasýtenie zástupu, ktorý ho chcel urobiť kráľom. Pán Ježiš chodí po mori, sľubuje nebeský chlieb, t. j. svoje telo a krv. Niektorí učenici horšia sa nad tým. Osvedčenie Petrovo. Predpovedanie zradu Judášovej.

1. Potom odišiel Ježiš za more Galilejské, to jest Tiberiadské⁶⁾.

1) Židia boli presvedčení o tom, že zachovávanie Starého Zákona zabezpečí im blahý život ako na zemi, tak i na nebi — to je pravda; ale Písma samy hovoria, že len skrze Messiaša.

2) Ja sa vydávam za Messiaša, nie z márnivosti, ale preto, že som.

3) A v pravde Židia prijímali lžimesiašov.

4) Židia často i vzdor lepšiemu presvedčeniu neverili Spasiteľovi, aj pre ohľady ľudské, preto, že sa okúňali jeden pred druhým, ako by sa prijatím kresťanstva spreneverili Mojžišovi.

5) Keď hovorím o splnení toho, čo Mojžiš predpovedal.

6) Na západnom brehu mora Genezaretského ležalo mesto Tiberias; po ňom nazýva sa i Tiberiadským.

2. a veľké množstvo šlo za ním, preto, že videli zázraky, ktoré konal na tých, ktorí boli nemocní.

3. Vyšiel teda Ježiš na horu a tam sedel so svojimi učeníkmi.

4. A bola blízko Veľká noc, sviatok židovský.

5. Keď teda Ježiš pozdvihol oči a videl, že preveliký zástup ide k nemu, riekol Filipovi: Zkade nakúpime chleba, aby sa títo najedli?¹⁾

6. A to riekol, aby ho zkušal²⁾; lebo on sám vedel, čo urobí.

7. Filip mu odpovedal: Za dvesto desiatnikov³⁾ chleba nedostačí im, aby sa jednému každému len málo čo ušlo.

8. Riekol mu jeden z jeho učeníkov, Ondrej, brat Šimona Petra:

9. Je tu jeden chlapec, ktorý má päť chlebov jačmenných a dve ryby; ale čo je to medzi toľkých?

10. Tedy riekol Ježiš: Kážte ľudom posadiť sa. A bolo mnoho trávy na tom mieste. I posadalo si mužov počtom okolo päťtisíc.

11. Tu Ježiš vzal chleby a keď vykonal vďaky, rozdával⁴⁾ sediacim, a podobne i z rýb, koľko chceli.

12. A keď sa nasýtili, riekol svojim učeníkom: Posbierajte odrobinky, čo pozostaly, aby nezhynuly.⁵⁾

13. I posbierali a naplnili dvanásť košov odrobinkami z päť jačmenných chlebov, ktoré pozostaly tým, ktorí jedli.

14. Keď teda tí ľudia videli zázrak, ktorý Ježiš učinil, hovorili: Toto je zaiste ten prorok, ktorý má prísť na svet.⁶⁾

15. Keď teda Ježiš poznal, že chcú prísť, aby ho chytili a učinili krá-

1) To sa preto pýtal apoštolov, aby vzbudil ich pozornosť na zázrak nastávajúci.

2) Ci verí.

3) Robilo to asi 168—200 korún.

4) On vlastne dával učeníkom, a títo to dávali zástupu.

5) Toto kázal preto, aby bol zázrak tým nápadnejší, keď z 5. chlebov ostalo 12 košov odrobínok.

6) T. j. Messiaš.

lom, ušiel znovu na horu on samotný.

16. A keď sa zvečeralo, jeho učeníci sostúpili k moru.¹⁾

17. A keď vstúpili na loď, prechádzali za more do Kafarnauma, a už sa zotmilo, a Ježiš ešte neprišiel k nim.

18. A more búrilo sa od veľkého fučiaceho vetra.

19. Keď teda veslovali asi päťadvadsať alebo tridsať honov²⁾, videli Ježiša chodiť po mori a blížil sa k lodi, i zľakli sa.³⁾

20. Ale on riekol im: Ja som to; nebojte sa.

21. Chceli ho teda vziať na loď, a hneď bola loď pri zemi⁴⁾, ku ktorej sa plavili.

22. Druhého dňa ľud, ktorý stál za morom, videl, že nebolo tam inej loďky, iba jedna, a že Ježiš nevošiel so svojimi učeníkmi do lode, ale že jeho učeníci sami odišli.

23. Avšak iné lode prišli od Tiberiady⁵⁾ blízko k tomu miestu, kde jedli chlieb, keď vďaky činil Pán.

24. Keď teda ľud videl, že tam Ježiša niet, ani jeho učeníkov, vstúpili na loďky, prišli do Kafarnauma a hľadali Ježiša.

25. A keď ho našli za morom, riekli mu: Rabbi, kedy si sem prišiel?

26. Odpovedal im Ježiš a riekol: Veru, veru, povedám vám: Hľadáte ma⁶⁾ nie preto, že ste videli zázraky, lež preto, že ste jedli z chlebov a nasýtili ste sa.

27. Snažte sa dostať pokrm, nie ktorý sa kazí, lež ktorý trvá do života večného⁷⁾, ktorý Syn človeka

dá vám, lebo tohoto spečatil¹⁾ Boh, Otec.

28. Tedy riekli mu: Čo máme robiť, aby sme konali skutky Božie?²⁾

29. Odpovedal Ježiš a riekol im: Toto je skutok Boží, aby ste verili³⁾ v toho, ktorého on poslal.

30. I riekli mu: Jakýže ty znak učiníš, aby sme videli a verili tebe⁴⁾? Čože spraviš?

31. Naši otcovia jedli mannu na púšti⁵⁾, jako je napísané: „Dal im ješť chlieb s neba.“

32. Tedy riekol im Ježiš: Veru, veru, povedám vám: Nie Mojžiš dal vám chlieb s neba⁶⁾, lež môj Otec dáva vám pravý⁷⁾ chlieb s neba.

33. Lebo chlieb Boží je ten, ktorý s neba sostúpil⁸⁾ a dáva života svetu.

34. Tedy riekli mu Židia: Pane, vždy nám dávaj toho chleba.⁹⁾

35. Tu riekol im Ježiš: Ja som¹⁰⁾ chlieb života; kto prichádza¹¹⁾ ku mne, nebude lačniieť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy žižniť.

robíme, ten nás platí, a každý nás platí tým, čo má, a preto, jak si chceme zarobiť večne trvajúci chlieb, musíme pracovať Bohu, alebo, čo je jedno, Messiasovi. To pochopili poslucháči a preto pýtajú sa: Čo máme robiť...?

1) Potvrdil Boh.

2) T. j. tie, pri ktorých si zarobíme ten večne nasycujúci pokrm.

3) Viera je základom všetkého nadprirodzeného života a konania.

4) Dodaj: že ťa Otec poslal dať nám večne nasycujúci chlieb. Aký to bude pokrm?

5) Ci nám daš ešte i od manny podivnejšieho chleba? Lebo ved ani ten nenasycoval a netrval večne. Pochybovali o tom, že je možno dať večne nasycujúci chlieb, keď ani len manna, ktorá vraj bola s neba, nebola takým chlebom — a veď sa i sprikrila Židom.

6) Manna, jako pokrm hmotný, nemohla byť a ani nebola s neba.

7) Tým opravdivým nebeským chlebom je Pán Ježiš. Preto? Jako chlieb (pokrm) udržuje život a rozmnožuje (vzrast), tak i Spasiteľ, ako prameň všetkého života, dáva, udržuje a rozmnožuje všetok život, a každý chlieb i manna je len jeho obrazom.

8) A to je P. Ježiš.

9) Ťarbaví Židia ešte vždy myslia len na život hmotný a na jeho hmotné udržovanie.

10) Ja som to ten, ktorý dávam, udržujem a rozmnožujem každý život, a to činim preto, že som podstatne bezpodmienečným životom.

11) Prichádzať k P. Ježišovi, je toľko, jako veriť v neho. (Aug.)

1) Bez P. Ježiša.

2) Asi tri kilometre.

3) Mysleli, že je to príznak, čiže mátoha. Takí poverčiví boli ešte vtedy.

4) Sv. Matúš a Marek udávajú, že ho i vzali na loď. Sv. Ján to nepopiera, lež hovorí, že v tom, ako vystupoval na loď, už bol blízko pri brehu.

5) To už na druhý deň.

6) Hľadáte ma pre telo, nie pre dušu. (Sv. Aug.)

7) Oni štarali sa len o telo; Spasiteľ ich napomína, aby sa starali viac o dušu, než o telo. Komu

36. No riekol som vám, že ste ma i videli ¹⁾, ale neveríte.

37. Všetko, čo mi dáva Otec, príde ku mne ²⁾, a toho, ktorý príde ku mne, nevyhodím von,

38. lebo som sostúpil s neba, nie aby som činil svoju vôľu, ale vôľu toho, ktorý ma poslal.

39. A toto je vôľa toho, ktorý ma poslal (Otca), aby som neztratil nič z toho, čo mi dal, ale aby som to vzkriesil v posledný deň.

40. A toto je vôľa môjho Otca, ktorý ma poslal, aby každý, kto vidí Syna a verí v neho, mal život večný, a ja ho vzkriesim v posledný deň.

41. Vtedy reptali Židia proti nemu, že riekol: Ja som živý chlieb, ktorý som s neba sostúpil,

42. a povedali: Či tento nie je Ježiš, syn Jozefov, ktorého otca i matku my známe? Jakože teda hovorí tento: S neba som sostúpil?

43. Tedy odpovedal im Ježiš a riekol: Nereptajte medzi sebou.

44. Nikto nemôže prísť ku mne, iba keď ho priťahuje ³⁾ Otec, ktorý mňa poslal, a ja ho vzkriesim v posledný deň.

45. Písané je u prorokov: A budú všetci vyučení od Boha. Každý, kto Otca počúval a vyučil sa, ide ku mne. ⁴⁾

46. Nie že by kto bol videl Otca ⁵⁾, okrem toho, ktorý je od Boha, ten videl Otca.

47. Veru, veru, povedám vám: Kto verí vo mňa, má život večný.

48. Ja som chlieb života. ⁶⁾

49. Vaši otcovia jedávali na púšti mannu, a pomreli.

50. Toto je chlieb s neba sostupujúci: aby neumrel, kto z neho bude jesť. ¹⁾

51. Ja som chlieb živý, ktorý som sostúpil s neba.

52. Kto bude jesť z toho chleba, bude žiť na veky. A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo svetú na životie. ²⁾

53. Tedy sa dohadovali Židia medzi sebou a riekli: Jakože nám tento môže dať jesť svoje telo? ³⁾

54. Preto riekol im Ježiš: Veru, veru, povedám vám: Jestli nebudete jesť telo Syna človeka a piť ⁴⁾ jeho krv, nebudete mať v sebe života.

55. Kto jie moje telo a pije moju krv ⁵⁾, má život večný, a ja ho vzkriesim v posledný deň.

56. Lebo moje telo opravdive je pokrmom a moja krv je opravdive nápojom.

57. Kto jie moje telo a pije moju krv, prebýva ⁶⁾ vo mne a ja v ňom.

58. Ako mňa poslal živý Otec a ja žijem pre Otca ⁷⁾, tak i ten, ktorý mňa jie, tiež bude žiť pre mňa.

59. Toto je chlieb, ktorý s neba sostúpil; nie jako (vaši) otcovia je-

1) Že je tu a v nasledujúcich veršoch reč nie o viere v P. Ježiša, lež o požívaní (prijímaní) jeho tela, o tom vás poučuje neomylná Cirkev. (Trid. sed. 13.)

2) Tým nebeským pokrmom bude to isté moje telo, ktoré dám v obeť, aby ľudia večne žili.

3) Toto je dôkazom, že slová Spasiteľove treba brať doslovne o jedení jeho tela, lebo ináč Spasiteľ by bol musel povedať Židom: Mýlite sa, tu je reč o viere, a nie o skutočnom požívaní môjho tela.

4) Spasiteľ nielen že ich nevyrazil z ich mienky, ale ich v nej ešte utvrdzuje.

5) Ponevác v živom tele je i krv, preto dostačí prijímať len pod jedným spôsobom.

6) Už i hmotné pokrmy majú vplyv na bytnosť ľudskú. (Od mäsa smelý, dravý; od zelenín krotký.) No tým viac to platí o tele Kristovom; skrze hodné prijímanie bývame účastní prirodzenosti božskej.

7) T. j.: Ako ja žijem večne blaženo, preto, že mám s Otcom tú istú podstatu: takto i človek bude žiť večne blaženo, keď sa zúčastní mojej božskej prirodzenosti.

1) Videli ste zázračné hmotné nasýtenie, a predsa neveríte.

2) Len ten verí, keď vidí zázraky, komu Boh dá tú milosť. Už ale toho ja obživím a dám mu život večný i podľa duše i podľa tela, ktoré vzkriesim.

3) Otec síce priťahuje každého, ale každý ho nenasleduje.

4) Izr. 54, 13. T. j. príde čas, kedy Boh všetkých vnútorne osvieti.

5) To učenie nie je smyselné, ale vnútorné, a preto pri ňom nevidieť Boha.

6) Dosiaľ hovorí Spasiteľ o viere v chlieb nebeský, t. j. vo svoju osobu; v nasledujúcich veršoch je reč o požívaní tohoto nebeského pokrmu.

dávali mannu a pomreli. Kto je tento chlieb¹⁾, bude žiť na veku.

60. Toto povedal v synagoge, keď učil v Kafarnaume.

61. Tedy mnohí z jeho učeníkov, keď to počuli, riekli: Tvrďa je to reč, ktože ju môže počúvať?

62. Ale ponevác Ježiš vedel sám v sebe, že jeho učeníci šomrali proti tomu, riekol im: To vás pohoršuje?

63. Čo, keď uvidíte vstupovať Syna človeka ta, kde bol predtým?²⁾

64. Duch je, ktorý oživuje, telo nič neosoží³⁾; slová, ktoré som vám ja hovoril, sú duch a život.⁴⁾

65. Ale sú niektorí z vás, ktorí neveria. Ježiš totiž vedel od počiatku, ktorí boli neveriaci a kto ho zradí.

66. I riekol: Preto som vám povedal, že nikto nemôže prísť ku mne, leda mu je dané od môjho Otca.

67. Odttedy mnohí z jeho učeníkov odišli zpiatky a viac už s ním nechodili.

68. Tedy riekol Ježiš ku dvadástim: Či i vy chcete odísť?

69. Odpovedal mu Šimon Peter: Pane, ku komu pôjdeme? Ty máš slová života večného,

1) Pán hovorí tu len o chlebe, z čoho následkuje cirkevný snem tridentský, že požívať Pána pod spôsobom chleba dostačí.

2) T. j. na nebesá, i vtedy budete pochybovať?

3) Poslucháči rozumeli slová Spasiteľove o hmotnom požívaní nielen jeho tela, ale zrovna jeho mäsa. Ponevác Spasiteľ povedal, že jeho veriaci majú požívať to jeho telo, ktoré on dá za nich na obeť, mysleli si, že po smrti Krista Pána jeho telo sa rozseká a toto mäso z Krista sa má jesť, a že kto bude ho jesť, že bude večne žiť. A ponevác vzdelaní Židia hrozili sa ludožrúctva, preto im bola táto myšlienka hrozná. Na toto Spasiteľ odpovedá: Duch je, ktorý oživotvoruje telo (vlastne mäso, tak grécky aj latinsky), nič neosoží. T. j. také hmotné požívanie môjho ľudského mäsa, ktoré by nebolo spojené s dušou a s božstvom — ktoré však je nie ani možné — a to bez viery, ozaj nič neosoží. Aby moje telo udržalo vo vás život večný, musí ono byť spojené s dušou a s božstvom, lebo len Duch (duša a božstvo) oživotvoruje. A to so stránky pokrmu; so stránky požívajúceho musí byť viera a preinacenie smýšľania, čo sa docieľuje tým, že telo Pánovo požívame v podobe chleba.

4) Grécky: reči, ktoré som vám ja mluvil, sú duch a sú život.

70. a my sme uverili a poznali, že ty si Kristus, Syn Boží.

71. Odpovedal im Ježiš: Či som ja vás nevyvolil dvanásť? A jeden z vás je diabol.¹⁾

72. A mienil Judáša, syna Šimona Išariotského; lebo ten ho mal zradiť, ačkoľvek bol jedným z dvanástich.

HLAVA 7.

Tajný príchod Ježišov do Jeruzalema na sviatky šiatrové, učenie v chráme. Rozličné náhľady u ľudu o ňom. Márne nástrahy proti nemu.

1. Potom chodil Ježiš po Galiilejsku, lebo nechcel chodiť po Judsku, preto, že ho Židia hľadali na smrť.

2. I bol blízko židovský sviatok šiatrový.²⁾

3. Tu riekli mu jeho bratia³⁾: Prejdi odtiaľto a id' do Judska, aby aj tvoji učeníci⁴⁾ videli tvoje skutky, ktoré konáš.

4. Lebo nikto nerobí nič v úkryte, jak sám chce byť vo verejnosti. Keď toto robíš⁵⁾, zjav sa svetu.

5. Lebo ani len jeho bratia neverili v neho.

6. Tedy riekol im Ježiš: Môj čas ešte neprišiel⁶⁾, ale váš čas je vždy hotový.

7. Svet nemôže nenávidieť vás; ale mňa nenávidí, lebo ja vydávam svedectvo o ňom, že jeho skutky sú zlé.

8. Vy si choďte ta hore na tento

1) Diabol — grécke slovo znamená toľko, jako utrhač, tupiteľ, potom čert, konečne tu človek, ktorý chce zmařit zámary Božie.

2) Slávnosť, či sviatok stánkový ročne sa odbyval za 7 dní, od 15—23. dňa v mesiaci Tišri (oktobri); ustanovený bol na pamiatku toho, že Židia bývali v stánkoch, čili pod šiatrami na púšti, a kladly sa obety na podakovanie za prevedenú žatvu.

3) Pozri Mat. 13, 55.

4) T. j. veriaci z Judska.

5) Ak si divotvorcom, ukáž sa vysokej rade, nech to ona preskúma.

6) Môj čas ísť do Jeruzalema ešte neprišiel, ja pôjdem až neskôr.

sviatočný deň; ale ja nejdem ¹⁾ hore na tento sviatočný deň, lebo môj čas ešte sa nenaplnil.

9. Keď to riekol, on sám ostal v Galilejsku.

10. A keď jeho bratia odišli, vtedy i sám išiel hore na sviatočný deň; nie zjavne ²⁾, ale jakoby úkrytkom.

11. Hľadali ho teda Židia na sviatočný deň a hovorili: Kdeže je ten?

12. A bolo mnoho vravy o ňom v zástupe, lebo jedni hovorili, že je dobrý; iní zase hovorili: Nie; ale svádza zástupy.

13. Ale nikto nehovoril o ňom verejne zo strachu pred Židmi.

14. A až o polovici ³⁾ sviatkov išiel Ježiš hore do chrámu a učil.

15. A divili sa Židia a riekli: Ako tento zná Písma, keď sa neučil? ⁴⁾

16. Odpovedal im Ježiš a riekol: Moja nauka nie je moja, ale toho, ktorý ma poslal.

17. Kto chce plniť ⁵⁾ jeho vôľu, pozná po nauke, či je od Boha a či ja sám od seba mluvím.

18. Kto sám od seba mluví, vyhľadáva vlastnú chválu; ale kto hľadá chválu toho, ktorý ho poslal, ten je pravdomluvný a nespravdivosti niet v ňom.

19. Či vám Mojžiš nedal zákon? A žiaden z vás nezachováva zákon. ⁶⁾

20. Prečo ma chcete zabiť ⁷⁾? Odpovedal zástup a riekol: Diabolstvo máš. ⁸⁾ Ktože ťa chce zabiť? ⁹⁾

21. Ježiš im odpovedal a riekol:

1) Nejdem hneď teraz.

2) T. j. nie s pútnickým průvodom.

3) Sviatok trval 7 dní; ôsmy deň, ktorý ku sviatku sa pojal ako zvláštna slávnosť, obetovaly sa krvavé obety za hriechy. Lev. 23, 35.

4) P. Ježiš chodil síce do ľudovej školy v Nazarete, ale nechodil na vysoké školy, kde sa učilo sv. Písmo = bohoslovie.

5) Človek úprimne oddaný Bohu pozná, že kresťanstvo je božské.

6) Nikto z vás nezachováva celý zákon, a predsa ho nezabijate.

7) Dolož: že ruším sobotu, teda jedno prikázanie Mojžišovo.

8) Ktoré ti rozum pomiatlo.

9) Množstvo ešte nič nevedelo o zámeroch vysokej rady, že ho chcú zabiť.

Jeden skutok som učinil, a všetci sa divíte. ¹⁾

22. Preto, že Mojžiš dal vám obriezku (a veď ani nie je od Mojžiša ²⁾, lež od otcov): obrezujete človeka v sobotu. ³⁾

23. Jestli človek prijíma obriezku v sobotu, bez toho, že by sa narušil zákon Mojžišov: na mňa sa hneváte, že som uzdravil celého človeka v sobotu?

24. Nesúďte po tvári, ale spravедlivý súd súdte.

25. Tedy hovorili niektorí z Jeruzalema: Či to nie je ten, ktorého chcú zabiť?

26. A hľa, verejne mluví, a nič mu nehovorí. Či snáď kniežatá ozaj poznali, že tento je Kristus?

27. Ale o tomto vieme, zkade je; kdežto keď Kristus príde, nikto nezvie, zkadiaľ je.

28. I volal Ježiš v chráme, učil a hovoril: I mňa znáte, i zkade som znáte, a predsa neprišiel som sám od seba; ale pravý je, ktorý ⁴⁾ ma poslal, ktorého vy neznáte.

29. Ja ho znám, lebo od neho som, a on ma poslal.

30. I chceli ho chytiť ⁵⁾, ale nikto nevložil na neho ruky, lebo mu ešte neprišla hodina.

31. A zo zástupu mnohí uverili v neho a hovorili: Keď Kristus príde, či učiní viacej znamení, než ich tento robí?

32. Počuli farizeji, že zástup toto si pošeptáva o ňom, i poslali kniežatá a farizeji služobníkov, aby ho chytili.

33. Tedy riekol im Ježiš: Ešte krátky čas som s vami a odídem k tomu, ktorý ma poslal.

34. Budete ma hľadať, a nenaj-

1) Spasiteľ tu hovorí o uzdravení nemocného pri ovčom rybníku. (5, 8.)

2) Lež od Abraháma.

3) Bez toho, že by ste narušili sobotný dopínok.

4) T. j. Boh Otec.

5) Preto, že sa vydával za Syna Božieho.

dete ¹⁾; a kde som ja, ta vy nemôžete prísť.²⁾

35. Tu hovorili Židia medzi sebou: Kam pôjde tento, že ho nenajdeme? Či snáď pôjde medzi roztratených pohanov a bude učiť pohanov?

36. Čo je to za reč, čo povedal: Budete ma hľadať, a nenajdete; a kde som ja, vy nemôžete prísť?

37. A v posledný ³⁾, veľký deň sviatku stál Ježiš, volal a riekol: Jestli kto žižni, nech príde ku mne a nech sa napije.

38. Kto verí vo mňa, tomu, jako Písmo hovorí, potečú z útroby ⁴⁾ (z tela) potoky vody živej.

39. A toto povedal o Duchu (svätom), ktorého mali dostať tí, ktorí uveria v neho: nebol totiž ešte Duch daný, pretože Ježiš ešte nebol oslávený.

40. Keď teda z toho zástupu počuli tieto jeho reči, hovorili: Tento je opravdu prorok.

41. Iní povedali: Tento je Kristus. Niektorí však riekli: A či z Galilejska ⁵⁾ príde Kristus?

42. Či nehovorí Písmo, že zo semena Dávidovho a z mestečka Betlehema, zkade bol Dávid, má prísť Kristus?

43. A tak povstala pre neho škriepka v zástupe.

44. Vtedy niektorí z nich chceli ho chytiť, ale žiaden nevložil ruky na neho.

45. A prišli služobníci k hlavným kňazom a farizejom a títo riekli im: Prečo ste ho neprivedli?

¹⁾ Židia hľadali Spasiteľa z nenávisti v jeho učeníkoch, aby zničili jeho dielo, ba i jeho meno, ale to nemohli vykonať.

²⁾ Do neba, preto, že neverili.

³⁾ Posledný deň sviatku bol najslávnejší; vtedy kňaz načieral vodu z prameňa Siloe a liaľ ju na oltár na znak radosti, pričom sa spievala pieseň Izaiášova. (12, 5.) „Načierať budete s radosťou zo zriedel Spasiteľových.“ Toto bolo príležitosťou Spasiteľovi, že povedal nasledujúcu reč.

⁴⁾ Z útroby, t. j. zo vnútra, z podstaty, z jeho ducha a smýšľania potečú dary Ducha svätého, ktorými aj druhých občerství.

⁵⁾ Židia mysleli, že z Galilejska nemôže povstať nič dobrého.

46. Odpovedali služobníci: Nikdy tak človek nemluvil, ako ten človek.

47. I odpovedali im farizeji: Či aj vy ste svedení?

48. Či kto uveril v neho z kniežat alebo z farizejov?

49. Ale (len) zástup tento, čo nezná zákona, — prekliati sú!

50. Riekol im Nikodém, ten, ktorý bol prišiel k nemu v noci, ktorý bol jeden z nich ¹⁾:

51. Či náš zákon odsudzuje človeka prv, než by ho vypočul a poznal, čo robí?

52. Odpovedali a riekli mu: Či aj ty si Galilejčan? ²⁾ Skúmaj Písma a nahliadni, že z Galilejska prorok nepovstane.³⁾

53. A navrátili sa jedenkaždý do svojho domu.

HLAVA 8.

O žene cudzoložnej. Ježiš vydáva svedectvo o sebe a kára neveru farizejov; títo chcú ho ukamenovať.

1. Ježiš však odišiel na horu Olivovú.⁴⁾

2. A o svitaní zase prišiel do chrámu, a všetok ľud prichádzal k nemu; i sadol si a učil ich.

3. Tu zákonníci a farizeji priviedli ženu, prichytenú pri cudzoložstve, a postavili ju na prostred

4. a riekli mu: Učiteľu, túto ženu teraz prichytili pri cudzoložstve,

5. a Mojžiš v zákone rozkázal nám takéto ukamenovať.⁵⁾ Čo teda povieš ty?

¹⁾ T. j. z radných pápov.

²⁾ Galilejčania boli Židmi opovrhovaní, za ničomných považovaní.

³⁾ To nestojí: Nahum a Debora boli z Galilejska.

⁴⁾ Chudobnejší Židia prišli na sviatky do Jeruzalema v letnom čase; nocúvali vonku po vrškoch okolo Jeruzalema a spávali pod stromami, alebo i pod stenami.

⁵⁾ Aby manželia ostali si vernými, ustanovil zákon mozaikný, že má cudzoložstvo trestať sa smrťou. Trestaní ale mali byť *oba* vinníci. „Nech smrťou umre i cudzoložník i cudzoložnica.“ Farizejovia ale priviedli k Ježišovi len ženu v cudzo-

6. A toto mu povedali na pokúšenie, aby ho mohli obžalovať.¹⁾ Ale Ježiš sklonil sa dolu a písal prstom na zemi.²⁾

7. No keď neprestávali vypytovať sa ho, pozdvihol sa a riekol im: Kto z vás je bez hriechu, nech prvý hodí na ňu kameňom.

8. A znovu sa sklonil a písal na zemi.

9. Keď to počuli³⁾, vychádzali jeden po druhom, počnúc od starších, a Ježiš zostal sám a žena, ktorá stála v prostriedku.⁴⁾

10. Tu Ježiš pozdvihol sa a riekol jej: Ženo, kde sú tí, ktorí ťa obžalovali? Nikto ťa neodsúdil?

11. Ktorá riekla: Nikto, Pane. I riekol Ježiš: Ani ja ťa neodsúdim.⁵⁾ Id', a už viac nehreš.

12. Tedy Ježiš zase k nim mluvil a riekol: Ja som svetlo⁶⁾ sveta; kto mňa nasleduje, nechodí po tme, lež bude mať svetlo života.

13. I riekli mu farizeji: Ty vydávaš svedectvo sám o sebe, svedectvo tvoje nie je pravdivé.

14. Ježiš odpovedal a riekol im: Čo hneď ja vydávam svedectvo sám o sebe, predsa moje svedectvo je pravdivé; lebo viem, odkiaľ som prišiel a kam idem; ale vy neviete, odkiaľ prichádzam, alebo kam idem.⁷⁾

ložstve dostihnúť, cudzoložníka však nechali na slobode, pre toho neznali trestu: lebo bol bez pochyby ich prívrženec.

1) Farizeji znali vlúdne, trpelivé a s hriešnikmi milosrdné smýšľanie Ježišovo; úfali teda, že ženu túto oslobodí zpod obžaloby. Takým čínom mali by dostatočnú príčinu Ježiša pred ľudom obviníť, ako rušiteľa zákona mozaického, a preto jako smrťohodného ho odsúdiť. Mysleli si však i to, jak rozkáže ženu ukamenovať, obžalujú ho u Piláta, že si oslobuje práva veličenské a vraždí ľudí.

2) Na kamene do prachu. Niektorí myslia, že písal hriechy tých, ktorí žalovali na ženu; iní, že to spravil z nevšímavosti obžaloby.

3) Teda reč Ježišova sa ich dotkla a nie pismo.

4) Medzi apoštolmi a zástupom.

5) P. Ježiš neprišiel súdiť, ale spasíť svet.

6) T. j. prameňom nadprirodzeného života, jako je svetlo prameňom prirodzeného života.

7) Spasiteľ tu hovorí, že i jeho svedectvo o sebe je pravdivé, a to preto, že jako posol Boží, ktorý z neba prišiel a do neba ide, len pravdu môže hovoriť.

15. Vy súdite podľa tela¹⁾, ja neposudzujem nikoho.

16. A jestliže ja súdim²⁾, môj súd je pravdivý; lebo nie som samotný, ale ja i Otec, ktorý ma poslal.

17. A vo vašom zákone je písané, že svedectvo dvoch ľudí je pravdivé.

18. Ja som, ktorý vydávam svedectvo sám o sebe, a svedectvo vydáva o mne i Otec, ktorý ma poslal.

19. Tedy riekli mu: Kde je tvoj otec? Ježiš odpovedal: Ani mňa neznáte, ani môjho Otca; keby ste mňa znali, znali by ste snáď i môjho Otca.³⁾

20. Tieto slová mluvil Ježiš u pokladnice⁴⁾, keď učil v chráme, a nikto ho nechytí, lebo mu ešte neprišla hodina.

21. A Ježiš riekol im zase: Ja odídem⁵⁾, a budete ma hľadať a umrete vo svojom hriechu. Kam ja idem, vy nemôžete prísť.⁶⁾

22. I hovorili Židia: Či sa snáď usmrtí, že hovoril: Kam ja idem, vy nemôžete prísť?⁷⁾

23. A riekol im: Vy ste zdola, ja som shora; vy ste z tohoto sveta, ja nie som z tohoto sveta.⁸⁾

24. Preto som vám povedal: Umrete vo svojich hriechoch; lebo jestli neuveríte, že ja som⁹⁾, umrete vo svojom hriechu.

1) Súdiť podľa tela znamená: súdiť, ponímať podľa zovňajšku. P. Ježiš podľa zovňajšku neposudzoval nikoho.

2) T. j. svedčím. I Otec svedčí pri mne skrze zázraky, ktoré konám.

3) Vyššie (7, 28) hovoril: I mňa znáte, i odkiaľ som, viete; teraz hovorí opak toho. Prvej hovoril o sebe jako o človeku, teraz hovorí o sebe jako o Bohu. Keby Židia poznali božstvo Kristovo, poznali by aj božstvo Otcovo, preto, že je ono jedno.

4) Pokladnica chrámová stála v ženskom dvore; tam byly aj izby, v ktorých zákonníci a farizeji držovali svoje porady, a preto sa tam ustavične niektorí z nich nachádzali.

5) Zase naráža na ich úmysel chytiť ho a zabíť. (V. 20.)

6) Pozri 7, 33—34.

7) Židia verili, že samovrahovia na druhom svete sa trápia na zvláštnom mieste.

8) Aká tichá odpoveď na toľkú urážku.

9) Totiž Messias, Syn Boží.

25. I riekli mu: Kto si ty? Riekol im Ježiš: Počiatok ¹⁾, ktorý aj mluvím vám.

26. Mnoho mám o vás mluiť a súdiť ²⁾, ale ten, ktorý ma poslal, je pravdomluvný, a ja to mluvím na svete, čo som počul od neho.

27. A neporozumeli že Boha nazval svojim Otcom.

28. Preto riekol im Ježiš: Keď povýšite ³⁾ Syna človeka, vtedy poznáte, že ja to som, a sám od seba ničoho nečiním, ale jako ma naučil Otec, to mluvím.

29. A ten, ktorý ma poslal, je so mnou a nezanechal ma samého, lebo ja vždycky činím to, čo sa jemu ľubi.

30. Keď toto mluvil, mnohí uverili v neho.

31. Riekol teda Ježiš tým Židom, ktorí v neho uverili: Jestli vytrváte pri mojej reči, budete opravdu mojimi učeníkmi,

32. a poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí. ⁴⁾

33. Odpovedali ⁵⁾ mu: Semeno Abrahámovo sme a nikdy nikomu sme neslúžili ⁶⁾; jakože ty hovoríš: Budete svobodní?

34. Odpovedal im Ježiš: Veru, veru, povedám vám, že každý, kto pácha hriech, je sluhom hriechu. ⁷⁾

35. Ale sluha nezostáva v dome na veky, kdežto syn zostáva na veky.

36. Keď teda Syn vás vysvobodí, budete opravdive svobodní. ¹⁾

37. Viem, že ste synovia Abrahámovi, ale hľadáte ma zabiť, pretože moja reč neujima sa vo vás.

38. Ja mluvím, čo som videl u svojho Otca ²⁾, a vy činíte, čo ste videli u vášho otca. ³⁾

39. Odpovedali a riekli mu: Naším otcom je Abrahám. Riekol im Ježiš: Keď ste synovia Abrahámovi, čiňte skutky Abrahámove.

40. Teraz však hľadáte ma zabiť, človeka, ktorý som vám povedal pravdu, čo som počul od Boha; to Abrahám nerobil.

41. Vy konáte skutky svojho otca. I riekli mu: My sme sa nenarodili zo smilstva. ⁴⁾ Jedného Otca máme, Boha.

42. Tedy riekol im Ježiš: Keby vašim otcom bol Boh, zaiste milovali by ste mňa, preto, že ja som z Boha pošiel a prišiel. Veď neprišiel som sám od seba, ale on ma poslal.

43. Prečo nerozumiete moju mluvu? ⁵⁾ Preto, že nemôžete počúvať moju reč. ⁶⁾

44. Vy ste z otca diabla, a chcete činiť žiadosti svojho otca. On bol vrahom ⁷⁾ od počiatku a nestál v pravde, lebo niet v ňom pravdy; keď mluví lož, z vlastného mluví, lebo je luhár a jej ⁸⁾ otcom.

1) Grécky: Docela to, čo vám i mluvím; alebo: Ostatne načo i mluvím s vami? Podľa latinskej osnovy smysel je: Ja som pôvodcom celého sveta. Dľa gréckeho prvého prekladu: Tým som, čím som sa vám zjavil v reči. Dľa druhého: Škoda s vami sa i rozprávať.

2) T. j. na vás žalovať.

3) Dodaj: na križi.

4) Cirkiev má byť predstaviteľkou pravdy a spravodlivosti a jako taká musí zvíťaziť nad všetkými mocnosťami sveta, a to preto: 1. že na jej strane stojí lepšia časť ľudstva a vôbec človeka, 2. že na jej strane stojí pomoc Božia.

5) Židia, ktorí neverili, odpovedali.

6) To je nie pravda, lebo veď slúžili Egyptčanom, Assýřčanom, Babylončanom a v tom čase už i Rimanom.

7) Preto, že hriech ho premohol a putami náruživosti a navyklosti sviazal.

1) Ako sluha býva v dome pánovom len za istý čas, kdežto syn na veky: takto i vy, jak neuveríte vo mňa, budete z kráľovstva Božieho vyťorení; kdežto jak uveríte, zostanete v ňom. (Aug.)

2) U Boha.

3) U diabla.

4) Tu je reč o duchovnom smilstve. Vo sv. Pisme totiž spreneveriť sa Bohu a klaňať sa lži-bogom pripodobňuje sa cudzoložstvu a i nazýva sa cudzoložstvom a smilstvom. A preto, keď Židia hovoria, že sa nenarodili zo smilstva, to je: že nie sú modlármí, alebo že ich otcovia neboli modlármí.

5) Židia neuznali učenie P. Ježiša za božské, a to preto:

6) že boli takí zkazení, hmotárski, že P. Ježiša nemohli ani len počúvať.

7) Sviedol prvých ľudí do hriechu, a tak na nich uvalil smrť.

8) „Jej“ sa vzťahuje na lož, teda je otcom lže.

45. Ale keď ja hovorím pravdu, neveríte mi.

46. Kto z vás obviní ma z hriechu? Keď vám hovorím pravdu, prečože mi neveríte?

47. Kto je z Boha ¹⁾, počúva slová Božie; vy preto nepočúvate, lebo nie ste z Boha.

48. Tu odpovedali Židia a riekli mu: Či my nehovoríme dobre, že si ty Samaritán ²⁾ a máš diabolstvo?

49. Ježiš odpovedal: Ja nemám diabolstva, ale ctím svojho Otca, a vy ste ma zneuctili.

50. No ja nehľadám vlastnej slávy; jesto, kto hľadá, a bude súdiť. ³⁾

51. Veru, veru, povedám vám: Jestli kto zachová moju reč, nevidí smrti na veky. ⁴⁾

52. Tu riekli Židia: Teraz sme poznali, že máš diabolstvo. Abrahám umrel i proroci, a ty hovoríš: Jestli kto zachová moju reč, neokúsi smrti na veky.

53. Či si ty väčší, nežli náš otec Abrahám, ktorý umrel? I proroci pomreli. Kým činíš sám seba?

54. Ježiš odpovedal: Jestli ja oslavujem sám seba, moja sláva je nič; môj Otec je ten, ktorý ma oslavuje, o ktorom vy hovoríte, že je váš Boh. ⁵⁾

55. A nepoznali ste ho, ale ja ho znám, a keby som povedal, že ho neznám, bol by som vám podobný luhár. Ale znám ho a jeho reč zachovávam.

56. Abrahám, váš otec, zaplesal, že uvidí môj deň: i videl a zaraďoval sa. ⁶⁾

57. Tu riekli mu Židia: Päťdesiat rokov ešte nemáš, a Abraháma si videl?

1) Kto má dobrú vôľu.

2) Samaritáni boli odvekými nepriateľmi Židom. Smysel je: že si ty našim nepriateľom a že ti zlý duch zmätol rozum?

3) T. j. Otec potresce tých, ktorí mňa potupia.

4) T. j. nikdy neumre duševne.

5) Oslavuje ma záprakmi.

6) Videl v predpekli.

58. Riekol im Ježiš: Veru, veru, povedám vám: Ja som prv, nežli bol Abrahám. ¹⁾

59. Tedy dvíhali kamene ²⁾, aby hádzali na neho; ale Ježiš sa skryl a vyšiel ³⁾ z chrámu.

HLAVA 9.

Ježiš uzdravil slepého od narodenia. Výčitky židovských farizejov.

1. A keď Ježiš išiel pomimo ⁴⁾, uzrel človeka, slepého od narodenia.

2. A jeho učeníci spýtali sa ho: Učiteľu, kto zhrešil, tento a či jeho rodičia, že sa narodil slepý? ⁵⁾

3. Ježiš odpovedal: Ani tento nezahrešil, ani jeho rodičia, ale aby sa zjavily na ňom skutky Božie.

4. Mne treba konať skutky ⁶⁾ toho, ktorý ma poslal, dokiaľ je deň; prichádza noc, kde nikto nemôže pracovať.

5. Dokiaľ som na svete, som svetlom ⁷⁾ svetu.

6. Keď toto povedal, napľul na zem a spravil zo sliny blato, i pomazal mu oči blatom,

7. a riekol mu: Id', umy sa v rybníku Siloe ⁸⁾ (čo sa vykladá: Poslaný). Odišiel ⁹⁾ teda a umyl sa, i prišiel vidiaci.

8. Súsedia teda a tí, ktorí ho prv vidali, že bol žobrákom, hovorili: Či je to nie ten, ktorý sedával a žobral? Jedni hovorili: Áno, on je to;

1) P. Ježiš poukazuje na svoje božstvo; on ako Boh je od večnosti.

2) Tam boly navožené kamene, keďže vtedy ešte dostavovali chrám.

3) Ako sa to stalo, nevieme. Možno, že sa učinil neviditeľným.

4) Pomimo chrámu, kde sedávali žobráci.

5) Nemoce sú trestmi za hriechy. Apoštolovia pýtajú sa, či je to v každom páde. Je to pravda, ale len vôbec, nakoľko bez hriechu nebolo by nemoci.

6) T. j. záranky, dokiaľ som na žive, po smrti to už prestane.

7) Obľažiteľom ľudí.

8) Siloe = poslaný (od Boha). Dľa iných znamená tolko, jako: stolok.

9) Akiste ho ta zaviedol niektorý z učeníkov.

9. iní zase: Na žiaden pád, ale je mu podobný. On však povedal: Ja som to.

10. Tedy mu riekli: Akože sa ti otvorily oči?

11. Odpovedal: Ten človek, ktorý sa menuje Ježiš, spravil blato a pomazal mi oči, a riekol mi: Id' na rybník Siloe a umy sa. A išiel som, umyl som sa a vidím.

12. A riekli mu: Kdeže je ten? Riekol: Nevieam.

13. Priviedli toho, ktorý býval slepým, k farizejom.¹⁾

14. A ono bola sobota, keď Ježiš urobil blato²⁾ a otvoril mu oči.

15. Znovu sa ho teda pýtali farizeji, jakým činom prehliadol. A on im povedal: Položil mi blato na oči a umyl som sa, a vidím.

16. Tu hovorili niektorí z farizejov: Tento človek, ktorý nezachováva soboty, nie je od Boha. Druhí zase povedali: Jako môže hriešny človek robiť takéto divy? I povstala roztržka medzi nimi.

17. Riekli teda opäť slepému: Čo ty hovoríš o ňom, preto, že ti otvoril oči? A on riekol: Je prorok.

18. I neverili Židia o ňom, že bol slepý a že prehliadol, až povolali rodičov toho, ktorý prehliadol,

19. a opýtali sa ich a riekli: Tento je váš syn, o ktorom vy hovoríte, že sa narodil slepý? Akože teda teraz vidí?

20. Odpovedali im jeho rodičia a riekli: Vieme, že tento je náš syn a že sa narodil slepý;

21. ale jakým činom teraz vidí, nevieme; alebo kto mu otvoril oči, my nevieme; jeho sa opýtajte, je dospelý, nech sám hovorí za seba.

22. To riekli jeho rodičia preto, pokiaľ sa báli Židov; lebo už sa boli Židia sriekli, že vyobcujú zo synagogy každého, kto ho uzná za Krista (Vykupiteľa).

23. Preto jeho rodičia riekli: Je dospelý, jeho sa pýtajte.

24. Zavolali teda znovu toho človeka, ktorý býval slepý, a riekli mu: Vzdaj chválu¹⁾ Bohu. My vieme, že ten človek je hriešnik.

25. Ale on im riekol: Či je hriešnik, neviem²⁾; to jedno viem, že som bol slepý a teraz vidím.

26. Tedy mu riekli: Čo ti urobil? Ako ti otvoril oči?

27. Odpovedal im: Už som vám povedal a počuli ste; načo chcete znovu počuť? Či snád i vy chcete byť jeho učeníkmi?

28. I zllorečili mu a riekli: Ty si buď jeho učeníkom, my sme učeníci Mojžišovi.

29. My vieme, že Mojžišovi mluvil Boh, ale o tomto nevieme, odkiaľ je.

30. Odpovedal ten človek a riekol im: Veď je to podivné, že vy neviete³⁾, odkiaľ je, a otvoril mi oči.

31. A predsa vieme, že Boh hriešnikov nepočuje⁴⁾; ale toho vyslyší, kto mu slúži a plní jeho vôľu.

32. Od veku nebolo slychať, že by kto bol otvoril oči slepému od narodenia.

33. Keby tento nebol od Boha, nič by nemohol spraviť.

34. Odpovedali a riekli mu: Všetok si sa v hriechoch narodil, a ty nás budeš učiť? I vyhodili ho von.

35. Počul Ježiš, že ho vyhodili von, a keď ho našiel, riekol mu: Veríš ty v Syna Božieho?

36. On odpovedal a riekol: Kto je to, Pane, aby som uveril v neho?

37. Tu riekol mu Ježiš: Však si ho videl, a ten, čo s tebou hovorí, to je on.

1) T. j. povedz pravdu vrchnosti, a tak ucti Boha.

2) T. j. nejdem sa s vami hádať, či je hriešnik a či nie, ale...

3) To je podivné, že vy, zbehlí v bohosloví, neviete, že ten, ktorý pravé zázraky činí, musí byť od Boha poslaný.

4) Boh nevyslyší tých, ktorí od neho prosia zázrak, aby nim potvrdili živú vieru.

1) K vrchnosti.

2) Robiť blato zdalo sa im narušením soboty.

38. On ale riekol: Verím, Pane. A padol na zem a klaňal sa mu.

39. A riekol Ježiš: Na súd¹⁾ prišiel som ja na tento svet, aby tí, ktorí nevidia, videli, a ktorí vidia, slepí boli.

40. Počuli to niektorí z farizejov, ktorí boli s ním, i riekli mu: Či aj my sme slepí?

41. Riekol im Ježiš: Keby ste boli slepí, nemali by ste hriechu. No teraz hovoríte: Vidíme; váš hriech zostáva.

HLAVA 10.

Podobenstvo o dobrom pastierovi a o nájomníkovi. Židia pýtajú sa P. Ježiša, či je on Mesiáš? Ježiš prisviedča a oni ho chcú ukamenovať.

1. Veru, veru, povedám vám²⁾: Kto nevchádza do ovčiarne dvermi, ale inakade vstupuje³⁾, to je kmín a zbojník.

2. Ale kto vchádza dvermi, to je pastier oviec;

3. tomu vrátň⁴⁾ otvára, a ovce počúvajú jeho hlas, a on vlastné ovce volá menom a vyvádza ich von.

4. A keď si von vypustí vlastné ovce, ide pred nimi, a ovce idú za ním, preto, že znajú jeho hlas.

5. Ale za cudzincom nejdú, lež utekajú od neho, lebo neznajú hlasu cudzincovho.

6. Toto podobenstvo povedal im Ježiš, ale oni neporozumeli, čo im mluvil.

7. Ježiš teda riekol im znovu:

1) T. j. aby sa ukázal súd Boží, ktorý záležal v tom, že ponížení, neučení ľudia poznali tajomstvá Božie (i pohani), kdežto učení farizeji (a vôbec Židia) ich neprijali, neuznali.

2) Táto hlava súvisí s predošlou. P. Ježiš počul, že vysoká rada vyobcovala z obce Božej slepého, a tak že rozháňa synov Božích, nuž povedal o nich nasledujúce podobenstvo.

Ovčiarňou je Cirkev, dvermi do nej je P. Ježiš, nakoľko je predmetom viery, vlastne dvermi je viera v P. Ježiša. P. Ježiš je pastierom, Duch sv. je vrátňom.

3) Smysel je: kto nejde s naukou Kristovou.

4) Duch sv.

Veru, veru, povedám vám: Ja som dvermi¹⁾ k ovciam.

8. Všetci, koľkokoľvek ich prišlo²⁾, sú kmíni a zbojníci, ale ovce ich nepočúvaly.

9. Ja som brána. Jestli kto vojde cez mňa, bude spasený, a bude vchádzať a vychádzať³⁾, a najde pastvy.

10. Kmín prichádza, len aby kradol a zabíjal a hubil. Ja som prišiel, aby mali život, a hojnejšie ho mali.

11. Ja som dobrý pastier. Dobrý pastier dáva svoj život za svoje ovce.

12. Ale nájomník a ten, kto nie je pastierom, komu ovce nie sú jeho vlastné, keď vidí prichádzať vlka⁴⁾, opúšťa ovce a uteká, a vlk chytá a rozháňa ovce.

13. Ale nájomník uteká preto, že je nájomníkom a nezáleží mu na ovciach.

14. Ja som dobrý pastier a poznám svoje, a moje poznajú mňa.

15. Jako mňa zná Otec, i ja znám Otca, a život svoj položím za svoje ovce.

16. Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tejto ovčiarne; i tie mám priviesť, a budú počúvať môj hlas; a bude jedna ovčiareň⁵⁾ a jeden pastier.

17. Preto miluje ma Otec, že kladiem svoj život, aby som ho zase prijal.

18. Nikto mi ho nevezme, ale ja ho položím sám od seba, a mám moc položiť ho, a mám moc zase ho prijať. Tento rozkaz som dostal od môjho Otca.⁶⁾

19. Povstala zase roztržka medzi Židmi pre tieto reči.

1) T. j. živá viera vo mňa vedie do neba.

2) Naráža na odštepý židovské, na farizejov, saducejov atď.

3) Vchádzať a vychádzať je hebraizm a znamená: žiť.

4) Pod vlkom má sa rozumieť akékoľvek nebezpečie, ktoré hrozí stádu.

5) Grécky: Mám aj iné ovce, ktoré nie sú z tejto ovčiarne, i tie mi treba priviesť, a budú počúvať môj hlas, a bude jedno stádo, jeden pastier. Je tu reč o obrátení pohanov a vstupeňi do obce Božej = do Cirkvi.

6) Je tu reč o dobrovoľnej smrti P. Ježiša a o jeho vzkriesení.

20. I hovorili mnohí z nich : Má diabolstvo a blúzni ; čo ho počúvate ?

21. Iní hovorili : Tieto reči nie sú takého, ktorý má diabolstvo ; či diabolstvo môže otvárať oči slepým ?

22. I nastala slávnosť posvätenia chrámu¹⁾ v Jeruzaleme, a bola zima.

23. A Ježiš prechádzal sa v chráme v sieni Šalamúnovej.²⁾

24. Tu obstúpili ho Židia a riekli mu : Dokedy nám budeš rozčuľovať³⁾ dušu ? Jak si ty Kristus, povedz nám to otvorene.

25. Odpovedal im Ježiš : Povedám vám to, a neveríte. Skutky, ktoré ja konám v mene svojho Otca, tie vydávajú svedectvo o mne ;

26. ale vy neveríte, preto, že nie ste z mojich oviec.

27. Moje ovce počúvajú môj hlas, a ja ich poznám, a nasledujú ma,

28. a ja im dám život večný, a nezhynú na veky, a nikto mi ich neurve z ruky.

29. Čo mi dal môj Otec, je väčšie⁴⁾ od všetkého, a nik nevládze to urvať môjmu Otcovi z ruky.

30. Ja a Otec sme jedno.⁵⁾

31. Tu chytali Židia kamene, aby ho ukamenovali.

32. Odpovedal im Ježiš : Mnoho dobrých skutkov preukázal som vám od Otca ; za ktorý z týchto skutkov kamenujete ma ?

33. Odpovedali mu Židia : Neka-
menujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že ty, jako človek, činiš sa Bohom.

34. Odpovedal im Ježiš : Či nie je napísané vo vašom Zákone : Ja som riekol : Bohovia ste ?

35. Keď nazval bohmi tých, ku

ktorým sa dostala reč Božia (a Písmo nemôže sa narušiť):

36. vy hovoríte tomu, ktorého Otec posvätil a poslal na svet : Rúhaš sa ! preto, že som riekol : Syn Boží som ? !¹⁾

37. Jestli nekonám skutky svojho Otca, neverte mi ;

38. ale jestli konám, keď už mne nechcete veriť, verte skutkom, aby ste poznali a verili, že Otec je vo mne a ja som v Otcovi.²⁾

39. Tedy chceli ho chytiť, ale on ušiel im z rúk.

40. A odišiel zase za Jordán na to miesto, kde Ján zprvu krstil³⁾, a ostal tam.

41. A mnohí prišli k nemu a hovorili : Ján síce neučinil žiadneho znamenia,

42. ale čokoľvek Ján hovoril o tomto, všetko bolo pravdivé. A mnohí uverili v neho.

HLAVA 11.

Vzkriesenie Lazarovo. Židovská rada proti P. Ježišovi.

1. Bol tiež nemocný istý Lazar z Betánie¹⁾, z mestečka Marie a jej sestry Marty.

2. A to bola tá Maria, ktorá pomazala Pána masťou a poutierala mu nohy svojimi vlasmi, ktorej brat Lazar onemocnel.

3. Poslaly teda jeho sestry k nemu a riekly : Pane, hľa, onemocnel ten, ktorého miluješ.

4. Keď to počul Ježiš, riekol im : Táto nemoc nie je na smrť, ale na slávu Božiu, aby Syn Boží bol oslávený skrze ňu.

5. A Ježiš miloval Martu i jej sestru Mariu a Lazara.

1) V decembri sviatkov, zavedený od Machabejcov na pamiatku vyčistenia chrámu, od Antiocha Epifanesa znesväteného.

2) Na východnej strane pohanského pitvora chrámového, ktorá zostala tak, ako ju dal vystaviť Šalamún.

3) Vlastne napínať.

4) Grécky aj : je väčší, t. j. Otec je väčší.

5) Jedno božstvo.

1) Keď sv. Písmo bohmi menuje sudcov, preto, že namiesto Boha súdia : jako vy to môžete mne mať za zlé, keď sa menujem Synom Božím, ktorý som Messiášom ?

2) Že máme tú istú božskú bytnosť. (Aug.)

3) Do zajordánskej Betánie a či lepšie do Betabary. (Orig.)

4) Blízko Jeruzalema, asi na 1,2 míle.

6. Keď teda počul, že je nemocný, ostal ešte, a síce dva dni, na tom mieste.

7. A až potom riekol svojim učeníkom: Poďme zase do Judska.

8. Riekli mu učeníci: Učiteľu, teraz ťa chceli Židia ukamenovať, a zase ta ideš?

9. Ježiš odpovedal: Či deň nemá dvanásť hodín? ¹⁾ Kto chodí vo dne, nepotkne sa, lebo vidí svetlo tohoto sveta;

10. ale jak chodí v noci, potkne sa ²⁾, lebo niet pri ňom svetla.

11. Toto povedal a potom im riekol: Náš priateľ Lazar usnul ³⁾, ale idem, aby som ho zo sna zobudil.

12. Riekli teda jeho učeníci: Pane, keď spí, ozdravie.

13. No Ježiš hovoril o jeho smrti, kdežto oni sa nazdali, že hovorí o usnutí v spánku.

14. Vtedy riekol im Ježiš otvorene: Lazar umrel.

15. A radujem sa pre vás, že som tam nebol, aby ste uverili. Ale poďme k nemu.

16. Riekol teda Tomáš, ktorý sa nazýva Blíženec ⁴⁾, ku spoluúčeníkom: Poďme i my, aby sme umreli s ním.

17. Prišiel teda Ježiš a našiel ho už štyri dni pochovaného v hrobe.

18. A Betánia bola blízko Jeruzalema, asi na pätnásť honov. ⁵⁾

19. A mnohí zo Židov popríchádzali k Marte a k Marii, aby ich tešili pre ich brata.

20. Marta teda, jako počula, že Ježiš prichádza, išla mu naproti, Maria však sedela doma.

21. I riekla Marta Ježišovi: Pane, keby si bol tu býval, môj brat nebol by umrel;

22. ale viem, že i teraz, o čokoľvek Boha požiadaš, Boh ti dá.

23. Riekol jej Ježiš: Tvoj brat vstane.

24. Riekla mu Marta: Viem, že vstane pri vzkriesení v posledný deň.

25. Riekol jej Ježiš: Ja som vzkriesenie a život; kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by aj bol umrel.

26. A každý, kto žije a verí vo mňa, neumre na veky. Veríš to?

27. Riekla mu: Áno, Pane, ja som uverila, že si ty Kristus, Syn Boha živého, ktorý si prišiel na tento svet.

28. A keď to povedala, odišla a zavolala pomlčky Mariu, svoju sestru, a riekla: Učiteľ je tu a volá ťa.

29. Tá, jako to počula, vstala náhle a išla k nemu;

30. lebo Ježiš nebol ešte prišiel do mestečka, ale bol ešte na tom mieste, kde ho postretla Marta.

31. Židia teda, ktorí boli s ňou v dome a ju tešili, keď videli, že Maria náhle vstala a vyšla von, išli za ňou a riekli: Ide k hrobu, aby sa tam vyplakala.

32. A Maria, keď prišla ta, kde bol Ježiš, ako ho uzrela, padla mu k nohám a riekla mu: Pane, keby si bol tu býval, brat môj nebol by umrel.

33. Ježiš teda, keď ju videl plakať, i Židov, ktorí prišli s ňou, že plačú, skormútil sa v duchu ¹⁾ a zachvel sa,

34. a riekol: Kde ste ho položili? Riekli mu: Pane, poď a pozri.

¹⁾ Ako deň trvá za určitý čas (za 12 hodín), za ktorý čas zbojníci nevykonávajú svoje zbojstvá, preto, že sa boja verejnosti, takto i môj život má vymeraný čas, a za ten čas nič sa mi nemôže prihodiť, pokiaľ Božia prozreteľnosť to nedopustí, aby ma bezbožníci zabili.

²⁾ Ináč je to v noci, vtedy upadne do nehody, preto, že verejnosť nestreže nad ním, a tak je to i so mnou; keď sa mi pomínie vytknutý čas života, príde smrť, opustí ma Otec a ponechá ma na seba. (Macdonald.)

³⁾ Smrť je snom, preto, že sa raz zase prebudíme z nej.

⁴⁾ Židovské meno Tomáš premenili mu na grécke Dydimos, t. j. Blíženec, a tak ho i menovali.

⁵⁾ Asi 7—8 kilometrov, teda asi 1¼ hodiny chôdze.

¹⁾ Skormútil sa, t. j. zaplakal nad ľudskou biedou, že cíti po ľudsky. Slovo grécke, ktoré sa tu užíva, značí síce pôvodne sršať hnevom, rozbeňvať sa, zúriť, ale znamená i v duchu *skormútiť* sa. Tak tu prekladano. Ktorí však berú v slovese tom smysel hnevu, *rozhorlenia* sa, myslia, že sa hneval nad smrťou, jako žoldom hriechu, buď nad neverou Židov, buď nad pretváraným plačom Židov z Jeruzalema prišlých. Prvý význam je dôstojnejší.

35. Tu Ježiš zaplakal.

36. Tedy riekli Židia: Hľa, jako ho miloval!

37. A niektorí z nich hovorili: Či tento, ktorý otvoril oči slepému od narodenia, nemohol učiniť, aby bol tento neumrel?

38. Tu Ježiš, znovu skormútený¹⁾ sám v sebe, pristúpil k hrobu. Bola to jaskyňa a kameň ležal na nej.

39. Riekol Ježiš: Odvaľte kameň. Riekla mu Marta, sestra zomrelého: Pane, už páchne; včď štyri dni je v hrobe.²⁾

40. Riekol jej Ježiš: Či som ti nepovedal, že jestli budeš veriť, uzreš slávu Božiu?³⁾

41. Odvalili teda kameň. Tu Ježiš pozdvihol oči hore a riekol: Otče, ďakujem ti, že si ma vyslyšal.

42. Ja som síce vedel, že ma vždycky vyslyšíš, ale pre ľud, ktorý stojí okolo, riekol som to, aby uverili, že si ma ty poslal.

43. Keď to povedal, zavolať veľkým hlasom: Lazare, poď von!

44. A hneď vyšiel ten, ktorý bol umrel, poviazaný na nohách i na rukách⁴⁾ šatkami, a tvár mal podviazanú ručníkom. Riekol im Ježiš: Porozvážujte ho a nechajte, nech odíde.

45. Vtedy mnohí zo Židov, ktorí boli prišli k Marii a Marte a videli, čo Ježiš učinil, uverili v neho.

46. Niektorí z nich však odišli k farizejom a povedali im, čo Ježiš učinil.

47. Shromaždili teda hlavní kňazi a farizeji radu a riekli: Čo spravíme, lebo tento človek robí mnohé znaky?

48. Jestli ho tak necháme, všetci uveria v neho⁵⁾, i prídu Rimani a zaujmú naše miesto i národ.

49. Tu jeden z nich, menom Kaj-

fáš, ktorý bol toho roku¹⁾ hlavným kňazom, riekol im: Vy neviete nič, ani nepomyslite, že vám je užitočné, aby jeden človek umrel za ľud, a nie aby všetok národ zahynul.

51. To však nepovedal sám zo seba, ale pretože bol toho roku hlavným kňazom, prorokoval, že Ježiš umre za národ²⁾,

52. a nielen za národ, ale aby aj synov Božích, ktorí boli roztratení, shromaždil v jedno.³⁾

53. Preto od tohoto dňa smýšľali, že ho zabijú.

54. Ježiš teda už nechodil verejne medzi Židmi, ale odišiel do kraja blízko púšti, do mesta, ktoré sa volá Efrema⁴⁾, a tam sa zdržoval so svojimi učeníkmi.

55. No približovala sa židovská Veľká noc a mnohí išli do Jeruzalema z toho kraja pred Veľkou nocou, aby sa posvätili.⁵⁾

56. I hľadali Ježiša a shovárali sa medzi sebou, keď stáli v chráme: Čo myslíte, že neprišiel na deň sviatočný? Hlavní kňazi a farizeji totižto vydali rozkaz, že jestli sa kto dozvie, kde je, nech oznámi, aby ho chytili.

HLAVA 12.

P. Ježiš v Betánii. Maria ho pomazala drahou masťou. Vchádza do Jeruzalema; jeho reč o jeho budúcom oslávení. Židovská zátvrdlosť.

1. Šiesteho dňa pred Veľkou nocou prišiel do Betánie, kde Lazar bol umrel, ktorého Ježiš vzkriesil.

2. I pripravili mu tam večeru a

1) Mnohí na základe tohto miesta myslia, že Annáš a Kajfáš boli striedave hlavnými kňazmi.

2) Za národ židovský. Kajfáš to tak myslel, že lepšie bude zabiť P. Ježiša, než aby národ židovský zahynul. No tieto jeho slová, poňaté v duchovnom smysle, sú prorokom, pravdaže mimovoľným.

3) T. j. aby aj pohani vstúpili do Cirkvi.

4) Efraim, mesto blízko púšti.

5) Nečistí, aby sa posvätili, t. j. očistili na tele, hriešnici na duši.

1) Viď v. 33.

2) Čo leží v hrobe, sú už štyri dni.

3) Zázračné vzkriesenie.

4) Tak Židia pochovávali mŕtvych.

5) A jako Messiaša vykričia ho za kráľa a potom už Rimani zničia náš národ.

Marta posluhovala, Lazar však bol jeden zo spolustolujúcich s ním.

3. Tu Maria vzala funt (libru) drahejšej masť z pravého nardu a pomazala Ježišovi nohy a poutierala nohy jeho svojimi vlasmi, až dom naplnil sa vôňou tej masť.¹⁾

4. Tedy riekol jeden z jeho učeníkov, Judáš Iškariotský, ktorý hŕdľal ho zradiť:

5. Prečo sa táto masť nepredala za tristo desiatnikov²⁾ a nedalo sa chudobným?

6. Ale to povedal nie preto, že mu išlo o chudobných, ale že bol kmín, a pretože mal mešec, nosieval to, čo sa doňho ukladalo.

7. Tedy riekol Ježiš: Nechajte ju, aby to zachovala na deň môjho pohrabu.

8. Veď chudobných máte vždy u seba, ale mňa nemáte vždycky.

9. A veľký zástup Židov zvedel, že je tam, i prišli nielen k vôli Ježišovi, lež aby videli i Lazara, ktorého bol vzkriesil z mŕtvych.

10. Ale kniežatá kňazské zamýšľali zabiť i Lazara,

11. lebo mnohí zo Židov odchádzali pre neho a uverili v Ježiša.

12. Nasledujúceho dňa veľký zástup, ktorý bol prišiel na slávnosť, keď počuli, že Ježiš prichádza do Jeruzalema,

13. nabrali palmových ratolestí a vyšli mu naproti a volali: Hozanna³⁾, požehnaný kráľ izraelský, ktorý prichádza v mene Pánovom!

14. A Ježiš našiel osliatko, i vysadol naň, ako je písané:

15. Neboj sa, dcéro Sionská, hľa, tvoj kráľ ide sediaci na osliatku.

16. Tomu zprvu neporozumeli jeho učeníci, ale keď Ježiš bol oslávený, vtedy sa rozpamätali, že toto bolo napísané o ňom, a že mu to učinili.

17. Zástup teda, ktorý bol s ním, keď vyvolal Lazara z hrobu a vzkriesil ho z mŕtvych, vydával o ňom svedectvo.

18. Preto mu i vyšly zástupy v ústrety¹⁾, pretože počuly, že vykonal ten zázrak.

19. Tu riekli farizeji medzi sebou: Vidíte, že nič nezvedieme? Hľa, celý svet pošiel za ním.

20. A medzi tými, ktorí prišli pomodliť sa na sviatočný deň do Jeruzalema, boli aj niektorí pohani.²⁾

21. Tito teda pristúpili k Filipovi, ktorý bol z Betsaidy galilejskej, poprosili ho a riekli: Pane, chceli by sme vidieť Ježiša.

22. Filip išiel a povedal to Ondrejovi, Ondrej zase a Filip riekli to Ježišovi.

23. A Ježiš odpovedal im a riekol: Prišla hodina, aby bol oslávený Syn človeka.³⁾

24. Veru, veru, povedám vám: Jestli zrno obilné nepadne do zeme a neumre,

25. ono samo zostane; ale keď umre, donáša mnoho úžitku.⁴⁾ Kto miluje svoj život, ztratí ho, a kto nenávidí svoj život na tomto svete, na život večný zachová si ho.

26. Jestli mi kto slúži, nech ma nasleduje⁵⁾, a kde som ja, tam bude i môj služobník. Jestli kto mne slúži, toho uctí môj Otec.

1) Z tohto by nasledovalo, že tu máme dva prôvody: jeden ide z Betánie s P. Ježišom, druhý mu ide naproti z Jeruzalema.

2) Pôverčiví pohani i u Židov dávali za seba obety konaf. Ale mohli to byť i takzvaní prišielci, prichodzí (proselyti), t. j. na židovskú vieru obrátení pohani.

3) To oslivenie stalo sa následkom jeho smrti vo vzkriesení a nanebevstúpení a potom v obrátení sa pohanov.

4) Ako obilné zrno len vtedy, keď vzkliči a skrze to ono samé zahynie, udrží sa vo svojom druhu (vo svojich nástupcoch): takto i ja len skrze smrť vykonám vykupiteľské dielo, založím Cirkev a preslávim sa jako na zemi, tak i na nebi. A to isté platí i o ostatných ľuďoch. Kto sa chce presláviť, musí odumrieť sebeckosti. Preto Spasiteľ pokračuje všeobecne.

5) Kresťan musí nasledovať P. Ježiša v umŕtvení seba, aby s ním bol oslávený.

1) Pozri Marek 14, 3.

2) Asi 260 kor.

3) I hosiana = Nože pomôž! Neskôr víťazoslávny výkrik, asi: Nech žije!

27. Duša moja je teraz skormútená.¹⁾ A čo mám povedať? Otče, vysvoboď mňa z tejto hodiny. Ale veď preto som prišiel na túto hodinu.

28. Otče, osláv svoje meno! Tu zavznal hlas s neba: Í oslávil som, i ešte oslávim.

29. Vtedy zástup, ktorý tam stál a to počul, hovoril, že zahrnelo, a druhí povedali: Anjel prehovoril k nemu.²⁾

30. Odpovedal Ježiš a riekol: Nie pre mňa prišiel tento hlas, ale pre vás.

31. Teraz³⁾ je súd nad svetom, teraz knieža tohoto sveta⁴⁾ bude vyhodené von.

32. A ja, keď budem povýšený od zeme, potiahnem všetko za sebou.⁵⁾

33. A toto povedal, aby označil, akou smrťou umre.

34. Odpovedal mu zástup: My sme počuli zo Zákona, že Kristus zostáva na veky, a jakože ty hovoríš: Treba je, aby Syn človeka bol povýšený? Kto je ten Syn človeka?⁶⁾

35. Tedy riekol im Ježiš: Ešte na chvíľku⁷⁾ je svetlo u vás. Chodte, dokiaľ máte svetlo, aby vás tmy nezachvátily; lebo ten, kto chodí vo tmách, nevie, kam ide.

36. Dokiaľ máte svetlo, verte vo svetlo, aby ste boli synmi svetla.⁸⁾ Toto hovoril Ježiš, odišiel a ukryl sa pred nimi.

1) P. Ježiš, ako človek, tiež sa bál smrti, no hneď sa podrobil vóli Otcovej.

2) Hlas všetci počuli, ale hoci bol srozumiteľný, všetci mu nerozumeli, lež každý dľa svojho duševného rozpoloženia ho ponímal.

3) Teraz sa rozhodne nad osudom sveta, a to tak, že P. Ježiš premôže diabla.

4) T. j. diabol.

5) Všetko vymaním z moci diablovej.

6) Proroci predpovedali sice, že Messiaš bude umučený, ale Židia o tom nechceli ničoho vedieť. Oni očakávali len osláveného Messiaša a nazdávali sa, že hneď prvý raz bude oslávený večne kráľovať tu na zemi. Preto pozastavili sa nad jeho rečou, keď povedal, že bude ukrižovaný.

7) Grécky: malý čas. To svetlo je P. Ježiš osobne.

8) Dietkami Božími.

37. Lebo ačkoľvek toľké zázraky činil pred nimi, neverili v neho,

38. aby sa vyplnila reč Izaiáša proroka, ktorú povedal: Pane, kto uveril našej mluve a komu sa zjavilo rameno Pánovo?¹⁾

39. Preto nemohli²⁾ veriť, lebo zase riekol Izaiáš:

40. Zaslepil im oči a zatvrdil im srdce³⁾, aby očima nevideli a srdcom nerozumeli a neobrátili sa, a ja ich neuzdravil.

41. To riekol Izaiáš, keď videl jeho slávu a mluvil o ňom.

42. Avšak i z kniežat mnohí verili v neho, ale pre farizejov nepriznávali sa, aby neboli vytvorení zo synagogy.

43. Milovali totiž viac slávu (chválu) ľudskú, než slávu Božiu.⁴⁾

44. Ježiš ale volal a riekol: Kto verí vo mňa, nie vo mňa verí, ale v toho, ktorý ma poslal.

45. A kto vidí mňa, vidí toho, ktorý ma poslal.

46. Ja jako svetlo prišiel som na svet, aby žiaden, kto vo mňa verí, nezostával vo tme.

47. A jestli kto počuje moje slová a nebude ich zachovávať, ja ho neodsúdim, lebo neprišiel som na to, aby som súdil svet, ale aby som spasil svet.

48. Kto ma zapovrhne a neprijíma moje slová, má, kto ho bude súdiť; reč, ktorú som hovoril, tá ho odsúdi v posledný deň.

49. Lebo ja som nemluvil sám zo seba, ale Otec, ktorý ma poslal, on mi dal rozkaz, čo mám povedať a čo mluiť.

50. A ja viem, že jeho rozkaz je život večný. Preto, čo ja mluiť, mluiť tak, ako mi riekol Otec.

1) Všemohúcnosť Božia v Kristovom umučení.

2) T. j. Židia samovoľne neverili, to Boh vedel od večnosti, a to nemôže byť, aby sa to nestalo, čo Boh predvídal.

3) T. j. Boh dopustil ich zaslepenosť a zatvrdilosť.

4) Viac dali na to, keď ich ľudia držali za dobrých (Židov), nežli Boh.

HLAVA 13.

Posledná večera. Umývanie nôh. Vyjavenie zrady Judášovej. Prikázanie o vzájomnom milovaní sa.

1. Pred slávnym dňom veľkonočným¹⁾, pretože Ježiš vedel, že prišla jeho hodina, aby odišiel s tohoto sveta k Otcovi, keď miloval svojich, ktorí boli na svete, až do konca miloval ich.

2. A po večeri, keď diabol už vnikol do srdca Judášovi, synovi Šimona Iškariotského, aby ho zradil,

3. ačkoľvek vedel, že Otec odovzdal mu všetko do rúk²⁾ a že od Boha vyšiel a k Bohu ide,

4. vstal od večere a odložil svoj odev³⁾, vzal zásteru a prepásal si ju.

5. Potom nalial vody do medenice⁴⁾ a počal umývať učeníkom nohy a utierať zásterou, ktorou bol opásaný.

6. Prišiel teda k Šimonovi Petrovi, ale Peter mu riekol: Pane, ty mne umyješ nohy?⁵⁾

7. Odpovedal Ježiš a riekol mu: Čo ja robím, ty teraz nevieš, ale dozvieš sa potom.⁶⁾

8. Riekol mu Peter: Akživ mi nebudeš umývať nohy.⁷⁾ Odpovedal mu Ježiš: Jestli ťa neumyjem⁸⁾, nebudeš mať účasť so mnou.

9. Riekol mu Šimon Peter: Pane, nielen moje nohy, ale i ruky i hlavu.

10. Riekol mu Ježiš: Kto je umytý⁹⁾, nepotrebuje, iba aby si umyl nohy,

a celý je čistý. I vy ste čistí¹⁾, ale nie všetci.

11. Lebo vedel, kto je ten, ktorý ho zradí, preto povedal: nie ste čistí všetci.

12. A keď im nohy poumýval a vzal svoj odev na seba a zase sa uložil, riekol im: Viete, čo som vám učinil?

13. Vy ma voláte Učiteľom a Pánom, a dobre hovoríte, lebo veď i som.

14. Keď teda ja, Pán a Učiteľ váš, umyl som vám nohy, i vy máte jeden druhému nohy umývať.

15. Dal som vám totižto príklad, aby ste i vy činili tak, ako som ja učinil vám.²⁾

16. Veru, veru, povedám vám: Nie je sluha väčší nad svojho pána, ani posol väčší od toho, ktorý ho poslal.

17. Keď to viete, blahoslavení budete, jestli to budete činiť.

18. Nie o všetkých vás to hovorím: ja viem, ktorých som si vyvolil; ale aby sa vyplnilo Písmo: Kto jie chlieb so mnou, pozdvihne proti mne svoju päť.³⁾ (Žalm 40, 10).

19. Odteraz vám hovorím, prv⁴⁾ než sa stane, aby ste, keď sa stalo, uverili, že ja som to.

20. Veru, veru, povedám vám: Kto prijíma, koho pošlem, mňa prijíma, a kto mňa prijíma, prijíma toho, ktorý mňa poslal.⁵⁾

21. Keď Ježiš toto povedal, skorútil sa v duču a osvedčil sa a

1) Grécky: A pred veľkonočným sviatkom... t. j. 14. Nizana, vo štvrtok. Sv. Ján počítuje dni dľa gréckeho zvyku.

2) Ačkoľvek vedel, že je najvyšším pánom na nebi i na zemi, predsa sa ponížil. Alebo snáď i práve preto.

3) T. j. vrchnú šatu.

4) Do škopa, umývadla.

5) Spasiteľ prišiel najsmprv k Petrovi. (Aug. Beda.)

6) T. j. po umytí nôh. (V. 12—15).

7) Umyť nohy je otrocká služba, robili to otroci pánom; Peter to nechce prijať od Syna Božieho.

8) T. j. ak nebudeš poslúchať, nebudeš spasený. (Vazul.)

9) Kto je umytý vo sv. krste, alebo i v pokání, ten nepotrebuje už nič viac, len poníženosti ohľadom seba a obetviev ľasky k blížnému.

1) Vo sv. krste.

2) T. j. aby z lásky k blížnému boli hotoví na každú obeť. Pre dôležitosť tejto nauky Cirkev nariadila, aby sa umývanie nôh na Zelený štvrtok vykonávalo v každom stolnom (biskupskom) chráme.

3) Obraz je vzatý od zvierat, ktoré kopnú hospodára, a znamená nevďačného sluhu, ktorý povstane proti svojmu pánovi. V Žalme sa to povedá o Achitofelovi, ale nakoľko ten bol predobrazom Judášovým, platí to i o Judášovi.

4) To vám popredku oznamujem, aby ste potom, keď sa to stane, nepochybovali o mne.

5) Tieto slová sú pokračovaním toho, čo Pán Ježiš povedal vyššie (v. 16—17). Na Východe prijímali hostí tak, že sa im najprv umyli nohy. V duši P. Ježiša teda vlnili sa rôzne city.

hovoril: Veru, veru, povedám vám: Jeden z vás ma zradí.

22. Tu pozerali učeníci jeden na druhého, lebo boli v rozpakoch, o kom to hovorí.

23. A bol jeden z jeho učeníkov uložený na lone Ježišom¹⁾, ktorého Ježiš miloval.

24. Tomuto teda pokynul Šimon Peter a riekol mu: Povedz, kto je to, o kom to hovorí?

25. A ten pritúlil sa k prsám Ježišovým a riekol mu: Pane, kto je to?

26. Odpovedal²⁾ Ježiš: Ten je to, ktorému ja podám omočeného chleba. A keď omočil chlieb, dal Judášovi, synovi Šimona Iškariotského.

27. A po tom zákusku vošiel doňho satan.³⁾ Tu riekol mu Ježiš: Čo robíš, urob čím skorej.

28. Ale zo stolujúcich žiaden to nevedel, načo mu to povedal.

29. Niektorí totiž mysleli, pretože Judáš mal mešec, že mu Ježiš riekol: Nakúp toho, čo nám treba na deň sviatočný; alebo aby dal niečo chudobným.

30. A keď on prijal zákusok, hneď vyšiel.⁴⁾ A bola noc.

31. Keď teda vyšiel, riekol Ježiš: Teraz je oslávený Syn človeka, a Boh je oslávený v ňom.⁵⁾

32. Keď Boh je oslávený v ňom, i Boh oslávi ho sám v sebe, a hneď ho oslávi.

33. Synáčkovia, ešte chvíľku som s vami. Budete ma hľadať, a jako som hovoril Židom: Kam ja idem, vy nemôžete prísť, tak teraz hovorím i vám.

34. Nové prikázanie vám dávam:

aby ste sa vospolok milovali; jako som vás ja miloval, aby ste sa i vy spolu milovali.¹⁾

35. Po tom budú poznávať všetci, že ste mojimi učeníkmi, keď budete mať lásku jedni k druhým.

36. Riekol mu Šimon Peter: Pane, kam ideš? Ježiš odpovedal: Kam ja idem, nemôžeš teraz za mnou ísť, ale pôjdeš pozdejšie.

37. Riekol mu Peter: Prečo by som nemohol teraz ísť za tebou? Svoj život položím za teba.

38. Ježiš odpovedal: Svoj život položíš za mňa? Veru, veru, povedám ti: Neodspieva kohút, a ty trikrát ma zapreš.

HLAVA 14.

Kňazská reč P. Ježiša, v ktorej teší učeníkov a sľubuje im Ducha sv.

1. Nech sa vám srdce nezarmucuje. Veríte v Boha, i vo mňa verte.

2. V dome môjho Otca je mnoho pribytkov; keby nebolo tak, bol by som vám to povedal; lebo odchádzam pripraviť²⁾ vám miesto.

3. A keď odidem a pripravím vám miesto, prídem zase³⁾ a vezmem vás k sebe, aby ste i vy boli, kde som ja.

4. A viete, kam ja idem, i cestu znáte.

5. Riekol mu Tomáš: Pane, nevieme, kam ideš; i jako môžeme vedieť cestu?

6. Riekol mu Ježiš: Ja som cesta⁴⁾ a pravda a život; nikto neprijde k Otcovi, iba skrze mňa.

7. Keby ste ma poznali, iste poznali by ste i môjho Otca⁵⁾; ale odteraz poznáte ho, ba videli ste ho.

1) Pri stole sa ležalo na ľavom boku a pravou rukou sa jedlo. Stoly boli nízke, a pri nich pohovky. Sv. Ján teda ľahko mohol nakloniť hlavu k prsám Ježišovým.

2) Odpovedal potichu.

3) Satan = protivník Boží, diabol.

4) Zákuskom sa skončila večera. Bol to teda znak, že je už po večeri.

5) Teraz sa začína umučenie, čím sa oslávi Otec i Syn.

1) Je pravda, že už i Mojžiš káže milovať bližného, ale táto láska bola viac záporná, t. j. aby sa bližnému neblížilo; láska Kristova je nová, lebo je kladná, t. j. aby sme za bližného všetko obetovali.

2) Vlastne otvoriť dvere na kráľovstvo nebeskom.

3) Pri vašej smrti.

4) Cesta, ktorá vedie k Bohu; pravda, ktorá svieti, udržuje ľudí na tejto ceste; život, t. j. večné blahoslavenstvo, do ktorého táto cesta vedie.

5) Kristus vo svojom účinkovaní je odbleskom

8. Riekol mu Filip: Pane, ukáž nám Otca, a dostačí nám.

9. Riekol mu Ježiš: Toľký čas som s vami, a nepoznali ste ¹⁾ ma? Filipe, kto vidí mňa, vidí aj Otca. Jakože ty hovoríš: Ukáž nám Otca?

10. Či neveríte, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne? Slová, ktoré vám ja mluví, nemluví sám od seba, ale Otec, ktorý vo mne prebýva, ten činí tie skutky.

11. Či neveríte ²⁾, že ja som v Otcovi a Otec vo mne?

12. Aspoň pre samé skutky verte. Veru, veru, povedám vám: Kto verí vo mňa, i on bude činiť skutky, ktoré ja činím; ba bude činiť väčšie od nich, preto, že ja odchádzam k Otcovi.

13. A čokoľvek budete pýtať od Otca v mojom mene ³⁾, to učiním, aby sa Otec preslávil v Synovi.

14. Jestli budete čo pýtať odo mňa v mojom mene, učiním to.

15. Ak ma milujete, zachovávajúte moje prikázania.

16. A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Tešiteľa ⁴⁾, aby s vami zostával na veky;

17. Ducha pravdy ⁵⁾, ktorého svet ⁶⁾ nemôže dostať, preto, že ho nevidí, ani ho nezná ⁷⁾; ale vy ho poznáte, lebo u vás ostane a vo vás bude.

18. Nenechám vás sirotami, prídem ⁸⁾ zase k vám.

19. Ešte máličko, a svet ma už

neuvidí; no vy ma uvidíte ¹⁾, lebo ja žijem a aj vy budete žiť.

20. V ten deň vy poznáte, že ja som vo svojom Otcovi, a vy vo mne a ja vo vás.

21. Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje. A kto mňa miluje, bude milovaný od môjho Otca, i ja ho budem milovať a zjavím mu seba samého.

22. Riekol mu Júda ²⁾, nie ten Išariotský: Pane, čo sa stalo ³⁾, že zjaviš seba samého nám, a nie svetu?

23. Odpovedal Ježiš a riekol mu: Keď ma kto miluje, zachová moje reči, a môj Otec bude ho milovať, a príjdeme k nemu a spravíme si príbytok u neho. ⁴⁾

24. Kto ma nemiluje, nezachováva moje reči ⁵⁾; a reč, ktorú ste počuli, nie je moja, ale Otca, ktorý ma poslal.

25. Toto mluvil som vám, pokým zostávam u vás.

26. Ale Potešiteľ, Duch svätý, ktorého Otec pošle v mojom mene, ten vás naučí všetkým veciam a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.

27. Pokoj vám ⁶⁾ zanechávam, svoj pokoj vám dávam; nie jako svet dáva, ja vám ho dávam. Nermúť sa srdce vaše, ani sa nestrachuj.

28. Počuli ste, že som vám ja riekol: Odchádzam, no zase príjdem k vám. Keby ste ma milovali, zaiste by ste sa radovali, že idem k Otcovi; lebo Otec je väčší ⁷⁾ odo mňa.

Otca; kto dokonale pozná Krista, jeho účinkovanie, ten pozná i Otca, že je nekonečná láska a milosrdenstvo.

1) Grécky: Toľký čas som s vami, a nepoznáš ma, Filipe? Kto vidí mňa, vidí Otca.

2) Grécky: Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec vo mne.

3) T. j. dľa môjho úmyslu = čo vám slúži k dobrému a najmä k spaseniu.

4) Vlastne privolaného (na pomoc) zastávateľa, tešiteľa. I sám Spasiteľ je zastávateľom, tešiteľom.

5) T. j. ktorý udržuje pri Kristovi ľudí.

6) Telesní ľudia.

7) S ním sa nesnesie; Duch sv. a telesnosť sa nesnesú, jako svetlo a tma.

8) Prídem viditeľne po vzkriesení (Aug.), neviditeľne skrze Ducha sv. na Turíce (Cyril.)

1) Po vzkriesení a v nebi.

2) Ináč Tadeáš.

3) Pre jakú príčinu zjaviš sa jako Messiáš len nám, a nie i celému svetu?

4) Odpovedá na Tadeášovu otázku, že sa zjavi len tým, ktorí ho milujú.

5) Ten, kto ma nemiluje, neprijíma ma za Mesiasa, lebo keď sa mu i zjavím, on to neuzná.

6) Židovský pozdrav pri odchode, alebo i pri prichode: Pokoj s vami! No čo Spasiteľ povedal, to i urobil, t. j. zanechal im vnútornú spokojnosť ducha.

7) Je tu reč o ľudskej prirodzenosti P. Ježiša, lebo len táto mohla ísť k Otcovi, a Syn, ako človek, je menší od Otca.

29. A teraz povedal som vám, prv než sa to stane, aby ste verili, keď sa stane.

30. Už nebudem mnoho mluiť s vami, lebo prichádza knieža ¹⁾ tohto sveta, hoci nemá do mňa ničoho ²⁾,

31. ale aby svet poznal, že milujem Otca, a tak činím, ako mi Otec dal rozkaz. Vstaňte, poďme odtiaľto. ³⁾

HLAVA 15.

Kňazská reč P. Ježiša, v ktorej pripodobňuje sa viniču, povzbudzuje k láske, k trpezlivosti a sľubuje Ducha sv.

1. Ja som pravý vinič a môj Otec je roľník. ⁴⁾

2. Každú ratolesť ⁵⁾, ktorá nenesie ovocia na mne, odstráni, a každú, ktorá nesie ovocie, očistí, aby doniesla viac ovocia.

3. Vy ste už čistí pre reč, ktorú som vám mluvil. ⁶⁾

4. Zostaňte vo mne a ja vo vás. ⁷⁾ Ako ratolesť nemôže donášať ovocia sama od seba, jak len nezostane na viniči, tak ani vy, jak len nezostanete vo mne. ⁸⁾

5. Ja som vinič, vy ste ratolesti; kto zostáva vo mne a ja v ňom, ten donesie mnoho ovocia; lebo bezo mňa nič nemôžete činiť.

6. Jestli kto vo mne nezostane, vyhodí sa von ako ratolesť, i uschne,

1) Diabol, satan.

2) Ponevác P. Ježiš nemal žiadneho hriechu, preto satan nemal do neho žiadnej zádrapky. Avšak predsa sa mu dal zabiť pomocou Židov, preto, že to on tak chcel.

3) Tu P. Ježiš vstal a odišiel i s apoštolmi z tej miestnosti, kde bola posledná večera. Nasledujúcu reč hovoril im už na ceste na horu Olivovú.

4) P. Ježiš toto podobenstvo pravdepodobne povedal, keď sostupoval s hory Sion po poslednej večeri a videl blízke vinohrady. Už národ židovský proroci nazývali vinicou Pánovou; tým viac je ňou Cirkev.

5) T. j. každého kresťana.

6) Pre reč, ktorú P. Ježiš povedal pri krste.

7) Keď my zostaneme v Kristovi, on istotne zostane v nás.

8) Bez spojenia s Kristom nemôžeme vykonať nič záslužného pre kráľovstvo nebeské.

a soberú ho a hodia na oheň, a bude horieť. ¹⁾

7. Keď zostanete vo mne a moje slová zostanú vo vás: čo len chcete, proste, a stane sa vám.

8. Tým sa preslávi môj Otec, keď prinesiete prehojný úžitok a stanete sa mojimi učeníkmi.

9. Jako mňa miloval Otec, i ja miloval som vás. Zostaňte v mojom milovaní.

10. Jestli budete zachovávať moje prikázania, zostanete v mojom milovaní, jako i ja som zachoval prikázania svojho Otca a zostávam v milovaní jeho.

11. Toto mluvil som vám, aby som mal radosť vo vás a aby vaša radosť ²⁾ bola úplná.

12. Toto je moje prikázanie, aby ste sa milovali vospolok, ako som (ja) miloval vás.

13. Nikto nemá väčšej lásky nad tú, keď kto položí svoj život za svojich priateľov. ³⁾

14. Vy ste mojimi priateľmi, jestli budete činiť, čo ja vám prikazujem.

15. Už vás nenazývam sluhmi, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán; ale nazval som vás priateľmi, lebo oznámil som vám všetko, čo som len počul od svojho Otca.

16. Nie vy ste mňa vyvolili, ale ja som vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a ovocie prinášali, a vaše ovocie aby zostalo, aby, čo si len zapýtate od Otca v mojom mene, dal vám.

17. To vám prikazujem, aby ste sa milovali vospolok.

18. Jestli vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv, než vás.

19. Keby ste boli zo sveta, svet by miloval to, čo je jeho; ale po-

1) Viničné ratolesti odlomené nehodia sa na nič, iba na oheň, tak i človek bez spojenia s Kristom.

2) Dodaj: keď budete mať lásku, lebo láska blaží.

3) Tu sv. Bernard zvolal: Ty si mal väčšiu lásku, lebo si položil život i za nepriateľov.

neváť nie ste zo sveta, lež ja som vás zo sveta vyvolil, preto vás svet nenávidí.

20. Pamätajte na tú reč, ktorú som vám ja povedal: Nie je sluha väčší nad svojho pána. Keď mňa prenasledovali, i vás budú prenasledovať; jestliže zachovali moju reč, i vašu budú zachovávať.

21. Ale toto všetko učinia vám pre moje meno; lebo neznajú toho, ktorý ma poslal.

22. Keby som nebol prišiel a im nemluvil, nemali by hriechu¹⁾; no teraz nemajú výmluvy zo svojho hriechu.

23. Kto nenávidí mňa, nenávidí aj môjho Otca.

24. Keby som nebol činil medzi nimi skutkov, ktorých nikto iný nečinil, nemali by hriechu; ale teraz i videli, a predsa nenávideli i mňa i môjho Otca.

25. Ale (to sa dialo a deje), aby sa vyplnila reč, ktorá je napísaná v ich Zákone: Nenávideli ma darmo.²⁾

26. Ale keď príde Potešiteľ, ktorého ja vám pošlem od Otca, Duch pravdy, ktorý od Otca pochádza, ten bude vydávať svedectvo o mne.³⁾

27. I vy budete vydávať svedectvo, lebo ste od počiatku so mnou.⁴⁾

HLAVA 16.

Kňazská reč P. Ježiša, v ktorej učeníkom predpovedá prenasledovania, teší ich a povzbudzuje k modlitbe.

1. Toto som vám hovoril, aby ste sa nepohoršili.⁵⁾

2. Vyženú vás zo synagog⁶⁾; ba prichádza hodina, keď každý, kto

vás zabije, bude sa domnievať, že koná službu Bohu.

3. A to vám učinia preto, že neznajú Otca ani mňa.¹⁾

4. Ale toto mluvil som vám, aby ste sa, keď tomu príde hodina, rozpačovali, že som vám to ja povedal.

5. Toto som vám z počiatku nehovoril, preto, že som bol s vami.²⁾ Ale teraz idem k tomu, ktorý ma poslal³⁾, a žiaden z vás nepýta sa ma: Kam ideš?

6. Ale že som vám toto povedal, zármutok naplnil vaše srdcia.

7. No ja vám poviem pravdu: Je lepšie pre vás, keď ja odídem; lebo keby som neodišiel, Potešiteľ by neprišiel k vám; kdežto keď odídem, pošlem ho k vám.

8. A keď on príde, presvedčí⁴⁾ svet o hriechu a o spravodlivosti a o súde;

9. a síce o hriechu, že neverili vo mňa⁵⁾;

10. o spravodlivosti, že idem k Otcovi a už ma neuvidíte⁶⁾;

11. a o súde, že knieža tohoto sveta už je odsúdené.⁷⁾

12. Ešte mnoho mám vám povedať, ale teraz nemôžete znieť.

1) Neznajú Otca, že svoje sľuby chce splniť v duchovnom smysle, a tak mňa neuznávajú za Messiaša.

2) O tom, že vás budú prenasledovať, som vám z počiatku nepovedal tak určite, nebolo to ani potrebné, lebo prenasledovania padaly na mňa; ale teraz vám to oznamujem, lebo už padnú na vás.

3) Tu Spasiteľ trochu postal. Čakal, že sa ho apoštolovia opýtajú: Kam ideš? A keď sa ho neopýtali, pokračoval. Čítaj ďalej.

4) Vlastne: trestať bude, zahanbí a presvedčí svet, že Židia zavrnutím Ježiša spáchali hriech, nespravodlivosť a zaslúžili byť odsúdenými.

5) Duch sv. s kroka na krok, vždy viac a viac, až konečne úplne presvedčí ľudí (svet), že tí, ktorí neuverili P. Ježišovi a ho zabili, spáchali ťažký hriech. Toto presvedčenie započalo sa hneď po poslaní Ducha sv., keď apoštolovia na jednu kázeň pokrstili vyše 4000 ľudí.

6) Duch sv. presvedčí svet o tom, že P. Ježiš bol spravodlivý, t. j. že bol v pravde Syn Boží, za jakého sa i vydával, lebo veď Otec ho vzal na nebesá, a hoci je neviditeľný, udržuje Cirkev.

7) Duch sv. presvedčí svet o tom, že on vykúpil svet, lebo satan je odsúdený a premožený, a jako víťazí jeho viera, tak mizne i diabla moc a všetka bieda so sveta, až konečne nastane kráľovstvo Kristovo, plné radosti a blaha.

1) Že zavrholi Messiaša-Spasiteľa.

2) Pravdepodobne Žalm 68, 5.

3) Duch sv. pochádza od Otca i od Syna.

4) Svedectvo božské (vnútorné, Duch sv.) a ľudské (vonkajšie, apoštolovia) umožní ľuďom prijať moje učenie.

5) Keď sa to stane, aby ste sa nenazdali, že sa to stalo z mojej slabosti. (Sv. otcovia.)

6) Zo svojej náboženskej obce.

13. Ale keď príde ten Duch pravdy, naučí vás všetkej pravde; lebo nebude mluiť sám od seba¹⁾, lež čokoľvek počuje, bude mluiť a zvestuje vám, čo má prísť.

14. On mňa oslávi, lebo z môjho vezme²⁾ a zvestuje vám.

15. Všetko, čokoľvek má Otec, je moje³⁾; preto som povedal, že z môjho vezme a zvestuje vám.

16. Ešte za chvíľočku, a neuvidíte ma, a zase za chvíľočku, a uvidíte ma, lebo idem k Otcovi.⁴⁾

17. Tedy riekli niektorí z jeho učeníkov medzi sebou: Čo je to, že nám hovorí: Ešte za chvíľočku, a neuvidíte ma, a zase za chvíľočku, a uvidíte ma, a že idem k Otcovi?

18. Hovorili teda, čo je to, že hovorí: Ešte za chvíľočku? Nevieme, čo hovorí.

19. A Ježiš vedel, že sa ho chceli spýtať, i riekol im: O tom sa vyvedáte medzi sebou, že som riekol: Ešte za chvíľočku, a neuvidíte ma, a zase za chvíľočku, a uvidíte ma?

20. Veru, veru, povedám vám, že vy budete nariekať a plakať⁵⁾, kdežto svet bude sa radovať; vy síce budete sa zarmucovať, ale váš zármutok premení sa na radosť.⁶⁾

21. Žena, keď rodí, má zármutok, lebo prišla jej hodina; ale keď porodí dieťa, už nepamätá na súženie pre radosť, že narodil sa človek na svet.

22. Tak i vy teraz síce máte zá-

rmutok, ale znovu vás uzrem a radovať sa bude vaše srdce, a vašu radosť nikto vám neodníme.¹⁾

23. A v ten deň nebudete sa ma pýtať nič. Veru, veru, povedám vám: Jestli budete niečo pýtať od svojho Otca v mojom mene²⁾, dá vám.

24. Až dosiaľ nepýtali ste ničoho v mojom mene. Pýtajte a dostanete, aby vaša radosť bola úplná.

25. Toto som vám hovorieval v podobenstvách. Prichádza hodina, keď vám už nebudem hovoriť v podobenstvách, ale otvorene zvestujem vám o Otcovi.

26. V ten deň budete pýtať v mojom mene, a nehovorím vám, že ja budem prosiť Otca za vás:

27. lebo Otec sám miluje vás, preto, že vy ste milovali mňa a uverili ste, že som ja vyšiel od Boha.

28. Vyšiel som od Otca a prišiel som na svet; zase opúšťam svet a idem k Otcovi.

29. Riekli mu jeho učeníci: Hľa, teraz mluiš otvorene, a žiadneho podobenstva nehovoriš;

30. teraz vieme, že vieš všetko, a nie ti je treba, aby sa ťa kto opýtal, zato veríme, že si od Boha vyšiel.

31. Odpovedal im Ježiš: Teraz veríte?

32. Hľa, prichádza hodina, a už prišla, že sa rozprchnete jeden každý ku svojim, a mňa zanecháte samotného; avšak nie som sám, lebo Otec je so mnou.

33. Toto som vám hovoril, aby ste mali vo mne pokoj.³⁾ Vo svete budete mať utiskovanie, ale dúfajte, ja som premohol svet.

1) Duch sv. je s Otcom a Synom jeden Boh, jedna podstata, a preto len to môže mluiť, čo Otec a Syn.

2) Duch sv. berie zo Synovho, jako i z Otcovho svoju osobnosť, lebo od oboch pochádza.

3) Ako Otec má tú vlastnosť, že Duch sv. pochádza od neho, tak to mám i ja.

4) Doslovne: Čo chvíľa ma už neuvidíte, lebo ma zabijú a pochovajú, ale čoskoro ma zase uvidíte po mojom vzkriesení a ešte viac po vašej smrti. Duchovne: Čo chvíľa neuvidíte ma, t. j. nepocítite mojej, váš ochraňujúcej prítomnosti, zakiaľ bude trvať moje poníženie, ale to bude len na chvíľu trvať a potom večne budete cítiť moju prítomnosť v tom, že vás budem neviditeľne ochraňovať.

5) Keď vás opustím.

6) Keď vám pošlem Ducha sv.

1) Smysel je: Jako žena trápi sa, keď pracuje ku pôrodu, ale potom sa tým väčšmi raduje: takto i vy, keď budete pracovať, aby sa narodila Cirkev, t. j. tajnostný Kristus, budete sa trápiť, ale tým väčšia bude vaša radosť, keď uvidíte narodenú Cirkev = tajnostného Krista.

2) T. j. dľa môjho úmyslu, čo slúži na česť Božiu.

3) Aby ste mali pokoj duše, ktorý pochádza z povedomia toho, že ja, Boh, starám sa o vás.

HLAVA 17.

Kňazská reč P. Ježiša, v ktorej sa modlí za svoje oslávenie, za svojich učeníkov a veriacich.

1. Tieto veci mluvil Ježiš, potom pozdvihol oči k nebu a riekol: Otče, prišla hodina, osláv svojho Syna, aby tvoj Syn oslávil teba.¹⁾

2. Jako si mu dal moc nad všetkým telom²⁾, tak aby dal večný život všetkým, ktorých si mu dal.

3. A to je život večný, aby poznali teba, jediného pravého Boha, a toho, ktorého si poslal, Ježiša Krista.³⁾

4. Ja som ťa oslávil na zemi; dokončil som dielo, ktoré si mi dal, aby som konal.

5. Teraz zas ty, Otče, osláv mňa u seba slávou, ktorú som mal u teba, prv než bol svet.⁴⁾

6. Oznamoval som tvoje meno⁵⁾ ľuďom, ktorých si mi dal zo sveta. Tvoji boli, a mne si ich dal⁶⁾, a zachovali tvoju reč.

7. Teraz poznali, že všetko, čo si mi dal, je od teba,

8. lebo slová, ktoré si mi dal, dal som im; a oni (ich) prijali a poznali opravdu, že som vyšiel od teba, a uverili, že si ma ty poslal.

9. Ja prosím za nich; nie za svet prosím, ale za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji;

10. veď všetko moje je tvoje a tvoje je moje, a v nich som oslávený.⁷⁾

11. Ač už nie som na svete⁸⁾, no títo sú na svete, a ja idem k tebe. Otče svätý, v mene svojom zachovaj

ich, ktorých si mi dal, aby boli jedno, jako i my.

12. Kým som bol s nimi, ja som ich zachovával v tvojom mene. Tých, ktorých si mi dal, chránil som, a žiaden z nich nezahynul, leda syn záhuby, aby sa vyplnilo Písmo.

13. No teraz idem k tebe a toto mlúvím na svete, aby mali radosť moju v sebe úplnú.

14. Ja som im dal tvoju reč, a svet ich nenávidel, preto, že nie sú zo sveta, jako ani ja nie som zo sveta.¹⁾

15. Neprosím, aby si ich vzal zo sveta²⁾, ale aby si ich zachoval od zlého.

16. Zo sveta nie sú, tak ako ani ja nie som zo sveta.

17. Posväť ich v pravde; tvoja reč je pravda.

18. Jako si ma ty poslal do sveta, i ja som ich poslal do sveta.

19. A ja pre nich posväčujem³⁾ seba samého, aby aj oni posvätení boli v pravde.

20. No neprosím len za nich, ale i za tých, ktorí skrze ich slovo uveria vo mňa:

21. aby všetci jedno boli, jako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni v nás jedno boli, aby svet uveril, že ty si ma poslal.

22. A ja som im dal slávu⁴⁾, ktorú si mi dal, aby boli jedno, tak ako i my sme jedno.

23. Ja v nich a ty vo mne, aby boli v jednote dokonalej a aby svet poznal, že ty si ma poslal a miloval si ich, ako si aj mňa miloval.

24. Otče, chcem, aby, kde som ja, boli so mnou i tí, ktorých si mi dal, že by videli moju slávu, ktorú si

1) Oslávenie Spasiteľovo skrze jeho vzkriesenie a nanebevstúpenie dokáže pravdivosť jeho náboženstva; to sa rozšíri a v ňom sa oslávi Otec.

2) Nad všetkými ľuďmi.

3) Základom života večného je účinná viera, ktorú nám dal P. Ježiš.

4) Z toho vysvitá, že Syn Boží je večný Boh.

5) Nie to meno, ktorým sa voláš Boh, lež to, ktorým sa nazývaš Otec. (Aug.)

6) Apoštolovia, jako spravodliví Židia, boli Otcovi, ale on ich dal Kristovi za pomocníkov.

7) Na svete.

8) Grécky: A už som nie viac (ďalej) na svete.

1) T. j. vedú a učia viesť nie telesný, sebecký, lež obojitý nadprirodzený život, ako ja.

2) Lebo ináč nemohli by obrátiť národy.

3) Tu „posväcovať sa“ neznamená stať sa ctostenším, lebo to Spasiteľ, ako vzor dokonalosti, nemohol činiť, lež znamená obcať sa Bohu na obetu, tak ako sa v Starom Zákone posväcovaly baránky, a táto obeta Spasiteľova posväčuje nás.

4) Aby boli prijatými dietskami Božími.

mi dal, lebo si ma miloval pred stvorením sveta.

25. Otče spravodlivý, svet¹⁾ ťa nepoznal, ale ja som ťa poznal, aj títo poznali, že si ma ty poslal.

26. A obznámil som ich s tvojím menom, i budem oznamovať, aby láska, ktorou si ma miloval, bola v nich a ja tiež v nich.²⁾

HLAVA 18.

P. Ježiš od Judáša zradený, vedený k Anášovi a Kajfášovi, zaprený od Petra a vyšetrovaný pred Pilátom.

1. Keď to Ježiš dopovedal, vyšiel so svojimi učeníkmi za potok Cedron³⁾, kde bola záhrada, do ktorej vošiel on i jeho učeníci.

2. Ale i Judáš, ktorý ho zradil, vedel o tom mieste⁴⁾, lebo Ježiš často schádzaval sa tam so svojimi učeníkmi.

3. Judáš teda, keď dostal čatu⁵⁾ a služobníkov od hlavných kňazov a farizejov, prišiel ťa s lampášmi a fackami a so zbrojou.

4. Ježiš teda, ktorý vedel všetko, čo malo prísť na neho, predstúpil a riekol im: Koho hľadáte?

5. Odpovedali mu: Ježiša Nazaretského. Riekol im Ježiš: Ja som. A medzi nimi stál i Judáš, ktorý ho zradil.

1) Smyselní ľudia.

2) P. Ježiš obznámil ľudí s Bohom, že je láska, a preto že treba milovať Boha a bližného.

3) Medzi Jeruzalemom a horou Olivovou v dolinke tečie potok Kedron, ktorý pri suchom počasi vysychá.

4) P. Ježiš, ako chudobný, i so svojimi učeníkmi cez Veľkú noc nocúval alebo v Betánii, alebo zväčša v záhrade Getsemanskej, o čom Judáš veľmi dobre vedel.

5) Latinsky: kohors, 1/10 pluku či legie. Rimský pluk pozostával zprvu zo 4200 pešiakov a z 300 jazdeov. Za času Spasiteľovho pluk pozostával asi z 5000—6000 riadnych a práve toľko náhradných vojakov. Lenže v čas pokoja pluk nebol úplný, a tak počítal asi 600 mužov. Judáš teda dostal asi 600 vojakov. K tomu sobrali ešte chrámovú stráž a hlavnokňazských sluhov. Pilát na každé sviatky prepúšťal hlavným kňazom značnú zbraňnú silu, aby udržali poriadok okolo chrámu; teraz Židia túto silu upotrebili na to, aby sa zástupy, ktoré na Kvetnú nedeľu oslavovali P. Ježiša, nevzbúrilí a ho nevysvobodili.

6. Ako im teda riekol: Ja som, ustúpili nazpät a padli na zem.¹⁾

7. Tu znovu spýtal sa ich: Koho hľadáte? A oni riekli: Ježiša Nazaretského.

8. Ježiš odpovedal: Povedal som vám, že ja som; keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť.

9. Aby sa vyplnila reč, ktorú bol povedal: Z tých, ktorých si mi dal, neztratil som žiadneho.

10. Tu Šimon Peter, ktorý mal meč, vytasil ho a udril sluhu hlavného kňaza a uťal mu pravé ucho. A meno sluhovi bolo Malchus.

11. Tedy riekol Ježiš Petrovi: Schovaj svoj meč do pošvy. Či nemám piť kalich, ktorý mi dal Otec?

12. Tu čata a veliteľ²⁾ i služobníci židovskí chytli Ježiša a poviazali ho.

13. A odviedli ho najprv k Anášovi³⁾; lebo bol svokrom Kajfášovým, ktorý bol toho roku hlavným kňazom.

14. A Kajfáš to bol, ktorý dal Židom radu, že to poslúži, keď jeden človek umre za ľud.

15. A šiel za Ježišom Šimon Peter a druhý učeník.⁴⁾ A tento učeník bol známy hlavnému kňazovi, i vošiel s Ježišom do pitvora hlavného kňaza.

16. Peter však stál vonku pri dverách. Vyšiel teda ten druhý učeník, ktorý bol známy hlavnému kňazovi, a prehovoril s vrátnou a voviedol Petra.

17. Tu vrátna dievka riekla Petrovi: Či si aj ty z učeníkov toho človeka? On riekol: Nie som.

18. A sluhovia i paholci stáli u ohňa, lebo bolo zima⁵⁾, a zohrievali

1) Týmto zázrakom P. Ježiš chcel dokázať, že samovoľne umre, lebo keby nie, mohol by sa i teraz vysvobodíť.

2) Grécky: tisícnik.

3) Či už z počestnosti a či preto, že jeho dom bol i v ceste.

4) Ten druhý učeník nebol sv. Ján. Kto to bol, nevieme. No tu je už reč o dome Kajfášovom (Cyril.)

5) V Palestíne na jar noci sú chladné.

sa; i Peter stal si k nim a zohrieval sa.

19. Hlavný kňaz teda vyšetroval¹⁾ Ježiša o jeho učeníkoch a o jeho učení.

20. Ježiš mu odpovedal: Ja som verejne mluvil svetu; ja som vždy učil v synagoge a v chráme, kam sa schádzavajú všetci Židia, a potajomne nemluvil som ničoho.

21. Čo sa ma vypytuješ? Spýtaj sa tých, ktorí počuli, čo som im mluvil; hľa, oni vedia, čo som ja povedal.

22. A keď to povedal, jeden zo služobníkov, ktorý tam stál, dal pohlavok Ježišovi a riekol: Tak odpovedáš hlavnému kňazovi?

23. Odpovedal mu Ježiš: Keď som zle hovoril, vydaj svedectvo o zlom; keď však dobre, čo ma biješ?

24. A Annáš poslal ho poviazaného k hlavnému kňazovi Kajfášovi.

25. Šimon Peter ale stál a zohrieval sa. Vtedy mu riekli: Azda si aj ty z jeho učeníkov? On zaprel a riekol: Nie som.

26. Riekol mu jeden zo sluhov hlavného kňaza, príbuzný toho, ktorému Peter bol uťal ucho: Či som ťa nevidel v záhrade s nim?

1) Proti P. Ježišovi Židia previedli tri súdne pokračovania, a sice: 1. v dome hlavného kňaza, 2. v chráme pred synedriou, 3. pred Pilátom, a všetky tri byly nespravdivé, násilnícke.

Dľa židovského práva v hrdelných pravotách súdila vysoká rada, a sice vo dne, v úradných miestnostiach v chráme, po vypočutí obžalujúcich i obranných svedkov a po obrane obžalovaného.

Ale už prvý súd previedol sa v noci, v súkromnom dome hlavného kňaza, bez vypočutia obranných svedkov, napriek tomu, že si to Pán Ježiš výslovne žiadal (verš 21.), ba i bez dopustenia obrany so strany obžalovaného. Tento súd bol teda nadvrch nespravdivý.

Ešte horší bol druhý súd. Farizeji vedeli, že nočný, v súkromnom dome vynesenný výrok nemôže obstať, a preto včas ráno v piatok svolali vysokú radu do chrámu, do úradných miestností (Luk. 22, 66—71); lenže tu už nezaviedli riadne súdne pokračovanie, ale bez všetkých okolností potvrdili výrok, vynesenný v dome hlavného kňaza. A tak i tento súd bol neplatný.

Pri treťom súde sám sudca Pilát soznal, že nenachádza žiadnej viny na P. Ježišovi; a odsúdil ho len z politických ohľadov.

27. Tu Peter znovu zaprel, a hneď kohút zaspieval.

28. Priviedli teda Ježiša od Kajfáša¹⁾ do radného domu. A bolo ráno; a oni nevošli²⁾ do radného domu, aby sa nepoškvrnili, lež aby mohli jesť veľkonočného baránka.

29. Pilát teda vyšiel von k nim a riekol: Akú žalobu prednášate proti tomuto človeku?³⁾

30. Odpovedali a riekli mu: Keby tento nebol zločincem, neboli by sme ho odovzdali tebe.⁴⁾

31. I riekol im Pilát: Vezmite ho vy a podľa svojho zákona⁵⁾ odsúďte ho. Avšak Židia riekli mu: Nám nesvobodno usmrtiť nikoho.

32. Aby sa vyplnila reč Ježišova, ktorú riekol, keď označoval, akou smrťou umre.⁶⁾

33. Tedy Pilát zase vošiel do radného domu a predvolal Ježiša a riekol mu: Ty si kráľ židovský?⁷⁾

34. Odpovedal Ježiš: Hovoríš to sám od seba, a či iní povedali ti to o mne?

35. Odpovedal Pilát: Či som ja Žid? Tvoj národ a hlavní kňazi vydali mi teba. Čo si porobil?

36. Odpovedal Ježiš: Moje krá-

1) Najprv pred vysokú radu do chrámu, potom k Pilátovi.

2) Bol to palác po Herodesovi; v ňom sa ubytúvali cisárski námestníci a či vladári, keď prišli z Cezarei do Jeruzalema, teda pohanský dom, kde bol i Pilát ubytovaný a v ktorom vydržieval súdy.

3) Židia právne už nesmeli vykonať smrteľný výrok bez privolenia predstaviteľa svrchovanej moci, bez vladára. Oni Pilátovi jednoducho povedali, že P. Ježiša odsúdili na smrť a žiadajú, aby Pilát vykonal na ňom smrteľný trest. Lenže Pilát na to nepristal, lež chcel obnoviť preličenie celej pravoty.

4) Židia ohradzujú sa proti tomu, aby Pilát zavádzal novú pravotu, to sa im zdalo urazením svrchovanej moci vysokej rady, a preto žiadajú, aby Pilát neskúmal smrteľný výrok, lež aby ho vykonal.

5) Na to im Pilát odpovedá: Keď nechcete, aby som ja znovu preličoval záležitosti, vezmite ho a v obore vašej právomocnosti si ho pocestite. Na toto odpovedajú Židia: Jeho zločin je taký, že zasluhuje smrť; my nesmieme nikoho usmrtiť, teda ty vykonaj náš smrteľný výrok.

6) Židia odsudzovali na ukamenovanie. Len pohani ukrižovali, a to zväčša len otrokov.

7) Židia obžalovali P. Ježiša z velezrady pred Pilátom.

lovstvo nie je s tohoto sveta. Keby moje kráľovstvo bolo s tohoto sveta, moji služobníci iste by bojovali, aby som nebol vydaný Židom; ale takto moje kráľovstvo nie je ztadeto.

37. I riekol mu Pilát: Teda kráľ si ty? Odpovedal Ježiš: Ty sám hovoríš, že som ja kráľ. Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde. Každý, kto je z pravdy, počúva môj hlas.

38. Riekol mu Pilát: Čo je pravda? ¹⁾ A keď to povedal, zase vyšiel k Židom a riekol im: Ja nenachádzam na ňom žiadnej viny.²⁾

39. No býva u vás obyčaj, aby som vám o Veľkej noci prepustil ³⁾ jedného (väzňa). Chcete teda, aby som vám prepustil kráľa židovského?

40. Tu oni všetci skríkli znovu a volali: Nie tohto, ale Barabáša. A Barabáš bol zbojník (lotor).

HLAVA 19.

P. Ježiša bičujú, trním korunujú, posmieávajú, na smrť vydávajú a ukrižujú. Jeho smrť a pohrab.

1. Vtedy Pilát vzal Ježiša a dal ho zbičovať.

2. A vojaci uplietli korunu z trnia, položili mu ju na hlavu a priodeli ho rúchom šarlátovým.

3. A prichádzali k nemu a hovorili: Vitaj, kráľu židovský, a pohľavkovali ho.

4. Pilát teda zase vyšiel von a riekol im: Hľa, privádzam vám ho von, aby ste poznali, že na ňom žiadnej viny nenachádzam.⁴⁾

5. Vyšiel teda Ježiš von s trño-

vou korunou a rúchom šarlátovým na sebe. I riekol im (Pilát): Ajhľa, človek!

6. Ale jako ho hlavní kňazi a služobníci uzreli, kričali a riekli: Ukrižuj, ukrižuj ho! Riekol im Pilát: Vezmite si ho vy a ukrižujte, lebo ja na ňom viny nenachádzam.

7. Odpovedali mu Židia: My máme zákon, a podľa zákona musí umrieť, lebo sa činil Synom Božím.¹⁾

8. A keď Pilát počul túto reč, ešte viac sa naľakal.²⁾

9. I vošiel zase do radného domu a riekol Ježišovi: Zkade si ty? Ale Ježiš nedal mu odpovedi.

10. Tu riekol mu Pilát: Mne neodpovedáš? Nevieš, že mám moc ukrižovať ťa a mám moc prepustiť ťa?

11. Odpovedal Ježiš: Nemal by si nado mnou žiadnej moci, keby ti to nebolo dané shora³⁾, a preto ten, kto ma tebe vydal, má väčší hriech.

12. A odvtedy hľadel ho Pilát prepustiť, ale Židia kričali a riekli: Keď tohoto prepustiš, nie si priateľom cisárovi⁴⁾, lebo každý, kto sa činí kráľom, protiví sa cisárovi.

13. Keď teda Pilát počul tieto reči, vyviedol Ježiša von a sadol si na súdnu stolicu v miestnosti, ktorá sa nazýva Kamenná dlažba (Litostrotos), po židovsky Gabbata.

14. A bol prípravný deň, pred Veľkou nocou, asi o šiestej hodine⁵⁾, a riekol Židom: Hľa, kráľ váš!

¹⁾ Až tu Židia vyšli z farbou, že ho chcú dať ukrižovať, preto, že sa činí Synom Božím. Lenže takého človeka, ktorý nebol a činil sa Synom Božím, mali Židia ukamenovať.

²⁾ Rimaniam všetkým podmaneným národom ponechávali tie národné obyčaje, zvyky a náboženské obrady, ktoré sa zrovna neprotivily rímskym štátnym záujmom. Preto Pilát sa zľakol, keď počul spomínať židovský náboženský zákon. A to tým viac, že sa mohla strhnúť vzburá, keď v Jeruzaleme bolo toľko prezpoľných, a za vzburu by bol on zodpovedný a mohlo by mu to zle vypadnúť, keby vysvitlo, že vzburá povstala preto, že nešetril židovských zvykov a náboženských zákonov.

³⁾ Už či od cisára a či od Boha.

⁴⁾ T. j. držiš s buričmi.

⁵⁾ Na Veľký piatok medzi 6—9., teda asi našou 12—3. hodinou.

¹⁾ Pilát bol vzdelaný skeptik. Keď počul spomínať pravdu, hodil rukou, a povedal asi: Daj pokoj s tvojou pravdou! Neveril na pravdu, a preto nečakal odpovedi, ale vyšiel von.

²⁾ Chudobného, skromného P. Ježiša nedržal za nebezpečného človeka.

³⁾ Na pamiatku vysvobodenia z Egypta.

⁴⁾ Pilát dal ubíť P. Ježiša v tom domnení, že ich tým ukrotí a že i sami pristanú na jeho prepustenie.

15. Ale oni kričali: Preč s ním, preč, ukrižuj ho! Riekol im Pilát: Kráľa vášho mám ukrižovať? Odpovedali hlavní kňazi: Nemáme kráľa, iba cisára.¹⁾

16. Vtedy im ho teda vydal, aby ho ukrižovali. Oni tedy vzali Ježiša a odviekli.

17. I niesol si kríž²⁾ a vyšiel na miesto, ktoré nazýva sa Kalvária³⁾, po židovsky Golgota.

18. Tam ho ukrižovali a s ním iných dvoch s jednej i s druhej strany a v prostriedku Ježiša.

19. I napísal Pilát i nápis a dal ho na kríž. A bolo napísané: Ježiš Nazaretský, kráľ židovský.

20. A mnohí zo Židov čítali tento nápis, lebo blízko mesta bolo to miesto, kde Ježiša ukrižovali. A bolo (to) napísané po židovsky, grécky a latinsky.

21. Tedy riekli hlavní kňazi židovskí Pilátovi: Nepíš: Kráľ židovský; ale že on riekol: Som kráľ židovský.

22. Odpovedal Pilát: Čo som napísal, to som napísal.

23. A vojaci, keď ukrižovali Ježiša, vzali⁴⁾ jeho šaty a spravili štyri časti, každému vojakovi časť, i svrchník. No svrchník bol nesošiváný, od vrchu všetok voskrz utkaný.

24. Tu riekli si jeden druhému: Neroztrhajme⁵⁾ ho, ale hodme oň kosť, či bude. Aby sa vyplnilo Písmo, ktoré hovorí: Podelili si moje šaty a o môj odev hodili kosť. A vojaci to i urobili.

25. A pri kríži Ježišovom stály jeho matka a sestra jeho matky

Maria Kleofášova¹⁾ a Maria Magdalena.

26. Keď teda Ježiš uzrel matku a učeníka, ktorého miloval, stáť, riekol svojej matke: Ženo, hľa, tvoj syn!

27. Potom riekol učeníkovi: Hľa, tvoja matka! A od tej hodiny vzal si ju učeník k sebe.

28. Potom Ježiš, ktorý vedel, že je už všetko dokonané, aby sa naplnilo Písmo, riekol: Žížnim.

29. I bola tam postavená nádoba plná octu. A oni naplnili hubu octom, vložili na hyzo²⁾ a podali mu k ústam.

30. A keď Ježiš prijal ocot, riekol: Dokonané je!³⁾ Naklonil hlavu a vypustil dušu.

31. Židia teda, pretože bol prípravný deň, aby nezostali telá na kríži cez sobotu (bol to totiž veľký deň⁴⁾ ten sobotný), prosili Piláta, aby sa im zlámaly hnáty⁵⁾, a (oni) sňali sa (s kríža).

32. Prišli teda vojaci a polámali síce hnáty prvému i druhému, ktorí boli ukrižovaní s ním;

33. ale keď prišli k Ježišovi, jako videli, že už umrel, nezlámali mu hnáty,

34. lež jeden z vojakov otvoril mu bok kopiou, a hneď vyšla krv a voda.⁶⁾

35. A ten, ktorý (to) videl, vydáva svedectvo⁷⁾, a jeho svedectvo je pravdivé. A on vie, že hovorí pravdu, aby ste i vy verili.

36. Lebo toto sa stalo, aby sa

1) Alfejova žena.

2) Hyzo je síce nízka zelina, ale ju snáď priviazali na trst.

3) Vykupiteľské dielo.

4) Veľký deň preto, že padly naň dva sviatky: sobota a Veľká noc.

5) Sibenci obesení na kríž často žili aj viac dní; pretože Židia nechceli nechať odpravených visieť na kríži, preto im zlámali kosti kyjmi, aby skôr skonali.

6) Zlatoustý tu poznamenáva, že sa z boku Krista, spiacieho na kríži, narodila Cirkev. Voda je znakom krstu, krv Sviatosti oltárnej, z ktorých povstala Cirkev.

7) Ten, ktorý to videl, je sám sv. Ján.

1) Tu Židia sami soznali, že sa naplnilo proctvo Jakubovo, dla ktorého vtedy pride Messiáš, keď Židia už nebudú mať svojho kráľa.

2) Ako každý odsúdenec.

3) T. j. lebková hora; pretože to bolo verejné popravište, nuž bolo tam mnoho ľudských kostí; odiaľ jeho meno.

4) Dla rímskeho práva rucho odpraveného patrilo katom.

5) V tomto svrchníku sv. otcovia vidia obraz Cirkvi, ktorú nesvobodno trhať.

vyplnilo Písmo: „Nepolámete v ňom kostí.“¹⁾

37. A zase iné Písmo vraví: Hľadiet budú na toho, koho prebodli.²⁾

38. Po tomto však Jozef z Ari matie (ponevác bol učeníkom Ježišovým, ale tajným zo strachu pred Židmi) poprosil Piláta, aby smel sňať telo Ježišovo. A Pilát dovolil. Prišiel teda a sňal telo Ježišovo.

39. A prišiel i Nikodém, ktorý bol prišiel k Ježišovi prvej v noci, a priniesol asi sto³⁾ funtov miešani- niny z myrrhy⁴⁾ a aloe.⁵⁾

40. Vzali teda telo Ježišovo a za- vinuli ho do plachiet s voňavkami, jako je u Židov obyčaj pochovávať.

41. A na tom mieste, kde bol ukrižovaný, bola záhrada a v tej záhrade nový hrob, v ktorom ešte nikto nebol uložený.

42. Tam teda pre prípravný deň židovský uložili Ježiša, preto, že hrob bol na blízku.

HLAVA 20.

P. Ježiš vstal z mŕtvych, ukázal sa Marii, apoštolom a Tomášovi.

1. Prvý ale deň v týždni prišla Maria Magdalena ku hrobu ráno, keď ešte bolo tma, i videla kameň od hrobu odvalený.⁶⁾

2. Bežala teda a prišla k Šimovi Petrovi a k inému učeníkovi, ktorého miloval Ježiš, a riekla im:

1) (2. Mojž. 12, 46.) Toto bolo prikázané o veľkonočnom baránkovi, a nakoľko on bol predobrazom P. Ježiša, teda i o P. Ježišovi.

2) Vlastne: A hľadiet budú na mňa, ktorého prebodli. (Zach. 10, 12.)

3) Asi 45 kg. Preto tak mnoho, že telo P. Ježiša nevyppytvali, lebo už nemali toľko času, keďže sviatok započínal sa s prvou hviezdou.

4) Voňavá miazgca z istého stromu v Arabsku.

5) Aloe je voňavý strom. Obe zeliny upotrebovaly sa pri balzamovaní mŕtvol. Židia, ktorí sa naučili balzamovať mŕtvoly v Egypte, zabalzamovali mŕtvoly len prednostných mužov. Toto zabalzamovanie tela P. Ježiša nebolo dôkladné, lebo, ako vidieť z druhých evanjelistov, ešte raz ho mienili zabalzamovať, v čom ich však prekázilo to, že P. Ježiš prv vstal z mŕtvych.

6) Na Východe nesvitá tak dlho, jako u nás.

Vzali Pána z hrobu, a nevieme, kam ho položili.

3. Vyšiel teda Peter a ten druhý učeník a išli k hrobu.

4. A bežali oba spolu, ale ten druhý učeník čoskoro predbehol¹⁾ Petra a prvý prišiel k hrobu.

5. A keď sa nahol, videl ležať plachty, ale dnu nevošiel.²⁾

6. Tedy prišiel Šimon Peter, idúc za ním, a vošiel do hrobu, i uzrel položené plachty,

7. a šatku, ktorú mal na hlave, nie položenú s plachtami, ale oso- bitne svinutú na inom mieste.

8. Až vtedy vošiel i ten učeník, ktorý bol prvý prišiel k hrobu, a videl a uveril;

9. lebo ešte neznali Písma, že mu bolo treba vstať z mŕtvych.

10. I odišli tí učeníci zase ku svojim,

11. kdežto Maria ostala vonku pri hrobe a plakala. A jako tak plakala, nahla sa a nazrela do hrobu.

12. Tu uzrela dvoch anjelov v bielych šatách sedieť, jedného u hlavy a druhého u nôh, tam, kde bolo položené telo Ježišovo.

13. Riekli jej tito: Ženo, čo plačeš? Riekla im: Preto, že vzali Pána môjho, a neviem, kam ho položili.

14. Keď to povedala, obrátila sa zpiatky, a videla stáť Ježiša, ale nevedela, že je to Ježiš.

15. Riekol jej Ježiš: Ženo, čo plačeš? Koho hľadáš? Ona myslela, že je to záhradník, i riekla mu: Pane, jestli si ho ty vzal, povedz mi, kam si ho položil, a ja si ho vezmem.³⁾

16. Riekol jej Ježiš⁴⁾: Maria! Ona

1) Preto, že bol o hodne mladší od Petra; je tu reč o sv. Jánovi.

2) Z úctivosti naproti Petrovi, jako hlave Cirkvi.

3) Maria Magdalena alebo sa dobre nepozrela a nepoznala na Pána Ježiša, a preto ho nepoznala, alebo bola natoľko rozčulená a roztržitá, že ho nepoznala.

4) Oslovil ju svojim známym hlasom.

sa obrátila a riekla mu: Rabboni (čo sa vykladá: Učiteľu).

17. Riekol jej Ježiš: Netýkaj sa¹⁾ ma, lebo som ešte nevystúpil k svojmu Otcovi; ale id' k bratom mojim a povedz im: Vstupujem k svojmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k svojmu Bohu a k vášmu Bohu.

18. Prišla Maria Magdalena a zvestovala učeníkom: Videla som Pána a toto mi povedal.

19. A keď bol večer toho²⁾ prvého dňa v týždni, a dvere boli zatvorené, kde učeníci boli shromaždení zo strachu pred Židmi, prišiel Ježiš a stal si uprostred a riekol im: Pokoj vám!

20. A keď to povedal, ukázal im ruky a bok.³⁾ Zaradovali sa teda učeníci, že videli Pána.

21. A riekol im zase: Pokoj vám! Ako mňa poslal⁴⁾ Otec, tak i ja posielam vás.

22. Keď to riekol, vdýchol na nich a povedal im: Prijmite Ducha svätého.⁵⁾

23. Ktorým odpustíte⁶⁾ hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.

24. Ale Tomáš, jeden z dvanástich, ktorý sa nazýva Blíženec, nebol s nimi⁷⁾, keď prišiel Ježiš.

25. Riekli mu teda iní učeníci: Videli sme Pána. Ale on im riekol: Ak len neuvidím jazvy od klinov na jeho rukách a nevložím svoj prst do miesta klinov a nevložím svoju ruku do boku jeho, neuverím.⁸⁾

1) Dľa nášho zvyku riekol by jej bol P. Ježiš: Pušť ma! Ved' ešte nejdem do neba, ešte ma uvidíš; teraz bež a zvestuj to apoštolom. Maria mu totiž objala nohy.

2) Tú istú nedeľu.

3) Aby ho poznali a uverili, že je to on.

4) Spasiteľ tou istou mocou a za tým istým cieľom posielal apoštolov, ako Boh Otec jeho poslal.

5) Udelil im Ducha sv. a označil, že Duch sv. i od neho pochádza.

6) Teraz dostali Ducha sv. odpúšťať hriechy, na Turíce činiť zázraky a byť neomylnými.

7) Nestalo sa to náhodou, lež riadením Božím. Tomáš svojou neverou vyliečil našu neveru. On pochyboval, aby sme my nemuseli pochybovať.

8) Teda tvrdé podmienky.

26. A po ôsmich dňoch boli zase jeho učeníci vnútri a Tomáš s nimi. Prišiel Ježiš zatvorenými dvermi a stal si uprostred a riekol: Pokoj vám!

27. Potom riekol Tomášovi: Vlož svoj prst sem a pozri mi na ruky a vztiahni svoju ruku a vlož do boku môjho, a nebuď neveriaci, lež veriaci.

28. Odpovedal Tomáš a riekol mu: Pán môj a Boh môj!¹⁾

29. Riekol mu Ježiš: Že si ma videl, Tomášu, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli a uverili.²⁾

30. Ovšem i mnohé iné zázraky činil Ježiš pred očima svojich učeníkov, ktoré nie sú napísané v tejto knihe.

31. Ale tieto sú napísané, aby ste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží, a aby ste jako veriaci mali život večný v jeho mene.³⁾

HLAVA 21.

P. Ježiš zjavuje sa pri lovení rýb, Petrovi sveruje ovce i baránkov, predpovedá mu kríž, Jánovi prirodzenú smrť.

1. Potom zjavil sa Ježiš zase učeníkom u mora Tiberiadského⁴⁾, a zjavil sa takto:

2. Boli spolu Šimon Peter a Tomáš, ktorý sa zovie Blíženec, a Natanael⁵⁾, ktorý bol z Kány Galilejskej, a synovia Zebedejovi⁶⁾ a iní dvaja z jeho učeníkov.

3. Riekol im Šimon Peter: Idem loviť ryby. Riekli mu: Pôjdeme aj

1) Tomáš podistým musel poslúchnuť P. Ježiša, a skutočne vložil do jeho rân svoju ruku, a keď sa presvedčil, zvolal: *Ty si Boh môj a Pán môj!*

2) Tomáš síce videl P. Ježiša, ale len ako človeka, a preto mohol ešte vždy veriť o ňom to, že je spolu i Boh. A to nielen že uveril, ale i vyznal.

3) S týmto sv. Ján mienil zavrieť svoje evanjelium. No neskoršie pridal i nasledujúcu hlavu, najskôr preto, aby podvrátil tú široko-ďaleko rozšírenú mýlnu mienku, že on bude žiť na veky.

4) Ináč Genezaretského.

5) Natanael, ináč Bartolomej, a či Syn Ptolo-mejov.

6) Zebedejovci sv. Jakub a Ján.

my s tebou. Tedy vyšli a vstúpili do lode, a tej noci nechytli nič.

4. A keď bolo ráno, stál Ježiš na brehu; ale učeníci nezbadali, že je to Ježiš.

5. Riekol im teda Ježiš: Dietky, či máte čo zajesť? Odpovedali mu: Nie.

6. Riekol im: Spustite sieť na pravú stranu lode, a najdete. Spustili teda, a už nevládali ju vytiahnuť pre množstvo rýb.

7. Tu riekol ten učeník, ktorého Ježiš miloval, Petrovi: To je Pán. Keď Šimon Peter počul, že je to Pán, opásal sa odevom¹⁾ (lebo bol nahý²⁾) a skočil do mora.

8. Iní tiež učeníci priplavili sa na lodi, neboli totiž ďaleko od zeme (len asi na dvesto lakťov), a ťahali sieť s rybami.

9. A keď vystúpili na zem, videli rozložené žeravé uhlie a na ňom rybu, i chlieb.

10. Riekol im Ježiš: Prineste z rýb, ktoré ste teraz chytili.

11. Tedy Šimon Peter vystúpil (na loď) a vytiahol na zem sieť, naplnenú stopäťdesiattroma veľkými rybami. A bárs ich toľko bolo, sieť sa neroztrhla.

12. Riekol im Ježiš: Podťe, obedujte. A nikto z obedujúcich neopovážil sa ho spýtať: Kto si ty? lebo vedeli, že je to Pán.

13. Tu prišiel Ježiš a vzal chlieb a podával im, a podobne i rybu.

14. To už po tretie³⁾ zjavil sa Ježiš svojim učeníkom, čo bol vstal z mŕtvych.

15. A keď poobedovali, riekol Ježiš Šimonovi Petrovi: Šimone Jánov,

1) Prehodil na seba plášť z úctivosti naproti P. Ježišovi.

2) Saty Židov pozostávaly: zo zástery, pásu a pláštá. Zástera, čili bederník, bolo rúcho okolo bedier a siahalo až po kolená. Kto len týmto bederným šatom bol zakrytý, mluvalo sa, že je obnažený, nahý.

3) Po tretie shromaždeným apoštolom.

miluješ¹⁾ ma viac, nežli tito? Riekol mu: Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem. Riekol mu: Pas baránky moje.²⁾

16. Riekol mu zase: Šimone Jánov, miluješ ma? Odpovedal mu: Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem. Riekol mu: Pas baránky moje.

17. Riekol mu po tretie: Šimone Jánov, miluješ ma? Zarmútil sa³⁾ Peter, že mu riekol po tretie: Miluješ ma? i povedal mu: Pane, ty všetko vieš, ty vieš, že ťa milujem. Riekol mu Ježiš: Pas ovce moje.⁴⁾

18. Veru, veru, povedám ti: Kým si bol mladší, opasoval si sa a chodieval si, kam si chcel; ale keď zostarnej, rozťahneš si⁵⁾ ruky a iný ťa opáše a povedie, kam ty nechceš.

19. A toto riekol, aby označil, akou smrťou má osláviť Boha. A keď to povedal, riekol mu: Pod' za mnou.⁶⁾

20. Obrátil sa Peter a uzrel⁷⁾ za sebou ísť toho učeníka, ktorého Ježiš miloval, ktorý aj pod večerou ležal na prsiach jeho a povedal: Pane, kto je to, ktorý ťa zradí?

21. Toho teda keď videl Peter, riekol Ježišovi: Pane, a čo tento?

22. Riekol mu Ježiš: Chcem, aby on tak zostal, kým neprídem.⁸⁾ Čo ťa do toho?⁹⁾ Ty pod' za mnou.

1) Spasiteľ trikrát kladie Petrovi tú istú otázku, aby ho Peter trikrát vyznal tak, ako ho trikrát zaprel.

2) Pod baránkami majú sa tu rozumieť veriaci.

3) Sišlo mu na rozum, že kedysi trikrát zaprel Pána, preto sa zarmútil. Alebo obával sa zase nejakej nehody, nejakého poklesku.

4) Pod ovcami majú sa tu rozumieť tí, ktorí z vody a z Ducha sv. plodia duchovné deti, t. j. veriach, teda kňazi. Sv. Peter má pásť, t. j. spravovať ako veriach, tak i biskupov a kňazov.

5) Rozťahneš si ruky na križ a povedú ťa na smrť, čo sa bude protiviť tvojej ľudskej prirodzenosti.

6) Tu P. Ježiš vstal od obeda a išiel s ním po brehu morském.

7) Peter obzrel sa a videl Jána, v domnení, že i on sa chce opýtať P. Ježiša, jaké skončenie vezme; Peter namiesto neho opýtal sa to isté: Pane, a čo sa stane s týmito?

8) T. j. aby nepodstúpil násilnú smrť, kým ho ja nepovolám k sebe prirodzenou smrťou.

9) P. Ježiš zase zavrátil Petra, aby zvedel, že apoštolovia nemajú sa pridržať jeden druhého, lež obracať svet.

23. Rozniesla sa teda tá reč medzi bratmi, že ten učeník neumre. A nepovedal mu Ježiš: Neumre, ale: Chcem, aby on tak zostal, kým neprídem; čo ťa do toho?

24. Toto je ten učeník, ktorý vydáva svedectvo o tom a napísal toto, a vieme, že jeho svedectvo je pravdivé.

25. No jesto ešte i mnoho iných vecí, ktoré učinil Ježiš, čo keby sa jedno každé opisovalo, myslím, že ani celý svet ¹⁾ nemohol by obsiahnuť tých kníh, ktoré by sa mali napísať.

¹⁾ Toto je uprilišenie či hyperbola, t. j. viac povedal, nežli chcel. Sv. Ján len to mienil povedať, že by sa dalo popísať veľmi mnoho kníh o skutkoch P. Ježiša.

SKUTKY APOŠTOLSKÉ.

SKUTKY APOŠTOLSKÉ.

PREDMLUVA.

Túto knihu spísal pravdepodobne ten istý Lukáš a či Lukanus, ktorý bol spísal Evanjelium, známe pod jeho menom. Na to sa zdá poukazovať hneď prvý verš tejto knihy, kde pôvodca hovorí: „V prvej rozprave hovoril som o všetkom, čo začal Ježiš činiť a učiť.“ Na to isté sa zdá poukazovať i rečový sloh oboch kníh.

Lukáša, pôvodcu Evanjelia a Skutkov apoštolských, zväčša držia za totožného s tým Lukášom, ktorý sprevádzal sv. Pavla na jeho apoštolských cestách a ktorý preto bol zväčša očitým svedkom toho všetkého, čo opísal v tejto knihe.

Predmetom tejto knihy je: nanebevstúpenie Pána Ježiša, príchod Ducha sv., skutky a zázraky, ktoré apoštolovia činili, a niektoré reči, ktoré oni povedali; ďalej: zrodenie sa novej cirkvi, jej vzrast a šírenie po celom vtedy známom svete.

Avšak v tejto knihe neopisujú sa všetky skutky všetkých apoštolov, ale len niektoré významnejšie skutky, a i to zväčša len sv. Petra a najmä sv. Pavla, ktorý rozširoval cirkev v rímskej države. A i tohoto práce a skutky rozpráva spisovateľ len po prvé jeho žalárovanie v Ríme za cisára Nerona, asi do roku 64. po narodení Krista Pána. Pre tento predmet Oekumenius nazýva Skutky apoštolské evanjelium Ducha svätého.

Skutky apoštolské sú písané v gréckej reči.

Cirkev sv. uznala Skutky apoštolské za sv. knihu, ktorá bola písaná z vnuknutia a pod vedením Ducha sv., a preto prijala ju do zbierky sv. kníh, to jest do sv. Písma.

HLAVA 1.

Nanebevstúpenie Pána Ježiša. Vyvolenie Mateja namiesto Judáša.

1. V prvej rozprave¹⁾ hovoril som, ó, Teofil²⁾, o všetkom, čo začal Ježiš činiť a učiť,

2. až do dňa, v ktorom, keď poprikazoval apoštolom, ktorých bol vyvolil skrze Ducha svätého, vzatý bol nahor³⁾:

3. ktorým sa i dosvedčil živým po svojom umučení mnohými dôvodmi⁴⁾, keď po štyridsať dní zjavoval sa im a mluvil o kráľovstve Božom.

1) Prvá rozprava je evanjelium sv. Lukáša. Tie dve slová: činiť a učiť zavierajú v sebe celý život Spasiteľov. Luk. 24, 19.

2) Teofil = Bohumil = kresťan.

3) Luk. 24, 49—51.

4) Že skutočne a opravdive je živý.

4. A keď jedol s nimi¹⁾, prikázal im, aby neodchádzali z Jeruzalema, ale očakávali zasľúbenie Otcovo²⁾, ktoré ste — vraj — počuli z mojich úst³⁾:

5. že: Ján síce krstil vodou, ale vy budete pokrstení Duchom svätým po nemnohých týchto dňoch.⁴⁾

6. Tedy tí, ktorí sa sišli, pýtali sa ho a riekli: Pane, či v tomto čase obnovíš kráľovstvo izraelské?⁵⁾

7. A on im riekol: Nie je to vaša vecou znať časy alebo lehoty, ktoré Otec ustanovil vo svojej moci⁶⁾:

1) Grécky: A keď sa sišiel s nimi, prikázal im.

2) T. j. zasľúbeného, od Otca pochádzajúceho Ducha svätého.

3) Grécky: ktoré ste počuli odo mňa.

4) Mat. 3, 11. Mar. 1, 8. Luk. 3, 16. Ján 1, 26.

5) Rozumeli: svetské.

6) Dolož: s ktorou mocou svojou prenáša kráľovstvá s národa na národ. Sir. 10, 8. Dan. 2, 21.

8. ale ¹⁾ dostanete moc Ducha svätého, ktorý sostúpi na vás, a budete mi svedkami v Jeruzaleme, a vo všetkom Judsku i v Samaritánsku, a až do končín zeme.²⁾

9. A keď to povedal, pred ich očima vyzdvihol sa, a oblak vzal im ho s očí.³⁾

10. A kým hľadeli za ním, ako ide do neba: hľa, dvaja muži v bielom odeve zastali vedľa nich,

11. ktorí aj riekli: Mužovia galilejskí, čo stojíte a hľadáte do neba? Tento Ježiš, ktorý je vzatý od vás do neba, tak príde, jako ste ho videli odchádzať do neba.⁴⁾

12. Vtedy vrátili sa do Jeruzalema s hory, ktorá sa volá Olivovou⁵⁾, ktorá je vedľa Jeruzalema na cestu jedného sobotného dňa od neho.

13. A keď vošli, vystúpili do vrchného príbytku domu⁶⁾, kde sa zdržovali: Peter a Ján, Jakub a Ondrej, Filip a Tomáš, Bartolomej a Matúš, Jakub Alfejov a Šimon Horlivec, a Júda Jakubov.

14. Títo všetci zotrvali jednomyseľne na modlitbe so ženami⁷⁾, i s Mariou, matkou Ježišovou, a s jeho bratmi.⁸⁾

15. V tých dňoch vstal Peter uprostred bratov (a bol zástup ľudí spolu asi stodvadsať⁹⁾) a riekol:

16. Mužovia bratia, muselo sa na-

plniť Písmo¹⁾, ktoré predpovedal Duch svätý ústami Dávidovými o Judášovi, ktorý bol vodcom tých, ktorí chytili Ježiša;

17. ktorý bol pripočítaný k nám a obdržal podiel v tomto úrade.²⁾

18. A on síce nadobudol si pole za mzdu neprávosti³⁾, a obesil sa a rozpukol sa na dvojce, až vykydly sa všetky črevá z neho.

19. A známym stalo sa to všetkým, prebývajúcim v Jeruzaleme, tak že to pole ich jazykom nazýva sa Hakeldama, to jest: krvavé pole.

20. Písané je totiž v knihe žalmov⁴⁾: Buď jeho príbytok pustý, a nebuď, kto by prebýval v ňom, a: jeho biskupstvo vezmi iný.

21. Treba teda, aby z týchto mužov, ktorí s nami bývali po všetok čas, v ktorom vchádzal a vychádzal⁵⁾ medzi nami Pán Ježiš⁶⁾,

22. počnúc od Jánovho krstu až do dňa, v ktorom vzatý bol od nás, jeden z týchto stal sa s nami svedkom jeho vzkriesenia.

23. Tu postavili dvoch: Jozefa, ktorý sa volal Barsabas⁷⁾, ktorý sa menoval Spravedlivý, a Mateja.

24. A modlili sa a riekli: Ty, Pane, ktorý znáš srdcia všetkých, ukáž, ktorého si vyvolil z týchto dvoch,

25. aby prijal miesto tohoto úradu, a apoštolstvo, z ktorého uskočil Judáš, aby odišiel na svoje miesto.

26. Potom podali im kostky, a kostka padla na Mateja, i pripočítaný bol k jedenástim apoštolom.

1) Prvé svedectvo mali apoštolovia vydať v Jeruzaleme, len potom mali rozprestrieť svoje účinkovanie po celom svete.

2) Mar. 16, 15.

3) Mocou svojho božstva vyzdvihol sa. Luk. 24, 51.

4) Dľa ústneho podania vstúpil Spasiteľ o poludní na nebo.

5) Vzdialenosť vrchu Olivového od Jeruzalema činí asi 20 minút; 2000 krokov, toľko smú Židia v sobotu vzdialiť sa od domu.

6) Keď vošli do domu, vstúpili do vrchného príbytku, kde sa k modlitbe a dôvernému poshováraníu schádzali; bolo to, možno, v dome Jána Marka. (12, 12.)

7) Luk. 23, 55.

8) T. j. s pokrevnými, bratrancami. Viď pozn. Mat. 13, 55.

9) Zástup ľudí spolu shromaždených bol do 120. Počet veriacich bol už vtedy omnoho väčší. I. Kor. 15, 6.

1) Žalm 40, 10.

2) Dolož: apoštolskom.

3) Za nespravedlive nadobudnuté peniaze (za 30 strieborných) kúpili Židia hrnčiarovo pole.

4) Žalm 68, 26; 108, 8. Čo sa tam hovorí o bezbožných vôbec a najmä o Achitofelovi, to tu právom na Judáša sa vzťahuje.

5) T. j. obcovaľ.

6) Od počiatku jeho verejného učiteľského úradu. Hlavná úloha apoštolov bola: po celom svete vydávať svedectvo o učení a skutkoch Pána a zvlášte o jeho vzkriesení, jako o najdokonalejšom dôkaze božského poslania.

7) Syn Sabasov.

HLAVA 2.

Soslanie Ducha svätého. Petrova kázeň, ktorej 3000 ľudí uverilo, — ich mravy.

1. A keď sa naplnilo päťdesiat dní ¹⁾, boli všetci spolu na tom istom mieste;

2. a znenadála nastal s neba hukot, akoby prichádzajúceho prudkého vetra ²⁾, a naplnil celý ten dom, kde sedeli.

3. I ukázaly sa im rozdelené jazyky, akoby oheň, a posadil sa ponad každého z nich ³⁾;

4. a naplnení boli všetci Duchom svätým, a začali hovoriť rozličnými jazykmi, ako Duch svätý dával sa im vysloviť.

5. A boli v Jeruzaleme prebývajúci Židia, nábožní mužovia zo všelikeho národa, ktorý je pod nehom.

6. A keď zavznal ten zvuk, sbehol sa množstvo a zmatlo sa na mysl, ponevác každý počul ich hovoriť svojím jazykom.

7. A ustrnuli všetci, divili sa a riekli: Či, hľa, títo všetci, ktorí hovoria, nie sú Galilejčania?

8. A akože sme my počuli každý svoje vlastné nárečie, v ktorom sme sa narodili?

9. Parti, a Medi, a Elamiti, a tí, ktorí obývajú Mezopotamsko, Judsko a Kapadociu, Pontus a Aziu,

10. Frigiu a Pamfiliu, Egypt i kraje lybické, ktoré sú vedľa Cyrény, a prisťahovaní Rimani;

11. Židia i obrátcenci ⁴⁾, Kréťani aj Arabi, počuli sme ich hovoriť našimi jazykmi veľké skutky Božie.

12. A všetci strnuli a v rozpakoch jeden druhému hovorili: Čože to má byť?

13. No iní posmievali sa a vraveli: Títo plní sú muštu.¹⁾

14. Vtedy vstal Peter s jedenástimi, pozdvihol svoj hlas a prehovoril k nim ²⁾: Mužovia Židia a všetci, ktorí bývate v Jeruzaleme, toto vám známo buď, a ušima počúvajte moje slová.

15. Oj, nie sú títo, jako sa vy domnievate, opilí; lebo je tretia hodina zo dňa ³⁾,

16. ale toto je, čo bolo povedané skrze proroka Joela:

17. A stane sa v posledných dňoch ⁴⁾ (povedá Pán): Vylejem zo svojho Ducha na všeliké telo a prorokovať budú ⁵⁾ vaši synovia a vaše dcéry; a vaši mládenci vídať budú videnia, a vašim starcom prisnujú sa sny.⁶⁾

18. Ba i na svojich služobníkoch a na svoje služobkyne v tých dňoch vylejem zo svojho Ducha, a budú prorokovať.⁷⁾

19. A dám zázraky hore na nebi a znamenia dolu na zemi ⁸⁾, krv a oheň, a dymovú kúravu;

20. slnko obráti sa na tmú, a mesiac na krv, prv než príde deň Pánov veľiký a zjavný.⁹⁾

21. A stane sa: každý, ktokoľvek bude vzývať meno Pánovo, bude spasený.¹⁰⁾

22. Mužovia izraelskí, poslúchajte tieto slová: Ježiša Nazaretského, muža od Boha medzi vami osved-

1) Mušt je sladké víno; plní sú muštu znamená: sú spiti.

2) Hlava cirkvi, obranca viery, viditeľný zástupca neviditeľného pastiera je tiež hlas cirkvi (Sv. Ján Zlat.), a jako taký sklivnostne premluvil: to bolo prvé poučenie ľudu, ktorého výsledkom bolo, že mnohí vstúpili do cirkvi, ktorá sa teraz mala založiť.

3) Dľa nášho počítania: ráno o deviatej. Židia na veľké sviatky pred hodinou šiestou, našou dvadástou, nejedávali, ani nepili. (Joz. Flav.)

4) T. j. po príchode Messiaša.

5) T. j. divné veci Božie budú.

6) T. j. budú mať prorocké videnia a zjavenia vo snoch. Joel 2, 26. Iz. 44, 3.

7) Srov. 19, 6; 21, 9.

8) Mat. 24, 6. Luk. 21, 25.

9) Sof. 1, 14. Mat. 24, 30. Zjav. 16, 14.

10) Joel 2, 32. Rim. 10, 13.

1) Rozumej: od Veľkej noci, na Turíce.

2) S hlukom sostúpil Duch svätý, aby sa apoštolovia i zovňajším spôsobom presvedčili o jeho sostúpení.

3) Jazyk označoval dar výmluvnosti, oheň osvietenie a horlivosť.

4) Proselyti a či na vieru židovskú obrátení pohani, vlastne prišielci.

čeného mocnými činmi a zázrakmi a znameniami, ktoré skrze neho činil Boh uprostred vás ¹⁾, ako i vy sami viete,

23. tohoto, dľa ustálenej vôle a predvídania Božieho vydaného rukami nespravodlivcov, pribili ste a usmrtili.²⁾

24. Boh však ho vzkriesil a boľestí smrti zbavil, lebo nebolo možno, aby bol premožený od nej.

25. Lebo Dávid vraví o ňom: Vidím Pána pred svojím obličajom vždycky, lebo je mi zprava, aby som sa neskláľil ³⁾:

26. preto rozveselilo sa moje srdce a zaplesal môj jazyk; ba ešte i telo moje bude odpočívať v nádeji ⁴⁾,

27. lebo nenecháš moju dušu v hrobe ⁵⁾, ani nedáš svojmu svätému vidieť porušenie.

28. Ukázal si mi cesty života ⁶⁾, a s tvárou tvou naplníš ma potešením.⁷⁾

29. Mužovia bratia, dovoľte, a by som otvorene mluvil k vám o praotcovi Dávidovi, že skončil a pochovaný bol, a jeho hrob je u nás až do dnešného dňa.⁸⁾

30. Ale pretože bol prorokom a vedel, že prisahou zaviazal sa mu Boh, že z plodu jeho ľadví ⁹⁾ bude sedieť na jeho prestoli¹⁰⁾:

31. v predvídaní mluvil o vzkriesení Kristovom, že ani nebol zanechaný v hrobe, ani jeho telo nevidelo porušenia.¹¹⁾

32. Tohoto Ježiša vzkriesil Boh, čoho my sme všetci svedkami.

33. Keď teda bol povýšený ¹⁾ na pravicu Božiu a dostal zaslúbeného Ducha svätého od Otca, vyliat ho ²⁾, jako vy vidíte a slyšíte.

34. Veď Dávid nevstúpil na nebo, a predsa on povedal: Riekol Pán môjmu Pánovi: Sed na pravici mojej,

35. dokiaľ nepoložím tvojich nepriateľov za podnož nohám tvojim. ³⁾

36. Preto vedz čo najistejšie všetok dom izraelský ⁴⁾, že Boh i Pánom ⁵⁾ ho učinil i Kristom, toho Ježiša, ktorého ste vy ukrižovali.

37. Keď to počuli, skrušili sa v srdci, a riekli Petrovi a ostatným apoštolom: Čo máme robiť, mužovia bratia?

38. Tedy riekol im Peter: Čiňte pokánie, a nech sa každý z vás dá pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov, a dostanete dar Ducha svätého.⁶⁾

39. Veď vy máte zaslúbenie, a vaše deti a všetci, ktorí sú ďaleko, ktorýchkoľvek povolá Pán Boh náš.

40. Aj inými mnohými slovami presvedčoval a napomínal ich a hovoril: Zachráňte sa z tohoto zlého pokolenia.⁷⁾

41. Tí teda, ktorí prijali jeho reč, boli pokrstení, a pripojilo sa v ten deň okolo troch tisíc duší.

42. A zotrúvali v apoštolskom učení a v úcastenstve na lámaní chleba ⁸⁾ a v modlitbách.

1) T. j. o ktorom Boh dokázal, že je tým, čím sa robí, a to dokázal najmä zázrakmi, jako najsilnejšími dôvodmi božskej moci.

2) Rim. 8, 32. I. Petr. 1, 2.

3) T. j. nevziakl, nebol podvrátený. Skrze smrť síce rozlúčila sa duša s telom Ježišovým, ale božstvo jeho neodlúčilo sa ani od tela, ani od duše.

4) T. j. v nádeji na zmŕtvychvstanie.

5) T. j. nenecháš mňa mŕtveho v hrobe, ani moje telo nevezme v ňom porušenie.

6) T. j. zjavil si mi spôsob, akým prídem opäť k životu, dal si mi moc zmŕtvychvstania.

7) Žalm 15, 8—10.

8) III. Král. 2, 10. Smysel je: teda tie slová nevzťahujú sa na neho.

9) Dolož: potomka.

10) II. Král. 7, 12. Žalm 131, 11.

11) Sk. ap. 13, 33. Žalm 15, 10.

1) Dolož: do neba.

2) Dolož: na nás.

3) Žalm 109, 1. Mat. 22, 44.

4) T. j. ľud izraelský.

5) Ustanovil ho tým Pánom, o ktorom je reč v Žalm 109, 1.

6) Tit. 3, 5—7. Boh zaslúbil Spasiteľa a vykúpenie v prvom rade Židom, a len potom pohanom, ktorí sú ďaleko od Boha svojím smýšľaním.

7) Ako sa zachránil Noe od potopy zo zlého pokolenia v korábe, tak sa máte i vy zachrániť v cirkvi od večnej záhuby, ktorá hrozí tomuto pokoleniu.

8) Lámanie chleba s modlitbou zodpovedá našej sv. omši, ktorej vysluhovanie sa tu po prvýkrát spomína.

43. A prichádzal na každú dušu strach, lebo mnohé divy a zázraky dialy sa skrze apoštolov v Jeruzaleme, a strach veľký bol na všetkých.

44. A tiež všetci, ktorí verili, boli spolu a mali všetko spoločné.

45. Predávali majetky a statky, a delili ich medzi všetkých, ako komu bolo treba.

46. A každodenne vytrvávali jednomyseľne v chráme¹⁾, lámali chlieb po domoch a prijímali pokrm s veselým a úprimným srdcom,

47. chválili Boha, a mali milosť u všetkého ľudu. A Pán medzitým každodenne rozmnožoval tých, ktorí mali byť spasení.

HLAVA 3.

Peter a Ján uzdravili chromého, kážu v chráme, že sa na Ježišovi vyplnili proroctvá.

1. Raz Peter a Ján vystupovali do chrámu na modlitbu²⁾ o deviatej hodine.

2. Tu niesli jakéhosi muža, ktorý bol chromý zo života svojej matky, ktorého každý deň kládli u chrámovej brány, ktorá sa volá Krásna³⁾, aby prosil almužnu od tých, ktorí vchádzali do chrámu.

3. Keď ten uzrel Petra a Jána, jako mali vchádzať do chrámu, prosil, aby dostal almužnu.

4. I pohliadol na neho Peter s Jánom a riekol: Hľad' na nás.

5. A on uprel zrak na nich, lebo dúfal, že niečo dostane od nich.

6. Ale Peter riekol: Striebra a zlata nemám, ale čo mám, to ti

dám: V mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a chod'.

7. I chytil ho za pravú ruku a pozdvihol ho, a naskutku mu stuhly nohy a články.¹⁾

8. A vyskočil, vstal a chodil, a vošiel s nimi do chrámu, chodil a poskakoval, a chválil Boha.

9. A všetok ľud ho videl chodiť a chváliť Boha.

10. Keď ho poznali, že je to ten, ktorý k vôli almužne sedával u Krásnej brány chrámovej, naplnili sa hrôzou a podivením nad tým, čo sa s ním stalo.

11. A ponevác sa pridržal Petra a Jána, sbehol sa k nim všetok ľud do siene, ktorá sa volá Šalamúnova, a divili sa.

12. Keď to videl Peter, prehovoril k ľudu: Mužovia izraelskí, čo sa divíte tomuto, alebo čo hľadáte na nás, ako by sme my svojou vlastnou silou alebo mocou²⁾ boli spravili to, aby tento chodil?

13. Boh Abrahámov a Boh Izákov a Boh Jakubov, Boh našich otcov oslávil svojho Syna Ježiša, ktorého ste vy síce vydali a odopreli pred tvárou Pilátovou, keď tento súdil, aby bol prepustený.

14. No vy ste odopreli svätého a spravdivého a prosili ste, aby vám daroval muža-vraha³⁾,

15. kdežto pôvodcu života ste zabili, ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, čoho sme my svedkami.

16. A skrze vieru v jeho meno otužilo jeho meno tohoto, ktorého vy vidíte a znáte, a viera, ktorá je skrze neho, dala mu celé toto zdravie pred obličajom všetkých vás.

17. A teraz, bratia, viem, že ste to z nevedomosti spravili, jako aj vaši pohlavári.

1) V chráme židovskom ešte brali účasť i na židovskej bohoslužbe. Kresťanskú bohoslužbu odňavovali v súkromnom dome. V chráme kázali Židom.

2) Bola to modlitba večerná, o 3. popoludní. Židia modlievali sa sedemkrát cez deň, ktorá obyčaj prešla i do cirkvi.

3) Bola k východu, zlatom, striebrom a koirinským kovom ozdobená.

1) V latinskej osnove: podošvy.

2) Grécky: pobožnosťou.

3) Mat. 27, 20. Aká ukrutná protiva! Prosili za toho, ktorý zabíjal, a pôvodcu života zapreli. (Ján 10, 10.)

18. Ale Boh, ako predzvestoval skrze ústa všetkých prorokov, že jeho Kristus bude trpieť, tak vyplnil.

19. Čiňte teda pokánie a obráťte sa, aby sa vám sotrelý hriechy:

20. aby prišli časy občerstvenia od obličaja Pánovho, keď pošle toho Ježiša Krista, ktorý vám bol zvestovaný¹⁾,

21. ktorého síce nebo musí trínať až do času obnovenia všetkého²⁾, o čom mluvil Boh od veku skrze ústa svojich svätých prorokov.

22. Mojžiš totižto riekol: Proroka vzbudí vám Pán Boh váš z vašich bratov, ako mňa: toho budete poslúchať vo všetkom, čo vám bude mluviť.

23. I stane sa: každá duša, ktorá neposlúchne toho proroka, bude vykorenená z ľudu.³⁾

24. A všetci proroci od Samuela a rad-radom, ktoríkoľvek mluvíli, zvestovali tieto dni.⁴⁾

25. Vy ste synovia prorokov a smluvy⁵⁾, ktorú uzavrel Boh s našimi otcami, keď riekol Abrahámovi: A v tvojom semene budú požehnané všetky zemské pokolenia.

26. Vám najprv poslal Boh svojho Syna, ktorého vzbudil⁶⁾, aby vám dobrorečil: že by sa každý odvrátil od svojej nepravosti.

HLAVA 4.

Peter a Ján, pohnaní pred súd, neohrožene vyznávajú Krista; prepustení navracajú sa k bratom, ktorí mali všetko spoločné.

1. A keď oni mluvíli k ľudu, prišli na nich kňazi a úradník⁷⁾ chrámu a saduceji,

1) Grécky: na porúdzí, ktorý je vám určený.

2) Do súdneho dňa.

3) 5. Mojž. 18, 15—19. Každý, kto neposlúchne Messiaša, ztratí účasť na zaslúbeniach Božích.

4) Dolož: o tom prorokovi Messiašovi.

5) T. j. dedičia proroctví a smluvy. 1. Mojž. 12, 3.

6) Boh poslal spasenie najprv Židom a len potom, keď ho títo zavrhlí, pohanom.

7) Dôstojník stráže; chrám jeruzalemský mal strážiť a tá mala predstaveného, dôstojníka.

2. namrzení, že učili ľud a ohlasovali v Ježišovi vzkriesenie z mŕtvych¹⁾,

3. a vystreli ruky na nich a posadili ich do žalára až do rána, lebo už bol večer.

4. No mnohí z tých, ktorí počúvali slovo, uverili: tak že počet mužov činil päťtisíc.

5. I stalo sa druhý deň, že sa shromaždili ich kniežatá a starší a zákonníci v Jeruzaleme²⁾,

6. i Annáš, knieža kňazské, i Kajfaš, a Ján a Alexander, a koľkíkoľvek boli z kňazského³⁾ pokolenia.

7. I postavili ich do prostriedku a pýtali sa: Jakou mocou, alebo v ktorom mene ste to vy učinili?⁴⁾

8. Vtedy Peter, naplnený Duchom svätým, riekol im: Kniežatá ľudu a starší, čujte:

9. Ponevác my sme dnes vyšetřovaní pre dobrodenie na nemocnom človeku: skrze koho tento ozdravel,

10. nech je známe všetkým vám a všetkému ľudu izraelskému, že v mene Pána nášho Ježiša Krista Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, skrze toho stojí tento pred vami zdravý.

11. Toto je ten kameň, ktorý je zavrhnutý od vás staviteľov, ktorý sa stal uholným kameňom⁵⁾:

12. a niet v nikom inom spasenia, lebo nie je iné meno dané ľuďom pod nebom, v ktorom by sme mali byť spasení.⁶⁾

13. Tu keď videli stálosť Petrovu a Jánovu, a vedeli, že sú ľudia ne-

1) Že Ježiš vstal z mŕtvych.

2) Vysoká rada židovská (4. Mojž. 11, 16) zostávala zo 71 údov. Jej údmi boli: najvyšší kňaz, pohlavári 24 kňazských tried a okrem týchto ešte i prednostní, v zákone zbehlí Židia. To bol najvyšší súd, istotne už pred Antipatrom a Herodesom uvedený. II. Makk. 1, 10.

3) Grécky: z hlavnokňazského.

4) Tá otázka je podobná otázke Spasiteľovi predloženej. Mat. 21, 23. Vysoká rada uzdravenie netajila, ale pripisovala čarodejníckej moci.

5) Iz. 28, 16. Mat. 21, 42. Mar. 12, 10.

6) Ľudské pokolenie len v Ježišovi môže nájsť časné i večné blaho.

učení a obecní: divili sa a poznali ich, že bývali s Ježišom;

14. a videli aj človeka, ktorý bol uzdravený, stáť s nimi, a nemali čo mluiť proti nim.

15. Tedy rozkázali im von z rady vystúpiť a radili sa medzi sebou,

16. a riekli: Čo spravíme týmto ľudom? Lebo známy je ten zázrak, ktorý sa stal skrze nich, zjavný je všetkým prebývajúcim v Jeruzaleme, a nemôžeme ho odtajiť.

17. Ale aby sa to viac nerozhlasovalo v ľude, prihrozme im, aby už viac v tom mene nemluvili žiadnemu človeku.¹⁾

18. A zavolali ich a prikazovali im, aby vôbec nemluvili ani neučili v mene Ježišovom.

19. Ale Peter a Ján odpovedali a riekli im: Či je spravdivé pred obličajom Božím viac poslúchať vás, nežli Boha, súdte.²⁾

20. Lebo my nemôžeme nemluiť o tom, čo sme videli a počuli.

21. A oni s vyhrážkami prepustili ich, nenajdúc³⁾, ako by ich potre-stali, pre ľud, lebo všetci zvelebovali to, čo sa stalo, v tom, čo sa prihodilo.⁴⁾

22. Mal totižto vyše štyridsať rokov človek ten, na ktorom sa stal div uzdravenia.⁵⁾

23. A keď ich prepustili, prišli k svojim a zvestovali im, čo im kniežatá kňazské a starší povedali.

24. Keď to tí počuli, jednomyseľne pozdvihli hlas k Bohu a riekli: Pane, ty si, ktorý si učinil nebo i zem, more i všetko, čo je v nich:

1) Jeruzalem mal známosť o zázračnej udalosti, ale všetci obyvatelia mesta nevedeli, že sa tento zázrak stal v mene Ježiša Krista, preto vysoká rada zo strachu prikazala apoštolom mlčať, aby sa viera v Krista nerozširovala.

2) Rozkaz vrchnosti protiví sa vôli Božej. Vôľa Božia bola, aby apoštolovia všade ohlasovali učenie Ježišovo. Mat. 28, 19.

3) Nenašli žiadnej zádrapky, pre ktorú by ich mohli potrestať aspoň naoko spravdive.

4) Grécky: lebo všetci oslavovali Boha za to, čo sa stalo.

5) Chromého žobráka poznal každý, preto tento zázrak nedal sa utajiť.

25. ktorý si v Duchu svätom skrze ústa otca nášho Dávida, svojho služobníka, riekol: Prečože zúrily národy a ľudstvá smýšľaly márnosti?

26. Zemskí králi povstali a kniežatá sišly sa v jedno proti Pánovi a proti jeho Pomazanému?¹⁾

27. Veru v tomto meste opravdu sišli sa proti tvojmu svätému Synovi Ježišovi, ktorého si pomazal, Herodes a Pontský Pilát s pohanmi a s ľudom izraelským²⁾,

28. aby vykonalí to, čo tvoja ruka a tvoja rada predustanovila, aby sa stalo.

29. A teraz, Pane, pohliadni na ich hrozby a daj svojim služobníkom mluiť svoje slovo so všetkou dôverou³⁾,

30. v tom, že vystreš svoju ruku uzdravovať a činiť divy a zázraky skrze meno tvojho svätého Syna Ježiša.

31. A kým sa modlili, zatriaslo sa miesto, na ktorom boli shromaždení, a všetci naplnili sa Duchom svätým a mluvili slovo Božie s dôverou.

32. A množstvo veriacich malo jedno srdce a jednu myseľ, a nikto nepovažoval za svoje niečo z toho, čo mal, ale všetko mali spoločné.

33. A apoštolovia s velikou silnosťou vydávali svedectvo o vzkriesení Ježiša Krista, Pána nášho, a veliká milosť bola v nich všetkých.

34. Tak že nebolo medzi nimi núdzneho; lebo ktorikolvek mali polia alebo domy, predávali a pri-nášali cenu toho, čo popredali,

35. a kládli k nohám apoštolom⁴⁾, a rozdávalo sa každému, jako komu bolo treba.

36. Tak Jozef, ktorého apoštolovia pomenovali Barnabášom (čo sa vy-

1) Žalm 2, 1—2. Čo sa tam v Žalme o Dávidovi vraví, to túto práve vzťahuje sa na Krista Pána, Messiaša, Pomazaného Božieho.

2) Luk. 23, 7.

3) Grécky: prostorečnosťou.

4) Klásť k nohám znamená dľa obyčaje na východe (srov. Žalm 8, 8) dať apoštolom právo na-ložieť s majetkom, ak ...

kladá: Syn útechy), levít, rodom z Cypru ¹⁾,

37. čo mal pole, predal ho, a priniesol peniaze a položil apoštolom k nohám.

HLAVA 5.

Ananiáš a Safira chcú klamať, za čo ich Boh tresce smrťou. Apoštolovia činia zázraky; ich uväznenie, vysvobodenie a opätne pohnanie pred súd; ich ubitie a prepustenie.

1. I muž akýsi, menom Ananiáš, so Safirou, svojou manželkou, predal roľu ²⁾,

2. ale s vedomím svojej manželky strhol z peňazí za roľu, a priniesol čiastku nejakú a položil apoštolom k nohám.

3. Tu riekol Peter: Ananiášu, prečo satan pokúšal ³⁾ tvoje srdce, aby si ty luhál Duchu svätému, a strhol si z peňazí za roľu? ⁴⁾

4. Ci nepredané nezostávalo tvojím a predané nebolo vo tvojej moci? ⁵⁾ Prečo si si zaumienil v srdci túto vec? Neluhál si ľudom, ale Bohu.

5. Keď Ananiáš počul tieto slová, padol a umrel. A veľký strach prišiel na všetkých, ktorí to počuli.

6. A mládenci vstali, vzali ho a vyniesli a pochovali. ⁶⁾

7. A stalo sa po chvíli, asi po troch hodinách, že vošla i jeho manželka, ktorá nevedela, čo sa bolo stalo.

8. I riekol jej Peter: Povedz mi, ženo, či ste za toľko predali pole? A ona riekla: Áno, za toľko. ⁷⁾

9. A Peter jej: Čo ste sa vy sriekli pokúšať Ducha Pánovho? Hľa, nohy tých, ktorí pochovali tvojho muža, sú u dverí, a vynesú i teba.

10. Tu naskutku padla pred jeho nohy a umrela. A vojdúci mládenci našli ju mŕtvu ¹⁾, a vyniesli ju a pochovali vedľa jej muža.

11. I nastal veľký strach v celej cirkvi a medzi všetkými, ktorí to počuli. ²⁾

12. A skrze ruky apoštolov dialy sa mnohé divy a zázraky medzi ľudom. A bývali všetci jednomyseľne v sieni Šalamúnovej. ³⁾

13. A druhý žiaden neopovážil sa pripojiť k nim, ale ľud ich zveľboval.

14. A tým viac sa vzráňalo množstvo mužov a žien, veriacich v Pána,

15. tak že vynášali nemocných na ulice a kladli na postele a nosidlá, aby, keď pôjde Peter, aspoň jeho tieň zatienil niektorého z nich a osvobodili sa od svojich nemocí. ⁴⁾

16. A schádzalo sa do Jeruzalema i množstvo z okolitých miest a prinášalo nemocných a trápených od nečistých duchov, ktorí všetci boli uzdravení.

17. Tu povstalo knieža kňazské a všetci, ktorí boli s ním (to jest saducejský odštep ⁵⁾), naplnili sa rozhorčením,

18. a položili ruky na apoštolov a posadili ich do obecného žalára.

1) Ananiášov a Safirin hriech bol pravdepodobne len všedný, a predsa Boh ich trestal za smrťou.

2) Strach zachvátil i tých, ktorí boli mimo obce kresťanskej. Tu sa po prvýkrát menuje obec veriacich v Jeruzaleme cirkvou.

3) Keď išli do chrámu jeruzalemského, shromaždili sa v Šalamúnovej sieni. (Sk. ap. 3, 11.)

4) To nedokazuje, že len Peter mal moc zázraky činiť, ale vážnosť Petrova bola taká veľká, že sa domnievalo, že on i v činení zázrakov prevyšuje ostatných. Vynášanie nemocných na cestu je dôkazom živej viery, ktorá nezostala bez odmeny.

5) Strana saducejov, ku ktorej prislúchal i Annáš, bola nepriateľská Ježišovi a jeho učeniu, preto, že jako hmotári tajili vzkriesenie a večný život.

1) Sk. ap. 9, 27.

2) Grécky: nábytok, majetok.

3) Grécky: naplnil.

4) Keď chcel oklamať apoštolov, klamal cirkev a Ducha sv., ktorý je v nej a ju vyučuje.

5) Nikto ňa neprinútil predáť majetok, ani, keď si ho predal, dať zaň peniaze cirkvi; spravil si to dobrovoľne, a preto nemal si luháť.

6) Grécky: schystali k pohrabu. Že mŕtveho tak chytró pochovali, zodpovedá židovskej obyčaji. Srov. IV. Kráf. 9, 34.

7) Apoštol ju nepredvolal; jeho otázka dala jej príležitosť, aby dobrovoľne vyznala vinu, ale, bohužiaľ, ona toho neučinila.

19. Ale anjel Pána otvoril v noci dvere na žalári a vyviedol ich ¹⁾ a riekol:

20. Idte, a postavte sa a mluvte ľudu v chráme všetky slová tohoto života.²⁾

21. Keď to počuli, vošli na úsvite do chrámu a učili. Tu prišlo knieža kňazské a tí, ktorí boli s ním, svolali radu i všetkých starších zo synov Izraelových, a poslali do žalára, aby boli predvedení.

22. A keď služobníci prišli a otvorili žalár a nenašli ich, obrátili sa, zvestovali,

23. a riekli: Žalár sme síce našli so všetkou opatrnosťou zamknutý, i strážnikov stáť pred dvermi: ale keď sme otvorili, nenašli sme nikoho vnútri.

24. A keď úradník chrámu a kniežatá kňazské počuli tieto reči, boli v rozpakoch ohľadom nich, čo sa to stalo.

25. Tu prišiel ktosi a zvestoval im: Hľa, mužovia, ktorých ste posadili do žalára, stoja v chráme a učia ľud.

26. Vtedy odišiel úradník so služobníkmi a priviedol ich bez násilia; lebo sa báli ľudu, aby neboli ukamenovaní.

27. A keď ich priviedli, postavili ich v rade. Tu vyšetroval ich najvyšší kňaz,

28. a riekol: Prísne sme vám prikázali, aby ste neučili v tom mene: a hľa, naplnili ste Jeruzalem svojím učením a chcete na nás uvaliť krv toho človeka.³⁾

29. Ale Peter a apoštolovia odpovedali a riekli: Viac treba poslúchať Boha, než ľudí.⁴⁾

30. Boh našich otcov ¹⁾ vzkriesil Ježiša, ktorého ste vy zavraždili, keď ste ho obesili na drevo.

31. Tohoto Boh povýšil svojou pravickou za knieža ²⁾ a spasiteľa, aby ľudu izraelskému dal pokánie a odpustenie hriechov.

32. A my sme svedkami týchto vecí, i Duch svätý, ktorého dal Boh všetkým, ktorí sú mu poslušní.

33. Keď to počuli, pukali sa (od hnevu) a mysleli ich zabiť.

34. Tu povstal v rade jakýsi farizej, menom Gamaliel ³⁾, učiteľ zákona, vzácny všetkému ľudu, a rozkázal, aby na chvíľočku von vyviedli tých ľudí ⁴⁾,

35. a riekol im: Mužovia izraelskí, dajte si pozor, čo máte robiť s týmito ľuďmi.

36. Veď pred týmito dňami povstal Teodas ⁵⁾ a hovoril, že je on niečo, a pristúpilo k nemu okolo štyristo mužov: jeho zabili, a všetci, ktorí mu verili, rozpáchli sa a vyšli na vnivoč.

37. Po ňom povstal Judas ⁶⁾ Galilejský, za dňov popisovania ⁷⁾, a sviedol ľud za sebou: i ten zahynul,

zrušiť; nižší má moc od vyššieho, teda nemá práva proti vyššiemu. Kto poslúcha vyššieho pána proti vôli nižšieho, ten je bez trestu, lebo keby ho i nižší pán chcel trestať, nedá ho vyšší. Kdežto kto k vôli nižšiemu pánovi neposlúchne vyššieho, ten bude trestaný, lebo nižší to nemôže zabrániť vyššiemu, a preto Boha, jako najvyššieho pána, treba poslúchať viac než ľudí.

1) Výrazom: „Boh našich otcov“ dáva sa vysokej rade pocítiť, že ona bojuje proti Bohu a tej nádeji, ktorú zahŕňala v sebe celá minulosť.

2) Spasiteľ je vodcom a kniežaťom v kráľovstve Božom.

3) Gamaliel, vnuk slávneho učiteľa Hillela, bol učiteľom sv. Pavla; muž rozvažitý, bol v tom domnení, že čo apoštolovia hovoria a robia, môže byť od Boha. Sk. ap. 22, 3.

4) T. j. apoštolov.

5) Teodas a či Teudas, slovensky Bohodar, hebrejsky Matias, syn Margalota, po smrti Herodesovej (Mat. 2, 19) vzbúril ľud. (Joz. Flav.)

6) Judas, syn Ezechiášov, rodom z Gamaly v dolnom Gaulonsku v Galilejsku, preto Galilejský (Joz. Flav. 20, 5) alebo Gaulonský (Joz. Flav. 18, 1) zvaný.

7) Luk. 2, 2. Toto druhé popisovanie stalo sa za rímskeho vládkára Kvirína r. 6. po Kr. Sk. ap. 21, 38.

1) Boh im chcel dokázať, že všetko, čo sa im prihodilo, uväznenie a osvobodenie atď., závisí od neho a že Pán dopustí mučeníctvo na svojich, keď to poslúži riadeniu Božiemu, rozmnoženiu jeho slávy a spaseniu duší.

2) Slová, ktoré rozhojňujú časný a dávajú večný život.

3) T. j. chcete, aby ľud mal nás za jeho vrahov.

4) Čo vyšší pán rozkazuje, to nižší nemôže

a všetci, ktoríkoľvek boli v porozumení s ním, boli rozprášení.¹⁾

38. A tak i teraz hovorím vám: Odstúpte od týchto ľudí a nechajte ich: lebo jestliže je z ľudí táto rada²⁾ alebo toto dielo, rozpadne sa;

39. ale jestliže je z Boha, nebudete ho môcť zrušiť, aby ste sa snád nepreukázali, že sa protivíte ešte aj Bohu. A prisvedčili mu.

40. Potom predvolali apoštolov, vyšľahali ich a prikázali im, aby už vôbec nemluvili v mene Ježišovom, a prepustili ich.³⁾

41. A oni išli z toho shromaždenia radujúci sa, že boli hodní trpieť pohanenie pre meno Ježišovo.⁴⁾

42. A neprestávali každý deň v chráme a po domoch učiť a ohlasovať Krista Ježiša.⁵⁾

HLAVA 6.

Vyvolenie siedmich jahnov; Štefan činí zázraky, jeho zajatie.

1. Ale v tých dňoch, keď sa rozmnožoval počet učeníkov, povstalo šomranie u Grékov⁶⁾ proti Hebrejcom, preto, že sa ich vdovy zanedbávajú pri každodennom posluhovaní.⁷⁾

2. Tedy dvanásť svolali množstvo učeníkov a riekli: Nie je slušné, aby

sme my opustili slovo Božie a obsluhovali pri stoloch.

3. Preto, bratia, vyhľadajte zpo medzi seba¹⁾ sedem mužov dobrej povesti, plných Ducha svätého a múdrosti, ktorých by sme ustanovili nad týmito zamestnaním.

4. A my budeme zotrvať pri modlitbe a vysluhovaní slova.²⁾

5. I ľúbila sa tá reč celému množstvu. A vyvolili Štefana, muža plného viery a Ducha svätého, a Filipa, a Prochora, a Nikanora, a Timona, a Parmena a Mikuláša, obrátenca Anti-ochenčana.³⁾

6. Tých postavili pred obličaj apoštolom, i modlili sa a skladali ruky na nich.⁴⁾

7. A slovo Pánovo šírilo sa⁵⁾, a rozmnožoval sa počet učeníkov v Jeruzaleme veľmi; i veľiká hromada kňazov bola poslušná viere.

8. A Štefan, plný milosti a sily, činil veľiké divy a zázraky v ľude.

9. Tu povstali niektorí zo synagogy⁶⁾, ktorá sa menuje Libertínska a Cyrenská a Alexandrinská, a z tých, ktorí boli z Cilície a z Azie, hádať sa so Štefanom,

10. a nemohli odolať múdrosti a Duchu, ktorý mluvil.⁷⁾

11. Vtedy podstrčili chlapov, ktorí riekli, že ho počuli mluviť rúhavé slová proti Mojžišovi a Bohu.

12. A tak pobúrili ľud a starších a zákonníkov; a keď sa sbehli, chytili ho a zaviedli do rady,

13. a postavili lživých svedkov, ktorí riekli: Tento človek neprestáva

1) Privrženci jeho nazývali sa Horlivci. Mar. 3, 17.

2) T. j. nauka.

3) Následkom reči Gamalielovej boli apoštolovia od najhoršieho zachránení. Gamaliel bol nástrojom vôle Božej, ale zlosť saducejov dosiahla to, že pre neposlušnosť ich zbičovali.

4) Mat. 5, 10. Tá radosť apoštolov má sa považovať za jeden z ich najväčších zázrakov. (Sv. Ján Zlat.)

5) Poneváž vysoká rada uzavrela nateraz tú vec do povahy nevziať, preto predstavený chrám apoštolov neznepokojoval.

6) Pod Grékmi sa tu rozumejú ľudia, ktorí sa z pohanstva obrátili na kresťanskú vieru, zväčša Gréci; pod Židmi, ktorí sa stali kresťanmi zo Židov.

7) Poneváž z počiatku kresťania mali všetko spoločné, svoje majetky dávali apoštolom na výživu celej cirkvi, preto každodenne pred sv. prijímaním bola večera, kde sa chudobní ľudia nasýtili. Keď veriacich bolo viac a obetí menej, nuž nedostávalo sa tak hojne chudobným, a tí, ktorí rozdeľovali, viacej priali Židom, keď i oni boli Židia, a preto povstalo šomranie.

1) Veriaci mali si ich sami voliť, lebo ten je milší, ktorého si sami vyvolia, a apoštolovia nechceli sa ukázať panovitými. Moc dali apoštolovia.

2) T. j. pri hlásaní slova Božieho.

3) Prišielca. Predtým už obrátil sa z pohanstva na židovstvo, neskôr zo židovstva na kresťanstvo.

4) Tým obradom prenášali úrad jahenský na nich, posväcovali ich.

5) T. j. viera v Ježiša sa rozširovala.

6) Dľa nasledujúcich slov bolo takých synagog päť v Jeruzaleme. Dľa rabínov bolo 480 takých synagog.

7) Predpovedanie Pánovo sa vyplnilo. (Luk. 21, 15.) Pán mluvil z neho.

mluviť reči proti svätému miestu a zákonu.

14. Počuli sme ho totiž hovoriť: že ten Ježiš Nazaretský sborí toto miesto ¹⁾ a premení ustanovizne ²⁾, ktoré nám dal Mojžiš.

15. A všetci, ktorí sedeli v rade, keď hľadeli na neho, videli jeho tvár, akoby tvár anjela.³⁾

HLAVA 7.

Štefanova reč pred židovskou radou, ich hnev, jeho ukamenovanie.

1. Tu rieklo knieža kňazské ⁴⁾: Či je tomu tak?

2. A on riekol: Mužovia, bratia a otcovia ⁵⁾, počúvajte: Boh slávy ukázal sa nášmu otcovi Abrahámovi, keď bol v Mezopotamsku ⁶⁾, prv než prebýval v Charane ⁷⁾,

3. a riekol mu: Vyjdi zo svojej zeme a zo svojho príbuzenstva, a poď do zeme, ktorú ti ukážem.⁸⁾

4. Vtedy vyšiel zo zeme chaldejskej a býval v Charane. A odtiaľ, keď mu umrel otec, presťahoval ho do tejto zeme, v ktorej vy teraz prebývate.⁹⁾

5. A nedal mu v nej dedictva ¹⁰⁾ ani na krok nohy, ale zasľúbil, že ju dá za majetok jemu i jeho semenu po ňom, hoci nemal syna.

6. I povedal mu Boh: že jeho semeno bude prezpočným v cudzej zemi, a že ich uvrhnú do otroctva

a zle budú nakladať s nimi za štyristo rokov.¹⁾

7. Ale národ, ktorému budú slúžiť, ja budem súdiť, — povedal Pán, — a potom vyjdú a mne budú slúžiť na tomto mieste.

8. A dal mu zákon o obriezke ²⁾, a tak splodil Izáka, i obrezal ho ôsmeho dňa: a Izák Jakuba, a Jakub dvanásť patriarchov.³⁾

9. A praotcovia z nenávisti predali Jozefa do Egypta, ale Boh bol s ním:

10. a vytrhol ho zo všetkých jeho úzkostí a dal mu milosť a múdrosť pred obličajom Faraona, kráľa egyptského, tak že ustanovil ho za správcu nad Egyptom a nad celým svojím domom.⁴⁾

11. Tu prišiel hlad na celý Egypt a Chananejsko a veľiké súženie, a naši otcovia nenachádzali pokrmov.

12. No keď Jakub počul, že v Egypte jesto žita, poslal našich otcov ponajprv.

13. A podruhé Jozef dal sa znáť svojim bratom, a jeho rod stal sa zjavným Faraonovi.

14. Tedy poslal Jozef a povolal Jakuba, svojho otca, a všetku svoju rodinu, duší to päťasedemdesiat.

15. I sostúpil Jakub do Egypta, kde skonala on i naši otcovia.⁵⁾

16. A boli prenesení do Sichem a položení v hrobe, ktorý kúpil Abrahám za cenu v striebre od synov Hemora, syna Sichemovho.⁶⁾

1) 1. Mojž. 15, 13; 2. Mojž. 12, 40. Vlastne 430 rokov; no Štefan to udáva kratším, rovným počtom. Gal. 3, 17.

2) 1. Mojž. 17, 10. Rim. 4, 10. Pán uzavrel smluvu, ktorej znakom bolo obrezenie.

3) Našich predkov. 1. Mojž. 17, 10; 21, 2; 25, 25. Srov. verš 12. a 15.

4) Mojž. 37, 28; 41, 37. S osudom Jozefa povstal odpor medzi vôľou ľudu a riadením Božím v dejinách Izraelstva. Ľud sa protivil Mojžišovi a prorokom, kým Pôvodcu života nezavraždil.

5) 1. Mojž. 42, 2; 45, 3; 46, 5; 49, 32.

6) Toto sa nevzťahuje na Jakuba, ktorý bol pochovaný nie v Sicheme, ale v Hebrone. Miesto Abraháma má sa dľa Joz. 24, 32 Jakub čítať. Sv. Štefan v horlivej reči obe mená premenil; sv. Lukáš jeho slová prisne uvádza.

1) Luk. 19, 41.

2) Mat. 15, 3—6. Grécky: mravy, zvyky.

3) 2. Mojž. 34, 29. Sv. Štefan bol krásny, nevinný mládenec, a táto nevinnosť a jeho oduševnenie dodávaly jeho tvári zvláštnej pôvabnosti.

4) Rozumej: Štefanovi.

5) Sv. Štefan menuje sudcov otcami, ostatných bratmi.

6) Mezopotamsko = Medziriečie, zem medzi Tygrom a Euphratom.

7) Charan bolo mesto v Medzirieči. Týmto slávnostnými slovami vyvracia sv. Štefan pomluvu, že sa rúhal Bohu. 6, 11.

8) 1. Mojž. 12, 1.

9) Srov. 1. Mojž. 11, 31.

10) Lebo jako pastier nemal žiadnych pozemkov.

17. No keď sa približoval zasľúbený čas ¹⁾, ktorý Boh pririekol Abrahámovi, vzrástol ľud a rozmnožil sa v Egypte,

18. až kým nepovstal iný kráľ v Egypte, ktorý neznal Jozefa.

19. Tento oklamal naše pokolenie, sužoval našich otcov, tak že museli vykladať svoje nemluvniatka, že by nezostali na žive.

20. V tom čase narodil sa Mojžiš, a bol milý Bohu, a chovali ho tri mesiace v dome jeho otca.

21. A keď ho vyložili, vzala ho dcéra Faraonova a vychovala si ho za syna.

22. I vyučil sa Mojžiš všetkej egyptskej múdrosti ²⁾, a bol mocný vo svojich slovách ³⁾ a skutkoch.

23. A keď sa mu naplnilo štyridsať rokov veku, zišlo mu na myseľ, že navštívi svojich bratov, synov Izraelových.

24. A keď videl kohosi trpieť krivdu, zastal ho a pomstil toho, ktorý trpel krivdu, a zabil Egyptčana.

25. Nazdal sa totižto, že bratia porozumejú, že skrze jeho ruku chce im dať Boh vysvobodenie; ale oni neporozumeli.

26. A nasledujúceho dňa ukázal sa im, keď sa vadili, a chcel ich pomeriť v pokoji, a riekol: Chlapi, ste bratia, prečože krivdíte jeden druhému?

27. Tu ten, ktorý robil krivdu bližnému, odohnal ho a riekol: Kto ťa ustanovil za knieža a za sudcu nad nami? ⁴⁾

28. Či ma ty chceš zabiť, ako si včera zabil Egyptčana?

29. Na to slovo utiekol Mojžiš, a bol prezpoľným v zemi madianskej ¹⁾, kde splodil dvoch synov.

30. A keď sa naplnilo štyridsať rokov, zjavil sa mu anjel na púšti na hore Sinai, v ohnivom plameni kra. ²⁾

31. Jako to Mojžiš videl, divil sa tomu videniu, a keď pristupoval, aby si obzrel, zavznel k nemu hlas Pánov a riekol:

32. Ja som Boh tvojich otcov, Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakubov. Tu zhrozil sa Mojžiš a nepopovážil sa prizeriť.

33. A riekol mu Pán: Vyzuj obuv so svojich nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá. ³⁾

34. Videl som, videl trápenie svojho ľudu, ktorý je v Egypte, a počul som ich stonanie, a sostúpil som ich vysvobodiť. A teraz poď a pošlem ťa do Egypta. ⁴⁾

35. Toho Mojžiša, ktorého zavrhl, keď riekli: Kto ťa ustanovil za knieža a za sudcu? toho poslal Boh za knieža a vysvoboditeľa ⁵⁾ skrze ruku anjela ⁶⁾, ktorý sa mu zjavil v kre.

36. Ten vyviedol ich a činil divy a zázraky v zemi egyptskej a na Červenom mori a na púšti za štyridsať rokov. ⁷⁾

37. Toto je ten Mojžiš, ktorý povedal synom izraelským: Proroka vzbudí vám Boh z vašich bratov, ako mňa: toho budete poslúchať.

1) Zasľúbený čas bol od Boha určený, v ktorom mala byť zaujatá zasľúbená zem. Práve keď utišovanie ľudu bolo najväčšie, jeho vodca, obraz Spasiteľov, sa narodil.

2) Mojžiša vyučili zvlášte v prírodovede, hvezdárstve, v lekárstve a ešte v iných vedách.

3) „Mocný v slovách“, nie jako rečník (2. Mojž. 4, 10), lež ako učenc.

4) Mojžiš zanechal svoje skvelé postavenie na kráľovskom dvore, vyhľadal svojich rodákov a skutočne bránil ich voči potlačiteľom, no oni jeho láskavú ochranu hanebne odmietli.

1) 2. Mojž. 2, 14–16. Mojžiš sa bál, že jeho skutok vyjde na javo, a tak že ho Egyptčania potresú, preto ušiel k istému arabskému kmenu, ktorý sa volal madianskym.

2) T. j. Boh v podobe ohnivého anjela. 2. Mojž. 3, 2. Žalm 103, 4.

3) Viditeľná prítomnosť Božia ju posvätila.

4) 2. Mojž. 3, 2–10.

5) Boh vo svojej nekonečnej láske poslal im toho, ktorého odmietli, zavrhl: týmto príkladom poukazuje na P. Ježiša, ktorého Židia tiež odmietli, no Boh ho učinil vodcom a vykupiteľom.

6) Skrze ruku anjela = skrze nariadenie anjelovo.

7) Mojžiš tým, že osvobodil ľud a činil zázraky, bol predobrazom Pána a jako prorok predpovedal príchod ozajstného Spasiteľa. 5. Mojž. 18, 15.

38. Toto je ten, ktorý bol medzi ľudom na púšti s anjelom, ktorý mluvil k nemu na hore Sinai, i s našimi otcami, ktorý dostal slová ži-vota ¹⁾, aby ich dal nám.

39. Ktorého naši otcovia nechceli poslúchať, ba zavrhlí ho a obrátili sa svojimi srdcami k Egyptu ²⁾,

40. a riekli Aronovi: Sprav nám bohov, ktorí pôjdu pred nami, lebo nevieme, čo sa prihodilo tomu Mojžišovi, ktorý nás vyviedol zo zeme egyptskej. ³⁾

41. A tak v tých dňoch spravili teľa a prinášali obeť modle, a tešili sa dielam svojich rúk.

42. Boh ale odvrátil sa a vydal ich, aby slúžili nebeskému vojsku ⁴⁾, ako je napísané v prorockých knihách: Či ste mi prinášali žertvy a obeť ⁵⁾ za štyridsať rokov na púšti, dome Izraelov? ⁶⁾

43. Ba nosili ste stánok Molochov ⁷⁾ a hviezdu svojho boha Remfama ⁸⁾, obrazy, ktoré ste si narobili, aby ste sa im klaňali. Preto prenesiem vás za Babylon.

44. Stánok svedectva ⁹⁾ bol s našimi otcami na púšti, ako mu nariadil Boh, ktorý mluvil Mojžišovi, aby ho spravil dľa podoby, ktorú bol videl.

45. A tento naši otcovia, ktorí ho prijali, aj vniesli s Jozuom do zeme

pohanov, ktorých Boh vyhánal od tvári našich otcov až do dňov Dávida,

46. ktorý našiel milosť u Boha, a prosil, aby našiel príbytok Bohu Jakubovmu. ¹⁾

47. Šalamún však vystavil mu dom. ²⁾

48. Ale Najvyšší neprebýva v domoch rukou staváňych ³⁾, ako hovorí prorok:

49. Nebo mi je prestolom, zem však podnožou mojím nohám: aký dom mi vystavíte? povedá Pán. Alebo ktoré je miesto môjho odpočinku?

50. Či moja ruka neučinila toto všetko? ⁴⁾

51. Tvrdošijní a neobrezaných srdce a ušú, vy sa vždycky protivíte Duchu svätému, jako vaši otcovia, tak aj vy. ⁵⁾

52. Ktorého z prorokov neprenasledovali vaši otcovia? Ba pozabíjali tých, ktorí predzvestovali príchod Spravedlivého, ktorého zradcami a vrahmi vy ste sa stali teraz.

53. Ktorí ste dostali zákon pôsobením anjelským, a predsa neza-chovávali ste ho. ⁶⁾

54. A keď to počuli, pukali sa (od hnevu) vo svojich srdciach a škripali zubmi na neho.

55. Ale pretože bol plný Ducha svätého, pohliadol do neba, videl slávu Božiu a Ježiša stáť na pravici Božej, i riekol: Hľa, vidím nebesá otvorené a Syna človeka stáť na pravici Božej.

1) Udeľujú nadprirodzený život. 2. Mojž. 19, 3.
2) Napriek všetkým dobrodeniam a zjaveniam Božím zaobchádzali Izraelci s Mojžišom práve tak, ako ich potomci s Kristom Pánom.

3) T. j. radšej chceli otroctvo s telesnými pôžitkami, nežli svobodu so sebazaprením. 2. Mojž. 32, 1. Chceli mať obrazy egyptských bohov. Zapovrhli pravého Boha a zasľúbenú zem len pre tie nesnáde, ktoré ich na ceste stretali, a chceli prijať lživobohov a otroctvo len pre smyselné pôžitky.

4) T. j. dopustil na nich až toľkú duševnú sľepotu, že sa klaňali hviezdám.

5) Dolož: ktorému to jedine náležalo.

6) Am. 5, 25—27.

7) Jer. 32, 35. 3. Mojž. 18, 21. 3. Král. 11, 7.

8) Egyptsky Remfam, grécky Kronos, latinsky Saturnus, slovensky Časojed. Pravdepodobne bola to hviezda Saturn.

9) Stánok svedectva, t. j. Boh sám o sebe vydal svedectvo, zjavil sa. 2. Mojž. 25, 40. Žid 8, 5. Gr.: stánok svedectva bol medzi našimi otcami na púšti, jako nariadil ten, čo riekol Mojžišovi, aby ho spravil podľa vzorky, ktorú bol videl.

1) T. j. aby postavil dôstojný chrám. 1. Král. 16, 13. Žalm 131, 5.

2) T. j. chrám. 3. Král. 6, 1. Prisl. 17, 12.

3) Smysel je: jeho účinkovanie nie je priviazané k tomu chrámu. Jer. 7, 4—6. Ján 4, 21—23.

4) Iz. 66, 1—2. Smysel je: Nebývam len v Jeruzaleme, jako Boh jediných Židov, ale všade som, ako Boh všetkého stvorenia.

5) Jer. 9, 26. Ez. 44, 7. Ste ozajstní pohaní dotyčne srdca a rozumu, hoci ste obrezaní na tele: zovnútorne síce patríte do počtu ľudu Božieho, ale nie vnútorne, srdcom a poslušnosťou.

6) Lebo tak to bolo nariadené od anjelov == poslov Božích. Gal. 3, 19.

56. Tu skríkli veľkým hlasom, zapchali si uši a oborili sa jedno-myseľne na neho.

57. A vyhodili ho von z mesta a ukamenovali (ho)¹⁾: a svedkovia složili si rúcha k nohám mládenca, ktorý sa volal Šavel.²⁾

58. A kamenovali Štefana, modliaceho sa a hovoriaceho: Pane Ježišu, prijmi ducha môjho.

59. A pokľakol na kolená, skríkol veľkým hlasom a riekol: Pane, nepokladaj im to za hriech. A keď to povedal, usnul v Pánovi. A Šavel privolil k jeho usmrteniu.

HLAVA 3.

Prenasledovanie veriacich, Štefanov po-hrab, Šavlova zúrivosť, rozprchnutie sa veriacich, Filip káže v Samaritánsku, Peter a Ján tamže udeľujú Ducha svätého, Šimon chce si kúpiť od nich apoštolskú moc, Filip obrátil a pokrstil komorníka murinskej kráľovnej.

1. A v ten čas povstalo veľké prenasledovanie proti cirkvi, ktorá bola v Jeruzaleme, tak že všetci sa rozprchli³⁾ po krajoch judských a samaritánskych, okrem apoštolov.

2. A bohabytní mužovia pochovali Štefana a s veľkým plačom nariekali nad ním.

3. Ale Šavel pustošil⁴⁾ cirkev, chodil po domoch, vláčil mužov i ženy a dával ich do žalára.

4. Tí teda, ktorí sa rozprchli, roz-išli sa a hlásali slovo Božie.

5. Tu Filip sostúpil do mesta Sa-marie a zvestoval im Krista.

1) 3. Mojž. 24, 14. 5. Mojž. 17, 17. 3. Kráľ. 21, 13.

2) Srov. 9, 4; 22, 20. Mládencami nazývali ne-zenatých mužov až do 40. roku. Šavel mal vtedy 30 rokov, lebo verejný úrad pred tým rokom nebol udelený, a dľa 8, 3 Šavel už taký úrad za-stával. Ukamenovanie sv. Štefana padá do 37. roku po Kristu.

3) Kresťania rozprchli sa po susedných kra-jinách a všade stali sa zvestovateľmi viery Kri-stovej. Apoštolovia zostali v Jeruzaleme, lebo ne-boli nájomníci. Ján 10, 13. Podľa ústneho podania (Klém. Alex., Euz.) mali naložené od Spasiteľa dvanásť rokov zostať v Jeruzaleme.

4) Grécky: tupil, potupne nakladal s ňou.

6. A zástupy pozorovali na to, čo Filip hovoril, jednomyseľne po-slúchali a hľadeli na divy, ktoré činil.

7. Lebo nečisti duchovia vychá-dzali z mnohých, ktorí ich mali, a volali veľkým hlasom.

8. Tiež mnohí porazení a chromí sa uzdravili.

9. Nastala teda veľká radosť v tom meste. Ale jakýsi muž, menom Ši-mon¹⁾, ktorý bol prvej v meste čaro-dejníkom, mámil samaritánsky ná-rod²⁾ a povedal, že on je čosi veľ-kého.

10. Toho poslúchali všetci, od najmenšieho až do najväčšieho, a hovorili: Toto je sila Božia³⁾, ktorá sa menuje veľkou.

11. Pozor však mali na neho, preto, že ich dlhý čas mámil svojimi čarami.

12. Ale keď uverili Filipovi, ktorý im kázal o kráľovstve Božom⁴⁾, mu-žovia i ženy dali sa pokrstiť v mene Ježiša Krista.

13. Vtedy aj sám Šimon uveril, a dal sa pokrstiť a pridržiaval sa Fi-lipa.⁵⁾ A keď videl, že sa dejú zna-menia a veľké zázraky⁶⁾, ustrnutý sa divil.

14. A keď apoštolovia, ktorí boli v Jeruzaleme, počuli, že Samaria pri-jala slovo Božie, poslali k nim Petra a Jána.⁷⁾

1) Rodom zo samaritánskeho mestečka Gitton.

2) Buď len podvodne mámil ľud, buď chytro-stou a vedou, alebo s pomocou diabolskou sku-točne vykonával podivné veci. 2. Mojž. 7, 11.

3) Šimona čarodejníka považovali Samaritáni (na základe vtedajších svojich vymyslenín) za moc Božiu v ľudskom tele, ktorá vraj prišla vysvo-bodiť ľudí z moci zlých duchov.

4) Grécky: ktorý im kázal o kráľovstve Božom v mene Ježiša Krista, dali sa pokrstiť mužskí i ženské.

5) T. j. stal sa učeníkom Filipovým, ale len naoko; viac — ako hovorí sv. Augustín — túžil po divotvornej moci, nežli po kresťanskej sprave-dlivosti. Srov. verš 18.

6) T. j. zázraky Filipove.

7) Poneváž Filip bol len jahnom, ktorý mohol len učiť a krstiť (Srov. 6, 5.), poslali ta apoštolov Petra a Jána, ktorým náležalo udeliť Ducha sv., a síce Petra i preto, aby jako hlava cirkve prijal Samaritánov do cirkvi.

15. Ktorí, keď ta prišli, modlili sa za nich, aby mohli prijať Ducha svätého;

16. lebo ešte na žiadneho z nich nesostúpil, pretože len pokrstení boli vo meno Pána Ježiša.

17. Vtedy vkladali ruky na nich, a oni prijali Ducha svätého.¹⁾

18. A keď videl Šimon, že skrze vkladanie rúk apoštolov dáva sa Duch svätý, ponúkol im peniaze,

19. a riekol: Dajte i mne tú moc, aby, na kohokoľvek položím ruky, obdržal Ducha svätého.²⁾ Ale Peter riekol mu:

20. Tvoje peniaze nech sú s tebou zatratené, preto, že si mienil dar Boží si nadobudnúť za peniaze.

21. Nemáš účasti, ani podielu na tomto slove³⁾, lebo tvoje srdce nie je úprimné pred Bohom.

22. Preto čiň pokánie za túto svoju nepravosť a pros Boha, aby sa ti nejak odpustilo toto smýšľanie tvojho srdca;

23. lebo vidím, že si v horkej žlči⁴⁾ a vo sväzku nepravosti.

24. I odpovedal Šimon a riekol: Vy sa modlite za mňa k Pánovi, aby na mňa neprišlo nič z toho, čo ste povedali.⁵⁾

25. Oni však, keď dosvedčili a poohlasovali slovo Pánovo, vrátili sa do Jeruzalema a mnohým samaritánskym obciam kázali evanjelium.

26. Vtedy anjel Pánov prehovoril k Filipovi a riekol: Vstaň a id

k poludniu na cestu, čo vedie od Jeruzalema do Gazy, ktorá je pustá.¹⁾

27. I vstal a šiel. A hľa, muž murín²⁾, komorník, mocný dvoránin³⁾ murínskej kráľovnej Kandaky, ktorý bol nad všetkými jej pokladmi, prišiel klaňať sa do Jeruzalema;

28. a navracal sa, a sedel na svojom voze a čítal Izaiáša proroka.

29. I riekol⁴⁾ Duch Filipovi: Pristúp a pripoj sa k tomuto vozu.

30. A keď pribehol ta Filip, počul ho čítať Izaiáša proroka, i riekol: Čo myslíš, rozumieš, čo čítaš?

31. Ten riekol: Ako by som mohol, ak mi niekto nevysvetlí?⁵⁾ A poprosil Filipa, aby vstúpil a sadol si k nemu.

32. A obsah⁶⁾ písma, ktoré čítal, bol tento: Jako ovca bol vedený na zabitie, a jako baránok bez hlasu pred tým, kto ho strihá, tak neotvoril úst svojich.

33. Skrze uponíženie vyzdvihlo sa jeho odsúdenie.⁷⁾ Jeho rod kto vyrozpráva?⁸⁾ lebo odníme sa mu život so zeme.⁹⁾

34. A prihovoriť sa komorník Filipovi a riekol: Prosím ťa, o kom hovorí toto prorok? O sebe a či o niekom inom?¹⁰⁾

35. Tedy Filip otvoril svoje ústa, a počnúc od toho písma, zvestoval mu Ježiša.¹¹⁾

1) Sk. ap. 19, 6. „To sa i u nás deje“, vraví sv. Cyprian; „ktorikoľvek sú pokrstení, privedení bývajú k predstaveným (k nám biskupom) cirkvi, aby našou modlitbou a vkladáním rúk obdržali Ducha svätého a znamením Pána (križovým križom) utvrdení boli.“ Toto utvrďovanie (latinsky: firmatio) deje sa pri sviatosti birmovania.

2) Preto také svätokrádezné kupovanie a predávanie moci a dôstojnosti biskupskej a kňazskej nazýva sa šimonstvom (simoniou.)

3) T. j. v takých daroch, o ktorých si riekol; v tejto veci.

4) T. j. v stave jedovatom. Job 20, 14.

5) Podľa učenia sv. otcov (Iren., Euz.) nebola jeho ľútosť opravdivá, zostal i naďalej čarodejníkom, nepriateľom kresťanstva.

1) T. j. ktorá sa menuje pustá. Z Jeruzalema do Gazy viedla dvojaká cesta: jedna viac upotrebovaná cez údolie Hebrona, druhá cez Lydu (Diospolis) a Askalon, menej upotrebovaná, pustá.

2) Abysíncan. Na Východe všetky úrady u žien zastávajú nemužiaci.

3) Bol vysokým úradníkom pri dvore, rodom pohan, ale vierou Žid.

4) T. j. vnuknul.

5) Sväté písmo i pre učencých nie je také jasné, že by nepotrebovalo vysvetľovania.

6) Latinsky: miesto.

7) Jeho odsúdenie na smrť vyzdvihlo sa, t. j. bolo zrušené vtedy, keď vstal z mŕtvych.

8) T. j. kto pochopí jeho narodenie (i jako Boha z Otca, i jako človeka z matky). Alebo: nesmierne jeho potomstvo (veriacich, nasledovníkov).

9) Iz. 53, 4—12.

10) Komorník znal ústne podanie o ukrutnej smrti proroka.

11) Ježiš bol v slovách proroctva skrytý, avšak cesta k nemu sa nenajde bez vedenia a poučenia

36. A jako išli cestou, prišli k akejsi vode. Tu riekol komorník: Hľa, voda: čo prekáža, aby som nebol pokrstený?

37. I riekol Filip: Jestli veríš z celého srdca, voľno. A (on) odpovedal a riekol: Verím, že Ježiš Kristus je Syn Boží.

38. I rozkázal, aby voz postál. A oba sostúpili do vody: Filip i komorník, a pokrstil ho.

39. A keď vystúpili z vody, Duch Pánov uchytil Filipa, a nevidel ho už viac komorník; a išiel svojou cestou naradovaný.¹⁾

40. Filip však našiel sa v Azote²⁾, i chodiac kázal evanjelium všetkým mestám, až prišiel do Cezarei.³⁾

HLAVA 9.

Šavlovo zázračné obrátenie, v Damašku a Jeruzaleme ho prenasledujú; Peter uzdravil Eneáša v Lyde a vzkriesil Tabitu v Jope.

1. Raz Šavel, pretože ešte dychtil za hrozbou a vraždou proti učeníkom Pánovým, išiel ku kniežaťu kňazskému⁴⁾,

2. a vyžiadal od neho listy do Damašku, na synagogy, aby, jestli by našiel niektorých mužov a ženy tejto cesty⁵⁾, priviedol ich sviazaných do Jeruzalema.

3. A keď bol na ceste, stalo sa, že približoval sa k Damašku; tu znáhla ožiarilo ho svetlo s neba.

pravej cirkvi. Filip hovoril komorníkovi o živote a smrti Pána a o krste.

1) Komorník bol po sv. krste zázrakom poučený, že Filip nesišiel sa s ním náhodou. S akou radosťou navrátil sa do svojej vlasti, v ktorej dľa svedectva dejín svetlo pravej viery už viac nevyhaslo!

2) Joz. 15, 4. Jer. 25, 20. 1. Mach. 10, 84. Teraz leží na jeho mieste dedina Esdud.

3) Srov. 21, 8, 9, 30.

4) Bol buď ešte Kajfaš, alebo jeho syn a nástupca Teofil (37—41). Rimania ponechali hlavnému kňazovi právo na Židov v náboženských záležitostiach, a Židia, keď sýrsky vládca Vitelius (37—38) meškal v Ríme, ustanovili si vlastnú súdnu stolicu (synedrium), ktorá sa počala miešať i do svetských vecí.

5) T. j. tejto viery.

4. I padol na zem a počul hlas, ktorý mu povedal¹⁾: Šavle, Šavle, čo ma prenasleduješ?

5. Ktorý riekol: Kto si, Pane? A on: Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ: tvrdo je ti proti ostnu kopat.²⁾

6. A on trasúc sa i celý udivený riekol: Pane, čo chceš, aby som konal?³⁾

7. A Pán jemu: Vstaň a id' do mesta, a tam sa ti povie, čo máš robiť. A tí mužovia, ktorí cestovali s ním, stáli ohromení⁴⁾; lebo hlas síce počuli, ale nikoho nevideli.

8. A Šavel vstal so zeme, a keď otvoril oči, nič nevidel.⁵⁾ I vzali ho za ruky a doviedli ho do Damašku.

9. A bol tam tri dni, čo nevidel, a ani nejedol, ani nepil.⁶⁾

10. Bol ale v Damašku jakýsi učeník, menom Ananiáš. Tomu riekol Pán vo videní: Ananiášu. A on riekol: Tu som, Pane.

11. A Pán jemu: Vstaň a id' do ulice, ktorá sa volá Rovná, a v dome Judovom hľadaj Šavla, menom Tarzenského: lebo, hľa, modlí sa.

12. (A videl muža, menom Ananiáša, vchádzať, vkladať na neho ruky, aby dostal znovu zrak.⁷⁾)

13. A odpovedal⁸⁾ Ananiáš: Pane, od mnohých som počul o tomto mužovi, koľko on zlého narobil tvojim svätým v Jeruzaleme.

14. A on i tu má moc od kniežat

1) Jazykom židovským. Srov. 26, 14.

2) Frkať, zadkom hádzať — obraz je vzatý od zapriahnutých koní — t. j. protivíť sa určeniu Božiemu. My hovoríme: proti prúdu plávať. Srov. verš 15. a 16.

3) K strachu pred pokutou pridružila sa viera a dobrovoľné podrobenie, a tak dokončilo sa obrátenie. Tento príbeh sa rozpráva dľa 22, 6; 26, 13.

4) Grécky: onemeli.

5) Slepota bola dôkazom opravdivého zjavenia; pyšný farizej bol docela uponižený, ale pritom nebol každej potechy pozbavený. (Srov. 12.)

6) Takto činil pokánie a chystal sa k nastávajúcejmu životu.

7) Toto je vsuvka do osnovy, a svätopisec chcel tým povedať, že jako mal Ananiáš videnie o Šavlovi, práve tak v tom istom čase mal i Šavel o Ananiášovi.

8) Je to odpoveď na verš 11.

kňazských poviazať všetkých, ktorí vyzývajú tvoje meno.¹⁾

15. Riekol mu však Pán: Id, lebo on mi je vyvolenou nádobou, aby rozniesol moje meno medzi pohanmi a kráľmi, i medzi synmi Izraelovými.²⁾

16. Lebo ja mu ukážem, koľko mu treba trpieť pre moje meno.³⁾

17. I šiel Ananiáš a vošiel do domu, vložil na neho ruky a riekol: Šavle, brate, Pán Ježiš, ktorý sa ti zjavil na ceste, ktorou si šiel, poslal ma, aby si videl a naplnený bol Duchom svätým.

18. A hneď spadly mu s očí jako-by lupiny: a dostal nazpät zrak; i vstal a dal sa pokrstiť.⁴⁾

19. A keď prijal pokrm, posilnil sa. A bol s učeníkmi, ktorí boli v Damašku, po niekoľko dní.

20. A hneď potom ohlasoval v synagogách Ježiša, že je on Syn Boží.

21. I zarazili sa všetci, ktorí ho počuli a hovorili: A či je to nie ten, ktorý v Jeruzaleme prenasledoval tých, ktorí vyzývali toto meno, a sem na to prišiel, aby ich odvedol sviazaných ku kniežatám kňazským?

22. Ale Šavel tým viac zosilnieval⁵⁾ a miatol Židov⁶⁾, ktorí bývali v Damašku, keď dokazoval, že tento je Kristus.⁷⁾

23. A keď sa pominulo mnoho dní, Židia mali spoločnú poradu, aby ho zabili.⁸⁾

24. No Šavel dozvedel sa o ich úkladoch. Lenže strážili aj brány vo dne i v noci, aby ho zabili.

25. Ale učeníci vzali ho v noci a preložili ho cez múr a spustili v koši.¹⁾

26. A keď prišiel do Jeruzalema, pokúsil sa pripojiť k učeníkom, ale všetci sa ho báli, lebo neverili, že je učeníkom.

27. Tu vzal ho Barnabáš²⁾ a zaviedol k apošto om, i vyrozprával im, ako na ceste videl Pána, a že mluvil s ním, a jako v Damašku sme si počínal v mene Ježišovom.

28. A s nimi vchádzal a vychádzal³⁾ v Jeruzaleme a smelo vystupoval v mene Pánovom.

29. Mluvil i k národom a hádal sa s Grékmi, ale títo hľadeli ho zabiť.⁴⁾

30. Keď sa to dozvedeli bratia, zaviedli ho do Cezarei a poslali do Tarzu.

31. Tedy cirkev mala pokoj⁵⁾ po celom Judsku a Galilejsku a Samaritánsku a vzdorovala, pokračovala

koch, ktoré Šavel strávil v Arabsku. Po tých troch rokoch zase vrátil sa do Damašku a ohlasoval Ježiša. A vtedy zamýšľali ho zabiť. Keď z Damašku ušiel do Jeruzalema, tam mu kresťania nedôverovali a stránilli sa ho, čo je len tak možné, že neboli presvedčení o jeho obrátení. Počuli, že sa obrátil, ale keď sa potom ztratil a nebolo o ňom počuť, mysleli si, že odpadol od viery.

1) II. Kor. 11, 33.

2) Barnabáš dľa ústneho podania bol jeden zo 70. učeníkov, známy pre svoju kresťanskú dobročinnosť (4, 36—37.) Bol v rodine s Mariou, matkou sv. Marka (Kol. 4, 10), mali dom v Jeruzaleme, v ktorom sa kresťania shromažďovali (12, 12), bol Grék z Cypru.

3) „Vchádzal a vychádzal“ je židovský výraz a znamená: s nimi žil, obcoval.

4) Srov. 6, 1; 11, 33. Slovo „k národom“ v gréckej osnove chýbi. Pavel ešte nebol vtedy apoštolom pohanov. Kornelius je prvý z pohanov, ktorý bol prijatý do cirkvi; jeho prijatie stalo sa neskoršie skrze sv. Petra.

5) Pokoj nastal nielen preto, že v Šavlovi prestal zúrivce, ale i preto, že nebezpečenstvo, ktoré so strany rímskej hrozilo Židom, radilo im, aby boli v pokoji. Cisár Kaligula rozkázal vladárovi Petroniusovi postaviť sochu Joviša v chráme jeruzalemskom a mečom posekať tých, ktorí by sa sprotivili (o. r. 39—40). Prosby Herodesa a smrť Kaligulu zastavily síce uskutočnenie, ale Židia museli sa zadržať v pokoji, aby nezavdali príčinu k zakročeniu so strany rímskej.

1) Ktorí sa priznávajú k tvojmu menu, t. j. sú kresťanmi.

2) Ako často sa naše myšlienky nesrovnávajú s Božími! Najprv menujú sa pohaní, lebo sv. Pavel zvlášte pre pohanov bol povolaný.

3) Pán ho vyvolil a on vyvoleniu hrdinsky zodpovie, lebo Pán mu zjaví, koľko musí trpieť. Úloha apoštolského pracovníka pozostáva v utrpení a v práci. Srov. Rim. 5, 3; II. Kor. 1, 5.

4) Nie povolaním Pánovým, ale prijatím krstu stal sa Pavel údom viditeľnej cirkvi. Cirkev po všetky časy pripisovala obrátenie Pavlovo modlitbe prvého mučeníka, sv. Štefana.

5) Šavel tým viac zosilnel vo viere, čím viac sa hádal so Židmi, lebo tým pevnejšie poznal a tým hlbšie sa presvedčil, že Ježiš je zasľubený Vykupiteľ, Messias.

6) T. j. podvracal a tak do zmätku uvádzal a zahanboval Židov.

7) T. j. že Ježiš je Messias.

8) Tu je reč pravdepodobne o tých troch ro-

v bázni Pánovej a naplňovala sa potešením Ducha svätého.¹⁾

32. I stalo sa, že keď Peter chodil po všetkých²⁾, prišiel k svätým, ktorí bývali v Lyde.³⁾

33. I našiel tam istého človeka, menom Eneáša, od ôsmich rokov ležať na posteli, porazeného.

34. A riekol mu Peter: Eneášu, Pán Ježiš Kristus ťa uzdravuje. Vstaň a usteľ si. A hneď vstal.

35. A videli ho všetci, ktorí bývali v Lyde a Sarone, ktorí sa obrátili k Pánovi.⁴⁾

36. V Jope⁵⁾ zas bola istá učeníčka, menom Tabita (čo sa pretlmočene povie: Laňka⁶⁾), tá bola plná dobrých skutkov a milodarov, ktoré dávala.

37. I stalo sa v tých dňoch, že onemocnela a umrela; ktorú keď umyli, položili na sieň vrchnú.⁷⁾

38. A pretože Lyda bola blízko Jopy, učeníci, keď počuli, že je tam Peter, poslali k nemu dvoch mužov a prosili: Nech sa ti neťažá prísť až k nám.

39. Tedy Peter vstal a šiel s nimi. A keď prišiel, zaviedli ho na hornú sieň, i obstaly ho všetky vdovy, plakaly a ukazovali mu sukne a šaty, ktoré im robila Tabita (Laňka).

40. Tu Peter vyhnal všetkých von, pokľakol na kolená, modlil sa a obrátil sa k telu a riekol: Tabita, vstaň. A ona otvorila oči, a keď uzrela Petra, sadla si.

41. A on podal jej ruku a zdvihol ju. A keď zavolať svätých a vdovy, predstavil ju živú.

42. To sa rozhlásilo po celom Jope a mnohí uverili v Pána.¹⁾

43. I stalo sa že zostal mnoho dní v Jope, u istého Šimona, kožiara.²⁾

HLAVA 10.

Videnie a posolstvo Kornelovo k Petrovi. Videnie Petrovo o povolani pohanov, jeho odchod ku Kornelovi, jeho kázeň; pohanovia obdržali Ducha svätého a dali sa pokrstiť.

1. A v Cezarei³⁾ bol akýsi muž, menom Kornel, stotník čaty⁴⁾, ktorá sa volá italská⁵⁾,

2. nábožný a bohabojný so všetkým svojím domom, ktorý dával mnohé almužny ľudu a modlieval sa k Bohu vždycky.⁶⁾

3. Ten videl zreteľne vo videní, asi o deviatej hodine vo dne, jako anjel Boží vchádza k nemu a hovorí mu: Kornelu.

4. A on pohliadol na neho a zhrozený strachom riekol: Čo je, Pane? I riekol mu: Tvoje modlitby a tvoje almužny zišly na pamäť pred tvárou Božou.⁷⁾

5. A teraz pošli mužov do Jopy a povolaj istého Šimona, ktorý sa nazýva Peter.

6. Ten je na hospode u nejakého Šimona, kožiara, ktorý má dom u mora. Ten ti povie, čo máš robiť.⁸⁾

7. A keď odišiel anjel, ktorý s ním mluvil, zavolať dvoch svojich domá-

1) Kdekoľvek sa sv. evanjelium ohlasovalo, všade niekoľkí uverili. 19, 17. Ján 12, 9—12.

2) U Židov považovali koželužstvo za nečisté. Sv. Peter vyvolil si dom koželuha, aby dokázal, že starozákonné pojmy medzi čistým a nečistým majú prestať. Meškal v Jope, aby tých následkom zázrakov obrátených vo viere poučil a do cirkvi prijal.

3) Cezarea palestínska, rozdielna od Cezarei Filipovej. (Mat. 16, 13.)

4) T. j. kohorty, čili legie, desatiny rímskeho pluku, asi 600 mužov.

5) T. j. z talianskeho mužstva záležajúci.

6) Kornel, pretože žil medzi Židmi, ctil praveho Boha, hoci bol ešte pohanom.

7) Dobrými skutkami získame si milosť Božiu.

8) Slová: Ten ti povie, čo máš robiť, v gréčtine chýbajú.

1) I. Tes. 5, 11.

2) T. j. keď konal návštevu u všetkých cirkví (jako hlava všetkých cirkví) r. 41.

3) Grécky Diospolis, medzi Jope (Jafa) a Jeruzalemom.

4) Iza. 33, 9; 35, 2. Pies. Šal. 2, 1.

5) Jope, teraz Jafa, je najbližší prístav k Jeruzalemu, asi 18 kilometrov z Lydy.

6) Grécky: Dorkas.

7) Grécky: na pavlači.

cich a bohaboijného vojaka, z tých, ktorí slúžili pod ním.

8. Týmto porozprával všetko, a poslal ich do Jopy.

9. A druhého dňa, keď oni cestovali a približovali sa k mestu, Peter asi o šiestej hodine vystúpil na povalu¹⁾, aby sa modlil.

10. A keď zlačnel, chcelo sa mu ješť. A kým oni pripravovali²⁾, on upadol do vytrženia³⁾ mysle.

11. A videl nebo otvorené a sostupovať akúsi nádobu, jako veliký obrus, ktorý na štyroch koncoch spúšťal sa s neba na zem,

12. v ktorom boli všeliké štvornožce a zemeplazy, i vtáctvo nebeské.

13. Tu zavznel hlas k nemu: Vstaň, Petre, zabíjaj a jedz.

14. A Peter riekol: Na žiaden pád, Pane, lebo nikdy som nejedol nič obecného a nečistého.⁴⁾

15. A hlas zase podruhé jemu: Čo Boh očistil, ty nenazývaj obecným.

16. A to sa stalo po trikrát, a hneď vzatá bola zase tá nádoba do neba.⁵⁾

17. A kým Peter so sebou bol v rozpakoch, čo je to videnie, ktoré videl, hľa, chlapi, ktorí boli poslaní od Kornela, stáli pred bránou a pýtali sa na Šimonov dom.⁶⁾

18. A keď zavolali, pýtali sa⁷⁾, či je tam na hospode Šimon, ktorý sa nazýva Peter.

19. A kým Peter premýšľal o vi-

dení, riekol mu Duch¹⁾: Hľa, traja mužskí ťa hľadajú.

20. Teda vstaň, sostúp dolu a id s nimi, a nezdráhaj sa, ja som ich poslal.

21. Tedy Peter sostúpil k mužom a riekol: Hľa, ja som, ktorého hľadáte. Jaká to príčina, pre ktorú ste prišli?

22. Ktorí riekli: Stotník Kornel, muž spravdivý a bohaboijný, čo dosvedčuje celý židovský národ, dostal rozkaz²⁾ od svätého anjela, aby ťa povolal do svojho domu a počul od teba slová.

23. Tedy voviedol ich³⁾ a prijal do hospody, a nasledujúceho dňa vstal a šiel s nimi, a niektorí z bratov z Jopy sprevádzali ho.

24. A na druhý deň prišiel do Cezarei, kde Kornel svolal svojich pokrevných a najbližších priateľov, a očakával ich.

25. I stalo sa, keď Peter vchádzal, vyšiel naproti nemu Kornel a padol mu k nohám a klaňal sa.⁴⁾

26. Ale Peter pozdvihol ho a riekol: Vstaň, ja sám tiež som človek.

27. A v rozhovore s ním vošiel a našiel mnohých, ktorí sa sišli.

28. I riekol im: Vy viete, že je ohavné mužovi Židovi pripojiť sa alebo vchádzať k inonárodovcovi⁵⁾, ale mne ukázal Boh, aby som žiadneho človeka nevyhlásil za obecného alebo nečistého.⁶⁾

29. Preto, povolaný súc, bez zdráhania som prišiel. Pýtam sa teda: Pre jakú príčinu ste ma povolali?

30. A Kornel riekol: Pred štyrmi dňami až do tejto hodiny som sa

1) Na Východe domy nemajú strechy, ale len vodorovnú povalu, na ktorej sa ľudia často zdržujú.

2) T. j. kým domáci pripravovali jedlo.

3) Vytrženie je taký stav, v ktorom smysly človeka zovnitorný svet nevidia, duchu sa otvorí nadmyselný svet. V takom stave sa nevie, či je v tele, alebo bez tela. (2. Kor. 12, 2.)

4) Obecné bolo, čo nebolo očistené podľa predpisu farizejov: ako neumyté ruky; nečisté, čo v zákone bolo zakázané ješť: ako svinské mäso.

5) T. j. hore, do výšky.

6) Vysvetlil mu to potom príchod poslov Kornelových, že tie čisté a nečisté zvieratá znamenajú Židov a pohanov, a že i títo majú byť povolaní do cirkvi. Srov. verš 28.

7) Dolož: domácich Šimonových.

1) T. j. vnukol mu Duch svätý.

2) Vlastne dla gréčtiny: návestie.

3) Grécky: zavolať ich dnu.

4) Na Východe takto pozdravovali vzácných hostí.

5) V Starom Zákone bolo Židom zakázané doverne obcovať s pohanmi, aby ich nesviedli k modloslužbe. Pyšní farizeji na tomto základe opovrhovali pohanov, ako nečistých, ba jako psov. (Mat. 15, 26.) Teraz Peter prišiel k lepšiemu presvedčeniu.

6) 2. Mojž. 12, 43. Luk. 17, 18.

modlil na deviatu hodinu vo svojom dome, a hľa, stal si predomňa muž v bielom rúchu a riekol:

31. Kornelu, vyslyšaná je tvoja modlitba a tvoje almužny pripomenuly sa pred tvárou Božou.

32. Pošli teda do Jopy a povolaj Šimona, ktorý sa nazýva Peter, ten je na hospode v dome kožiara Šimona pri mori.

33. Tak hneď som poslal k tebe, a ty si urobil dobre, že si prišiel. Teraz teda my všetci stojíme pred tvojím obličajom¹⁾, aby sme počuli všetko, čokoľvek ti je prikázané od Pána.

34. Tedy otvoril Peter svoje ústa a riekol: Vpravde, zkusujem, že Boh nehľadá na osoby²⁾,

35. ale v každom národe ten, kto sa ho bojí a činí spravodlivosť, je mu príjemný.

36. Boh poslal slovo synom izraelským a zvestoval pokoj³⁾ skrze Ježiša Krista (tento je Pánom všetkých).⁴⁾

37. Vy viete, jaké slovo stalo sa po celom Judsku, a síce počnúc od Galilejska, po krste, ktorý ohlasoval Ján:

38. ako Boh pomazal Ježiša z Nazaretu Duchom svätým a mocou, ktorý chodil, dobre činiac a všetkých od diabla obsadnutých uzdravujúc, pretože Boh bol s ním.⁵⁾

39. A my sme svedkami všetkého, čo činil v krajine judskej a v Jeruzaleme, ktorého zabili, obesiac ho na drevo.

40. Toho Boh vzkriesil tretieho dňa a dal mu, aby sa zjavil,

41. nie všetkému ľudu, lež sved-

kom od Boha predurčeným: nám, ktorí sme s ním jedli a pili, po jeho zmŕtvychvstaní.

42. A prikázal nám kázať ľudu¹⁾ a svedčiť, že on je, ktorého ustanovil Boh za sudcu nad živými a mŕtvymi.

43. Jemu všetci proroci vydávajú svedectvo, že skrze jeho meno obiahnu odpustenie hriechov všetci, ktorí veria v neho.²⁾

44. A keď Peter ešte mluvil tie slová, Duch svätý sostúpil na všetkých, ktorí počúvali slovo.³⁾

45. I ustrnuli veriaci z obriezky⁴⁾, ktorí prišli s Petrom, že i na pohanov milosť Ducha svätého sa vyliala;

46. počuli ich totiž mluviť jazykmi a velebiť Boha.⁵⁾

47. Vtedy odpovedal Peter: Či môže kto zabrániť vode, aby neboli pokrstení títo, ktorí prijali Ducha svätého, jako i my?

48. A rozkázal ich pokrstiť v mene Pána Ježiša Krista.⁶⁾ Potom ho prosili, aby zostal u nich niekoľko dní.

HLAVA 11.

Peter sa ospravedlivuje pre prijatie pohanov; cirkev sa rozširuje, zvlášte v Antiochii, odkiaľ poslali pomoc núdnym v Jeruzaleme.

1. A počuli apoštolovia a bratia, ktorí boli v Judsku, že i pohania prijali slovo Božie.

¹⁾ Pod ľudom má sa vo sv. Písme rozumieť židovstvo.

²⁾ Jer. 31, 34. Mich. 7, 18.

³⁾ Ako na Turíce na Židov, tak dnes na pohanov sostúpil Duch svätý. Neboli birmovaní, ale dostali dar rečí, dar proroctva atď. (Srov. 46.)

⁴⁾ T. j. zo židovstva. Tí totižto, ktorí sa nazdávali, že Messiaš príde len Židov spasiť.

⁵⁾ Srov. 2, 11.

⁶⁾ Museli prijať krst, ktorý je podľa nariadenia Kristovho podmienkou prijatia do cirkvi. Boh chcel zázrakom dokázať, že i pohania môžu byť účastní sv. krstu. V mimoriadnom páde Pán Boh zmenil poriadok a Kornelovi udelil Ducha sv. prv, nežli by bol sv. krst prijal.

¹⁾ Grécky: pred obličajom Božím.

²⁾ T. j. nerobí rozdielu medzi Židom a Nežidom.

³⁾ T. j. spasenie, smierenie s Bohom.

⁴⁾ Boh je pánom Židom i pohanom, t. j. všetkým ľuďom, ba všetkému stvoreniu.

⁵⁾ Srov. u Mat. 3, 16—17. Tu sv. Peter spomína diablov, že ich P. Ježiš vyháňa, aby takto dosvedčil, že niečo viac bohov okrem jedného, a že P. Ježiš je taký Boh nad všetkými duchmi, ktorých pohani držali za bohov.

2. Keď teda Peter prišiel do Jeruzalema, dohadovali sa s ním tí, ktorí boli z obriezky¹⁾,

3. a riekli: Prečo si vošiel k mužom neobrezaným a jedol si s nimi?

4. Tedy Peter začal im po poriadku vyprávať a riekol²⁾:

5. Ja som bol v meste Jope a modlil som sa, i videl som vo vytržení mysle videnie: jakúsi nádobu sostupovať, akoby veľký obrus, ktorý na štyroch koncoch spúšťal sa s neba a prišiel až ku mne.

6. Do ktorého keď som sa poďíval, spozoroval som a videl zemských štvornožcov a dravcov, a zemeplazy a nebeské vtáctvo.

7. Ale počul som i hlas, ktorý mi riekol: Vstaň, Petre, zabíjaj a jedz.

8. I riekol som: Nijako, Pane, lebo nikdy nič obecného alebo nečistého nevchádzalo do mojich úst.

9. Tu podruhé povedal hlas s neba: Čo Boh očistil, ty nevyhlasuj za obecné.

10. A to sa stalo po trikrát, a všetko zase zdvihlo sa do neba.

11. A hľa, v tom traja muži stáli u domu, v ktorom som bol, poslaní ku mne z Cezarei.

12. I riekol mi Duch, aby som šiel s nimi bez zdráhania. A šlo so mnou i týchto šesť bratov, a vošli sme do domu toho muža.³⁾

13. Tu rozprával nám, ako videl anjela vo svojom dome stáť a hovoriť mu: Pošli do Jopy a zavolaj Šimona, ktorý sa nazýva Peter;

14. ten ti povie slová, skrze ktoré budeš spasený, ty aj všetok tvoj dom.

15. A keď som začal mluiť, Duch svätý sostúpil na nich, ako i na nás na počiatku.

16. Tu rozepamätal som sa na slovo Pánovo, jako riekol: Ján síce krstil vodou, ale vy budete pokrstení Duchom svätým.

17. Keď teda Boh im dal tú istú milosť¹⁾, ako i nám, ktorí sme uverili v Pána Ježiša Krista: kto som bol ja, že by som bol mohol zabráňovať Bohu?

18. Keď to počuli, umĺkli²⁾, oslavovali Boha a povedali: Teda i poňanom Boh dal pokánie, aby žili.

19. A tí síce, ktorí sa rozpráhli pred súžením, ktoré nastalo pre Štefana, prišli až do Fenicie a Cypru a do Antiochie, ale nikomu nemluvili slova³⁾, iba samým Židom.

20. No niektorí z nich boli mužovia z Cypru a Cirény, ktorí, keď vošli do Antiochie⁴⁾, mluvíli aj ku Grékom a zvestovali Pána Ježiša.

21. A ruka Pánova⁵⁾ bola s nimi, a veľký počet veriacich obrátil sa k Pánovi.⁶⁾

22. I prišla povest' o tom do ušú cirkvi, ktorá bola v Jeruzaleme, a poslali Barnabáša až do Antiochie.

23. Keď ten ta prišiel a videl milosť Božiu, zaradoval sa a napomínal všetkých, aby v predsavzatí vytrvali v Pánovi;

24. lebo bol muž dobrý a plný Ducha svätého a viery. I pribudol veľký zástup Pánovi.

1) Grécky: ten istý dar. Židia pravdepodobne zazlievali Petrovi, že pohanov bez obriezky prijal do cirkvi; na to sa zdá odpovedať Peter slovami: že keď ich Boh bez obriezky prijal za svojich a dal im svoje dary, on, Peter, nemohol to prekaziť, a keď ich prijal bez obriezky do cirkvi, viditeľne vykonal to, čo Boh už bol neviditeľne učinil.

2) Uspokojili sa.

3) Nehovorili o Ježišovi.

4) Antiochia v tom čase sprostredkovala kúpectvo medzi Západom a Mezopotamskom, Arabskom a vnútornou Aziou. Mesto bolo sídlom rímskeho miestodržiteľa zo Syrska a jako také požívalo veľké práva.

5) Pomoc Božia.

6) Podľa ústneho podania bola cirkev založená od sv. Petra. Zprvu pozostávala len z obrátených Židov. Riadnym biskupom jej bol od r. 37—43. sv. Peter. Nová obec, ktorá sa bola z pohanských veriacich utvorila, potrebovala odobrenie a uvedenie cirkevnej správy, ktorú viesť bol Barnabáš odoslaný. 4, 36.

1) Srov. pozn. k 10, 45.

2) Sv. Lukáš považuje túto vec za veľmi vážnu, preto opakuje celú udalosť. Sv. Peter len udanú skutočnosť uvádza (Srov. 5—15), ktorej výsledok je: Boh sám to bezprostredne chcel a učinil (17), Peter poučený zázrakom len rozkaz Boží vyplnil.

3) Dolož: ktorý bol poslal pre mňa.

25. Tedy odišiel Barnabáš do Tarzu, aby vyhľadal Šavla, a keď ho našiel, priviedol ho do Antiochie.

26. A za celý rok schádzali sa tam v cirkvi a vynaučovali zástup veľiký, tak že najprv v Antiochii učeníci nazývaní boli kresťanmi.¹⁾

27. A v týchže dňoch prišli proroci²⁾ z Jeruzalema do Antiochie;

28. i povstal jeden z nich, menom Agabus, a skrze Ducha oznamoval³⁾, že bude veľký hlad po celom okršleku zemskom, ktorý nastal za Klaudiusa.⁴⁾

29. Tedy učeníci, jako ktorý bol zámožný, všetci si zaumienili poslať na podporu bratom, prebývajúcim v Judsku;

30. čo i vykonali, a poslali k starším⁵⁾ skrze ruky⁶⁾ Barnabáša a Šavla.

HLAVA 12.

Sťatie Jakubovo, uväznenie Petrovo, trest Herodesov, návrat Šavlov a Barnabášov do Antiochie.

1. A v tom čase Herodes⁷⁾ kráľ vystrel ruky, aby sužoval niektorých z cirkvi.

2. I zabil Jakuba⁸⁾, brata Jánovho, mečom.

3. A keď videl, že sa to ľúbilo Židom, zaumienil si zajať i Petra. A boly dni Presníc.⁹⁾

4. A keď ho zajal, vsadil ho do žalára a dal ho strážiť štyrom štvor-

kám vojakov¹⁾, lebo chcel ho po Veľkej noci predviesť ľudu.²⁾

5. Tak teda Petra strážili v žalári: ale cirkev bez prestania modlila sa k Bohu za neho.³⁾

6. A keď ho Herodes mal vyvieť, v tú noc Peter spal medzi dvoma vojakmi, sviazaný dvoma reťazami, a strážnici pred dvermi strážili žalár.

7. A hľa, anjel Pánov zastal pri ňom a svetlo zasvietilo v príbytku, i udrel Petra do boku, zobudil ho a riekol: Vstaň chytro. A reťaze⁴⁾ spadly s jeho rúk.

8. Tedy riekol mu anjel: Opáš sa a podviaž si obuv. I učinil tak. Tu riekol mu: Odej sa svojím plášťom a poď za mnou.

9. A vyšiel a bral sa za ním, no nevedel, či je to pravda, čo sa stalo skrze anjela: ale domnieval sa, že vidí videnie.

10. A keď prešli prvú i druhú stráž, prišli k železnej bráne, ktorá vedie do mesta, a tá sa im sama od seba otvorila. A keď vyšli, prešli jednu ulicu, a v tom odišiel anjel od neho.

11. A Peter, keď prišiel k sebe, riekol: Teraz viem opravdive, že Pán poslal svojho anjela a vytrhol ma z ruky Herodesovej a zo všetkého očakávania ľudu židovského.⁵⁾

12. A kým rozjímal o tom, prišiel k domu Marie, matky Jána, ktorý

1) Ponevác neobrezaní Gréci, ktorí uverili v Krista, nepridali sa k Židom, aby sa rozoznali i od Židov i od pohanov, pomenovali sa nasledovníkmi Krista, čili kresťanmi (Christianoi). Meno to sa ujalo a stalo sa všeobecným.

2) T. j. Duchom svätým nadaní rečníci. I. Kor. 12, 10; 13, 2. Ef. 4, 11.

3) Pravdepodobné je, že bol jedným zo 72. učeníkov Ježišových. (Luk. 10, 1.)

4) Za cisára Klaudiusa r. 41—54.

5) T. j. k predstaveným, presbyterom = kňazom.

6) Prostredníctvom.

7) Herodes Agripa I. okolo r. 42—43.

8) Takzvaný Jakub starší. Mat. 4, 21. Marek 3, 17; 15, 40.

9) A boly dni nekvasených chlebov, t. j. Veľká noc.

1) T. j. boly štyri stráže po štyroch vojakoch, spolu 16.

2) T. j. predviesť pred ľud a dať ho zabiť, aby jeho smrť slúžila ľudu za divadlo.

3) Ponevác Peter bol hlavou cirkvi, preto celá cirkev modlila sa za neho; Boh vyslyšal prosby až v poslednom okamihu. Kde je núdza najvyššia, tam je pomoc Božia najbližšia.

4) Tie reťaze, ktorými bol sv. Peter sviazaný, údajne v Jeruzaleme sa zachovali, potom r. 463 daroval ich patriarcha Juvenal Eudoxii, manželke kráľa Theodozia II. Nateraz nachádzajú sa v Ríme, spojené v r. s tými, ktorými bol sviazaný v Ríme.

5) Židia čakali na odpravenie Petrovo, aby sa na ňom zabávali, jako pri nejakom divadle.

sa nazýval Marek, kde boli mnohí shromaždení a sa modlili.¹⁾

13. A keď zaklopal na dverká vo vrátach, vyšla načúvať dievka, menom Rode.

14. A jako poznala Petrov hlas, od radosti neotvorila dverí²⁾, ale vbehla do vnútra a zvestovala, že Peter stojí u dverí.

15. A oni jej riekli: Blaznieš. Ale ona dotvrdzovala, že tomu je tak. Tedy oni riekli: Jeho anjel³⁾ je.

16. Peter však neprestával klopať. Vtedy otvorili a videli ho, i ustrnuli.

17. Ale on pokynul im rukou, aby mlčali, a rozprával, ako ho Pán vyviedol zo žalára, a povedal: Oznámte to Jakubovi⁴⁾ a bratom.⁵⁾ A vyšiel a odišiel na druhé miesto.⁶⁾

18. A keď nastal deň, nemalé vzrušenie bolo medzi vojakmi (nad tým), čo sa to stalo s Petrom.⁷⁾

19. Herodes však, keď ho hľadal a nenašiel, zaviedol vyšetrovanie proti strážnikom a kázal ich odviešť⁸⁾; i odišiel z Judska do Cezarei a zdržoval sa tam.

20. A bol nahnevaný na Tyrčanov a Sidončanov. Tu oni jednomyseľne prišli k nemu a naklonili si Blasta, komorníka kráľovho, a žiadali o pokoj⁹⁾, preto, že ich kraje živily sa od neho.¹⁰⁾

21. A v určený deň Herodes, odetý kráľovským plášťom, posadil sa na prestol a rečnil k nim.

1) Mar. 14, 51. Sk. ap. 1, 13; 13, 5. Kol. 4, 10. II. Tim. 4, 11.

2) T. j. zabudla otvoriť dvere.

3) T. j. anjel strážca. Mat. 18, 10.

4) Takzvanému mladšiemu synovi Alfejovmu (Mat. 13, 55; Ján 19, 25), ako jeruzalemskému biskupovi, ktorý mal veľkú vážnosť u Židov a tak mal i pokoj od nich.

5) T. j. veriacim.

6) Dľa Eusebia a sv. Hieronyma odobral sa r. 42. sv. Peter do Ríma.

7) Lebo boli zodpovední za Petra, ktorý im ušiel zo žalára.

8) Na smrť, ako takých, ktorí sa ťažko prehrešili proti vojenským zákonom, keď im ušiel Peter a oni nevedeli dať o tom vývod.

9) Prosil ho o priateľské pomery, aby Herodes vo svojej krajine nerobil prekážky ich obchodu (kupectvu).

10) T. j. z kráľovstva, z kráľovej krajiny.

22. A ľud privolával¹⁾: Božské hlasy, a nie ľudské.

23. No naskutku porazil ho anjel Pánov, preto, že nedal česť Bohu²⁾; a od červov zožraný umrel.³⁾

24. Ale slovo Pánovo rástlo a rozmáhalo sa.

25. Barnabáš však a Šavel po vykonanej službe⁴⁾ vrátili sa z Jeruzalema a vzali so sebou Jána, ktorý sa nazýval Marek.

HLAVA 13.

Vysvätenie Šavlovo a Barnabášovo, cesta do Cypru, trest čarodejníka Barjesa, obrátenie vladára Sergiusa, kázanie Pavlovo v pizidskej Antiochii, prenasledovanie od vzbúrených Židov.

1. A v cirkvi, ktorá bola v Antiochii, boli proroci a učitelia⁵⁾, medzi nimi Barnabáš a Šimon, ktorý sa volal Čierny, a Lucius⁶⁾ Cyrenský, a Manahen, ktorý bol vychovaný spolu so štvrťvládárom Herodesom⁷⁾, a Šavel.⁸⁾

2. A keď oni službu konali Pánovi a postili sa⁹⁾, riekol im¹⁰⁾ Duch svätý: Odlúčte mi Šavla a Barnabáša k úradu¹¹⁾, na ktorý som ich povolal.

3. Vtedy postili a modlili sa a vzkladali ruky na nich, a prepustili ich.¹²⁾

1) Bohorúhave pochleboval Herodesovi a prisväďal.

2) T. j. s úľubou prijal bohorúhavú poklonu.

3) V piaty deň po tej reči, v 54. roku veku svojho. Joz. Fl. Ant. 19, 8.

4) T. j. keď odovzdali almužnu, nasbieranú v Antiochii. Srovn. 11, 30. Dvanástou hlavou končia sa dejiny kráľovstva Božieho medzi Židmi od Jeruzalema až po Antiochiu. V nasledujúcich hlavách rozpráva sa rozšírenie kresťanstva medzi pohanmi až po Rím, kde sa účinkovanie sv. Pavla s Petrovým spojilo.

5) I. Kor. 12, 28. Ef. 4, 11.

6) Rim. 16, 21.

7) Herodes Antipas. Mat. 2, 22. Mar. 6, 17. Luk. 3, 1.

8) I. Kor. 15, 9.

9) T. j. konali najsv. obetu a s lačným žaľúdkom prijímali.

10) T. j. dal im to vnuknutie.

11) Dolož: apoštolskému. Preto nielen sv. Pavel (Rim. 1, 1), ale i sv. Barnabáš sú apoštolmi.

12) Duchovenstvo (biskup a kňazi) antiochenské vysvätilo ich za biskupov. I. Tim. 1, 14. Tit. 1, 4.

4. A oni, poslaní od Ducha svätého, odišli do Seleucie ¹⁾, a odtiaľ odplavili sa do Cypru.

5. A keď prišli do Salamíny ²⁾, kázali slovo Božie v židovských synagogách. A mali aj Jána v službe. ³⁾

6. A keď pochodili celý ostrov až po Paf ⁴⁾, našli jakéhosi muža, čarodejníka ⁵⁾, lži proroka, Žida, ktorému meno bolo Barjesu ⁶⁾,

7. ktorý bol u miestodržiteľa Sergia Pavla, muža rozvažitého. Tento povolal Barnabáša a Šavla a žiadal si počuť slovo Božie.

8. Ale protivil sa im Elymas ⁷⁾, ten čarodejník (lebo takto sa vykladá jeho meno), a hľadel odvrátiť miestodržiteľa od viery.

9. Ale Šavel ⁸⁾, alebo i Pavel ⁹⁾, naplnený Duchom svätým, pohliadol na neho

10. a riekol: Ó, plný všetkého podvodu ¹⁰⁾ a všetkého klamstva, synu diablov, nepriateľu všetkej spravodlivosti, neprestávaš prevracať pravé cesty Pánove?

11. A hľa, teraz ruka Pánova nad tebou, a budeš slepý a neuvidíš slnka až do času. ¹¹⁾ A naskutku do-

padla na neho mrákota a tma, i obchádzal a hľadal, kto by mu podal ruku.

12. Vtedy miestodržiteľ, keď videl, čo sa stalo, uveril a obdivoval učenie Pánovo. ¹⁾

13. A keď Pavel a tí, ktorí boli s ním, odplavili sa od Pafu, prišli do Perge v Pamfilii. ²⁾ Tu Ján odišiel od nich a vrátil sa do Jeruzalema. ³⁾

14. Oni však odišli z Perge a prišli do pizidskej Antiochie ⁴⁾, i vošli do synagogy v deň sobotný a sadli si. ⁵⁾

15. A keď bolo po čítaní zákona a prorokov, predstavení synagogy poslali k nim a riekli: Mužovia bratia, jestli máte u seba nejaké slovo napomenutia k ľudu, povedzte.

16. Tu vstal Pavel, pokynul rukou, aby mlčali, a riekol: Mužovia izraelskí ⁶⁾ a ktorí sa bojíte Boha ⁷⁾, počúvajte.

17. Boh ľudu izraelského vyvolil našich otcov a povýšil ľud, keď boli doťahovalcami v zemi egyptskej, a vyvýšeným ramenom ⁸⁾ vyviedol ich z nej,

18. a za čas štyridsať rokov trpel ich obyčaje ⁹⁾ na púšti.

19. A keď vyhladil sedem národov v zemi Chanan, losom rozdelil ich zem medzi nich,

20. asi po štyristo a päťdesiatich rokoch ¹⁰⁾, a potom dal im sudcov až po Samuela proroka. ¹¹⁾

1) Mesto v Sýrsku, pri Stredozemnom mori, asi štyri míle od Antiochie.

2) Mesto na ostrove Cypru. Neskôr v zeme-trasení zahynulo, no cisár Konštantín V. vystavil ho a dal mu meno Konstancia. Teraz sa menuje Famagosta.

3) Sr. 12, 25.

4) Pafion, Neo-Pafos, na západnom brehu Cypru. Neďaleko stál chrám Afrodity. (Sv. Cyprian.)

5) Srov. 8, 9.

6) Bar-Jošuah. Prímeno jeho bolo Elymas. Srov. v. 8.

7) Prikladal si arabský názov Elymas, čili mudrc (čarodejník).

8) Tu posledný raz spomína sa jeho hebrejské meno Saul (= Žiadany), a od tejto doby nosil latinské meno Paulus.

9) Sv. Hieronym je tej mienky, že vzal meno Paulus od Sergiusa Paulusa, na pamiatku jeho pre cirkev významného obrátenia. (Verš 12.) Sv. Augustín myslí, že z poníženia nazval sa Paulus (= Malý). I. Kor. 15, 9. Iní sú tej mienky, že ako rímsky mešťan (Sk. ap. 22, 25) nosil latinské prímeno Paulus. Možno je i to, že pri svojom vysvätení (verš 3.) prijal grécke meno Paulos (= Prestalec, ktorý prestal byť prenasledovníkom cirkvi).

10) Grécky: všetkej vrtkavosti. Ján 8, 44. Sk. ap. 8, 20.

11) V ktorom by si sa obrátil.

1) Dľa podania sprevádzal potom Pavla do Španielska a bol biskupom v Narbone. Sk. ap. 20, 4. II. Tim. 4, 20.

2) Sk. ap. 14, 24.

3) Sk. ap. 15, 37.

4) Teraz Ashker u Cilického priesmyku.

5) Apoštol pre pohanov vždy a všade najprv ohlasoval evanjelium Židom. Preto chodil do synagogy, aby sa mu naskytla príležitosť obrátiť Židov.

6) Sk. ap. 5, 35.

7) Sk. ap. 2, 10; 17, 4. T. j. prišielci, obrátenci, vierodruhovia.

8) T. j. mocou veľikou a zázračnou. 2. Mojž. 1, 1; 13, 21.

9) Zlé obyčaje, tvrdošijnosť. 2. Mojž. 16, 3.

10) Neberie sa teda určitý počet.

11) Od narodenia Izáka (1. Mojž. 21, 2) do delenia zeme (Jos. 14, 2). Správnejšou sa zdá grécka

21. A odvtedy požadovali kráľa ¹⁾, a Boh dal im Saula, syna Cisovho, muža z pokolenia Benjaminovho, za štyridsať rokov.

22. A keď toho shodil, vzbudil im Dávida za kráľa, o ktorom vydal svedectvo a riekol: Našiel som Dávida, syna Jesovho, muža dľa môjho srdca, ktorý bude činiť všetku moju vôľu.²⁾

23. Z jeho semena Boh dľa zaslúbenia vyviedol Izraelovi spasiteľa Ježiša,

24. pred ktorého bezprostredným vystúpením Ján kázal krst pokánia všetkému ľudu izraelskému.

25. A keď Ján dokonával svoj beh, hovorieval: Ja nie som ten, ktorého vo mne tušíte, ale, hľa, prichádza po mne, ktorému nie som hoden rozviazať obuv na nohách.³⁾

26. Mužovia bratia, synovia z rodu Abrahámovho, a ktorí medzi vami boja sa Boha, vám je poslané slovo tohoto spasenia.⁴⁾

27. Lebo tí, ktorí prebývajú v Jeruzaleme a jeho kniežatá nepoznali ho ⁵⁾, a keď ho odsúdili, naplnili hlasy prorokov, ktoré sa čítajú každú sobotu.

28. A ačkoľvek na ňom nenašli žiadnej smrťhodnej viny, prosili Piláta, aby ho usmrtili.

29. A keď dokonali všetko, čo bolo o ňom písané, složili ho s dreva a položili do hrobu.

osnova: asi za 450 rokov a potom dal sudcov... t. j. 450 rokov má sa počítať od rozdelenia zeme až po Samuela.

1) 1. Kráf. 8, 10. Toto udanie času nenachádza sa v Starom Zákone; pochádza z ústneho podania.

2) 1. Kráf. 13, 14. Žalm 88, 21.

3) Ján 1, 20, 27. Mat. 3, 11. Mar. 1, 7.

4) My sme poslaní, aby sme najprv vám zvestovali Spasiteľa.

5) Židom v cudzine zaiste ťažko bolo veriť, že Pán Ježiš je Mesiáš, keďže ho neuznali za Mesiáša Jeruzalemčania, ba jako bohorúbača ho ukrižovali. Na to odpovedá Pavel, že Jeruzalemčania zavrhlí a zabili Spasiteľa z nevedomosti. Ale práve týmto vyplnili sa predpovedania o Ježišovi; vzkriesením Pána splnilo sa najväčšie zaslúbenie božské (32, 36); a viera donáša ospravedlivenie (38, 39), nevera zatratenie (40, 41). Sv. Pavel z pohoršenia križa čerpá dôkaz, že Ježiš je Mesiáš.

30. Ale Boh vzkriesil ho z mŕtvych tretieho dňa, ktorý zjavoval sa po mnoho dní tým,

31. ktorí spolu s ním vystúpili z Galilejska do Jeruzalema, ktorí až dosavád sú mu svedkami u ľudu.

32. A my vám zvestujeme to zaslúbenie ¹⁾, ktoré sa dostalo našim otcom,

33. že ho Boh naplnil synom našim, keď vzkriesil Ježiša, jako v druhom žalme je napísané: Mój syn si ty, ja som ťa dnes splodil.

34. A že ho vzkriesil z mŕtvych, aby sa už viac nevrátil do porušenia, takto riekol: Dám vám sväté veci Dávidove, verné.²⁾

35. A preto aj inde povedá: Neďaš svojmu Svätému vidieť porušenia.³⁾

36. Lebo Dávid, keď za svojho života poslužil vôli Božej, usnul a bol priložený k svojim otcom, a videl porušenie.

37. Ale ten, ktorého Boh vzkriesil z mŕtvych, nevidel porušenia.⁴⁾

38. Nech vám je teda známe, mužovia bratia, že skrze toho zvestuje sa vám odpustenie hriechov a všetkého, od čoho ste skrze zákon Mojžišov nemohli byť ospravedlivení ⁵⁾:

39. skrze toho každý, kto verí, býva ospravedlivený.⁶⁾

40. Teda pozor, aby na vás neprišlo, čo sa povedá u prorokov:

41. Vidte, opovrhovatelia, a divte sa a zmiznite, lebo ja činím dielo

1) T. j. splnenie toho zaslúbenia.

2) Iz. 55, 3. Žalm. 88, 36. Luk. 1, 32. Rim. 6, 9. Smysel je: To, čo som verne prisľúbil Dávidovi, t. j. že jeho kráľovstvo bude večne trvať, to vám dám v Mesiášovi, ktorý sa narodí z jeho pokolenia.

3) Žalm 15, 10. Ako Peter vo svojej svätodušnej reči, tak teraz Pavel dokazuje, že proctvá nevyplnili sa v Dávidovi, lež v Ježišovi, keďže on, v ktorom sa vyplnili, stojí nekonečne vyššie od Dávida, v ňom je tedy spása pre všetkých ľudí.

4) Sk. ap. 2, 25.

5) Sv. Pavel vyzdvihuje, že k spaseniu nestačí Starý Zákon, a tak treba prijať kresťanstvo.

6) Rim. 8, 3. Gal. 3, 11. Srdcom, ústami a životom nech nezapiera.

za vašich dňov, dielo, ktoré neuveríte, keby vám niekto o ňom vypravoval.¹⁾

42. A keď oni vychádzali, prosili, aby nasledujúcu sobotu mluvíli im tie slová.

43. A keď sa shromaždenie rozpustilo, šlo mnoho Židov a nábožných znovu na vieru obrátených²⁾ za Pavlom a Barnabášom, ktorí premluvili k nim a napomínali ich, aby zotrvali v milosti Božej.

44. A nasledujúcu sobotu skoro všetko mesto sišlo sa počúvať slovo Božie.

45. Ale Židia, keď videli zástupy, naplnili sa žiarlivosťou a odporovali tomu, čo povedal Pavel, a rúhali sa.³⁾

46. Vtedy Pavel a Barnabáš odhodlane povedali: Vám⁴⁾ najprv sa malo ohlasovať slovo Božie, ale pretože ho zavrhuje a pokladáte seba za nehodných večného života, hľa, obraciame sa k pohanom,

47. lebo tak nám prikázal Pán: Položil som ťa za svetlo národom, aby si bol na spásu až do konca zeme.⁵⁾

48. A keď to počuli pohani, zaradovali sa a vlebili slovo Pánovo, a uverili, ktoríkoľvek boli predurčení k večnému životu.⁶⁾

49. I roznieslo sa slovo Pánovo po celom kraji.

50. Ale Židia pobúrili nábožné a vznešené ženy a predných mešťanov, a vzbudili prenasledovanie proti Pavlovi a Barnabášovi a vyhнали ich zo svojich končín.⁷⁾

51. Tu oni otriasli prach¹⁾ so svojich nôh na nich a prišli do Ikonie.²⁾

52. A učeníci naplnení boli radosťou a Duchom svätým.³⁾

HLAVA 14.

Útek Pavlov a Barnabášov z Ikonie do Lystry, kde im chceli obetovať ako bohom; Pavlovo kamenovanie, kázanie v Derbe a návrat do Antiochie.

1. I stalo sa v Ikonii, že vošli spolu do židovskej synagogy a mluvíli, tak že uverilo veľké množstvo Židov a Grékov.⁴⁾

2. Ale Židia, ktorí neuverili, rozdráždili a k hnevu popudili mysle pohanov proti bratom.⁵⁾

3. I boli tu za dlhý čas a smelo si počínali v Pánovi, ktorý vydával svedectvo slovu milosti svojej, a dával to, aby sa dialy divy a zázraky skrze ich ruky.

4. Lenže rozdvajilo sa obecenstvo mesta: a síce niektorí boli so Židmi a niektorí s apoštolmi.⁶⁾

5. Ale keď sa pohani a Židia aj so svojimi úradskými oborili, aby ich potupili⁷⁾ a kamenovali:

6. dozvediac sa o tom, utiekli do miest lykaonských, do Lystry a Derbe⁸⁾, i do všetkého okolitého kraja, a tu kázali evanjelium.

7. I sedával v Lystre jakýsi muž, nemocný na nohy, chromý zo života svojej matky, ktorý nikdy nechodil.

8. Ten počúval⁹⁾ Pavla mluviť.

1) Mat. 10, 14.

2) Teraz Koniah v Lykaonii.

3) Učeníci, t. j. novoobrátení s radosťou prijali spasenie a začali viesť nový duševný život.

4) Pravdepodobne boli to príselci, proselyti.

5) T. j. oproti veriacim; srov. 10, 23. Medzi novoobrátenými, dľa ústneho podania (Sv. Ján Zlat., Epif.), bola i sv. Tekla.

6) Väčšia časťka pohanských obyvateľov držala so Židmi, menšia s apoštolmi. Barnabáš a Pavel na tom mieste po prvý raz menujú sa apoštolmi, tak ako dvanásti.

7) Grécky: spupne s nimi nakladali.

8) Apoštolovia poslúchali Pána. Mat. 10, 23. Lystra ležala na juh 4 km. od Ikonie, Derbe asi 75 km. na západ pri hranici Kapadocie.

9) Rozumej: z vnuknutia Božieho. Vtedy sa obrátili na vieru Kristovu: Timotej z Lystry (16,

1) Hab. 1, 5. Ján 6, 45. Sk. ap. 7, 42.

2) T. j. pohanov na židovstvo obrátených.

3) Možno, že nechceli dopriať milosti Božej pohanom (hriech proti Duchu svätému). Možno, že sa báli o čistotu, a snáď i o jestvovanie svojho národa.

4) Dolož: Židom.

5) Poneváž Kristus apoštolov vyvolil a vyslal svoje učenie ohlasovať, rozumejú sa tie na Mesiasa sa vzťahujúce slová i na nich. Iz. 49, 6. Mat. 10, 6; 21, 43.

6) Viera závisí od milosti Božej a dobrej vôle človeka, preto všetci neveria.

7) Ktoré mali viac citu, nežli rozumu. Pohan-ské ženy, ktoré sa synagou držali. 16, 13.

Ktorý keď pohliadol na neho, a vidiac, že by vieru mal, aby bol uzdravený,

9. riekol veľikým hlasom: Postav sa rovno na svoje nohy. I skočil a chodil.

10. Tu zástupy, keď videly, čo učinil Pavel, pozdvihly svoj hlas a po lykaonsky¹⁾ riekly: Bohovia v ľudskej podobe sostúpili k nám.

11. I nazvali Barnabáša Jovišom²⁾ a Pavla Merkurom³⁾, preto, že on viedol slovo.⁴⁾

12. I kňaz Jovišov, ktorý bol pred mestom, priviedol býkov s vencami pred bránu a chcel s ľuďmi obetovať.⁵⁾

13. Keď to počuli apoštolovia Barnabáš a Pavel, roztrhli plášte svoje⁶⁾, vyskočili medzi zástupy, kričali

14. a hovorili: Mužovia, čo to robíte? I my sme smrteľní, ľudia ako vy⁷⁾, ktorí vám zvestujeme, aby ste sa obrátili od týchto márností k živému Bohu, ktorý učinil nebo i zem, a more i všetko, čo je v nich:

15. ktorý za predošlých vekov nechával všetky národy chodiť po ich cestách.⁸⁾

16. Ale preto seba predsa nenechal bez osvedčenia⁹⁾, nakoľko dobre činil s neba, dával dažde a časy úrodné, naplňoval pokrmom a potešením naše srdcia.

17. A týmito rečami ledva uspokojili zástupy, aby im neobetovali.

18. V tom prišli z Antiochie a Ikonía niektorí Židia, i naviedli zástupy, a kamenovali Pavla a vyťahli za mesto, v tom domnení, že je mŕtvy.¹⁾

19. Ale obkľúčili ho učeníci a vstal²⁾, vošiel do mesta a druhého dňa odcestoval s Barnabášom do Derby.

20. A keď kázali evanjelium tomu mestu a vyučili mnohých, navrátili sa do Lystry a do Ikonía a do Antiochie,

21. utvrdzovali mysle učeníkov a povzbudzovali, aby zotrvali vo viere, a že nám treba skrze mnohé súženia vchádzať do kráľovstva Božieho.³⁾

22. A keď im po jednotlivých cirkvách poustanovovali⁴⁾ starších a pomodlili sa s pôstom, porúčali ich Pánovi, v ktorého uverili.⁵⁾

23. A keď prešli Pizidiu, prišli do Pamfilie,

24. mluvíli slovo Pánovo v Perge a sostúpili do Atalie⁶⁾;

25. a odtiaľ⁷⁾ odplavili sa do Antiochie, odkiaľ boli odovzdaní milosti Božej ku dielu, ktoré vykonali.

26. A keď ta prišli a shromaždili cirkev, rozprávali, jaké veľké veci Boh skrze nich učinil a že otvoril národom dvere viery.⁸⁾

27. A ostali tu za nemalý čas s učeníkmi.⁹⁾

1), jeho židovská matka Eunice a stará matka Loizda (2. Tim. 1, 5) a Gajus z Derby (20, 4).

1) T. j. dľa svojho nárečia a pohanského smýšľania.

2) Jupiter (Dzeus), u Rimanov a Grékov boh hromu (Perún).

3) Merkur (Hermes), boh kupectva.

4) Kupci obyčajne sú chytrí a výmluvní: preto Pavla mali za Merkura.

5) Srov. verš 17., ako bohom.

6) Na znamenie ustrnutia. Mat. 26, 5. Vybehli z domu, kde bývali. O roztrhnutí šiat srov. Mat. 20.

7) Grécky: I my sme vám podobne citeľní ľudia.

8) Rim. 2, 14—15.

9) Dokazoval svoju moc a dobrotu, tak že mohol byť poznaný.

1) Dolož: a tam ho pohodili. Antiochia je asi 170 km. vzdialená od Lystry. Že takú ďalekú cestu vykonali nepriatelja Pavlovi, to je dôkazom toho, jako ho nenávideli.

2) Sv. Pavel pravdepodobne utajil sa, spravil sa za mŕtveho. No i to je možné, že ho Boh záračne uzdravil.

3) Mat. 16, 24.

4) Grécky: povolili. Niektorí tu chcú najst' svätenie za kňazov a biskupov skrze vystieranie rúk.

5) Srov. 13, 3.

6) Námorné inesto v Pamfilsku.

7) Dolož: odchádzajúc. Srov. 13, 3.

8) T. j. dal prístup do Cirkvi Kristovej.

9) Sem kladú niektoré utrpenia sv. Pavla. Rim. 15, 19. II. Kor. 11, 24.

HLAVA 15.

Prvý cirkevný snem v Jeruzaleme. Pavel rozlúčil sa s Barnabášom. Barnabáš s Markom išiel do Cyprusu, Pavel so Silou do Sýrska a Cilicie.

1. A niektorí, ktorí prišli z Judska, učili bratov¹⁾: Jestli sa len nedáte obrezať dľa Mojžišovej obyčaje, nemôžete byť spasení.²⁾

2. A keď Pavel a Barnabáš mali nemalú srážku s nimi, zostali na tom, aby Pavel a Barnabáš a niektorí druhí z nich išli k apoštolom a starším do Jeruzalema o tú otázku.³⁾

3. Oni teda, vyprevadení od cirkvi, prešli cez Feniciu a Samaritánsko, a rozprávali o obrátení pohanov, a spôsobili veľikú radosť všetkým bratom.

4. A keď sa dostali do Jeruzalema, boli prijatí od cirkvi a od apoštolov i starších, a zvestovali, koľké veci činil Boh s nimi.

5. I povstali niektorí z odtrženstva farizejského, ktorí uverili, a povedali, že treba ich obrezať, i prikázať im, aby zachovávali zákon Mojžišov.

6. Tedy shromaždili sa apoštolovia a starší, aby rozhodli o tejto veci.⁴⁾

7. A keď sa už mnoho porokovalo, vstal Peter a riekol im: Mužovia bratia, vy viete, že od dáv-

ných dňov¹⁾ medzi nami (mňa)²⁾ Boh vyvolil, aby pohaní z mojich úst počuli slovo evanjelia a uverili.

8. A Boh, ktorý zná srdce, vydal im svedectvo, keď im dal Ducha svätého, jako i nám³⁾,

9. a neučinil žiadneho rozdielu medzi nami a nimi⁴⁾, keď vierou očistil ich srdcia.

10. Tak teda čo pokúšate Boha, že kladiete jarmo na hrdlo učeníkov, ktoré ani naši otcovia, ani my nemohli sme uniesť?⁵⁾

11. Ale skrze milosť Pána Ježiša Krista veríme, že budeme spasení, jako i oni.

12. Tu umĺklo⁶⁾ všetko to množstvo: a poslúchali Barnabáša a Pavla rozprávať, aké divy a zázraky činil Boh skrze nich medzi pohanmi.

13. A keď umĺkli, odpovedal Jakub⁷⁾ a riekol: Mužovia bratia, počujte ma.

14. Šimon rozprával, ako Boh najprv postaral sa, aby z pohanov prijal ľud svojmu menu.

15. A s tým sa srovnávajú pro-rocké slová⁸⁾, jako písané je⁹⁾:

16. Potom sa navrátim a znovu vystavím stánok Dávidov¹⁰⁾, ktorý spadol, a jeho srúcaniny znovu postavím a pozdvihnem ho,

17. aby ostatní ľudia hľadali Pána

1) Srov. 11, 2. Gal. 5, 2.

2) Židovsko-kresťanskí horlitolia učili, že z Mojžišovho zákona aspoň obriezka je potrebná pre kresťanov z pohanstva obrátených, čomu sa pohano-kresťania protivili, prečo nemalú hádku mali s nimi Pavel a Barnabáš, ktorí pokračovali dľa nariadenia apoštolov. Vystúpenie horliteľov židovských padá do toho času, keď Pavel a Barnabáš účinkovali v Antiochii.

3) Vážnosť Pavlova a Barnabášova nebola dostatočná, aby v tých roztržkách rozhodli, preto za potrebné držali uzavretie celej Cirkvi pre všetkých kresťanov.

4) Stalo sa to asi v prvej polovici r. 51. po nar. Kr. Pozoruhodné je, že sa sišli apoštolovia a starší, nie však jahnovia a veriaci: z toho nasleduje, že starší (presbyteri) neboli svetskí ľudia, ale odlúčení (klerus) k bohoslužbe a apoštolskému úradu, na stupni nižšom od apoštolov, ale vyššom od jahnov.

1) Na počiatku Cirkvi, asi pred 12. rokmi.

2) Zpomedi apoštolov vyvolil si Petra za hlavu Cirkvi, aby prijal pohanov do Cirkvi. Sk. ap. 10, 12. atď.

3) V gréčtine stojí: vydal svedectvo o nich, že sú tak dieťkami Božími, jako i my.

4) T. j. medzi obrezanými a neobrezanými, čistými a nečistými.

5) T. j. jarmo zákona Mojžišovho, ktoré ani my nemali sme ďalej nosiť, len do príchodu Mesiáša.

6) T. j. podrobilo sa úsudku sv. Petra, jako viditeľnej hlave Cirkvi na zemi.

7) Sv. Jakub, ako bratranec Ježišov, riadny biskup v Jeruzaleme, ktorý nestýkal sa s pohanmi, jako verný zachovávateľ zákona, mal istotne veľkú vážnosť a rozhodujúce slovo.

8) Smysel je: Skutočne výrok Petra je neomylný a srovnáva sa úplne so sv. Písmom.

9) Iz. 2, 1. Mich. 4, 1.

10) Stánok Dávidov, t. j. jeho kráľovský dom a jeho kráľovstvo, čo sa splnilo v duchovnom smysle o kráľovstve Mesiášovom, o Cirkvi.

a všetky národy, ktoré nosia moje meno, povedá Pán, ktorý to činí.¹⁾

18. Známe je Pánu od vekov jeho dielo.²⁾

19. Preto ja súdim: neznepokojovať tých, ktorí sa z pohanov obracajú k Bohu³⁾,

20. ale písať im, aby sa zdržovali od modlárskeho poškvrnenia⁴⁾, a od smilstva, a od zadusenín, a od krvi.⁵⁾

21. Lebo Mojžiš od dávnych časov má po jednotlivých mestách, kto by ho kázal v synagogách, kde sa čítava každú sobotu.⁶⁾

22. Vtedy videlo sa apoštolom a starším s celou Cirkvou, aby vyvolili zpočiatku seba mužov a poslali ich do Antiochie s Pavlom a Barnabášom: Judu, ktorý sa nazýval Barsabas, a Silu, mužov popredných⁷⁾ medzi bratmi,

23. a písali skrze ich ruky⁸⁾: Apoštolovia a starší bratia tým, ktorí sú v Antiochii a v Sýrsku a v Cilicii, bratom, ktorí sú z pohanov, pozdravenie.

24. Poneváž sme počuli, že niektorí⁹⁾, ktorí vyšli od nás, ktorým sme nekázali, zmätli vás slovami a mylili vaše mysle.

25. Videlo sa nám shromaždeným vyvolať mužov a poslať k vám s našimi najmilšími, Barnabášom a Pavlom,

26. ľuďmi tými¹⁰⁾, ktorí vydali svoje

životy¹⁾ pre meno Pána nášho Ježiša Krista.

27. Poslali sme teda Judu a Silu, ktorí aj sami ústne vám povedia to isté.

28. Lebo videlo sa Duchu svätému a nám neklásť na vás viac žiadneho bremena, iba toto potrebné:

29. Aby ste sa zdržovali od vecí obetovaných modlám a od krvi a od zaduseného a od smilstva²⁾; toho keď sa budete chrániť, dobre urobíte. Majte sa dobre.

30. Oni teda, prepustení, sostúpili do Antiochie, a keď sa shromaždilo množstvo, odovzdali list.

31. Keď ho prečítali, radovali sa z toho potešenia.³⁾

32. Ale i Judas i Silas, poneváž i sami boli prorokmi⁴⁾, premnohou rečou napomínali a utvrdzovali bratov.

33. A keď tam pobudli za nejaký čas, boli prepustení od bratov v pokoji k tým, ktorí ich boli poslali.

34. Ale Silas uznal za dobré tam ostať, a Judas sám odišiel do Jeruzalema.

35. Pavel však a Barnabáš bavili sa v Antiochii, učili a kázali s mnohými inými slovo Pánovo.⁵⁾

36. Ale po niekoľkých dňoch riekol Pavel Barnabášovi: Vráťme sa a ponavštevujme bratov po všetkých mestách, v ktorých sme kázali slovo Pánovo, jako sa majú.

37. Tedy Barnabáš chcel so sebou vziať i Jána, ktorý sa nazýval Marek.

1) Amos 9, 11.

2) Boh od počiatku uzavrel spoločenstvo s pohanmi a Židmi v jeden národ v Cirkvi.

3) Keby Boh bol chcel národy skrze Starý Zákon spojiť, bolo by sa to už prvej stalo.

4) T. j. aby nielen neklášali sa modlám, ale ani nepoživali z toho, čo bolo modlám obetované. 1. Kor. 10, 19—21.

5) Poneváž to bolo zakázané už pred Mojžišom (1. Mojž. 9, 4) a spojené so všeobecnou ošklivosťou, tak, že by požívanie zaduseného bolo pohoršením pre Židov a prekážkou spojenia sa Židov s pohanmi v jednu Cirkv. Zákaz zadávaného a krvi bol teda len dočasný. 3. Mojž. 3, 17. 1. Kor. 8, 1. 1. Tes. 4, 3.

6) T. j. zákon Mojžišov.

7) Grécky: vývodiaci.

8) Skrze ich ruky = po nich; ich ruky niesly list.

9) T. j. Židia.

10) Aké krásne odporúčanie vyslovila Cirkv Pavlovi a Barnabášovi.

1) Odovzdali životy = nasadili, vystavili nebezpečenstvu.

2) Smilstvo je zakázané pre všetky časy. Modlám obetované mäso už sv. Pavel dovolil jest v istých okolnostiach. (1. Kor. 10, 25—27.) Zadusené a krv nejest sa tiež dlho neudržalo v platnosti. Dnes je zakázané len smilstvo.

3) T. j. že sa nemusia dať obrezať, a predsa že môžu byť spasení.

4) T. j. rečníkmi. Srov. 13, 1; 11, 27.

5) Do toho času padá pravdepodobne okružná cesta sv. Petra, založenie kresťanských obcí a návšteva jeho v Antiochii, o čom sv. Pavel spomína v liste ku Gal. 2, 11.

38. Ale Pavel prosil ¹⁾, aby nebral toho so sebou, ktorý totižto odišiel od nich z Pamfilska a nešiel s nimi do práce.

39. Povstala teda rozopra, tak že sa rozišli jeden od druhého, a síce Barnabáš vzal so sebou Marka a plavil sa do Cypru.

40. Kdežto Pavel zvolil Silu ²⁾, a od bratov odporúčaný do milosti Božej, odcestoval.

41. A pochodil Sýriu a Ciliciu, a utvrdzoval cirkve (a prikazoval zachovávať prikázania apoštolov a starších).³⁾

HLAVA 16.

Pavel vzal si za spoločníka Timoteja a obrezal ho, od Boha poslaný išiel do Macedonska, obrátil Lydiu, vyhnal veštiaceho ducha, jeho uväznenie a prepustenie.

1. A prišiel do Derby ⁴⁾ a do Lystry, a hľa, tam bol jeden učeník, menom Timotej ⁵⁾, syn židovskej ženy veriacej, z otca pohana.

2. O tom vydávali dobré svedectvo bratia, ktorí boli v Lystre a Ikonii.

3. Toho chcel Pavel, aby cestoval s ním. I vzal ho a obrezal ho, pre Židov ⁶⁾, ktorí boli v tých miestach. Všetci totiž vedeli, že jeho otec bol pohan.

4. A jako chodili po mestách, nakladali im zachovávať ustanovenia,

1) Srov. 13, 13. Grécky: Ale Pavel stál na tom (držal sa slušne) nebrať so sebou toho, ktorý odišiel.

2) Silas zostal v Antiochii, sv. Pavel navštívil od neho založené cirkve.

3) Srov. verš 23. a 29. V gréckom, ako i v mnohých latinských rukopisoch toho niet, čo je tu položené do zátvorky. Je to sem položené bezpochyby z verša 4. nasledujúcej hlavy.

4) Srov. 14, 6.

5) II. Tim. 1, 3—5.

6) Neurobil to Pavel, ako by bol považoval obriezku za potrebnú, ale len preto, aby Židia nebránili Timotejovi prístupu do synagogy. Nekonal ani proti snemu jeruzalemskému (15, 23—29), lebo snem nezakázal zrovna obriezku, ale len nútiť k nej, a tak ponechal pohanom voľnosť prijať alebo neprijať obriezku. I. Kor. 9, 20. Gal. 2, 3.

čo byly vynesené od apoštolov a starších, ktorí boli v Jeruzaleme. ¹⁾

5. A tak cirkve utužovali sa vo viere a každodenne rozmáhaly sa počtom.

6. A keď prešli Frygiu a kraj galatský ²⁾, zabránil im Duch svätý mluviť slovo Božie v Azii.³⁾

7. A keď prišli do Myzie ⁴⁾, pokúsili sa ísť do Bitynie, ale nedal im Duch Ježišov.

8. A keď obišli Myziu, sostúpili do Troady.⁵⁾

9. Tu zjavilo sa Pavlovi v noci videnie: Jakýsi macedonský muž stál a prosil ho a riekol: Prejdi do Macedonska a pomôž nám.

10. A jako to videnie videl, hneď sme hľadeli ísť do Macedonska, uistení, že nás Boh povolal kázať im evanjelium.⁶⁾

11. A keď sme sa plavili z Troady, rovným behom prišli sme na Samotracko ⁷⁾ a druhého dňa do Neapola ⁸⁾,

12. a odtiaľ do Filipy ⁹⁾, ktoré je prvé osadnícke mesto ¹⁰⁾ tej čiastky Macedonska. A boli sme v tom meste za niekoľko dní¹¹⁾ a rozprávali sme.

13. Ale v sobotný deň vyšli sme von za bránu, k potoku, kde sa nám

1) Srov. 15, 29.

2) Galatsko, čili Galo-Grécko, malo obyvateľstvo miešané z Grékov a Galov (Vlachov, Rumunov), ktorí sa tu v dobe Alexandra V. presťahovali z Macedonska.

3) Prečo a jako zabránené? To jedine Boh vie. Možno sa však domnievať, že sa to stalo zvláštnym riadením Božím, aby Pavel nezdržoval sa v Azii, kde už zasiate bolo semä slova Božieho, ale aby niesol svetlo evanjelia do Európy.

4) Ukrajina v Malej Azii na hranici medzi Aziou a Európou.

5) Teraz Eski-Stambul, neďaleko starej Troje, prístavné mesto Helespontu.

6) Z tohoto miesta vidno, že pôvodca Skutkov apoštolských, sv. Lukáš, tu sa pripojil k svätému Pavlovi.

7) Ostrov v Egejskom mori, medzi Aziou a Európou.

8) Europejské mesto, na brehu tráckom. Leží tam teraz turecká dedina Kavala.

9) Predtým Krenides; dostalo to meno od Filipa, kráľa macedonského.

10) T. j. kolonia = osada (rimská alebo grécka).

11) Grécky a snáď i latinsky: A strávili sme v tom meste niekoľko dní.

zdala byť modlitebnica ¹⁾, a keď sme si sadli, rozprávali sme sa so ženami, ktoré sa sišly.

14. A istá žena, menom Lydia ²⁾, ktorá kupčila so šarlátom ³⁾, z mesta Tyatíranov, ctiteľka Božia, poslúchala, ktorej Pán otvoril srdce, aby pozorovala na to, čo hovoril Pavel.

15. A keď bola pokrstená, i jej dom, prosila a riekla: Jestli ma máte za vernú Pánovi, vojdite do môjho domu a zostaňte. I prinútila nás.

16. Tu stalo sa, keď sme šli do modlitebnice, jakési dievča, majúce veštiaceho ducha ⁴⁾, stretlo sa s nami, ktoré veštením prinášalo veľký zisk svojim pánom.

17. Tá šla za Pavlom a za nami, skríkla a riekla: Tito ľudia sú sluhmi ⁵⁾ najvyššieho Boha, oni vám zvestujú cestu spasenia.⁶⁾

18. A to činievala za mnoho dní. To zunoval Pavel, obrátil sa a riekol duchu: Prikazujem ti v mene Ježiša Krista, aby si vyšiel z nej.⁷⁾ A vyšiel v tú istú hodinu.

19. Tu keď jej páni videli, že im pozmizla nádej na zisk, zachytili Pavla a Silu a viedli na námestie⁸⁾ k vrchnosti.

20. A keď ich postavili pred úradských, riekli: Tito ľudia búria naše mesto, pretože sú Židia,

21. a zvestujú obyčaj, ktorú nám

nesvobodno prijať, ani zachovávať, pretože sme Rimani.¹⁾

22. I sbehol sa ľud proti nim; tu úradskí strhli s nich odev a kázali ich šľahať prútmi.²⁾

23. A keď im nakládli mnoho rán, vhodili ich do žalára a prikázali strážnikovi, aby ich pilne strážil.

24. Ktorý, keď dostal taký rozkaz, vhodil ich do vnútrajšieho žalára a zavrhol im nohy do klady.

25. Ale o polnoci Pavel a Silas modlili sa a chválili Boha, a tí, ktorí boli v žalári, počuli ich.

26. A v tom zrazu nastalo veľké zemetrasenie, tak že sa pohly základy žalára, a hneď sa všetky dvere pootváraly a všetkým sa rozviazaly putá.³⁾

27. A keď sa zobudil strážnik žalára a videl pootvárané dvere na žalári, vytasil meč a chcel sa zabiť, lebo sa nazdával, že väzni ušli.⁴⁾

28. Tu zavolať Pavel veľkým hlasom a riekol: Nerob si nič zlého: však sme tu všetci.

29. A keď si vypýtal svetlo, vkročil dnu a prestrašený padol Pavlovi a Silovi k nohám,

30. a vyviedol ich von a riekol: Pánovia, čo mám robiť, aby som bol spasený?⁵⁾

31. A oni riekli: Uver v Pána Ježiša, a budeš spasený ty aj tvoj dom.⁶⁾

32. I mluvíli mu slovo Pánovo, i všetkým, ktorí boli v jeho dome.

1) To bola modlitebnica pod holým nebom. Židia, kde nemali žiadnej synagogy, zhopatrili si miesto pri nejakej rieke, tam vykonávali svoje modlitby a sa umývali. Keď v meste Filipy len niektoré ženy bez mužov to miesto navštevovaly, bol počet Židov tam veľmi malý; boly to ženy, ktoré mali pohanských mužov.

2) Zjav. 1, 11.

3) Zdá sa, že Lydia mala samostatný obchod, lebo sa jej muž nespomína. Bola pobožná a veľmi zámožná. Ona prvá dala sa pokrstiť a štedre napomáhala sv. Pavla. Srov. 13, 43.

4) Iz. 8, 19. Srov. verš 18. Raráška alebo znachora, diabla.

5) T. j. Silas s Lukášom.

6) Srov. Mat. 8, 29.

7) Moc mena Ježišovho nad zlým duchom bola najsilnejším dôkazom pre jeho božstvo. (Mar. 16, 17. Luk. 10, 17.)

8) Na námestí vykonávaly sa súdne pojednania.

1) Rimani, ku ktorým sa i Filipani pripočítavali, nesmeli prijať žiadneho náboženstva, ktoré nebolo od vlády potvrdené.

2) II. Kor. 11, 25. I. Tes. 2, 2.

3) Pán dáva svojim svedkom svedectvo. Len tak dlho trpia, kým je to potrebné, aby zásluhy jeho vyvolených rozmnožené a vnútorná ich svätosť zjavená bola.

4) Pre tú príčinu by bol býval na smrť odsúdený.

5) Strážnik žalára poznal, že tu ruka Božia účinkuje; on sa nepýtal, ako a čo sa stalo, ale milosťou pohnutý staral sa len o svoje spasenie. (Ján Zlat.) Ako zvestovateľ cesty, vedúcej k spaseniu, bol už Pavel v meste známy. (Srov. 17.)

6) Viera v Ježiša Krista obsahuje v sebe vôľu prikazy jeho zachovávať.

33. A v túž nočnú hodinu, keď ich vyviedol, umyl im rany, a hneď bol pokrstený on i jeho všetci domáci.

34. A keď ich zaviedol do svojho domu, pripravil im stôl a veselil sa so všetkým svojím domom, že uveril Bohu.

35. A keď nastal deň, poslali úradski služobníkov súdu a riekli: Prepust' tých ľudí.¹⁾

36. A strážnik oznámil Pavlovi tieto slová: Úradski poslali, aby ste boli prepustení: teda vyjdite a idte v pokoji.²⁾

37. Ale Pavel riekol im: Verejne a bez vyslyšania nás, ľudí Rimanov, vyšľahali a do žalára vhodili, a teraz tajne nás vyhánajú? Nie tak: ale nech prídu

38. a sami nás vyvedú. Tedy povedali úradským služobníkmi slová tieto. I zľakli sa, keď počuli, že sú Rimani³⁾,

39. a prišli a odprosili ich, a keď ich vyviedli, prosili ich, aby odišli z mesta.⁴⁾

40. A keď vyšli zo žalára, vošli k Lydii, a uzrúc bratov, potešili ich, a odišli.

HLAVA 17.

Pavel káže v Tesalonike, odkiaľ pre vzburu uteká do Beree, odtiaľ do Atén.

1. A keď schodili Amfipolu⁵⁾ a

1) Pavel a Silas boli po skončenom pohostinstve zase do žalára odvedení, aby strážnik žalára nemal žiadnej neprijemnosti.

2) Úradski chceli veľmi ľahkovážne zachádzať s apoštolmi, čo by bolo mohlo veľmi poškodiť dobrej veci, ktorej oni slúžili; t. j. rozširovanie kresťanstva; preto Pavel požaduje, aby ich úradski vážne brali, jako vážnych ľudí, a nie jako nejakých pobehajov.

3) O pravdivosti toho, že sú ozaj rímskymi mešťanmi, nemohli pochybovať, lebo ťažká pokuta zastihla tých, ktorí by sa klamlive vydávali za rímskych mešťanov. Obrazenie Rimana bolo zločinom proti veličenstvu rímskeho ľudu.

4) Prosili apoštolov, aby opustili mesto, že by sa zase vzbura nestala.

5) Amfipolis, mesto na rieke Strume (Strymon). Apolonia, mesto pri mori, medzi Amfipolou a Solúnom.

Apoloniu, prišli do Tesaloniky¹⁾, kde bola židovská synagoga.

2. Tedy Pavel dľa obyčaje vošiel k nim²⁾ a po tri soboty prednášal im z Písem,

3. vysvetľoval a predkladal, že Kristus mal trpieť a z mŕtvych vstať, a že ten je Kristus Ježiš, ktorého vám ja zvestujem.³⁾

4. A niektorí z nich uverili a pripojili sa k Pavlovi a Silovi, ba aj z nábožných pohanov⁴⁾ veľiké množstvo, i popredných žien nemálo.

5. Ale Židia v žiarlivosti sobrali niektorých zlých mužov z obecného ľudu⁵⁾, a keď sa shrkli dohromady, pobúrili mesto; i postavili sa u Jasonovho⁶⁾ domu, a hľadeli ich vyviesť medzi ľud.

6. A keď ich nenašli, tiahli Jasona a niektorých bratov ku predstaveným mesta a kričali: Títo, ktorí poburujú Mesto⁷⁾, i sem prišli,

7. ktorých Jason prijal, a títo všetci pracujú proti cisárskym úkazom, ponevác hovoria, že je druhý kráľom: Ježiš.⁸⁾

8. A tak pobúrili ľud a mestských predstavených, ktorí to počuli.

9. Avšak keď dostali zadostučenie od Jasona a od ostatných, prepustili ich.

10. Ale bratia ihneď v noci⁹⁾ vy-

1) Té-Salonika, rodisko sv. apoštolov slov. Cyrilla a Metoda; Solún, teraz Saloniky.

2) Do synagogy. Srov. 13, 46.

3) Aby mohli veriť na ukrižovaného, najprv musel im dokázať, že Messiaš musel byť ukrižovaný, že v tom záleží vykúpenie, a tak to i proci predpovedali.

4) Prišielcov, t. j. na židovstvo obrátených pohanov.

5) Rim. 16, 21. Grécky: z pouličníkov.

6) Jason bol pravdepodobne Žid, ktorý si židovské meno Jehošua premenil na grécke Jason; možno, ten, ktorého sv. Pavel spomína v liste k Rim. 16, 21.

7) Latinská osnova miesto orbem = okršlek má chybné Urbem = mesto = Rím. Dľa gréckeho okršlek (= rímskú drážvu).

8) Ján 19, 12. Obžalovali ich z velezrady, jako kedysi P. Ježiša. Pochádza to alebo z nejdorozumenia, alebo zo zlomyseľnosti, keďže Pavel rozprával o kráľovstve nebeskom a oni hovoria o kráľovstve zemskom.

9) Srov. 9, 25.

pustili Pavla a Silu¹⁾ do Berei.²⁾ Ktorí, keď ta prišli, vošli do židovskej synagogy.

11. No títo boli šľachetnejší od tých, ktorí sú v Tesalonike; títo prijali slovo so všetkou chtivosťou a každý deň skúmali Písma, či je tomu tak.

12. A tak uverili mnohí z nich, i z počestných pohanských žien, i mužov nemálo.

13. Ale jaknáhle sa Židia z Tesaloniky dozvedeli, že i v Berei Pavel zvestoval slovo Božie, prišli i ta štváť a búriť množstvo.

14. Avšak bratia vtedy hneď vyslali Pavla, aby šiel až k moru³⁾; len Silas a Timotej zostali tam.⁴⁾

15. A tí, ktorí odprevádzali Pavla, doviedli ho až do Atén⁵⁾ a keď dostali od neho odkaz na Silu a Timoteja, aby čím skorej prišli k nemu, odišli.

16. A kým ich Pavel v Aténach čakal, búril sa jeho duch v ňom, keď videl to mesto oddané modloslužbe.⁶⁾

17. Hádal sa teda v synagoge so Židmi i s nábožnými, a na námestí po všetky dni s tými, ktorí sa nahodili.⁷⁾

18. Tedy niektorí epikurejskí⁸⁾ a

stoickí¹⁾ mudrci hádali sa s ním, a jedni riekli: Čože chce povedať tento tlčhuba? Iní však: Zdá sa byť zvestovateľom nových bohov, lebo im zvestoval Ježiša a vzkriesenie.

19. I chytili ho a zaviedli do areopagu²⁾ a riekli: Môžeme sa dozvedieť, aké je to nové učenie, čo ty prednášaš?

20. Lebo veď čosi novotného do nášasť nám do uší: chceme teda vedieť, čo to má byť.

21. (Lebo všetci Aténčania i doťahovaní cudzinci na nič iného tak nestihli, jako alebo povedať, alebo počuť niečo nového.)

22. Tu Pavel stal si na prostred areopagu a riekol: Aténski mužovia, vidím, že vy ste naskrze, riekol by som, prinábožní ľudia.³⁾

23. Lebo keď som sa prechádzal a prezeral vaše modly, našiel som i oltár, na ktorom bolo napísané: Neznámemu Bohu.⁴⁾ Teda čo vy neznajúci ctíte, to vám ja zvestujem.

24. Boh, ktorý učinil svet a všetko, čo je v ňom, ten, pretože je pánom neba i zeme, nebýva v chrámoch, zbudovaných rukou⁵⁾,

25. ani nebýva obsluhovaný ľudskými rukami, jako by niečoho potreboval, keďže on dáva všetkým život i dýchanie i všetko:

26. a učinil, aby z jedného⁶⁾ všc-

1) Timotej zostal tam. I. Tes. 1, 1.

2) Berea u Pely, v treťom okrese macedonskom. Z tých v Berei obrátených je Sopater (20, 4) známy.

3) Odcestoval z najbližšieho prístavu morského. (Diuma: na úpätí Olympu).

4) T. j. jeden v Berei, druhý v Tesalonike.

5) Atény boli mestom i námorným štátom, strediskom gréckej vzdelanosti, gréckeho mudrcva a umenia, svetového kupectva a bohatstva. Mesto bolo síce viackrát sborené, ale vždy sa zotavilo. Teraz sú Atény sídelným mestom gréckeho kráľovstva. Ponevác Pavel mal tu do roboty s vysokovzdelaným obecnstvom, preto i jeho reč je vzletnejšia.

6) Na každom uhle boli chrámy a oltáre a pred každým domom boli sochy, zväčša modly.

7) Srov. verš 4.

8) Epikurejci boli stúpenci Epikura († 270 pr. Kr.); tláčali, že svet povstal náhodou z práškov, že bohovia nestarajú sa o ľudí, že niet ani večného trestu, ani večnej odmeny, že blaženosťou človeka je všemožné pohodlie a svetská rozkoš.

1) Stoickí mudrci, ktorých pôvodcom bol Zeno; učili, že z večnej látky povstal svet, že Boh a svet je jedna bytosť; že Boh je duša, svet je telo, že všetko podlieha osudu; že ten je opravdovo múdry, kto je ľahostajný proti dobrému a zlému, proti šťastiu a nešťastiu.

2) Aresov kopec; tam mávali Aténčania porady a sudy, jako aj iné schôdzky.

3) Ako pôvodne grécke, tak i latinské slovo je dvojsmyselné a znamená jako i prinábožní, tak i pripôverčiví. Sv. Pavel naschvál upotrebil toto dvojsmyselné slovo pre slovohru, čo je v ňom. Nechcel ich obraziť, aby ich nerozhorčil, a chcel i označiť rozpoloženie ich duše. To slovo márnym ľichtilo, rozumných zhrozilo.

4) Boli teda takí bedliví, že vystavili oltár i neznámemu bohu, aby len žiadneho z bohov nevynechali.

5) Pravý Boh je nekonečný, celý svet ho nemôže obsiahnuť, nie to chrám, ako vaše modly... preto nie sú bohmi.

6) Z jedného človeka (Adama), alebo z jedného páru (Adama a Evy).

tko ľudské pokolenie prebývalo na celom povrchu zemskej, a vymeral určené časy a medze ich prebývaníu.

27. aby hľadali Boha, či ho snáď ohmatajú alebo najdú, keďže nie je ďaleko od každého z nás.¹⁾

28. Veď v ňom žijeme a hýbame sa a sme²⁾: jako i niektorí z vašich básnikov³⁾ povedali: ba sme i jeho plemenom.⁴⁾

29. Keď teda sme plemenom Božím⁵⁾, nesmieme si myslieť, že božstvo je podobné zlatu alebo striebru, alebo kameňu, výtvaru umenia a výmyslu ľudského.⁶⁾

30. A Boh síce prepáčil⁷⁾ časy tejto nerozumnosti, ale teraz zvestuje ľuďom, aby všetci⁸⁾ všade činili pokánie,

31. preto, že ustanovil deň, v ktorý bude súdiť svet v spravodlivosti, skrze muža, ktorého k tomu ustanovil⁹⁾, a podáva vieru všetkým, keďže ho vzkriesil z mŕtvych.¹⁰⁾

32. A keď počuli o vzkriesení z mŕtvych, jedni sa posmievali a druhí povedali: Budeme ťa počúvať o tom druhý raz.¹¹⁾

33. Tak Pavel vyšiel zpomedzi nich.

34. No niektorí mužovia pripojili sa k nemu a uverili, medzi nimi bol

1) Dedičný hriech a z neho poslé náruživosti zaslepili človeka, avšak Boh s dôkazmi svojho jestvovania je všade, tak že musíme ho namakať, namatať, do neho zavadiť a tak ho najst. T. j. že je Boh taká prirodzená pravda, na ktorú môže náš prirodzený rozum prísť i bez pomoci Božej.

2) Job. 33, 4.

3) Aratus, Kleander, Pindar.

4) Tí básnici ovšem v tom smysle brali tieto slová, že Gréci sú dľa tela splodení od bohov; Pavel pominul opraviť toto chybné smýšľanie, ale vzťahuje vec na stvorenie človeka (dľa duše) na obraz Boží.

5) Dolož: živé a rozumné stvorenia.

6) T. j. neživým a bezdušným dielam ľudských rúk.

7) Prezrel, t. j. nevzal do povahy.

8) T. j. aby všetci, nevynímajúc ani vás vzdelaných Aténčanov, obrátili sa k pravému Bohu.

9) Dolož: za sudcu. Sk. ap. 1, 11.

10) T. j. dáva, aby všetci mohli veriť na vzkriesenie, keď vzkriesil P. Ježiša.

11) Z gréckych mudrcov len Plato učil vzkriesenie. Ostatní ho zavrhlí. A preto tí, čo chceli opäť počuť Pavla, boli pravdepodobne Platonovi stúpenci.

i Dionýs, areopagít¹⁾, a žena menom Damaris²⁾, a iní s nimi.

HLAVA 18.

Pavel káže v Korinte, ide do Sýrie, do Efezu, Cezarei, Jeruzalema, Antiochie, Galatska a Frigie; Apolo káže v Efeze a v Achajsku.

1. Potom odišiel z Atén a prišiel do Korintu³⁾,

2. a keď našiel istého Žida, menom Akvilu, rodom z Pontu, ktorý nedávno prišiel z Talianska, i jeho manželku Priscilu (preto, že Klaudius rozkázal, aby všetci Židia odišli z Ríma⁴⁾), pristúpil k nim,

3. a že bol toho istého remesla⁵⁾, zostával u nich a pracoval (boli totiž čalunického remesla⁶⁾);

4. a hádal sa v synagoge každú sobotu a vsúval meno Pána Ježiša⁷⁾ a presviedčal Židov i Grékov.⁸⁾

5. No keď Silas a Timotej prišli z Macedonska⁹⁾, Pavel kázal ešte horlivejšie, i dosvedčoval Židom, že Ježiš je Kristus.¹⁰⁾

6. Ale keď oni odporovali a rúhali sa¹¹⁾, otriasol si šaty z prachu a riekol im: Vaša krv na vašu hlavu: ja som čistý¹²⁾, odteraz pôjdem k pohanom.

1) Dľa podania stal sa aténskym biskupom, potom prišiel do Ríma a odtiaľ do Paríža, kde podstúpil mučenícku smrť.

2) Damaris ako svätá ctí sa v gréckej cirkvi, jej pamiatka slávi sa 4. októbra.

3) Pavel prišiel po mori do Korintu, lebo sa žiadna stanica nemenuje. Cesta trvala celý deň. Korint bol v tom čase jedným z najbohatších miest a rímska osada.

4) Cisár Klaudius spravil to r. 49—50. po Kr.

5) Dolož: ktorého Akvila.

6) T. j. čalunici, čo robia koberce na prikrývanie šiatrov. V tom čase každý Žid vedel nejaké remeslo.

7) Týchto slov niet v gréckej osnove.

8) T. j. Židov i gréckych prišelcov, vierodruhov.

9) Srov. 17, 14.

10) Tak sa zdá, že nechal tak remeslo a výlučne len kázal. Oni totižto priniesli peňažnú podporu a tak nemusel sa už živiť prácou.

11) Srov. 13, 51.

12) Dodaj: padne vina, za vašu krv, t. j. za vaše zahynutie vy sami ste zodpovední, a nie ja. Apoštol vypovedá Židom spoločné obcovanie.

7. A keď išiel odtiaľ¹⁾, vošiel do domu človeka jakéhosi, menom Tita Justa, ctiteľa Božieho, ktorého dom bol spojený so synagogou.

8. A Krispus, predstavený synagogy, uveril v Pána s celým svojím domom, i mnohí z Korintánov, ktorí ho počúvali, uverili, a boli pokrstení.²⁾

9. Tu riekol Pán Pavlovi v nočnom videní: Neboj sa³⁾, a len mluv a nemlč:

10. preto, že ja som s tebou, nikto nesiahne na teba, aby ti uškodil, lebo mám mnoho ľudu v tomto meste.

11. I bol tam rok a šesť mesiacov a učil u nich slovo Božie.

12. Ale za Galiona⁴⁾, achajského miestodržiteľa⁵⁾, povstali Židia jednomyselne proti Pavlovi a priviedli ho pred súd.

13. a riekli: Tento navádza ľudí, aby proti zákonu ctili Boha.

14. Ale keď Pavel počal otvárať ústa⁶⁾, riekol Galio Židom: Ó, mužovia Židia, keby to bola nejaká krivda, alebo nejaký mrzký zločin⁷⁾, právne by som vás vyslyšal.⁸⁾

15. Ale keď sú to hádky⁹⁾ o slove a o menách a o vašom zákone, vy sami sa starajte: ja nechcem byť sudcom nad tým.

16. I odohnal ich od súdnej stoličky.

17. Tu všetci chytili Sostenesa, predstaveného synagogy, a bili ho

pred súdnou stolicou¹⁾: a Galio na to nič nedbal.

18. Pavel však zostal ešte mnohé dni a keď sa rozžehnal s bratmi, plavil sa do Sýrska (a s ním Priscila a Akvila), a ostrihal si hlavu v Cenchrách²⁾, lebo mal sľub.³⁾

19. I prišiel do Efezu a nechal ich⁴⁾ tu. Sám však vošiel do synagogy a hádal sa so Židmi.

20. A keď oni prosili, aby za dlhší čas zostal, neprivilil,

21. ale keď sa rozžehnal a riekol: Jestli Boh dá, navrátim sa k vám zase, odcestoval z Efezu.

22. A keď prišiel do Cezarei, vystúpil⁵⁾, a pozdravil cirkev, (ztadiaľ) sostúpil do Antiochie.

23. A keď tam strávil nejaký čas, odišiel a po poriadku pochodil galatský kraj a Frygiu a utvrdzoval všetkých učeníkov.

24. V tom akýsi Žid, menom Apolo, rodom Alexandrínčan, muž výrečný, mocný v písme, prišiel do Efezu.⁶⁾

25. Ten bol poučený o ceste Pánovej, a s vrúcnyim duchom mluvil a učil pilne to, čo je o Ježišovi, ačkoľvek znal len krst Jánov.⁷⁾

26. Ten teda počal smelo vystupovať v synagoge.⁸⁾ A keď ho počuli Priscila a Akvila, prijali ho a dôkladnejšie mu vykladali cestu Pánovu.

1) Bezpochyby preto, že ináč nepredložil žalobu. Srov. 17, 7. I. Kor. 1, 1.

2) Rim. 16, 1. Cenchre, morský prístav v Koirine.

3) Ti, ktorí sa posvätili Bohu (nazirei) v Starom Zákone, nesmeli sa ostriať. Pavel mal tiež takýto sľub na istý čas. Ten čas mu vypršal a on sa dal ostriať.

4) Priscilu a Akvilu. Srov. verš 26.

5) Dľa Vulgaty: vystúpil totižto do Jeruzalema. Ján 5, 1. Sk. ap. 11, 2. Bola to štvrtá jeho cesta do Jeruzalema, bezpochyby na Turice (v. 54). Pravdepodobnejšie: Keď sa doplavil do Cezarei, vystúpil z lode na breh a navštívil tamejšiu cirkev, avšak hneď potom zase odcestoval do Antiochie.

6) Srov. 6, 9. I. Kor. 1, 12; 3, 5. Dľa podania bol biskupom v Smyrne a počítal sa k svätým (22. apr.).

7) Ján 3, 26.

8) Najprv ovšem len o tom, že prišiel Messias, lebo s učením Ježišovým obznámili ho až Priscila a Akvila. Srov. 19, 1.

1) Srov. 10, 28; odšahoval sa od Židov k akémusi príslencovi, t. j. gréckemu vierodruhov.

2) I. Kor. 1, 14; 16, 15. Rim. 16, 23.

3) Veľké prekážky, ťažkosti účinkovali aj na apoštola; boly okamženia, v ktorých ho malomyseľnosť opanovala, a on potreboval posily, jako Eliáš (3. Kráf. 19, 4) a Jeremiáš (1, 6—8; 15, 15—21).

4) Bol bratom mudrca Seneku a má sa za to, že tento skrze neho obznámil sa so sv. Pavlom a s kresťanským učením.

5) Miestodržiteľ bol najvyššou právomocnosťou v istej ukrajine (provincii) a zastupoval cisárovo miesto.

6) Keď sa začal brániť proti žalobe.

7) Grécky: škaredé ľahťakárstvo.

8) Lebo to by patrilo pred' svetský súd.

9) Dolož: židovsko-náboženské.

27. A keď chcel ísť do Achajska¹⁾, bratia písali povzbudenie učeníkom, aby ho prijali. Ktorý, keď ta prišiel, mnoho prospel tým, ktorí boli uverili,

28. lebo náramne podvracal Židov verejne a dokazoval z Písem, že Ježiš je Kristus.²⁾

HLAVA 19.

Pavel v Efeze krstí, birmuje, učí v synagoge a činí divy. Židovskí zaklínači zle pochodili, veriaci činili pokánie. Pavel chystá sa na cestu, ale v tom zlatník Demeter vzbúril ľud proti nemu.

1. Medzitým, čo Apolo bol v Korinte³⁾, stalo sa, že Pavel pochodil po horných stranách⁴⁾, prišiel do Efezu⁵⁾ a našiel tu niektorých učeníkov,

2. i riekol im: Či, keď ste sa stali veriacimi, prijali ste Ducha svätého? A oni mu riekli: Ba ani sme nepočuli, že je Duch svätý.

3. Vtedy riekol: Na koho ste teda pokrstení? Ktorí riekli: Na krst Jánov.⁶⁾

4. I riekol Pavel: Ján krstil ľud krstom pokánia a riekol, aby verili v toho, ktorý mal po ňom prísť, to jest v Ježiša.⁷⁾

5. Keď to počuli, dali sa pokrstiť na meno Pána Ježiša.⁸⁾

6. A keď Pavel kládol na nich ruky, sostúpil na nich Duch svätý, i mluvíli jazykmi a prorokovali.

1) T. j. do Korintu. I. Kor. 3, 5; 4, 6. Srov. 19, 1. V gréčtine: ktorí boli uverili skrze milosť Božiu.

2) Apolo urobil veľký dojem, tak že sa jedna stránka podľa neho menovala. I. Kor. 1, 12. On nedal žiadnej príčiny, aby povstali roztržky, ktoré ho veľmi zarmútily, tak že potom ani len na žiadosť sv. Pavla nechcel ísť do Korintu.

3) Srov. 18, 19—27.

4) Pavel vyplnil svoj daný sľub. 18, 21.

5) Mesto Efez bolo v tamejšom čase hlavným mestom rímskej miestodržiteľskej ukrajiny v Azii, v ňom sa r. 431 vydržoval druhý všeobecný snem cirkevný.

6) Pokrstený uznal nadvážnosť toho, na koho sa dal pokrstiť, patrila k jeho prívržencom.

7) Ján krstil, aby sa ľudia obrátili a robili pokánie; Kristus, aby sa posvätili.

8) T. j. za kresťanov, aby nosili meno Kristovo.

7. A bolo všetkých asi dvanásť mužov.

8. I vošiel do synagogy a smele mluvil po tri mesiace¹⁾, prednášal a presvedčoval o kráľovstve Božom.

9. Ale keď niektorí zatvrdli a neuverili a mluvíli zle o ceste Pánovej pred množstvom, odstúpil od nich a odlúčil učeníkov²⁾ a vyučoval každodenne v škole jakéhosi Tyrana.³⁾

10. A to sa stávalo po dva roky, tak že všetci, ktorí prebývali v Azii⁴⁾, počuli slovo Pánovo, Židia i pohani.

11. A nie lecijaké divy činil Boh skrze ruky Pavlove,

12. tak že i ručníky a zástery s jeho tela⁵⁾ nosievaly sa na neduživých, a odstupovali od nich choroby a vychádzali zlí duchovia.

13. Tedy pokúsili sa i niektorí z túlavých zaklínačov židovských vzývať meno Pána Ježiša nad tými, ktorí mali zlých duchov, a hovorili: Zaklínám vás skrze Ježiša, ktorého Pavel káže.⁶⁾

14. A bolo ich niekoľko Židov, sedem synov Scevu, kniežaťa kňazského; ktorí to činili.

15. Tedy odpovedal zlý duch a riekol im: Ježiša znám a o Pavlovi viem: ale kto ste vy?⁷⁾

16. I skočil na nich ten človek, v ktorom bol veľmi zlý diabol, a opanoval dvoch a premohol ich, tak že nahý a zranení utiekli z toho domu.

17. A to sa dostalo na známosť všetkým Židom i pohanom, ktorí bývali v Efeze, a dopadol na nich

1) Cez týždeň sv. Pavel pracoval a len v sobotu učil v synagoge.

2) T. j. odlúčil kresťanov od Židov.

3) Bezpochyby nejaký rímsky alebo grécky mudroslovec alebo učiteľ.

4) T. j. v Malej Azii.

5) T. j. ktoré nosil na sebe.

6) Domnievali sa, že meno Ježiš je čarodejnícke slovo a že ako také sa užíva.

7) Moc Ježišovu a Pavlovu som už pocítil, tých znám, ale vy nemáte takejto moci. Jako meč len vtedy má účinok, keď je v silnej ruke vyzkoušeného bojovníka, tak i meno Ježiš len vtedy účinkuje, keď ho vysloví veriaci a na to splnomocnený človek.

na všetkých strach a zvelebovalo sa meno Pána Ježiša.

18. A mnohí z veriacich prichádzali a vyznávali a zjavovali svoje skutky.¹⁾

19. Ba mnohí z tých, ktorí sa zapodievali porobeninami²⁾, posnášali knihy a pálili ich pred všetkými; i spočítali ich ceny a nashľadávalo sa päťdesiatisíc desiatnikov³⁾ v striebre.

20. Tak silne rástlo slovo Božie a pevnelo.

21. A keď sa to skončilo, Pavel umienil si, že keď pochodí Macedonsko a Achajsko, pôjde do Jeruzalema, a riekol si: Keď už budem tam, treba mi aj Rím vidieť.

22. I poslal do Macedonska dvoch z tých, ktorí mu posluhovali, Timoteja a Erasta, a sám zostal na čas v Azii.

23. A v ten čas nemalé vzbúrenie povstalo pre cestu Pánovu.⁴⁾

24. Jakýsi zlatník totižto, menom Demeter, ktorý robil strieborné chrámky⁵⁾ Dianine a dával nemalý zárobok remeselníkom⁶⁾,

25. svolal týchto, i tých, ktorí boli podobného remesla, a riekol: Mužovia, viete, že z tohoto remesla máme blahobyť,

26. a vidíte a počujete, že tento Pavel nielen v Efeze, ale skoro po celej Azii nahováraním odvrátil mnohý zástup, pretože hovorí: že

to nie sú bohovia, čo sa rukami spraví.¹⁾

27. Preto nebezpečenstvo hrozí, že nám nielen toto odvetvie upadne do opovrzenia, ale i chrám veľkej Diany²⁾ bude sa mať za nič; ba začne klesať i veličenstvo tej, ktorú ctí celá Azia a okršlek.

28. Keď to počuli a naplnili sa hnevom, skríkli a riekli: Veľká je Diana Efezanov.

29. Tu naplnilo sa mesto zmätkom³⁾, i chytili Gaja a Aristarcha, Macedončanov, sprievodníkov Pavlových, a jednomyseľne rútili sa do divadla.

30. A keď Pavel chcel ísť medzi ľud⁴⁾, nedopustili mu učeníci.⁵⁾

31. Ba i niektorí z azijských náčelníkov⁶⁾, ktorí mu boli priateľmi, poslali k nemu a prosili, aby sa nevydával do divadla.

32. A jedni kričali tak, iní inak, lebo v shromaždení bol zmätok, a zväčša ani nevedeli, prečo sa sišli.⁷⁾

33. Tu vytiahli zo zástupu Alexandra⁸⁾, ktorého Židia potisli do predu. A Alexander rukou požiadal o mlčanie a chcel dať vývod ľudu.

34. Ale jako o ňom zvedeli, že je Žid, všetci volali jedným hlasom asi dve hodiny a vykrikovali: Veľká je Diana Efezanov!⁹⁾

1) Ľud v skutku držal obrazy bôžkov za bohov samých, alebo aspoň myslel, že obrazy sú božskosťou naplnené.

2) V gréčtine: veľkej bohyně Diany.

3) Celé mesto sa vzbúrilo, jako čo by bolo vyrazené sprisahanie proti bohyni. V efezskom divadle mohlo sa zmestiť 25.000 ľudí. Bol to cirkus (závodisko), kde sa vydržovali nielen bry, ale i verejné sudy a porady.

4) Chcel ísť svojich súdruhov vysvobodiť.

5) Nedopustili, aby vystavil nebezpečenstvu svoj drahý život.

6) Každá rímska ukrajina mala náčelníkov, ktorí usporadováli slávnosti na česť bohom a cisárom. Takito boli aj azijskí náčelníci v maloazijskej ukrajine.

7) Z ďalšieho priebehu vysvitá, že sa vzbura rozšírila i na Židov.

8) Grécky: dali vystúpiť Alexandrovi, aby jako dobrý rečník zastal Židov.

9) Židia tiež neuznávali lžibohov, bežných u pohanov, a preto pohaní nerobili veľkého rozdielu medzi Židmi a kresťanmi. Alexander mal tajiť spojenie medzi Židmi a Pavlom.

1) Zaiste nie z dobrých skutkov, ale z hriechov; spovedali sa.

2) T. j. s čarodejstvami.

3) Denárov, atických drachiem, asi 50.000 kor. Pohádzali knihy do ohňa, aby niekdy sami do ohňa záchránili, ale potom bol ešte omnoho krásnejšie vystavený. Diana (Artemis) bola vraj dcérou Joviša (Dzeusa = neba) a Latony, bohyně mesiaca a poľovačky.

4) T. j. pre učenie Ježišovo.

5) Vzorky chrámu Dianinho, ktorý sa počítal k 7. záchránke (velikánskym dielam) svetovým.

6) V Efeze bohynia Diana mala nádherný chrám a v ňom sochu, o ktorej sa hovorilo, že spadla s neba. Roku 356. pred Kr. bol chrám od Herostrata zapálený, ale potom bol ešte omnoho krásnejšie vystavený. Diana (Artemis) bola vraj dcérou Joviša (Dzeusa = neba) a Latony, bohyně mesiaca a poľovačky.

35. A keď pisár¹⁾ utišil zástupy, riekol: Mužovia efezskí, či jesto človeka, ktorý by nevedel, že mesto Efezanov ctí veľikú Dianu²⁾ a plod Jovišov?

36. Ponevác sa to teda zapierať nedá, musíte byť pokojní a nič opovážlive nečiniť.

37. Priviedli ste týchto ľudí, ktorí nie sú ani svätokrádežníkmi, ani sa nerúhali vašej bohyni.³⁾

38. Jestli ale Demeter a tí remeselníci, ktorí sú s ním, majú proti niekomu žalobu, vydržiavajú sa obecné súdy, a sú miestodržiteľia, nech sa žalujú.

39. Ale jestli niečo iného pohľadávate⁴⁾, to v zákonitom shromaždení bude sa môcť rozhodnúť.

40. Lebo veď sme v nebezpečenstve, že budeme obžalovaní pre dnešné vzbúrenie, keďže nie je nikto vinný (o kom by sme mohli dať vývod) tohoto shonu.⁵⁾ A keď to povedal, rozpustil ľud.

HLAVA 20.

Cesta Pavlova do Macedonska a Grécka, jeho návrat do Troady, vzkriesenie Eutycha, lučenie sa v Milete, cesta do Jeruzalema.

1. A keď prestalo to vzbúrenie, Pavel povolal učeníkov a napomenul ich, rozžehnal sa a odcestoval, aby šiel do Macedonska.⁶⁾

1) Čili notár, od mešťanstva volený, ale rimskému vládarovi podriadený.

2) Dľa gréckeho: že mesto Efezanov je opatrovnícou chrámu veľikej Diany a s neba spadnutej sochy. Pohanské mestá dávaly si takéto počestné názvy.

3) Že by sa neboli bohyni rúhali, to jest že by neboli aspoň nepriamo povedali, že je Diana nepravá bohyňa, to nezodpovedá pravde (Sv. Ján Zlat.) a bolo len na uspokojenie ľudu povedané. No verejne ju netupili.

4) Rozumej: čo je nie súkromnou vecou, ale záležitosťou verejnou, štátnou.

5) Ponevác žiadnej príčiny nemáme, ktorú by sme mohli predložiť, prečo sme sa tu sbehli, alebo čím by sme mohli svoje tunajšie sbehnutie pred miestodržiteľom ospravedliviť. Tak bol sv. Pavel s pomocou Božou zase osvobodенý od veľkého nebezpečenstva života.

6) Cesta bola už prvej ustálená (19, 21), ale rozprávané udalosti urýchlily odcestovanie. Titus

2. A keď pochodil tie kraje a po-napomínal ich mnohou rečou, prišiel do Grécka.

3. Tu strávil tri mesiace; ale ponevác Židia mu strojili úklady, keď sa mal plaviť do Sýrska: zaumienil si, že sa navráti cez Macedonsko.

4. I sprevádzal ho Sopater, syn Pyrhov, Berejčan, a z Tesaloničanov Aristarchus a Sekundus, tiež Gaj Derbenčan a Timotej, z Azie však Tychik a Trofim.¹⁾

5. Tito, ponevác išli vopred, čakali na nás v Troade:

6. kdežto my²⁾ sme sa plavili po dňoch Presníc z Filipi a prišli sme k nim za päť dní do Troady, kde sme sa bavili sedem dní.

7. Tu prvý deň v týždni³⁾, keď sme sa sišli lámať chlieb, Pavel premluvil k nim, ponevác druhého dňa mal odísť, a predĺžil reč až do polnoci.

8. A bolo mnoho svetiel⁴⁾ v hornej sieni⁵⁾, kde sme boli shromaždení.

9. Tu istý mládenec, menom Eutych, ktorý sedel na okne, pohrúžený do hlbokého spánku, keď Pavel dlho hovoril, snom premožený padol s tretieho poschodia dolu, a zdvihli ho mŕtveho.

10. I sostúpil k nemu dolu Pavel, ľahol si naňho, objal ho a riekol: Nebuďte pobúrení, lebo jeho duša je v ňom.⁶⁾

popredku odcestoval do Korintu, aby sa presvedčil, aký dojem spravil prvý list sv. Pavla. V Troade sa mal sísť s Pavlom (2. Kor. 2, 12). Podľa ushorenia mal apoštol už na Turíce zostať v Efeze, ale ponevác prvej odišiel z Efezu, nenašiel Tita v Troade. Bez toho, aby na neho čakal, odcestoval do Macedonska. (2. Kor. 2, 12). V meste Filipi sa sišiel s Titom (2. Kor. 7, 6) a poslal ho s druhým listom do Korintu (2. Kor. 8, 16, 17), v tej nádeji, že neskôr i sám pôjde ta.

1) Tito sedmoria boli zástupcami tých cirkví, v ktorých sa almužny zbierali. (II. Kor. 8, 19.)

2) Lukáš, ktorý naposledy v meste Filipi bol pri sv. Pavlovi (16, 12, 40), zase sa k nemu pripojil.

3) Vo veľkonočnú nedeľu. V. 58. I. Kor. 16, 2.

4) Svetlá slúžili nielen na osvetlenie, ale i na radostný dôkaz prítomnosti Pána. (Mat. 25, 1.) Už za času sv. Pavla pohano-kresťania všade slávlili nedeľu na pamiatku vzkriesenia Pána.

5) Na pavlačí.

6) Srov. IV. Kráľ. 4, 34. Mat. 9, 24.

11. A zase vystúpil hore¹⁾, lámal chlieb, jedol²⁾, a keď sa dosť nakázal až do svitania, tak odcestoval.

12. I priviedli toho mládenca ži-
vého³⁾, a nemálo sa potešili.

13. A my vystúpili sme na loď a plavili sme sa do Asonu⁴⁾, a mali sme odtiaľ vziať Pavla, lebo tak bol nariadil, majúc sám cestovať po zemi.⁵⁾

14. A keď sa s nami sišiel v Asone, vzali sme ho a prišli sme do Mityleny.⁶⁾

15. A keď sme sa plavili odtiaľ, prišli sme nasledujúceho dňa proti Chiosu⁷⁾, a na tretí prirazili sme k Samosu, a v nasledujúci deň prišli sme do Miletu⁸⁾;

16. Pavel totižto si umienil ob-
plaviť Efez⁹⁾, aby sa nejako neza-
bavil v Azii. Ponáhlal sa totižto, keby mu bolo možno, aby turíčný deň strávil v Jeruzaleme.

17. Tedy z Miletu poslal do Efezu a povolal starších cirkvi.¹⁰⁾

18. Keď tí prišli k nemu a boli spolu, riekol im: Vy viete od prvého dňa, v ktorý som vkročil do Azie¹¹⁾, jako som bol s vami po všetok čas,

19. slúžil som Pánu so všetkou pokorou, a slzami a pokušeniami, ktoré ma zastihly následkom židovských úkladov;

20. ako som neujal nič užitočného, aby som vám neoznámil, a neučil vás verejne i po domoch;

21. dosvedčoval som Židom i po-

hanom¹⁾ pokánie k Bohu a vieru v Pána nášho Ježiša Krista.

22. A hľa, teraz ja, zaviazaný duchu²⁾, idem do Jeruzalema, a neviem, čo sa mi v ňom prihodí:

23. leda že mi Duch svätý po všetkých mestách dosvedčuje a povedá: že okovy a súženia očakávajú ma v Jeruzaleme.

24. Ale ničoho toho sa nebojím, ani nepokladám svoj život za drahší³⁾, nežli seba; len aby som dokonal svoj beh a službu slova, ktorú som prijal od Pána Ježiša, aby som dosvedčoval evanjelium⁴⁾ milosti Božej.

25. A teraz, hľa, ja viem, že neuzrete viac mojej tvári vy všetci, medzi ktorými som chodil a kázal o kráľovstve Božom.

26. Preto osvedčujem sa vám dnešného dňa, že som čistý od krvi všetkých.⁵⁾

27. Lebo som sa neodľahoval zveštovať vám všelikú radosť Božiu.⁶⁾

28. Dajte pozor na seba a na celé stádo, v ktorom Duch svätý ustanovil vás za biskupov⁷⁾, aby ste spravovali cirkev Božiu, ktorú nadobudol svojou krvou.

29. Ja viem, že po mojom odchode vojdú medzi vás pažraví vlci a neušetria stáda.⁸⁾

30. Ba z vás samých povstanú mužovia, ktorí budú mluiť prevrátenosti, aby odvedli učeníkov za sebou.⁹⁾

1) Ako Židov, tak i pohanov napomínal, aby sa polepšili a obrátili k Bohu a aby verili v Pána Ježiša.

2) Zaviazaný som Duchu svätému; som mu povinný (Rim. 8, 14); alebo: viazaný som predsavzatím (Sk. ap. 19, 21); alebo: už v duchu cítim väzby, ktoré na mňa čakajú. (Srov. verš. 23.)

3) Grécky: Avšak na nič neberiem ohľad, t. j. necením časný život nad večný. Mat. 10, 39. Dľa gréckeho: ani si nedržím svoj život za vzácny.

4) T. j. evanjelium, ktoré nám dala milosť Božia.

5) Jestli kto zahynie, ja som tomu nie na príčine.

6) Všetko, čo je potrebné k spaseniu.

7) T. j. za dozorcov; to znamená grécke slovo.

8) Mat. 7, 15.

9) I. Tim. 4, 1. Tak opustil Demas sv. Pavla (II. Tim. 4, 9) a Hymenaeus a Filetus, bludoverci, olúpili niektorých o vieru (II. Tim. 2, 17).

1) Na pavlač.

2) Slúžil sv. omšu a bral účasť i na hostine, pri ktorej potom požívaly sa obyčajné jedlá.

3) T. j. vzkrieseného.

4) Assus, v Malej Azii morský prístav na juhu od Troady.

5) Vlastne: ísť pešky.

6) Hlavné mesto na ostrove Lesbos; teraz Castro.

7) Ostrovy Chios (Scio) a Samos.

8) Milet, mesto v Malej Azii v Jonsku pri rieke Meander, blízko Efezu.

9) Efez bol vzdialený od Miletu asi 12 hodín.

10) T. j. duchovenstvo. Srov. verš 28.

11) Do Malej Azie.

31. Preto bedlite a majte na pamäti, že po tri roky vo dne i v noci neprestával som s plačom napomínať každého z vás.

32. A už teraz porúčam vás Bohu a slovu jeho milosti ¹⁾, ktorý je mocný vybudovať ²⁾ a dať dedictvo medzi všetkými posvätenými.

33. Ničieho striebra a zlata alebo rúcha som nepožiadala, ako

34. sami viete; lebo na to, čo bolo treba mne i tým, ktorí sú so mnou, tieto ruky poskytovaly. ³⁾

35. Vo všetkom som vám ukázal, že tak treba pracovať a zaujať sa za slabých ⁴⁾, a pamätať na slovo Pána Ježiša, lebo on riekol: Blahoslavenejšie je radšej dať, nežli brať. ⁵⁾

36. A keď to povedal, kľakol si na kolená a modlil sa s nimi so všetkými ⁶⁾

37. Tu nastal veľký plač u všetkých, padali okolo hrdla Pavlovi a bozkávali ho,

38. zarmútení najviac nad slovom, ktoré povedal, že viac neužrú jeho tvári. A odprevádzali ho na loď.

HLAVA 21.

Cesta Pavlova do Jeruzalema; proroctvo o jeho uväznení; židovský útok na Pavla v chráme, aby ho zabili; jeho vysvobodenie.

1. A keď sa stalo, že sme sa odtrhli od nich a odplavili rovným behom, prišli sme na Kos ⁷⁾, a nasledujúci deň na Rodus, a odtiaľ do Patary. ⁸⁾

1) T. j.: a zaslúbenej milosti.

2) Doplniť, zdokonaľiť. Boh je dosť mocný na to, aby priviedol kresťanov k dokonalosti a aby im potom dal dedictvo v nebi.

3) I. Kor. 4, 12. Sv. Pavel pracoval a z práce svojich rúk živil nielen seba, ale i svojich sprievodcov.

4) Ef. 4, 28.

5) Výpoveď táto je nie doslovne naznačená v evanjeliách, ale musela sa udržať v ústnom podaní. (Ján 21, 25.) Srov. Luk. 6, 30.

6) Za príkladom Spasiteľa veriaci si pri modlitbe pokľakali. Srov. 9, 40; 7, 60; 21, 5.

7) Ostrovy Kos (Stanco) a Rodus v Egejskom mori.

8) Pomorné mesto v Lycku.

2. A keď sme našli loď, ktorá sa mala plaviť do Fenicie, vystúpili sme a plavili sme sa.

3. A keď sme uzreli Cyprus, nechali sme ho zľava a plavili sme sa do Sýrska a prišli sme do Tyru ¹⁾, lebo tam mala loď složiť náklad.

4. A pretože našli sme učeníkov ²⁾, zostali sme tam za sedem dní; títo skrze Ducha povedali Pavlovi, aby nevystupoval do Jeruzalema.

5. A keď sa pominuly dni, pustili sme sa na cestu, a odprevádzali nás všetci, s manželkami a dieťkami, až von za mesto. A keď sme na brehu pokľakali na kolená, pomodlili sme sa.

6. A keď sme sa vospolok rozžehnali, vystúpili sme na loď, oni však vrátili sa domov.

7. Po prekonanej plavbe z Tyru sostúpili sme do Ptolemaidu ³⁾, a keď sme zavítali k bratom, zostali sme u nich jeden deň.

8. A druhý deň odcestovali sme a prišli do Cezarei, i vstúpili sme do domu Filipa evanjelistu ⁴⁾, ktorý bol jeden zo siedmich ⁵⁾, a zostali sme u neho.

9. A ten mal štyri dcéry, panny ⁶⁾, prorokyne. ⁷⁾

10. A keď sme sa bavili za niekoľko dní, prišiel z Judska nejaký prorok, menom Agabus. ⁸⁾

11. Ten, keď prišiel k nám, vzal

1) Cesta z Patary do Tyru trvala štyri dni. Tyrus, starobylé, slávne, primorné, kupecké mesto, južne od Sidonu v Stredozemnom mori.

2) V Tyre bolo hneď po prenasledovaní sv. Štefana sväté evanjelium ohlasované. (11, 19; 15, 3.) Počet veriacich bol nepatrný.

3) Cesta z Tyru do Ptolemaidu trvala deň; Ptolemaida sa už v knihe sudcov (1, 31) spomína pod menom Akko; meno dostala od Ptolomeusa, ktorý mesto srúcať a znovu vystaviť; ležala južne od Tyru v Stredozemnom mori. Teraz nepatrná dedina Akka.

4) T. j. ohlasovateľa slova Božieho.

5) Dolož: jahnov. Srov. 6, 3. Ef. 4, 11.

6) Zaviazané sľubom panenstva (I. Kor. 7, 38). Sv. Hier. Jedna z nich bola mučenicou, menom Hermiona.

7) Sk. ap. 2, 17. I. Kor. 12, 28. Sk. ap. 11, 28. I. Kor. 14, 13.

8) Srov. 11, 28.

Pavlov pás a sviazal si ruky i nohy ¹⁾ a riekol: Toto hovorí Duch svätý: Muža toho, ktorého je tento pás, Židia takto sviažu v Jeruzaleme a vydajú do rúk pohanom.²⁾

12. Keď sme to počuli, prosili sme my, i tí, ktorí boli odtiaľ, aby nechodil do Jeruzalema.

13. Vtedy odpovedal Pavel a riekol: Čo robíte, že plačete a trápíte ³⁾ moje srdce? Veď ja som hotový nielen dať sa sviazať, ale i umrieť v Jeruzaleme pre meno Pána Ježiša.

14. A keď sme ho nemohli odhovoriť, uspokojili sme sa a riekli sme: Staň sa vôľa Pánova.⁴⁾

15. A po týchto dňoch vypravení vystupovali sme do Jeruzalema.

16. A šli s nami aj niektorí z učeníkov z Cezarei a viedli so sebou jakéhosi Mnasona Cyperského, dávneho učeníka, u ktorého sme mali mať hospodu.⁵⁾

17. A keď sme prišli do Jeruzalema, radostne nás prijali bratia.

18. A nasledujúceho dňa vošiel Pavel s nami k Jakubovi ⁶⁾, i shromaždili sa všetci starší.⁷⁾

19. Ktorých keď uvítal, rozprával im všetko dopodrobna, čo Boh učinil skrze jeho službu medzi pohanmi.

20. A oni, keď to počuli, vlebili Boha a povedali mu: Vidiš, brate, koľko je tisícov medzi Židmi, ktorí uverili. A tí všetci horlia za zákon.⁸⁾

21. Ale o tebe počuli, že učíš tých Židov, ktorí sú medzi pohanmi, odpadnúť od Mojžiša a povedáš, že im

netreba obrezávať svojich synov, ani dľa obyčaje žit.¹⁾

22. Čo teda? Musí sa ovšem sísť množstvo, pretože dopyčujú sa, že si prišiel.

23. Preto sprav to, čo ti povieme ²⁾: Máme tu štyroch mužov, ktorí majú na sebe sľub.

24. Vezmi ich k sebe a posväť sa s nimi ³⁾, a nakladaj na nich ⁴⁾, keď si dajú ostriať hlavy: tak všetci zvedia, že krivé je, čo o tebe počuli ⁵⁾, ba že i sám chodíš v zachovávaní zákona.

25. Kdežto o tých, ktorí z pohanov uverili, my sme písali rozsudok: aby sa zdržovali od obetovaného modlám a krvi a zaduseného a smilstva.⁶⁾

26. Vtedy Pavel vzal mužov a na druhý deň posvätil sa s nimi, vošiel do chrámu a oznámil⁷⁾ vyplnenie dňov očisťovania, dokedy za každého z nich má sa obetovať obeta.

27. A keď sa dokonávalo sedem dní ⁸⁾, tí Židia, ktorí boli z Azie, keď ho videli v chráme, vzbúrili všetok ľud, vzťahli na neho ruky a kričali:

28. Mužovia izraelskí, pomôžte: toto je ten človek, ktorý proti ľudu a zákonu a tomuto miestu všade učí všetkých; k tomu ešte i pohanov voviedol do chrámu a poškvŕnil toto sväté miesto.

29. Videli totiž Trofima Efezského

1) T. j. zachovávať obyčaje židovské.

2) IV. Mojš. 6, 13.

3) T. j. osvoboď sa i ty od svojho sľubu. (Sk. ap. 18, 18.)

4) Zaplať za nich. (IV. Mojš. 6, 13—20.)

5) Grécky: že z toho je nie nič, čo o tebe počuli.

6) Srov. 15, 20.

7) Kňazom. Tak videli žido-kresťania, že Pavel rodených Židov neodvracia od zachovávanía zákona. Ale aby pohano-kresťania nemali žiadneho podozrenia, Jakub a predstavení uvádzajú výrok apoštolského snemu, dokazujúc, že zákon Mojžišov nie je potrebný k dosiahnutiu večného spasenia.

8) Tolkó dní minulo, než sa obetovaly za nich obety. Prvý deň sa oznámili kňazom; s Pavlom bolo ich päť, nasledovne keď sa každý deň za jedného priniesla obeta, trvalo to 5 dní, a na siedmy deň boli vyhlásení za osvobodených od sľubov.

1) Dľa spôsobu dávnych prorokov. Iz. 20, 2. Jer. 13, 1.

2) Srov. verš 33.

3) Rušite, lámete, ochabujete.

4) Sv. Pavel nedal sa odvraťiť od cesty; z toho veriaci poznali, že je od Boha ta vedený, a oddali sa do vôle Božej.

5) Rozumej: majúceho svoje bydló v Jeruzaleme.

6) Ako jeruzalemskému biskupovi. Srov. 12, 17; 15, 13.

7) T. j. duchovenstvo. Tak sa zdá, že vtedy okrem Jakuba žiaden apoštol nebol v Jeruzaleme.

8) T. j. v kresťanstve zachovávajú i predpisy Mojžišove.

s ním v meste, o ktorom si mysleli, že ho Pavel voviedol do chrámu.¹⁾

30. I vzbúrilo sa celé mesto a sbehlí sa ľudia, a chytili Pavla, vliekli ho von z chrámu, a hneď sa zavrely dvere.²⁾

31. A keď ho hľadeli zabiť, prišiel oznam veliteľovi oddielu³⁾, že sa vzbúril celý Jeruzalem.

32. Ktorý hneď vzal vojakov a stotníkov a sbehol k nim. Ktorí, keď videli veliteľa a vojakov, prestali biť Pavla.⁴⁾

33. Vtedy pristúpil veliteľ a chytil ho a rozkázal ho sviazať dvoma reťazami a spýtal sa: Kto je a čo vykonal?⁵⁾

34. Tu kričali v zástupe jedni tak a druhí inak. A keď nemohol zvedieť istoty pre zmätok, rozkázal ho viesť na hrad.

35. A keď prišiel ku schodom, prihodilo sa, že ho niesli vojaci, pre nátlak ľudstva;

36. lebo šlo za ním množstvo ľudstva a kričali: Preč s ním!⁶⁾

37. A keď Pavel už mal byť odvedený na hrad, riekol veliteľovi: Či smiem niečo premluiť k tebe? Ktorý povedal: Vieš grécky?⁷⁾

38. Či ty nie si ten Egyptčan, ktorý si pred týmito dňami vzbúril

k povstaniu a vyviedol si na púšť štyritisíc tých zákerníckych mužov?¹⁾

39. Tu riekol mu Pavel: Ja som síce človek Žid z cilického Tarzu, mešťan nie z neznámeho mesta; ale prosím ťa: dovoľ mi premluiť k ľudu.

40. A keď mu on dovolil, Pavel stal na schody a pokynul rukou ľudu.²⁾ A keď nastalo veľké ticho, premluvil hebrejským jazykom a riekol:

HLAVA 22.

Ospravedlivovanie Pavlovo, že sa stal kresťanom a kázal pohanom; pretrhnutý v reči a odvedený na hrad, mal byť bičovaný, ale Pavel, ako rímsky mešťan, ohradzuje sa proti tomu.

1. Mužovia bratia a otcovia³⁾, počujte obranu, ktorú vám teraz prednesiem.

2. A keď počuli, že jazykom hebrejským mluví k nim, tým väčšími utíchli.⁴⁾

3. Tu riekol: Ja som muž Žid, narodený v cilickom Tarze, ale vychovaný v tomto meste u nôh Gamalielových⁵⁾, vycvičený dľa pravdy otcovského zákona, jako horliteľ za zákon⁶⁾, ako i vy všetci ste dnes.

4. Ako taký prenasledoval som túto cestu⁷⁾ až na smrť, sväzoval som a dával do žalára mužov a ženy⁸⁾;

5. jako mi vydáva svedectvo knieža kňazské⁹⁾ a všetci starší vekom¹⁰⁾, od

1) Srov. 20, 4.

2) Dľa sv. Jána Zlat. levítii zavreli dvere, aby Pavel nemohol nazpäť utiecť do chrámu, kde by mohol najst útočisko. III. Kráľ. 1, 50.

3) Grécky: tisícich vodca, veliteľ tej posádky, ktorú R. mani držali na hrade Antonia v Jeruzaleme a ktorá mala udržať verejný poriadok a prekažiť každú vzburu. Jaká veľká bola tá čata, to sa nevie. Rímske čaty počítavaly obyčajne 500—600 vojakov.

4) Pavel mal byť bez súdneho pokračovania zabitý, tak, ako to spravili sv. Štefanovi. (7, 26.) Pohani bránili verejný poriadok, ale i prirodzené ľudské právo oproti domnelým obhájom zákona (28).

5) Veliteľ myslel, že Pavel je nebezpečný zločinec, alebo burič, preto ho dal lapiť a reťazami sviazať.

6) T. j. odprav ho: na smrť s ním! Tak kričali kedysi aj na Spasiteľa u Piláta. Luk. 23, 18. Ján 19, 15.

7) Ponevác Pavel oslovil ho grécky, to tisícnika prevapilo.

1) Za vladárstva Felixa (Srov. 23, 24.), teda asi pred dvoma rokmi, čo sa toto prihodilo s Pavlom, istý Egyptčan vydal sa za osvoboditeľa židovského národa zpod moci rímskej, no miestodržiteľ rímský udrel na jeho vojsko, 400 z jeho mužstva pobil, 200 zajal a ostatných rozpráčil.

2) Aby sa utíši a vypočul ho.

3) Tie slová raz sv. Štefan upotrebil. Ako otcovia sú tu mienení údovia vysokej rady.

4) Materinský jazyk je najmilší.

5) Srov. 5, 34.

6) Dolož: Mojžišov. Rim. 10, 2. II. Kor. 11, 2. Dľa grékeho: vycvičený dľa pútnosti otcovského zákona (alebo: vycvičený dôkladne v otcovskom zákone), ako horliteľ za Poha, tak ako ste vy.

7) T. j. kresťanské nábož.

8) Srov. 8, 3.

9) V ten čas úradujúci najvyšší kňaz bol Kajfaš. (9, 1.)

10) Grécky: a všetka starešina.

ktorých som i dostal listy, a išiel som do Damašku k bratom¹⁾, aby som odtiaľ priviedol sviazaných do Jeruzalema, aby boli trestaní.

6. I stalo sa, keď som išiel a približoval som sa k Damašku na poľudnie²⁾, zrazu ožiarilo ma veľiké svetlo s neba.

7. Tu padol som na zem a počul som hlas, ktorý mi riekol: Šavle, Šavle, čo ma prenasleduješ?

8. A ja som odpovedal: Kto si, Pane? I riekol mi: Ja som Ježiš Nazaretský, ktorého ty prenasleduješ.

9. A tí, ktorí boli so mnou, videli síce svetlo, ale nepočuli hlasu toho, ktorý so mnou mluvil.³⁾

10. I riekol som: Pane, čo mám robiť? A Pán mi povedal: Vstaň, id' do Damašku, a tam sa ti povie, čo máš spraviť.

11. A pretože som nevidel následkom jasnosti toho svetla, vedený za ruku od sprievodcov, prišiel som do Damašku.

12. Tu nejaký Ananiáš, muž dľa zákona⁴⁾, čo dosvedčujú všetci tam prebývajúci Židia,

13. prišiel ku mne, a stojac predom mnou, riekol mi: Šavle, brate, pohliadni! A ja v túže hodinu pohliadol som na neho.

14. On ale riekol: Boh našich otcov predurčil ťa, aby si poznal jeho vôľu a uzrel Spravedlivého⁵⁾ a počul hlas z jeho úst,

15. lebo budeš mu u všetkých ľudí svedkom toho, čo si videl a počul.

16. A teraz čo váhaš? Vstaň a

daj sa pokrstiť a po vzývaní jeho mena obmy si hriechy.¹⁾

17. I stalo sa mi, keď som sa navrátil do Jeruzalema a modlil som sa v chráme, že bol som vo vytržení mysle²⁾,

18. a videl som ho, jako mi hovoril: Ponáhľaj sa a vyjdi chytro z Jeruzalema, lebo neprijmú tvojho svedectva o mne.

19. A ja som riekol: Pane, sami vedia, že ja som zavieral do žalára a bíjal po synagogách tých, ktorí uverili v teba;

20. ba keď vylievali krv Štefana, tvojho svedka³⁾, ja som tam stál a schvaľoval, a strážil rúcha tým, ktorí ho zabíjali.

21. I riekol mi: Choď, lebo ja ťa pošlem ďaleko medzi pohanov.

22. Až po toto slovo počúvali ho; ale tu pozdvihli svoj hlas a riekli: Preč so sveta s takým človekom, lebo nesvobodno mu žiť.

23. A keď oni kričali a shadzovali si rúcha, hádzali prach do povetria⁴⁾,

24. veliteľ rozkázal ho voviesť do hradu a bičmi šľahať a mučiť ho, aby zvedel, pre jakú príčinu na neho tak kričali.⁵⁾

25. Ale keď ho sviazali remením⁶⁾, riekol Pavel pristojacemu stotníkovi: Či je vám svobodno bičovať človeka Rimana⁷⁾, a to neodsúdeného?

26. Keď to počul stotník, pristúpil k veliteľovi a oznámil mu a riekol:

1) Pri krste sa obmyjú hriechy, ale pred krstom treba vyznať vieru v Ježiša.

2) II. Kor. 12, 2.

3) Grécke slovo martyr znamená toľko, jako svedok (Zjav. 17, 6); svedkami nazývajú sa tí, ktorí za kresťanskú pravdu, t. j. za Krista, vyliali svoju krv, teda mučeníci. Srov. 9, 15.

4) Na znamenie svojej rozhorčenosti.

5) Grécky: veliteľ rozkázal voviesť ho do hradu a kázal vyšetrovať ho s bičovaním, aby... Veliteľ (Lysias) neznal hebrejsky, preto keď videl rozhorených Židov, dal Pavla mučiť, aby v mučení vyznal, prečo na neho tak kričali.

6) Ku šľahaníu remenmi; grécky: Keď ho natiahli pre remene.

7) Dľa rímskeho práva rímskeho mešťana nebolo svobodno ani bičovať, ani ukrižovať.

1) Židia volali Židov bratmi; toto kresťanské oslovenie pochádza teda od Židov.

2) Srov. 9, 2 atď. Že sa zázrak stal na poľudnie, doložené je preto, aby si poslucháči nemysleli, že to bol nejaký mam alebo klam smyslov, prizrak, ako by sa mohlo stať na súmraku alebo v noci.

3) Počuli síce zvuk (hl. 9, 7), ale nepočuli srozumiteľného, článkovaného hlasu a tak mu ani nerozumeli.

4) Grécky: primerane zákonu pobožný, poslucháčom sv. Pavla nie podozrivý muž, horlivý Žid, a jako taký známy v Damašku.

5) T. j. Messiaša Ježiša. Iz. 45, 8.

Čo robíš? Veď tento človek je rímsky mešťan.

27. Tu pristúpil veliteľ a riekol mu: Povedz mi, či si ty Riman? ¹⁾ A on povedal: Áno.

28. A odpovedal veliteľ: Ja som za veľiké peniaze toto mešťanstvo obsiahol. A Pavel riekol: No ja som sa i narodil ²⁾ (s ním).

29. Tedy hneď odstúpili od neho tí, ktorí ho mali mučiť. ³⁾ Ba i veliteľ sa bál, keď zvedel, že je rímsky mešťan a že ho dal sviazať. ⁴⁾

30. Ale druhého dňa chcel zvedieť istotu, pre jakú príčinu ho Židia žalovali, rozviazal ho a rozkázal, aby sa sišli kňazi a všetka rada. ⁵⁾ I vyviedol Pavla a postavil ho medzi nich.

HLAVA 23.

Pavel pred židovskou radou; židovské spiknutie proti nemu, jeho odvedenie do Cezarei; Lysiasov list.

1. Tedy Pavel pohliadol na tú radu ⁶⁾ a riekol: Mužovia bratia, ja so všetkým dobrým svedomím obcoval som pred Bohom až do dnešného dňa.

2. Tu knieža kňazské Ananiáš rozkázal tým, ktorí stáli pri ňom, udrieť ho po ústach. ⁷⁾

3. Vtedy riekol jemu Pavel: Boh

1) Zovnútnosť sv. Pavla bola taká nepatrná, že veliteľovi zdalo sa neuveriteľným, že je rímskym mešťanom.

2) Rímskymi mešťanmi boli v prvom rade rímski obyvatelia, potom rímski vojvodcovia, a rímski cisári obdarúvali týmto právom tie mestá, ktoré im poskytli výdatnú pomoc vo vojne. A tak si nadobudlo mesto Tarzus tiež toto právo, že jeho obyvatelia boli rímskymi občanmi. Konečne i jednotlivci si kupovali toto právo za veľké peniaze od cisárov. Takto si ho nadobudol i tento veliteľ. A preto nemálo sa začudovať, keď počul, že je Pavel rímskym mešťanom. Myslel si: Keď mňa to stálo toľko peňazi, kde by si ty vzal toľký obnos, aby si si kúpil toto právo? No Pavel odpovedal, že on sa už narodil ako rímsky mešťan.

3) Grécky: vyšetrovať.

4) Ešte u chrámu, teda nie počas prípravy na bičovanie.

5) Vysoká rada: synedrium.

6) Grécky: na synedriu, na vysokú radu.

7) Ján 18, 22. III. Kráľ. 22, 24.

ta skára ¹⁾, steno obieleená. ²⁾ A ty sedíš, aby si ma súdil dľa zákona, a proti zákonu kážeš ma biť? ³⁾

4. A tí, ktorí tam stáli, riekli: Najvyššiemu kňazovi Božiemu zlorečíš?

5. Riekol Pavel: Bratia, nevedel som, že je kniežatom kňazským. ⁴⁾ Písané je totiž: Kniežaťu svojho ľudu nebudeš zlorečiť. ⁵⁾

6. Ponevác Pavel vedel, že jedna čiastka je zo saducejov a druhá z farizejov, skríkol v rade: Mužovia bratia, ja som farizej, syn farizejov; pre nádej ⁶⁾ a vzkriesenie z mŕtvych ⁷⁾ som ja súdený.

7. A keď to povedal, povstal rozbroj medzi farizejmi a saducejmi, až rozdvajilo sa množstvo;

8. saduceji totiž povedajú, že niet vzkriesenia, ani anjela, ani ducha ⁸⁾, kdežto farizeji uznávajú oboje.

9. Tu strhol sa veľký krik. I povstali niektorí z farizejov, zastávali ho a riekli: Nič zlého sme nenašli na tomto človeku; čo, jestliže mu mluvil duch alebo anjel? ⁹⁾

10. A keď nastal veľký rozbroj, veliteľ, ktorý sa bál, aby oni neroztrhali Pavla, rozkázal vojakom sísť

1) Roku 66. bol Ananiáš pre svoju oddanosť k Rimanom od Horlivcov (Luk. 6, 15) prenasledovaný a v skryši vodovodu od povstalcov zavraždený.

2) Mat. 23, 27. Ananiáš bol síce dľa skutočnosti hlavným kňazom, ale nie dľa práva, a židovské kňazstvo vtedy už ustúpilo kresťanskému. Joz. Flav. 20, 9.

3) III. Mojš. 19, 15.

4) Ponevác pri súde nemal Ananiáš odznakov kňazstva, nepoznal ho sv. Pavel, lebo toho času tá hodnosť temer každoročne (za drahé peniaze) inému sa dostávala a Pavel už viac rokov nebol v Jeruzaleme.

5) II. Mojš. 22, 28.

6) T. j. očakávanie Mesiáša.

7) I. Kor. 15, 26. Filip. 3, 5. Učenie o zmŕtvychvstaní Krista a z tohoto pochádzajúca nádej na budúce všeobecné vzkriesenie je základom kresťanskej viery. (I. Kor. 15, 16.)

8) Saduceji boli hmotári, a medzi nich patrili i hlavný kňaz.

9) Na ceste do Damašku (9, 5) a neskoršie v chráme (22, 17). To ani farizeji nechceli dopustiť, že P. Ježiš zjavil sa Pavlovi, ale dopúšťali to, že snáď anjel.

dolu a vytrhnúť ho zprostred nich a odviešť ho na hrad.

11. A v nasledujúcu noc stál u neho Pán a riekol: Buď vytrvalý¹⁾, lebo jako si svedčil o mne v Jeruzaleme, tak musíš svedčiť i v Ríme.

12. A keď nastal deň, sobrali sa niektorí zo Židov a zaprisahali sa a riekli, že nebudú ani jesť, ani piť, kým nezabijú Pavla.

13. A bolo vyše štyridsať mužov, ktorí utvorili toto sprisahanie.

14. Títo pristúpili ku kniežatám kňazským a k starším a riekli: Pod prísahou sme sa zakliali, že neokúsime ničoho, kým nezabijeme Pavla.

15. Teda vy teraz oznámte veliteľovi s radou, aby ho priviedol k vám, ako by ste sa chceli niečo dôkladnejšie o ňom prezvedieť: my však prv, než sa priblíži, hotoví sme ho zabiť.²⁾

16. Keď syn Pavlovej sestry počul o tých úkladoch, prišiel a vošiel na hrad a oznámil to Pavlovi.

17. Tedy Pavel zavolať jedného zo stotníkov a riekol: Zaveď tohoto mládenca k veliteľovi, lebo mu má čosi oznámiť.

18. Ten teda vzal ho a zaviedol k veliteľovi a riekol: Väzeň Pavel prosil ma³⁾, aby som priviedol tohoto mládenca k tebe, že má čosi mluviť s tebou.

19. I vzal ho veliteľ za ruku, odstránil sa s ním osve a opýtal sa ho: Čo je to, čo mi máš oznámiť?

20. A on riekol: Židia usniesli sa prosiť ťa, aby si zajtrašieho dňa predviedol Pavla do rady, jako by sa dôkladnejšie chceli dozvedieť čosi o ňom;

21. ale ty im never, lebo úklady mu chystá viac než štyridsať mužov

z nich, ktorí sa zaprisahali, že nebudú ani jesť ani piť, kým ho nezabijú, a už sú hotoví a čakajú na tvoj sľub.

22. Veliteľ prepustil teda mládenca a prikázal mu, aby nikomu nepovedal, že mu to oznámil.¹⁾

23. I zavolať dvoch stotníkov a riekol im: Prichystajte dvesto vojakov, aby šli až do Cezarei, jako i sedemdesiat jazdcov a dvesto kopijníkov o tretej hodine v noci.²⁾

24. Prichystajte i hovädá, posadte Pavla na ne, aby ho doviedli zdravého k vladárovi Felixovi³⁾;

25. (lebo sa bál, aby ho snád Židia neurvali a nezabili, a on potom neutrpel osočovania, jako by bol prijal peniaze od nich).

26. A písal list, ktorý toto obsahoval: Klaudius Lysias vznešenému vladárovi Felixovi pozdravenie!

27. Tohto muža Židia chytili a už chceli zabiť; vtedy prišiel som ta s vojskom a vytrhol som⁴⁾ ho, pretože som zvedel, že je Riman;

28. a keď som chcel zvedieť žalobu, z ktorej ho obviňovali, zaviedol som ho do ich rady.

29. I našiel som, že žalujú naňho pre otázky svojho zákona, ale že nemá žiadneho zločinu, hodného smrti alebo väzenia.⁵⁾

30. A keď sa mi oznámilo o úkladoch, ktoré mu strojili, poslal som ho k tebe, a odkázal som i žalobníkom⁶⁾, aby žalovali u teba. Maj sa dobre.

1) Aby jeho poriadky neboly pokazené.

2) Vojaci boli ťažko a kopijníci ľahko ozbrojení. Veliteľ preto poslal s Pavlom takú silnú čatu vojska (470), aby mohli odraziť každý nápad. Pohli sa večer o 9.

3) Klaudius (Antonius) Felix bol prepustený od matky cisára Klaudia, zať Agripu I. a švager Agripu II., zostal miestodržiteľom v Judsku a v Galilejsku od 52. až do 60. roku po Kr. Bol muž ukrutný a nespravedlivý.

4) Lysias miloval si vykoristiť túto vec na svoj prospech (21, 31; 22, 25), preto zamlčal svoj úmysel, že sa chcel mučením dozvedieť o príčine vzburenia.

5) Grécky: ale že niet žiadnej obžaloby, hodnej smrti alebo väzenia.

6) Ten výrok po odvedení sv. Pavla bol Židom

1) Grécky: neboj sa!

2) Aby každé podozrenie od seba odvrátili, udali to tak, že je to nie dielo vysokej rady, ale jako skutočné vzbúrenie strešteného ľudu.

3) V gréčtine: zavolať ma a prosil...

31. Vojaci teda dľa svojho príkazu vzali Pavla a v noci priviedli ho do Antipatridy.¹⁾

32. A druhého dňa, keď nechali jazdcov, aby s ním išli²⁾, vrátili sa na hrad.³⁾

33. Ktorí, keď prišli do Cezarei a odovzdali list vladárovi, postavili pred neho i Pavla.⁴⁾

34. A ten, keď prečítal, pýtal sa, z ktorej krajiny je, a zvediac, že je z Cilicie,

35. riekol: Vyslúchnem ťa, keď prídu tvoji žalobníci. A rozkázal ho strážiť v dome Herodesovom⁵⁾

HLAVA 24.

Obžalovanie Pavla, jeho odpoveď, odloženie súdu, obrana pred Felixom, jeho ďalšie väzenie.

1. Tu po piatich dňoch sostúpil Ananiáš, knieža kňazské, s niektorými staršími a s akýmsi Tertulom⁶⁾, rečníkom; títo predstúpili pred vladára proti Pavlovi.

2. A keď predvolal Pavla, počal Tertul žalovať a riekol: Že žijeme vo veľkom pokoji skrze teba⁷⁾ a mnoho sa napravuje tvojou prozreteľnosťou,

3. to my vždycky a všade prijímame so všetkou vďakou, vznešený Felixe!

doručený. Týmto činom tí 40. sprisahanci mohli sa cítiť oslobodenými od prisahy, ačkoľvek táto, ako sama v sebe zlá, nikdy nebola platná a tak ani ich neviazala.

1) Predtým Kafarsalama (I. Mach. 7, 31), od Herodesa znovuvystavená a dľa otca (Antipatra) tak pomenovaná, asi pol cesty medzi Jeruzalemom a Cezareou. Takú veľkú cestu prekonal na hoviadkach za kratší čas.

2) Ešte asi 16 hodín.

3) Jeruzalemský.

4) Grécky: predstavili mu i Pavla.

5) Teda nie v obyčajnom žalári, k čomu dopomohol prajný dopis od veliteľa. V Cezarei zostal sv. Pavel dva roky, od 58. do 60. po Kr.

6) Tertul mal byť právnym zástupcom, vedel po latinsky, v ktorej reči mal sa preličiť súd pred Felixom.

7) V gréčtine: že sme skrze teba obsiahli veľký pokoj a že skrze tvoju prozreteľnosť nápravy nastaly tomuto ľudu. Tak hovorí zástupca, aby si ho naklonil. Dejepisec Tacitus však hovorí o ňom, že bol lakomý, ukrutný a vilný človek.

4. Ale aby som ťa ďalej nezdržoval, prosím, vyslyš nás nakrátko dľa svojej dobrotivosti.

5. Našli sme človeka tohoto nákazlivého a k povstaniu poburujúceho všetkých Židov po celom okrese¹⁾ a pôvodcu odbojného odštetu Nazarenčanov²⁾;

6. ako sa pokúsil poškvrniť i chrám; toho sme chytili a chceli súdiť dľa nášho zákona.

7. Ale prišiel veliteľ Lysias s veľkou mocou, silou a vytrhol ho nám z rúk,

8. a rozkázal, aby jeho žalobníci prišli k tebe; od neho pri vyšetrovaní sám budeš môcť dozvedieť sa o tom všetkom, za čo my ho žalujeme.

9. A Židia doložili a povedali, že je tomu tak.

10. No Pavel (keď mu pokynul vladár, aby hovoril) odpovedal: Poneváč viem, že od mnohých rokov si sudcom nad týmto národom, s dobrou myslou rozpoviem za seba.³⁾

11. Veď môžeš sa dozvedieť, že nie je tomu viac dní, než dvanásť, čo som vystúpil klaňať sa do Jeruzalema.

12. A nenašli ma ani v chráme s niekým sa hádať, alebo robiť shon ľudstva, ani v synagogách,

13. ani v meste, ani ti nemôžu dokázať to, za čo ma teraz žalujú.

1) Dolož: rimanskom; po celej države rimskej. Luk. 2, 1.

2) Tak potupne nazývali kresťanov, že verili v Ježiša Nazaretského. Tertul pred Felixom, strážcom verejného poriadku a pokoja, liči Pavla jako buriča, aby ho vladár dal odpraviť.

3) Sv. Pavel veľmi pokojne odpovedal na tri proti nemu podané obžaloby, ktoré sú: (10—13) búrenie ľudu, (14—16) bludoverectvo a (17—21) zneuctenie chrámu. Prvú obžalobu podvracia tým, že nemal ani len času robiť vzburu v Jeruzaleme a sami žalobníci nemôžu mu to dokázať, keďže on dokáže svedkami, že sa pokojne choval. Na druhú obžalobu sv. Pavel veľmi stručne odpovedá: vyznáva, že je kresťanom, ale vyhýba tu pripomenúť tie články viery, ktoré by mohli rozsrdiť Židov, kdežto vyzdvihuje tie, ktoré sú spoločné, ktoré i farizeji uznávajú. Konečne tretiu obžalobu, že zneuctil chrám, jednoducho zapiera a poukazuje, že vlastní žalobníci, azijskí Židia, ani sa len nedostavili, a preto že má byť prepustený.

14. Avšak to ti vyznávam, že dľa toho vierovyznania, ktoré oni nazývajú odštepom, tak slúžim Otcovi a Bohu svojmu¹⁾, že verím všetko, čo je napísané v zákone a prorokoch;

15. a mám nádej v Bohu, že bude vzkriesenie spravodlivých i nespravodlivých, čo i oni sami očakávajú.

16. Preto i sám usilujem sa, aby som mal vždycky bezúhonné svedomie pred Bohom i pred ľuďmi.

17. No po viac rokoch prišiel som priniesť almužnu svojmu národu²⁾ a obety a sľuby³⁾;

18. pričom ma našli v chráme očisteného, nie so zástupom, ani s hlučom.

19. Niektorí Židia z Azie, ktorí by mali byť prítomní pred tebou a žalovať, ak by mali čo proti mne⁴⁾,

20. alebo tito sami nech povedia, či našli na mne nejakú nepravosť, keď som stál v rade,

21. okrem toho jediného slova, čo som skríkol, keď som stál medzi nimi: Pre vzkriesenie z mŕtvych ja som dnes súdený od vás.

22. A Felix, ktorý dôkladnejšie znal túto cestu⁵⁾, odložil ich a riekol: Až veliteľ Lysias sem príde, vyslúchnem vás (zase).

23. I prikázal stotníkovi, aby ho strážil a aby mal uvoľnenie a aby žiadnemu z jeho (priateľov) nebránil posluhovať mu.

24. A po niekoľko dňoch prišiel Felix s Drusilou⁶⁾, svojou manželkou, ktorá bola Židovka, a zavolať Pavla a počúval ho o viere, ktorá je v Krista Ježiša.

25. A keď on rozprával o spravodlivosti a o čistote⁷⁾ a o budúcom

súde, Felix prestrašený odpovedal: Nateraz odíď, no v príhodný čas zavolám ťa.

26. Nazdával sa tiež, že mu Pavel dá peniaze¹⁾; preto i tým častejšie povolával ho a mluvieval s ním.

27. Ale po vypršaní dvoch rokov Felix²⁾ dostal za nástupcu Porcia Festa.³⁾ Ponevác Felix chcel Židom preukázať milosť, nechal Pavla vo väzení.

HLAVA 25.

Obrana Pavlova pred Festom, jeho odvolanie sa na cisára; návšteva Agripova a Bernikina u Festa, ktorý im rozprával o Pavlovi, tak že si žiadali ho počuť.

1. Keď teda Festus prišiel do okrajiny, po troch dňoch vystúpil z Cezarei do Jeruzalema.

2. Tu prišli k nemu kniežatá kňazské a prední zo Židov proti Pavlovi⁴⁾ a prosili ho⁵⁾,

3. a žiadali proti nemu tú milosť, aby ho kázal priviesť do Jeruzalema, medzitým, čo nastrájali úklady, aby ho na ceste zabili.⁶⁾

4. Ale Festus odpovedal, že Pavel stráži sa v Cezarei, a on sám že čoskoro odcestuje.

5. Preto vraj, ktorí sú medzi vami zámožní, nech sostúpia spolu (so mnou), a jestli je taký zločin na tom mužovi, nech žalujú na neho.

6. A keď strávil medzi nimi nie viac než osem alebo desať dní, sostúpil do Cezarei a druhého dňa sadol si na súdnu stolicu a kázal priviesť Pavla.

7. Ktorého keď predviedli, obstali ho Židia, ktorí sostúpili z Jeruza-

1) Grécky: otcovskému Bohu (židovskému).

2) I. Kor. 16, 1. Rim. 15, 25.

3) Srov. 18, 18; 21, 26.

4) Srov. 21, 27.

5) T. j. o viere kresťanskej.

6) Dcéra Herodesa Agripu I., sestra Herodesa Agripu II., najprv Antiochovi Epifanesovi zaslúbená, potom za Aziza, kráľa Emesy (v Sýrii), vydatá, opustila muža a išla za Felixom. Joz. Flav. 20, 7.

7) Grécky: o zdržanlivosti. Srov. predošlý verš o jeho nezákonom pomere s Drusilou.

1) Srov. verš 2. a 17.

2) Pre ukrutnú vraždu v Cezarei spáchanú bol odvolaný r. 60.

3) Roku 60—62.

4) Grécky: podali mu oznam (žalobu) proti Pavlovi.

5) Izmael, pochádzajúci z rodu kňazského Fabu, ustanovený od kráľa Agripu, úradoval v tom roku ako najvyšší kňaz.

6) Srov. 23, 15.

lema, a prednášali mnohé a ťažké žaloby, ktoré nemohli dokázať;

8. lebo Pavel sa bránil, že: ani proti židovskému zákonu, ani proti chrámu, ani proti cisárovi nič som neprevinil.

9. Ale Festus, pretože chcel preukázať milosť Židom¹⁾, odpovedal Pavlovi a riekol: Chceš ísť do Jeruzalema a tam dať sa súdiť odo mňa za toto?

10. I riekol Pavel: Pred stolicou cisárovou stojím, tam ma²⁾ treba súdiť. Židom som neublížil, ako ty to lepšie vieš.

11. Lebo jestli som ublížil, alebo niečo smrti hodného vykonal, nezdráham sa umrieť: ale jestli nič nie je z toho, čo títo na mňa žalujú, nikto ma nemôže darovať im. Od volávam sa na cisára.

12. Vtedy Festus, keď sa posmľoval s radou³⁾, odpovedal: Odvolal si sa na cisára, k cisárovi pôjdeš.

13. A keď pominulo niekoľko dní, kráľ Agripa⁴⁾ a Bernika⁵⁾ sostúpili do Cezarei privítať Festa.

14. A keď sa tam viac dní pobavili, Festus vykladal kráľovi o Pavlovi⁶⁾, a riekol: Felix zanechal vo väzení nejakého muža,

15. pre ktorého, keď som bol v Jeruzaleme, prišli ku mne⁷⁾ kniežatá kňazské a starší židovskí a požadovali jeho odsúdenie.

1) Ako Felix (24, 27), tak i Festus preukazuje Židom povolnosť.

2) Ako znalca rímskeho práva.

3) Pri miestodržiteľovi počas súdu prisedalo niekoľko pravotárov, ktorých mienku on vypočul prv, než by vyniesol výrok.

4) Agripa II., vychovaný v Ríme, obdržal po smrti svojho strýca (Luk. 3, 1) kniežatstvo Chalcis na Libáne s názvom judského kráľa.

5) Jeho sestra, ktorá s ním žila v krvoprzni.

6) Festus preto sa zmienil pred Agripom o Pavlovi, lebo považoval Pavla za vážnu osobnosť, keďže proti nemu išli všetci Židia; okrem toho kráľ Agripa, ako Žid, rozumel sa do vnútorných náboženských otázok židovských a jako svetský, nad náboženskými stránkami stojaci človek mohol podať základný a pritom nepredpojatý vývod o Pavlovej záležitosti.

7) Grécky: proti ktorému, keď som bol v Jeruzaleme, podali žalobu.

16. Ktorým som odpovedal: že u Rimanov nie je obyčajou odsúdiť nejakého človeka prv, než by ten, ktorý je obžalovaný, mal zoči-voči žalobníkov a dostal príležitosť obrátiť sa, aby sa očistil od zločinov.¹⁾

17. A preto keď sa sišli sem, bez všetkého odkladania na druhý deň sadol som si na súdnu stolicu a rozkázal som priviesť muža.

18. Proti ktorému keď sa postavili žalobníci, nepredniesli žiadnej obžaloby, z ktorej by som tušil zločin.²⁾

19. No mali jakési otázky o svojom náboženstve³⁾ proti nemu a o jakomsi zomrelom Ježišovi, o ktorom Pavel tvrdil, že žije.

20. A ja v rozpakoch nad takou otázkou povedal som: či chce ísť do Jeruzalema a tam sa dať súdiť za to.

21. Ale pretože sa Pavel odvolal, aby bol strážený do rozhodnutia veličenstva⁴⁾, kázal som ho strážiť, až ho pošlem k cisárovi.

22. Tedy Agripa riekol Festovi: I sám chcel by som počuť toho človeka. Zajtra, odvetil, ho počuješ.

23. A druhého dňa, keď prišiel Agripa a Bernika s veľkou nádherou a vošli do počúvadla⁵⁾ s veliteľmi a prednostnými mužmi z mesta, na rozkaz Festov priviedli Pavla.

24. Tu riekol Festus: Kráľu Agripo a všetci mužovia, ktorí ste tu s nami. Vidíte toho, pre ktorého všetko židovské množstvo naliehalo na mňa

1) Dľa gréckeho: prv než by obžalovaný mal zoči-voči žalobníkov a dostal by príležitosť brániť sa proti obžalobe.

2) Dľa gréckeho: nepredniesli žiadnej obžaloby z tých zločinov, čo som ja tušil.

3) Latinské i grécke slovo je dvojsmyšelné, znamená náboženstvo i poveru.

4) Cisárom bol Nero.

5) Počúvadlo je parádna sieň, v ktorej miestodržiteľ dával výsluchy. Kolká protiva! Na jednej strane mravne zkazený, podlý kráľ, ktorého ohavné hriechy prikrýva svetská sláva, na druhej strane mravná velebnosť a sväté posolstvo pre Krista poviazaného apoštola. Predpovedanie Pána sa už doslovne splnilo. Pavel stojí pred kráľmi a vydáva svedectvo o ňom.

v Jeruzaleme¹⁾ a žiadali a kričali, že on nesmie ďalej žiť.

25. Ale ja som nahliadol, že on nič smrti hodného nevykonal; no pretože sám sa odvolal na veličenstvo, rozhodol som ho poslať.

26. O ktorom nemám čo spoľahlivého písať pánovi²⁾: preto som ho priviedol pred vás a najmä pred teba, kráľu³⁾ Agripo, aby som po prevedení vyšetřovaní mal čo písať.

27. Lebo sa mi to zdá byť nerozumnou vecou: poslať vážna a neoznačiť jeho obvinenia.

HLAVA 26.

Obrana Pavlova pred Agripom a pred Festom.

1. Potom Agripa⁴⁾ riekol Pavlovi: Dovoľuje sa ti mluiť samému za seba. Vtedy Pavel vystrel ruku a začal dávať vývod.

2. Za šťastného sa pokladám, kráľu Agripo, že sa proti všetkému, za čo ma Židia žalujú, dnes pred tebou mám brániť,

3. najmä že ty všetko vieš, aké sú u Židov i obyčaje i otázky: preto, prosím, vypočuj ma trpelive.

4. A síce život môj od mladosti, jaký bol od počiatku v mojom národe v Jeruzaleme, znajú všetci Židia,

5. vedia o mne od počiatku (keby len chceli vydať svedectvo), že dľa najprísnejšieho odvetvia nášho náboženstva som žil ako farizej.

6. A teraz stojím odovzdaný súdu pre očakávanie toho zaslúbenia, ktoré sa dostalo od Boha našim otcom⁵⁾,

7. ku ktorému úfa dôjsť dvanásť

našich pokolení, v službe dňom aj nocou.¹⁾ Pre túto nádej som obžalovaný od Židov, kráľu.

8. Čo neuveriteľného je vám na tom, že Boh kriesi mŕtvych?²⁾

9. Síce i ja som sa nazdával, že mi treba mnoho protivenstva činiť menu Ježiša Nazaretského;

10. čo som i činil v Jeruzaleme, tak že ja som mnoho svätých pozatváral do žalára, keď som dostal moc od kniežat kňazských, a keď ich usmrcovali, odovzdával som hlas.³⁾

11. A po všetkých synagogách často som ich trestával a prinucoval, aby sa rúhali⁴⁾, a že som nad mieru zúril proti nim, prenasledoval som ich až do vonkovských miest.

12. Medzitým, keď som išiel do Damašku s mocou a dovolením od kniežat kňazských,

13. na poludnie v ceste, ó, kráľu, videl som, ako svetlo s neba, jasnejšie nad slnko, ožiarilo mňa a tých, ktorí boli so mnou.

14. A keď sme my všetci popadali na zem, počul som hlas mluiť mi židovským jazykom⁵⁾: Šavle, Šavle, prečo ma prenasleduješ? Tvrdo je ti proti ostnu kopať.

15. A ja som riekol: Kto si, Pane? A Pán riekol: Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ.

16. Ale vstaň a postav sa na svoje nohy, lebo na to som sa ti zjavil, aby som ťa ustanovil služobníkom a svedkom toho, čo si videl, i toho, čo ti zjavím⁶⁾;

1) Grécky: v ustavičnej službe v noci i vo dne, tak slúžili Židia Bohu.

2) Obžalovaný som bol, že som ohlasoval, že Ježiš vstal z mŕtvych. Avšak Židom to sa nemá zdať neuveriteľným, keďže majú na to príklad v knihe IV. Kráľ. 4, 18, tak i vzkriesenie Ježiša bolo možné.

3) Keď mali usmrtiť niektorého kresťana, najprv hlasovali, a Šavel tiež hlasoval za to, aby ho usmrtili. Tak usmrtili viac veriacich.

4) Ježišovi. I. Tim. 1, 13.

5) Pavel hovoril tu po grécky, preto zvlášte podotkol, že Boh tam mlulil mu po židovsky.

6) P. Ježiš tu prisľúbil Pavlovi, že sa mu ešte i viackrát zjavi, čo sa i stalo. Srov. 9, 23 a II. Kor. 12, 4, II. Kor. 15, 8.

1) V gréčtine: v Jeruzaleme i tu.

2) T. j. cisárovi.

3) Dolož: judský. Srov. verš 13.

4) Srov. 21, 40. Festus zo zdvorilosti ponechal predsedníctvo Agripovi, ktorý mal dokonalú známosť o židovstve.

5) Smyseľ je tento: Ako prísny Žid nasledoval som len pokyn, úpravu nášho náboženstva, keď som sa stal kresťanom, lebo veď zákon poukazuje na Krista.

17. vysvobodím ťa z ľudu¹⁾ a pohanov, medzi ktorých ja ťa teraz posielam,

18. otvárať im oči, aby sa obrátili od temnosti k svetlu a od moci satanovej k Bohu, aby dostali odpustenie hriechov a podiel medzi svätými pre vieru, ktorá je vo mňa.

19. A preto, kráľu Agripo, nebol som neveriaci nebeskému videniu:

20. ale zvestoval som najprv tým, ktorí sú v Damašku, i v Jeruzaleme, i po všetkej krajine judskej, i pohanom, aby činili pokánie a obrátili sa k Bohu a činili hodné skutky pokánia.²⁾

21. Pre tú príčinu, keď som bol v chráme, Židia ma chytili a pokúsili sa zabiť:

22. ale s pomocou Božou stojím až do dnešného dňa a svedčím malému i veľkému a nič nehovorím, okrem toho, čo mluvíli proroci a Mojžiš³⁾, že sa stane;

23. že Kristus⁴⁾ bude trpieť, že prvý vstane z mŕtvych a zvestovať bude svetlo ľudu i pohanom.⁵⁾

24. Keď on to mluvil, dávajúc vývod, Festus veľkým hlasom riekol: Blúzniš, Pavle, mnohé učenie donáša ťa o rozum.⁶⁾

25. Ale Pavel: Neblúznim, riekol, vznešený Feste: ale mluvím pravdivé a rozumné slová.

26. Vie totiž o tom kráľ, ku ktorému i otvorene mluví⁷⁾, lebo verím, že mu z toho nič nie je neznáme, pretože nič z toho nedialo sa pokútné.

1) Dolož: židovského.

2) Aby tak obcovali, jako sa sluší na mravného človeka. Luk. 3, 8.

3) Nakonahly odvoláva sa na Mojžiša, pre jeho všeobecne prijatú nadvážnosť. Mojžiša totiž uznávali všetci Židia, nie tak prorokov.

4) Zaslúbený Messiaš.

5) Ján 1, 9. Luk. 2, 32.

6) Pohanovi rozumkárovi sa to zdalo hlúposťou, že niekto vstane z mŕtvych. Sv. Pavel skromne, ale vážne zavracia rozumkára, no do hádky sa s ním nepúšťa.

7) T. j. ty ovšem ako pohan neznáš prorokov a Mojžiša, a preto nerozumieš tým veciam; ale Agripa jako Žid rozumie im.

27. Veríš, kráľu Agripo, prorokom? Viem, že veríš.¹⁾

28. Tedy Agripa k Pavlovi: Bez-mála by si ma nahovoril, aby som sa stal kresťanom.²⁾

29. A Pavel: Žiadam od Boha, aby ste nielen bezmála, ale docela, nielen ty, ale i všetci, ktorí ma počúvajú, boli dnes takými, jakým som i ja, mimo týchto okovov.

30. Tu vstal kráľ a vladár i Bernika a tí, ktorí s nimi sedeli.

31. A keď sa odstránili, mluvíli spolu a riekli: Ten človek neučinil ničoho, čo by bolo hodné smrti alebo väzenia.³⁾

32. Agripa ale povedal Festovi: Tento človek mohol by sa prepustiť, keby sa nebol odvolal na cisára.⁴⁾

HLAVA 27.

Cesta Pavlova do Ríma na lodi, stroskotanie lode u Kréty; Pavel teší plavcov, že nezahynú; ich netušené vysvobodenie.

1. A keď bolo už určené, aby sa plavil do Italska, Pavla odovzdali s ostatnými väzňami stotníkovi⁵⁾ nad oddielom cisárovnej⁶⁾, menom Juliusovi.

2. Vystúpili sme⁷⁾ na adrumetskú⁸⁾ loď, odrazili sme⁹⁾ a počali sme sa plaviť vedľa miest azijských. A bol

1) Ako Žid nemohol kráľ Agripa v prítomnosti Židov tajiť učenie prorokov.

2) T. j. nechýbí mnoho, aby si ma naviedol prijať kresťanstvo. Agripa, možno, cítil moc pravdy Pavlových dôkazov, a nebyť hriechnej telesnosti, azda by sa bol i stal kresťanom; ale i to je možné, že Agripa tie slová povedal len na pestvo, alebo posmešne.

3) Židia a pohani dali dobré svedectvo o Pavlovi. (23, 9, 29; 25, 25).

4) So židovského stanoviska daná je odpoveď, aby Festus vedel, čo má písať cisárovi. (25, 14; 21, 26.) Po slovách týchto Festus vystavil sprievodný list, a výsledok odvolania bol ten, že sv. Pavel bol v Ríme od žaloby osvobodенý.

5) Grécky: A keď sa určilo, že sa odplavíme do Talianska, oddali Pavla i niektorých druhých väzňov stotníkovi od cisárovnej oddielu, menom Juliusovi.

6) Cisárovnej oddiel bol čestným názvom istého pluku.

7) Sv. Lukáš bol v Cezarei pri apoštolovi.

8) Andrumytium, prístav Mysie naproti Lesbosu.

9) Loď od brehu.

s nami Aristarchus, Macedončan tesalonický.¹⁾

3. A nasledujúceho dňa dorazili sme do Sidonu. Tu, pretože Julius vľúdne zachádzal s Pavlom²⁾, dovolil mu ísť k priateľom a postarať sa o seba.

4. A keď sme sa odbili odtiaľ, plavili sme sa pod Cyprom³⁾, preto, že boli odporné vetry.

5. A keď sme sa preplavili cez more cilické a pamfilské, prišli sme do Lystry⁴⁾, ktorá je v Lycku.

6. A tam, keď stotník našiel alexandrinskú loď, ktorá sa plavila do Italska, preložil nás na ňu.⁵⁾

7. A keď sme sa mnoho dní pomaly plavili a ledva sme prišli proti Gnidu⁶⁾, preto, že nás vietor hatil, priplavili sme sa ku Kréte, vedľa Šalmony.⁷⁾

8. A keď sme ledva pojachali pomimo, prišli sme na isté miesto, ktoré sa volá Dobrý prístav⁸⁾, blízko ktorého bolo mesto Talassa.⁹⁾

9. Tu, pretože mnoho času prešlo a plavba už nebola bezpečná (preto, že už bol minul i pôst¹⁰⁾), napomínal ich Pavel

10. a riekol im: Mužovia, vidím, že plavba začína byť nesnadná a veľmi škodná, nielen nákladu a lodi, ale i našim životom.

11. Ale stotník viac veril správcovi a majiteľovi lode, nežli tomu, čo Pavel povedal.¹¹⁾

12. A pretože tu nebolo na prezimovanie súčasného prístavu, väčšina vyniesla rozhodnutie, aby sa odplavili odtiaľ, azda by nejako mohli prísť do Feniky¹⁾, prístavu krétskeho, ktorý je obrátený na juho- a severozápad²⁾, a tam prezimovať.

13. A keď počal viať vietor južný, v tej mienke, že uskutočnia predsa vzatie, pustili sa z Asonu³⁾ a obišli Krétu.

14. Ale onedlho potom oboril sa na ňu⁴⁾ vietor víchrový, ktorý sa menuje severo-východný.

15. A keď schýtilo loď a nevládala vzdorovať vetru, pustili loď po vetre, a tak boli sme nesení.

16. Tu pribehli sme k jednému ostrovu, ktorý sa volá Kanda⁵⁾, a ledva sme sa mohli zmocniť člna.⁶⁾

17. Ktorý keď zdvihli⁷⁾, použili pomocného náradia a poopasovali loď⁸⁾ a v strachu, aby nenarazili na Syrtu⁹⁾, spustili prístroj¹⁰⁾ a tak sa niesli.

18. A keď nás víchrica veľmi hádzala, nasledujúceho dňa vyhadzovali náklad¹¹⁾,

19. a tretieho dňa vlastnými rukami vyhádzali aj loďné náradie.

20. A keď za viac dní nebolo vidieť ani slnka, ani hviezd a nemalá

aby len išli ďalej, pravdepodobne zo ziskuchtivosti.

1) Fónix, asi terajšie Lektro.

2) Prístav na spôsob choboty, ktorého jeden bok hľadel k juho-západu, druhý k severo-západu.

3) Poneváž Assos ležal v Malej Azii, neďaleko Troady pri Egejskom mori, pravdepodobnejšie je čítanie: pustili sa a jachali blízko (= ἀπέναντι) Kréty.

4) Oboril sa na loď a odrážal ju od brehu Kréty.

5) Tiež Gandos, teraz Gozzo, ostrovček na juho-západ od Mataly.

6) Veľké lode majú po boku člny, na ktorých odvádzajú sa k brehu náklad i počestní.

7) Rozumej: z vody, do ktorej bol pohrúžený.

8) T. j. poviažali silnými, niekoľkonásobnými, vókol lode obťažanými lanami (povrazmi), aby sa loď spolu držala.

9) Plavcom nebezpečná melčina piesočnatá; jedna menšia na severnom pobreží Afriky u Kataly, druhá väčšia u Cyreny.

10) T. j. povrazy s plachtami (vetrilami), aby sa vietor neopieral do nich a nehmal loď voslep.

11) Ján 1, 5. Aby sa loď držala vyššie na vode.

1) Srov. 19, 29.

2) Stotník mal síce naložené, aby slušne zachádzal s Pavlom. No i sám Pavel svojím chovaním sa, svojou rozumnosťou vydobyl si uňho veľkej úcty. Pavel sa zaopatril na cestu.

3) T. j. medzi sýrskym a cyperským brehom, kde plavba bola bezpečnejšia.

4) Dľa gréckeho: Myrry.

5) Bola to nákladná loď, lebo Rím dostával zbožie z Egypta; bola veľká, keď sa na nej 270 osôb nachádzalo.

6) Medzi ostrovmi Kos a Rodus.

7) Salmóné, predhorie severo-východne na Kréte.

8) Latinsky: Boniportus, grécky: Kaloilimenes.

9) Mesto Lasseea (Kali Limene) na juhu Kréty, má stáť Alassa; Talassa je chybné písané.

10) Pôst októbrový (III. Mojž. 23, 26) minul a nastal plavbe nebezpečný čas podzianný.

11) Majiteľ nástojil a jemu k vôli i správca lode,

víchrice hrozila, už zmizla všetka nádej, že sa zachránime.

21. A po mnohom postení ¹⁾, vtedy Pavel stal si uprostred nich a riekol: Mali ste ma síce, ó, mužovia, poslúchnuť, nehýbať sa od Kréty a usporiť si túto nesnázdu a škodu. ²⁾

22. No i teraz vyzývam vás, aby ste boli dobrej mysle, lebo život žiadneho z vás nezahynie, okrem lode.

23. Lebo tejto noci stál u mňa anjel toho Boha, ktorého som ja a ktorému slúžim,

24. a riekol: Neboj sa, Pavle, pred cisárom máš stáť. A hľa, Boh ti daroval všetkých, ktorí sa s tebou plavia. ³⁾

25. Preto mužovia, buďte dobrej mysle, lebo verím Bohu, že tak bude, ako sa mi povedalo.

26. Ale treba nám dostať sa na jakýsi ostrov.

27. A keď už nastala štrnástá noc a my sme sa plavili o polnoci po Jaderskom ⁴⁾ mori, pozdalo sa plavcom, že sa im ukazuje jakási zem. ⁵⁾

28. A keď spustili olovnicu ⁶⁾, našli dvadsať siah ⁷⁾; a keď sa trochu odstúpili odtiaľ, našli pätnásť siah. ⁸⁾

29. A v strachu, aby sme nenarazili na skalnaté miesta, so zadku lode spustili štyri kotvy a priali si, aby bol deň.

30. A keď plavci hľadeli utiecť z lode a púšťali čln do mora ⁹⁾, pod tou zámienkou, ako by hodlali pustiť kotvy s predku lode,

31. riekol Pavel stotníkovi a vojakom: Jestli tito nezostanú na lodi, vy sa nemôžete zachrániť. ¹⁾

32. Vtedy vojaci presekli povrazy na člne a dali mu padnúť. ²⁾

33. A keď započínalo sviatať, Pavel prosil všetkých, aby si zajedli, a riekol: Už je tomu dnes štrnásty deň, čo čakáte neprestajne lačni a ničoho nepoživate,

34. preto prosím vás, zajedzte si pre svoje zdravie, lebo nikomu z vás vlas s hlavy nezhyne. ³⁾

35. A keď to povedal, vzal chlieb a vďaky vzdával Bohu všetkým pred očami, a keď ho rozlomil, začal jesť. ⁴⁾

36. Tak všetci boli lepšej vôle a zajedli si aj oni.

37. A bolo nás na lodi všetkých dvestosedemdesiatšesť duší.

38. A keď sa nasýtili pokrmom, obľahčovali loď a vyhadzovali pšenicu do mora.

39. A keď nastal deň, nepoznali zeme, ale zbadali jakúsi zátoku, majúcu breh, ku ktorému chceli, keby mohli, dohnať loď.

40. A keď vytiahli kotvy, pustili sa na more, spolu rozpustili aj povrazy vesiel; a keď vyzdvihli menšie vetrilo ⁵⁾ podľa vetra, brali sa k brehu.

41. A keď sme dorazili k miestu, kde sa dvoje more schádza ⁶⁾, zabrdli s loďou tak, že predok zarytý zostal nepohnutný, kdežto zadok sa rozpadal následkom vlnobitia.

42. Vtedy vojaci mali úmysel zabiť

1) Alebo nemali čo jesť, alebo pre morskú nemoc a pre strach nemohli.

2) Srov. verš 10.

3) Pre jedného spravdivého Boh často zachráni celé obce.

4) Adriatickom. Tak starí menovali i more medzi Gréckom a Sicíliou.

5) Grécky: plavci spozorovali, že sa im približuje jakási zem. Už štrnásť nocí prešlo od odchodu z Dobrého prístavu.

6) Olovnica je na dratvu priviazané olovo, ktoré námorníci spúšťajú do vody, aby odmerali hĺbku.

7) Siah, šesť stôp = 185 cm.

8) To bolo znakom, že sa približujú k pevnine.

9) Lodníci nedôverovali Pavlovej výpovedi a preto chceli sa zachrániť na člku.

1) Kto mal po úteku v takom ťažkom položení loď spravovať? Tie slová neodporujú danému vo verši 26. prisľúbeniu. Len každý má svoju povinnosť vykonať, aby sa vyplnilo, čo Boh povedal.

2) T. j. do mora; člnok ešte nebol spustený, visel na lodi.

3) Grécky: toto totižto poslúži vám k zachráneniu, t. j. budete silnejší plávať.

4) Dľa príkladu Pána (Ján 6, 11) modlil sa apoštol pred jedlom a vďaky činil po jedle; povzbudil ostatných, aby sa pokrmom posilnili pre nastávajúce ešte namáhanie a nebezpečenstvo. (27.)

5) T. j. prednú loďnú plachtu.

6) Morský jazyk, zem v mori na spôsob jazyka. To miesto neskoršie dostalo meno: Prístav sv. Pavla; leží na severo-západnej strane ostrova.

vážňov, aby im niektorý nevyplával a neutiekol ¹⁾:

43. ale stotník, pretože chcel zachrániť Pavla, prikázal to ²⁾ a rozkázal tým, ktorí vedeli plávať, aby sa prví spustili a vyviazli a vyšli na zem.

44. A z ostatných jedných vyniesli na doskách, druhých na tom, čo zostalo z lode, a tak sa stalo ³⁾, že všetky duše vyviazli na zem.

HLAVA 28.

Pavel na Melite; uštipnutý od hada, ale bez úrazu; činí divy. Jeho ďalšia cesta do Ríma, kde káže bez prekážky.

1. A keď sme vyviazli, vtedy sme poznali, že ostrov volá sa Malta. ⁴⁾ Obyvatelia však toho ostrova ⁵⁾ preukázali nám nemalú ľudskosť.

2. Zapálili totižto hranicu ⁶⁾ a prítulili nás všetkých pred dažďom, ktorý nastával, a pred zimou.

3. A keď Pavel nasbieral do náručia ráždia a kládol ho na vatru, vretenica ⁷⁾, jako utekala pred horúčosťou, zavesila sa mu na ruku.

4. A keď obyvatelia videli hada visieť s jeho ruky, povedali jeden druhému: Podistým tento človek je vrahom, ktorému, ačkoľvek vyviazol z mora, pomsta nedá žiť. ⁸⁾

5. Ale on striasol hada do ohňa a nič zlého neutrpel. ⁹⁾

6. Tu oni domnievali sa, že opuchne a náhle padne a umre. Ale keď dlho

čakali a videli, že sa mu nič zlého nestalo, zmenili sa a povedali, že je bohom. ¹⁾

7. Na tých miestach mal pozemky knieža ostrova ²⁾, menom Publius, ktorý prijal nás a po tri dni priateľsky hostil. ³⁾

8. I prihodilo sa, že Publiov otec ležal, trápený zimnicou a červienkou. K tomu vošiel Pavel a pomodlil sa, vložil naňho ruky a uzdravil ho. ⁴⁾

9. Keď sa to stalo, všetci, ktorí na ostrove boli nemocní, prichádzali a boli uzdravovaní. ⁵⁾

10. Ktorí nás i mnohými úctami pouctili, a keď sme sa mali odplaviť, naložili, čo bolo treba.

11. A po troch mesiacoch plavili sme sa na lodi alexandrinskej, ktorá na ostrove zimovala a mala znamenie Blížencov. ⁶⁾

12. A keď sme prišli do Syrakuzu ⁷⁾, zostali sme tam za tri dni.

13. Odtiaľ išli sme okolo a dostali sme sa do Regiuma ⁸⁾, a po jednom dni, keď zavial vietor od poludnia, na druhý deň prišli sme do Puteola ⁹⁾,

14. kde sme našli bratov a boli sme požiadaní, aby sme u nich zostali za sedem dní. ¹⁰⁾ A tak sme prišli do Ríma.

15. Keď to bratia odtiaľ počuli, vyšli nám naproti až po Forum Apii a Tres Tabernä ¹¹⁾, ktorých keď videl

1) Srov. 14, 11. Pohani boli poverčiví.

2) Knieža ostrova bol snáď zástupcom sicílskeho praťora, alebo nejaký popredný muž.

3) Kým si našli prístatok. Na Malte ukazuje sa dodnes jaskyňa, v ktorej sv. Pavel tri mesiace prebýval.

4) Mar. 16, 18. Jak. 5, 14.

5) Následkom toho zázračného uzdravenia kresťanstvo sa tam zakorenilo, a jako ústne podanie tvrdí, Publius bol prvým biskupom na Malte.

6) Bohov: Kastor a Polux, ktorých mali za ochrancov plavby.

7) Hlavné mesto Sicílska.

8) Regium (Reggio), na juho-východnom konci Talianska (v Kalábrii).

9) Puzzoli u Neapola.

10) Že stotník privolil, pohlo ho k tomu zaiste to, čo sa stalo na Malte.

11) Forum Apii, mesto na apickej ceste (Apiovo Tržište); Tres Tabernae (Tri krčmy), tiež mesto na tejže ceste.

1) Podľa rímskeho práva vojaci ručili svojím životom za tých, ktorí boli oddaní ich ochrane.

2) Grécky: prikázal ich úmysel a rozkázal tým, ktorí vedeli plávať, aby prví vyšli na zem.

3) Grécky: z ostatných jedným na doskách, druhým na pozostatkoch z lode. A tak sa stalo.

4) Malta, kartagénska osada.

5) Dľa gréckeho: barbari, trpáci, t. j. ktorí nehovorili ani grécky, ani latinsky, lež púnsky.

6) Hranica = mľa, hrba dreva, teda rozložili oheň, hodnú vatru, aby sa usušili a ohriali.

7) Ktorá prv v tom ráždi sa skrývala.

8) Obyvatelia ostrova spozorovali, že Pavel je vážňom, a mysleli, že ho spravodlivosť Božia prenasleduje, keď, len čo sa zo strokotanej lode vysvobodil, už zase do nového nešťastia upadol.

9) Slovo Pánovo sa vyplnilo. Mar. 16, 18. Nič sa mu nestalo.

Pavel, vzdával vďaky Bohu a nabyl úfnosti.¹⁾

16. A keď sme prišli do Ríma, Pavlovi dovolili bývať u seba s vojakom, ktorý ho strážil.²⁾

17. Tu po troch dňoch svolal prednejších Židov. A keď sa sišli, riekol im: Mužovia bratia, ja, ktorý som nič nevykonan proti ľudu, ani proti otcovskému zvyku, jako väzeň vydaný som z Jeruzalema do rúk Rimanov,

18. ktorí, keď previedli proti mne vyšetrovanie, chceli ma prepustiť, preto, že nebolo na mne žiadnej smrťhodnej viny.

19. Ale keď Židia odpierali, prinútený som bol odvolať sa na cisára, nie jako by som mal čo na svoj národ žalovať.

20. Pre túto teda príčinu žiadal som vás vidieť a osloviť; veď pre nádej ľudu izraelského³⁾ som sviazaný touto reťazou.

21. Ale oni riekli mu: My sme ani žiadneho listu o tebe z Judska nedostali, ani nikto z bratov neprišiel oznámiť alebo mluiť niečo zlého o tebe.

22. No žiadame od teba počuť, ako smýšľaš, lebo známe je nám o tomto učení⁴⁾, že sa mu všade protivia.⁵⁾

1) Sv. Pavel zveleboval Boha, keď uzrel kresťanov z tej cirkvi, ktorú sv. Peter založil a ktorú Boh ustanovil za svetovú matkocirkev. Sv. Pavel bol Rimanom známy zo svojho listu, ktorý im bol písal z Macedonska, a preto ho prijímajú s víťazoslávou.

2) Sv. Pavel si sám prenajal hospodu v súkromnom dome.

3) Nádej Izraelcov je Messiáš, teda pre Mesiasa.

4) O tomto odštepe, sekte.

5) Rímski Židia ešte nepoznali kresťanstvo, iba z chýru. Prví kresťania v Ríme obrátili sa z pohanov a nestýkali sa so Židmi v millionovom meste.

23. A keď mu ustanovili deň, premnohí prišli k nemu do hospody, ktorým vykladal a svedčil o kráľovstve Božom a presvedčoval ich o Ježišovi zo zákona Mojžišovho a z prorokov, od rána až do večera.

24. A niektorí verili tomu, čo povedal, niektorí však neverili.

25. A ponevác neboli medzi sebou jednomyseľní, rozchádzali sa; keď Pavel riekol jedno slovo: Dobré Duch svätý skrze proroka Izaiáša mluvil k našim otcom,

26. a riekol: Choď k tomuto ľudu, a povedz mu: Na ucho budete počuť, a neporozumiete, a zrakom budete hľadieť, a nenahliadnete;

27. lebo otupelo srdce tomuto ľudu¹⁾, a na uši ťažko počuli, a oči svoje zažmurili, aby snád na oči nevideli, a na uši nepočuli, a srdcom neporozumeli, a neobrátili sa, aby som ich neuzdravil.

28. Nech vám je teda známe, že pohanom posielala sa toto spasenie Božie²⁾, a tí budú počúvať.

29. A keď to povedal, odišli Židia od neho a mali medzi sebou mnoho dohadovania.

30. A on zostal celé dva roky vo svojej hospode a prijímal všetkých, ktorí k nemu prichádzali;

31. hlásal kráľovstvo Božie a učil to, čo je o Pánu Ježišu Kristu, so všetkou prostorečnosťou bez prekážky.³⁾

1) Iz. 6, 9—10. Mat. 13, 14.

2) Dolož: keď ho vy neprijímate.

3) Židovskí žalobníci neprichádzali z Jeruzalema, horlivý apoštol neprestával vo svojom ľahkom väzení pracovať na šírení kráľovstva Božieho v Ríme. Po dvojročnom väzení bol sv. Pavel prepustený na svobodu.

